

Ministerie van Economische Zaken

Zuid-West 380 kV west

Nota van antwoord zienswijzen

Dit is een publicatie van de Ministeries van
Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu

's-Gravenhage | december 2016

Informatie

Directoraat-Generaal voor Energie, Telecom en Mededinging

Bezuidenhoudseweg 73

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Beantwoording zienswijzen.....	2
3. Ambtshalve wijzigingen en wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen.....	3
4. Wijzigingen in de besluiten	6
Thema Procedure en werkwijze(1)	11
Thema Nut en noodzaak (2)	26
Thema Ondergrondse aanleg (3).....	40
Thema Milieueffectrapport (MER) (4).....	60
Thema Tracékeuze (5)	78
Thema Wijze van bestemmen (6).....	109
Thema Uitvoeringsbesluiten (7)	114
Thema Techniek en uitvoering (8).....	116
Thema Gezondheid van mens en dier en magneetveldzones (9)	122
Thema Natuur (10)	149
Thema Landschap en Cultuurhistorie (11)	186
Thema Bodem, water & archeologie (12)	206
Thema Toerisme (13)	209
Thema (Externe) Veiligheid (14).....	214
Thema Geluid (15)	230
Thema Interferentie (16).....	239
Thema Schade(17).....	247
Thema Overig (18).....	297

Nota van Antwoord zienswijzen

1. Inleiding

Het project

TenneT, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, heeft het voornemen om een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aan te leggen van Borssele naar station Rilland. De verbinding is nodig omdat het huidige net in Zeeland maximaal belast is. Dit geeft risico's bij het transport van elektriciteit op momenten van onderhoud. Bovendien is voor aansluiting van nieuwe energieleveranciers, zoals wind op zee, nu geen capaciteit meer beschikbaar.

Om dit project mogelijk te maken moeten bestemmingsplannen worden aangepast. De ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu stellen hiervoor een (rijks)inpassingsplan vast. Daarnaast is een aantal overige besluiten nodig. Deze besluiten worden gelijktijdig met dezelfde procedure (rijkscoördinatieregeling), maar in meerdere fasen voorbereid. De Minister van Economische Zaken coördineert de vergunningverlening.

Het gaat in deze fase om de volgende twaalf overige besluiten:

- omgevingsvergunningen van de betrokken gemeenten voor de aanleg van de verbinding;
- ontheffingen voor het kruisen van wegen en spoorwegen;
- ontheffingen Flora-en faunawet;
- vergunning Natuurbeschermingswet;
- vergunning Wet beheer Rijkswaterstaatswerken;
- ontheffing Keur wegen en watervergunningen.

Voor het (ontwerp)inpassingsplan is een Milieueffectrapport (MER) opgesteld om de gevolgen voor het milieu in beeld te brengen en is er een Passende Beoordeling gemaakt.

Informatieavonden

Er zijn twee inloopavonden georganiseerd, waar medewerkers van de ministeries van EZ en IenM, de verschillende betrokken andere overheden en TenneT waren om vragen te beantwoorden. De inloopavonden vonden plaats op 22 maart 2016 van 19:00 uur tot 21:00 uur in Vergader- en congrescentrum De Stenge, Stengeplein 1, Heinkenszand en op 29 maart 2016 van 19:00 uur tot 21:00 uur in Dorpshuis De Meiboom, Kerkpolder 30, Krabbendijke.

Zienswijzen en reacties

Van vrijdag 4 maart 2016 tot en met donderdag 14 april 2016 lagen de ontwerpbesluiten ter inzage voor 'ZUID-WEST 380 kV - West' (hierna: ZW380 kV West). Een ieder kon naar aanleiding van de ontwerpbesluiten een zienswijze inbrengen. Overheden konden een reactie geven. Op de ontwerpbesluiten zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 1115 zienswijzen binnengekomen waarvan 154 uniek. Ook zijn 3 reacties van overheden ontvangen.

2. Beantwoording zienswijzen

In dit hoofdstuk zijn de zienswijzen en reacties per thema samengevat en van een beantwoording voorzien. De zienswijzen zijn verdeeld in onderstaande thema's:

1. Procedure en werkwijze
2. Nut en noodzaak
3. Ondergrondse aanleg
4. Milieueffectrapport (MER)
5. Tracékeuze
6. Wijze van bestemmen
7. Uitvoeringsbesluiten
8. Techniek en uitvoering
9. Gezondheid van mens en dier en magneetveldzones
10. Natuur
11. Landschap en cultuurhistorie
12. Bodem, water en archeologie
13. Toerisme en recreatie

- 14. (externe) veiligheid
- 15. Geluid
- 16. Interferentie
- 17. Schade
- 18. Overig

Bij de opsplitsing van de zienswijzen naar thema zijn identieke zienswijzen, en in voorkomende gevallen ook inhoudelijk gelijklopende zienswijzen samen beantwoord. In de eerste kolom staan de nummers van de zienswijzen vermeld waarop het antwoord betrekking heeft. Indien een zienswijze meerdere onderdelen heeft bij één thema dan zijn deze doorgenummerd met a, b etc.

De meeste thema's beginnen met een algemene inleiding met betrekking tot het betreffende thema. Om de beantwoording in totaliteit leesbaar te houden is er voor gekozen bij de beantwoording van zienswijzen te verwijzen naar deze inleiding of naar de inleiding van een ander relevant thema. In voorkomende gevallen wordt ook verwezen naar eerdere antwoorden of antwoorden bij andere thema's.

3. Ambtshalve wijzigingen en wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

In onderstaande tabel zijn de ambtshalve wijzigingen opgenomen en de wijzigingen naar aanleiding van specifieke zienswijzen. Het gaat om wijzigingen in de plantoelichting, de regels en de verbeelding.

<i>Wijziging</i>	<i>Argumentatie /Reden wijziging</i>
<i>Plantoelichting</i>	
<i>Algemeen</i>	
Meerdere kleinere tekstuele aanpassingen	Ten behoeve van de leesbaarheid /opmaak, ter volledigheid en na een tekstcontrole zijn diverse tekstuele aanpassingen doorgevoerd. Deze hebben geen invloed op de inhoud en de mogelijkheden van het plan. Zo zijn onder meer de begrippen EHS en NNN zijn op elkaar afgestemd in de gehele toelichting.
Actualisering van de tekst	Er zijn aanpassingen gedaan van teksten die betrekking hadden op het ontwerp naar teksten ten behoeven van het definitieve plan. Daarnaast is een aantal onderdelen aangevuld naar aanleiding van de ter inzage legging (bijv. hoofdstukken 8.5, 9.3 en 9.4.)
<i>Hoofdstuk 1</i>	
In paragraaf 1.1 is de capaciteit van de nieuwe verbinding opgenomen.	Ter volledigheid is de capaciteit van de nieuwe verbinding opgenomen in de toelichting. Dit is naar aanleiding van zienswijze 2.
In paragraaf 1.3 is het tekstblok 'Netcode en storingsreserve' geactualiseerd.	De tekst was verouderd.
Figuur 1.4: De legenda is aangepast	De aanduiding "te amoveren verbindingen" ontbrak in de legenda en is toegevoegd.
Het overzicht van de vigerende bestemmingsplannen in paragraaf 1.5 is aangepast.	Het meest actuele vigerende kader is verwerkt in het overzicht. De aanpassingen betreffen plannen binnen de gemeente Borsele.
In paragraaf 1.5, 5.6.2 onder specifiek en 7.6 geactualiseerd voor situatie bij Ellewoutsdijk	In de ontwerp-fase was de kruising van de nieuwe verbinding met de bestaande 150 kV verbinding bij Ellewoutsdijk nog op twee wijzen geregeld; bovengronds en ondergronds. In het definitieve plan is de keuze gemaakt voor alleen de ondergrondse oplossing. In 7.6 kan daarmee "Leiding hoogspanningsverbinding 150 kV bovengronds (artikel 6) komen te vervallen.
Voetnoot 1 – windparken gepland voor 2015 en 2016 – is verwijderd	Voetnoot verwijderd, aangezien het plan wind op zee loopt.

In de paragrafen 1.1, 1.3 en 1.6 is de stand van zaken station Rilland toegevoegd.	Inmiddels is het inpassingsplan voor station Rilland onherroepelijk.
<i>Hoofdstuk 2</i>	
Aanvulling paragraaf 2.2 en 3.1.6	Deze paragrafen zijn aangevuld met informatie over antenne-installaties voor mobiele telecom en het nationaal antennebeleid. Dit is naar aanleiding van zienswijze 119.
Actualisatie van paragraaf 2.4 i.v.m. net op zee Borssele	Actualisatie i.v.m. net op zee Borssele
Actuele onderzoeken naar geluid zijn verwerkt (cumulatief onderzoek) in paragraaf 2.4 en 6.9.2 van de toelichting	Als gevolg van de uitbreiding van station Borssele zijn de geluidsonderzoeken aangevuld.
Figuur 2.7 is aangepast	De figuur m.b.t. station Borssele is aangepast zodat duidelijker zichtbaar is welk deel betrekking heeft op ZW 380 west.
<i>Hoofdstuk 3</i>	
In paragraaf 3.1.2 nieuwe voetnoot toegevoegd met verwijzing	De verwijzing naar de relevante Richtlijn ontbrak.
Paragraaf 3.1.4 onder Handreiking en 6.2.3 onder Leefomgeving geactualiseerd	De onderzoeken naar de specifieke magneetveldzones zijn geactualiseerd vanwege een update van de Handreiking van het RIVM (4.0 naar 4.1).
<i>Hoofdstuk 4</i>	
De meest recente inzichten ten aanzien van de in autonome ontwikkelingen in deelgebied 1 zijn verwerkt (paragraaf 4.2).	In de toelichting werd gesteld dat nog niet duidelijk was of en op welke termijn de extra aansluiting van Goes op de A58 gerealiseerd wordt. Deze duidelijkheid is er inmiddels wel. De laatste stand van zaken is opgenomen in de toelichting
<i>Hoofdstuk 5</i>	
In paragraaf 5.5.1 is in de laatste alinea het advies Cie MER verwerkt.	De Commissie voor de m.e.r. heeft het MER ten behoeve van de procedure voor het inpassingsplan ZW 380 kV West getoetst en een positief toetsingsadvies gegeven. De plantoelichting is op dit punt geactualiseerd.
Figuur 5.2 is aangepast	Ten behoeve van de leesbaarheid en ter volledigheid is de figuur aangepast.
De argumentatie ten aanzien van 'ondergronds' is geactualiseerd in paragraaf 5.3.1	Op basis van de laatste inzichten is de argumentatie ten aanzien van ondergronds geactualiseerd.
In paragraaf 5.3.2 is een tekst toegevoegd over een 4x380 kV	Over dit onderdeel zijn veel misverstanden waardoor een toelichting zinvol is geacht. De aanvulling is naar aanleiding van zienswijze 7.
Tekstaanpassing in paragraaf 5.5.3	Er is alleen sprake van een gecombineerde verbinding van 2 x 380 kV verbindingen en geen sprake van een verbinding met 380 kV en 150 kV. De tekst is hierop aangepast.
Paragraaf 5.6.2 onder verticale vlak	De tekst is verduidelijkt.
Paragraaf 5.6.3	De tekst onder het onderdeel Deelgebied 2 onder "Plaatsing mast Oosterschelde" is uitgebreid
Paragraaf 5.6.3	Onder conclusie voorkeur bestuurders geschrapt i.v.m. ingediende zienswijze van 3 andere overheden
Paragraaf 5.6.6 en 5.6.7 zijn aangepast	Inmiddels is de keuze gemaakt voor de ondergrondse uitvoering van de betreffende kruising. De teksten zijn hierop aangepast.
In Paragraaf 5.6.7 is toegevoegd dat het om een 380 kV gaat.	Toegevoegd ter verduidelijking.

<i>Hoofdstuk 6</i>	
De legenda van de figuur in paragraaf 6.2.3 in het tekstblok 'Specifieke magneetveldzone nieuwe verbinding' is aangepast.	Ter verduidelijking aangepast. De kleuren uit de legenda komen niet overeen met de figuur. Ter verduidelijking zijn onder de figuur de 3 kleuren uit de legenda in balken weergegeven.
Paragraaf 6.3.3	Voetnoot toegevoegd
Paragraaf 6.5	Het actueel onderzoek externe veiligheid is verwerkt.
Paragraaf 6.5.1	Deze aanvulling ten aanzien van calamiteiten op (spoor-of water)wegen is naar aanleiding van zienswijze 156.
Paragraaf 6.6.1 geactualiseerd	Per 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. De tekst is hierop aangevuld.
Figuur 6.8 is aangepast (Vliedberg)	De foto bleek niet van de Vliedberg te zijn. Figuur is vervangen door juiste foto met daarop de Vliedberg.
In paragraaf 6.8.1 is het gemeentelijke beleid van de gemeente Goes verwijderd	Aangezien het plangebied niet binnen de gemeente Goes ligt is het gemeentelijk beleid van de gemeente Goes niet van belang.
Paragraaf 6.8.3 verduidelijkt	Mastvoetlocatie verduidelijkt.
Paragraaf 6.9.2 is geactualiseerd	Actuele onderzoeken naar magneetvelden zijn verwerkt in deze paragraaf.
<i>Hoofdstuk 7</i>	
Paragraaf 7.7 archeologie	De tekst zoals opgenomen onder archeologie hoort niet onder overige regels en is daarom verplaatst.
Paragraaf 7.8 aanpassingen in verwijzingen naar regels aangebracht	In de paragraaf werd verwezen naar enkele verkeerde artikelnummers. Dit is aangepast.
<i>Hoofdstuk 8</i>	
<i>Hoofdstuk 9</i>	
In hoofdstuk 9 is een tekst over zienswijzen toegevoegd.	Inmiddels heeft het plan ter inzage gelegen. Deze informatie is verwerkt in de toelichting.
Paragraaf 9.1 actualisatie	Inmiddels is een 5 ^e voorbereidingsbesluit genomen en is de plantoelichting hierop aangevuld.
In hoofdstuk 9 is paragraaf 9.4 toegevoegd 'Beroep'.	In de volgende fase (vaststelling) staat er beroep open tegen het plan. Dit is vermeld in de toelichting.

Regels	
Tekstuele aanpassingen	Ten behoeve van de leesbaarheid / opmaak, ter volledigheid en na een tekstcontrole zijn diverse tekstuele aanpassingen doorgevoerd. Deze hebben geen invloed op de inhoud en de mogelijkheden van de regels.
Regeling doorvaarthoogte is aangepast. In artikel 1 van de regels is een begrip opgenomen voor doorvaarthoogte.	Begrippen doorvaarthoogte en doorvaarthoogte waren in zowel begrippen als wijze van meten opgenomen, met een afwijkende uitleg.
Begrip woonerf is toegevoegd aan artikel 1 van de regels.	In artikel 8.2, onder a, sub 3 wordt verwezen naar het begrip woonerf. Het begrip woonerf was nog niet nader gedefinieerd in de begrippen.
Bestemming station Borsele (Bedrijf – Nutsbedrijf) (artikel 3)	De bestemming Bedrijf – Nutsbedrijf is in overeenstemming gebracht met de bestemmingslegging van het inpassingsplan net op zee Borssele.
Aanpassing bouwhoogte in bestemming Bedrijf - Nutsbedrijf (artikel 3)	De bouwhoogte in de bestemming Bedrijf – Nutsbedrijf is in overeenstemming gebracht met die van het inpassingsplan net op zee Borssele.

In de Leiding bestemmingen (oud artikelen 5,6, 7 en 8, nieuw artikelen 5,6 en 7) en in de algemene bouwregels de bouwregeling aangepast	De regeling is zowel voor bouwwerken als bouwwerken, geen gebouwen zijnde van toepassing.
Artikel 6 is komen te vervallen	Met de keuze voor een ondergrondse kruising bij Ellewoutsdijk zijn er geen enkele bovengrondse 150 kV verbindingen meer in het plan. Daarmee kan artikel 6 komen te vervallen. Andere artikelen worden doorgenummerd.
In artikel 11 van de regels is de verwijzing naar het landschapsplan aangepast.	Het meest recente landschapsplan is van november 2016 (in plaats van december 2015 waar nu naar werd verwezen). Het landschapsplan is als bijlage 2 bij de regels gevoegd.

Verbeelding	
Plangrens station Borsele	De plangrens is aangepast en in overeenstemming gebracht met de plangrens van het inpassingsplan net op zee
Verbeelding ter plaatse van overgang van een wintrackmast naar een vakwerkmast	Plangrens is aangepast naar de breedte van een ZRO strook die hoort bij vakwerkmasten in plaats van wintrackmasten. Bij masten 1050-M354 (WAP) en 1060-1062 (kanaal door Zuid-Beveland).
Aanpassen plangrens ter hoogte van mast 1018	Dit is gebeurd naar aanleiding van zienswijze 123
Overige – zone 1 niet op ruimtelijke plannen zichtbaar.	Door een technische fout (laag stond uit) was deze aanduiding niet zichtbaar. Dit is nu hersteld.

4. Wijzigingen in de besluiten

In dit hoofdstuk zijn de wijzigingen opgenomen in de besluiten die naar aanleiding van zienswijzen zijn doorgevoerd.

Naar aanleiding van zienswijzen

Vergunning Natuurbeschermingswet 1998, Ministerie van Economische zaken

Wijziging	Aanleiding
Aan de vergunning is het voorschrift tot monitoring van aanvaringsslachtoffers toegevoegd.	Zienswijze 92

Omgevingsvergunning gemeente Borsele

Locatie	Wijziging	Aanleiding
Mast 1018	Mast 1018 (hoekmast) wordt 18m verplaatst in westelijke richting t.b.v. de bewerkbaarheid van het perceel. De mast is met 5 meter verlaagd en het masttype is aangepast.	Zienswijze 123
Mast 1024	De uitrit wordt niet aangepast. De tijdelijke werkweg wordt aangepast om de belemmering op de gronden te verminderen.	Zienswijze 4
Mast 1025	Mast 1025 wordt 12 meter verplaatst in noordoostelijke richting naar de perceelrand. De mast wordt ook 5 meter verhoogd en het masttype is aangepast.	Zienswijze 97

Mast 1029	Mast 1029 wordt 10 meter verplaatst in oostelijke richting, om de mast op het perceel in lijn te plaatsen met de bestaande mast.	Zienswijze 130
Mast 1041	De tijdelijke werkweg naar mast 1041 is verplaatst van de westzijde naar de oostzijde van het perceel. De ontsluiting vindt plaats via de Pietersweg i.p.v. via de Goesestraat.	Zienswijzen 31 en 32

Omgevingsvergunning gemeente Kapelle

Locatie	Wijziging	Aanleiding
1047	Mast 1047 is 16m verplaatst richting de perceelrand.	Zienswijze 120
1048	De werkweg in noordelijke richting is vervallen.	Zienswijze 120

Omgevingsvergunning gemeente Reimerswaal

Locatie	Wijziging	Aanleiding
1063 1064	De werkweg naar mast 1063 vanaf de Ringweg is vervallen. De masten 1063 en 1064 worden bereikt via een werkweg vanaf de Kamperweg.	Zienswijze 92
1078	Mast 1078 is 40m verplaatst in zuidoostelijke richting, om in de pas te komen met de bestaande mast. De masten staan zo in dezelfde bewerkingsrichting van het land.	Zienswijze 107

Watervergunning Waterschap Scheldestromen

Locatie	Wijziging	Aanleiding
Mast 1041	De tijdelijke werkweg naar mast 1041 is verplaatst van de westzijde naar de oostzijde van het perceel. De ontsluiting vindt plaats via de Pietersweg (over de watergang) ipv via de Goesestraat.	Zienswijzen 31 en 32

Ontheffing Keur Wegen Waterschap Scheldestromen

Locatie	Wijziging	Aanleiding
Mast 1041	De tijdelijke werkweg naar mast 1041 is verplaatst van de westzijde naar de oostzijde van het perceel. De ontsluiting vindt plaats via de Pietersweg (over de watergang) ipv via de Goesestraat.	Zienswijzen 31 en 32
1048	De werkweg in noordelijke richting is vervallen	Zienswijze 120
1063 1064	De werkweg naar mast 1063 vanaf de Ringweg is vervallen. De masten 1063 en 1064 worden bereikt via een werkweg vanaf de Kamperweg	Zienswijze 92

Ambtshalve wijzigingen

Vergunning Natuurbeschermingswet 1998, Ministerie van Economische zaken

Wijziging
In de vergunning is het voorschrift nummer 17 met betrekking tot de kleurstelling van de mast in de Oosterschelde verwijderd.

Omgevingsvergunning gemeente Borsele

Locatie	Wijziging	Aanleiding
Mast 1008	Mast 1008 wordt 6m verplaatst in westelijke richting naar de perceelrand en de sloot. Ook wordt de mast 5m verhoogd.	Verzoek van grondeigenaar
Mast 1009	Mast 1009 wordt 25m verplaatst in oostelijke richting naar het midden van het perceel.	Verzoek van grondeigenaar
Mast 1015	Het werkterrein is aangepast in verband met de aanwezige buisleiding.	Verzoek TenneT
Mast 21A Mast 21B	De portalen 21A en 21B zijn vervallen vanwege de keuze voor ondergrondse kruising van de 150kV verbinding naar Terneuzen.	Verzoek gemeente Borsele
Mast 1017	Mast 1017 is 20m verschoven in westelijke richting vanwege de keuze voor de ondergrondse kruising van de 150kV verbinding naar Terneuzen. De mast is met 10 meter verlaagd en het masttype is aangepast.	Verzoek gemeente Borsele
Mast 1031	Bij de mast is een werkterrein voor het trekken van de geleiders toegevoegd.	Verzoek TenneT

Omgevingsvergunning gemeente Kapelle

Locatie	Wijziging	Aanleiding
1049	De mast is veranderd van een steunmast in een trekmast in verband met externe veiligheid. Het werkterrein is aangepast i.v.m. de aanwezigheid van een buisleiding. De werkweg is doorgetrokken in westelijke richting naar de Eversdijkse Bredeweg.	Verzoek van TenneT Verzoek van TenneT Verzoek van grondeigenaar
1050	De mast is met 5 meter verhoogd in verband met externe veiligheid.	Verzoek van TenneT
1051	Het werkterrein is aangepast ivm de aanwezigheid van een buisleiding.	Verzoek van TenneT
1054	Het lierterrein is aangepast i.v.m. de aanwezigheid van een buisleiding.	Verzoek van TenneT
1060	De parkeerstrook is aan de andere kant van de werkweg geplaatst i.v.m. de bewerkbaarheid van het perceel.	Verzoek van TenneT

Omgevingsvergunning gemeente Reimerswaal

Locatie	Wijziging	Aanleiding
1066	Aan het werkterrein is de werkstrook voor de aanleg van de 150kV kabelaansluiting naar station Kruiningen toegevoegd (inclusief slootkruising), alsmede een werkterrein voor het trekken van de geleiders.	Verzoek TenneT
1067	Het opslagterrein is verplaatst i.v.m. een meer efficiënte bewerkbaarheid van de grond.	Verzoek TenneT
1080	Mast 1080 is 8m verplaatst vanwege het kunnen blijven voldoen aan de normen voor de e-velden na de wijziging van mast 1081/1082. De mast is met ca. 8 meter verhoogd om landschappelijke redenen.	Verzoek TenneT
1081	Mast 1081 is 48m verplaatst in oostelijke richting om in de pas te komen met de bestaande mast. De mast is met ca. 8 meter verhoogd om landschappelijke redenen.	Verzoek TenneT
1082	Mast 1082 is 26m verplaatst in oostelijke richting om in de pas te komen met de bestaande mast. Tevens staat de mast meer in de dezelfde bomenrij als de bestaande mast waardoor schade wordt beperkt. De mast is met ca. 8 meter verhoogd om landschappelijke redenen.	Verzoek TenneT
1085a	Mast 1085a is 20m verplaatst in zuidoostelijke richting op verzoek van beide betrokken grondeigenaren.	Verzoek grondeigenaar
1090 1091	De werkweg naar mast 1090 is verplaatst. De toegang vindt niet plaats via de dijk (Tarweplaat) maar vanaf mast 1091. Dit in verband met de draagkracht van de dijk.	Verzoek TenneT
1103	Het werkterrein wordt aangepast ivm een aanwezige buisleiding.	Verzoek TenneT

Watervergunning Waterschap Scheldestromen

Locatie	Wijziging	Aanleiding
Mast 1008	Mast 1008 wordt 6m verplaatst in westelijke richting naar de perceelrand en de sloot. Ook wordt de mast 5m verhoogd.	Verzoek van grondeigenaar
1082	Mast 1082 is 26m verplaatst in oostelijke richting om in de pas te komen met de bestaande mast. Tevens staat de mast meer in de dezelfde bomenrij als de bestaande mast waardoor schade wordt beperkt.	Verzoek TenneT
1090 1091	De werkweg naar mast 1090 is verplaatst. De toegang vindt niet plaats via de dijk (Tarweplaat) maar vanaf mast 1091. Dit in verband met de draagkracht van de dijk.	Verzoek TenneT

Ontheffing Keur Wegen - Waterschap Scheldestromen

Locatie	Wijziging	Aanleiding
Mast 1015	Het werkterrein is aangepast in verband met de aanwezige buisleiding. Er is een wijziging in de werkweg met aansluiting op de Vroonhoek	Verzoek TenneT
Mast 1031	Bij de mast is een werkterrein voor het trekken van de geleiders toegevoegd.	Verzoek TenneT
1049	De werkweg is doorgetrokken in westelijke richting naar de Eversdijkse Bredeweg	Verzoek van grondeigenaar

1090 1091	De werkweg naar mast 1090 is verplaatst. De toegang vindt niet plaats via de dijk (Tarweplaat) maar vanaf mast 1091. Dit in verband met de draagkracht van de dijk	Verzoek TenneT
--------------	--	----------------

Zienswijzen

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Procedure en werkwijze(1)</i>	
		<p>Algemeen Voor de aanleg en instandhouding van de nieuwe verbinding is het vaststellen van een inpassingsplan noodzakelijk. Daarnaast zijn er allerlei uitvoeringsbesluiten (vergunningen, ontheffingen, meldingen e.d.) vereist om tot daadwerkelijke realisatie van de nieuwe verbinding te komen. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan omgevingsvergunningen voor bouwen en kappen en ontheffingen op grond van de Flora- en faunawet. Deze uitvoeringsbesluiten worden genomen door de bevoegde organen van het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen.</p> <p>De procedure voor het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten is beschreven in paragraaf 1.6. van de plantoelichting. In artikel 20a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 is bepaald dat voor de besluitvorming over uitbreidingen van het landelijk hoogspanningsnet niet alleen een inpassingsplan wordt vastgesteld (de planologische module), maar ook de uitvoeringsmodule van de Rijkscoördinatieregeling (RCR) wordt gebruikt. Deze is opgenomen in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en houdt in dat de besluitvorming ten aanzien van het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten gecoördineerd worden voorbereid en bekendgemaakt. Dit betekent dat de minister van Economische Zaken (EZ) samen met de minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) het bevoegd gezag zijn ten aanzien van het inpassingsplan en dat de minister van EZ de besluitvorming omtrent de uitvoeringsbesluiten coördineert.</p> <p>Bij de toepassing van de Rijkscoördinatieregeling worden de besluiten voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in Afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de bijzondere procedurele regels in artikel 3.31, derde lid, Wro gevolgd. De regeling voorziet in een gezamenlijke kennisgeving en terinzagelegging van de ontwerpbesluiten (artikel 3.31, derde lid aanhef en onder b, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, Wro) en gelijktijdige bekendmaking van de besluiten (artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, Wro). Op een ontwerp-inpassingsplan en een ontwerp-uitvoeringsbesluit kan eenieder zienswijzen naar voren brengen.</p> <p>Vervolgens wordt het inpassingsplan door de ministers vastgesteld. De bevoegdheid de uitvoeringsbesluiten te nemen, blijft in beginsel bij de wettelijk bevoegde bestuursorganen berusten.</p> <p>Na de besluitvorming worden het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten wederom tegelijk ter inzage gelegd. Belanghebbenden hebben de gelegenheid beroep in te stellen bij de Afdeling</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRVs). Ook de beroepsprocedure verloopt verder gecoördineerd.	
3		<i>Zienswijze</i> Gedoogplicht wordt opgelegd zonder dat hier normaal verweer tegen kan worden gevoerd.	
		<i>Antwoord</i> Aangenomen wordt dat indiener doelt op de gedoogplicht van artikel 11 Belemmeringenwet Privaatrecht. Het gaat hierbij om een gedoogplicht in de procedure voor betredingstoestemmingen voor het doen van onderzoek. Dit onderzoek (bijvoorbeeld grondonderzoek) is nodig om de juiste informatie beschikbaar te hebben bij het aanvragen van de vergunningen. TenneT tracht op minnelijke wijze met grondeigenaren overeenstemming te bereiken over het mogen uitvoeren van de benodigde onderzoeken ter plaatse van voorziene mastlocaties. Indien onverhoopt het niet lukt om hierover op minnelijke wijze overeenstemming te bereiken, doet TenneT bij de burgemeester van de betreffende gemeente het verzoek om de gedoogplicht op te leggen. Daarna is een bezwaarprocedure mogelijk bij de gemeenten. Indien de betreffende grondeigenaar het niet eens is met de uitkomst daarvan, kan hij beroep instellen bij de rechtbank. Ook voor ZW380 kV West is het helaas enkele keren niet gelukt op minnelijke wijze overeenstemming te bereiken en heeft TenneT de burgemeester verzocht de gedoogplicht op te leggen.	Nee
7a	42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 133, 134, 135, 140, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Indiener maakt bezwaar tegen misleidende communicatie over het gebruik van 4 circuits wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. 4 circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6 circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd zijn.	
		<i>Antwoord</i> Het is juist dat in sommige brochures soms gebruik is gemaakt van beeldmateriaal waarop masten met 2 circuits staan afgebeeld. Omdat het masttype nog relatief weinig gebouwd is, is er nog weinig fotomateriaal beschikbaar. Masten met daarop twee 380 kV verbindingen (4 circuits) zullen in Zeeland voor het eerst gebouwd gaan worden en daarvan is dus nog geen fotomateriaal beschikbaar. Daarom wordt in sommige gevallen ook gebruikgemaakt van impressies zoals op pag. 22 van het ontwerp-inpassingsplan waar een wintrackmast met 4 circuits staat. Niettemin is het wel van belang om te laten zien welke masten gebruikt gaan worden omdat het uiterlijk anders is dan de traditionele vakwerkmasten. Het grotere vermogen en een verschil in magneetveld is niet zichtbaar op beeldmateriaal waardoor gebruik van deze foto's niet leidt tot onjuiste informatie. Overigens is in het ontwerp-inpassingsplan gebruikgemaakt van beeldmateriaal waarbij masten met 4 circuits zijn weergegeven (zie hiervoor pagina's 22, 24, 25 en 26).	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Bij de berekening van de specifieke magneetveldzone van de verbinding (zie bijlage 4 bij het inpassingsplan) is wel degelijk rekening gehouden met het masttype. De globale duiding van de verschillen in de indicatieve magneetveldzone is zichtbaar in tabel 2.1 van de toelichting bij het inpassingsplan. Op het beleidsadvies wordt in paragraaf 3.1.4 van het inpassingsplan ingegaan.</p> <p>Het gaat bij de nieuwe verbinding om masten met 4 circuits (in Borssele/Kapelle 4 circuits met 380 kV en in Kapelle/Reimerswaal 2 circuits met 150 kV en 2 circuits met 380 kV). De nieuwe verbinding staat naast een bestaande verbinding (in deelgebied 1 met 2 circuits 380 kV en in deelgebied 2 met 2 circuits 150 kV. Er komen op delen van het tracé inderdaad 6 circuits naast elkaar te staan. Dat is geen ongebruikelijke situatie. Het toepassen van een 4 circuits-380 kV-verbinding is vanuit nettechnisch oogpunt zeer onwenselijk indien de verbinding deel uitmaakt van de landelijke ring of een interconnector(verbinding met het buitenland) of een verbinding tussen een interconnector en de landelijke ring. Reden is dat een 4 circuit-380 kV-verbinding ten aanzien van de leveringszekerheid meer risico's kent dan de situatie waar beide 2x380 kV-verbindingen niet op één mast worden gecombineerd, maar op minimaal de valafstand van elkaar worden gebouwd. Het risico voor de leveringszekerheid bij toepassing van deze uitvoeringsvorm (4x380 kV op één mast) is in dit deel van de verbinding wel acceptabel omdat de verbinding ter plaatse geen deel uitmaakt van de landelijke ring of van een interconnector of van een verbinding tussen een interconnector en de landelijke ring. In het tracédeel Rilland-Tilburg is hiervan wel sprake.</p>	
7b	42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 132, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener is van mening dat met opknippen in deelprojecten alternatieven op voorhand worden geëlimineerd. Bijvoorbeeld honorering trafostation Borsele sluit mogelijke onderzeese aansluiting Rilland uit. De projecten gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting, maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld. Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er zijn op dit moment verschillende projecten in Zeeland die te maken hebben met hoogspanning. De verschillende projecten (aansluiting van het windpark op Zee, de nieuwe 380 kV-verbinding ZW380 West en het nieuwe 380 kV station Rilland) vallen allemaal onder de Rijkscoördinatieregeling. Deze projecten kennen een afzonderlijke nut en noodzaak en een afzonderlijk tijdpad en daarom worden hiervoor afzonderlijke procedures gevolgd.</p> <p>Het inpassingsplan voor het hoogspanningsstation Rilland is met de uitspraak van de ABRvS van 1 juni 2016 onherroepelijk. Het station functioneert onafhankelijk van de ZWWest 380 kV-verbinding en is ook</p>	Nee

	<p>zonder deze verbinding noodzakelijk. Voor meer informatie over nut en noodzaak van station Rilland wordt verwezen naar de plantoelichting 'Hoogspanningsstation Rilland'¹.</p> <p>Het Zeeuwse deel van de nieuwe 380 kV-verbinding eindigt bij station Rilland, het Brabantse deel start hier. Het hoogspanningsstation legt daarmee geen claim op de toekomst voor wat betreft de Zuid-West 380 kV-verbinding en keuze voor een bepaald tracé. Toen begin 2014 duidelijk werd dat bij Rilland een nieuw 380 kV-station nodig was, is de splitsing van Zuid-West 380 kV in twee delen (west en oost) mogelijk geworden. Doordat het 380 kV station Rilland een schakelbaar knooppunt is dat het westelijk en oostelijk deel met elkaar verbindt, is fasering in de tijd mogelijk geworden en is besloten hiertoe twee inpassingsplannen op te stellen. Hierdoor kan de planvorming en besluitvorming voor ZW380 kV West vooruitlopend op Zuid-West 380 kV oost (hierna: ZW380 kV Oost) plaatsvinden. In paragraaf 1.2.3 van het MER wordt uitgebreid ingegaan op de verschillende ontwikkelingen tijdens de m.e.r.-procedure.</p> <p>Borssele is in het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) (par. 6.2) aangewezen als locatie waar grootschalige energieproductie (waaronder grootschalige offshore windenergie) kan worden aangesloten. Voor SEV III is een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Borssele is aangewezen als aansluitlocatie voor grootschalige offshore windenergie omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dit station het dichtstbijzijnde 380 kV-aansluitpunt op land is; - op deze locatie voldoende ruimte is om de aansluiting te realiseren. <p>De verbinding voor het aansluiten van de windparken op zee is onderdeel van het net op zee als bedoeld in artikel 15a lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 en is geen onderdeel van het landelijke 380 kV-hoogspanningsnet. De verbinding wordt uitgevoerd in 220 kV en is niet dubbel (redundant) uitgevoerd. Dat houdt in dat als er een storing optreedt dit consequenties heeft voor de levering van stroom vanaf de windparken. De nieuwe 380 kV-verbinding vanuit Borssele naar de landelijke ring is onder meer bedoeld voor de afvoer van deze grootschalige offshore windenergie. Maar zoals in paragraaf 1.3 van het inpassingsplan is aangegeven, heeft de nieuwe verbinding een breder nut en noodzaak.</p> <p>Voor wat betreft een ondergrondse aansluiting van de windparken in Rilland wordt verwezen naar de brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 waarin wordt ingegaan op onder meer het alternatief door de Westerschelde (Kamerstukken II, 2015/16, 29 023, nr. 205, pag.4 onder a): dit alternatief is technisch complexer, lost de huidige knelpunten in Zeeland niet op en is aanzienlijk duurder. Bovendien zou dit alternatief leiden tot ca. 2 jaar vertraging voor de aansluiting van de windparken op zee. Het is daarmee geen realistisch in beschouwing te nemen alternatief.</p>	
--	--	--

1) Nut en noodzaak van hoogspanningsstation Rilland is bevestigd bij uitspraak van de ABRvS van 1 juni 2016 (201508792/1/R6) (ECLI:NL:RVS:2016:1495).

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Op grond van bovenstaande kan worden geconcludeerd dat een zelfstandige procedure voor de verschillende projecten niet leidt tot uitsluiting van realistische alternatieve mogelijkheden die realisatie van dezelfde doelen beogen.	
14		<i>Zienswijze</i> De belangen van aanwonenden zijn over het hoofd gezien, er is namelijk nooit contact met hen opgenomen over de plaatsing van een mast ten opzichte van hun woning.	
		<i>Antwoord</i> Het perceel van de indiener van deze zienswijze is gelegen buiten de grenzen van het inpassingsplan en ook buiten de grenzen van het eerder genomen voorbereidingsbesluit. Daarom is er geen direct contact geweest tussen EZ/TenneT en indiener van deze zienswijze. Er is op vele manieren aandacht besteed aan het betrekken en informeren van de regio. Over de informatievoorziening van omwonenden en belangstellenden wordt verder verwezen naar de beantwoording van zienswijze 92.	Nee
29	29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 61, 65, 133,134, 135	<i>Zienswijze</i> Er is sprake van een ongelijk speelveld. TenneT is deskundig, cliënt is dat niet, en moet daarom deskundigheid inhuren. Dit is duur en hiervoor is geen tijd. Bovendien moet er binnen korte tijd vele pagina's dossier worden doorgeworsteld. Hiermee is sprake van strijd met het beginsel equality of arms.	
		<i>Antwoord</i> In onderhavige procedure is alle informatie die ten grondslag ligt aan de (ontwerp)besluiten ter beschikking gesteld. Het betreft inderdaad een grote hoeveelheid informatie, die op de meest zorgvuldige en overzichtelijke wijze digitaal en fysiek beschikbaar is gesteld. Ook hebben alle stukken conform de wettelijke termijn 6 weken ter inzage gelegen, zowel digitaal als fysiek in de regio (gemeente Kapelle). Ook waren alle stukken in te zien op de twee informatieavonden die in de regio zijn gehouden en waren medewerkers aanwezig voor vragen en toelichting. Door het volgen van de zienswijzeprocedure wordt gelegenheid gegeven aan eenieder om te reageren op de ter visie gelegde stukken en ontwerpbesluiten. Het beginsel van 'equality of arms', waarop indiener doelt, ziet blijkens de rechtspraak niet op de fase van bestuurlijke besluitvorming (ABRvS 12 juli 2006 (nr. 200508251/1). Meer in algemene zin geldt overigens dat de ministers niet inzien dat vanwege de aard en omvang van de noodzakelijke onderzoeken die ten grondslag liggen aan de (ontwerp)besluiten in de bestuursrechtelijke procedure vervolgens sprake zou zijn van een beperking van het beginsel van equality of arms of gelijke proceskansen.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

30	31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 133, 134, 135	<i>Zienswijze</i> Er is sprake van onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht van cliënt, waarbij sprake is van strijd met artikel 1 Eerste protocol van het EVRM.	
		<i>Antwoord</i> Bij de keuze voor het voorgenomen tracé hebben vele belangen een rol gespeeld. Elk tracé-alternatief heeft effecten. Alles afwegende is naar de mening van de ministers met het gekozen tracé met de bijbehorende mastposities het best rekening gehouden met alle verschillende belangen. Er komt op het grondgebied van de indiener van deze zienswijze één mast van de nieuwe verbinding. Ten einde ook privaatrechtelijk te regelen dat de hoogspanningslijn op de gronden van de indiener gerealiseerd kunnen worden, voert TenneT gesprekken over een Zakelijk Recht Overeenkomst met indiener. Mocht geen overeenstemming bereikt worden, dan kan TenneT de minister van IenM verzoeken een zogenaamde gedoogplicht op grond van de Belemmeringenwet Privaatrecht op te leggen. Daarbij is voorzien in een plicht tot volledige schadevergoeding (schadeloosstelling). Van strijd met artikel 1 Eerste protocol van het EVRM is dan ook geen sprake.	Nee
36		<i>Zienswijze</i> Er is door de enorme waardedaling sprake van onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht van cliënt, waarbij sprake is van strijd met artikel 1 Eerste protocol van het EVRM.	
		<i>Antwoord</i> Indiener van de zienswijze woont op ca. 265 meter afstand van de nieuwe verbinding. Bij de keuze voor het voorgenomen tracé hebben vele belangen een rol gespeeld. Elk tracé heeft effecten. Alles afwegende is naar de mening van de ministers met het gekozen tracé het best rekening gehouden met alle verschillende belangen. Zo er al sprake is van inbreuk op eigendomsrecht, is die inbreuk daarom niet onaanvaardbaar. Voor een eventuele waardedaling kan indiener mogelijk een beroep doen op de planschaderegeling van de Wro (artikel 6.1 e.v.). Meer informatie hierover is te vinden in hoofdstuk 8.3 van het inpassingsplan.	Nee
92		<i>Zienswijze</i> Zorgvuldige omgang met de omgeving is noodzakelijk waarin de ZW380 kV West gerealiseerd wordt.	
		<i>Antwoord</i> Zowel de betrokken ministeries als TenneT hebben op verschillende manieren het betrekken van de omgeving vormgegeven. De wijze waarop de omgeving is betrokken bij de voorbereiding van het onderhavige inpassingsplan is beschreven in hoofdstuk 9 van de plantoelichting. Er zijn vanaf de start van ZW380 kV West regelmatig informatie- en inloopavonden gehouden om geïnteresseerden en belanghebbenden over ZW380 kV West te informeren. Er hebben voor het eerst informatieavonden plaatsgevonden over de Startnotitie voor de m.e.r.-procedure in mei 2009. Vervolgens zijn er eind 2009 informatieavonden gehouden over de concept tracéalternatieven. Geïnteresseerden en belanghebbenden konden informatie krijgen over de concept tracéalternatieven. Er was ook de mogelijkheid voor mensen om een reactie (geen formele inspraak) te geven op de concept alternatieven en met alternatieve voorstellen te komen. Hiervan is ook gebruikgemaakt.	Nee

		<p>Na het besluit over het voorgenomen tracé, dat de eerste helft 2011 bekend is gemaakt, is inmiddels vier keer een voorbereidingsbesluit genomen (het meest recente is op 19 juni 2015 gepubliceerd in de Staatscourant). Na een jaar verloopt een voorbereidingsbesluit en is een nieuw besluit nodig. Dit is elk jaar aanleiding geweest om informatieavonden te houden om geïnteresseerden en belanghebbenden op de hoogte te houden van de ontwikkelingen met betrekking tot het nieuwe tracé en hen de gelegenheid te geven om hun vragen te stellen. Bij Krabbendijke is een aantal keer een extra informatieavond gehouden om de bewoners op de hoogte te brengen van de stand van zaken rond het tracé bij Krabbendijke.</p> <p>De informatieavonden hadden meestal het karakter van inloopavonden waar mensen naast informatie over de nieuwe hoogspanningsverbinding ook over diverse aan de nieuwe verbinding gerelateerde onderwerpen informatie konden krijgen en vragen konden stellen bij medewerkers van de ministeries van EZ en IenM, TenneT en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).</p> <p>Naast informatieavonden zijn geïnteresseerden en belanghebbenden ook op andere manieren geïnformeerd. Er is diverse malen een nieuwsbrief uitgebracht met informatie over ZW380 kV West. Deze nieuwsbrieven zijn zowel op papier als digitaal beschikbaar gemaakt. Ook is er een website (http://www.zuid-west380kv.nl/zuid-west-380kv-west) waar zo actueel mogelijke informatie over ZW 380 kV West, de planning, etc. beschikbaar is. Op deze website wordt ook met nieuwsberichten geattendeerd op nieuwe informatie of bijvoorbeeld wanneer er informatieavonden zijn. De bekendmaking van de mogelijkheid tot inspraak op de Startnotitie en het ontwerp-inpassingsplan, de publicatie van de voorbereidingsbesluiten en informatie over informatieavonden is onder meer bekend gemaakt via kennisgevingen in de Staatscourant en mededelingen in de lokale en regionale kranten.</p> <p>Daarnaast zijn vanaf de keuze voor het voorgenomen tracé in 2011 de bewoners, bedrijven en organisaties in een bepaalde zone rondom het tracé via een brief op de hoogte gesteld van voor hen belangrijke momenten.</p> <p>Het tracé van de nieuwe verbinding tussen Borssele en Rilland is gebaseerd op een integrale afweging van verschillende belangen. In paragraaf 5.6.3. van de plandoelstelling is deze integrale afweging beschreven. In die afweging zijn de bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen in (de omgeving van) het plangebied betrokken. In paragraaf 4.2. van de toelichting zijn deze bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen beschreven. Daarnaast zijn in de afweging de effecten van de nieuwe verbinding op de leefomgeving van aanwonenden betrokken. De effecten op de leefomgeving staan in hoofdstuk 6 van de toelichting beschreven. Dit heeft geleid tot een - over de gehele lengte gezien - optimaal tracé.</p>	
--	--	--	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		De ministers zijn zich ervan bewust dat individuele belangen worden geraakt en hebben deze zoveel mogelijk ontzien. Uit de stukken die ten grondslag liggen aan het inpassingsplan is niet gebleken dat individuele belangen zodanig worden geschaad dat niet in redelijkheid tot de aanleg van de 380 kV-verbinding conform het tracé als opgenomen in het inpassingsplan kan worden besloten.	
104		<i>Zienswijze</i> Het inpassingsplan is pas 9 april ontvangen, dus veel te laat. Dat is te kort om te reageren.	
		<i>Antwoord</i> De bekendmaking van de mogelijkheid tot inspraak op het ontwerp-inpassingsplan en de informatie waar de betreffende stukken waren te vinden is tijdig bekend gemaakt, onder meer via een kennisgeving in de Staatscourant en mededelingen in de lokale en regionale kranten. De stukken hebben gedurende de wettelijke termijn van 6 weken ter inzage gelegen. Het perceel van de indiener van deze zienswijze is gelegen buiten de grenzen van het inpassingsplan en ook buiten de grenzen van de eerder genomen voorbereidingsbesluiten. Daarom is er geen direct contact geweest tussen EZ/TenneT en indiener van deze zienswijze. Gedurende het project is overigens op vele manieren aandacht besteed aan het betrekken en informeren van de regio. Over de informatievoorziening van omwonenden en belangstellenden wordt verder verwezen naar de beantwoording van zienswijze 92.	Nee
109		<i>Zienswijze</i> Tot op heden is TenneT in gebreke gebleven ten aanzien van de informatieverstrekking.	
		<i>Antwoord</i> Uit de zienswijze wordt niet duidelijk of indiener behoefte heeft gehad aan specifieke informatie. Zowel de betrokken ministeries als TenneT hebben op verschillende manieren het betrekken van de omgeving vormgegeven. In het antwoord op zienswijze 92 wordt uitgebreid ingegaan op welke wijze dit heeft plaatsgevonden. Via de website is het te allen tijde mogelijk een vraag te stellen. Op de informatieavonden die jaarlijks hebben plaatsgevonden en onder meer in de regionale kranten zijn aangekondigd, werd ook door veel mensen gebruikgemaakt van de mogelijkheid met vertegenwoordigers van de betrokken organisaties in gesprek te gaan en vragen te stellen.	Nee
122a	132	<i>Zienswijze</i> Met het ontwerp-inpassingsplan is gebruikgemaakt van de RCR. Rijksbeleid dat is vastgelegd in een structuurvisie vormt het primaat voor de voorbereiding van energie-infrastructuurprojecten. In het SEV III is vermeld welke hoogspanningsverbindingen onder gebruik making van de RCR zullen worden gerealiseerd. De hoogspanningsverbinding Borssele-Tilburg is niet als zodanig opgenomen in het SEV III, wel is het traject Borssele-Geertruidenberg hierin genoemd. Het is opmerkelijk dat het voornemen om de verbinding Borssele-Tilburg te realiseren nagenoeg gelijktijdig met de totstandkoming van de SEV III heeft plaatsgevonden. Dit vormt een belangrijke afwijking van het bestuursorgaan in haar eigen beleid dat min of meer gelijktijdig met het hoofdbeleid tot stand is gekomen. Op basis van de toelichting op artikel 20a van de Elektriciteitswet 1998 is een dergelijke afwijking alleen in uitzonderingsgevallen en met uitvoerige motivering mogelijk. In de toelichting is de motivering van de beleidswijziging niet	

		toereikend en ontbreekt daarmee de bevoegdheid om gebruik te maken van de RCR en het rijksinpassingsplan. Er wordt geen antwoord op de vraag gegeven waarom het voornemen tot realisatie van de verbinding Borssele-Tilburg niet in het SEV III is opgenomen en geeft onvoldoende blijk van deugdelijke afweging van de belangen van burgers van Oosterhout.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In paragraaf 3.1 van het ontwerp-inpassingsplan is op het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) ingegaan. In SEV III is door het Rijk bepaald waar nieuwe hoogspanningsverbindingen vanaf 220 kV mogen worden aangelegd. Het doel van SEV III is onder andere het waarborgen van voldoende ruimte in Nederland voor grootschalige productie van elektriciteit en van voldoende capaciteit voor het transport van elektriciteit. In SEV III zijn mogelijke nieuwe hoogspanningsverbindingen opgenomen.</p> <p>De aanduiding van mogelijk nieuwe hoogspanningsverbindingen in SEV III is globaal van karakter. In SEV III wordt het begin en het eindpunt van de nieuwe hoogspanningsverbinding beschreven maar de verdere uitwerking van de hoogspanningsverbindingen moet op projectniveau plaatsvinden. In de Strategische Milieubeoordeling (SMB) bij SEV III zijn mogelijke tracés voor de hoogspanningsverbindingen globaal onderzocht.</p> <p>In paragraaf 1.3 van het inpassingsplan en bijlage 3 van het MER is ingegaan op de koppeling aan de landelijke hoogspanningsring bij Tilburg. Bij aanvang van ZW380 kV zijn enkele oplossingen beschouwd. Daarbij is uit de analyse naar voren gekomen dat het overschot aan productie in Zeeland naar de landelijke 380 kV-ring moet worden getransporteerd. Aansluiting op het 380 kV-station Geertruidenberg (onderdeel van de landelijke 380 kV-ring) veroorzaakt een overschrijding van de kortsluitvastheid van de installatie². Tevens zou daarmee voor de Zeeuwse elektriciteitsvoorziening een te grote afhankelijkheid ontstaan van het 380 kV-station Geertruidenberg. Aansluiten op het 380 kV-station Geertruidenberg is daarom geen realistische optie.</p> <p>Aansluiten op de landelijke hoogspanningsring bij Tilburg door de bouw van een nieuw 380 kV-station voldoet wel. Een nieuwe aankoppeling op de landelijke 380 kV-ring ter hoogte van Tilburg zorgt voor een betere geografische spreiding van de twee 380 kV-verbindingen naar Borssele en er treedt geen overschrijding van de kortsluitvastheid van de installatie op. De keuze voor Tilburg wordt tevens ingegeven door de behoefte aan een extra koppeling van het 380 kV-net naar het 150 kV-station Tilburg-Noord. Hiermee worden in het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD 2013) geconstateerde knelpunten in het Brabantse 150 kV-net opgelost en worden investeringen in extra verbindingen in het 150 kV-net voorkomen.</p>	Nee

2 De kortsluitvastheid van een component of samenstel van componenten (aanwezig in een hoogspanningsstation) bepaalt de maximaal toelaatbare kortsluitstroom en is van invloed op het maximaal vermogen dat op een hoogspanningsstation mag worden aangesloten. Een kortsluitstroom ontstaat bij een fout in het net en geeft blijvende schade als de componenten hier niet bestand tegen zijn.

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Het beginpunt van de hoogspanningsverbinding is opgenomen in SEV III en is het hoogspanningsstation Borssele. In SEV III wordt als eindpunt van de nieuwe verbinding Geertruidenberg genoemd. Zoals hierboven en in paragraaf 2.3.1 van de Startnotitie wordt aangegeven, is inmiddels duidelijk geworden dat de productiecapaciteit van Borssele vooral van belang is voor het zuidelijke deel van Nederland. Daardoor is de koppeling van de nieuwe hoogspanningsverbinding aan de landelijke 380 kV-ring bij Tilburg in de Startnotitie als alternatief opgenomen. Het eindpunt Tilburg is een uitzondering op het in SEV III genoemde eindpunt Geertruidenberg. Voor het nog op te stellen ontwerp-inpassingsplan ZW380 kV Oost wordt een projectMER opgesteld. Deze zal diepgaander zijn dan het reeds opgestelde planMER (SMB) voor SEV III, waarin de Tilburg-variant niet is opgenomen. Omdat deze variant wel in de projectMER zal worden onderzocht en ZW380 kV West middels de RCR wordt uitgevoerd, wordt voldaan aan de voorwaarden zoals verbonden aan de uitzonderingsmogelijkheid die in paragraaf 6.3 van SEV III wordt geboden. Overigens ziet de verbinding tussen Rilland en Tilburg op ZW380 kV Oost en gaat het onderhavige inpassingsplan over ZW380 kV West.</p>	
122b		<p><i>Zienswijze</i> Daarnaast is een tweede beleidswijziging geweest, waarbij Zuid-West 380 kV is opgeknipt in drie delen. Elk deeltraject is afzonderlijk in procedure gebracht, waarbij in tijd de procedures niet parallel lopen. Deze handelswijze vraagt om moeilijkheden in besluitvorming en uitvoering. Daarnaast is de handelswijze weinig transparant en frustreert het de rechtsgang van burgers.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord onder 7b.</p>	Nee
122c	132	<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest onomkeerbare gevolgen voor het MER en het inpassingsplan voor het oostelijke deel van de Zuid-West 380 kV-verbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Voor ZW380 kV Oost wordt een afzonderlijk MER opgesteld. In paragraaf 1.2.3 van het MER wordt dit toegelicht. De keuzes binnen het onderhavige project hebben geen invloed op de nog te maken keuzes voor het deel ZW380 kV Oost. Het onderhavige project eindigt bij 380 kV-station Rilland. Het oostelijke deel start bij dit station. Daarmee worden voor het deel ZW380 kV Oost geen alternatieven uitgesloten en heeft het deel ZW380 kV West geen onomkeerbare gevolgen voor ZW380 kV Oost.</p>	Nee
122d		<p><i>Zienswijze</i> Het ontwerp-inpassingsplan is tot stand gekomen door de eerdere genoemde wendingen in het ruimtelijk beleid van de overheid op rijksniveau. Hiermee wordt een groter deel van de bevolking getroffen door onzekerheid dan het geval zou zijn wanneer een bestendige beleidslijn vastgelegd in een structuurvisie zou worden gevolgd. Dit in combinatie met de voortvarendheid waarmee de rijksoverheid rechtsbeschermingsmogelijkheden aan burgers tracht te ontnemen door wetwijzigingen, waaronder de RCR, de Crisis- en herstelwet en het relativiteitsvereiste, vormt een gevaar voor de controle- en rechtsbeschermingsmogelijkheden die noodzakelijk zijn binnen een democratische rechtstaat.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
122e		<i>Zienswijze</i> Het gevolg van het opknippen is volgens indiener tweeledig geweest. Enerzijds om tijd/ruimte te vinden om een ander alternatief te zoeken voor het oostelijk deel van Zuid-West 380 kV (tussen Roosendaal en Tilburg). Anderzijds leidt het opknippen tot versnippering en minder transparantie in de besluitvorming, omdat Zuid-West 380 kV één geheel wordt gepresenteerd.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord onder 7b.	Nee
132a		<i>Zienswijze</i> Indiener maakt bezwaar tegen het opknippen in deelprojecten. Zo worden er onder meer twee maal zienswijzen tegen het MER ingediend. Indiener wijst op de motie De Vries die is ingediend in het Kamerdebat van april 2015 (Kamerstukken II 2014/15, 29023, nr. 191).	
		<i>Antwoord</i> Het MER voor ZW380 kV West sluit aan bij de reikwijdte van het (ontwerp-)inpassingsplan en gaat alleen over het tracédeel Borssele-Rilland. Voor ZW380 kV Oost komt een afzonderlijk MER dat gaat over alternatieven en varianten in het tracédeel Rilland-landelijke ring (Tilburg). In paragraaf 1.2.3 van het MER ZW380 kV West wordt aangegeven hoe deze beide verbindingen zich tot elkaar verhouden. Eenieder mocht inspreken op het ontwerp-inpassingsplan voor ZW380 kV West, het MER en de bijbehorende besluiten. Dat geldt dus ook voor partijen in het tracédeel ZW380 kV Oost. Van belang is hierbij echter het volgende: het MER is geen doel in zichzelf. Het is een hulpmiddel om te komen tot besluitvorming (in dit geval over een hoogspanningstracé Borssele-Rilland) waarin het milieu een volwaardige plaats heeft gekregen. Het MER en het besluit ter voorbereiding waarvan dat MER is opgesteld (het inpassingsplan ZW380 kV West) hangen onlosmakelijk samen. Daarom is in de Wet milieubeheer ook geregeld dat het MER tegelijkertijd met het ontwerpbesluit (het inpassingsplan) ter inzage gaat en dat dan gelijktijdig op beide kan worden gereageerd. Dit was voor ZW380 kV West dus van 4 maart tot en met 14 april 2016. Voor ZW380 kV Oost is dat op een later moment het geval. Wanneer het ontwerp-inpassingsplan voor het deel ZW380 kV Oost ter inzage komt zal het betreffende MER ter inzage worden gelegd. Eenieder kan dan een zienswijze indienen op het ontwerp-inpassingsplan voor ZW380 kV Oost, het MER Zuid-West 380 kV oost en de bijbehorende besluiten. Belanghebbende partijen voor ZW380 kV Oost die een zienswijze hebben ingediend voor het deel ZW380 kV West zullen dan (opnieuw) een zienswijze moeten indienen op dat tracégedeelte. Dit om het recht op beroep tegen het inpassingsplan ZW380 kV Oost te behouden. Ook aan de Commissie voor de m.e.r. zal een afzonderlijk advies worden gevraagd over het deel voor ZW380 kV Oost.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

132b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener constateert dat het begrip combineren in West anders is als in Oost. Door het opknippen in een procedure voor West en voor Oost komt de samenhang van de projecten in gevaar. Daarmee wordt de doelstelling van een RIP en de coördinatie geweld aangedaan.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het begrip combineren in relatie tot hoogspanningsverbindingen houdt in dat een nieuwe hoogspanningsverbinding en een bestaande hoogspanningsverbinding samengevoegd worden op één mastconfiguratie. De nieuwe lijn bevat daarmee twee verbindingen. De bestaande hoogspanningsverbinding kan dan, na realisatie van de nieuwe verbinding, worden afgebroken. Anders dan indiener aangeeft wordt zowel het deel ZW380 kV West als ZW380 kV Oost het begrip combineren op de beschreven wijze toegepast.</p> <p>De m.e.r.-procedure was aanvankelijk ingeleid als een procedure die zou leiden tot één MER voor één inpassingsplan van Borssele naar de landelijke ring. Als vervolg op de noodzaak te komen tot een station Rilland (zie paragraaf 1.3 van de plantoelichting) en daarmee de mogelijkheid te hebben gekregen Zuid-West 380 kV in fasen te kunnen uitvoeren, is besloten de planologische besluitvorming voor Zuid-West 380 kV in twee delen te laten plaatsvinden. Ook is besloten om het MER in twee separate delen uit te voeren. Hierbij zijn de uitgangspunten uit de Startnotitie gehandhaafd opdat de onderlinge samenhang bewaard blijft. Op deze wijze wordt voldaan aan de doelstelling van de m.e.r.-procedure en wordt in het MER voor ZW380 West voldoende milieu-informatie geboden om een besluit over het tracédeel Borssele-Rilland te kunnen nemen. Parallel aan het inpassingsplan voor ZW380 West wordt gewerkt aan het MER voor ZW380 kV Oost en het inpassingsplan voor het oostelijk tracédeel, de hoogspanningsverbinding tussen Rilland en Tilburg. Deze voorbereidingen hebben een eigen tijdpad. De keuzes binnen het onderhavige project hebben geen invloed op de nog te maken keuzes voor het deel ZW 380 kV Oost. Het onderhavige project eindigt bij 380 kV-station Rilland. Het oostelijke deel start bij dit station. Daarmee worden voor het deel ZW380 kV Oost geen alternatieven uitgesloten en heeft het deel ZW380 kV West geen onomkeerbare gevolgen voor ZW380 kV Oost.</p>	Nee
132c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het MER west wordt (op blz. 17) geconstateerd dat de milieu-informatie van MER ZW 380 kV Oost nog niet op orde is. Dit hebben wij eerder aan de minister meegegeven. Het zuidelijk tracé is op basis van onvolledige en onjuiste informatie gekozen. We gaan ervan uit dat aanvullend benodigd onderzoek plaatsvindt vóórdat een nieuwe keuze voor MMA en VKA wordt gemaakt. Het liefst getoetst bij milieugroeperingen.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	134,135	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor het deel ZW380 kV Oost wordt een aparte procedure gevolgd. Informatie over het tijdpad is te vinden op de projectwebsite: http://www.zuid-west380kv.nl/riland-tilburg. Zie hiervoor ook het antwoord op zienswijze 132a.</p>	Nee
133a	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de Startnotitie uit 2009 staat dat in principe moet worden voorkomen dat woningen in de magneetveldzone komen te liggen. In de startnotitie is tevens de route van het voorgenomen tracé niet opgenomen. Er is sprake van dwaling wanneer men vanaf 2009 naar het voorgenomen tracé kijkt. Er is geen enkele overeenstemming tussen toen en nu, ook niet met de toen voorgestelde corridor.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Bij de tracering zijn zoveel als redelijkerwijs mogelijk gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone van de nieuwe verbinding vermeden. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied is het redelijkerwijs niet mogelijk gebleken om bij het ontwikkelen van het tracé alle gevoelige bestemmingen te ontwijken. Op grond van het beleidsadvies is het aanvaardbaar dat er bij kleinschalige concentraties van gevoelige bestemmingen, gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen.</p> <p>In de Startnotitie hoeft nog niet de route van het voorgenomen tracé opgenomen te worden. De tracéontwikkeling vindt juist mede plaats op basis van in het kader van het MER verkregen inzichten. Van 'dwaling' in de door indiener voorgestelde zin is dan ook geen sprake. Onderstaand is kort beschreven hoe van de startnotitie tot het voorgenomen tracé is gekomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de Startnotitie is aangegeven wat het voornemen is en dat daartoe de m.e.r.-procedure wordt doorlopen. Ook wordt in de startnotitie globaal beschreven waarom de aanleg van een 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Borssele en de landelijke ring noodzakelijk is, wat ermee wordt beoogd en welke milieueffecten verwacht kunnen worden. In de Startnotitie, die is gepubliceerd in mei 2009, staat wat er in de m.e.r.-procedure onderzocht gaat worden. • Het bevoegd gezag legt de Startnotitie ter inzage en doet daarvan een openbare kennisgeving. Belangstellenden kunnen binnen zes weken door middel van een inspraakreactie aangeven wat naar hun mening in het MER aan de orde moet komen. Ook stuurt het bevoegd gezag de Startnotitie voor advies aan de onafhankelijke Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs. Deze brengen binnen negen weken advies uit over de te onderzoeken milieuthema's. Dat advies is gepubliceerd op 16 juli 2009. • Op basis van de Startnotitie, inspraakreacties en adviezen hebben de ministers van EZ en VROM (thans: IenM) in augustus 2009 de Richtlijnen voor het MER vastgesteld. • Nadat de Richtlijnen waren vastgesteld, is in 2009 gestart met het ontwikkelen van de tracéalternatieven binnen de in de Startnotitie aangegeven corridor tussen Borssele en het nieuw te bouwen 380 kV-station bij Tilburg. 	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is op basis van de op dat moment bekende gegevens omtrent milieueffecten en de inzichten van dat moment een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) bepaald voor de verschillende deelgebieden tussen Borssele en Tilburg. Vervolgens hebben de ministers van EZ en IenM in 2011 een voorgenomen voorkeursalternatief (VVKA) bepaald voor het volledige tracé van Borssele tot Tilburg. Dit tracé is in de jaren daarna ruimtelijk en technisch uitgewerkt tot het voorgenomen tracé. Het voorgenomen tracé ligt overigens - anders dan indiener lijkt te veronderstellen - wel binnen de corridor zoals opgenomen in de Startnotitie. Ten aanzien hiervan heeft geen wijziging plaatsgevonden. 	
133b	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Cliënt is niet actief benaderd door TenneT, maar heeft op een inloopavond in 2012 zelf moeten ontdekken dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in zijn tuin is geprojecteerd. Nadien is op verzoek van cliënt een gesprek geweest met TenneT. Het was bij TenneT toen niet bekend dat zijn tuin landschappelijk is ingericht, georiënteerd op het Zeeuws landschap. Van dit gesprek is wel een concept verslag gemaakt, maar TenneT heeft niet gereageerd op aanmerkingen van cliënt op dit verslag. Eind februari 2016 is cliënt benaderd door een rentmeester van TenneT met de uitleg dat zijn perceel en woning een gevoelige bestemming zijn geworden, zonder dat hier vooraf overleg heeft plaatsgevonden. Cliënt heeft zelf op moeten zoeken dat en waarom hij een gevoelige bestemming is. Hier is niet zorgvuldig en verantwoord te werk gegaan. Het niet transparant en niet tijdig verlenen van betrouwbare en controleerbare informatie wordt zeer kwalijk genomen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het kader van de tracéoptimalisatie is het tracé ter hoogte van de percelen van indiener in 2012 gewijzigd. Vlak na die tracéwijziging zijn in juni 2012 informatieavonden gehouden om het tracé, inclusief de wijzigingen daarvan, toe te lichten. Op 6 juli 2012 heeft TenneT met indiener overleg gevoerd. In dat verband is ook overleg gevoerd over de landschappelijk ingerichte tuin van indiener. Deze tuin werd aanvankelijk niet aangemerkt als gevoelige bestemming, omdat deze niet direct bij de woning leek te behoren, hetgeen ook aan de advocaat van indiener is aangegeven in een brief van 29 oktober 2012. Nadien is de tuin wel aangemerkt als erf zoals bedoeld in de definitie van gevoelige bestemming uit het beleid van het ministerie van IenM en daar als zodanig als gevoelige bestemming aangemerkt. TenneT heeft in een overleg op 23 september 2014 – en in een uitgebreide e-mail van 3 september 2014 voorafgaand aan dat overleg – aan indiener uitgelegd dat sprake is van een gevoelige bestemming. TenneT is van mening zorgvuldig en verantwoord gehandeld te hebben. TenneT zal in overeenstemming met haar beleid, zoals vastgelegd in de Schade- en Vergoedingengids, trachten met indiener privaatrechtelijke overeenstemming te bereiken.</p>	Nee
133c	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener wijst op het rapport van de Rekenkamer dat aangeeft dat de minister twee petten opheeft als toezichthouder en aandeelhouder van TenneT. Nut en noodzaak van een nieuwe hoogspanningsverbinding moeten door een onafhankelijk instantie worden beoordeeld.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Nut en noodzaak van een project wordt door TenneT onder meer aangegeven in het 2 jaarlijkse Kwaliteits- en Capaciteitsdocument. Dit document wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De ACM is een van de minister van EZ onafhankelijke organisatie. De minister van EZ is bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing van een nieuwe hoogspanningsverbinding. In het inpassingsplan moet opnieuw worden aangetoond dat de nut en noodzaak van ZW380 kV West nog steeds aanwezig is. Anders dan indiender aangeeft is de minister van Financiën aandeelhouder van TenneT. Daarmee zijn de rollen van toezichthouder, aandeelhouder en bevoegd gezag voor de RCR bij verschillende organisaties belegd en is geen sprake van dubbele petten.</p>	Nee
133d	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het ministerie gaat ervan uit dat artikel 3.35 Wro van toepassing is. Dit is echter niet het geval, nu door de opknipping sprake is van een uitbreiding van het regionaal hoogspanningsnet en niet van het landelijke hoogspanningsnet. Er had toepassing moeten worden gegeven aan artikel 3.33 juncto artikel 3.26 Wro.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op grond van artikel 20 a, eerste lid, aanhef en onder a, Elektriciteitswet 1998 is de RCR als bedoeld in artikel 3.35 Wro van toepassing op een uitbreiding van het landelijk hoogspanningsnet voor zover het betreft de van dat net deel uitmakende netten bestemd voor het transport van elektriciteit op een spanningsniveau van 220 kV of hoger en die als zodanig worden bedreven met inbegrip van de aansluitingen op die netten. In casu is sprake van een dergelijke uitbreiding (bouw van een nieuwe 380 kV-verbinding), zodat de RCR van rechtswege van toepassing is. Voor zover het inpassingsplan betrekking heeft op het combineren van de bestaande 150 kV- met de nieuwe 380 kV-verbinding en de 150 kV-aansluitingen op de 150 kV-stations wordt opgemerkt dat deze werken onlosmakelijk verbonden zijn met de aanpassingen van het 380 kV-net.</p>	Nee
133e	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De terinzagelegging van het inpassingsplan is prematuur, nu er nog een beroepszaak bij de Afdeling loopt, ten aanzien van het inpassingsplan voor het hoogspanningsstation Rilland. De uitspraak op dat beroep had moeten worden afgewacht.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Naar de mening van de ministers is terinzagelegging van het ontwerp-inpassingsplan niet prematuur. In het plan is met toekomstige ontwikkelingen, waaronder het nieuwe hoogspanningsstation Rilland, rekening gehouden. Overigens heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State bij uitspraak van 1 juni 2016 (201508792/1/R6) (ECLI:NL:RVS:2016:1495) de beroepen tegen het inpassingsplan voor het hoogspanningsstation Rilland ongegrond verklaard. Daarmee zijn het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten voor hoogspanningsstation Rilland onherroepelijk geworden.</p>	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Nut en noodzaak (2)</i>	
		<p>Algemeen</p> <p>TenneT is op grond van de Elektriciteitswet 1998 aangewezen als beheerder van het landelijke hoogspanningsnet. TenneT heeft op het gebied van de elektriciteitsvoorziening twee wettelijke taken: een transporttaak (Elektriciteitswet 1998, artikel 16 lid 1) en een systeemtaak (idem, artikel 16 lid 2). De transporttaak houdt in dat TenneT de elektriciteit transporteert en daarvoor een net van voldoende kwaliteit en capaciteit in werking heeft. De systeemtaak houdt in dat TenneT zorgt voor evenwicht tussen de vraag naar en het aanbod van stroom. Op TenneT rust daarmee onder meer de wettelijke taak om het landelijke hoogspanningsnetwerk in werking te hebben, te onderhouden en de veiligheid en betrouwbaarheid te waarborgen. Daarnaast is TenneT op grond van diezelfde wet verantwoordelijk voor het herstellen, vernieuwen of uitbreiden van het netwerk. Hoewel de wetgever TenneT een grote mate van vrijheid heeft gegeven in de manier waarop het bedrijf zijn wettelijke taken mag invullen, is TenneT wel verplicht om iedere partij die daarom verzoekt op het hoogspanningsnet aan te sluiten (artikel 23). Verder moet TenneT ervoor zorgen dat het transport van elektriciteit ook bij storing is gegarandeerd (N-1). Deze eis geldt onverkort als het net in onderhoud is (N-2). De wettelijke bepalingen zijn nader uitgewerkt in regelgeving (Codes) die de Autoriteit Consument & Markt (ACM) vaststelt voor de energiemarkt. Ten aanzien van de genoemde taken van TenneT is de Netcode vooral relevant. De Netcode bevat voorschriften voor netbeheerders en netgebruikers op drie gebieden: het functioneren van de netten, het aansluiten van klanten op de netten en het transporteren van elektriciteit over de netten. Het Borssele/Vlissingen-gebied in de provincie Zeeland is één van de grootschalige energieproductielocaties in Nederland. In Zeeland wordt aanmerkelijk meer elektriciteit geproduceerd dan er wordt verbruikt. De huidige capaciteit van de bestaande 380 kV-verbinding vanuit Borssele heeft ruimte voor 1.600 MW. Met de maximale productie van opgesteld productievermogen is er echter ruimte nodig voor 2.090 MW (de buiten gebruik gestelde kolencentrale is hierbij niet meegeteld). Het hoogspanningsnetwerk vanuit Borssele wordt daarmee volledig benut voor transport naar het achterland en de huidige verbinding zit dus als het ware 'vol'. Het sluiten van een aantal energie grootverbruikers maakt dat ook de stroom die door deze bedrijven werd gebruikt moet worden afgevoerd en heeft het bestaande probleem vergroot. Dat het hoogspanningsnetwerk vanuit Borssele 'vol' is heeft een aantal consequenties, te weten dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er geen onderhoud meer kan worden uitgevoerd aan de hoogspanningsverbindingen vanuit Borssele, zonder aanmerkelijke productiebeperkingen op te leggen. Dit geldt ook voor delen van het 380 kV-station Borssele. Afstemming van gelijktijdig onderhoud aan productie-eenheden en het hoogspanningsnetwerk is niet meer mogelijk zonder aanzienlijke structurele economische gevolgen. Het kan bovendien leiden tot risico's voor de leveringszekerheid van energie; 	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<ul style="list-style-type: none"> er onvoldoende toekomst vaste aansluitcapaciteit beschikbaar is voor nieuwe (grootschalige) conventionele opwekking, (grootschalige) offshore windenergie en windenergie op land. Dit geldt niet alleen voor Borssele maar voor heel Zeeland, inclusief Zeeuws Vlaanderen (met het industriegebied in Terneuzen); er door TenneT niet meer wordt voldaan aan de ontwerpcriteria uit de op de Elektriciteitswet gebaseerde Netcode. <p>Daarom is de uitbreiding van het net met een nieuwe verbinding van Borssele naar de landelijke 380 kV-hoogspanningsring met een transportcapaciteit van ten minste 2x2.600 MVA (operationeel de capaciteit van één circuit) nodig. Nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding van Borssele naar Rilland (ZW380 kV West) is uitgebreider beschreven in paragraaf 1.3 van de plantoelichting. Naar het oordeel van de ministers van EZ en IenM is nut en noodzaak van de nieuwe verbinding voldoende aangetoond en onderbouwd.</p>	
2	92	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De noodzaak van een nieuwe hoogspanningsverbinding is onvoldoende aangetoond omdat de energieproductie in het Sloegebied al sterk is verminderd en in de toekomst alleen minder zal worden. De 2^e kerncentrale in Borssele gaat niet door. De bestaande kerncentrale wordt binnen afzienbare tijd gesloten. De kolencentrale is al uit bedrijf. En de huishoudens zelf zullen gaan zorgen voor hun eigen energieproductie.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op grond van de Elektriciteitswet 1998 is TenneT verantwoordelijk voor een robuust netwerk dat toegesneden is op toekomstige ontwikkelingen. Investerings van TenneT worden gebaseerd op verschillende scenario's waarbij rekening gehouden wordt met meerjarige en ook verschillende soorten ontwikkelingen. De noodzaak voor de nieuwe verbinding in Zeeland heeft diverse achtergronden. Dit is in de Startnotitie voor de m.e.r.-procedure (2009) ook aangegeven. Eén van de toenmalige ontwikkelingen was bijvoorbeeld de bouw van een tweede kerncentrale. Deze ontwikkeling is inderdaad niet meer actueel. Maar inmiddels zijn er verschillende andere ontwikkelingen die gezamenlijk zorgen voor de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding. De uitgangspunten die ten grondslag lagen aan de nut en noodzaak in 2009 (onderhoudsprobleem en gebrek aan voldoende transportcapaciteit) zijn nog steeds actueel, zoals in het algemene deel hierboven is aangegeven.</p> <p>Het besluit om te komen tot een nieuwe hoogspanningsverbinding moet worden gezien in het perspectief van lange termijn ontwikkeling. Dit wil zeggen dat bij (actuele) wijzigingen er niet direct een ander besluit genomen wordt maar dit in toekomstperspectief bekeken wordt. Doel van TenneT is het creëren van een optimale infrastructuur die aansluit bij de steeds veranderende behoeften van de elektriciteitsmarkt. Vanuit de ministeries van EZ en Financiën wordt hier, ieder vanuit hun eigen rol, gedegen naar gekeken. Nut en noodzaak moet voor elk project worden aangetoond; bij de start van een project (formeel in de Startnotitie voor de m.e.r.-rapportage) en opnieuw in het (ontwerp-)inpassingsplan.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Zoals in het algemene deel is aangegeven zit de huidige 380 kV-verbinding van Borssele naar Geertruidenberg 'vol'. De huidige capaciteit van de bestaande 380 kV verbinding vanuit Borssele heeft ruimte voor 1.600 MW. Met de maximale productie van het opgesteld productievermogen is er echter ruimte nodig voor 2.090 MW. De buiten gebruik gestelde kolencentrale is hierbij niet meegeteld. Sluiting van de kerncentrale zou ruimte opleveren van 490 MW. Het nieuwe windpark op zee heeft echter een productie van 1 600 MW. Ook na sluiting van de kerncentrale zal de nieuwe verbinding nog steeds nodig zijn.</p> <p>Op de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding wordt uitgebreid ingegaan in paragraaf 1.3 van het inpassingsplan.</p>	
5	8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 72, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 111, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Nut en noodzaak is niet aangetoond. De industrie in het Sloegebied is voor een groot deel verdwenen en de kolencentrale is ook gesloten. De stroom van het eventueel aan te leggen windmolenpark op zee kan beter rechtstreeks naar België worden afgevoerd. Dan hoeft het smalste stukje van Zuid-Beveland niet aangetast te worden met deze verbinding die alleen voor de export van stroom zal dienen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding wordt ingegaan in het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2. Hieruit blijkt dat de nieuwe verbinding nodig is voor meer dan de aansluiting van net op zee en er een eigenstandige nut en noodzaak is voor de nieuwe 380 kV-verbinding. Rechtstreekse aanleg van de aansluiting van het windpark naar België (of enig andere locatie dan station Borssele) gaat voorbij aan de bredere problematiek die speelt in Zuid-West Nederland en waarvoor de nieuwe verbinding de beste oplossing biedt. In zoverre is de vraag of de stroom van de windparken op zee afgevoerd kan worden naar België niet relevant.</p>	Nee
7a	8,9,42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Bezwaar tegen huidig plan omdat oorspronkelijke reden (aanleg 2^e kerncentrale Borsele) niet meer aan orde is. De latere motivatie past niet bij het huidige voorliggende plan.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.	Nee
7b	8, 9, 42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 133, 134, 135, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Twijfel aan nut en noodzaak van bovengrondse variant na gedwongen splitsing Delta waardoor het bedrijf niet zelfstandig kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen.	
		<i>Antwoord</i> Een splitsing van energiebedrijf Delta wijzigt niets aan de hoeveelheid transportcapaciteit die TenneT op het transportnet beschikbaar dient te hebben. De nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding wijzigt daarmee niet. In het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2 wordt nader ingegaan op de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding.	Nee
7c	8,9,42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd.	
		<i>Antwoord</i> Het opwaarderen van een hoogspanningsverbinding is technisch mogelijk. Opwaarderen betekent mogelijk maken dat er meer stroom door de draden kan. De draden bij de 380 kV-verbinding van Borssele naar Geertruidenberg zijn hiervoor niet geschikt. De huidige draden zouden dan ook moeten worden vervangen door nieuwe, zwaardere draden. Daarvoor zou de verbinding ca. 5-7 maanden buiten gebruik moeten worden gesteld. Dit omdat het vervangen van draden waar nog spanning op staat onmogelijk is vanwege de veiligheid van de mensen die deze werkzaamheden verrichten. Omdat de verbinding Geertruidenberg-Borssele geen onderdeel is van een ringstructuur – de verbinding Geertruidenberg-Borssele is een zogenaamde uitloper – is het 380 kV-station Borssele alleen via deze verbinding aangesloten op de landelijke 380 kV-ring. De productiecapaciteit in Zeeland zou dan ook voor deze periode moeten worden stilgelegd met alle economische consequenties van dien. TenneT dient voor de duur van de stillegging de producenten financieel te compenseren voor gederfde inkomsten.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Verder zal gedurende de uitvoering van een opwaardering het lokale 150 kV-net in Zeeland niet verbonden zijn aan het landelijke 380 kV-hoogspanningsnet. Zeeland wordt daardoor als het ware een «elektrisch schiereiland» (alleen het 150 kV-net in Zeeland is dan nog verbonden met de rest van het 150 kV-net in Nederland). De productie zou sterk afgeregeld moeten worden en nagenoeg in balans moeten zijn met de afname van elektriciteit in Zeeland. De balans tussen vraag en aanbod in Zeeland met voor het 150 kV-net in deze situatie relatief veel duurzame invoeding is niet eenvoudig te beheersen, waardoor de kans op uitval aanzienlijk is. Dit vormt een groot risico voor de leveringszekerheid en is als zodanig zeer ongewenst.</p> <p>Los van het leveringszekerheidsrisico levert het opwaarderen van de bestaande verbinding onvoldoende toekomst vaste transportcapaciteit op en wordt het onderhoudsknelpunt bij de bestaande 380 kV-verbinding niet opgelost. Zoals in het algemene deel is aangegeven heeft de bestaande 380 kV-verbinding een maximum capaciteit van 1.600 MW. Met opwaardering van het net in Zeeland kan een maximale capaciteit van 2.635 MW bereikt worden maar daarmee wordt het onderhoudsknelpunt niet opgelost (zie het algemene deel hierboven). Daarmee is de opwaardering van de bestaande 380 kV-verbinding geen toekomst vaste optie als alternatief voor een nieuwe 380 kV-verbinding.</p>	
7d	8,9,42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 133, 134, 135, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt zich af of een ringtracé daadwerkelijk noodzakelijk is. Voor betrouwbaarheid van de energievoorziening is dit volgens indiener niet noodzakelijk. Vraag is verder hoe er in Zeeland een ringstructuur naar de oude lijn gerealiseerd kan worden als zo'n verbinding in Brabant tot een drastische tracéwijziging leidt omdat 4 circuits voor Nederland niet in een EU-ring mag worden opgenomen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT is al geruime tijd bezig zogenaamde ringstructuren te creëren in het Nederlandse hoogspanningsnet met als doel de leveringszekerheid te verbeteren, bijvoorbeeld in het westen van Nederland (Randstad 380 kV zuidring en noordring). Het grote voordeel van een ringstructuur is dat bij een storing TenneT het betreffende gebied van stroom kan blijven voorzien. Dit gebeurt door de elektriciteit de andere kant op te sturen. Met de nieuwe 380 kV verbinding vanuit Borssele via Rilland naar Tilburg wordt ook een gedeeltelijke ringstructuur in Zuid-West Nederland gecreëerd waarmee de leveringszekerheid in het Zeeuwse netdeel voor de toekomst aanmerkelijk wordt verbeterd. Immers, indien er problemen zijn met de ene 380 kV verbinding is nog af/aanvoer mogelijk via de andere 380 kV verbinding. Iets wat nu niet mogelijk is in Zeeland.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

7e	8,9,42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 133, 134, 135, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener noemt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT sinds 2009 al geen onderhoud meer heeft kunnen plegen. Indiener is van mening dat minister Kamp de Kamerleden op 14 maart jl. verkeerd heeft geïnformeerd met het noemen van niet kloppende aantallen MW die getransporteerd worden en voorbij gaat aan de afname door Zeeland zelf. In de brief aan de gemeente Reimerswaal wordt geschreven dat dit 200-550 MW is. Dit is op de 14^e niet aangegeven. Overigens komen deze cijfers niet overeen met het KCD 2013. Ook wordt niet rekening gehouden met het 150 kV net naar Brabant wat nog 330 MVA afvoercapaciteit biedt. Bovendien worden de lijnen dubbel uitgevoerd dus is er 2x1645 MW waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Vooral ook omdat de centrales zelden op maximaal vermogen draaien.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT houdt bij het plannen van onderhoud inderdaad rekening met onderhoud van bijvoorbeeld de centrales. Deze zijn jaarlijks echter slechts voor een zeer korte periode (ca. 2 weken) uit gebruik. Dat is onvoldoende om het benodigde en voorziene onderhoud te kunnen uitvoeren. Daarmee vindt er al jaren noodgedwongen nauwelijks structureel onderhoud plaats. In geval van ongepland onderhoud in verband met geconstateerde tekortkomingen of in geval van calamiteiten is verplichte afschakeling van de (kern)centrales noodzakelijk met alle bijkomende economische gevolgen van dien. Bij structureel niet/te weinig uitvoeren van regulier onderhoud neemt de kans hierop toe.</p> <p>De huidige capaciteit van de bestaande 380 kV verbinding vanuit Borssele heeft ruimte voor 1600 MW. Met de maximale productie van het opgesteld productievermogen is er echter ruimte nodig voor 2090 MW (de buitengebruik gestelde kolencentrale is hierbij niet meegeteld). Zeeland is één van de grootschalige energieproductielocaties in Nederland. Dit betekent dat er meer energie wordt opgewekt dan er lokaal wordt verbruikt. In Zeeland wordt tussen de 200 en 550 MW gebruikt. Het sluiten van een aantal energiegrootverbruikers maakt dat ook deze stroom moet worden afgevoerd en heeft het bestaande probleem juist vergroot. In de brief van 11 april aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 2015/16 29 023, nr. 205) zijn meer gedetailleerdere cijfers opgenomen dan in de brief van maart aan de provincie Zeeland. In het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer waar sprekers naar verwijzen, is op hoofdlijnen in gegaan op de relevante cijfers. Gezien de relatief beperkte hoeveelheid lokaal verbruik doet het niet expliciet noemen hiervan niets af aan de conclusie dat er te weinig ruimte op het net is waardoor afstemming van gelijktijdig onderhoud aan productie-eenheden en het hoogspanningsnetwerk niet meer mogelijk is zonder aanzienlijke economische gevolgen, namelijk het verplicht afschakelen van producenten waarbij de producenten financieel gecompenseerd moeten worden voor gederfde inkomsten.</p> <p>Een deel van het overschot van de elektriciteitsproductie in Zeeland wordt via het Brabantse 150 kV-netwerk getransporteerd naar het achterland omdat de transportcapaciteit van de bestaande 380 kV-verbinding onvoldoende is. Hierdoor ontstaan knelpunten in het 150 kV-netwerk en voldoet ook dit netwerk niet meer aan de ontwerpcriteria uit de Netcode. Het 150 kV-net naar Brabant wordt</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>momenteel daarmee zwaarder belast dan gewenst. Met de nieuwe verbinding van Borssele via Rilland naar de landelijke ring worden ook de knelpunten in het bestaande 150 kV-hoogspanningsnet in Brabant opgelost.</p> <p>Het dubbel uitvoeren (redundantie) van hoogspanningsverbindingen die onderdeel zijn van het landelijke hoogspanningsnet heeft tot doel de betrouwbaarheid van het functioneren ervan te verbeteren. Dit betekent dat een storing in een onderdeel van dat net (bijvoorbeeld een circuit of een transformator) niet leidt tot een transportonderbreking, ook niet indien onderhoud wordt gepleegd. Dit wordt de enkelvoudige storingsreserve bij onderhoud genoemd (N-2 norm). Deze norm, waarop beperkte uitzonderingen mogelijk zijn, is vastgelegd krachtens artikel 31 van de Elektriciteitswet 1998.</p>	
9		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft aan dat er geen overtuigende argumenten zijn waarom deze masten nodig zijn voor de Zeeuwse bevolking – alleen om de kas van Delta te spekken.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord bij zienswijze 2.</p>	Nee
10	45, 68, 69, 101, 102, 105, 127, 144, 145	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De basis van het ZW 380 kV plan ligt in 2008. Hierna is de nut en noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor nut en noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook op industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor indiener is hierdoor nut en noodzaak voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie met betrekking tot de nut en noodzaak het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.</p> <p>Er wordt de suggestie gedaan de bestaande verbinding op te waarderen door gebruik van vierbundel lichtere geleiders. In het antwoord op zienswijze 7c wordt aangegeven waarom opwaardering de problemen met de bestaande 380 kV-verbinding niet oplost.</p>	Nee
12		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener verzet zich tegen de verborgen agendapunten die angstvallig worden verzwegen, namelijk dat de overcapaciteit die men met de plaatsing van deze hoogspanningslijn mogelijk gaat maken na plaatsing kan dienen als argument om meerdere kerncentrales bij Borssele te plaatsen. Van kernenergie moeten we zo snel mogelijk af want het overgrote deel van de Zeeuwse bevolking ziet in dat duurzaamheid de hoogste kans biedt op een gezond en welvarend Zeeland.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Structuurschema Elektriciteitsvoorziening III (SEV III) is Borssele opgenomen als één van de waarborgingslocaties voor kernenergie. Echter, op dit moment zijn er geen initiatieven bekend van marktpartijen die in de (nabije) toekomst wensen te investeren in een nieuwe kerncentrale. Op dit moment zijn er wel verschillende duurzame initiatieven in de provincie Zeeland (wind op land, wind op</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		zee, zonneweide, getijde energie). De nieuwe hoogspanningsverbinding maakt het mogelijk dat ook de duurzaam opgewekte energie van deze en ook toekomstige initiatieven kan worden afgevoerd.	
20a		<i>Zienswijze</i> Er zijn plannen voor een nieuwe 380 kV-verbinding, waardoor de hoogspanningsverbinding, die door de zak van Zuid-Beveland loopt, verwijderd zal worden. Maar de lijn die in de zak van Zuid-Beveland loopt is ook een 380 kV. Volgens indiener is er geen uitbreiding van het net zoals TenneT beweert. Indiener vraagt zich af wat het nut is van deze nieuwe lijn.	
		<i>Antwoord</i> De bestaande 380 kV-verbinding blijft bestaan. De locatie wordt echter anders doordat deze verbinding op de masten bij de nieuwe 380 kV-verbinding wordt gehangen. In plaats van de huidige 2 circuits zullen er straks 4 circuits zijn. De bestaande verbinding heeft een capaciteit van 1.600 MW. De nieuwe verbinding heeft een transportcapaciteit van 2.600 MW. Daarmee is er straks extra transportcapaciteit beschikbaar. Voor de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord bij zienswijze 2.	Nee
20b		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft de suggestie om stroom op te wekken via zonnepanelen en lokaal op te slaan op een batterij, zoals ook is gebeurd in Vlissingen-Oost.	
		<i>Antwoord</i> Ten aanzien van de (grootschalige) opslag van energie kan worden opgemerkt dat de omvang hiervan nog zeer beperkt is. Het is de vraag in hoeverre energieopslag in de toekomst economisch kan renderen. Bovendien zou een dergelijk scenario niet (automatisch) betekenen dat de behoefte aan transport van energie zou verdwijnen dan wel verminderen. Voor de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord bij zienswijze 2.	Nee
21a		<i>Zienswijze</i> De bezwaren van indiener zijn met name van economische aard. Ten eerste wordt er een zeer forse investering gedaan in het aanleggen van een transportverbinding met verwijzing naar artikel 23 van de Elektriciteitswet 1998. Hierin wordt verwezen naar de plicht van TenneT om iedere producent/afnemer aan te sluiten. Het aanleggen van een dure verbinding die ook nog eens redundant uitgevoerd moet worden is economisch onverantwoord voor energieproductie die maar deels van de tijd zal draaien. Zowel windenergie als de gasgestookte centrale draaien niet volcontinu. In het verleden moest alle geproduceerde energie ingezet worden omdat het een schaars en duur goed is. Met de huidige energieprijzen is het een juiste economische afweging om een centrale stil te zetten omdat de vervangingswaarde van de energie toch laag is.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.	Nee
21b		<i>Zienswijze</i> Het proces is in 2009 gestart, maar de lokale situatie is inmiddels erg veranderd. De huidige stand der techniek is veel veranderd ten opzichte van 2009. Opslag, zoals inmiddels door het Amerikaanse bedrijf AES gebeurt, was niet voorzien, en kon niet voorzien worden zeven jaar geleden. Ook de veel lagere	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		energieprijs was niet voorzien. Hiermee is de economische grondslag voor aanleg van de verbinding verdwenen.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord bij zienswijze 2. Zoals hier is aangegeven moet het besluit om te komen tot een nieuwe hoogspanningsverbinding worden gezien in het perspectief van lange termijn ontwikkeling. Dit wil zeggen dat bij (actuele) wijzigingen er niet direct een ander besluit genomen wordt maar dit in toekomstperspectief bekeken wordt. Ook wordt hierbij rekening gehouden met verschillende (internationale) scenario's. Ten aanzien van de (grootschalige) opslag van energie kan worden opgemerkt dat de omvang hiervan nog zeer beperkt is. Het is de vraag in hoeverre energieopslag in de toekomst economisch kan renderen. Bovendien zou een dergelijk scenario niet (automatisch) betekenen dat de behoefte aan transport van energie zou verdwijnen, dan wel zou verminderen.</p>	Nee
21c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Argument in de plannen is dat er geen onderhoud kan gebeuren. Echter, de productie draait niet volcontinu. Verder wordt niet genoemd dat onderhoud van de lijn gepleegd kan worden tijdens onderhoud van de kerncentrale. Dit is op ruim van tevoren bekende momenten en met een goede planning kan de lijn dan zeker gedeelte voor gedeelte onderhouden worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het antwoord bij zienswijze 7e.</p>	Nee
21d		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft aan dat iedere belastingbetaler wordt geraakt in zijn belang, te weten door belasting en energieprijzen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT zorgt in haar hoedanigheid als beheerder van het landelijke hoogspanningsnetwerk dus voor een efficiënt, modern en hoogwaardig netwerk met lage transportkosten. Met de nieuwe 380 kV-verbinding is een algemeen belang gediend waarmee TenneT zorgt dat ook dit deel van het landelijke 380 kV-net weer voldoet aan de eisen die daarvoor in de wet zijn gesteld en weer van voldoende capaciteit en kwaliteit is voor nu en in de toekomst.</p>	Nee
22		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt of er voldoende is gekeken naar de nut en noodzaak.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.</p>	Nee
53		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Maak gebruik van het nieuwe windmolenpark dat voor de Zeeuwse kust wordt aangelegd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De stroom van de nieuwe windparken voor de Zeeuwse kust moet worden afgevoerd. De stroom wordt aan land gebracht bij het 150/380 kV-station Borssele. Vandaar moet de stroom verder getransporteerd worden. De bestaande verbinding heeft hiervoor geen ruimte. De nut en noodzaak voor de aanleg van</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		de nieuwe 380 kV-verbinding is breder dan alleen de aansluiting van de windparken voor de Zeeuwse kust. Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord bij zienswijze 2.	
62		<i>Zienswijze</i> Gezien het feit dat het ontwerpplan dateert uit 2008 is de noodzaak twijfelachtig geworden. De kerncentrale Borssele wordt gesloten en er is de laatste jaren meer aandacht gekomen voor alternatieve energiebronnen, zowel op individueel als op industrieel niveau. Deze ontwikkelingen zullen doorzetten. Ook voor de transport van de stroom van de windparken op zee is het bovengrondse tracé niet noodzakelijk. Dit kan direct worden afgevoerd naar België. Economische belangen vormen de drijfveer, zeker nu het tracé Rilland-Tilburg in de ijskast staat.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor algemene deel en het antwoord bij zienswijzen 2 en 5.	Nee
89		<i>Zienswijze</i> De basis van het plan ligt in 2008. Hierna is de nut en noodzaak diverse keren gewijzigd. De uitgangspunten van dit plan zijn niet meer aanwezig. Een latere motivatie past dan ook niet bij het huidige voorliggende plan.	
		<i>Antwoord</i> Met betrekking tot de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding, zie het algemene deel en het antwoord op zienswijzen 2 en 5. Daarnaast wordt ook verwezen naar de brief van 22 februari 2016 aan Gedeputeerde Staten van Zeeland (deze is gepubliceerd op de website: http://www.zuid-west380kv.nl/borssele-rilland).	Nee
92		<i>Zienswijze</i> Niet overtuigd van de nut en noodzaak van de geplande 380 kV-verbinding. Hier worden slechts generieke uitspraken voor gebruikt, terwijl een transparante, cijfermatig onderbouwde uitleg ontbreekt. Zo is de realisatie van de geplande 380 kV-verbinding mede gebaseerd op de Visie 2030 van TenneT uit 2010, waarbij werd uitgegaan van een tweede kerncentrale in Zeeland en waarbij de kolencentrale niet ter discussie stond. Inmiddels zijn de omstandigheden zodanig veranderd dat het huidige Zeeuwse net niet 'vol' gezet hoeft te worden, zoals wordt gesuggereerd. De organisaties geven aan in deze opvatting niet alleen te staan. De provincie Zeeland heeft eigen onderzoek laten uitvoeren naar de nut en noodzaak van ZW380 kV West.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2. Overigens wordt de noodzaak van ontwikkelingen in het elektriciteitsnet vooral bepaald op grond van het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument dat elke twee jaar wordt geactualiseerd, meest recent in het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument 2016 (te vinden op www.tennet.eu). Ten aanzien van het onderzoek dat de provincie heeft laten doen, kan aangegeven worden dat dit onderzoek de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding heeft bevestigd.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

103		<i>Zienswijze</i> De nut en noodzaak van het tracé is niet duidelijk, omdat er wordt afgezien van een tweede kerncentrale in Borssele, de eerste waarschijnlijk zal sluiten in de toekomst en de kolencentrale al is gesloten.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.	Nee
112	138, 142	<i>Zienswijze</i> Nut en noodzaak van dit project staan in Zeeland ter discussie, er wordt tevens een alternatievenonderzoek gemist waarbij met name een kabelverbinding door de Westerschelde wordt onderzocht.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2. Met betrekking tot het alternatievenonderzoek waaronder door de Westerschelde wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 10 bij het onderwerp Ondergronds.	Nee
119a		<i>Zienswijze</i> De basis van het Zuid-West 380 kV-plan ligt in 2008. Hierna is de loadflow op basis van nut en noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor nut en noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van Centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Nut en noodzaak zijn daarom niet voldoende aangetoond.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op het algemene deel en de zienswijzen 2, 7c en 10.	Nee
119b		<i>Zienswijze</i> Alleen vanaf Rilland is sprake van een ringverbinding. Bij Borssele blijft een steeklijn staan. Dit levert risico's op voor leveringszekerheid. Waarom niet ringen vanaf Borssele met Maasvlakte?	
		<i>Antwoord</i> In de Startnotitie voor de m.e.r.-rapportage ZW380 kV West is gekeken naar de nettechnische scoping. Met andere woorden, wat zijn de nettechnisch meest realistische opties om van A naar B te komen. Hieruit zijn vijf opties naar voren gekomen die zijn beoordeeld. Hieronder was ook de optie naar de Maasvlakte. Deze optie is, samen met 2 andere opties op basis van nettechnische argumenten als niet redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven aangemerkt. Meer informatie hierover is te vinden in hoofdstuk 3 van de Startnotitie. Paragraaf 3.3.5 geeft de samenvattende conclusie weer.	Nee
124a	128	<i>Zienswijze</i> Getwijfeld wordt aan de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding. Gesteld wordt door TenneT dat de huidige verbinding vol zit. Dit wordt betwijfeld.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

124b	128	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De huidige verbinding staat pas de helft van de levensduur en toch wordt het nodig geacht deze te vervangen door een verbinding met een veel grotere capaciteit.</p> <p>De huidige capaciteit is 1.600 MW, het windmolenpark 1.400 MW. Er moet een nieuwe verbinding voor 3.000 MW worden gebouwd. Het voorstel van de bewoners is veel gunstiger omdat dit een verbinding is voor slechts 1.400 MW.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2 is aangegeven is de nieuwe 380 kV-verbinding voor meer nodig dan alleen het transport van elektriciteit afkomstig van het net op zee. Onder meer daarom is het voorstel van indiener voor een verbinding van 1.400 MW niet geschikt als oplossing voor de Zeeuwse situatie.</p>	Nee
124c	128	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Aangegeven wordt dat zo veel mogelijk gestuurd wordt op de aanleg van ringverbindingen, met het voorstel van TenneT gebeurt dit niet. In het voorstel van de bewoners is er wel sprake van een ringverbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe 380 kV-verbinding loopt van Borssele via Rilland naar de landelijke ring. Voor het grootste deel van deze nieuwe verbinding zal met de verbinding, zoals in het inpassingsplan opgenomen, sprake zijn van een vrijwel volledige ringverbinding.</p>	Nee
129		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De stukken hebben niet overtuigd van de nut en noodzaak. Nog steeds is onvoldoende onderbouwing van de nieuwe verbinding aangevoerd. Is het gekozen tracé wel de beste oplossing? Past de nieuwe verbinding wel in het toekomstige duurzame energiesysteem met toenemende kleinschalige en decentrale opwekking. Er moet beter onderbouwd worden wat de meerwaarde van de verbinding is voor onze toekomstige energievoorziening.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de nut en noodzaak van de verbinding wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord bij zienswijze 2.</p> <p>Ten aanzien van de meerwaarde voor onze toekomstige energievoorziening kan het volgende worden aangegeven. De Europese elektriciteitsmarkt raakt steeds meer geïntegreerd en er vindt steeds meer grensoverschrijdend elektriciteitstransport plaats. De Nederlandse eindgebruikers hebben hier de afgelopen jaren van geprofiteerd, onder meer door dalende energieprijzen. De transitie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie, is in Nederland en Europa in volle gang. In de Energieagenda die eind dit jaar naar de Kamer zal worden gestuurd, zal nader worden ingegaan op de energietransitie richting 2050.</p> <p>In tegenstelling tot elektriciteit uit conventionele fossiele brandstoffen is het aanbod van elektriciteit uit wind en zon niet constant beschikbaar om te voldoen aan de vraag. Lokaal opgewekte energie vervangt</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>daarnaast deels de vraag naar centraal opgewekte energie. Ook consumenten worden producent. Traditionele spelers passen zich aan en krijgen in toenemende mate een centrale «achtervangfunctie». Zij zorgen voor elektriciteit indien onvoldoende elektriciteit kan worden geleverd via hernieuwbare bronnen. Centrale grootschalige productieopwekking op basis van fossiele brandstoffen bevindt zich in Nederland vooral langs de kust vanwege de aanvoer van brandstoffen en voldoende beschikbaarheid van koelwater.</p> <p>Door deze ontwikkelingen maakt het hoogspanningsnet een drastische verandering door, van een gecentraliseerd «eenrichtingsverdeelnet» naar een decentraal «meerrichtingsnet». Leveringszekerheid vereist flexibiliteit van en grootschalige investeringen in een modern net dat kan omgaan met de fluctuaties die inherent zijn aan variabele, niet-vraag gedreven (hernieuwbare) elektriciteitsopwekking. Technische innovatie is van groot belang om de flexibiliteit van het systeem te verbeteren.</p> <p>De dynamische elektriciteitsmarkt en steeds weer veranderende technische mogelijkheden staan op gespannen voet met «statische» lange termijn investeringen. De transportnetten hebben vaak een technische levensduur van meer dan vijftig jaar. De aanleg van nieuwe hoogspanningsverbindingen vergt vele jaren van voorbereiding. Beleidsmatig ligt hier een dilemma. Uitstel van investeringsbeslissingen is veelal geen optie omdat de leveringszekerheid en (hernieuwbare) energiedoelstellingen daardoor in gevaar gebracht worden. Dat betekent dat investeringsbeslissingen gedaan moeten worden met de kennis van nu, wetende dat innovatie doorgaat en in de toekomst wellicht tot nieuwe inzichten leidt.</p>	
133a	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In 2009 is gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar SEV III waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. Inmiddels is de oorspronkelijke reden voor de aanleg (2e kerncentrale) echter niet meer aan de orde/actueel. Het nut en de noodzaak hiervan zijn dan ook niet te rechtvaardigen met een beroep op SEV III. Onduidelijk is waarom verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé geen oplossing is.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.</p>	Nee
133b	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Opgemerkt wordt dat als sinds 2009 geen onderhoud meer is gepleegd, hierdoor een onverantwoord risico is genomen, dat niets te maken heeft met de vraag of er wel of geen nieuwe hoogspanningsverbinding moet worden aangelegd. Afgezien van het feit dat de minister en TenneT moeten zorg dragen voor een juist onderhoudsregime.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 7e.</p>	Nee
139		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vindt dat nut en noodzaak van het tracé niet zijn aangetoond en dat de motivering van nut een noodzaak in de loop der tijd is veranderd: van 2e kerncentrale Borsele, naar stroomafvoer van een</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		kolencentrale (inmiddels gesloten) en nu stroomafvoer van een windpark op zee. Indiener is van mening dat dit onzorgvuldig is en TenneT daarmee op de zaken vooruitloopt, ook omdat het windpark op zee nog niet definitief is. Indiener stelt voor stroom via Belgisch park en Zeebrugge naar Nederland te brengen.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijzen 2 en 5.	Nee
141a		<i>Zienswijze</i> Indiener is van mening dat voldoen aan Netcode niet als (hoofd)argument maar slechts als positieve bijkomstigheid genoemd mag worden, immers het bestaande tracé is gerealiseerd voordat de Netcode werd ingesteld. Indiener is tevens voorstander van onderzees tracé door Westerschelde dat ter hoogte van Zandvliet aanlandt en vraagt of het onderzeese 220 kV-tracé ten behoeve van Wind-op-zee kan worden doorgetrokken naar het oosten voor extra transportcapaciteit.	
		<i>Antwoord</i> In de Netcode staan voorwaarden voor de gedragingen van netbeheerders en afnemers: voor het in werking hebben van de netten; het voorzien van een aansluiting op het net (aansluitdienst); het uitvoeren van het transport van elektriciteit over het net (transportdienst) en buitenlandtransporten. Het tot stand komen van de Netcode is vastgelegd in de Elektriciteitswet 1998 . Momenteel wordt niet voldaan aan de ontwerpcriteria uit de Netcode. Dit is een ontoelaatbare situatie. Dat de verbinding gebouwd is vóór instelling van de Netcode is niet relevant. TenneT moet in haar rol als netbeheerder van het gehele Nederlandse hoogspanningsnetwerk voldoen aan de eisen die hiervoor aan haar zijn gesteld, ook voor de bestaande 380 kV-verbinding in Zeeland. Ten aanzien van een tracé door de Westerschelde (al dan niet naar Zandvliet) kan in relatie tot de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding aangegeven worden dat dit niet alleen bedoeld is voor de aansluiting van nieuwe windparken op zee. Daarmee is het voorgestelde alternatief niet realistisch. In de beantwoording van zienswijze 10 bij het onderwerp Ondergronds wordt uitgebreider ingegaan op de vraag waarom een tracé door de Westerschelde geen oplossing is voor de Zeeuwse situatie.	Nee
141b		<i>Zienswijze</i> Indiener mist onderbouwing waarom Borssele-Riland een capaciteitsknelpunt zou zijn. Indiener vraagt waarom bevoegd gezag heeft vermeden in RIP onafhankelijke productiegegevens (kW) op te nemen; gemiddeld over afgelopen jaren en hoeveel procent van de capaciteit van het huidige tracé dat vraagt. Ook ontbreken gegevens van eigen opwekking ten behoeve van eigen gebruik Zeeuwse bedrijven en particulieren. Indiener wenst dat netto transportbehoefte duidelijk wordt.	
		<i>Antwoord</i> Het inpassingsplan is naar aanleiding van de zienswijzen aangevuld met de cijfers en bijbehorende toelichting zoals die genoemd worden in de brief van 11 april 2016 aan Tweede Kamer (Kamerstukken II, 2015/16, 29 023, nr. 205).	Ja, toelichting inpassingsplan

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Ondergrondse aanleg (3)</i>	
		<p>Algemeen Bovengronds tenzij Uitgangspunt in het Structuurschema Elektriciteitsvoorziening III (SEV III) is dat nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer in beginsel bovengronds worden aangelegd (het gaat hier om de toepassing van wisselstroom). In Nederland is voor het eerst ondergrondse aanleg bij een 380 kV-verbinding toegepast in de Randstad. Dit was bij de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Wateringen en Zoetermeer. Er waren uit het oogpunt van nettechniek en leveringszekerheid beperkingen aan de totale lengte van ondergrondse 380 kV-verbindingen die in het vermaasde Nederlandse elektriciteitsnet konden worden toegepast. Het is belangrijk om de netstabiliteit, beheersbaarheid en bestuurbaarheid van het systeem te garanderen. Met de toenmalige kennis is vastgesteld dat de risico's voor de netstabiliteit en daarmee de leveringszekerheid onaanvaardbaar toenemen wanneer meer dan 20 km in Nederland ondergronds zou worden aangelegd op 380 kV. De ministers van EZ en van IenM hebben na het raadplegen van externe onafhankelijke deskundigen het advies van TenneT overgenomen om niet meer dan 20 km in Nederland ondergronds aan te leggen.</p> <p>Randstad 380 kV Deze lengte van 20 km is inmiddels volledig planologisch toegepast bij de Randstad 380 kV-verbinding (Noordring en Zuidring gezamenlijk) en op dit moment gedeeltelijk feitelijk gerealiseerd. In dit verband wordt ook verwezen naar de brieven van de toenmalige ministers van EZ en VROM (Kamerstukken 2007/2008, 30892, nr. 14, 2008/2009, 31574, nr. 4 en nr. 9 en de daarbij gevoegde notities van TenneT en de TU Delft³). De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in beroepen tegen de inpassingsplannen voor de Randstad 380 kV-verbinding (Zuidring en Noordring) bepaald dat de ministers zich in redelijkheid op het standpunt konden stellen dat verkabeling over meer dan 20 km, gelet op de toenmalige stand van zaken, ook gezien in het licht van de voordelen van ondergrondse aanleg, niet verantwoord was, gelet op de grote belangen van de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening. Er is wereldwijd overigens wel veel ervaring met de ondergrondse aanleg van 150 kV-verbindingen en in Nederland worden nieuwe 150 kV-verbindingen dan ook tegenwoordig in beginsel ondergronds aangelegd. De limiet van 20 km ondergronds geldt dus niet voor de verkabeling van 150 kV-verbindingen.</p>	

3 In opdracht van de minister is een contra expertise van Suez - Tractebel s.a. van april 2007 (revised may 2007) uitgevoerd 'Report on network reliability aspects of the choice line versus cable for the Randstad 380 project', Review van Second Opinion van Tractebel Randstad 380 kV-Hoogspanningskabel of hoogspanningslijn, K. Visccher (ECN), L. van der Sluis (TU Delft) van juli 2008, Eerste verkenning van de TU Delft, vastgelegd in de brief van de TU Delft aan TenneT van 20 november 2008, kenmerk: 2008/23/LvdS.

		<p>Onderzoek</p> <p>De in 2008 beschikbaar gekomen eerste verkennende studies van een onderzoek naar elektriciteitstransport met een ondergrondse 380 kV-verbinding bij de Technische Universiteit Delft bevestigden dat de leveringszekerheid afneemt door een toename van de hoeveelheid ondergrondse kabel ten opzichte van een bovengrondse hoogspanningsverbinding. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een verhoogde faalfrequentie (door de introductie van extra onderdelen die nodig zijn om de kabel goed te laten functioneren in het vermaasde elektriciteitsnet) en anderzijds vanwege de doorgaans lange reparatietijden bij storingen in kabels (in vergelijking met de reparatietijden die voor bovengrondse verbindingen gelden).</p> <p>In vervolgonderzoek van TenneT en de TU Delft moest monitoring en systeemonderzoek uitwijzen of grotere ondergrondse lengtes in het 380 kV-transportnet verantwoord zijn ten aanzien van spanningsstabiliteit en leveringszekerheid. Met het gereedkomen van de Randstad Zuidring in 2013, waar circa 10,7 km ondergrondse 380 kV-kabels zijn toegepast, is een uniek monitoringssysteem in werking getreden om het gedrag van de kabels op de spanningshuishouding te volgen wanneer de kabels operationeel zijn. Na het in bedrijf zijn, zal ook Randstad Noordring (waarvan 9,3 km ondergrondse verbinding) gemonitord worden. De data, die dit monitoringssysteem gaandeweg oplevert, zijn en zullen ook gebruikt worden om de modelvorming in het wetenschappelijke onderzoek verder te valideren.</p> <p>Nieuwe inzichten</p> <p>TenneT heeft in maart 2015 aangegeven dat de eerste resultaten van het onderzoek aangeven dat het technisch mogelijk is om behoedzaam meer dan het huidige maximum van 20 km te verkabelen (bijlage bij brief aan Tweede Kamer van 2 april 2015: Kamerstukken II 2014/15, 31 574, nr. 37, zie hiervoor bijlage 4m bij de plantoelichting). Volgens TenneT moet wel per geval bekeken worden wat mogelijk is en gelden voor de aanleg van ondergrondse 380 kV-kabels strikte randvoorwaarden. Zo is het volgens TenneT zeer onwenselijk om delen van interconnectoren of delen van de landelijke ring of verbindingen tussen interconnectoren en de landelijke ring ondergronds aan te leggen vanwege het cruciale belang van deze verbindingen voor de Nederlandse en Europese stroomvoorziening. Indien een interconnector of een deel van de landelijke ring of een verbinding daartussen uitvalt, kan dat zeer grote gevolgen hebben voor het hele Nederlandse en zelfs het Europese net. Zoals gemeld in de kamerbrief van 2 april 2015 heeft de minister van EZ aan TenneT gevraagd om voor alle nieuwe hoogspanningsprojecten (Zuid-West 380 kV west, Zuid-West 380 kV oost en Noord-West 380 kV een zogenaamde quickscan uit te voeren. In deze quickscan moest nagegaan worden of er mogelijkheden zijn voor toepassing van ondergrondse aanleg van delen van de nieuwe verbinding en zo ja, welke knelpunten dan eventueel in aanmerking zouden komen voor ondergrondse aanleg. Daarnaast heeft de minister aangegeven dat er, gezien de grote belangen die spelen en het feit dat het nu nog gaat om een eerste evaluatie van</p>	
--	--	---	--

	<p>tussentijdse resultaten gelijktijdig een onafhankelijk bureau gevraagd zou worden een second opinion uit te voeren op de analyse van TenneT.</p> <p>Besluit minister EZ</p> <p>In zijn brief aan de Tweede Kamer van 2 december 2015 (Kamerstukken II 2015/16, 31 574, nr. 201) heeft de minister de Tweede Kamer geïnformeerd over de resultaten van de quickscan (waarin opgenomen een harmonische analyse¹⁷) die TenneT heeft laten uitvoeren en de second opinion die Tractebel daarop heeft uitgevoerd. Tevens is in deze brief aangegeven wat voor de lopende 380 kV-projecten de consequenties zijn en welk gevolg hieraan per project gegeven wordt. Voor ZW380 kV West is aangegeven dat uit het advies van TenneT naar voren komt dat verkabeling in het tracédeel Borssele-Rilland niet mogelijk is, omdat dan ontoelaatbaar hoge overspanningen kunnen ontstaan op zowel het 380 kV-station Borssele als op het 380 kV-station Rilland als gevolg van het inschakelen van een nabijgelegen transformator of een kortsluiting in de verbinding. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met de aansluiting van wind op zee bij Borssele. Bij ondergrondse aanleg van een deel van het tracé van ZW380 kV West is de leveringszekerheid onvoldoende gegarandeerd. Vanuit haar taak als landelijk netbeheerder vindt TenneT dit niet verantwoord. Tractebel heeft deze conclusie van TenneT bevestigd. Daarnaast geeft Tractebel in haar second opinion aan dat een onderzoek naar verstoring (transiënte onderzoek¹⁸) hierover nadere informatie kan verschaffen. De minister komt dan ook tot de slotsom dat ondergrondse aanleg van delen van dit tracé niet aan de orde is.</p> <p>Wachten op realisatie Zuid-West 380 kV oost?</p> <p>Door enkele indieners van zienswijzen is opgemerkt dat gedeeltelijke ondergrondse aanleg in Zeeland wel mogelijk zou zijn als het Brabantse deel van de verbinding (ZW380 kV Oost) is gerealiseerd. Dit is juist en is ook zo verwoord in de second opinion die de minister door Tractebel heeft laten uitvoeren inzake de mogelijkheden van ondergrondse aanleg bij nieuwe hoogspanningsverbindingen (bijlage bij de kamerbrief van 2 december 2015, Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 201). Zodra ZW380 kV Oost is gerealiseerd kan de overspanning, veroorzaakt door de aansluiting van de windparken op zee, worden gecompenseerd over een langer tracé. Bij de besluitvorming over de splitsing in een westelijk en oostelijk deel is echter van doorslaggevend belang geweest dat wachten tot het Brabantse deel is gerealiseerd, gezien de urgentie van de verbinding, geen optie is (de verwachte ingebruikname van het Brabantse deel voorzien voor 2025).</p> <p>Technische voorzieningen</p> <p>Er wordt onder andere door de provincie Zeeland (zienswijze nr. 112) ook op gewezen dat in een onderzoek door het bureau D-Cision wordt aangegeven dat met het treffen van technische voorzieningen de geconstateerde overspanningen, ook voor alleen ZW380 kV West, beheersbaar kunnen blijven. Dat is op zichzelf juist. Hier speelt echter ook het volgende. TenneT onderzoekt momenteel mitigerende maatregelen voor de aansluiting van de windparken op zee bij Borssele. Deze maatregelen zijn echter nog niet in detail uitgewerkt en er is ook geen praktijkervaring mee opgedaan. De mogelijke risico's die</p>	
--	--	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>dit geeft voor de betrouwbaarheid van het net en daarmee voor de leveringszekerheid zijn door TenneT beoordeeld als niet aanvaardbaar. De minister respecteert deze afweging, gezien de wettelijke taak van TenneT om betrouwbaarheid van het net en leveringszekerheid te borgen. Zie ook de brief van de minister van 20 juli 2016 (met bijlage) aan de provincie Zeeland, waarvan afschrift aan de Tweede Kamer is gestuurd. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/07/20/reactie-op-voorgesteld-alternatief-trace-hoogspanningsverbinding-zuid-west-380-kv-west.</p> <p>Er is inmiddels een studie beschikbaar die DNV-GL (zie bijlage bij de plantoelichting) op verzoek van TenneT heeft uitgevoerd naar het effect van het aansluiten van de net op zee platforms Borssele Alpha en Beta via vier 220 kV-hoogspanningskabels op het 380 kV-station Borssele en daarnaast het toepassen van 380 kV-kabels in de tracés van de projecten Zuid-West 380 kV west en Zuid-West 380 kV oost. Uit deze studie blijkt dat het gedrag van de kabels om net op zee aan te sluiten op hoogspanningsstation Borssele zonder verdere maatregelen kunnen leiden tot schade aan verschillende componenten van het hoogspanningsstation en/of platforms met eventuele stroomuitval tot gevolg. Zoals hierboven is aangegeven zijn de maatregelen die voor de aansluiting van net op zee zullen worden getroffen (een omstandigheid die niet is meegewogen in de eerdere berekeningen voor ZW west), nog niet in detail uitgewerkt en zal het effect van de mitigerende maatregelen op het gedrag van het vermaasde transportnet na implementatie gedurende een bepaalde periode in de praktijk gemonitord dienen te worden, conform de werkwijze zoals deze eerder is gehanteerd in de Randstad 380kV Zuidring.</p> <p>In het ontwerp-inpassingsplan was de informatie met betrekking tot ondergrondse aanleg opgenomen met inachtneming van de op dat moment meest recente stand van zaken. Zowel het inpassingsplan als bovenstaande algemene passage zijn aangepast aan de actuele situatie. Op de website http://www.zuid-west380kv.nl/zuid-west-380-kv-west zijn de beschikbare onderzoeken te vinden met betrekking tot de ondergrondse aanleg.</p>	
1	<p><i>Zienswijze</i> Tracé ondergronds zoals ook in de Randstad is geschied.</p>	
	<p><i>Antwoord</i> Zie hiervoor de beantwoording onder algemeen.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

5	2, 8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 105, 111, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er ontbreekt een breed maatschappelijk draagvlak voor deze verbinding over het land. Waarom gebeurt dit niet ondergronds, zoals in België en Duitsland gebeurt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe 380 kV-verbinding in Zeeland wordt uitgevoerd in wisselstroom. Ook nieuwe wisselstroomverbindingen in Duitsland en België worden bovengronds aangelegd en slechts bij uitzondering wordt gedeeltelijk ondergrondse kabel toegepast. Voor het verschil tussen gelijkstroom en wisselstroom wordt verwezen naar paragraaf 5.3.2 van het inpassingsplan.</p> <p>De suggestie van indiener dat in België en Duitsland vergelijkbare verbindingen ondergronds worden aangelegd is in zoverre onjuist dat het daarbij vooral gaat om gelijkstroomverbindingen die in specifieke situaties worden toegepast. Voor de nieuwe verbinding in Zeeland geldt dat voor deze verbinding gelijkstroom niet redelijkerwijs toepasbaar is (zie paragraaf 5.3.2 van de plantoelichting).</p>	Nee
7	8,9, 42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Vanwege ontbrekend draagvlak voor voorgesteld tracé, oproep tot gedegen onafhankelijk onderzoek onderzees alternatief met vraag voor aandacht zgn. Superkabel onderzoek Universiteit van Twente en TenneT.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT heeft in september 2015 aangegeven dat zij een ondergronds supergeleidende hoogspanningssysteem (150 kV) van 2 tot 4 km lengte gaat bouwen. Er wordt gestart met dit demonstratieproject met de grootste zorgvuldigheid omdat deze ondergrondse 150 kV-kabel zeer innovatief is. Er zal dus eerst worden gekeken hoe de kabel zich in het elektriciteitsnet verhoudt. ZW380 kV West moet straks uitwijzen of deze 150 kV-kabel in de toekomst breder toegepast kan worden. Het biedt geen alternatief voor de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding in Zeeland. Dit betreft een 380 kV-project. De 'superkabel' heeft betrekking op 150 kV.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Voor de argumenten waarom ondergrondse aanleg op dit moment in Zeeland niet aan de orde is en de second opinion die is uitgevoerd, zie onder Algemeen.	
10	45, 68, 69, 101, 102, 127, 144, 145,153	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaald dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een m.e.r.-rapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige oost-westverbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland.</p> <p>Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transportcapaciteit voor het energielandpark Borssele. Indien er geeft aan dat alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels serieus en onafhankelijk onderzocht dienen te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De genoemde richtlijn is geïmplementeerd in de Wet Milieubeheer en in het Besluit m.e.r.-rapportage. Voor dit project is een MER opgesteld. Als onderdeel hiervan is een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) vastgesteld. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de beantwoording onder het thema MER.</p> <p>Vanuit de regio zijn verschillende voorstellen gedaan ten aanzien van aanleg van een nieuwe verbinding vanaf het windpark op zee door de Westerschelde naar Rilland. De gedachte bij de indieners is dat daarmee de nieuwe 380 kV niet meer nodig is. De nieuwe verbinding is inderdaad ook bedoeld voor het afvoeren van de elektriciteit van de nieuwe windparken. Er is echter een bredere nut en noodzaak. De huidige 380 kV-verbinding in Zeeland is 'vol' en kent knelpunten voor zowel het onderhoud als de transportcapaciteit. Om de problemen met de bestaande verbinding (waaronder onderhoud) op te lossen, genoeg beschikbare transportcapaciteit te hebben voor de aansluiting van het net op zee en klaar te zijn voor de toekomst, is de nieuwe 380 kV-verbinding nodig. Zowel het opwaarderen van de bestaande 380 kV-verbinding als de naar voren gebrachte alternatieven zijn in de meeste gevallen (fors) duurder, leiden tot vertraging bij het aansluiten van de windparken op zee bij Borssele en zijn technisch complexer. De voorgestelde alternatieven zijn bovendien geen reële oplossing voor het onderhoudsknelpunt en het gebrek aan voldoende toekomst vaste transportcapaciteit in de huidige verbinding waardoor de nieuwe 380 kV-verbinding sowieso nodig is. Voor meer specifieke informatie over de effecten van de verschillende voorstellen door de Westerschelde en het opwaarderen van de bestaande 380 kV-verbinding wordt verwezen naar de brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p> <p>Ten aanzien van het gebruik van een supergeleide grondkabel wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 7.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

12		<i>Zienswijze</i> Indiener vindt het onbestaanbaar dat de mogelijkheid om de hoogspanningslijn onder water aan te leggen niet wordt benut. Daarbij geeft indiener de suggestie een onder water togedekte kabel geen tussentijds onderhoud behoeft en geen klachten omtrent angst voor straling, magnetische velden, landschapsbederf, afname van toerisme en stralingsziektes geeft. Tevens is de techniek aanwezig en wordt er wereldwijd steeds vaker voor gekozen en schijnt het ook veel goedkoper te zijn.	
		<i>Antwoord</i> Voor de redenen waarom voor de ZW380 kV West-verbinding ondergrondse aanleg voor 380 kV-wisselstroom niet aan de orde is wordt verwezen naar het algemene deel. Overigens geldt dat ook een ondergrondse verbinding nadelige (milieu)effecten heeft. Zo moet er bijvoorbeeld wel degelijk onderhoud plaatsvinden.	Nee
14		<i>Zienswijze</i> Voorkeur naar ondergrondse variant.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel.	Nee
20		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft de suggestie om de nieuwe lijn in de Westerschelde onder water te leggen. Er zijn namelijk al plannen van een windmolenpark voor Walcheren, waarbij deze lijn onder water wordt gelegd. Dat zou hier ook moeten gebeuren en bij Rilland of Antwerpen boven de grond uit te komen.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).	Nee
21		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft de suggestie om dit ondergronds te plaatsen en gebruik te maken van de huidige masten die nog ruimte hebben.	
		<i>Antwoord</i> Ten aanzien van de suggestie de verbinding ondergronds aan te leggen wordt verwezen naar het algemene deel. Ten aanzien van de tweede opmerking: de huidige 380 kV-verbinding is vol. De huidige capaciteit van de bestaande 380 kV-verbinding vanuit Borssele heeft ruimte voor 1.600 MW. Met de maximale productie van het opgesteld productievermogen is er echter 2.090 MW nodig. Hier bovenop komt vanaf 2019/2020 1.400 MW windenergie op zee voor de kust van Zeeland. Daarnaast moet rekening worden gehouden met export naar en import vanuit België die kan oplopen tot maximaal ca. 900 MW. Meer informatie over de nut en noodzaak van de verbinding is opgenomen in paragraaf 1.3 van het inpassingsplan en in deze nota zienswijzen onder het thema nut en noodzaak (het algemene deel en de beantwoording van met name zienswijze 2).	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

24		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener verzoekt om de ondergrondse variant nogmaals op uitvoerbaarheid te onderzoeken. Dit omdat dit in zowel binnen- als buitenland gebeurt. Daarop aanvullend geeft indiener aan dat deze variant wellicht in aanleg duurder is maar in de toekomst meer voordelen biedt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel en zienswijze 5.</p>	Nee
25		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het tracé wordt gebouwd vanwege de export van energie vanuit het windpark voor Walcheren naar België, waarom wordt deze energie niet getransporteerd door de Westerschelde?</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het Nederlandse hoogspanningsnetwerk maakt deel uit van het noord-west Europese elektriciteitssysteem. Via de grensoverschrijdende verbindingen vindt ook import en export plaats met België. De nieuwe verbinding wordt echter niet gebouwd ten behoeve van export met België. Voor meer informatie over de nut en noodzaak van de nieuwe 380 kV-verbinding wordt verwezen naar paragraaf 1.3 van het inpassingsplan en naar het thema nut en noodzaak in deze zienswijzenotitie.</p> <p>Zie voor een reactie op het punt van de Westerschelde het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee
28		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De suggestie wordt gedaan om de nieuw te bouwen leiding door de Schelde te leggen zodat er geen landschapsontsiering ontstaat.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee
29	31, 32, 33, 34, 35, 37, 38	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er zijn veel verschillende alternatieven voor de verbinding. Het gaat hierbij om alternatieven door de Westerschelde of via Tholen door de Oosterschelde wat een veel korter tracé is. Deze alternatieven zijn onvoldoende onderzocht of ter zijde geschoven. Er lopen ook kabels door de Noordzee van Walcheren naar de aan te sluiten windparken op zee. Niet alleen burgers wijzen op alternatieven, maar ook de provincie, gemeenten en de Tweede Kamer.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Ten behoeve van de m.e.r.-procedure zijn verschillende tracéalternatieven ontwikkeld. In het kader van het MER is uitgebreid onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de milieugevolgen van deze verschillende alternatieven. In artikel 7.7 van de Wet milieubeheer staat dat in het MER de 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' alternatieven moeten worden beschreven. In paragraaf 3.3. van het MER staat hierover meer informatie. In het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205) is aangegeven waarom tracés door de Westerschelde geen oplossing bieden voor de issues die</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		spelen in Zeeland en waarvoor de nieuwe 380 kV-verbinding wel een oplossing biedt. In paragraaf 4.1.1 van het MER is aangegeven waarom het alternatief over de Oosterschelde niet verder is onderzocht.	
40		<i>Zienswijze</i> Indiener draagt alternatieve tracés aan zoals ondergronds of langs de A58.	
		<i>Antwoord</i> Voor de redenen waarom ondergrondse aanleg van ZW380 kV West niet aan de orde is zie hiervoor het algemene deel. In het MER zijn verschillende alternatieven onderzocht. Basisprincipe hierbij was bundeling en combineren met bestaande hoogspanningsverbindingen. Op onderdelen is er parallelloop met de A58.	Nee
47	54	<i>Zienswijze</i> Voorstel om de verbinding onder de grond aan te leggen. Draden zijn een maal gevoeliger voor onderhoud door de weersomstandigheden.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel. Ten aanzien van onderhoud kan aangegeven worden dat het netwerk van TenneT robuust is gebouwd en berekend op extreme weersomstandigheden. De nieuwe verbinding zal worden gerealiseerd conform de geldende veiligheidsstandaarden. Er is geen reden om aan te nemen dat deze standaarden niet voldoen. Overigens zullen ook ondergrondse kabels onderhoud nodig hebben. Er zijn meerdere factoren die de betrouwbaarheid bepalen dan enkel weersomstandigheden. Zo kunnen ondergronds kabels onverhoopt geraakt worden bij graafwerkzaamheden. Bovendien zijn bovengrondse verbindingen in de praktijk robuust gebleken. Ondergrondse kabels zijn complexe techniek die met name bij reparatie tot langdurige uitval kan leiden.	Nee
52		<i>Zienswijze</i> Indiener stelt het volgende voor: 2x 220 kV in de Westerschelde, 1x windenergie, 1x voor onderhoud.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).	Nee
54	47	<i>Zienswijze</i> Waarom wordt de kabel niet ondergronds aangelegd, dit vergt minder onderhoud.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en m.b.t. onderhoud het antwoord op zienswijze 47.	Nee
56		<i>Zienswijze</i> Om de inwoners te ontzien stelt de indiener voor om voor een deel van het tracé een onderwaterkabel te gebruiken door het Lodijkse Gat.	
		<i>Antwoord</i> Ondergrondse aanleg is niet aan de orde voor de nieuwe 380 kV-verbinding. Voor de argumenten hiervoor zie het algemene deel.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

61	65	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Met de komst van de Wro kunnen burgers en lokale overheden nauwelijks invloed uitoefenen op grote rijksprojecten. Een gevolg is een gebrek aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tot de burger en de landelijke overheid is groot. Ook als er geen draagvlak is onder de bevolking kunnen rijksinpassingsplannen worden uitgevoerd, dat in strijd is met de Arhus-conventie. Een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Indiener houdt de overheid er dan ook aan om het Westerschelde alternatief te onderzoeken.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de procedure met betrekking tot projecten onder de RCR is voorzien in verschillende momenten van inspraak. Dat geldt zowel voor het MER als voor de ontwerpbesluiten als het ontwerp-inpassingsplan. In deze procedures kunnen burgers en lokale overheden ook alternatieven aandragen. Dat de gevolgde procedures in strijd zouden zijn met het verdrag van Arhus zien de ministers van EZ en IenM niet in.</p> <p>Ten behoeve van de m.e.r.-procedure voor de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding heeft onderzoek naar meerdere alternatieven plaatsgevonden. Zowel over de startnotitie, als over de concept alternatieven zijn er inspraak- en informatiebijeenkomsten geweest. Sinds die tijd zijn er jaarlijks informatiebijeenkomsten geweest waar belanghebbenden en geïnteresseerden informatie konden krijgen over diverse onderwerpen en terecht konden met hun vragen. Los daarvan hebben met heel veel partijen (ook grondeigenaren en bewoners) gesprekken plaatsgevonden over ZW380 kV West en hun persoonlijke situatie. Op basis daarvan hebben vele kleine en grotere wijzigingen van het tracé plaatsgevonden. Formele inspraak heeft plaatsgevonden tot en met 14 april 2016. Daarmee is ruim gelegenheid geboden aan burgers om inspraak te hebben op alternatieven en het uiteindelijk gekozen alternatief. Artikel 7.7. van de Wet milieubeheer geeft aan dat in het MER de 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' alternatieven moeten worden beschreven.</p> <p>In het algemene deel is aangegeven waarom ondergrondse aanleg niet aan de orde is voor de nieuwe 380 kV verbinding. In het antwoord op zienswijze 10 is aangegeven waarom de voorgestelde alternatieven geen reële oplossing zijn voor de knelpunten in de huidige verbinding waardoor de nieuwe 380 kV verbinding sowieso nodig is. Voor meer specifieke informatie over de effecten van de verschillende voorstellen door de Westerschelde en het opwaarderen van de bestaande 380 kV verbinding wordt verwezen naar de brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee
62		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er is geen onafhankelijk onderzoek verricht naar de mogelijkheden om dit netwerk via de Westerschelde te laten lopen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

72		<i>Zienswijze</i> Er ontbreekt een breed maatschappelijk draagvlak voor deze verbinding over land. Waarom legt u deze stroomkabels - als dat dan per se moet- niet door de Westerschelde aan. Waarom is dit niet onderzocht? In België en Duitsland worden deze verbindingen ondergronds aangelegd. Waarom gebeurt dit hier niet? Ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar dit alternatief door minister Kamp geweigerd.	
		<i>Antwoord</i> In het algemene deel is aangegeven waarom ondergrondse aanleg niet aan de orde is voor de nieuwe 380 kV-verbinding. Voor het deel van de zienswijze over de Westerschelde zie het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205). Voor het deel van de zienswijze over België en Duitsland zie het antwoord op zienswijze 5.	Nee
75		<i>Zienswijze</i> Op dit smalle stukje Zeeland passen dan ook geen hoogspanningsmasten of andere industriële voorzieningen die het landschap aantasten. Met de huidige techniek is het zeer goed mogelijk om stroom door ondergrondse kabels te transporteren over land en door de zeebodem. TenneT is hiervan goed op de hoogte.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).	Nee
76		<i>Zienswijze</i> Met alle technologie absurd dat landschap vervuild wordt. Waarom niet ondergronds.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel.	Nee
79		<i>Zienswijze</i> Het lijkt erg ongezond. Kan ook ondergronds/water.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205). Ten aanzien van het punt gezondheid wordt gewezen op de beantwoording in deze nota zienswijzen onder het thema gezondheid en magneetvelden. Daarnaast is meer informatie over dit onderwerp te vinden in het MER (paragraaf 3.4) en het inpassingsplan (paragraaf 3.1.4).	Nee
87	88, 100	<i>Zienswijze</i> Met de ligging van de woning op 150 meter afstand van de bestaande 150 kV-verbinding en op 170 meter van de nieuwe verbinding is dat een aanslag op het woon-, leef- en werkgenot en zodoende ook op de gezondheid. De gevolgen hiervan zijn lastig in waardes uit te drukken. Indien de aanleg ondergronds zou plaatsvinden, is dat op genoemde punten een minder groot probleem.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in het algemene deel is aangegeven is ondergrondse aanleg bij dit project niet aan de orde. De rand van het perceel is op ca. 200 meter van het hart van de nieuwe verbinding. Het perceel van indieners is geen gevoelige bestemming. Zienswijzen 88 en 100 betreffen hetzelfde perceel. Voor meer algemene informatie over magneetvelden wordt verwezen naar paragraaf 3.4 van het MER en paragraaf 6.2.3 van het inpassingsplan.</p>	Nee
89a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Zijn de rapporten van een onafhankelijke instantie waaruit blijkt dat ondergrondse aanleg niet mogelijk is voldoende bestudeerd. Het onderzoek door TenneT is als een slager die zijn eigen vlees keurt. Dat is verboden. Is in het onderzoek naar ondergronds voldoende rekening gehouden met terroristische aanslagen? Bovengrondse verbindingen zijn een mogelijk doelwit en daardoor kwetsbaar.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in de brief van de minister van 2 december 2015 aan de Tweede Kamer ook is aangegeven heeft in opdracht van de minister een second opinion plaatsgevonden op de onderzoeken van TenneT door Tractebel. Tractebel bevestigt de conclusies van TenneT. Met de nieuwe verbinding neemt de kwetsbaarheid in algemene zin van het totale net af.</p>	Nee
89b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er ontstaat landschapsvervuiling door de plaatsing van wintrackmasten naast vakwerkmasten. Door de Westerschelde leggen is een goed alternatief. Alle masten verwijderen in de nabije toekomst is een enorme verbetering voor het landschap, de natuur en de recreatie.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee
90a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Momenteel worden steeds meer bovengrondse verbindingen verkabeld. Waarom wordt deze verbinding bovengronds gerealiseerd. Op het smalste stuk van Zeeland bevinden zich een spoorlijn, snelweg, leidingstraat, Schelde-Rijnkanaal en 2 elektriciteitsverbindingen. Met de komst van de 380 kV-verbinding dreigt dit gebied onbewoonbaar te worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor 150 kV-verbindingen is al veel ervaring opgedaan met het verkabelen van deze verbindingen. Nieuwe 150 kV-verbindingen worden daarom in principe ondergronds aangelegd. Voor verbindingen van 220 kV en hoger wordt verwezen naar het algemene deel voor de argumenten waarom ondergrondse aanleg voor dit project niet aan de orde is.</p> <p>De verschillende infrastructurele werken, zoals die door Zeeland lopen, zijn grotendeels zichtbaar. Deze infrastructuur is er voor bedoeld om te zorgen dat dit gebied bereikbaar is (snelweg/spoor), dat er economische activiteiten plaats kunnen vinden en dat huishoudens en bedrijven voorzien kunnen worden van stroom, zowel binnen Zeeland als daarbuiten. De nieuwe hoogspanningsverbinding heeft effecten. Hier is dan ook in de m.e.r.-procedure onderzoek naar gedaan. Bij het maken van de tracéalternatieven</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		is zo goed mogelijk rekening gehouden met de omgeving. Door bijvoorbeeld het combineren en soms ook nog bundelen met bestaande hoogspanningslijnen is het mogelijk om bestaande lijnen straks af te breken. Daarmee blijft het aantal lijnen in Zeeland gelijk. Ook worden met het voorgestelde tracé delen van Zeeland vrijgespeeld van hoogspanningsverbindingen.	
90b		<i>Zienswijze</i> In de Randstad, Duitsland en België worden deze hoogspanningsverbindingen ondergronds gelegd. Juist in het smalste stuk van Zeeland zouden kosten noch moeite moeten worden bespaard om ook hier de verbinding ondergronds te leggen.	
		<i>Antwoord</i> Voor het antwoord wordt verwezen naar het algemene deel en de antwoorden op zienswijzen 5 en 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).	Nee
92		<i>Zienswijze</i> Als er overtuigende argumenten worden aangedragen die nut en noodzaak van het initiatief bewijzen, dan pleiten wij voor een (grotendeels) ondergrondse aanleg van deze kabel.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel van deze beantwoording en de beantwoording onder het thema Nut en Noodzaak.	Nee
96		<i>Zienswijze</i> Er wordt te makkelijk afgezien van een verbinding door de Westerschelde	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).	Nee
99a		<i>Zienswijze</i> Aan de risico's van elektromagnetische straling is de nodige aandacht besteed. Daarbij worden de door de overheid gehanteerde waarden gehanteerd. Hoewel door toepassing van zogenoemde Wintrack-masten het elektromagnetische veld sterk wordt versmald, blijft het stralingsrisico voor mens, dier en plant nog steeds aanwezig. Daarom wordt er gepleit voor een oplossing die de stralingsrisico's nog meer vermindert of wegneemt. Ondergrondse verbindingen, verbindingen door water en gelijkstroomverbindingen worden daarvoor genoemd. Gezien de toepassingen van ondergrondse- en gelijkstroomverbindingen elders in de wereld, wordt in de MER hiervan te snel afgezien. Op verzoek van het ministerie van EZ is door Royal Haskoning DHV het rapport 'Technische, ruimtelijke en organisatorische aspecten van het elektriciteitsnet voor de verbinding van windparken op zee op het landelijke hoogspanningsnet', d.d. 4 april 2014 opgesteld. In dit rapport is nadrukkelijk geadviseerd om de mogelijkheden van gelijkstroomverbindingen nader te onderzoeken. Het is niet duidelijk of dit onderzoek heeft plaatsgevonden, maar de eventuele resultaten hiervan hadden toegepast kunnen worden op de keuze voor de beoogde 380 kV-verbinding. Dit	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		onderzoek zou alsnog moeten plaatsvinden met openbaarmaking van de resultaten. Ook wordt te gemakkelijk afgezien van een verbinding door de Westerschelde.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205). Voorts kan worden opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding als wisselstroomverbinding de stabiliteit van het Nederlandse elektriciteitsnetwerk beter kan waarborgen dan als gelijkstroomverbinding (verwezen wordt naar paragraaf 5.3.2 van de plantoelichting).	Nee
99b		<i>Zienswijze</i> Een verbinding door de Westerschelde wordt blijkbaar om redenen van technische onhaalbaarheid (lengte van de verbinding, grote en dure spanningomvormers) en kosten niet als alternatief gezien. Gezien de technologische ontwikkelingen in de laatste tientallen jaren en ook de beweringen van TenneT ten aanzien van lengtes groter dan 20 km, zou een grond- en zeekabelverbinding nog eens moeten worden overwogen. Daarbij dienen zowel wisselspanning als gelijkspanning in de overwegingen te worden betrokken. Een kostenvergelijking van alle mogelijke alternatieven, met investeringen, exploitatiekosten, kosten van herstel van de leefomgeving, afkoopsommen en schadeloosstellingen, zal verhelderend werken voor de burger.	
		<i>Antwoord</i> Van belang is dat de te bouwen verbinding een reële oplossing biedt voor de knelpunten in de huidige verbinding. Dit is niet het geval bij alternatieven door de Westerschelde. Niet in gelijkstroom en ook niet in wisselstroom. In de brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205) wordt meer specifieke informatie gegeven over de effecten van de verschillende voorstellen door de Westerschelde en waarom dit geen alternatief is voor de nieuwe ZW380 kV West-verbinding.	Nee
103		<i>Zienswijze</i> Verzocht wordt om van de plannen af te zien en een betere oplossing te zoeken, zoals het leggen van de kabel door de Westerschelde of ondergronds.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr.205). Voor de onmogelijkheid ten aanzien van ondergronds zij verwezen naar het algemene deel.	Nee
112a	138, 142	<i>Zienswijze</i> Beperkingen in Zeeland worden veroorzaakt door de knip die wordt aangebracht in het project 380 kV-hoogspanningsverbinding Borssele-Tilburg. De hoge overspanningen die zich voor kunnen doen bij alleen aanleg van het gedeelte Borssele-Rilland (fase 1) verdwijnen op het moment dat ook fase 2 (Rilland-Tilburg) is aangelegd, dan ontstaat een compleet andere situatie waarbij ook in het gedeelte Borssele-Rilland de mogelijkheid ontstaat om tracégedeelten van de 380 kV ondergronds aan te brengen.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het is inderdaad juist dat er een andere situatie ontstaat zodra het gedeelte in Brabant is aangelegd. De nieuwe 380 kV-verbinding van Borssele naar Rilland is echter nu nodig, zoals blijkt uit de nut en noodzaak van ZW380 kV West (zie hiervoor paragraaf 1.3 van de plandoelichting). Wachten tot het Brabantse deel is gerealiseerd, is daarmee geen realistische optie. De knip tussen het Zeeuwse en het Brabantse deel is mogelijk geworden door de komst van het schakelbare 380 kV-station bij Rilland. Gezien de urgentere situatie in Zeeland is door de gefaseerde aanleg oplossing van de bestaande knelpunten op zo kort mogelijke termijn mogelijk.</p>	Nee
112b	138, 142	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Uit het alternatievenonderzoek komt verder naar voren dat wanneer er niet wordt gekozen voor het ondergronds brengen van een 380 kV-verbinding in Zeeland er ook nog andere mogelijkheden zijn om de impact van ZW380 kV West te verminderen. In ons onderzoek is een variant in beeld gebracht waarbij er voor wordt gekozen om delen van de 150 kV-verbinding ondergronds aan te brengen en de nieuwe en bestaande 380 kV samen te brengen over het gehele tracé in plaats van alleen op het gedeelte Borssele-Willem Annapolder (WAP). Nu alsnog blijkt dat er in Zeeland mogelijkheden zijn voor verkabeling is dit een variant die volgens ons nader bekeken dient te worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In tegenstelling tot wat indiener aangeeft is op dit moment ondergrondse aanleg in het deel ZW380 kV West niet aan de orde. Zie hiervoor het algemene deel.</p> <p>In de brief die op 20 juli 2016 aan de provincie Zeeland is gestuurd, is aangegeven dat de door de provincie geschetste voordelen van een ander voorkeurstacé niet opwegen tegen de nadelen die het heeft om in deze fase van besluitvorming nog een dergelijke ingrijpende wijziging door te voeren. In de brief en de bij behorende bijlage is uitgebreid ingegaan op de argumenten hiervoor. Beide stukken zijn als bijlage bij deze nota van antwoord opgenomen.</p>	Nee
112c	138, 142	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Uit onafhankelijk onderzoek komt een ander beeld naar voren dan in het ontwerp-inpassingsplan wordt aangegeven betreffende het alternatief verkabelen van delen van de 380 kV-verbinding. Onze onderzoekers geven bovendien aan dat met het treffen van technische voorzieningen de geconstateerde overspanningen, ook voor alleen fase 1, beheersbaar kunnen blijven.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel.</p>	Nee
112d	138, 142	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Samenvattend zijn wij van mening dat de door u getrokken conclusie dat verkabeling in het tracégedeelte Borssele-Rilland niet mogelijk is, niet correct heeft plaatsgevonden. De aangebrachte knip in het westelijk en oostelijk deel blijkt een grote impact te hebben op die conclusie maar is bij de presentatie van de onderzoeksresultaten volledig buiten beschouwing gelaten.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 112a.	Nee
124a	128	<i>Zienswijze</i> Indieners willen de verbinding ondergronds.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel.	Nee
124b		<i>Zienswijze</i> Voorgesteld wordt om de verbinding ondergronds door de Westerschelde aan te leggen en aan te sluiten op het schakelstation Zandvliet. Dit station is slechts op enkele kilometers verwijderd van de door TenneT voorgestelde locatie. Recentelijk hebben alle fracties van de Provinciale Staten zich voor deze variant uitgesproken. Deze variant betekent geen aantasting van het Zeeuwse landschap door nieuwe masten of het station te Rilland en geen overlast voor omwonenden.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205). Het past niet in de beoogde en met de Belgische netbeheerder Elia overeengekomen netstructuur om beide circuits vanuit Borssele via Zandvliet naar Geertruidenberg te laten lopen. Tevens zou dit tot gevolg hebben dat er ter hoogte van Rilland ook nog een extra dubbelcircuit-lijn naar Zandvliet zou moeten worden aangelegd en op het station moet worden aangesloten. Het station Zandvliet biedt overigens geen mogelijkheid meer tot aansluiting en er zijn geen gronden beschikbaar om het station uit te kunnen breiden. Relevant is bovendien dat TenneT geen zeggenschap heeft over station Zandvliet dat toebehoort aan netbeheerder Elia. Overigens is het inpassingsplan voor het hoogspanningsstation Rilland met de uitspraak van de ABRvS van 1 juni 2016 onherroepelijk en is inmiddels met de bouw gestart.	Nee
124c	128	<i>Zienswijze</i> Het beschreven alternatief werd door TenneT afgewezen, omdat het een verminderde leveringszekerheid had dan een bovengrondse verbinding. Dit wordt betwist. Doordat het door TenneT voorgestelde tracé slechts één verbinding tussen Borssele en Rilland kent, weliswaar meerdere kabels, maar allen hangend in dezelfde mast kan bij een calamiteit zoals in 2007 in de Bommelerwaard, de gehele verbinding uitvallen. Ook weersomstandigheden zouden hiervoor kunnen zorgen. In het voorstel zijn twee verbindingen tussen Rilland en Borssele en is het risico op totale uitval dus kleiner.	
		<i>Antwoord</i> Het netwerk van TenneT is robuust gebouwd en berekend op extreme weersomstandigheden. De nieuwe verbinding zal worden gerealiseerd conform de geldende veiligheidsstandaarden. In de omgevingsvergunningen voor het bouwen van de verbinding zijn deze standaarden aangehaald. Er is geen reden om aan te nemen dat deze standaarden niet voldoen. Situaties zoals in de Bommelerwaard zijn gelukkig zeer uitzonderlijk. In Zeeland zal in geval van een calamiteit met de 380 kV-verbinding, het onderliggende 150 kV-net de vraag naar elektriciteit van afnemers veilig stellen. De afvoer van geproduceerde elektriciteit in Borssele is op dat moment echter onmogelijk. Het tracé zoals opgenomen	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>in het inpassingsplan zorgt ervoor dat er in Zeeland straks ook sprake is van een bijna volledige ringstructuur, hetgeen de leveringszekerheid ten goede komt. Daar waar de twee 380 kV-verbindingen naast elkaar staan, staan de masten op valafstand. In het uitzonderlijke geval dat een mast zou omvallen, kan deze dan niet de naastliggende verbinding raken.</p> <p>Kabels hebben een significant langere reparatietijd in vergelijking met bovengrondse lijnen (de storingsduur van een 380 kV-kabel is ordegrrootte 3 weken). Dit is niet alleen te wijten aan de ondergrondse ligging maar ook aan de grotere systeemcomplexiteit en het grotere aantal componenten (bijv. compensatiespoelen). Daarbij is het ook moeilijker om (snel) een storingszaak op te sporen.</p>	
124d	128	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het verweer van TenneT wordt meerdere malen naar voren gebracht dat de verbinding met België cruciaal wordt geacht. In dat verband is het opmerkelijk dat in het voorstel van TenneT maar één verbinding is met België. In het voorstel van de bewoners kan elektriciteit worden getransporteerd naar België door middel van een nieuwe lijn door de Westerschelde of een aftakking op de lijn Borssele-Zandvliet. Tevens kan een extra verbinding ter hoogte van Tilburg worden gerealiseerd. Dit betekent dat in het voorstel van bewoners een grotere hoeveelheid energie naar België kan worden getransporteerd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p> <p>Van belang is dat de te bouwen verbinding een reële oplossing biedt voor de knelpunten in de huidige verbinding. Dit is niet het geval bij alternatieven door de Westerschelde. Niet in gelijkstroom en ook niet in wisselstroom. In de brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205) wordt specifiekere informatie gegeven over de effecten van de verschillende voorstellen door de Westerschelde en waarom dit geen alternatief is voor de nieuwe ZW380 kV West-verbinding.</p>	Nee
124e	128	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Ten aanzien van ondergronds wordt gesteld dat nooit meer dan 20 km voor het totale netwerk kan worden verkabeld en dat dit al in gebruik is. Echter stelt TenneT zelf dat deze 20 km altijd betrekking had op kabels in het vermaasde net. Punt-tot-punt verbindingen zouden in beginsel altijd ondergronds kunnen worden aangelegd. De verbinding Borssele-Zandvliet is een dergelijke punt-tot-punt verbinding en kan daarmee ondergronds worden aangelegd. Daarnaast dient te worden vermeld dat de afstand van Borssele tot de windparken op zee ook 40 km is en dat deze verbinding wel ondergronds kan. Dan zou een ondergrondse verbinding naar Zandvliet, dat ook 40 km is, ook moeten kunnen. De verbinding Borssele-Zandvliet kan ook worden uitgevoerd als een 220 kV-verbinding, waarbij in Zandvliet wordt opgeschaald naar 380 kV. Daarin is volgens indiener geen verschil.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Anders dan indiener stelt, is de verbinding Borssele-Rilland geen punt-tot-punt verbinding maar een onderdeel van het vermaasde transportnet. Voor de onmogelijkheid ten aanzien van ondergronds wordt verwezen naar het algemene deel. Daarnaast wordt ook verwezen naar de brief van de minister aan de</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Tweede Kamer van 11 april 2016 waarin nader wordt ingegaan op de verschillende alternatieven door de Westerschelde die zijn aangedragen (Kamerstukken II 2015/16,29 023, nr. 205).	
124f	128	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Gesteld wordt dat de aanleg van een ondergrondse verbinding duurder is dan een bovengrondse, echter is niet in beeld gebracht hoeveel duurder. Tevens geldt hiervoor dat in het voorstel van TenneT een complete nieuwe verbinding wordt gerealiseerd, waarbij ook delen van het 150 kV-netwerk gesloopt wordt en ondergronds wordt aangelegd. Daarbij moeten gronden worden aangekocht en enkele bewoners uitgekocht. In het voorstel van bewoners blijft de huidige verbinding staan en hoeft de nieuwe verbinding slechts 1.400 MW aan te kunnen.</p> <p>Verder is de realisatie van een nieuw station Rilland duurder dan een uitbreiding van het bestaand station Zandvliet. Ook omdat voor het station Rilland nieuwe infrastructuur moet worden aangelegd. Ten slotte is in Rilland minder ruimte beschikbaar en zijn er beperkingen vanwege de opstelling van windmolens. Betwijfeld wordt of een ondergrondse verbinding daadwerkelijk duurder is, en indiener ziet hier graag cijfers van.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De ondergrondse aanleg van een 380 kV-verbinding is aanmerkelijk duurder dan het bovengronds bouwen van dezelfde hoogspanningsverbinding. In de kosten voor de nieuwe verbinding is al rekening gehouden met eventueel gewenste uitkoop van gevoelige bestemmingen en het slopen van bestaande verbindingen waarmee de nieuwe verbinding wordt gecombineerd.</p> <p>Het is onjuist dat voor de nieuwe verbinding slechts 1.400 MW nodig is. Voor de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding wordt verwezen naar het onderwerp nut en noodzaak in deze zienswijzenota, naar paragraaf 1.3 van het inpassingsplan en de brief van de minister van 22 februari 2016 aan Gedeputeerde Staten van Zeeland (zie hiervoor www.zuid-west380kv.nl).</p> <p>Overigens is het inpassingsplan van station Rilland inmiddels onherroepelijk. Het realiseren van het station Rilland is in theorie duurder dan het uitbreiden van station Zandvliet. Die uitbreiding is echter geen optie (verwezen wordt naar het antwoord onder 124b).</p>	Nee
125a	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Verwezen wordt naar het krantenartikel in de PZC over 'Stroomnet kan wel degelijk ondergronds'. Aangegeven wordt dat er nog andere alternatieven zijn dan het voorgenomen tracé.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er worden twee alternatieven genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Toch stukjes van het bovengrondse tracé ondergronds</i> <p>Zie hiervoor het algemene deel en de antwoorden op zienswijze 1 en 112c.</p> <p><i>Tussen 150 kV station Willem Annapolder (WAP) en 380 kV-station Rilland een combinatie van de bestaande en de nieuwe 380 kV-verbinding én ondergrondse aanleg van de 150 kV-verbinding tussen 150 kV-station WAP en 150 kV station Rilland.</i> Zie hiervoor het laatste gedeelte van het algemene deel.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

125b	126	<i>Zienswijze</i> Afgevraagd wordt in hoeverre er bij de alternatieve tracés rekening is gehouden met verdere verkabeling of alternatieve aanlandingspunten in de regio waarbij wordt uitgegaan van Best Available Technology en het MMA. Verwezen wordt naar de Position Paper Verkabelen van TenneT. Gevraagd wordt een aanvullende motivering waaruit blijkt dat deze toetsing heeft plaatsgevonden.	
		<i>Antwoord</i> Bij de alternatieve tracés is verder geen rekening gehouden met verdere verkabeling of alternatieve aanlandingspunten in de regio. Zie hiervoor het algemene deel en de antwoorden op zienswijzen 10 (en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205)) en 112c.	Nee
127	129, 153, 157	<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat er een ondergronds alternatief is, de techniek hiervoor is er al. Een ondergronds tracé wordt bepleit.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel.	Nee
133a	134, 135	<i>Zienswijze</i> Cliënt maakt bezwaar tegen het feit dat de afwijzing van een onderzees alternatief door TenneT niet wordt onderbouwd met een gedegen onafhankelijk onderzoek. En verzoekt dit onderzoek alsnog uit te voeren voor vaststelling van het inpassingsplan.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).	Nee
133b	134, 135	<i>Zienswijze</i> Op pagina 30 van het inpassingsplan wordt weergegeven hoe ondergrondse leidingen kunnen worden gelegd. Er is genoeg ervaring om dit op een aantal punten uit te voeren. Cliënt ziet niet waarom de hoogspanningsverbinding, in ieder geval op hun perceel niet ondergronds aangelegd kan worden.	
		<i>Antwoord</i> De teksten op pagina's 29 en 30 over ondergrondse verbindingen gaan over 150 kV-verbindingen. In het tracé zoals opgenomen moet de bestaande 150 kV-verbinding aangesloten blijven op de verschillende 150 kV-stations die zich in het gebied bevinden. Omdat er ruim ervaring is met het ondergronds aanleggen van 150 kV-verbindingen worden deze aansluitingen ondergronds gerealiseerd. Dit is niet het geval voor 380 kV-verbindingen. Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1. Daarom is ondergrondse aanleg van 380 kV-verbindingen in Zeeland, ook voor kleinere lengtes, op dit moment niet mogelijk.	Nee
133c		<i>Zienswijze</i> TenneT heeft in het rapport van Tractebel (quickscan) aangegeven dat het aanleggen van 20 km ondergronds niet mogelijk zou kunnen zijn, omdat de leveringszekerheid niet gewaarborgd kan worden, ook omdat het hierbij gaat om een complexe aansluiting van windmolens op zee. Wat niet vermeld wordt is dat het aanleggen van kortere stukken dan 20 km wel mogelijk is. Onderzocht moet worden of	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		het mogelijk is om bij gevoelige objecten/ bestemmingen de hoogspanningsverbinding op korte lengte ondergronds aan te leggen om zo deze objecten te ontzien.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de brief aan de Tweede Kamer van 2 december 2015 heeft de minister aangegeven dat op basis van de studies van TenneT en Tractebel er in Nederland 20 km extra ondergrondse aanleg van hoogspanningsverbindingen mogelijk is zonder de netzekerheid onverantwoord in gevaar te brengen. Er zijn meerdere nieuwe verbindingen in de maak. Alleen de nieuwe verbinding tussen Borssele via Rilland naar de landelijke ring is al zo'n 120 km. Dit betekent per definitie dat alleen bij knelpunten eventuele ondergrondse aanleg kan worden overwogen daar waar het inderdaad mogelijk is ondergrondse aanleg toe te passen. Voor het deel van de nieuwe 380 kV-verbinding door Zeeland is dat op dit moment niet het geval, ook niet voor kleine lengtes. Zie voor meer informatie hiervoor het algemene deel.</p>	Nee
139		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener stelt alternatief tracé voor door Westerschelde en verzoekt dit alternatief te onderzoeken. Indiener vraagt om een ondergronds tracé te onderzoeken.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee
141		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt waarom het goedkopere alternatief (gebruiken bestaande verbinding en direct parallelle nieuwe verbinding Westerschelde) niet aan de orde zijn geweest en verzoekt een technische en financiële uitleg van deze onderdelen in het perspectief van het RIP.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel, het antwoord op zienswijze 10 en de daar genoemde brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 29 023, nr. 205).</p>	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Milieueffectrapport (MER) (4)</i>	
		<p>Algemeen</p> <p>In hoofdstuk 5 van de plantoelichting is uitgebreid op het MER ingegaan. Het Besluit m.e.r.-rapportage (Besluit m.e.r) bepaalt voor welke activiteiten en welke plannen en besluiten een MER moet worden opgesteld. Het opstellen van een MER is verplicht voor een besluit over een bovengrondse hoogspanningsverbinding met een spanning van 220 kV of meer en een lengte van meer dan 15 km. Een m.e.r.-rapportage (m.e.r.) dient om de milieueffecten van een voorgenomen besluit in beeld te brengen zodat het milieu een volwaardige rol kan spelen in de besluitvorming. Milieueffecten zijn daarbij effecten op zowel de mens (veiligheid, gezondheid, hinder) als de leefomgeving (bodem en water, natuur, landschap en archeologie). De resultaten van het onderzoek worden neergelegd in een MER (rapport).</p> <p>Voor ZW380 kV West is een MER opgesteld. Het MER heeft gelijktijdig met het ontwerp-inpassingsplan ter inzage gelegen. Eenieder heeft zienswijzen kunnen indienen op het MER.</p> <p>Voor Zuid-West 380 als geheel werd in de Startnotitie (mei 2009) en de Richtlijnen (augustus 2009) uitgegaan van één MER en één inpassingsplan voor het gehele tracé van Borssele naar de landelijke ring bij Tilburg. Gedurende de m.e.r.-procedure heeft de besluitvorming over het Brabantse deel van Zuid-West 380 (ZW380 kV Oost) door diverse oorzaken vertraging opgelopen. Zie hierover ook paragraaf 5.5 van het inpassingsplan. Door de versnelde noodzaak te komen tot een nieuw 380 kV-station in Rilland, kwam de mogelijkheid ZW380 kV West in fasen te kunnen uitvoeren. Door de ministers van EZ en IenM is dan ook in 2014 besloten dat er twee inpassingsplannen worden gemaakt: één voor het tracédeel Borssele-Rilland (ZW 380 kV West) en één voor het tracédeel Rilland-Tilburg (ZW380 kV Oost). Beide tracédelen zullen worden aangesloten op het nieuwe 380 kV-station Rilland. Het inpassingsplan dat de nieuwbouw van station Rilland mogelijk maakt, is inmiddels onherroepelijk. Ook is besloten om het MER in twee separate delen uit te voeren. Hierbij zijn de uitgangspunten uit de Startnotitie gehandhaafd opdat de onderlinge samenhang bewaard blijft. Op deze wijze wordt voldaan aan de doelstelling van de m.e.r.-procedure en wordt in het MER voor ZW380 kV West alle milieu-informatie geboden om een besluit over het tracédeel Borssele-Rilland te kunnen nemen. Parallel aan het inpassingsplan voor ZW380 kV West wordt gewerkt aan het MER voor ZW380 kV Oost en het inpassingsplan voor het oostelijk tracédeel, de hoogspanningsverbinding tussen Rilland en Tilburg. De redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven voor het deel ZW380 kV Oost worden niet beperkt door de beslissingen voor ZW380 kV West en het deel ZW380 kV West leidt niet tot onomkeerbare gevolgen voor ZW380 kV Oost. Deze voorbereidingen hebben een eigen tijdpad.</p>	

		<p>Het MER dat aan het inpassingsplan ZW380 kV West ten grondslag ligt ziet op de voorgenomen activiteiten voor ZW380 kV West:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Aanleg van een nieuwe 380 kV-verbinding</u> Het beginpunt van de nieuwe verbinding is het bestaande 380 kV-hoogspanningsstation bij Borssele, welke wordt uitgebreid om het aansluiten van de nieuwe verbinding mogelijk te maken. Het eindpunt van de verbinding ligt bij het nieuwe station Rilland. 2. <u>Amoveren van bestaande 150 kV- of 380 kV-verbindingen</u> De nieuwe 380 kV-verbinding wordt over vrijwel de gehele lengte gecombineerd met een bestaande 150 kV- of 380 kV-verbinding. Na aanleg van de nieuwe gecombineerde 380/150 kV- of 380/380 kV verbinding kunnen de bestaande 150 kV- of 380 kV-verbindingen waarmee wordt gecombineerd worden verwijderd. 3. <u>Aansluitingen van 150 kV-stations door ondergrondse 150 kV-kabels</u> Bij nieuwe gecombineerde verbindingen met een bestaande 150 kV-verbinding zijn 150 kV-kabels voorzien die bestaande 150 kV-stationslocaties verbinden met de verplaatste (nieuwe met de 380 kV gecombineerde) 380/150 kV-verbinding. Deze (korte) 150 kV-kabeltracés maken onderdeel uit van deze alternatieven en worden verder beschreven in paragraaf 6.3. <p>Het doel van het MER is om het milieubelang naast andere belangen een volwaardige rol te laten spelen bij de besluitvorming over het tracédeel Borssele-Rilland in het inpassingsplan voor Zuid-West 380 kV west. In het MER zijn tracéalternatieven bepaald. De milieugevolgen zijn vervolgens per deelgebied onderzocht en met elkaar vergeleken. Op basis van een effectvergelijking is per deelgebied het zogenoemde meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) bepaald.</p> <p>Na de effectbeschrijving en effectvergelijking is op basis van deze informatie een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) voor de hele verbinding tussen Borssele en Rilland opgesteld en beschreven in het MER. In hoofdstuk 5 van het MER is het trechteringsproces voor de alternatievensselectie beschreven. In het inpassingsplan is er, op basis van het trechteringsproces in het MER, een keuze voor een VKA gemaakt. Bij de keuze van het VKA hebben ook andere aspecten dan het milieuaspect een rol gespeeld.</p> <p>Voor het MER zijn Richtlijnen (2009) opgesteld op basis van een advies van de onafhankelijke Commissie voor de m.e.r. Deze richtlijnen zijn nageleefd en de Commissie voor de m.e.r. heeft in haar toetsingsadvies aangegeven dat het MER en de Passende Beoordeling de milieu- en natuureffecten volledig en juist beschrijven. Met name de informatie in de bijlagerapporten acht zij van uitstekende kwaliteit. Het toetsingsadvies van 1 juni 2016 met kenmerk 2272 is terug te vinden op de website van Bureau Energieprojecten en zit als bijlage bij de plantoelichting.</p>	
11	12	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De milieugevolgen dienen in beeld te worden gebracht voordat besluitvorming plaatsvindt. In dit MER wordt het tracé en de tracéalternatieven bekeken maar de schakeling met het schakelstation Borssele en</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>de uitbreiding van dit station met 12 ha is niet meegenomen. Een punt van aandacht in het MER ontbreekt de 0-optie: meten van wat er nu is aan geluid in de geluidszone, de grondwaterstand onder invloed van bronnering i.v.m. grondwerkzaamheden en het magnetisch veld rond de 380 kV-lijn en het schakelstation. Indiener acht het verstandig een algeheel MER over dit gebied op te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het oude schakelstation Borssele; • uitbreiding schakelveld KC.B.; • 380 KV-lijn West; • aanlanding 380 KV lijn West; • aanlanding net op zee-Borssele; <p>en hierdoor een uitbreiding van het schakelstation Borssele met 12 ha. Dit alles vindt plaats op 1 locatie om hier de knelpunten waar te nemen en er dan naar te handelen. Nu wordt iedere activiteit apart bekeken en heeft het een eigen MER. Zo wordt de totale belasting van dit gebied niet goed in kaart gebracht.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het 380/150/50/10 kV-station Borssele maakt deel uit van industrieterrein Vlissingen-Oost. Voor diverse projecten is een uitbreiding van de capaciteit van dit station noodzakelijk. Elk project zoals ZW380 kV West en net op zee Borssele zorgt daarbij voor zijn eigen vergunningen om aan te sluiten op het station. Voor ZW380 kV West geldt dat aansluiting plaatsvindt op gronden waar dat conform de vigerende beheersverordening is toegestaan, namelijk ter plaatse van de aansluiting van de bestaande, te verwijderen 380 kV-verbinding. Aan de zuidzijde van het station wordt het station uitgebreid ten behoeve van extra lijnvelden. Deze laatstgenoemde gronden zijn onderdeel van dit inpassingsplan (zie paragraaf 6.9 van de plantoelichting).</p> <p>Ten behoeve van de aansluiting van windparken op zee is nog een ander deel van het station aangepast in het inpassingsplan voor het net op zee Borssele. Aan de zuidzijde van het hoogspanningsstation zal de aanlandingslocatie van het net op zee worden gerealiseerd. Voor dit plan is een aparte m.e.r.- en planologische procedure doorlopen. De net op zee-aansluiting Alpha zal door middel van kabels worden aangesloten op het bestaande 380 kV-station Borssele. Ten behoeve van de aansluiting Beta zal het bestaande 380 kV-station in een latere fase worden uitgebreid. Voor de uitbreiding van het bestaande station naast de in het inpassingsplan van net op zee opgenomen uitbreiding is geen nadere ruimtelijke besluitvorming nodig; dit kan al plaatsvinden op basis van de bestaande beheersverordening. Wel zullen hiervoor aparte vergunningsprocedures doorlopen worden.</p> <p>In de beschrijving van de nut en noodzaak in het MER (paragraaf 2.4) is aangegeven waarom station Borssele het enige logische (start)punt is van Zuid-West 380. In het MER is een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling gegeven van het gehele plangebied op het schaalniveau van de plankaart van het inpassingsplan (paragraaf 4.5.2). Hierbij is geen specifieke uitsnede gemaakt van het gebied rondom station Borssele. Een korte effectbeschrijving van de uitbreiding van station Borssele ten behoeve van ZW380 kV West is beschreven in paragraaf 7.2.1.1 van het MER.</p>	<p>Ja, aanvulling inpassingsplan met extra onderzoeken Borssele</p>

		<p>Omdat de uitbreiding van het transformatorstation Borssele het enige logische startpunt is voor de nieuwe hoogspanningsverbinding, is er geen sprake van mogelijke alternatieve locaties die in het MER onderzocht zouden moeten worden. In het MER is een afweging van alternatieven voor het tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding gemaakt. De locatie van het transformatorstation is daarin niet optioneel. Het beschrijven van een '0-optie' in het MER is dan ook niet aan de orde. Wel wordt voor elk van de activiteiten beoordeeld of deze inpasbaar en vergunbaar zijn. Mede naar aanleiding van verzoeken daartoe is er een uitgebreidere effectstudie gedaan in verband met geluid en in verband met magneetvelden om de effecten van alle aanpassingen en uitbreidingen van station Borssele als zodanig inzichtelijk te maken. Hiervoor wordt verwezen naar nieuwe bijlagen onder 4 en 11 bij het inpassingsplan.</p>	
25a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het MER is het tracé 380n gewaardeerd als MMA. Echter, in het plan is niet voor dit tracé gekozen. Het tracé scoort enkel slechter op de kwaliteit t.o.v. het gekozen tracé terwijl tracé 380n positiever is voor mens en dier. In het MER is ook niet het tracé beschreven zoals nu is opgenomen in het inpassingsplan. In het MER zijn de gevolgen van de mast in de Oosterschelde niet meegenomen, waardoor de verbinding dichterbij de woningen aan de Roelshoek komt. Hierdoor zal tracé 380n nog gunstiger uitkomen, waarom is niet gekozen voor tracé 380n?</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Bij de uitwerking van het voorkeurstracé hebben er optimalisaties plaatsgevonden als gevolg van lokale situaties. Deze optimalisaties zijn niet meer in het MER opgenomen omdat dit voor de andere alternatieve tracés ook niet gebeurt en er dan verschillende uitwerkingsniveaus van het tracé in het MER komen die niet meer goed met elkaar vergeleken kunnen worden. Hierdoor wijkt het uiteindelijke VKA vanwege nadere (detail)tracering af van delen van de tracéalternatieven in het MER. Door de detailtracering is er bijvoorbeeld een mast in de Oosterschelde gekomen. De effecten hiervan zijn niet afzonderlijk beschreven in het MER, maar wel in de plantoelichting bij de verantwoording van de keuze voor het voorkeurstracé (paragraaf 5.6.3, p. 72 en paragraaf 6.8.3 p. 114) en ook in de Passende Beoordeling.</p> <p>Doel van het MER is het milieubelang een volwaardige rol te geven in de besluitvorming aangaande het inpassingsplan. De onderzoeken in het kader van het MER zijn uitgevoerd op tracéniveau, niet op mastniveau. Hierbij zijn met betrekking tot de masten de technische uitgangspunten gehanteerd zoals deze zijn beschreven in hoofdstuk 3 van het MER. De mastposities spelen geen rol in de afweging van alternatieve tracés. Op tracéniveau leiden de mastposities niet tot onderscheidende milieueffecten. De uitvoeringsbesluiten zijn wel gericht op de exacte mastposities die daarmee worden vastgelegd. De bijbehorende onderzoeken hebben het hiervoor benodigde detailniveau.</p>	Nee

		<p>In het MER (rapport) bij het ontwerp-inpassingsplan zijn verschillende alternatieven onderzocht en is het MMA bepaald. In deelgebied 1 (Borssele-Willem Annapolder) en deelgebied 2 (Willem Annapolder-Rilland) is alternatief C380n het MMA.</p> <p>Mede op basis van het MER is een besluit genomen over het VKA. In deelgebied 1 is het MMA het VKA. In deelgebied 2 is gekozen voor een VKA (C150b) dat afwijkt van het in het MER opgenomen MMA. Het is niet verplicht om het MMA te kiezen omdat bij de keuzen voor een VKA meer factoren een rol spelen dan alleen milieueffecten en een MMA alle factoren afwegende niet per se het beste alternatief is. In paragraaf 5.6.3 van het inpassingsplan en hoofdstuk 8 van het MER is toegelicht waarom, alles overwegende, C150b als VKA is gekozen. Uit de overall beschouwing blijkt dat er in deelgebied 2 niet één alternatief is dat voor alle drie de bepalende milieuthema's (gevoelige bestemmingen, natuur, landschap en cultuurhistorie) beter scoort dan de andere alternatieven en heeft de keuze in het inpassingsplan dus op grond van de andere relevante factoren plaatsgevonden.</p> <p>Bij het nader uitwerken van het VKA bleek bij Krabbendijke dat er niet genoeg ruimte was om een van de hoogspanningsmasten van de nieuwe 380 kV-verbinding neer te zetten. De mast zou te dicht bij de Oosterscheldedijk komen te staan. Aanvankelijk zou daarom de bestaande 380 kV-verbinding een stukje verplaatst worden om de benodigde ruimte te creëren. Hierdoor zou deze bestaande verbinding echter dichterbij het dorp komen te liggen. Dit zou niet leiden tot meer gevoelige bestemmingen. Toch zorgde deze verschuiving voor veel onrust. Daarom is, mede op verzoek van het bestuur en de raad van de gemeente Reimerswaal gekeken of er een alternatief mogelijk was. Dit is door de gemeenteraad van Reimerswaal bekrachtigd in de motie van 11 maart 2014 waarin werd verzocht om de nieuwe verbinding verder van Krabbendijke aan te leggen en daarbij aanleg door het Nationaal Park Oosterschelde meer dan tot nu toe is gebeurd als een serieuze optie te overwegen. Met alle betrokken partijen, waaronder de gemeente, het Waterschap, Rijkswaterstaat en natuurorganisaties is hiernaar gekeken. Er zijn immers veel verschillende belangen en het moet ook vergunbaar en technisch uitvoerbaar zijn.</p> <p>Verskillende oplossingsrichtingen zijn onderzocht, bijvoorbeeld om de mast op de dijk te zetten. Het Waterschap gaf echter aan dat dit de waterkering instabiel kan maken en ging hiermee niet akkoord. Ook het voorstel voor het plaatsen van een mast buiten de dijk kwam op tafel. Het gebied valt onder de NNN en onder Natura-2000. Van belang was dat er geen sprake mocht zijn van significante effecten van de nieuwe verbinding op de natuurdoelstellingen van het Natura-2000-gebied. De effecten zijn beschreven in de Passende Beoordeling (die ten behoeve van de plantoets ex artikel 19j Natuurbeschermingswet 1998 en de vergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 voor ZW380 kV West is opgesteld) en in het inpassingsplan bij de verantwoording van de keuze voor het voorkeursstracé (zie paragraaf 5.6.3, p. 72 en 6.8.3 p. 114).</p>	
--	--	--	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Uiteindelijk is zowel technisch als qua vergunningen gebleken dat een mast buitendijks op een klein schiereilandje kan worden gerealiseerd. Daardoor kan de bestaande 380 kV-verbinding blijven staan en komt er geen verbinding dichterbij het dorp. De aanlegwerkzaamheden leiden tot tijdelijke verstoring door licht en geluid en daarmee tot tijdelijke afname van rust en donkerte in het Natura-2000-gebied Oosterschelde. De invloed op het Natura-2000-gebied Oosterschelde van deze mastplaatsing is passend beoordeeld in de Passende Beoordeling die ten behoeve van de plantoets ex artikel 19j Natuurbeschermingswet 1998 en de vergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 voor ZW380 West is opgesteld. Daarbij is geconcludeerd dat geen sprake is van een significant negatief effect op de Oosterschelde. Weliswaar voegt dit aspect een negatief element toe in de beoordeling op het thema Natuur, maar mede gezien de vergunbaarheid van de mast op deze locatie hebben de ministers alles afwegende daaraan per saldo geen doorslaggevende betekenis toegekend.</p> <p>Met de keuze voor het geoptimaliseerde VKA komen er 2 gevoelige bestemmingen bij Roelshoek bij. De overwegingen die geleid hebben tot de keuze voor het VKA zoals beschreven in paragraaf 5.6.3 van de toelichting worden daarmee echter niet anders; de optimalisatie bij Krabbendijke is een relatief klein deel binnen het tracé in deelgebied 2.</p>	
25b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het MER is niet het juiste tracé beschreven, in het MER wordt niet ingegaan op de gevolgen van de mast in de Oosterschelde. Onder meer wordt niet ingegaan op de gevolgen voor water en bodem.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 25a. Voorts zijn in paragraaf 6.8.3 van de plantoelichting de effecten van het voorkeustracé op onder meer het aspect water en bodem beschreven. Daar zijn ook de effecten van de mast in de Oosterschelde beschreven. Tevens is in de verleende watervergunning door Rijkswaterstaat op grond van de uitgevoerde onderzoeken een toets gedaan op de kwaliteit en functie van het watersysteem van de Oosterschelde. Daarbij is geconcludeerd dat de belangen van het waterbeheer voldoende geborgd zijn en dat de vergunning verleend kan worden.</p>	Nee
25c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de MER staat dat de kwaliteit van het tracé 380n minder is. Op blz. 165 staat beschreven dat de kwaliteit van de andere tracés hoger is omdat deze gebruikmaken van bestaande tracés. Echter 380n maakt ook gebruik van een bestaand tracé namelijk die van de bestaande 150 kV-lijn.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op blz. 165 van het MER staat: 'De verschillen tussen de alternatieven zijn wat betreft de kwaliteit van het tracé (herkenbaarheid als bovenregionale infrastructuur en reactie op lokale verschijnselen) in Deelgebied 2 niet heel uitgesproken, maar in ongunstige zin springt alternatief C380n er uit; deze scoort negatief (- -). Dit komt doordat dit alternatief meer dan de andere alternatieven een ongunstige samenhang vertoont met verschijnselen van het lokale landschap. De andere alternatieven scoren licht negatief (-). De kwaliteit van het tracé is hier hoger doordat ze gebruikmaken van bestaande tracés met een tamelijk autonoom karakter of een nieuw tracé kennen met een tamelijk autonoom karakter. Deze</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>alternatieven vertonen hierdoor, afgezien van enkele nuances, geen duidelijke onderlinge verschillen ten aanzien van de kwaliteit van het tracé.'</p> <p>In paragraaf 6.2.4. van het inpassingsplan wordt alternatief C380n beschreven. In een groot deel van deelgebied 1 ligt alternatief C380n naast de bestaande 150kV-verbinding Borssele-Goes en vervolgens naast de 150kV-verbinding Goes-Kruiningen. Op blz. 109 van het MER is de achtergrond van de negatieve score voor alternatief 380n beschreven: 'In tracédeel [1] van C380n heeft het tracé een nieuwe, vrije ligging omdat direct naast de bestaande 150kV-verbinding een aantal gevoelige bestemmingen aanwezig is. Het gaat hier met name om losstaande woningbouw. De tracering is erop gericht het aantal gevoelige bestemmingen zo veel mogelijk te beperken. In deelgebied 2 wordt alternatief C380n parallel aan de bestaande 150kV-verbinding gebouwd. Bij Rilland wordt van het bouwen naast de bestaande 150 kV-verbinding afgeweken vanwege de beperkte ruimte en is gekozen voor een vrij tracé ten zuiden van Rilland. De 150kV-verbinding blijft in beide deelgebieden gehandhaafd. Met andere woorden: anders dan indieneer veronderstelt, maakt alternatief C380n, geen gebruik van het bestaande tracé van de 150 kV-verbinding.'</p>	
25d		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op blz. 165 van het MER staat: 'De verschillen tussen de alternatieven zijn wat betreft de kwaliteit van het tracé (herkenbaarheid als bovenregionale infrastructuur en reactie op lokale verschijnselen) in Deelgebied 2 niet heel uitgesproken, maar in ongunstige zin springt alternatief C380n eruit; deze scoort negatief (- -). Dit komt doordat dit alternatief meer dan de andere alternatieven ongunstige samenhang vertoont met verschijnselen van het lokale landschap. De andere alternatieven scoren licht negatief (-). De kwaliteit van het tracé is hier hoger doordat ze gebruikmaken van bestaande tracés met een tamelijk autonoom karakter of een nieuw tracé kennen met een tamelijk autonoom karakter. Deze alternatieven vertonen hierdoor, afgezien van enkele nuances, geen duidelijke onderlinge verschillen ten aanzien van de kwaliteit van het tracé.'</p> <p>In paragraaf 6.2.4 van het inpassingsplan wordt alternatief C380n beschreven. In een groot deel van deelgebied 1 ligt alternatief C380n naast de bestaande 150kV-verbinding Borssele-Goes en vervolgens naast de 150kV-verbinding Goes-Kruiningen. Op blz. 109 van het MER is de achtergrond van de negatieve score voor alternatief 380n beschreven: 'In tracédeel [1] van C380n heeft het tracé een nieuwe, vrije ligging omdat direct naast de bestaande 150kV-verbinding een aantal gevoelige bestemmingen aanwezig is. Het gaat hier met name om losstaande woningbouw. De tracering is erop gericht het aantal gevoelige bestemmingen zo veel mogelijk te beperken. In deelgebied 2 wordt alternatief C380n parallel aan de bestaande 150kV-verbinding gebouwd. Bij Rilland wordt van het bouwen naast de bestaande 150 kV-verbinding afgeweken vanwege de beperkte ruimte en is gekozen voor een vrij tracé ten zuiden van Rilland. De 150kV-verbinding blijft in beide deelgebieden gehandhaafd. Met andere woorden: anders dan indieneer veronderstelt, maakt alternatief C380n, geen gebruik van het bestaande tracé van de 150 kV-verbinding.'</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op blz. 154 staan inderdaad een foutmelding en twee maal dezelfde tabel genoemd. De juiste tekst had moeten zijn: Tabel 12.1, Tabel 12.2, Tabel 12.3, Tabel 12.4 en Tabel 12.5 beschrijven welke beoordelingscriteria worden gehanteerd om op de genoemde niveaus de effecten te bepalen.</p>	Nee
25e		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De verbinding komt in het recreatiegebied bij Roelshoek, waarbij een mast in de Oosterschelde wordt geplaatst. Recreatie (zwemmen, kitesurfen) is in het MER niet meegenomen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In paragraaf 4.3 van het Achtergronddocument Ruimtegebruik bij het MER wordt ingegaan op de invloed van een hoogspanningsverbinding op de wijze waarop mensen de omgeving beleven. Alterra Wageningen UR heeft hier twee onderzoeken naar gedaan. Uit deze onderzoeken blijkt dat hoogspanningsverbindingen geen negatieve invloed hebben op het bezoekersgedrag van recreanten.</p> <p>De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft voor het inpassingsplan van de Randstad Zuidring 380 kV (29 december 2010, zaaknr. 200908100/1/R1) bevestigd dat de ministers zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat niet te verwachten is dat de recreatieve functie van de bij dat project aanwezige recreatieparken en zones niet kan worden behouden, dan wel onaanvaardbaar wordt beperkt. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat dit voor Zeeland anders zal zijn. Dat neemt niet weg dat een hoogspanningsverbinding wel enkele beperkingen met zich brengt voor wat betreft een aantal recreatieve activiteiten. Enkele recreatieve activiteiten zijn niet of onder beperkingen toegestaan binnen de belemmerde strook (de gronden met een bestemming 'hoogspanning'). Vissen en zeilen met een mast van bepaalde hoogte binnen de belemmerde strook is niet toegestaan. Het oplaten of het in de lucht hebben van een vlieger aan een lijn binnen een afstand van 500 meter van een bovengrondse hoogspanningsleiding is wettelijk verboden (artikel 429 Wetboek van Strafrecht). Kitesurfen is gezien het voorgaande niet toegestaan binnen een afstand van 500 meter tot de hoogspanningsverbinding.</p> <p>Overigens is er in de bestaande situatie ook sprake van een hoogspanningsverbinding die weliswaar dicht bij het dorp Krabbendijke staat maar dezelfde beperkingen met zich mee brengt als hierboven beschreven. Het in veel zienswijzen genoemde strandje en kitesurflocatie ligt ruim binnen 500 meter van de bestaande hoogspanningsverbinding zodat kitesurfen in de huidige situatie ook al verboden was.</p>	Nee
27		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er is in deze zienswijze voor het gemak slechts één oude referentie gebruikt om de landschappelijke en ecologische schade te schetsen: eenvoudig en helder. In het MER wordt deze afweging niet gemaakt, nog behandeld; er wordt strak toegewerkt naar een positieve voorstelling van het VKA.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het MER zijn tracéalternatieven bepaald voor het tracédeel tussen Borssele en Rilland (ZW380 kV West). De milieugevolgen zijn vervolgens per deelgebied onderzocht en met elkaar vergeleken. Op basis</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>van een effectvergelijking is per deelgebied het zogenoemde MMA bepaald. In het MER is alternatief C380n in deelgebieden 1 en 2 als MMA aangemerkt.</p> <p>In het inpassingsplan wordt het VKA bepaald. In deelgebied 1 is het VKA alternatief C380n en in deelgebied 2 is het VKA alternatief C150b. Anders dan indiener verondersteld is in het MER niet toegewerkt naar een positieve voorstelling van het VKA ten behoeve van het inpassingsplan. Het MMA verschilt in deelgebied 2 immers van het VKA. In het inpassingsplan is alles overwegende, dus op meer criteria dan alleen de milieueffecten, alternatief C150b als VKA aangemerkt in deelgebied 2.</p>	
29	30, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 40	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Cliënt heeft bezwaar tegen de adviesrichtlijn voor het MER-rapport en de richtlijn MER zelf. Deze dateren uit 2009. De technologische vernieuwingen gaan zeer snel, evenals voortschrijdend inzicht. Dan past het niet om een dergelijke verbinding met zo veel impact te baseren op richtlijnen uit 2009.</p>	
		<p>Antwoord</p> <p>De Richtlijnen voor de MER kennen geen 'wettelijke houdbaarheidstermijn'. Met ontwikkelingen die spelen op gebied van nut en noodzaak, techniek en/of ruimtelijke en milieu-informatie is in het MER rekening gehouden. De Commissie voor de m.e.r. heeft in haar toetsingsadvies van 1 juni 2016 aangegeven dat het MER en de Passende Beoordeling de milieu-en natuureffecten volledig en juist beschrijven. Met name de informatie in de bijlagerapporten acht zij van uitstekende kwaliteit.</p> <p>In de Startnotitie, die is gepubliceerd in mei 2009, staat wat er in de m.e.r.-procedure onderzocht gaat worden. De Commissie voor de m.e.r.-rapportage heeft haar advies gepubliceerd op 16 juli 2009. De ministers van EZ en VROM (thans: IenM) hebben in augustus 2009 de Richtlijnen voor het MER vastgesteld. Nadat de Richtlijnen waren vastgesteld, is in 2009 gestart met het ontwikkelen van de tracéalternatieven binnen de in de Startnotitie aangegeven corridor tussen Borssele en het nieuw te bouwen 380 kV-station bij Tilburg. Hierna is gestart met een studie naar de milieueffecten per deelgebied. Deze milieueffecten zijn per deelgebied beschreven in achtergronddocumenten. In 2010 is op basis van de op dat moment bekende gegevens omtrent milieueffecten en de inzichten van dat moment een MMA bepaald voor de verschillende deelgebieden tussen Borssele en Tilburg. Vervolgens hebben de ministers van EZ en IenM in 2011 een voorgenomen tracé bepaald voor de het volledige tracé van Borssele tot Tilburg. Dit tracé is in de jaren daarna ruimtelijk en technisch uitgewerkt. In de periode tussen 2009 en de terinzagelegging hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die specifiek ten aanzien van het tracédeel Rilland-Tilburg tot nieuwe inzichten over de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven hebben geleid. Deze worden meegenomen in het MER voor Zuid-West 380 kV oost.</p>	Nee
69		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de omgeving van de indiener is weinig draagvlak voor het plan. Er wordt veel gesproken over alternatieven, maar deze zijn niet goed onderzocht. Met onvoldoende en verkeerde argumenten worden alternatieven afgewezen. Wens van de indiener is een breed gedegen en onafhankelijk onderzoek naar de noodzaak en mogelijke alternatieven.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i></p> <p>In hoofdstuk 9 van het inpassingsplan en onder het thema 'Procedure' wordt uitgebreid ingegaan op de wijze waarop partijen zijn betrokken in het proces van het tot stand komen van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Grote ruimtelijke wijzigingen, waaronder de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding, hebben effecten. Dat geldt ook voor alle alternatieven die in het MER zijn onderzocht of in later stadium zijn aangedragen voor ZW380 kV West. De nieuwe verbinding is echter wel nodig. Het verkrijgen van draagvlak voor het plan is geen doel op zich. Het uiteindelijke tracé is tot stand gekomen zo veel mogelijk rekening houdend met alle belangen die er spelen. Burgers, maatschappelijke organisaties en andere overheden zijn op diverse wijzen betrokken bij de voorbereiding van het inpassingsplan. Waar mogelijk hebben reacties en opmerkingen aanleiding gegeven het VKA aan te passen. Een voorbeeld hiervan is het tracé nabij Krabbendijke. Om te komen tot het landschapsplan is overleg gevoerd met onder meer de betrokken gemeenten en provincie. Daarnaast zijn in diverse situaties bewoners, bewonersorganisaties en natuurorganisaties betrokken om mee te denken over mogelijke inrichtingsmaatregelen. Het voorkeurstracé had de voorkeur van de regiobestuurders en de steun van natuur- en milieuorganisaties en ZLTO. Dit vooral vanwege het efficiënter ruimtegebruik (van 2 naar 1 doorsnijding).</p> <p>In het MER is in paragraaf 4.3 aangegeven welke uitgangspunten er bij het bepalen van het zoekgebied zijn gehanteerd. In dat kader zijn tracéalternatieven bepaald voor het tracédeel tussen Borssele en Rilland (ZW380 kV West). De milieugevolgen zijn vervolgens per deelgebied onderzocht en met elkaar vergeleken. Op basis van een effectvergelijking is per deelgebied het zogenoemde MMA bepaald.</p> <p>Nadien opgekomen alternatieven zijn in het MER niet meer meegenomen. In de brief aan de Tweede Kamer (Tweede Kamer, 2015–2016, 29 023, nr. 205) is hier wel op ingegaan. T.a.v. bijvoorbeeld de alternatieven door de Westerschelde is onder meer gemotiveerd waarom deze alternatieven geen oplossing zijn voor de problematiek met de huidige 380 kV-verbinding. Daarmee is sprake van niet realistische alternatieven waarvoor volgens de m.e.r-systematiek nader onderzoek niet nodig is.</p> <p>De Commissie voor de m.e.r. heeft in haar toetsingsadvies aangegeven dat het MER en de Passende Beoordeling de milieu- en natuureffecten volledig en juist beschrijven. Er is derhalve geen aanleiding voor nieuw onafhankelijk onderzoek.</p>	Nee
99a	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener stelt een punt van verbetering van de tekst voor: in de documenten is sprake van harmonische analyse. Dit moet zijn: harmonischen-analyse.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Deze tekstsuggestie wordt niet overgenomen omdat de ministers de aanduiding 'harmonische analyse' de juiste achten.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

99b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De keuze van het beoogde tracé en de daarbij toegepaste techniek blijken mede te worden bepaald door het onderhoudsaspect voor de betreffende verbindingen. De vraag kan gesteld worden hoe dat dan nu gebeurt aangezien deze verbindingen al tientallen jaren in bedrijf zijn. Uit de MER-documenten blijkt niet voldoende hoe het onderhoud precies van invloed is op de gemaakte keuzes. Als er geen sprake is van een ringstructuur of alternatieve route, blijft onderhoud een moeilijke zaak.</p> <p>De MER is onvolledig als niet duidelijker het onderhoudsaspect wordt toegelicht en als niet een kostenvergelijking van alternatieven met ondergrondse-, zeekabel- en gelijkstroomverbindingen wordt toegevoegd. Zonder deze gegevens kan de burger geen gefundeerd oordeel geven. Voor zover bekend uit de media hebben actiegroepen, gemeenten en provincie op bovengenoemde punten nog geen afdoende antwoord ontvangen. Ook is onduidelijk of de Tweede Kamer al antwoord heeft gekregen op vergelijkbare vragen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het klopt dat de nieuwe 380 kV-verbinding een oplossing moet bieden voor het onderhoudsknelpunt van de bestaande verbinding (zie hiervoor de beantwoording onder het thema nut en noodzaak). Het tracé van de hoogspanningsverbinding zal moeten voldoen aan de eisen die worden gesteld aan de mogelijkheden tot onderhoud van de verbinding. Onderhoud is echter geen milieueffect en maakt daarmee geen onderdeel uit van het MER.</p> <p>Een kostenvergelijking maakt evenmin onderdeel uit van het MER. Een MER is bedoeld om de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven voorafgaand aan de besluitvorming in beeld te brengen. Bij de keuze voor het voorkeurstracé worden naast de effecten uit het MER ook andere elementen meegenomen. Kosten spelen in deze afweging ook een rol. Zoals beschreven in paragraaf 1.2.3 van het MER zijn ondergrondse-, zeekabel- en gelijkstroomverbindingen geen 'redelijkerwijs te beschouwen alternatieven'.</p> <p>Op 22 februari 2016 heeft de provincie Zeeland antwoord op de hierover door haar gestelde vragen gekregen. Op 11 april 2016⁴ en op 29 april 2016⁵ heeft de Tweede Kamer antwoord gekregen op de door haar gestelde vragen over onder meer andere alternatieven voor de nieuwe 380 kV-verbinding.</p>	Nee
119		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het MER is wind op zee en het tracé tot Rilland ten onrechte niet als integraal project beschouwd. Ook andere delen van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn ten onrechte geknipt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er zijn op dit moment verschillende projecten in Zeeland die te maken hebben met hoogspanning. De verschillende projecten (aansluiting van de windparken op zee, de nieuwe 380 kV-verbinding ZW380 kV</p>	Nee

4 Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 29 023, nr. 205.

5 Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, Aanhangsel.

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>West en het nieuwe 380 kV-station Rilland) vallen allemaal onder de RCR. Deze projecten kennen een eigen doel en een afzonderlijke nut en noodzaak en ook een eigen tijdpad. Daarom worden hiervoor afzonderlijke procedures gevolgd.</p> <p>Het inpassingsplan voor het hoogspanningsstation Rilland is met de uitspraak van de ABRvS van 1 juni 2016 onherroepelijk geworden. Het station functioneert onafhankelijk van de Zuid-West 380 kV-verbinding en is ook zonder deze verbinding noodzakelijk. Voor meer informatie over nut en noodzaak van station Rilland wordt verwezen naar de plantoelichting 'Hoogspanningsstation Rilland'.</p> <p>De verbinding voor het aansluiten van de windparken op zee is onderdeel van het net op zee als bedoeld in artikel 15a lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 en is geen onderdeel van het landelijke 380 kV-hoogspanningsnet. De nieuwe 380 kV-verbinding vanuit Borssele naar de landelijke ring is onder meer bedoeld voor de afvoer van deze grootschalige offshore windenergie. Maar zoals in paragraaf 1.3 van het inpassingsplan is aangegeven, heeft de nieuwe verbinding een meer omvattende nut en noodzaak.</p> <p>Voor wat betreft een ondergrondse aansluiting van de windparken in Rilland wordt verwezen naar de brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2016 waarin wordt ingegaan op onder meer het alternatief door de Westerschelde (Kamerstukken II, 2015/16, 29 023, nr. 205, p. 4 onder a): dit alternatief is technisch complexer, lost de huidige knelpunten in Zeeland niet op en is aanzienlijk duurder. Bovendien zou dit alternatief leiden tot circa 2 jaar vertraging voor de aansluiting van de windparken op zee. Het is daarmee geen realistisch in beschouwing te nemen alternatief.</p> <p>Ten aanzien van het 'knippen' van delen van de hoogspanningsverbinding wordt verwezen naar het algemene deel hiervoor.</p>	
122a	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het MER zijn enkele richtlijnen die gebaseerd zijn op het advies dat de Commissie voor de m.e.r. op 16 juli 2009 heeft gegeven niet dan wel onvoldoende opgenomen en daarmee onvoldoende afgewogen in het inpassingsplan.</p> <p>In de richtlijnen is aangegeven dat de doorsnijdingslengtes van kwetsbare gebieden inzichtelijk moeten worden gemaakt, deze zijn niet terug te vinden in het MER als het gaat om de thema's ecologie (natuur) en landschap. Het MER omvat voor die thema's vooral kwalitatieve informatie, waarbij hooguit het aantal doorsnijdingen wordt vermeld.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor wat natuur betreft is er voor het deelaspect 'effecten op leefgebied' gebruikgemaakt van kwantitatieve data (zie uitleg in par. 5.5.2.1 van het achtergronddocument Natuur). Ook voor het subcriterium 'gebieden met bijzondere natuurwaarden' heeft de beoordeling plaatsgevonden aan de hand van de grootte van het fysiek aangetaste oppervlak (par .5.2.2 van het achtergronddocument Natuur). Dit geldt eveneens voor het subcriterium 'leefgebieden vogels' waar het ruimtebeslag in</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>weidevogel- en ganzenfoerageergebieden is gekwantificeerd (par. 5.5.2.3 van het AD Natuur). Voor Natuur is het beoordelingskader inderdaad geen doorsnijdingslengtes, maar is dit aangepast naar – de eveneens kwantitatieve - effecten op leefgebied.</p> <p>Voor het aspect Landschap geldt inderdaad dat de effecten meer op een kwalitatieve wijze manier zijn beschreven. De effectbeoordeling – die al in andere projecten (bijv. Randstad 380 kV en Doetinchem-Wesel 380 kV) succesvol is toegepast – vraagt om een meer kwalitatieve manier voor de effectbeschrijvingen op tracé- en lijnniveau. Op deze manier zijn de effecten op een beter bij de besluitvorming passende manier beschreven. Zie hoofdstuk 4 van het achtergronddocument Landschap en Cultuurhistorie voor een uitgebreide beschrijving van de methodiek, de milieueffecten en het beoordelingskader.</p> <p>De Commissie voor de m.e.r. heeft in haar toetsingsadvies aangegeven dat het MER en de Passende Beoordeling de milieu-en natuureffecten volledig en juist beschrijven. Met name de informatie in de bijlagerapporten acht zij van uitstekende kwaliteit.</p>	
122b	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Bij de effectbeoordeling in het MER is gekeken naar de aanleg van de nieuwe verbinding en het amoveren van de bestaande verbinding. Dit is vertaald in een (netto-)effectscore. Daar de voorgenomen activiteit primair de aanleg van een nieuwe verbinding behelst en de effecten van de aanleg van de nieuwe verbinding en het amoveren van bestaande verbindingen zich op verschillende locaties voordoen, zou ook de beoordeling in het MER moeten worden gesplitst, waarbij de effecten van aanleg en amoveren afzonderlijk inzichtelijk worden gemaakt in de beoordelingstabellen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het amoveren van bestaande verbindingen is onlosmakelijk verbonden met de tracéalternatieven in het MER. Alle alternatieven combineren met een bestaande 150 kV- dan wel 380 kV-verbinding (waarna uiteindelijk deze verbinding gesloopt kan worden). Dat effecten van de gehele voorgenomen activiteit en de alternatieven worden beschreven, is geheel in lijn met artikel 7.23 van de Wet milieubeheer.</p> <p>Voor aspecten als leefomgeving (gevoelige bestemmingen) is beschreven wat het kwantitatieve effect is van zowel de nieuwe verbinding als het (positieve) effect van de sloop van een bestaande verbinding. Voor aspecten die kwalitatief zijn beschreven, zoals verandering draadslachtoffers (onderdeel natuur) en landschap (tracé- en lijnniveau) is beschreven wat zowel de effecten zijn van de nieuwbouw als de sloop van hoogspanningsverbindingen.</p>	Nee
122c	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De effecten van de aanleg van 150 kV-kabeltracé worden in het MER nagenoeg volledig buiten beschouwing gelaten. Als reden daarvoor wordt gegeven dat de ligging van deze tracés nog niet bekend is, echter in de bijlagen zitten rapporten van Arcadis waaruit blijkt dat deze tracés in 2014 zijn bepaald. Daarnaast maken deze kabeltracés integraal onderdeel uit van de voorgenomen activiteit en moeten de effecten daarvan ook inzichtelijk worden gemaakt.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In paragraaf 7.3 van het MER zijn de effecten van de 150 kV-kabels globaal beschreven. Gezien de beperkte lengte van de kabels zijn de eventuele effecten niet onderscheidend voor de onderzochte alternatieven. Het detailniveau van de beschreven effecten van de 150 kV-kabels is daarom voldoende als basis voor de besluitvorming (zie ook de beschrijving in paragraaf 6.3 van het MER). Voor deze aanpak is niet gekozen omdat de kabeltracés nog niet bekend zouden zijn, dit staat ook niet als zodanig in het MER beschreven.</p>	Nee
122d	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op basis van het inpassingsplan is het beeld ontstaan dat de technische complexiteit en daarmee de kosten uiteindelijk bepalend lijken te zijn voor het VKA. Dat roept de vraag op hoe zwaar milieueffecten en de status van het MMA meewegen bij de keuze van het VKA.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het MER zijn verschillende alternatieven onderzocht. Zoals in par. 5.6 van de plantoelichting is beschreven is het MMA als uitgangspunt genomen voor de tracékeuze. Daarnaast zijn bij het bepalen van het VKA de volgende aspecten meegewogen in de keuze: vrij te spelen gevoelige objecten; netstrategie en techniek; en kosten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In deelgebied 1 (Borssele-Willem Annapolder) is C380n het MMA en als voorkeurstracé gekozen. - In deelgebied 2 (Willem Annapolder-Rilland) is gekozen voor een alternatief (C150b) dat afwijkt van het in het MER opgenomen MMA C380n. In §5.6.3 van plantoelichting en hoofdstuk 8 van het MER is toegelicht waarom, alles overwegende, C380n het MMA is in dit deelgebied alhoewel de verschillen met de andere MER-alternatieven niet heel groot zijn. Uit de overkoepelende beschouwing blijkt dat er in deelgebied 2 niet één alternatief is dat voor alle drie de bepalende milieuthema's beter scoort dan de andere alternatieven. Het MER-alternatief C150b scoort op de aspecten vrij te spelen gevoelige bestemmingen, netstrategie en techniek en kosten beter dan alle andere MER-alternatieven. Het verschil in milieueffecten tussen het alternatief C150b, C380n (MMA) en C150b variant Zuid-Beveland (raakt het minste gevoelige bestemmingen) is dermate gering dat dit niet opweegt tegen de voordelen op de overige aspecten. Alles overwegende is C150b daarom aangemerkt als voorkeurstracé in dit deelgebied. 	Nee
122e	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Gezien het belang dat in SEV III wordt toegekend aan het voorkomen van nieuwe doorsnijdingen dienen in het MER voor ZW380 kV Oost wel expliciet de doorsnijdingslengtes van (alternatieven van) de hoogspanningsverbinding inzichtelijk te worden gemaakt voor de thema's landschap en natuur (waaronder de NNN). Voor het MER ZW380 kV Oost dienen de effecten van de aanleg en de effecten van het amoveren van bestaande verbindingen afzonderlijk inzichtelijk te worden gemaakt.</p> <p>Uit het MER valt op te maken dat voor enkele alternatieven voor ZW380 kV Oost substantiële lengtes 150 kV-kabeltracés noodzakelijk zijn. Uitgangspunt is dat deze door middel van open ontgraving worden aangelegd. Afhankelijk van de ligging van deze kabels kan dat negatieve gevolgen hebben voor de</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		thema's natuur en ruimtegebruik (bos). Deze effecten dienen ook in beeld te worden gebracht zodat ze kunnen worden meegewogen bij de tracékeuze.	
		<i>Antwoord</i> Voor ZW 380 kV Oost wordt een afzonderlijk inpassingsplan en MER opgesteld. Deze worden in een latere procedure ter inzage gelegd. In paragraaf 1.2.3 van het MER wordt dit toegelicht.	Nee
122f	132	<i>Zienswijze</i> Bij het bepalen van het VKA spelen naast informatie uit het MER nog andere overwegingen als kosten, draagvlak, vrijgespeelde gevoelige bestemmingen en nettechniek een rol. Voor wat betreft de kosten komen wij in het geheel geen informatie tegen in de stukken die thans ter inzage liggen voor ZW380 kV West. Voor ZW380 kV Oost zal dit wel inzichtelijk gemaakt dienen te worden.	
		<i>Antwoord</i> In paragraaf 5.6.1 van de plantoelichting is aangegeven dat de grootste kostenpost wordt gevormd door de bouwkosten van de nieuwe verbinding. Bij het ontwerpen van het tracé is gekeken naar met name een aantal kostenverhogende aspecten (zoals 380 kV-kruisingslocaties, verhoogde masten en aanpassingen aan bestaande verbindingen). In paragraaf 5.6.3 is op de kosten van de verschillende alternatieven in deelgebieden 1 en 2 ingegaan. Voor de opmerking over ZW 380 kV Oost wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 122e.	Nee
122g	132	<i>Zienswijze</i> Met betrekking tot het thema gezondheid schrijven de richtlijnen voor dat breder moet worden gekeken dan uitsluitend naar het aantal gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone. In de richtlijnen is aangegeven dat de nieuwe hoogspanningsverbinding een barrière kan opwerpen voor omwonenden en dat daarom ook naar de risicoperceptie van omwonenden en de invloed op hun recreatieve activiteiten moet worden gekeken. Dit is niet terug te vinden in het MER. Het MER beperkt zich uitsluitend tot het vermelden van het aantal gevoelige bestemmingen dat in de magneetveldzone komt te liggen.	
		<i>Antwoord</i> In het Advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. van 16 juli 2009 is het volgende aangegeven: 'Geef aan of, en zo ja in welke mate het initiatief als barrière kan werken. Beschouw hierbij ook de mogelijke invloed van de risicoperceptie op de gezondheid van omwonenden in het algemeen en op hun recreatieve activiteiten in het bijzonder en ga daarbij uit van bestaande informatie.' In het achtergronddocument Ruimtegebruik is ingegaan op de risicoperceptie en de invloed op recreatieve mogelijkheden in relatie tot een hoogspanningsverbinding. Het RIVM heeft onderzoek gedaan naar of mensen die dicht bij een hoogspanningsverbinding wonen, daar bezorgd over zijn. Dit onderzoek laat zien dat tussen 1998 en 2003 de mensen daar iets bezorgder over zijn geworden. Recent onderzoek naar de relatie tussen de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding en de aantrekkelijkheid van een gebied voor extensieve recreatie is niet beschikbaar. Het onderzoek geeft geen uitsluitsel over de vraag of de hoogspanningsverbinding ertoe leidt dat een gebied minder gebruikt	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		wordt voor recreatieve doeleinden. Het geeft wel aan hoe omwonenden (vanuit risicoperceptie) ten tijde van het onderzoek aankeken tegen een gebied met een hoogspanningsverbinding. Twee onderzoeken van Alterra Wageningen UR gaan in op de wijze waarop mensen hun omgeving beleven. Uit de onderzoeken blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat hoogspanningsverbindingen in een landschap leiden tot minder gebruik van dat landschap door wandelaars, fietsers en dergelijke, of dat de verbindingen invloed hebben op de keuze van fiets- of wandelroutes. In het MER is er daarom van uitgegaan dat hoogspanningsverbindingen een verwaarloosbaar effect hebben op de recreatieve functie van het buitengebied, en dat dit mogelijke effect niet onderscheidend is tussen de tracéalternatieven (Achtergronddocument Ruimtegebruik, paragraaf 4.3, p. 31).	
122h		<i>Zienswijze</i> Ten aanzien van het ruimtegebruik voor Bos wordt gekeken naar de hoeveelheid bos die verloren gaat als gevolg van de nieuwe verbinding alsmede naar de hoeveelheid bos die als gevolg van het amoveren van leidingen ontwikkeld kan worden. Dit wordt samengevoegd in een netto-score. Indiener is van mening dat deze effecten apart dienen te worden beoordeeld. Daarnaast wordt meer waarde toegekend aan de positieve effecten van de ontwikkeling van nieuw bos ten opzichte van de negatieve effecten, het kappen van bos, van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Getuigen de effectbeoordeling in het MER, zoals opgenomen in de tabel op bladzijde 186). Dit is onjuist.	
		<i>Antwoord</i> Voor het thema ruimtegebruik functie bos zijn de effecten apart in beeld gebracht wat betreft de nieuwe lijn en de gevolgen van de sloop van bestaande verbindingen. De beoordeling is gebaseerd op de netto-score van deze twee effecten om zo een beeld te schetsen van de totale hoeveelheid bos (of opgaande beplanting) onder de verbindingen in de eindsituatie. De klasse-indeling is gebaseerd op wat de specialist ruimtegebruik gezien de omvang en aard van de ingreep een realistische klasse-indeling vindt. Los dat het niet ongebruikelijk/mogelijk is dat je klassegrenzen in de min en de plus niet één-op-één gelijk zijn, geldt hier ook dat dit effect en milieuthema niet maatgevend is geweest voor de keuze voor het MMA/VKA. Een evt. wijziging in klassegrens en daarmee andere score zou dus niet leiden tot een andere MMA-keuze.	Nee
132a		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat er in het MER de volgende omissies zijn: - het criterium EHS mijden ontbreekt; - de doorsnijdingslengtes van kwetsbare gebieden zijn niet inzichtelijk gemaakt als het gaat om ecologie en landschap; - ten aanzien van het thema gezondheid ontbreekt aandacht voor de risicoperceptie van omwonenden en de invloed op hun recreatieve activiteiten; - er wordt geen onderscheid gemaakt in nieuwe, bestaande en vrijgevallen gevoelige bestemmingen.	
		<i>Antwoord</i> Ten aanzien van het vermijden van de EHS als criterium geldt dat dit aspect onderdeel is van de beoordelingsmethodiek. Als onderdeel van het beoordelingscriterium 2A 'gebieden met bijzondere	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>natuurwaarden' wordt onder meer ingegaan op de doorsnijding van EHS-gebieden. Dit is toegelicht in het hoofdstuk 5 van het Achtergronddocument Natuur.</p> <p>Ten aanzien van de doorsnijdingslengtes van kwetsbare gebieden wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 122a.</p> <p>Ten aanzien van het thema gezondheid en risico-perceptie wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 122 g.</p> <p>Ten aanzien van het onderscheid in nieuwe, bestaande en vrijgevallen gevoelige bestemmingen geldt dat in hoofdstuk 11.4 van het hoofdrapport MER per alternatief is aangegeven hoeveel gevoelige bestemmingen er komen en hoeveel gevoelige bestemmingen er worden vrijgespeeld. In het achtergronddocument Leefomgeving is in hoofdstukken 7 en 8 deze data verder uitgewerkt, onder andere voor de nieuwe gevoelige bestemmingen naar nieuwe en bestaande gevallen.</p>	
132b	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft ten aanzien van de MER beoordelingsmethodiek het volgende aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de effecten van de aanleg van de nieuwe verbinding en het verwijderen van de bestaande verbinding zouden apart beoordeeld moeten worden; - de effecten van de ondergrondse 150 kV-kabeltracés ontbreken; - bij landschap ontbreken doorsnijdingslengtes en komen effecten op subgebieden niet terug in effectscore op lijnniveau; - voor de verschillende natuurthema's wordt geen eenduidige beoordelingssystematiek gehanteerd. Zo wordt voor het effect op vleermuizen alleen gekeken naar het aantal doorsnijdingen en niet de aard daarvan; - de effecten in de aanlegfase op natuur en ruimtegebruik worden niet meegewogen; - maatregelen worden als mitigerende maatregel aangemerkt, maar effect is onvoldoende zeker om als zodanig te kunnen gelden. 	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Ten aanzien van de beoordeling van de effecten van de aanleg van de nieuwe verbinding en het verwijderen van de bestaande verbinding wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 122b.</p> <p>Ten aanzien van de effecten van de ondergrondse 150 kV-verbindingen wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 122c.</p> <p>Ten aanzien van de doorsnijdingslengtes wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 122a.</p> <p>Inzake de beoordelingssystematiek voor de verschillende natuurthema's wordt verwezen naar de toelichting in het achtergronddocument Natuur. In hoofdstuk 5 staan voor alle beoordelingscriteria de uitgangspunten voor de effectbeschrijving beschreven. Het algemene uitgangspunt voor bijv. het bepalen van de effecten op vleermuizen is beschreven in paragraaf 5.5.2.1: '<i>Effecten op leefgebied als</i></p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>gevolg van doorsnijding lijnvormige elementen: voor vleermuizen zijn lijnvormige elementen, zoals groenstructuren en watergangen belangrijk als vliegroute en foerageergebied. Door het plaatsen van hoogspanningsverbindingen worden (voornamelijk) bomenrijen doorsneden. Hierdoor wordt een potentiële vliegroute onderbroken, wat kan resulteren in een negatief effect op vleermuizen. Het aantal locaties waar dit plaatsvindt is gekwantificeerd.'</i></p> <p>De beoordeling heeft op de volgende wijze plaatsgevonden (par 5.5.2.4): <i>'De beoordeling van de effecten wordt gedaan aan de hand van het aantal doorsnijdingen van bomenrijen en/of bosgebieden. Eventuele positieve effecten (op bomenrijen en/of bossen) als gevolg van het slopen van bestaande hoogspanningsverbindingen zijn niet meegenomen. Dit is gedaan omdat onzeker is of bomenrijen worden hersteld; bovendien zijn na een eventuele herplant de bomen in eerste instantie nog klein. In de vergunningaanvragen voor de uiteindelijke lijn wordt dit in meer detail beschreven. Bij het bepalen van de klassengrenzen is rekening gehouden met de lengte van de nieuwe verbinding en de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen.'</i></p> <p>Ten aanzien van de tijdelijke effecten geldt dat deze zijn beschreven in het achtergronddocument Natuur (Criterium 3: tijdelijke effecten). Voor het aspect ruimtegebruik is in paragraaf 4.4.1 van het achtergronddocument ruimtegebruik benoemd dat de tijdelijke effecten inderdaad niet beoordeeld zijn. Ten aanzien van de mitigerende maatregelen geldt dat de effecten daarvan niet zijn meegewogen in de effectbeoordeling. De maatregelen worden genoemd als mogelijke verder verzachtende maatregelen. De effectbeoordeling heeft plaatsgevonden zonder het meewegen van de beschreven mitigerende maatregelen.</p>	
132c	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft aan dat het MMA in deelgebied 1 onjuist is bepaald (leefgebied vleermuizen is niet meegewogen) en vindt dat EHS hoort mee te wegen.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>De verschillende stappen om te komen tot een MMA zijn beschreven in paragraaf 8.2 van het MER. Over het MER heeft de Commissie voor de m.e.r. geconcludeerd dat de milieu- en natuureffecten volledig en juist zijn beoordeeld.</p>	Nee
132d	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft diverse suggesties voor het nog op te stellen MER 380 kV Oost.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor ZW380 kV Oost worden een afzonderlijk MER en inpassingsplan opgesteld. In paragraaf 1.1 van de plantoelichting, paragraaf 1.2.3 van het MER en het algemene deel van de beantwoording hierboven wordt dit toegelicht.</p>	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Tracékeuze (5)</i>	
		<p>Algemeen Integrale afweging Het tracé van de nieuwe verbinding tussen Borssele en Rilland is gebaseerd op een integrale afweging van verschillende belangen. In paragraaf 5.6.3 van de plantoelichting is deze integrale afweging beschreven. In die afweging zijn de bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen in (de omgeving van) het plangebied betrokken. In paragraaf 4.2 van de plantoelichting zijn deze bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen beschreven. Daarnaast zijn in de afweging de effecten van de nieuwe verbinding op de leefomgeving van aanwonenden betrokken. De effecten op de leefomgeving staan in hoofdstuk 6 van de plantoelichting beschreven. De integrale afweging van de verschillende belangen heeft geleid tot een – over de gehele lengte gezien – optimaal tracé.</p> <p>De ministers zijn zich ervan bewust dat individuele belangen worden geraakt, ook al is getracht deze zoveel mogelijk te ontzien. Uit de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het inpassingsplan is niet gebleken dat individuele belangen zodanig worden geschaad dat niet in redelijkheid tot de aanleg en instandhouding van de 380 kV-verbinding, conform het tracé als opgenomen, in het inpassingsplan kan worden besloten.</p> <p><i>Tracéwijzigingsverzoeken</i> Gedurende de totstandkoming van het ontwerp-inpassingsplan is door verschillende grondeigenaren verzocht het tracé te wijzigen om tot een meer optimaal tracé op perceelniveau te komen. Daarnaast is in de zienswijzen door een aantal grondeigenaren verzocht om het tracé op perceelniveau aan te passen.</p> <p>De verzoeken van grondeigenaren zijn onder meer beoordeeld op technische complexiteit, het aantal (extra) gevoelige bestemmingen, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten en de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. Maar ook de net-technische en planologische uitgangspunten als opgenomen in hoofdstuk 5 van de plantoelichting zijn in de beoordeling betrokken. In een deel van de onderhavige wijzigingsverzoeken zijn onderstaande net-technische en planologische uitgangspunten doorslaggevend geweest voor het wel of niet doorvoeren van de wijzigingsverzoeken.</p> <p>De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen. Indien het verzoek is gedaan in de vorm van een zienswijze is hieronder per zienswijze aangegeven of het verzoek wel of niet wordt gehonoreerd en welke reden daaraan ten grondslag ligt.</p>	

		<p>Wat betreft de overige verzoeken vindt terugkoppeling aan de grondeigenaren plaats gelijktijdig met het vaststellen van het inpassingsplan.</p> <p>Net-technische en planologische uitgangspunten</p> <p>-De vigerende NEN-norm NEN EN 50341-3. NEN EN 50341-3 schrijft voor dat de afstand tussen het maaiveld en de geleiders voldoende groot is dat er voldaan wordt aan de eis van maximaal 5 kV/m (elektrische veldsterkte) op 1 meter boven maaiveld. Om aan deze eis te voldoen is het soms nodig om masten te verhogen. Het verhogen van masten resulteert namelijk in een grotere afstand tussen maaiveld en de geleiders en dus een lagere elektrische veldlengte op 1 meter boven maaiveld.</p> <p>-De maximale veldlengte. De minimale veldlengte bedraagt 215 meter en maximaal 400 meter voor deelgebied 1 en 450 meter voor deelgebied 2. Hiervan afwijken door het toepassen van langere of kortere veldlengtes is onder meer beoordeeld op het hierna onder het vierde aandachtspunt genoemde landschappelijke uitgangspunt 'hoe eenvoudiger hoe beter'.</p> <p>- Zoveel mogelijk lange rechtstanden om knikken in het tracé zoveel mogelijk te voorkomen. Het beperken van visuele complexiteit is vanuit landschappelijk oogpunt een centrale opgave. De meest effectieve methode daarvoor is te streven naar een zo kort mogelijk tracé met zo lang mogelijke rechtstanden en met een strakke regelmaat in de hoogte en onderlinge afstanden.</p> <p>- Hoe eenvoudiger hoe beter' Dit is het uitgangspunt voor de vormgeving van een hoogspanningslijn in het landschap. Hoogspanningslijnen mogen gezien worden maar voorkomen moet worden dat ze te dominant worden in het landschapsbeeld. Eenvoudige rechte lijnen van lange rijen met gelijkvormige masten met dezelfde hoogte, verdwijnen snel naar de achtergrond van de waarneming. Individuele hogere masten zijn sterk bepalend voor de verschijningsvorm van een lijn. Belangrijk is dat er een herkenbare samenhang ontstaat tussen de hoge masten en de aanleiding daarvoor in het landschap. Afwijkingen in de richting, de hoogte, in de afstand tussen of in de uitvoering van masten moeten beperkt worden en gekoppeld zijn aan herkenbare overgangen in het landschap (zie ook het advies van de Rijksbouwmeester, bijlage 8j).</p>	
4		<p><i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt om aanpassing van de tijdelijke werkweg en de inrit. Een tekening van de geprojecteerde situatie (geel) en de gewenste situatie (blauw) heeft indiener bijgevoegd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Het tracé van de nieuwe verbinding loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1024 geprojecteerd. Het verzoek van indiener is om de werkweg naar mast 1024 meer naar het midden van het perceel te verschuiven en de uitrit naar de Zuidzaksedijk om</p>	Ja, Omgevingsvergunning

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>te draaien en in zuidelijke richting te leggen. Ten aanzien van het omdraaien van de uitrit geldt dat het waterschap niet akkoord kan gaan met de transportbewegingen van bouwverkeer die daaruit volgen. De transporten naar de masten aan de Zuidzak sedijk te Heinkenszand dienen te verlopen via de route Drieweg – Heinkenszandseweg – Zuidzak sedijk en vice versa. Het waterschap gaat dan ook niet akkoord met het gebruik van de uitrit richting de Nissezandweg. De reden hiervoor is met name de te verwachten overlast van het bouwverkeer, de risico's voor de verkeersveiligheid en de verhoogde kans op schade aan de waterschapsweg.</p> <p>De werkweg wordt wel zo veel als mogelijk aangepast door deze te laten aansluiten op de hoek van het werkterrein in plaats van op de zuidzijde. Tevens worden de opslagplaats voor grond en de passeerstrook naar de noordzijde van de werkweg gelegd. Op deze manier is de werkweg op het perceel van indiener efficiënter ingedeeld, waardoor het perceel redelijkerwijs zo min mogelijk wordt belast.</p>	gemeente Borsele
7	8, 9, 63, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 147, 148, 149, 150, 151, 152	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>TenneT beargumenteert niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV-station Willem-Annapolder gekruist worden. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380 kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380 kV-vakwerkmasten af te breken.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Ten aanzien van het voorstel van indiener om de bestaande 380 kV-verbinding en de nieuwe 380 kV-verbinding tot Rilland te combineren het volgende. In het MER zijn vier tracé-alternatieven – waaronder het door indiener aangedragen alternatief (onder de naam: C380b) – onderzocht voor het tracédeel tussen station Willem-Annapolder en Rilland. De milieugevolgen zijn per alternatief in kaart gebracht en met elkaar vergeleken.</p> <p>Op basis van de effectvergelijking is voor het deelgebied 2 (Willem-Annapolder-Rilland) het alternatief C380n als Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) aangemerkt. Zoals in paragraaf 5.6 van de plantoelichting is beschreven, is het MMA als uitgangspunt genomen voor de tracékeuze. Vervolgens zijn bij het bepalen van het VKA andere aspecten meegewogen in de keuze: vrij te spelen gevoelige objecten, netstrategie, techniek en kosten.</p> <p>In paragraaf 5.6.3 van de plantoelichting en hoofdstuk 8 van het MER is toegelicht waarom, alles overwegende, C380n het MMA is in dit deelgebied alhoewel de verschillen met de andere MER-alternatieven niet heel groot zijn. Uit de overall beschouwing blijkt dat er in deelgebied 2 niet één alternatief is dat voor alle drie de bepalende milieuthema's beter scoort dan de andere alternatieven. Het MER-alternatief C150b scoort op de aspecten vrij te spelen gevoelige bestemmingen, netstrategie en techniek en kosten beter dan alle andere MER-alternatieven. Het verschil in milieueffecten tussen het alternatief C150b, C380n (MMA) en C150b variant Zuid-Beveland (raakt het minste gevoelige</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>bestemmingen), is dermate gering dat dit niet opweegt tegen de voordelen op de overige, hierboven genoemde aspecten. Alles overwegende is alternatief C150b daarom aangemerkt als voorkeurstracé in deelgebied 2.</p> <p>Het inpassingsplan voorziet dan ook in een uitwerking van het alternatief C150 b, bestaande uit een gecombineerde 150/380 kV-verbinding die wordt gebouwd naast de bestaande 380 kV-verbinding door de noordrand van de gemeente Reimerswaal.</p> <p>Naar aanleiding van de zienswijze van de provincie Zeeland en gemeenten Reimerswaal en Kapelle heeft het ministerie van Economische Zaken samen met TenneT het door indiener voorgestelde alternatief (C380b) nogmaals bekeken. Alles afwegende is besloten het VKA zoals dat ter inzage heeft gelegen in het ontwerp-inpassingsplan te handhaven. In de brief van 20 juli 2016 aan de provincie Zeeland is uitgebreid ingegaan op de afwegingen die tot dit besluit hebben geleid. Beide stukken zijn als bijlage bij deze nota van antwoord opgenomen.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
16	17	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft aan geraakt te worden in zijn belang doordat er twee masten op zijn perceel komen te staan en dit niet plaatsvindt langs de werklijnen van zijn perceel. De positie van de palen dient ten opzichte van elkaar verschoven te worden, zodat zij in plaats van diagonaal, evenwijdig aan de perceelslijnen komen te staan.</p> <p>Daarnaast verzoekt indiener om mast nr. 1093 in westelijke richting en mast 1094 in oostelijke richting te verplaatsen, zodat de belemmering van zijn werkzaamheden vermindert en de benutting van zijn perceel beter wordt ten opzichte van het huidige plan.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener zijn de masten 1093 en 1094 geprojecteerd.</p> <p>Het draaien van de masten zodat deze in plaats van diagonaal, evenwijdig aan de perceelslijnen komen te staan creëert een onrustig landschappelijk beeld. Een 380 kV-hoogspanningsverbinding is een infrastructureel element van nationaal schaalniveau en vraagt om een tracering die zo veel mogelijk los staat van het lokale landschap. Het toepassen van een onderlinge pole-verschuiving, waartoe indiener heeft verzocht, is vanuit landschappelijk en esthetisch oogpunt daarom niet wenselijk. Verzoeken hiertoe worden daarom niet gehonoreerd.</p> <p>De mogelijkheid om de masten 1093 en 1094 te verplaatsen naar de randen van het perceel is op 30 maart 2016 door TenneT met indiener besproken. Indiener gaf in dat gesprek aan dat hij weinig</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>geholpen is door het enkel verschuiven van masten omdat er dan nog steeds onrendabele hoeken op zijn percelen overblijven. Er zal daarom geen verschuiving van de masten plaatsvinden.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
17	16	<p><i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan geraakt te worden in zijn belang, met name in zijn bedrijfsvoering door de beoogde situering van hoogspanningsmasten 1090 en 1091. Dit doordat de landbouwvoertuigen het meest doelmatig functioneren, wanneer zij in rechte lijnen evenwijdig aan de perceelgrenzen kunnen rijden. De diagonale plaatsing van de masten maakt het onmogelijk om deze rechte lijnen te volgen. De door indiener gebruikte landbouwwerktuigen werken gps-gestuurd en dit vereist rechte lijnen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording hiervoor onder zienswijze nr. 16.</p> <p>Voor de beantwoording van dat deel van de zienswijze van indiener dat betrekking heeft op de gevolgen voor de exploitatie van het bedrijf wordt verwezen naar het thema Schade en naar het thema Interferentie onder algemeen.</p>	Nee
23		<p><i>Zienswijze</i> Indiener heeft de voorkeur voor het tracé-alternatief C380b.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording hiervoor onder zienswijze nr. 7.</p>	Nee
25		<p><i>Zienswijze</i> In het smalste deel van Nederland moet dit tracé worden neergezet. In het inpassingsplan wordt dit stuk nog smaller doordat het tracé moet gaan lopen ten noorden van Krabbendijke en de Oosterschelde terwijl hier ook al een hoofdwaterleiding en olie- en gasleidingen liggen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal.</p> <p>Het voorkeurstracé loopt inderdaad door een smal deel van Nederland. Alles overwegende is het voorgenomen tracé dat ten noorden van Krabbendijke loopt aangemerkt als voorkeurstracé. Voor een uitvoerigere onderbouwing hiervan wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 7 en hoofdstuk 5 van de plantoelichting.</p>	Nee
30		<p><i>Zienswijze</i> Op de locatie van indiener zijn momenteel al twee verbindingen aanwezig. Hier komt er nog één extra bij. In de plannen wordt de verbinding door de Zak van Zuid-Beveland geamoveerd. Deze amovering eindigt ter hoogte van het betreffende perceel. Dit houdt in dat mast M354 blijft staan en twee nieuwe masten bij komen (1051). Dit betekent een extra mastpositie op grond van indiener. Indiener is het hier niet mee eens. Indiener stelt voor de splitsing ten westen van haar perceel, naar haar perceel te halen.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>Dit houdt in dat op haar perceel met één mastpositie kan worden voldaan. Daarbij verdwijnt M354 en wordt mast 1051 zuidelijker geplaatst, en komt daarmee verder van de Witte Weel af te liggen.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op het perceel kadastraal bekend, gemeente Kapelle, sectie 0 nr. 72, is mast 1051 geprojecteerd. Op hetzelfde kadastrale perceel is een bestaande mast aanwezig van de bestaande 380 kV-verbinding (mast M354).</p> <p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Het alternatief is uit oogpunt van landschap een verbetering ten opzichte van het voorliggende tracé omdat het alternatief voor een rustiger beeld zorgt. Ook het vervallen van een mast op het perceel van indiener zorgt voor een verbetering op het perceelniveau van indiener ten opzichte van het huidige tracé.</p> <p>Het alternatief is echter circa €33 miljoen duurder dan het voorgenomen tracé vanwege het aanpassen van masten, gebruik van tijdelijke 380 kV lijnen en de kosten van het aanvragen van een uit bedrijfstelling (VNB) bij TenneT. De VNB is nodig omdat in het voorgestelde alternatief de nieuwe mast op de locatie van de bestaande mast M354 is geprojecteerd. Bovendien is vanwege de noodzaak om noodlijnen voor langere tijd in te zetten het alternatief technisch complexer en vormt het tijdens de realisatie een groter risico voor de bedrijfsvoering.</p> <p>Alles overwegende zijn de ministers van oordeel dat de voordelen van het alternatief niet opwegen tegen de extra kosten, de technische complexiteit en het grotere risico voor de bedrijfsvoering.</p> <p>Andere mogelijkheden, die passen binnen de gedachtegang van indiener, namelijk de verbinding splitsen vanaf het perceel van indiener en aan te sluiten op mast M354, zijn beschouwd en afgewogen. Gebleken is dat er geen goed alternatief beschikbaar is dat tegen acceptabele kosten en redelijke (technische) risico's kan worden uitgevoerd en alsnog tegemoet komt aan het verzoek van indiener.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	<p>Nee</p>

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

31	32	<p><i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt om de tijdelijke werkweg naar mast 1041 te verplaatsen van de westzijde naar de oostzijde van het perceel zodat de ontsluiting plaats vindt via de Pieterseweg in plaats van de Goesestraat.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1041 geprojecteerd.</p> <p>Het verzoek van indiener om de werkweg naar mast 1041 te verplaatsen van de westzijde naar de oostzijde van het perceel is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden en de net-technische en planologische uitgangspunten als opgenomen in hoofdstuk 5 van de plantoelichting. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Gebleken is dat het door indiener aangedragen alternatief tot een efficiënter gebruik van het perceel leidt.</p> <p>Alles overwegende is in overleg met indiener besloten de werkweg te verplaatsen naar de oostzijde van het perceel van indiener.</p>	Ja, Omgevingsvergunning Borsele; Watervergunning Schelde-stromen
35		<p><i>Zienswijze</i> Indienster meent dat het beter zou zijn om de hoogspanningsverbinding te verschuiven of op een andere plaats te situeren. Indienster dringt om deze reden aan op meer onderzoek naar alternatieven. Tot op heden zijn die volgens haar nog onvoldoende onderzocht. Indienster stelt dat een alternatief door de Westerschelde of via Tholen door de Oosterschelde naar de Wilhelminapolder reële alternatieven zijn. Niet duidelijk en aangetoond is waarom niet voor andere tracés is gekozen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Zoals in paragraaf 5.5.2 van de plantoelichting is aangegeven, is ten behoeve van de tracéontwikkeling een zoekgebied bepaald. Bij het bepalen van het zoekgebied en het bepalen van de tracé-alternatieven zijn ruimtelijke functies, zoals de bebouwde kom (gevoelige bestemmingen), fysieke belemmeringen (waaronder hoofdvaarwegen, natuurgebieden, windturbines) zo veel als mogelijk gemedend. In het MER is op basis van de principes uit SEV III (zie paragraaf 5.2 van de plantoelichting) vervolgens een aantal tracé-alternatieven onderzocht. SEV III gaat uit van combineren, bundelen en het zo veel mogelijk vermijden van een nieuwe doorsnijding.</p> <p>Het N-alternatief (nieuwe doorsnijding over de Oosterschelde) is in het kader van het proces om te komen tot een MER wel beschouwd, maar afgefallen. Dit alternatief biedt geen milieuvordelen ten opzichte van andere tracémogelijkheden via Rilland. Bovendien voldoet dit alternatief minder aan de principes van SEV III om te combineren of bundelen met bestaande infrastructuur. Voor een uitvoerigere motivering wordt verwezen naar paragraaf 4.1.1 van het MER.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Inherent aan het door indiener aangedragen alternatief Westerschelde is dat een groot deel van het tracé ondergronds zal moeten worden aangelegd. Voor beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze wordt verder verwezen naar de beantwoording bij het thema Ondergronds. Daarnaast zou dit alternatief geen oplossing bieden voor de situatie in Zeeland. Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
37		<p><i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt om plaatsing van de masten via de provinciale weg in plaats van de Vierwegen. De afstand is dan veel korter.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Indiener heeft het verzoek om de masten te plaatsen via de provinciale weg – door middel van het aanleggen van een tijdelijke afrit op de provinciale weg – al eerder (2012) bij TenneT ingediend. TenneT heeft het verzoek van indiener besproken met de provincie (het bevoegd gezag in deze). Een uitweg op de provinciale weg kan hier niet worden toegestaan i.v.m. de verkeersveiligheid. Omdat hier sprake is van een goede alternatieve optie voor de werkweg (het huidige alternatief), kan de provincie geen (uitrit) vergunning verlenen voor een uitrit op de provinciale weg. Daarom wordt het verzoek van indiener niet gehonoreerd. Overigens is de afwijzing van de provincie uitvoerig en meerdere malen door zowel TenneT als de gemeente Kapelle met indiener gecommuniceerd.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee
38a		<p><i>Zienswijze</i> In het huidige plan loopt, in afwijking tot het eerste tracé in 2011, de verbinding dicht bij het perceel van indiener. Echter vanwege de bezwaren van een uienfabriek is de verbinding dichterbij gekomen. In het plan is onvoldoende duidelijk of er voor de uienfabriek geen mitigerende maatregelen, zoals een wijziging van de schoorsteen, mogelijk waren om de nadelen voor de fabriek op te heffen. Een van de andere argumenten was de gezondheid van de werknemers, echter op het perceel van de indiener wordt niet alleen gewerkt, maar wordt ook door indiener en gezin gewoond. Daarmee wordt indiener zonder toereikende motivering geconfronteerd met een hoogspanningsverbinding op korte afstand. Daardoor loopt hij tegen beperkingen aan, klanten vrezden voor gezondheid en hebben aangegeven niet langer naar de boerderijwinkel te komen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Het tracé, ter plaatse van het bedrijf en de woning van indiener, was in de oorspronkelijke plannen, over het bedrijf Top Taste (een uienverwerker) geprojecteerd. De geleiders van de 380 kV-verbinding zouden in de oorspronkelijke plannen boven de waterdampuitlaat van het bedrijf Top Taste hangen, wat zeer</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>onwenselijk is in verband met de warme stroom die uit de schoorsteen van het bedrijf wordt uitgestoten. De gezondheid van werknemers van Top Taste heeft geen rol gespeeld bij het aanpassen van het tracé. Bij de totstandkoming van het voorliggende tracé is zoveel als mogelijk rekening gehouden met bestaande en nieuwe functies. Het aanpassen van de schoorsteen bleek niet mogelijk zonder een zeer ingrijpende herinrichting van het bedrijf Top Taste. Daarop is gekeken naar het aanpassen van het tracé. Het voorliggende tracé ontwijkt het bedrijf Top Taste zonder extra knikken en zonder extra gevoelige bestemmingen.</p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1059 geprojecteerd. De bedrijfswoning met bijbehorende tuin is gelegen op circa 100 meter van het hart van de verbinding en ligt buiten de specifieke magneetveldzone. De ministers zijn van oordeel dat de afstand tussen de locatie van indiener en de verbinding aanvaardbaar is.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p> <p>Voor de beantwoording van dat deel van de zienswijze van indiener dat betrekking heeft op de gevolgen voor de exploitatie van het bedrijf wordt verwezen naar algemeen en zienswijze 38 bij het thema Schade.</p>	
38b	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener heeft reeds diverse bezwaren aangedragen, doch steeds zijn deze ter zijde geschoven, en is hier niks meegedaan. Ook met de kleine aanpassingen is niets gedaan, terwijl deze wel de woning van indiener ontzien.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder zienswijze 38a.</p> <p>Indiener heeft in februari 2014 twee alternatieven ingediend die het perceel van indiener ontzien. Deze alternatieven zijn beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Bij brief d.d. 1 april 2014 heeft TenneT de door indiener ingediende alternatieven onderbouwd afgewezen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In alternatief 1 is voorzien in twee extra hoekmasten. Een van de ruimtelijke uitgangspunten voor de tracering is het zoveel als redelijkerwijs mogelijk hanteren van lange rechtstanden en het zoveel mogelijk voorkomen van knikken. Dit is beschreven in paragraaf 5.4 van de plantoelichting. Het alternatief creëert door de extra hoekmasten een onrustig landschappelijk beeld en gaat ten koste van de rechtstanden. - In alternatief 2 is eveneens voorzien in een extra hoekmast, maar het alternatief kent ook een schuinere kruising met het aanwezige spoor. De spoorbeheerder acht het toepassen van schuine 	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>spoor kruisingen onwenselijk vanwege de onderlinge interferentie en daarmee samenhangende veiligheidsrisico's.</p> <p>Alles overwegende is besloten om de door indiener ingediende alternatieven niet door te voeren in het voorliggende tracé. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
39	40	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener heeft reeds diverse alternatieven aangedragen, doch steeds zijn deze ter zijde geschoven. Bijvoorbeeld kort langs de A58 of tegenover zijn bedrijf, indiener dient in de zienswijze nog een extra alternatief in, waarbij tevens een ganzengebied wordt ontzien.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Deze agrarische gronden komen gedeeltelijk binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding te liggen. Op de agrarische gronden van indiener zijn 4 masten geprojecteerd (masten 1031-1036). De grens van het agrarisch bouwblok is gelegen op circa 40 meter tot het hart van de verbinding.</p> <p>In het alternatief zoals door indiener ingediend is voorzien in het naar het zuiden verplaatsen van de masten in de lijn 1031-1036. Het alternatief is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Dit alternatief is niet mogelijk zonder een extra hoekmast. Een van de ruimtelijke uitgangspunten voor de tracering is het zoveel als redelijkerwijs mogelijk hanteren van lange rechtstanden en het zoveel mogelijk voorkomen van knikken. Het alternatief gaat ten koste van de rechtstanden en creëert door de extra hoekmast een onrustig landschappelijk beeld. Dit is beschreven in paragraaf 5.4 van de plantoelichting. Bovendien leidt het alternatief tot een vergelijkbare belasting voor de agrarische percelen van andere eigenaren.</p> <p>Alles overwegende is besloten tot het niet doorvoeren van dit alternatief. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee
40		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener verzoekt om aanpassing van de tijdelijke werkweg en de inrit. Indiener wenst de tijdelijke werkweg via het viaduct te laten lopen in plaats van via het perceel van indiener.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Deze agrarische gronden komen gedeeltelijk binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding te liggen. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1031 geprojecteerd.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>TenneT heeft het verzoek van indiener voorgelegd aan het Waterschap Scheldestromen (het bevoegd gezag in deze), die het verzoek vanwege de verkeersveiligheid onderbouwd heeft afgewezen.</p> <p>Het Waterschap Scheldestromen heeft het verzoek afgewezen vanwege de verkeersstromen op de Sinoutskerkseweg van zowel auto's als (brom)fietsers. Deze maakt onderdeel uit van een drukke school-/woon-werkfietsroute. Het in- en uitdraaiend werkverkeer naar mastlocatie 1031 zorgt dan voor extra risico's voor de (verkeers)veiligheid. Op de Noordhoekweg rijden veel minder auto's en fietsers. De school-/woon-werkfietsroute loopt namelijk vanaf de Bimmelsweg naar de Sinoutskerkseweg. Om deze redenen is gekozen voor de werkweg vanaf de Noordhoekweg en niet voor een werkweg via het viaduct.</p> <p>Het is hierom dat het verzoek van indiener niet wordt gehonoreerd. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
41		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Door de bouw van de masten moet het bedrijf van de indiener samen met de woning volledig worden verplaatst. De gevolgen voor de verplaatsing zijn voor de indiener voor nu en in de toekomst niet te overzien. Het werken wordt op het bedrijf met de komst van de verbinding onmogelijk gemaakt. Verzocht wordt om de gevolgen van de verplaatsing en exploitatie van het bedrijf in beeld te brengen of te kiezen voor een alternatief tracé.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé van de nieuwe verbinding loopt over de agrarische percelen van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1076 geprojecteerd. Het perceel (bedrijfswoning) van indiener is aangemerkt als een gevoelige bestemming.</p> <p>Een van de ruimtelijke uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de trasering is het vermijden van nieuwe gevoelige bestemmingen. Voor een uitgebreide beschrijving van de ruimtelijke uitgangspunten wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de plantoelichting. Feit blijft dat ondanks de optimalisatie van het tracé en daarmee nog verder beperken van gevoelige bestemmingen, er 25 woningen komen te liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding. Gezien de geografische spreiding van woningen binnen het gebied valt daaraan niet te ontkomen.</p> <p>De ministers zijn van oordeel dat de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven. Voor de afweging ten aanzien van het handhaven van de gevoelige bestemming wordt verwezen naar bijlage 5 van de plantoelichting alsook naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 41 bij het thema Schade. Voor de beantwoording van het deel van de zienswijze van indiener dat betrekking heeft op de gevolgen voor de exploitatie van het bedrijf wordt eveneens verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 41 bij het thema Schade.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.	
44a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener constateert dat het huidige VKA ervoor zorgt dat het bedrijventerrein Smokkelhoek wordt doorsneden door de voorgenomen hoogspanningsverbinding. Uit de plantoelichting (pagina 60) blijkt dat de keuze voor het tracé is bepaald op basis van het aantal gevoelige bestemmingen dat aan de noordzijde van de A58 zijn gelegen. Echter is op basis van de plantoelichting niet duidelijk welke gevoelige bestemmingen dit zijn. Hierdoor is er sprake van een motiveringsgebrek.</p> <p>Tevens kan de indiener de motivering 'dat meer naar het westen' geen tracé mogelijk is door reeds aanwezige bedrijfsbebouwing niet volgen. In de situatie van de indiener is namelijk ook sprake van bestaande bedrijfsbebouwing. Indiener verzoekt dan ook het onderscheid tussen de bedrijfsbebouwing ten westen en zijn bedrijfsbebouwing nader te motiveren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de gronden van indiener. Deze gronden komen gedeeltelijk binnen de zakelijk recht strook van de nieuwe verbinding te liggen. Op de gronden exploiteert indiener een ingenieursbureau dat gespecialiseerd is in het ontwikkelen en produceren van industriële vlinderkleppen voor rookgasinstallaties en andersoortige kleppen voor industriële toepassingen.</p> <p>In de door indiener aangehaalde passage uit het ontwerp-inpassingsplan (pagina 60) is de keuze voor het tracé in deelgebied 2 onderbouwd. Een van de ruimtelijke uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de tracering van het tracé is het vermijden van nieuwe gevoelige bestemmingen. Voor een uitvoeriger beschrijving van de gehanteerde uitgangspunten wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de plantoelichting.</p> <p>De keuze om af te wijken van het bundelingsprincipe ter hoogte van het bedrijventerrein Smokkelhoek is ingegeven door de aanwezigheid van tien woningen ten noorden van de A58. Door het tracé over het bedrijventerrein te laten lopen is voorkomen dat er op deze plaats nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone van de nieuwe verbinding komen te liggen. Op basis van het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden, dat gebaseerd is op het voorzorgsbeginsel, wordt geadviseerd om: 'zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij <i>kinderen</i> langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningsverbindingen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone)'. Op deze wijze is hier mede invulling aan gegeven.</p> <p>De motivering, als opgenomen op pagina 60 van het ontwerp-inpassingsplan, dat meer naar het westen geen tracé mogelijk is door reeds aanwezige bedrijfsbebouwing, moet in het licht worden gezien van een ander ruimtelijk uitgangspunt, namelijk dat daar waar mogelijk rekening wordt gehouden met bestaande en toekomstige functies. Een alternatief meer ten westen van het voorliggende tracé zou over meer</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		bedrijfsbebouwing heen gaan dan in het huidige tracé het geval is. De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.	
44b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener stelt dat te snel het alternatief dat was ontwikkeld voor de indiener terzijde is geschoven. Het alternatief zou leiden tot twee extra hoekmasten en een groter landschappelijk effect op de omgeving. Maar onduidelijk is hoe met de bedrijfsbelangen is omgegaan van de bedrijven die in beide alternatieven worden benadeeld. Ook is onduidelijk of alternatief 1 door het andere bedrijf wordt gezien als een benadeling.</p> <p>Ook is het onduidelijk wat de extra kosten zijn voor de realisatie van 2 extra hoekmasten. Er wordt nu alleen gesteld dat er extra kosten zijn en dat dit onwenselijk is. Door het ontbreken van deze extra kosten kan geen objectieve afweging gemaakt worden tussen de twee alternatieven, waarin bij het ene alternatief de indiener in ernstige mate wordt benadeeld en in het andere alternatief in mindere mate. Ook is de mate van impact op het landschap door de twee knikken die door de hoekmasten gemaakt worden onduidelijk. Waarom de knikken nadelig zijn en wat de effecten zijn van de extra knikken wordt niet gemotiveerd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 44a.</p> <p>In augustus 2013 is gekeken naar alternatieven om het bedrijventerrein Smokkelhoek te ontwijken. De beschrijving van de alternatieven alsmede de beoordeling die gemaakt is opgenomen in een notitie d.d. 8 augustus 2013 (kenmerk: 000.145.11 0179014). Deze notitie is als bijlage bij de zienswijze van indiener opgenomen.</p> <p>Het alternatief 1 waar indiener naar verwijst is ontwikkeld om de bedrijfsbebouwing van indiener te ontwijken. Dit alternatief is niet mogelijk zonder twee extra hoekmasten. Een van de ruimtelijke uitgangspunten voor de tracering is het zoveel als redelijkerwijs mogelijk hanteren van lange rechtstanden en daarmee voorkomen van knikken. Voor een uitvoerigere beschrijving van de ruimtelijke uitgangspunten wordt verwezen naar paragraaf 5.4 van de plantoelichting en naar het algemene inleiding bij dit onderwerp.</p> <p>Omdat er in het landschap geen herkenbare aanleiding is voor de 'hoeken' in het tracé, is het alternatief landschappelijk zeer onwenselijk. Het alternatief creëert door de extra hoekmasten een onrustig landschappelijk beeld en gaat ten koste van de rechtstanden. Bovendien is door het gebruik van twee hoekmasten het alternatief technisch complexer en zijn de kosten hoger. Daarnaast worden door het alternatief van indiener andere grondeigenaren met eenzelfde beperking geconfronteerd.</p> <p>Alles overwegende is besloten om het alternatief zoals voorgesteld door indiener niet door te voeren. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

55		<p><i>Zienswijze</i> Waarom wordt de mast niet op het zuidelijke traject gezet?</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Indiener komt uit Krabbendijke. Aangenomen wordt derhalve dat indiener doelt op een tracé zuidelijk van Krabbendijke.</p> <p>MER alternatief C380n is een alternatief dat in deelgebied 2 zuidelijk van Krabbendijke loopt. Ook alternatief C150n loopt zuidelijk van Krabbendijke.</p> <p>In hoofdstuk 5 van de plantoelichting is de tracékeuze beschreven. Hierin is onder andere aangegeven dat alles overwegende alternatief C150b is aangemerkt als voorkeurstracé in dit deelgebied. Het verschil in beoordelingen tussen de MER-alternatieven is niet groot. Het MER-alternatief C150b scoort echter op de aspecten vrij te spelen gevoelige bestemmingen, netstrategie en techniek en kosten beter dan alle andere MER-alternatieven, waaronder C380n en C150n.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee
57		<p><i>Zienswijze</i> Waarom kan de nieuwe lijn niet over de masten die worden afgebroken en waarom moet de lijn zo dicht langs woongebieden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>MER alternatief C380b is het alternatief dat in deelgebied 1 op de plaats loopt van de bestaande 380 kV-verbinding die bij het voorkeurstracé (C150b) wordt afgebroken. Alternatief C380b scoort hier zeer negatief op het milieuthema Leefomgevingskwaliteit vanwege een hoog aantal gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone (32) en 103 gehinderde woningen. Om deze reden en de negatieve score bij Landschap en cultuurhistorie komt alternatief C380b niet in aanmerking als Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) en is het niet als voorkeurstracé gekozen.</p> <p>MER alternatief C380n is het alternatief dat in deelgebied 2 parallel loopt aan de bestaande 150 kV-verbinding die bij het voorkeurstracé (C150b) wordt afgebroken. C380n is als MMA gekozen. De technische complexiteit van het alternatief C380n is echter groot. Dit wordt veroorzaakt door de passage langs Willem-Annapolder en de kruising van het Kanaal door Zuid-Beveland. Wanneer het alternatief wordt beoordeeld op basis van de thema's vrij te spelen gevoelige bestemmingen, netstrategie en techniek en kosten, blijkt dat het alternatief C380n op deze aspecten niet goed scoort. Alles overwegende is C150b aangemerkt als voorkeurstracé in dit deelgebied. Het MER-alternatief C150b</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>scoort op de aspecten vrij te spelen gevoelige bestemmingen, netstrategie en techniek en kosten beter dan alle andere MER-alternatieven. Het verschil in milieueffecten tussen het alternatief C150b, C380n (MMA) en C150b variant Zuid-Beveland (raakt het minste gevoelige bestemmingen) is dermate gering dat dit niet opweegt tegen de voordelen op de genoemde overige aspecten: vrij te spelen gevoelige bestemmingen, netstrategie en techniek en kosten.</p> <p>Ten aanzien van de vraag van indiener waarom de zo dicht langs woongebieden moet kan het volgende worden aangegeven. Al in de Startnotitie in 2009 zijn woonkernen buiten het zoekgebied verklaard. Bij het traceren zijn vervolgens zoveel als redelijkerwijs mogelijk nieuwe gevoelige bestemmingen vermeden (zie ook onder het thema Gezondheid van mens en dier en magneetvelden. Feit blijft dat ondanks de optimalisatie van het tracé en daarmee nog verder beperken van gevoelige bestemmingen, er 25 woningen komen te liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied valt daaraan niet te ontkomen.</p>	
59		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het belang van de burger mag niet ondergeschikt zijn aan de bouw/ligging van het goedkoopste tracé. Goedkoop in de zin van het kortste tracé en bovengronds.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in de algemene inleiding opgenomen is het tracé gebaseerd op een integrale afweging van verschillende belangen. Een van de aspecten die in de integrale afweging is betrokken is het kostenaspect maar daarnaast zijn ook de effecten op de omgeving, landschap, net technische aspecten en dergelijke in die afweging meegenomen om te komen tot een optimaal tracé. Dat het belang van de burger ondergeschikt zou zijn aan de bouw van het meest goedkope tracé is alleen al onjuist omdat het goedkoopste tracé zou bestaan uit enkel de nieuwe 380 kV-verbinding. In verband met een goede ruimtelijke ordening is invulling gegeven aan de principes van combineren en bundelen uit SEV III. De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee
62		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Mocht een tracé door de Westerschelde niet mogelijk zijn dan verzoekt indiener om het tracé Eversdijk zuidelijker aan te leggen, zodat Eversdijk en alle bewoners bespaard blijven van mogelijke nadelige gevolgen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>Ten behoeve van de tracéontwikkeling is een zoekgebied bepaald. Bij het bepalen van het zoekgebied en het bepalen van de tracé-alternatieven zijn ruimtelijke functies, zoals de bebouwde kom (gevoelige bestemmingen), fysieke belemmeringen (waaronder hoofdvaarwegen, natuurgebieden, windturbines) zo veel mogelijk gemedend. In het MER is op basis van de principes uit SEV III vervolgens een aantal tracé-</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>alternatieven onderzocht. Deze principes gaat onder meer uit van het combineren en/of bundelen met een bestaande hoogspanningsverbinding.</p> <p>In het MER zijn vervolgens de verschillende alternatieven onderzocht. Zoals in paragraaf 5.6 van de plantoelichting is beschreven is het MMA als uitgangspunt genomen voor de tracékeuze (VKA). Daarnaast zijn bij het bepalen van het VKA de volgende aspecten meegewogen in de keuze: vrij te spelen gevoelige objecten, netstrategie en techniek en kosten.</p> <p>Bij de ontwikkeling van het nieuwe tracé is er uitgebreid overleg geweest met provincie, gemeente en de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) dat ertoe geleid heeft dat het in eerste instantie gedachte tracé, dat dichterbij Eversdijk lag, te verplaatsen. De wens van genoemde partijen tot aanpassing van het tracé, in combinatie met diverse omgevingsfactoren, waaronder een bestaande buisleidingstrook en gevoelige bestemmingen heeft geleid tot het nu gekozen tracé. Voor de beschrijving van de effecten wordt verwezen naar het MER. In het Landschapsplan wordt bovendien op een aantal locaties voorzien in aanvullende maatregelen.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
68	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op de landbouwgrond achter de woning van de indiener wordt een mastenpaar van 63 meter hoog geplaatst. Dit vormt samen met het tracé ernstige horizonvervuiling. Dit kan worden opgelost door te kiezen voor een tracé door de Westerschelde of ondergronds.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>Inherent aan het door indiener aangedragen alternatief Westerschelde is dat een groot deel van het tracé ondergronds zal moeten worden aangelegd. Op dit moment is dat voor de Zeeuwse situatie niet mogelijk. De voorgestelde alternatieven zijn ook geen reële oplossing voor het onderhoudsknelpunt en het gebrek aan voldoende toekomstvaste transportcapaciteit in de huidige verbinding waardoor de nieuwe 380 kV verbinding sowieso nodig is. Voor beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze wordt verder verwezen naar de beantwoording bij het thema Ondergronds. Daarnaast zou dit alternatief geen oplossing bieden voor de situatie in Zeeland. Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

71		<p><i>Zienswijze</i> Naast de nieuwe leiding is op de percelen een bestaande leiding aanwezig. Het toevoegen van een nieuwe leiding wordt als extra belastend ervaren en leidt tot meer dan evenredige schade. Er wordt voor gepleit om de beide verbindingen samen te voegen, zodat er geen extra masten naast de bestaande masten nodig zijn.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> TenneT heeft als netbeheerder de wettelijke taak om de leveringszekerheid van elektriciteit op een doelmatige wijze te waarborgen. Met het oog op de exploitatie en de realisatie van het hoogspanningsnet heeft TenneT net technische uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspunten hebben ten grondslag gelegen aan de ontwikkeling van tracé-alternatieven. Voor een uitvoerigere beschrijving van de nettechnische uitgangspunten wordt verwezen naar paragraaf 5.3.2 van de plantoelichting.</p> <p>Het door indiener aangedragen alternatief, waarbij een nieuwe verbinding in het deel tussen 150 kV-station Willem Annapolder en 380 kV-station Rilland(2x380 kV+2x150 kV) wordt samengevoegd met de bestaande verbinding (2x380 kV) op 1 mast is vanuit leveringszekerheid onacceptabel en is dan ook bij het proces om te komen tot tracé-alternatieven niet beschouwd.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee
87	88 en 100	<p><i>Zienswijze</i> Indiener heeft bij TenneT het verzoek ingediend om mast 1013 te verschuiven. Nu blijkt dat zijn verzoek niet is meegenomen bij het ontwerp-inpassingsplan. Dit komt op indiener zeer slecht over en brengt het gevoel in de maling te worden genomen en dat zijn belangen onbelangrijk zijn.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1013 geprojecteerd.</p> <p>Indiener heeft inderdaad een verzoek om verplaatsing van mast 1013 ingediend bij TenneT voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerp-inpassingsplan. Op het moment van indiening waren alle aanpassingen/wijzigingen voor het ontwerp-inpassingsplan al doorgevoerd en is besloten het verzoek van indiener mee te nemen tijdens de behandeling van de zienswijzen. TenneT betreurt dat hierover bij indiener enige verwarring is ontstaan. Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden en de net-technische en planologische uitgangspunten als opgenomen in hoofdstuk 5 van de plantoelichting. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>In het alternatief zoals door indiener is ingediend is voorzien in verplaatsing van mast 1013 met 21 meter richting mast 1014. Vanwege de verplaatsing van mast 1013 met 21 meter ontstaat een ontoelaatbare veldlengte (meer dan 400 meter) tussen de masten 1012 en 1013. Bovendien wordt niet langer voldaan aan de vereiste elektrische veldsterkte als opgenomen in de NEN-norm NEN EN 50341-3 (voor een uitvoerige beschrijving van deze norm wordt verwezen naar de algemene inleiding).</p> <p>Dit zou kunnen worden opgelost door mast 1013 met 5 meter te verhogen. Verhoging van mast 1013 met 5 meter zorgt voor een hoogteverschil in de lijn 1009-1015 en voldoet daarmee niet aan het landschappelijke uitgangspunt 'hoe eenvoudiger hoe beter' (zie hiervoor ook de algemene inleiding).</p> <p>Alles overwegende is besloten het verzoek van indiener niet door te voeren. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
89		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er is door TenneT arrogant gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk alleen tekeningen zien van 2-circuits Wintrackmasten met een klein magnetisch veld. Pas in 2014 werd bekend dat het gaat om 4-circuitsmasten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de startnotitie voor de milieueffectrapportage van mei 2009 worden verschillende alternatieven gepresenteerd die in het MER onderzocht zullen worden. In de startnotitie is aangegeven dat bij sommige alternatieven sprake is van 4-circuits. Zo staat er bij alternatief C380: 'Dit alternatief zou inhouden dat de bestaande masten met twee circuits worden vervangen door masten met vier circuits met een capaciteit die nodig is om te kunnen voldoen aan de n-1 doelstelling voor de leveringszekerheid.' En er staat bij alternatief C150: 'Aan elke mast worden twee circuits van 150 kV en twee circuits van 380 kV gehangen.' Anders dan door indiener wordt gesteld, is daarmee reeds in de startnotitie van mei 2009 aangegeven dat er mogelijk sprake kan zijn van 4-circuits masten.</p>	Nee
92		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener verzoekt om de werkweg naar mast 1063/1064 aan te passen zodat deze vanaf de Kamperweg loopt in plaats van de Ringweg.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener zijn de masten 1063 en 1064 geprojecteerd.</p> <p>Het verzoek van indiener om de werkweg naar mast 1063/1064 aan te passen is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Gebleken is dat het door indiener aangedragen alternatief tot een efficiënter gebruik van het perceel leidt.</p>	Ja, Omgevingsvergunning gemeente Reimerswaal

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Alles overwegende is besloten om daarom de werkweg naar de masten 1063 en 1064 aan te passen door deze te laten lopen via de Kamperweg.	
93		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De hoogspanningsmast (type wintrack) is beoogd op een scheidingsgrens van twee percelen. De ligging van de (bouwlocatie van de) hoogspanningsmast is ongunstig, omdat een deel van het perceel niet meer bruikbaar is voor de akkerbouw en fruitteelt. Daarnaast is een deel van het perceel niet meer bruikbaar voor de agrarische activiteiten die aldaar plaatsvinden. Daarom worden er vraagtekens gezet bij de beoogde locatie van de hoogspanningsmast, nu die ervoor zorgt dat twee percelen worden belemmerd door de beoogde ontwikkeling. De vraag waarom er is gekozen voor de perceelgrens als locatie voor de mast, terwijl daardoor twee percelen worden belemmerd, wordt in de ontwerpplannen niet gemotiveerd. Motivatie is gewenst.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1022 geprojecteerd.</p> <p>Mast 1022 ligt op de perceelsgrens van het perceel van indiener. Bij het bepalen van de mastlocaties zijn verschillende traceringsprincipes gehanteerd waaronder voor deelgebied 1 een maximale veldlengte van 400 meter.</p> <p>De masten 1021 en 1022 staan 390 meter en de masten 1022 en 1023 staan 397 meter uit elkaar. De schuifruimte is daarmee beperkt. Mast 1022 kan hierdoor 10 meter in westelijke richting en 3 meter in oostelijke richting opschuiven, zonder dat de naastgelegen masten ook mee schuiven. Dit is echter niet voldoende om de mast aan één zijde van de perceelsgrens te situeren waarmee het niet mogelijk is om aan de wens van indiener tegemoet te komen.</p> <p>De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee
97		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het perceel wordt door de doorsnijding van de verbinding en het werkterrein, tijdelijke brug en tijdelijke bouwweg moeilijk te gebruiken voor fruitteelt, nu voor een zo goed mogelijke oogst sprake moet zijn van gesloten bomerijen. Door onderbrekingen in de bomerijen is het perceel lastiger te exploiteren. Cliënt wordt daardoor sterk gehinderd in zijn bedrijfsvoering en verzoekt om het tracé aan te passen om zo groot mogelijk oppervlak van het perceel te behouden voor de realisatie van gesloten bomerijen. De plaatsing van de hoogspanningsmast zorgt er voor dat het windscherm om gewassen te beschermen dient te worden onderbroken. Het windscherm is noodzakelijk om het perceel te kunnen exploiteren en te voldoen aan wet- en regelgeving. Het is in de plannen niet duidelijk of het windscherm kan worden aangepast aan het werkterrein.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1025 geprojecteerd.</p> <p>Het verzoek van indiener om het tracé zo aan te passen dat een zo groot mogelijke oppervlakte van het perceel wordt behouden is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Alles overwegende is in overleg met indiener besloten om mast 1025 met 12 meter te verplaatsen in noordoostelijke richting (naar de perceelrand).. Hiermee is het maximale oppervlak van het perceel beschikbaar voor de realisatie van gesloten bomenrijen. Het bestaande windscherm kan intact blijven en behoeft niet te worden onderbroken voor de realisatie van de mast.</p> <p>Voor het overige wordt verwezen naar het onderwerp 'Schade'.</p>	<p>Ja, Omgevingsvergunning gemeente Borsele</p>
103		<p><i>Zienswijze</i> In bijgevoegde kaarten is duidelijk zichtbaar dat het bedrijf van indiener wordt doorkruist door het tracé en dat er op dit moment al twee lijnen zijn op het eigendom en de grond die gepacht wordt. Daarnaast wordt de woning en de bedrijfsbebouwing straks omringd door hoogspanningsverbindingen.</p> <p>Indiener verzoekt om af te zien van deze plannen en een andere betere oplossing te zoeken, zoals het leggen van een kabel door de Westerschelde of ondergronds.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener zijn de masten 1019 en 1020 geprojecteerd.</p> <p>Inherent aan het door indiener aangedragen alternatief Westerschelde is dat een groot deel van het tracé ondergronds zal moeten worden aangelegd. Op dit moment is ondergrondse aanleg in de Zeeuwse situatie niet mogelijk. De voorgestelde alternatieven zijn ook geen reële oplossing voor het onderhoudsknelpunt en het gebrek aan voldoende toekomstvaste transportcapaciteit in de huidige verbinding waardoor de nieuwe 380 kV verbinding sowieso nodig is. Voor beantwoording van de zienswijze wordt verder verwezen naar de beantwoording onder het thema Ondergronds. Daarnaast zou ondergrondse aanleg door de Westerschelde geen oplossing bieden voor de situatie in Zeeland. Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.</p>	<p>Nee</p>
107		<p><i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt om in verband met de bewerkbaarheid van zijn perceel de nieuwe mastlocatie met nr. 1078 met circa 40 meter te verplaatsen zodat deze in 1 lijn komt te staan met de bestaande mast op het perceel kadastraal bekend: gemeente Reimerswaal, sectie F, nr. 16.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Deze agrarische gronden komen gedeeltelijk binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding te liggen. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1078 geprojecteerd.</p> <p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden en de net-technische en planologische uitgangspunten als opgenomen in hoofdstuk 5 van de plantoelichting. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>In het door indiener aangedragen alternatief zal mast 1078 met 43 meter richting mast 1079 moeten opschuiven - alleen dan komt mast 1078 volledig in de bewerkingsrichting te staan van de bestaande mast. Om in dat geval te kunnen blijven voldoen aan de voorgeschreven elektrische veldsterkte als opgenomen in de NEN-norm 'NEN EN 50341-3' – voor een uitvoerige beschrijving van deze norm wordt verwezen naar de algemene inleiding – zal mast 1078 met 5 meter moeten worden verhoogd.</p> <p>Verhoging van mast 1078 met 5 meter zorgt voor een hoogteverschil in de lijn 1072-1082 en voldoet daarmee niet aan het landschappelijke uitgangspunt 'hoe eenvoudige, hoe beter' (zie hiervoor ook de algemene inleiding).</p> <p>Gebleken is dat indien mast 1078 met 40 meter (in plaats van de gevraagde 43 meter) wordt verschoven, mast 1078 niet hoeft te worden verhoogd en daarmee wordt voldaan aan het landschappelijk uitgangspunt 'hoe eenvoudiger, hoe beter'.</p> <p>In dat geval komt mast 1078 voor het grootste gedeelte binnen de bewerkingsrichting van de bestaande mast te staan. Slechts een beperkt deel, namelijk een kwart, van de noordelijk gelegen pylon van mast 1078 valt buiten de bewerkingsrichting van de bestaande mast.</p> <p>Alles overwegende is in overleg met indiener besloten om mast 1078 met 40 meter richting mast 1079 op te schuiven.</p>	<p>Ja, Omgevingsvergunning gemeente Reimerswaal</p>
110	<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest voor forse gebruiksbependingen voor de exploitatie van het perceel en de gevaren en gezondheidsaspecten voor hem als eigenaar en personeel. Indiener ziet zich genoodzaakt om een zienswijze in te dienen en verzoekt om aanpassing van het tracé.</p>	
	<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1073 geprojecteerd. De grens van het agrarische bouwblok is gelegen op circa 180 meter tot het hart</p>	<p>Nee</p>

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>van de nieuwe verbinding. Door het voorliggende tracé blijft het agrarisch bouwblok vrij en kan worden gebruikt voor een eventuele uitbreiding van het bedrijf.</p> <p>De ministers zijn van oordeel dat de ligging van de verbinding ten opzichte van de percelen van indiener aanvaardbaar is. Deze zienswijze geeft daarmee geen aanleiding om de mastlocatie en/of het tracé ter hoogte van het perceel van indiener te heroverwegen.</p> <p>Voor de beantwoording van de zienswijze van indiener die betrekking heeft op de gevolgen voor de exploitatie van het bedrijf en de vrees voor de gezondheid wordt verwezen naar de algemene inleiding en zienswijze 110 bij het thema Schade respectievelijk naar de algemene inleiding en zienswijze 110 bij het thema Gezondheid van mens en dier en magneetveldzones.</p>	
118		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vreest voor forse gebruiksbeperkingen voor zijn (intensieve) fruitteeltbedrijf. Daarnaast vreest indiener voor de gevaren en gezondheidsaspecten voor zijn gezin en personeel. Indiener ziet zich genoodzaakt om een zienswijze in te dienen en verzoekt in zijn algemeenheid om aanpassing van het tracé.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1046 geprojecteerd. De grens van het agrarische bouwblok is gelegen op circa 300 meter tot het hart van de nieuwe verbinding. Door het voorliggende tracé blijft het agrarisch bouwblok vrij en kan dit worden gebruikt voor eventuele uitbreidingen van het bedrijf.</p> <p>Deze zienswijze geeft daarmee geen aanleiding om de mastlocatie en/of het tracé ter hoogte van het perceel van indiener te heroverwegen.</p> <p>Voor de beantwoording van de zienswijze van indiener die betrekking heeft op de gevolgen voor de exploitatie van het bedrijf en de vrees voor de gezondheid wordt verwezen naar de algemene inleiding en zienswijze 118 bij het thema Schade respectievelijk naar de algemene inleiding en zienswijze 118 bij het thema Gezondheid van mens en dier en magneetveldzones.</p>	Nee
120a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De wens is om de mastlocaties te wijzigen (ofwel verplaatsen naar een perceel dat niet in eigendom is bij de maatschap dan wel verplaatsen naar de randen van het perceel) waardoor er minder schade aan de percelen cultuurgrond wordt toegebracht.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i> Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener zijn de masten 1047 en 1048 geprojecteerd.</p> <p>Naar aanleiding van de zienswijze heeft TenneT met indiener overleg gevoerd over de exacte invulling van het verzoek. Uit dit overleg is naar voren gekomen dat indiener voornamelijk geholpen is met het zoveel mogelijk verplaatsen van mast 1047 in westelijke richting.</p> <p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Alles overwegende is gebleken dat verplaatsing van mast 1047 met 16 meter in westelijke richting naar de perceelrand niet op onoverkomelijke problemen stuit en aan dit verzoek tegemoet kan worden gekomen. Vanwege de verplaatsing van mast 1047 richting de perceelrand is ook de werkweg aangepast, waarmee het perceel minder geraakt wordt.</p>	<p>Ja, Omgevingsvergunning gemeente Kapelle</p>
120b	<p><i>Zienswijze</i> Indiener vraagt om werkterreinen zo in te richten dat zo min mogelijk schade en hinder optreedt.</p>	
	<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording onder 120a.</p> <p>In overleg met indiener is gekeken naar optimalisatiemogelijkheden van de werkwegen en werkterreinen op het perceel van indiener.</p> <p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Alles overwegende is besloten de werkweg vanaf mast 1049 in westelijke richting door te trekken naar de Eversdijkse Bredeweg, via de zuidrand van het perceel. Het noordelijk deel van de werkweg vanaf mast 1048 is komen te vervallen. Hiermee zijn de werkwegen op het terrein efficiënter ingedeeld, waardoor het perceel redelijkerwijs zo min mogelijk belast wordt.</p>	<p>Ja, Omgevingsvergunning gemeente Kapelle</p>
121	<p><i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt om de werkwegen/werkterreinen op zijn perceel zodanig aan te passen opdat zijn perceel minder of niet meer wordt geraakt.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1053 en een lierterrein geprojecteerd.</p> <p>Het verzoek van indiener om het lierterrein aan te passen is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Het perceel van indiener wordt belast met een lierterrein, dat nodig is om de geleiders te kunnen trekken. Het is niet mogelijk om het lierterrein anders in te richten en/of te verplaatsen zonder dat andere grondeigenaren met eenzelfde beperking op hun perceel worden geconfronteerd. Alles overwegende is besloten om het verzoek van indiener niet door te voeren.</p> <p>Deze zienswijze geeft daarmee geen aanleiding om het tracé ter hoogte van het perceel van indiener te heroverwegen.</p>	Nee
123	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op het perceel van cliënt komen twee hoogspanningsverbindingen bij elkaar die elkaar (deels ondergronds) zullen kruisen. Tevens worden ter plaatse tijdelijke verbindingen gerealiseerd. De realisatie van deze hoeveelheid bouwwerken zorgt ervoor dat cliënt een versnipperd perceel overhoudt met kleine delen en vreemde hoeken, waardoor het perceel onbruikbaar wordt voor akkerbouw. Tevens vreest cliënt voor de toegankelijkheid van de versnipperde delen als de bouwwerken zijn gerealiseerd. Ook de toegangswegen zijn uiterst ongunstig. Verzocht wordt om de situatie dusdanig aan te passen dat een zo groot mogelijke hoeveelheid grond beschikbaar en bewerkbaar blijft voor akkerbouw.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal.</p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener zijn de masten 1017 en 1018 geprojecteerd.</p> <p>Ter hoogte van het perceel van indiener kruist de nieuwe verbinding een bestaande bovengrondse 150 kV-verbinding. Ten behoeve van deze kruising worden de bestaande 150 kV-masten vervangen door een kabel (ondergrondse verbinding).</p> <p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn daarbij zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p>	Ja, Omgevingsvergunning gemeente Borsele

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>In overleg met indiener is gekeken naar optimalisatie van de mastlocaties en de werkwegen en werkterreinen op het perceel van indiener. Dit heeft erin geresulteerd dat de locaties van de masten 1017/1018, de masten ten behoeve van de ondergrondse verbinding (opstijgpunten) en de werkwegen en werkterreinen deels zullen worden verplaatst en/of gewijzigd waardoor zoveel als mogelijk is tegemoet gekomen aan de bezwaren van indiener.</p> <p>Ten behoeve van de realisatie van de ondergrondse verbinding zijn overigens nog geen omgevingsvergunningen aangevraagd. Dit gebeurt in een latere fase. Alsdan zullen de locaties van de kabel, het opstijgpunt en de werkwegen/werkterreinen als besproken en afgestemd met indiener worden opgenomen in de vergunningaanvraag.</p> <p>De ministers zijn van oordeel dat de ligging van de verbinding ten opzichte van het perceel van indiener aanvaardbaar is. Dit neemt niet weg dat indiener te maken krijgt met een veelheid aan activiteiten op zijn percelen en dit voor indiener de nodige hinder met zich mee kunnen brengen. In overleg met indiener zullen er werkafspraken gemaakt worden om hinder tijdens de uitvoeringsfase zo veel als mogelijk te beperken.</p> <p>TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk recht overeenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Verwezen wordt naar de beantwoording onder Schade, algemeen en zienswijzenummer 123.</p>	
124		<p><i>Zienswijze</i> Verzocht wordt om met de gezamenlijke bewoners van de Zuidhof overleg te voeren betreffende de in de zienswijze aangegeven alternatieven.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Op de in de zienswijze aangegeven alternatieven is onder de specifieke thema's Ondergronds en Nut en Noodzaak ingegaan. Deze zienswijze geeft daarmee geen aanleiding om het tracé ter hoogte van het perceel van indiener te heroverwegen.</p>	Nee
130		<p><i>Zienswijze</i> Als gebruiker en eigenaar is indiener het niet eens met de plaatsing van de mast ten opzichte van de bestaande mast. Verzocht wordt om de mast in lijn met elkaar te plaatsen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>Het tracé loopt over de agrarische gronden van indiener. Op de agrarische gronden van indiener is mast 1029 geprojecteerd.</p>	Ja, Omgevings- vergunning gemeente Borsele

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden en de net-technische en planologische uitgangspunten als opgenomen in hoofdstuk 5 van de plantoelichting. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, worden daarbij zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>In het door indiener aangedragen alternatief zal mast 1029 met 32 meter richting mast 1028 moeten opschuiven - alleen dan komt mast 1029 volledig in de beweringsrichting te staan van de bestaande mast. Om in dat geval te kunnen blijven voldoen aan de voorgeschreven elektrische veldsterkte als opgenomen in de NEN-norm 'NEN EN 50341-3' – voor een uitvoerige beschrijving van deze norm wordt verwezen naar de algemene inleiding – zal mast 1030 met 5 meter moeten worden verhoogd en met 20 meter moeten worden opgeschoven richting mast 1029.</p> <p>Verhoging van mast 1030 met 5 meter zorgt voor een hoogteverschil in de lijn 1025-1037 en voldoet daarmee niet aan het landschappelijke uitgangspunt 'hoe eenvoudige, hoe beter' (zie hiervoor ook de algemene inleiding).</p> <p>Bovendien heeft de eigenaar van het perceel waarop mast 1030 is geprojecteerd aangegeven bezwaren te hebben tegen verschuiving van mast 1030 met 20 meter.</p> <p>Gebleken is dat mast 1029 met 10 meter kan opschuiven richting mast 1028. Verhoging van mast 1030 vanwege de vereiste elektrische veldsterkte is dan niet nodig.</p> <p>Alles tegen elkaar afwegend is in overleg met indiener besloten om mast 1029 met 10 meter in oostelijke richting op te schuiven richting mast 1028. Hiermee wordt indiener gedeeltelijk tegemoet gekomen zonder dat verhoging en verschuiving van mast 1030 nodig is.</p>	
133a	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener heeft in 2014 verzocht om een wijziging van het tracé ter hoogte van zijn perceel. Indiener waardeert dat naar zijn wens is geluisterd, echter op basis van verstrekte nadere gegevens kan indiener niet controleren of de afweging die gemaakt is, correct is.</p> <p>In de afwijzende reactie van TenneT wordt benoemd dat een mast bij de Vliedberg niet onmogelijk is, maar vergunning-technisch onwenselijk. De onderliggende onderzoeken die hieraan ten grondslag liggen zijn niet toegezonden, waardoor indiener niet in de gelegenheid is gesteld om te kijken naar de juistheid van de onderzoeken.</p> <p>Daarnaast twijfelt indiener aan de juistheid van de door TenneT gebruikte argumentatie. Het feit dat het tracé anders te dicht bij de 150 kV-verbinding zou lopen treft geen doel, omdat het tracé op andere</p>	

	<p>locaties wel dicht bij de 150 kV-verbinding loopt. Ook kruisingen zijn er bij de bestaande leiding reeds.</p> <p>Tevens wordt in de argumentatie van TenneT vermeld dat de kosten voor een ander tracé hoger zouden zijn. Er is niet aangegeven hoeveel hoger de kosten zouden zijn. Er wordt geen vergelijking gemaakt met de kosten die TenneT extra moet maken met betrekking tot de aan indiener in eigendom zijnde percelen, in bijzonder in de vorm van uitkoop of schadevergoeding. Er is geen uitsplitsing gemaakt van kosten en baten die voor indiener zijn te beoordelen.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>Het tracé loopt over het woonperceel van indiener. Het perceel van indiener is aangemerkt als een gevoelige bestemming.</p> <p>Een van de ruimtelijke uitgangspunten die gehanteerd is bij de tracering van het tracé – voor een uitgebreide beschrijving van de ruimtelijke uitgangspunten wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de plantoelichting – is het zoveel als redelijkerwijs mogelijk is vermijden van nieuwe gevoelige bestemmingen. Feit blijft dat ondanks de optimalisatie van het tracé en daarmee nog verder beperken van gevoelige bestemmingen, er 25 woningen komen te liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied valt daaraan niet te ontkomen.</p> <p>De ministers hebben vervolgens beoordeeld of de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven. Verwezen wordt naar bijlage 5 bij het inpassingsplan. Ten aanzien van de woning van indiener hebben de ministers geoordeeld dat de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven.</p> <p>Indiener heeft in september 2014 verzocht het huidige tracé aan te passen en daartoe een alternatief voorstel ingediend. In het alternatief loopt het tracé vanaf mast 1039 ongeveer 800 meter parallel met de bestaande 150 kV-verbinding. Net voor de Vliedberg buigt het voorgestelde alternatieve tracé af richting het zuidoosten en sluit via een hoekmast (1041) weer aan op het voorliggende tracé.</p> <p>Het verzoek van indiener is onder meer beoordeeld op technische complexiteit, de vergunbaarheid, de landschappelijke effecten, de effecten op naburige percelen en andere belanghebbenden. De verschillende belangen, waaronder het belang van de grondeigenaar, zijn daarbij zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.</p> <p>Per e-mail d.d. 17 november 2014 is het alternatief van indiener door TenneT onderbouwd afgewezen. Zoals in deze e-mail aan indiener is gemeld, is het alternatief integraal beoordeeld. Alles overwegende heeft dit geleid tot het niet doorvoeren van het alternatief van indiener.</p>	<p>Nee</p>

		<p>Het alternatief van indiener is niet mogelijk zonder twee extra hoekmasten. Een van de ruimtelijke uitgangspunten voor de tracering is het zoveel als redelijkerwijs mogelijk hanteren van lange rechtstanden en daarmee voorkomen van knikken. Voor een uitvoerigere beschrijving van de ruimtelijke uitgangspunten wordt verwezen naar paragraaf 5.4 van de plantoelichting.</p> <p>Omdat er in het landschap geen herkenbare aanleiding is voor de 'hoeken' in het tracé, is het alternatief landschappelijk zeer onwenselijk. Het alternatief creëert door de extra hoekmasten een onrustig landschappelijk beeld en gaat ten koste van de rechtstanden. Bovendien is door het gebruik van twee hoekmasten het alternatief technisch complexer en zijn de kosten hoger. Tenslotte zal ook in het alternatief het perceel van indiener nog steeds als een gevoelige bestemming aangemerkt worden. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
133b	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het oorspronkelijke tracé heeft noordelijker gelegen, echter is het tracé verplaatst om niet over een monumentale Vliedberg te lopen, omdat de boom die op de Vliedberg zou staan anders geraakt zou worden. Indiener vraagt zich af of dit juist is, de vraag is of de boom monumentaal is. Dit is niet benoemd in het document waarin alleen de Vliedberg monumentaal is. Ook zijn er mogelijkheden om de masten te verhogen zodanig dat de Vliedberg niet wordt aangetast, of de boom inknotten of verplaatsen. Ook is het verplaatsen van de Vliedberg een mogelijkheid. Dit is echter niet onderzocht. Er is niet gemotiveerd waarom niet voor een van de genoemde oplossingen is gekozen. Indiener wordt zodoende ten onrechte de mogelijkheid ontnomen om dit aspect met eigen onderzoeken te bestrijden.</p> <p>Daarnaast benoemt indiener de gevolgen van het tracé, namelijk dat twee woningen worden aangetast en waarmee de woning van cliënt een gevoelige bestemming is geworden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het is correct dat het tracé ter plaatse van de woning van indiener, in de oorspronkelijke plannen (2012) over twee archeologische en cultuurhistorische (rijks) monumenten werd geprojecteerd, namelijk de Vliedberg en de rijksmonumenten in de kern van de gemeente Eversdijk. De boom op de Vliedberg heeft geen monumentale status maar is gezien de leeftijd en omvang van de boom inmiddels wel een bepalend element in de omgeving geworden en in die zin onlosmakelijk verbonden met de Vliedberg.</p> <p>Bij de totstandkoming van het tracé is zoveel mogelijk rekening gehouden met het provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid en is er naar gestreefd om bij het bepalen van de definitieve mastposities gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde te vermijden.</p> <p>Dit heeft ertoe geleid dat gekeken is naar mogelijkheden om het tracé zodanig aan te passen dat bovenvermelde archeologische en cultuurhistorische (rijks)monumenten konden worden ontzien.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Het huidige tracé, zoals opgenomen in het inpassingsplan, vermijdt ten opzichte van het oorspronkelijke tracé, 5 gevoelige bestemmingen en levert 2 nieuwe gevoelige bestemmingen op. Dit betekent een afname van 3 gevoelige bestemmingen. Daarnaast worden de archeologische en cultuurhistorische (rijks) monumenten ontzien.</p> <p>De effecten van het huidige tracé ten opzichte van de door indiener aangedragen alternatieven (verhogen van masten, beknotten van de boom, verplaatsen van de Vliedberg) op archeologische en cultuurhistorische (rijks)monumenten zijn veel kleiner.</p> <p>Het woonperceel van indiener is indertijd bij de wijziging van het tracé aangemerkt als een gevoelige bestemming. De ministers zijn van oordeel dat de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie bijlage 5 bij de plantoelichting).</p>	
133c	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener twijfelt aan de noodzaak om de lijnen bij 150 kV-station Willem Annapolder te laten kruisen en de bestaande 150 kV-verbinding te laten staan. Logischer zou zijn om van Borssele tot Rilland 380 kV-wintrackmasten te realiseren en de bestaande 380 kV-verbinding af te breken. Nu de 150 kV wordt toegevoegd aan de nieuwe mast, kan de bestaande 150 kV-verbinding niet ondergronds worden gebracht.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder zienswijze nr. 7.</p>	Nee
137		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Door keuze van bundelen en combineren neemt aantal doorsnijdingen landschap af, maar neemt kwetsbaarheid van verbindingen toe (extreem weer, aanslagen etc.). Indiener ziet graag fysieke scheiding om gemeenschappelijk falen te minimaliseren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) zijn uitgangspunten opgenomen die van belang zijn bij het ontwikkelen en traceren van nieuwe hoogspanningsverbindingen. In SEV III staat onder andere: <i>'teneinde geheel nieuwe doorsnijdingen van het landschap zoveel mogelijk te voorkomen, gelden bij de aanleg van nieuwe hoogspanningsverbindingen met een spanning van 220 kV en hoger achtereenvolgens de volgende uitgangspunten:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer worden waar mogelijk en zinvol met bestaande hoogspanningsverbindingen op één mast gecombineerd;</i> 2. <i>indien combineren niet mogelijk is, worden nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer waar mogelijk en zinvol met bovenregionale infrastructuur of met bestaande hoogspanningsverbindingen gebundeld.'</i> <p>Het voorkeurstracé voldoet aan het combineer/bundelingsprincipe uit SEV III. In deelgebied 1 wordt de nieuwe 2 circuit 380 kV-verbinding gecombineerd met de bestaande 2 circuit 380 kV-verbinding. De nieuwe gecombineerde verbinding bestaat dus uit 4 circuits 380 kV. De bestaande 380 kV-verbinding</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>door de zak van Zuid-Beveland kan daardoor worden verwijderd. De gecombineerde 4x380 kV-verbinding wordt, waar mogelijk, gebouwd naast de bestaande 150 kV-verbinding Borssele-Goes de Poel-Willem Annapolder. De afstand tussen de hartlijn van de beide hoogspanningsverbindingen bedraagt minimaal 90 meter om te voorkomen dat er schade optreedt aan de andere verbinding wanneer een mast van de ene verbinding mocht omvallen.</p> <p>In deelgebied 2 is vanaf het bestaande 150 kV-station Willem-Annapolder sprake van een combinatie van de nieuwe 380 kV-verbinding en de bestaande 150 kV-verbinding. Het tracé bestaat in dit deelgebied uit een gecombineerde 150/380 kV-verbinding die wordt gebouwd naast de bestaande 380 kV-verbinding door de noordrand van de gemeente Reimerswaal. De afstand tussen de hartlijn van beide hoogspanningsverbindingen bedraagt minimaal 93 meter om te voorkomen dat er schade optreedt aan de ene verbinding wanneer een mast van de andere verbinding zou omvallen. Omdat in beide deelgebieden de twee verbindingen die bundelen op valafstand van elkaar staan is er sprake van voldoende fysieke scheiding tussen die verbindingen zoals ook gewenst door indiener.</p> <p>Het toepassen van een 4 circuit-380 kV-verbinding heeft vanuit net technisch oogpunt niet de eerste voorkeur omdat een 4 circuit-380 kV-verbinding ten aanzien van de leveringszekerheid meer risico's kent dan de situatie waar beide 2x380 kV-verbindingen niet op één mast worden gecombineerd, maar op minimaal de valafstand van elkaar worden gebouwd. Het risico voor de leveringszekerheid bij toepassing van deze uitvoeringsvorm (4x380 kV op één mast) is in dit geval wel acceptabel omdat de verbinding geen deel uitmaakt van de landelijke ring of van een interconnectieverbinding of van een verbinding tussen een interconnector en de landelijke ring.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
139		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener is van mening dat diens belangen onevenredig worden aangetast omdat de verbinding in de directe nabijheid van diens woning en bedrijf komen te meer omdat er al een bestaande hoogspanningsverbinding op korte afstand van de woning staat, dat worden straks 2 afzonderlijke tracés.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de algemene inleiding is aangegeven hoe de afweging met betrekking tot het gekozen tracé heeft plaatsgevonden. Het gekozen tracé is – over de volledige lengte gezien – optimaal. Voor meer informatie wordt verwezen naar de algemene inleiding.</p> <p>De grens van het perceel van indiener is gelegen op een afstand van 296 meter van de in het inpassingsplan mogelijk gemaakte 380 kV-verbinding.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>De ministers zijn van oordeel dat de ligging van het perceel van indiener ten opzichte van de nieuwe verbinding aanvaardbaar is. Er zijn de ministers geen bijzondere omstandigheden bekend, en deze worden ook niet door indiener aangevoerd, die ertoe zouden leiden dat de belangen van indiener onevenredig worden aangetast door het voorliggende tracé.</p> <p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	
141		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De Wintrackmasten zullen het vrije uitzicht vanaf de bedrijfswoning verstoren. Indiener vraagt daarom om herverdeling van de mastlocaties zodat de masten zo ver mogelijk van zijn perceel af komen te staan.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé loopt over de gronden van indiener. Het perceel (bedrijfswoning) van indiener is als een gevoelige bestemming aangemerkt.</p> <p>Een van de ruimtelijke uitgangspunten die gehanteerd is bij de tracering van het tracé – voor een uitgebreide beschrijving van de ruimtelijke uitgangspunten wordt naar hoofdstuk 5 van de plantoelichting – is het zoveel als redelijkerwijs mogelijk is vermijden van nieuwe gevoelige bestemmingen. Feit blijft dat ondanks de optimalisatie van het tracé en daarmee nog verder beperken van gevoelige bestemmingen, er 25 woningen, waaronder die van indiener, komen te liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding. Gezien de geografische spreiding van het gebied valt daaraan niet te ontkomen.</p> <p>De ministers zijn van oordeel dat de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie bijlage 5 bij de plantoelichting).</p> <p>Zoals in de algemene inleiding opgenomen is het tracé gebaseerd op een integrale afweging van verschillende belangen. Dit op basis van de in hoofdstuk 5 beschreven uitgangspunten. Dit heeft geleid tot een optimaal tracé. Bij de totstandkoming van het definitieve tracé is zoveel mogelijk invulling gegeven aan de traceringsprincipes en zijn knelpunten opgelost.</p> <p>Het zoveel mogelijk voorkomen dat bewoners van omliggende (bedrijfs)woningen uitzicht hebben op de masten is bij de tracering niet als uitgangspunt gehanteerd. Een 380 kV-hoogspanningsverbinding is een infrastructureel element van nationaal schaalniveau en vraagt om een tracering die zo veel mogelijk los staat van het lokale landschap. Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State bestaat er ook geen recht op een blijvend vrij uitzicht.</p> <p>De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding tot het wijzigen van het inpassingsplan en/of de uitvoeringsbesluiten.</p>	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Wijze van bestemmen (6)</i>	
44a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener heeft uitbreidingsplannen op de bedrijfslocatie in die zin dat (1) hij de oppervlakte aan bebouwing wil uitbreiden om meer en grotere kleppen te kunnen produceren en (2) hij een testfaciliteit wil realiseren op het terrein. Omdat uit het inpassingsplan blijkt dat de hoogspanningsverbinding over het perceel zal worden gebouwd maar er geen minimale hoogte van de geleiders is opgenomen, is het indiener niet duidelijk of hij de gewenste uitbreiding zal kunnen realiseren. Voorts stelt indiener dat op basis van de planregels een groot deel van de uitbreidingsmogelijkheden onmogelijk worden gemaakt, omdat ter plaatse uitsluitend bouwwerken ten behoeve van de hoogspanningsverbinding zijn toegestaan. Daarnaast is op basis van artikel 7.2 onder c uitsluitend bouwen toegestaan indien het bouwplan betrekking heeft op de vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken. Ook in dit geval worden uitbreidingen effectief uitgesloten. Indiener vreest voor belemmeringen en beperkingen als gevolg van het inpassingsplan en verzoekt om duidelijkheid over de bouwmogelijkheden na inwerkingtreding van het inpassingsplan.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De regels bij de bestemming 'Leiding - Hoogspanningsverbinding 150/380 kV en 380 kV bepalen ten aanzien van de andere daar voorkomende bestemming (in dit geval de bedrijfsbestemming) dat met inachtneming van de voor de betrokken bestemmingen geldende (bouw)regels uitsluitend mag worden gebouwd indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en hoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering. Artikel 7.3 bepaalt echter dat daarvan kan worden afgeweken en mag worden gebouwd conform de regels bij de andere daar voorkomende bestemming onder de voorwaarde dat de belangen en de veiligheid van de hoogspanningsverbinding niet worden geschaad. Daaraan is een advies van de netbeheerder (in dit geval TenneT) gekoppeld. Er is vooraf geen zekerheid te geven over de uitkomst van die belangenafweging omdat per geval moet worden gezien wat de gevolgen voor de veiligheid en de ongestoorde werking van de verbinding zijn.</p> <p>Om mogelijk nadelige gevolgen voor het bedrijventerrein te beperken zijn in dit gebied extra hoge masten voorzien. Hierdoor hangen de geleiders hoger dan elders, namelijk met het laagste punt op circa 20 meter boven maaiveld. TenneT houdt in de praktijk een veilige afstand tot gebouwen aan van minimaal 6 meter tot de stroomvoerende geleiders. De maximale bouwhoogte van 12 meter die geldt op grond van het vigerende bestemmingsplan ter plaatse van het betreffende bedrijfsperceel, kan derhalve in principe benut worden. Daarbij dient in het kader van artikel 7.3 van het inpassingsplan in het kader van de belangenafweging nog wel te worden gezien of de veiligheid en de ongestoorde werking van de hoogspanningsverbinding – anders dan door de bouwhoogte – gegarandeerd is.</p>	Nee

44b	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener maakt op het bedrijfsperceel gebruik van laad- en transportvoertuigen die tot grote hoogte reiken om onder andere kleppen te kunnen laden en transporteren en vreest hierin belemmerd te worden door de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding. Daarbij is ook van belang dat de laad- en transportvoertuigen in de toekomst groter zullen zijn vanwege de vraag naar steeds grotere kleppen. Indiener vreest in dit verband ook voor de veiligheid wanneer de laad- en transportvoertuigen in de nabijheid van de hoogspanningslijnen bediend worden. Indiener verzoekt te onderzoeken in hoeverre de hoogspanningslijnen de bedrijfsvoering zullen hinderen.</p> <p>Indiener constateert eveneens dat de vrije werkruimte bij uitbreiding en reparatie van zijn bedrijfsbebouwing beperkt zal zijn na realisering van de hoogspanningsverbinding. Bouwwerkzaamheden (waaronder dakreparatie en -onderhoud) zullen volgens indiener beperkt mogelijk en wellicht zelfs praktisch onmogelijk zijn. Indiener verzoekt om duidelijkheid ten aanzien van de praktische (on)mogelijkheden voor de uitbreiding van de bedrijfsbebouwing.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Ten behoeve van de veiligheid en het ongestoorde functioneren van de hoogspanningsverbinding worden in de zakelijk rechtsovereenkomst voorwaarden opgenomen onder andere ten aanzien van werkzaamheden onder de hoogspanningsverbinding. In de algemene bepalingen die bij de zakelijk rechtsovereenkomst horen staat in sub C 7.2 (II b) het volgende: <i>De Grondeigenaar zal <u>zonder schriftelijke toestemming</u> van de Opstalhouder binnen de Belaste Strook: (II) voor zover het Opstalrecht wordt gevestigd voor (een) Hoogspanningsverbinding(en) met (een) bovengrondse verbinding(en) (b) <u>geen</u> voertuigen toelaten die <u>hoger kunnen reiken dan vijfeneenhalve meter.</u></i></p> <p>Indiener zal bij werkzaamheden in de belaste strook met voertuigen die hoger kunnen reiken dan 5,5 meter tijdig toestemming moeten vragen aan TenneT. In de toestemming(sbrief) van TenneT worden de eisen gesteld die specifiek gelden voor de gevraagde toestemming. Als de werkzaamheden waarvoor toestemming wordt gevraagd jaarlijks gelijk zijn dan kan vrijstelling voor het vragen van toestemming verkregen worden.</p> <p>Voor de werkhogte waarvoor toestemming verleend zal kunnen worden, verwacht TenneT dat deze in dit specifieke geval in principe maximaal 19 meter bedraagt. Om mogelijk nadelige gevolgen voor het bedrijventerrein te beperken zijn in dit gebied namelijk extra hoge masten voorzien. Hierdoor hangen de geleiders hoger dan elders, namelijk met het laagste punt van de retourstroomgeleider op circa 20 meter boven maaiveld. In dit specifieke geval geldt dan een hoogte van circa 19 meter boven maaiveld als maximale werkhogte. Dit geldt ook voor werktuigen buiten de belaste zone die door omvallen richting de hoogspanningsverbinding vallen. De beoordeling van de genoemde toestemming zal in het kader van een concrete vraag geschieden.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

44c		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest dat hij de gewenste testfaciliteit niet kan realiseren vanwege de uitstoot van hete gassen via de schoorsteen van de faciliteit. Hij verwijst hierbij naar de veiligheidsvoorschriften van TenneT waarin gesteld wordt dat werken voorzien van een schoorsteen slechts mogen worden geplaatst als de uitstoot niet schadelijk is voor de onderdelen van de hoogspanningsverbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Voor wat betreft de beperkingen voor het bouwen van de schoorsteen wordt verwezen naar het antwoord onder zienswijze 44a. Indien voor de schoorsteen een afwijking op grond van artikel 7.3 van de regels noodzakelijk is zal in dat kader bezien worden of de veiligheid en de ongestoorde werking van de hoogspanningsverbinding gegarandeerd is. Daarbij zal ook de uitstoot van (hete) gassen betrokken worden.</p> <p>De ministers hebben begrepen dat indiener met TenneT in overleg is over de schoorsteen. Ten behoeve van het beantwoorden van de concrete vraag van indiener heeft TenneT hem diverse keren gevraagd informatie te leveren over de te verwachten uitstoot. Indiener heeft uiteindelijk wel informatie geleverd maar die is nog niet compleet. Zonder de gevraagde gegevens kan op dit moment geen antwoord worden gegeven op de vraag of de uitstoot door de schoorsteen van de faciliteit gevolgen geeft voor de veiligheid en de ongestoorde werking van de hoogspanningsverbinding. Tevens kan niet worden onderzocht of er, mocht de uitstoot negatieve gevolgen hebben voor de veiligheid en ongestoorde werking van de hoogspanningsverbinding, in dat geval maatregelen zijn te treffen waardoor de uitstoot alsnog aanvaardbaar is of dat een verplaatsing van de schoorsteen op het terrein noodzakelijk is.</p> <p>Overigens kan worden opgemerkt dat indiener op het moment van aankoop van de gronden door de verkoper is geïnformeerd over de komst van de hoogspanningsverbinding en de ligging daarvan over het perceel van indiener zodat indiener wist dat er mogelijk beperkingen zouden gaan gelden.</p>	Nee
71		<p><i>Zienswijze</i> Uit het ontwerp-inpassingsplan blijkt niet de locatie van de masten. In het kader van goede ruimtelijke ordening, wordt verzocht om deze locaties vast te leggen in dit plan.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In het inpassingsplan zijn de hoekmasten (richtingsveranderingen) vastgelegd evenals de minimale veldlengte. Hoekmasten zijn gesitueerd op de plek waar de verbinding een richtingsverandering kent. In paragraaf 5.6.2 van de plantoelichting is beschreven dat de mastposities niet zijn vastgelegd om enige flexibiliteit te hebben bij het definitief positioneren van de masten. Flexibiliteit is wenselijk juist om in te kunnen spelen op de specifieke situatie ter plaatse en daarmee het bouwplan te optimaliseren, rekening houdend met de net technische uitgangspunten. Gezien het voorgaande is het vastleggen van alle specifieke mastposities in het inpassingsplan uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening niet noodzakelijk. Het opnemen van mastposities in ruimtelijke plannen is overigens ook niet gebruikelijk. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in haar uitspraak van 5 juni 2013 betreffende de Randstad 380 Noordring (zaaknr. 201210308/1/R1) bevestigd dat de ministers zich bij de vaststelling</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		van het inpassingsplan in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de vastlegging van de exacte situering van de masten niet vereist is. De Afdeling heeft deze uitspraak bevestigd in haar uitspraak van 24 februari 2016 betreffende hoogspanningsverbinding Doetinchem-Wesel (zaaknr. 201504697/1/R6). De mastposities zijn wél vastgelegd in de omgevingsvergunningen die in het kader van de rijkscoördinatieregeling gelijktijdig in procedure zijn gebracht.	
133a	134, 135	<i>Zienswijze</i> De opgenomen bestemmingsomschrijving is onvoldoende specifiek. Het is de bedoeling om een 380 kV-verbinding aan te leggen, echter op basis van de regeling kan daar later een 150 kV-verbinding aan worden toegevoegd. Dit wordt onjuist geacht en een dergelijke toevoeging dient op dat moment een nieuwe planologische procedure te doorlopen.	
		<i>Antwoord</i> Op gronden met de bestemming 'Leiding - Hoogspanningsverbinding 150/380 kV en 380 kV' mogen volgens de regels een gecombineerde bovengrondse 150 kV/380 kV-hoogspanningsverbinding dan wel een bovengrondse 380 kV/380 kV-hoogspanningsverbinding worden aangelegd. Er mag in alle gevallen dus één gecombineerde hoogspanningsverbinding worden gebouwd met ofwel een combinatie van 150 kV en 380 kV ofwel een combinatie van twee maal 380 kV. Het tracé bestaat in het deel tussen station Borssele en station Willem Annapolder uit een combinatie van de bestaande 380 kV en de nieuwe 380 kV-verbinding. In het deelgebied tussen station Willem Annapolder en station Rilland bestaat het tracé uit een combinatie van de bestaande 150 kV-verbinding en de nieuwe 380 kV-verbinding. Dit aspect is dan ook al betrokken bij de huidige besluitvorming.	Nee
133b	134, 135	<i>Zienswijze</i> Op een deel van het perceel is de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - technische specificaties' opgenomen. Deze aanduiding houdt verband met de aanwezigheid van een gasleiding. De regeling is echter te vrijblijvend voorgeschreven, gelet op het risico van het omvallen van een hoogspanningsmast. Er dient exacter te worden beschreven hoe aan het Bevi dient te worden voldaan.	
		<i>Antwoord</i> De in het kader van deze procedure te realiseren masten zijn, daar waar een mast binnen valafstand van een leiding ligt waarop het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) van toepassing is, alle voorzien van een onderzoek naar externe veiligheidsrisico's. In al die gevallen wordt voldaan aan het Bevb. Dit onderzoek is als bijlage bij het inpassingsplan gevoegd. De regeling in het inpassingsplan is bedoeld voor gevallen waarin in de toekomst een mastpositie wijzigt en borgt dat in die gevallen eveneens onderzoek wordt gedaan naar externe veiligheid en wordt voldaan aan het Bevb. Overigens stelt indiener dat in het geval van gasleidingen moet worden voldaan aan de bepalingen van het Bevi. Het Bevi geeft echter regels over inrichtingen, niet over buisleidingen. Op (bepaalde) gasleidingen is wel het Bevb van toepassing en daaraan is dan ook getoetst in het inpassingsplan.	Nee
133c	134, 135	<i>Zienswijze</i> Artikel 7.4 van de regels brengt met zich mee dat een groot aantal activiteiten niet meer zonder omgevingsvergunning kunnen worden uitgevoerd. Dit is onwenselijk en hierdoor worden onevenredige	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		beperkingen opgelegd aan de mogelijkheden om de woning en tuin te gebruiken op de wijze die hem goeddunkt. Bedoeling van indiener is om in de toekomst een extra woning te bouwen.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De reden voor het opnemen van een omgevingsvergunningplicht is dat voor bepaalde activiteiten een voorafgaande toetsing op de effecten daarvan op de belangen en de veiligheid van de hoogspanningsverbinding noodzakelijk zijn. Indien die toetsing uitwijst dat de belangen en de veiligheid van de verbinding niet worden geschaad dan kunnen de activiteiten in principe worden vergund. Er is daarbij op voorhand geen onevenredige beperking van de gebruiks- en bouw mogelijkheden op grond van het vigerende bestemmingsplan. Extra kosten ten behoeve van de omgevingsvergunning die als gevolg van de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding moeten worden gemaakt, komen voor degenen die met TenneT een zakelijk rechtsovereenkomst hebben gesloten en degenen aan wie een gedoogplicht is opgelegd voor vergoeding door TenneT in aanmerking.</p> <p>Het realiseren van een extra woning op het perceel van indiener is overigens op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Borsels Buiten' niet toegestaan. In het kader van een wijziging of een herziening van het vigerende bestemmingsplan zal de gemeente in het kader van een concreet plan een afweging moeten maken van de betrokken belangen. Daarbij zal bij wijziging of herziening van het bestemmingsplan in elk geval de regeling zoals die in het kader van dit inpassingsplan zal gelden moeten worden overgenomen.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Uitvoeringsbesluiten (7)</i>	
66a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De indiener heeft begrepen dat er vakwerkmasten gebruikt gaan worden. Dit blijkt niet duidelijk uit de stukken die ter inzage liggen. Wel is aan de plankkaart te zien dat er voor mast 1062 een andere markering gebruikt wordt. Hierdoor is er een onvolkomenheid in de vergunning en dient er een correctie plaats te vinden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe hoogspanningsverbinding zal bestaan uit wintrackmasten. Dit is toegelicht in paragraaf 2.2 van de toelichting bij het inpassingsplan. Daar is eveneens toegelicht dat vanwege de doorvaarthoogte voor scheepvaart bij het kanaal door Zuid-Beveland extra hoge masten nodig zijn. Deze kunnen technisch niet als wintrackmasten worden uitgevoerd. Om die reden staan naast het kanaal verhoogde vakwerkmasten. Op de verbeelding (kaart 5) is dit weergegeven met een specifieke aanduiding. De beide vakwerkmasten naast het kanaal (1061 en 1062) zijn tevens onderdeel van de verleende omgevingsvergunningen van de gemeente Kapelle (mast 1061) en de gemeente Reimerswaal (mast 1062).</p> <p>In de omgevingsvergunning van de gemeente Reimerswaal is vakwerkmast 1062 te vinden in de aanhef van de voorschriften en als onderdeel van bijlage 6 van de aanvraag (tekeningen nummers 74102194-032-670 en 74102194-35-901).</p> <p>In de omgevingsvergunning van de gemeente Kapelle is de vakwerkmast 1061 te vinden in de overwegingen van het besluit en als onderdeel van bijlage 6 van de aanvraag (tekeningen nummers 74102194-032-670 en 74102194-35-901).</p> <p>Er is derhalve geen sprake van een onvolkomenheid in de vergunningen ten aanzien van de vakwerkmasten.</p>	Nee
66b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de bijlage ontbreekt de kaart van mast 1062 waarop de hoogte staat vermeld. Hierover zijn verschillende maatvoeringen gecommuniceerd. De vergunningaanvraag dient op dit punt te worden aangevuld.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de omgevingsvergunningen van de gemeente Kapelle (mast 1061) en de gemeente Reimerswaal (mast 1062) zijn de gegevens van de masten te vinden in de bijlagen 4 en 6 van de aanvraag. Op deze tekeningen is de hoogte van de masten (98 meter) weergegeven. De vergunningsaanvraag behoeft op dat punt derhalve geen aanvulling.</p>	Nee
133a	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Uit het concept van de omgevingsvergunning van de gemeente Borsele blijkt niet dat de aanvraag is getoetst en voldoet aan de redelijke eisen van welstand. Ook blijkt niet uit dat concept dat B&W</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		voornemens zouden zijn de aangevraagde vergunning te verlenen zonder dat de aanvraag aan die eisen voldoet.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op grond van de Beeldkwaliteitsnota Borsele is een positief beeldkwaliteitsadvies van de dorpsbouwmeester vereist voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning. In de (ontwerp) omgevingsvergunning van de gemeente Borsele is bij de overwegingen van het onderdeel 'Bouwen van een bouwwerk' toegelicht dat de dorpsbouwmeester over de aanvraag advies heeft uitgebracht. Het oordeel is dat het uiterlijk en de plaatsing van de wintrackmasten, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan, voldoet aan de redelijke eisen van beeldkwaliteit.</p>	Nee
133b	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Voor de verbinding is voor de kruising met de provinciale weg een ontheffing nodig op basis van de provinciale wegenverordening. Uit de stukken blijkt dat GS voornemens is deze te verlenen. Echter is volgens de genoemde verordening het bevoegd gezag voor de afgifte van de vergunning het orgaan dat de Wabo-vergunning afgeeft (in dit geval B&W van Borsele) ook bevoegd gezag om te beslissen over de ontheffing van de provinciale wegenverordening</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De ontheffing van de Wegenverordening Zeeland heeft betrekking op het hebben van (stroom)draden boven een provinciale weg, zoals bedoeld in art. 7 lid 2, onder c van die verordening. Op grond van art. 13 lid 4 van de Verordening geldt dat voor de in lid 3 van dat artikel genoemde gevallen het bevoegd gezag het bestuursorgaan is dat is aangewezen op grond van de Wabo. De vereiste ontheffing op grond van art. 7 wordt in art. 13, lid 3 niet genoemd. Het bevoegd gezag voor de ontheffing is derhalve GS van de Provincie Zeeland.</p>	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Techniek en uitvoering (8)</i>	
		<p>Algemeen Tijdens de realisatiefase kan hinder optreden als gevolg van de bouw- en afbraakwerkzaamheden en het bouwverkeer. Daarbij kan gedacht worden aan zwaar transport, heien, rijden met shovels en bronbemaling. Deze werkzaamheden kunnen tijdelijk hinder veroorzaken bij omwonenden, in de vorm van geluidsoverlast, trillingen en verandering van de luchtkwaliteit. In paragraaf 6.4 van de plantoelichting wordt nader toegelicht welke kaders voor deze aspecten gelden. Meer informatie is ook te vinden in hoofdstuk 11 van het MER.</p> <p>Ten aanzien van de verkeersbewegingen en transportroutes geldt dat hieraan in de vergunningen reeds eisen gesteld zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van het vermijden van veelgebruikte fietsroutes en woonkernen. Daarnaast geldt op grond van de vergunningen dat ruim voorafgaand aan de uitvoerende werkzaamheden een logistiek plan door zowel de gemeenten als het waterschap en in voorkomende gevallen de provincie moet worden goedgekeurd. Daarbij worden de belangen van de omwonenden en de verkeersveiligheid door deze overheden behartigd.</p> <p>Voor de grondeigenaren, pachters en/of bewoners, waarbij werkzaamheden op het perceel moeten plaatsvinden, geldt dat nadere werkafspraken gemaakt zullen worden over de details van de werkzaamheden, in het kader van de af te sluiten zakelijk rechtsovereenkomst. De daaruit volgende werkafspraken gelden als eisen voor de uitvoerende aannemers.</p>	
66	140, 145, 146, 147	<p><i>Zienswijze</i> Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden, Vlakte heeft veel last van verkeershinder en de kanaalweg wordt ook gebruikt voor fietsers. De toenemende werkzaamheden baart ons zorgen m.b.t. veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast willen wij u er expliciet op wijzen dat de wegen rondom Vlakte, Kamperweg, Vlakeweg en Reeweg niet geschikt zijn voor extra verkeersbewegingen. Werkverkeer en sluipverkeer MOET hier geweerd worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Op grond van de vergunde situatie is een grote toename van verkeersbewegingen op de genoemde wegen in Vlakte niet voorzien. De transportbewegingen zullen met name plaatsvinden vanaf de Oude Rijksweg N289. Voorts geldt hierbij eveneens dat voorafgaand aan de werkzaamheden een logistiek plan dient te worden goedgekeurd door de wegbeheerder (waterschap en/of gemeente), waarbij alle betrokken belangen worden afgewogen en het uitgangspunt is dat de meest veilige situatie wordt gekozen.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Tijdens de uitvoeringsfase zal voor de omwonenden een meldpunt beschikbaar zijn om eventuele klachten over hinder en overlast direct te kunnen doorgeven. Voorafgaand aan de uitvoerende werkzaamheden zal hierover meer concreet bekend worden gemaakt. Daarnaast geldt overigens dat de gemeente op basis van de gemeentelijke regelgeving (Algemene Plaatselijke Verordening) handhavend kan optreden als er sprake is van onevenredige hinder en overlast.	
33	35	<i>Zienswijze</i> Ook tijdens de bouw ondervinden indieners overlast, niet alleen geluid- en stofoverlast, maar ook hinder tijdens de gewone werkzaamheden. Indiener is bijna altijd thuis en zal bij de uitvoering geluids- en stofoverlast ondervinden. Ook heeft zij er last van als zij buiten op het terras verblijft.	
		<i>Antwoord</i> Het is onvermijdelijk dat omwonenden enige hinder zullen ondervinden van de bouwwerkzaamheden. Het uitgangspunt voor de bouwwerkzaamheden is daarbij echter wel dat de hinder en overlast tot een minimum beperkt zal worden. Dit zal een contractuele verplichting zijn voor de uitvoerend aannemer(s). Ten aanzien van aspecten als stof en geluid zullen zo veel als redelijkerwijs mogelijk maatregelen getroffen moeten worden, zoals bijvoorbeeld het natspuiten van de werkwegen en werkterreinen op droge dagen. Ten aanzien van geluid geldt dat bijvoorbeeld de heiwerkzaamheden per mastlocatie zo kort als redelijkerwijs mogelijk gehouden dienen te worden, en in principe alleen overdag plaatsvinden. Zoals ook in het antwoord op zienswijze 6 is aangegeven, zal tijdens de uitvoeringsfase voor de omwonenden een meldpunt beschikbaar zijn om eventuele klachten over hinder en overlast direct te kunnen doorgeven. Voorafgaand aan de uitvoerende werkzaamheden zal hierover meer concreet bekend worden gemaakt. Daarnaast geldt overigens dat de gemeente op basis van de gemeentelijke regelgeving (Algemene Plaatselijke Verordening) handhavend kan optreden als er sprake is van onevenredige hinder en overlast.	Nee
44		<i>Zienswijze</i> Indiener is van oordeel dat de hinder in de aanlegfase ten onrechte niet is onderzocht. Doordat de verbinding recht over zijn perceel heen gaat, verwacht de indiener dat hij gedurende de aanleg hiervan hinder ondervindt in zijn bedrijfsvoering. Indiener verzoekt om te verduidelijken in welke mate hij hinder ondervindt in de aanlegfase.	
		<i>Antwoord</i> Hierbij wordt verwezen naar het onderdeel 'Algemeen' en het antwoord op zienswijze 33 ten aanzien van hinder. In aanvulling daarop kan voor deze specifieke situatie gezegd worden dat de hinder in de aanlegfase zeer beperkt zal zijn. Op de gronden van de indiener zijn geen werkwegen of werkterreinen voorzien. Na realisatie van de masten zullen de geleiders over het gebouw van indiener getrokken	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		worden. Daarbij zal enkele dagen gebruik worden gemaakt van tijdelijke eenvoudige (houten) jukken zodat de geleiders over het pand heen gebracht kunnen worden. De hinder hiervan zal beperkt en kortstondig zijn. De details en de planning van deze werkzaamheden zullen nader met indiener afgestemd worden in het kader van de af te sluiten zakelijk recht overeenkomst.	
93b	95, 96, 97, 98, 123	<i>Zienswijze</i> De bedrijfsvoering voor enkele bedrijven is voor een belangrijk deel afhankelijk van de seizoenen, bijvoorbeeld het oogstseizoen. Het is van het grootste belang dat zij tijdens het oogstseizoen ongehinderd hun bedrijfsactiviteiten kunnen uitvoeren. In de plannen wordt echter geen antwoord gevonden op de vraag wanneer de bouwactiviteiten (bij benadering) zijn gepland. Er wordt daarom verzocht om te verduidelijken of er bij de bouw van de hoogspanningsverbinding rekening wordt gehouden met de (seizoensgebonden) bedrijfsactiviteiten van landbouwers en fruittelers.	
		<i>Antwoord</i> De uitvoeringplannen en -planning zijn nog niet in detail bekend omdat er nog geen uitvoerend aannemer is gecontracteerd. Zoals aangegeven in het onderdeel 'Algemeen' zullen met de indieners die rechthebbenden zijn van gronden waarop de uitvoering plaatsvindt, nadere werkafspraken worden gemaakt in het kader van het af te sluiten zakelijk recht. De planning en oogstperioden van indiener zullen onderdeel uitmaken van deze werkafspraken. De te maken werkafspraken gelden als eisen voor de uitvoerend aannemer.	Nee
99		<i>Zienswijze</i> De keuze van het beoogde tracé en de daarbij toegepaste techniek blijken mede te worden bepaald door het onderhoudsaspect voor de betreffende verbindingen. De vraag kan gesteld worden hoe dat dan nu gebeurt, aangezien deze verbindingen al tientallen jaren in bedrijf zijn. Uit de MER-documenten blijkt niet voldoende hoe het onderhoud precies van invloed is op de gemaakte keuzes. Als er geen sprake is van een ringstructuur of alternatieve route, blijft onderhoud een moeilijke zaak.	
		<i>Antwoord</i> Omdat de nieuwe verbinding in alle gevallen wordt gecombineerd met een bestaande verbinding (150 kV of 380 kV), zal er in de nieuwe situatie altijd sprake zijn van een zogenaamde 'N-1' situatie. Dat wil zeggen dat er onderhoud kan plaatsvinden aan de verbinding en tevens een storing optreedt in de andere verbinding, dit niet zal leiden tot uitval in het net.	Nee
124a	128	<i>Zienswijze</i> De bouw van de masten zal mogelijk schade toebrengen aan de woning. Zelfs als er geen bouwverkeer door de Zuidhof zal rijden en er niet geheid zal worden, kunnen trillingen, onttrekking van water of andere onvoorziene omstandigheden tot schade kunnen leiden. Ook kan tijdens bouwwerkzaamheden sprake zijn van immateriële schade door hinder en vermindering van woongenot. Verzocht wordt nu al vast te leggen hoe schade tijdig en correct wordt gecompenseerd.	
		<i>Antwoord</i> Voor de woningen aan de Zuidhof geldt dat deze op dusdanige afstand van de nieuw te bouwen masten liggen dat geen schade van de werkzaamheden te verwachten is. Ten aanzien van het bouwverkeer geldt voorts dat er geen zwaar bouwverkeer is toegestaan over de Zuidhof. Deze afspraken zijn reeds	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>vastgelegd in het kader van de bouw van het station Rilland en gelden tevens voor de realisatie van de hoogspanningsverbinding ZW380 kV West. Voorts heeft TenneT aangegeven dat er een nulmeting wordt uitgevoerd bij de woningen aan de Zuidhof. Het uitvoeren van een nulmeting is in verschillende uitvoeringsbesluiten vastgelegd.</p> <p>Ten aanzien van de compensatie van schade wordt verwezen naar het onderdeel 'Schade' van deze Nota.</p>	
125	126	<p><i>Zienswijze</i> Gewezen wordt op het feit dat de in het plangebied gelegen infrastructuur te allen tijde vrij toegankelijk moet zijn, zowel tijdens als na de werkzaamheden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De bedoelde infrastructuren (buisleidingen) zullen zowel tijdens als na de werkzaamheden toegankelijk zijn voor de beheerder. In het kader van het af te sluiten zakelijk recht zullen met indiener nadere detailafspraken worden gemaakt over de fasering en planning van de uitvoerende werkzaamheden. Dit is een tevens een voorschrift in de verleende omgevingsvergunningen.</p>	Nee
137a		<p><i>Zienswijze</i> Fasehoekverschil: indiener vraagt aandacht voor ontwerp en bedrijfsvoering van het 380 kV-station Borssele en vraagt om een minimaal fasehoekverschil (verschil tussen eigen bedrijfsinstallatie en secundaire zijde van te installeren reservetransformator die wordt gevoed vanuit het 380 kV-station). Dit is belangrijk ingeval snelle overname van stroomvoorziening noodzakelijk is in geval van uitval van het 150 kV-station Borssele om schade of uitval van grote componenten van de kerncentrale te voorkomen. Hierover ziet indiener graag nader overleg met deskundigen van TenneT.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Er is geen aanleiding om aan te nemen dat aansluiting op het 380 kV-station bij een dergelijke snelle overname niet mogelijk zou zijn of bemoeilijkt zou worden. Het 380 kV-net is sterk genoeg om voorkomende fasehoekverschillen snel te synchroniseren. Uiteraard is TenneT bereid om hierover nader overleg te hebben met indiener.</p>	Nee
137b		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vraagt of er recent onderzoek is gedaan naar netstabiliteitsveranderingen i.v.m. voorgenomen netuitbreidingen. Wat zijn de bevindingen uit eventueel onderzoek? Indien er geen onderzoek is gedaan, dan graag alsnog onderzoek met specifiek aandacht voor tussentijdse netconfiguraties en schakeltoestanden tijdens (om)bouwperiode.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Bij de uitbreiding van het landelijk netwerk vindt voortdurend onderzoek naar de netstabiliteit plaats. Uit dit onderzoek komt naar voren dat met de aansluiting van de nieuwe 380 kV-verbinding sprake is van een verbetering van de netstabiliteit, door de toevoeging van een extra 380 kV-verbinding vanaf Borssele richting Rilland. Het meest recente onderzoek is inmiddels in bezit van indiener.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

137c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Kans op overspanningen: indiener verwijst naar quickscan document 000.145.20 0393457 van TenneT waarin onwenselijkheid van verkabeling 380 kV-delen in het westelijk deel van de Zuid-West 380 kV-verbinding wordt aangetoond. Uit het document blijkt dat tijdens fase 1 hoge impedantie ontstaat bij 100 Hz. Indiener verwijst naar figuren 2 en 3 uit het genoemde document en vraagt of het wel mogelijk is om met 380 kV-hoogspanningsnet bedrijf te voeren zolang fase 2 (oostelijk tracé Rilland-Tilburg) nog niet operationeel is. Het document spreekt van een kritieke situatie in fase 1 met grote kans op overspanningen. Indiener wijst wellicht ten overvloede – (sic) op de verplichtingen van netwerkbeheerder ex art. 16 lid 1 en 2 Elektriciteitswet. Daarbij verwijst hij ook naar de zorgen van Tractabel ter zake.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Uit het rapport blijkt dat de betreffende overspanningen worden veroorzaakt door de aansluiting van de 220 kV-kabels van het net op zee, dat noodzakelijk is voor de aansluiting van de windparken. Voor deze overspanningen zijn passende mitigerende maatregelen vereist op het transformatorstation Borssele. Momenteel wordt onderzoek uitgevoerd naar de exacte configuratie van deze maatregelen. Om risico's ten aanzien van de leveringszekerheid te mijden heeft TenneT vanuit haar taak als netbeheerder geadviseerd om geen onderdelen van de hoogspanningsverbinding ZW380 kV West ondergronds te brengen. Voor het overige wordt ten aanzien van dit onderwerp verwezen naar het onderdeel 'Ondergronds' van deze Nota.</p>	Nee
137d		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Operationele afstemming: verzoek indiener heeft als doel dat tijdens grote netuitbreidingen in Zeeland de kerncentrale ongestoord en veilig elektriciteit kunnen produceren/opnemen. Het is belangrijk dat er zorgvuldige voorbereiding en heldere communicatie gebeurt. Indiener wil graag ver van tevoren op de hoogte zijn van de plannen en stelt voor om bij de beheerder van het landelijk transportnet en bij de indiener een coördinator aan te wijzen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT zal vanuit haar rol als netbeheerder aangeslotenen altijd informeren voor belangrijke onderhouds- of wijzigingsactiviteiten in het net. TenneT gaat graag in overleg met indiener om de voorgestelde coördinator aan te wijzen</p>	Nee
137e		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Onderhoud 4-circuit wintrackmasten: indiener heeft zorgen om onderhoud wintrackmasten. Het ontwerp-inpassingsplan beschrijft wel onderhoud van de vakwerkmasten maar niet van de wintrackmasten. Indiener verzoekt om expliciet aan te geven hoe het zit met niet-beschikbaarheid van circuits in 4-circuit wintrackmasten tijdens onderhoud van naburige circuits.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het ontwerp van de wintrackmasten met 4-circuits 380 kV is dusdanig dat er bij onderhoud slechts één circuit uitgeschakeld moet worden. Dit is anders dan bij gecombineerde vakwerkmasten. Ingeval van onderhoud en storing van een circuit blijven er bij de Wintrackmast dan nog twee circuits beschikbaar. Hiermee wordt voldaan aan de eisen uit de Netcode.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

137f		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Naar aanleiding van het quickscan-document van TenneT van 23 juli 2015 vraagt indiener zich af of het überhaupt mogelijk is om met het 380 kV-hoogspanningsnet op een verantwoorde en betrouwbare manier bedrijf te voeren tijdens de eerste jaren. Zoals indiener de tekst interpreteert lijkt er gedurende fase 1 sprake te zijn van een kritieke situatie, waarin 'de kans op overspanningen' zeer groot wordt geacht'. In dat licht wijst indiener TenneT op de verplichtingen van de netbeheerder conform de Elektriciteitswet.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Uit het rapport blijkt dat de betreffende overspanningen worden veroorzaakt door de aansluiting van de 220 kV-kabels van het net op zee. Deze kabels zijn noodzakelijk voor de aansluiting van de windparken. Voor het voorkomen van deze overspanningen zijn passende mitigerende maatregelen vereist op het transformatorstation Borssele. Momenteel wordt onderzoek uitgevoerd naar de exacte configuratie van deze maatregelen.</p>	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Gezondheid van mens en dier en magneetveldzones (9)</i>	
		<p>Algemeen Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden In verschillende zienswijzen worden zorgen geuit over de effecten van de magneetvelden van de nieuwe verbinding op de gezondheid. Rond hoogspanningsverbindingen ontstaan magneetvelden. In paragraaf 3.1.4 van de plantoelichting is aangegeven dat er uitgebreid wetenschappelijk onderzoek is gedaan naar dit onderwerp. Er is geen sprake van wettelijke limieten voor blootstelling aan deze magnetische velden, maar er is wel sprake van Europees en nationaal beleid. Op basis van het wetenschappelijk onderzoek zijn in internationaal verband limieten aanbevolen voor de sterkte van het magnetisch veld. Deze houden in dat blootstelling aan meer dan 100 microtesla wordt afgeraden. Deze waarden worden ook in Nederland gehanteerd en in bestaande situaties nergens overschreden. De verzamelde wetenschappelijke gegevens wijzen op het bestaan van een zwakke, maar statistisch significante associatie tussen het voorkomen van leukemie bij kinderen tot 15 jaar en het wonen in de nabijheid van bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een oorzakelijk verband tussen blootstelling aan magnetische velden van deze hoogspanningsverbindingen en het ontstaan van leukemie bij kinderen.</p> <p>De nota 'Nuchter Omgaan met risico's' (Kamerstukken II, 2004/05, 28 089, nr. 6) gaat in op het voorzorgsbeginsel. Het voorzorgsbeginsel houdt in dat, wanneer een activiteit potentieel schadelijke effecten kan hebben, maatregelen ter voorkoming of beperking van die potentiële effecten niet achterwege mogen worden gelaten op de enkele grond, dat wetenschappelijk onzeker is of die effecten daadwerkelijk zullen optreden. De nota is nader ingevuld in de brief met betrekking tot hoogspanningsverbindingen van 3 oktober 2005 'Advies met betrekking tot hoogspanningslijnen' (SAS/2005183118, te raadplegen via www.rivm.nl). Deze brief bevat een beleidsadvies aan onder meer gemeenten en beheerders van het hoogspanningsnet. Het advies is gebaseerd op de beschikbare wetenschappelijke informatie en het voorzorgsbeginsel. Het advies is van toepassing bij de vaststelling van structuurvisies en bestemmingsplannen en bij de vaststelling van tracés van bovengrondse hoogspanningsverbindingen, dan wel bij wijzigingen in bestaande plannen of wijziging van bestaande bovengrondse hoogspanningsverbindingen.</p> <p>In dat advies dat gebaseerd is op het voorzorgsbeginsel wordt geadviseerd om: 'zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningsverbindingen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone)'.</p>	

		<p>Naar aanleiding van concrete vragen van gemeenten, provincies en netbeheerders en enkele rechterlijke uitspraken, heeft de minister van VROM bij brief van 4 november 2008 (kenmerk DGM/2008105664, te raadplegen via www.infomil.nl) het advies van 3 oktober 2005 verduidelijkt. Enkele definities van begrippen als 'langdurig verblijf' en 'gevoelige bestemmingen' zijn nader verduidelijkt. Tot een 'langdurig verblijf' wordt gerekend, een verblijf van minimaal 14-18 uur per dag gedurende minimaal een jaar. Tot de 'gevoelige bestemmingen' worden woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen met bijbehorende erven en buitenspeelruimten gerekend. Daarnaast wordt dieper ingegaan op de betekenis van het verzorgingsbeginsel als basis voor het beleid. De brief is gebaseerd op een advies van de Gezondheidsraad van 21 februari 2008.⁶⁾</p> <p>In paragraaf 6.2.1 van de plantoelichting van het inpassingsplan is aangegeven dat het beleidsadvies is gebaseerd op het voorzorgprincipe en op het best beschikbare wetenschappelijk onderzoek. Het is aan te merken als een beleidsmatige keuze, gebaseerd op de resultaten van twee analyses van de beschikbare wetenschappelijke gegevens en in aanmerking genomen de onzekerheden van de uitkomsten van de relevante wetenschappelijke onderzoeken. De Gezondheidsraad en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) volgen de wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van effecten van magnetische velden op de gezondheid en beschikken over de meest recente wetenschappelijke inzichten die zij gebruiken voor hun adviezen aan het kabinet respectievelijk hun rapporten voor het ministerie van IenM. Uit de onderzoeken volgen geen wetenschappelijk onderbouwde aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan elektrische en magnetische velden van hoogspanningsverbindingen en andere vormen van kanker, miskramen, de ziekte van Parkinson, Amyotrofische Lateraal Sclerose (ALS), psychische klachten of stress en beschadiging van erfelijk materiaal/DNA. De Gezondheidsraad geeft in hun briefadvies 'Hoogspanningslijnen en de ziekte van Alzheimer' d.d. 30 maart 2009 haar bevindingen over een Zwitsers onderzoek dat een relatie legt tussen meer dan 10 jaar wonen binnen 50 meter van een hoogspanningsverbinding en sterfgevallen als gevolg van de ziekte van Alzheimer. Het onderzoek geeft een aanwijzing dat er een relatie zou kunnen zijn tussen hoogspanningsverbindingen en de ziekte van Alzheimer, maar geeft geen inzicht in de mogelijke verklaring hiervoor. De Gezondheidsraad heeft daarom op basis van dit onderzoek geen conclusies getrokken. Het onderzoek geeft echter geen aanleiding om te verwachten dat buiten de magneetveldzone van 0,4 microtesla effecten op mensen verwacht kunnen worden. Overigens worden in Deens onderzoek van Frei uit 2013 de aanwijzingen uit het Zwitsers onderzoek niet bevestigd (A. Frei e.a. (Residential Distance to High-voltage Power Lines and Risk of Neurodegenerative Diseases: a Danish Population-based Case-Control Study), online gepubliceerd in American Journal of Epidemiology van 9 april 2013).</p> <p>Er hebben zich geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan die tot nieuw (strenger) beleid op dit gebied zouden kunnen leiden. Het vigerende beleidsadvies is dan ook nog steeds adequaat (Kamerstukken II</p>	
--	--	---	--

6 <https://www.gezondheidsraad.nl/nl/taak-werkwijze/werkterrein/gezonde-leefomgeving/briefadvies-hoogspanningslijnen>.

		<p>2008/09, 27561, nr. 38). Gelet hierop is er geen aanleiding om in aanvulling op het beleidsadvies verdergaande eisen te stellen aan de magneetveldzone of aanvullend onderzoek te doen naar het gebied buiten de magneetveldzone. Wel heeft het ministerie van IenM in 2014 aan de Gezondheidsraad gevraagd om een actualisatie van het eerdere advies uit 2000. Deze actualisatie wordt in de loop van 2017 verwacht.</p> <p>Toepassing</p> <p>De toepassing van het beleidsadvies is beschreven in paragraaf 6.2.3 van de plantoelichting van het inpassingsplan. Ten behoeve van het opstellen van dit inpassingsplan is de specifieke magneetveldzone berekend. De 'specifieke zone' betreft de magneetveldzone berekend overeenkomstig de door het RIVM opgestelde Handreiking. Ten behoeve van het ontwerp-inpassingsplan is gerekend met Handreiking 4.0, versie van 3 november 2014. Zoals in paragraaf 3.1.4 van de plantoelichting is beschreven, is sinds 26 oktober 2015 versie 4.1 van de Handreiking van kracht. In Handreiking 4.1 wordt aangegeven dat de belangrijkste wijziging in deze versie de toevoeging is van een attendering voor die hoogspanningslijnen waarvoor geldt dat de jaargemiddelde belasting in enig jaar hoger was of kan worden dan 30% van de ontwerpbelasting voor 220 en 380 kV-lijnen en 50% van de ontwerpbelasting voor 50, 110 en 150 kV-lijnen. Het RIVM heeft recent op basis van gegevens over bovengrondse hoogspanningslijnen in de jaren 2011 en 2013 verkennend onderzocht of de belasting van de hoogspanningslijnen in de praktijk overeenkomt met de getallen waarmee in de Handreiking de magneetveldzone wordt berekend (www.rivm.nl, RIVM rapport 2015-0187). Bij de meeste hoogspanningslijnen ligt de belasting ruim onder deze percentages en slechts bij drie procent worden de percentages overschreden. Het gaat om twee 380 kV-circuits van de buitenlandverbinding Maasbracht-Duitsland waarvoor de jaargemiddelde belasting graad in 2013 boven de 30% lag, namelijk 38% en 36%. Geen van de overige 380 en 220 kV-verbindingen overschrijden de 30%. Van de zijde van TenneT is aangegeven dat zij geen aanleiding heeft te veronderstellen dat overschrijding van de 30% respectievelijk 50% van de ontwerpcapaciteit aan de orde zal zijn bij lijnen betrokken bij ZW 380 kV west.</p> <p>Ten behoeve van de vaststelling van het inpassingsplan zijn de magneetveldberekeningen opnieuw uitgevoerd in overeenstemming met versie 4.1 van de Handreiking. Doordat de nieuwe verbinding grotendeels bundelt met de bestaande verbinding, ontstaat conform de Handreiking 4.1 (rekening houdend met verbindingen in elkaars nabijheid) één gecombineerde magneetveldzone voor de bestaande en de nieuwe verbinding. Er wordt een extra berekening uitgevoerd waardoor de specifieke magneetveldzone van alleen de nieuwe verbinding inzichtelijk wordt gemaakt. Met behulp van de drie berekende specifieke magneetveldzones (bestaand, nieuw en gecombineerd) kunnen de gevoelige bestemmingen als gevolg van de nieuwe verbinding worden bepaald. Het gaat hierbij om alle gevoelige bestemmingen in de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding en de nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de gecombineerde zone (verschil tussen bestaande en gecombineerde magneetveldzone). Het uitkoopbeleid van TenneT is alleen op de gevoelige bestemmingen als gevolg van de nieuwe verbinding van toepassing.</p>	
--	--	---	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Bij de tracering van de nieuwe verbinding is op basis van de <i>indicatieve</i> magneetveldzone (zie tabel 2.1 in paragraaf 2.2 van de plantoelichting van het inpassingsplan voor de verschillende indicatieve magneetveldzones) zoveel als redelijkerwijs mogelijk vermeden dat gerealiseerde en niet-gerealiseerde (papieren) gevoelige bestemmingen binnen deze magneetveldzone komen te liggen. Voor het definitieve tracé wordt de <i>specifieke</i> magneetveldzone van de nieuwe hoogspanningsverbinding berekend. Ondanks zorgvuldig traceren zijn desalniettemin binnen de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding 25 bestaande gevoelige bestemmingen aanwezig in de vorm van kleinschalige concentraties van woningen. Verder is er sprake van 6 niet-gerealiseerde (papieren) gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone.</p> <p>In bijlage 5a bij de plantoelichting van het inpassingsplan is een analyse opgenomen van deze gevoelige bestemmingen. Op grond van het beleidsadvies is het aanvaardbaar dat er bij kleinschalige concentraties van woningen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Voor deze gevoelige bestemmingen is een zorgvuldige afweging gemaakt omdat een stapeling van negatieve milieufactoren in dat geval aanleiding kan zijn voor het treffen van extra voorzorgen of maatregelen. Van de gevoelige bestemmingen (zowel feitelijk bestaande als niet-gerealiseerde) die in de magneetveldzone komen te liggen, is daarom beoordeeld of deze kunnen blijven bestaan. Geconcludeerd is dat de bestaande gevoelige bestemmingen kunnen worden gehandhaafd.</p> <p>De situatie voor niet-gerealiseerde gevoelige bestemmingen is anders. Op deze locaties kan in principe relatief eenvoudig en zonder onevenredige belangen aantasting worden vermeden dat deze gevoelige bestemmingen alsnog binnen de magneetveldzone worden gerealiseerd. Bij de niet-gerealiseerde gevoelige bestemmingen is de mogelijkheid tot realisatie daarom wegbestemd.</p>	
1	3, 5, 7, 8, 9, 12, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener is tijdens de inloopavond in 2014 geïnformeerd over magneetveldzones. Daarbij geeft indiener aan op een kruising te wonen van de reeds bestaande 150 kV en de beoogde 380 kV-tracé. Het eerste 380 kV was bewust op een grotere afstand van de boerderij gepland vanwege de magneetveldzones. Het nieuwe tracé wordt op kortere afstand gerealiseerd. Indiener verwacht gezondheidsrisico's voor de bewoners van de boerderij.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming. De woning ligt op 145 meter van het hart van de nieuwe verbinding. Tussen de keuze voor het voorgenomen tracé in 2011 en de ter inzage legging van het ontwerp-inpassingsplan heeft uitwerking en optimalisatie van het tracé plaatsgevonden. Mede naar aanleiding van onderzoeken ten behoeve van de mastposities hebben beperkte verschuivingen plaatsgevonden om te zorgen dat de funderingen, masten en verbinding voldoen aan de daarvoor geldende eisen. Daarmee ligt het definitieve tracé op veel plaatsen net wat anders dan eerder in het proces.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		De Handreiking van het RIVM (laatste versie van 26 oktober 2015, versie 4.1) geeft aan hoe de breedte van de magneetveldzone bij bovengrondse hoogspanningslijnen wordt berekend. Het betreft de situaties van solo-lijnen, combinatielijnen en lijnen in elkaars nabijheid. Bij de berekening van de specifieke magneetveldzone wordt derhalve naar een combinatie met andere verbindingen of naastgelegen andere verbindingen gekeken. Dit werd eerder al ad hoc gedaan voor die situaties waar daarvan sprake was. Met de actualisatie van de Handreiking is dit, daar waar hiervan sprake is, een vast onderdeel van de rekenmethodiek geworden. Verder wordt naar het algemene deel van de beantwoording verwezen.	
2		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat de magneetveldzone zoals aangegeven in het ontwerpbesluit, onjuist is. Er wordt gesproken over 2x380 kV terwijl er 4x380 kV in de nieuw te bouwen leiding wordt gehangen. Ook de 80 meter zone van het magneetveld is naar mening van de indiener te weinig en zal richting de toekomst moeten worden aangepast naar minimaal 120 meter. Een en ander is in Noord-Amerika al verplicht. De volksgezondheid wordt daarom niet gewaarborgd.	
		<i>Antwoord</i> In de plantoelichting van het inpassingsplan is in paragraaf 2.2 tabel 2.1 opgenomen met de indicatieve magneetveldzones om aan te geven dat deze zone bij de Wintrackmast sterk is versmald ten opzichte van de tot nu toe gebruikelijke masttypes. Dat is waar de indiener vermoedelijk naar verwijst. Voor het tracé worden specifieke magneetveldzones berekend. De specifieke magneetveldzone is de strook grond die zich aan beide zijden langs de hoogspanningsverbinding uitstrekt en waarbinnen het magneetveld gemiddeld over een jaar hoger dan 0,4 microtesla is of in de toekomst kan worden, berekend overeenkomstig de Handreiking van het RIVM. Hierbij wordt rekening gehouden met specifieke kenmerken zoals type mast, veldlengte en masthoogte. Voor het deel met 4x380 kV is bij de berekening van de magneetveldzone, anders dan indiener aangeeft, wel hier rekening mee gehouden. Indiener maakt een opmerking over Noord-Amerika. Zoals aangegeven hangt de breedte van de magneetveldzone af van verschillende factoren. Indiener geeft echter geen informatie over de bedoelde situatie in Amerika waardoor een specifieke reactie hierop niet mogelijk is. Met betrekking tot de toekomstige situatie wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording onder het kopje Toepassing.	Nee
3a		<i>Zienswijze</i> Volgens indiener wordt er niet onderbouwd wat de gevolgen zijn voor omwonenden van het wonen en werken tussen 2 rijen hoogspanningsmasten. Zoals contaminatie van straling tussen de 2 rijen masten. De contaminatie van straling tussen een 380 kV-lijn en de nieuw aan te leggen 4x380 kV-lijn is dan ook over het hoofd gezien.	
		<i>Antwoord</i> Gelet op de afstand van de woning van indiener is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning van indiener ligt op 283 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Indiener bedoeld vermoedelijk beïnvloeding van lijnen in elkaars nabijheid. De Handreiking van het RIVM (laatste versie van 26 oktober 2015, versie 4.1) geeft aan hoe de breedte van de magneetveldzone bij bovengrondse hoogspanningslijnen wordt berekend. Het betreft de situaties van solo-lijnen, combinatielijnen en lijnen in elkaars nabijheid. Bij de berekening van de specifieke magneetveldzone is gewerkt volgens de Handreiking van het RIVM en er is dan ook gekeken naar een combinatie met andere verbindingen of naastgelegen andere verbindingen. Ook bij het berekenen van de magneetveldzones voor ZW380 kV west is rekening gehouden met deze Handreiking.</p> <p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	
3b		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest voor meer gezondheidsrisico's.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. De woning van indiener betreft geen gevoelige bestemming.</p>	Nee
5	8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat er vanuit brochures en literatuur is gebleken dat er een statistisch verband bestaat tussen de afstand waarbinnen mensen van zo'n verbinding wonen en de kans dat zij leukemie/Alzheimer kunnen krijgen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
6		<p><i>Zienswijze</i> De hoogspanningslijn hindert volgens indiener de bewoners van het woonhuis aan de Capelleweg 4 in Kruiningen. Daarin wonen namelijk twee kinderen onder de 15 jaar. Voor hen is de kans op het krijgen van leukemie aanwezig, wanneer zij onder een hoogspanningslijn wonen. Hierdoor is verhuizen noodzakelijk.</p> <p>Op de Herinneringsdijk in Nisse is wel rekening gehouden met het feit dat de geplande hoogspanningsleiding niet over dit monument loopt. Echter is er totaal aan voorbij gegaan aan het feit dat in een woonhuis waar twee jonge kinderen wonen, wel een leiding kan lopen. Een herinneringsmonument wordt belangrijker geacht dan de woonplek van twee jonge kinderen. Waarom is</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		er niet gekeken naar gevoelige bestemmingen waar kwetsbare kinderen wonen en deze objecten te ontzien? Via de gemeente was dit toch eenvoudig na te gaan?	
		<p><i>Antwoord</i> Rekening houdend met het uitgangspunt van zo lang mogelijke rechtstanden en het daarmee vermijden van onnodige knikken in de verbinding, is er zoveel als redelijkerwijs mogelijk afstand gehouden tot woningen en daarmee vermeden dat er nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Anders dan indieners aangeven is ook hun woning steeds in beeld geweest. Feit blijft dat ondanks optimalisatie van het tracé en daarmee het nog verder beperken van nieuwe gevoelige bestemmingen, er 25 gevoelige bestemmingen liggen binnen de magneetveldzone van de totale verbinding tot Rilland. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied valt daaraan niet te ontkomen. Ook de woning Capelleweg 4 is aangemerkt als gevoelige bestemming binnen de magneetveldzone.</p> <p>In bijlage 16 bij het inpassingsplan is een afweging gemaakt per gevoelige bestemming over de vraag of de woning redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven. Voor alle beschreven gerealiseerde bestemmingen geldt dat deze gehandhaafd kunnen blijven, dus ook de woning op het perceel Capelleweg 4. Het is derhalve mogelijk en aanvaardbaar om het huidige gebruik voort te zetten en dan heeft de eigenaar recht op een schadevergoeding. Indien de eigenaar dit niet wenst, doet TenneT eigenaren/bewoners een aanbod voor aankoop. Ook huurders van woningen worden desgewenst in de gelegenheid gesteld om op basis van een volledige schadeloosstelling te verhuizen.</p>	Nee
7	23, 24, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 147, 148, 149, 150, 151, 152	<p><i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat langdurige arbeid onder de draden gezondheidsrisico's kan opleveren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
10a	45, 68, 69, 101, 102, 119, 127, 144, 145, 153	<p><i>Zienswijze</i> Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4x380 kV-circuits, die in tegenstelling tot de solomast wordt opgewaarderd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380 kV-tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2x150 kV-circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en indiener vindt dit daardoor zeer ernstig en verontrustend.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de startnotitie voor de milieueffectrapportage van mei 2009 zijn verschillende alternatieven gepresenteerd waarvan werd aangegeven dat die in het MER onderzocht zouden worden. In de startnotitie is aangegeven dat bij sommige alternatieven sprake kon zijn van 4-circuits 380 kV. Zo staat er bij alternatief C380: 'Dit alternatief zou inhouden dat de bestaande masten met twee circuits worden vervangen door masten met vier circuits met een capaciteit die nodig is om te kunnen voldoen aan de n-1 doelstelling voor de leveringszekerheid.' En er staat bij alternatief C150: 'Aan elke mast worden twee circuits van 150 kV en twee circuits van 380 kV gehangen.' Reeds in de startnotitie van mei 2009 is dus al aangegeven dat er mogelijk sprake zal zijn van 4-circuits masten.</p> <p>De Handreiking van het RIVM (laatste versie van 26 oktober 2015, versie 4.1) geeft aan hoe de breedte van de magneetveldzone bij bovengrondse hoogspanningslijnen wordt berekend. Het betreft de situaties van solo-lijnen, combinatielijnen en lijnen in elkaars nabijheid. Bij de berekening van de specifieke magneetveldzone wordt derhalve met deze aspecten rekening gehouden.</p>	Nee
10b	45, 68, 69, 101, 102, 127, 143, 144, 145, 153	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener verwacht gezondheidsrisico's voor mens en dier. Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hiervan is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst ('Voor zover nu bekend ...').</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor het deel van de vraag over magneetvelden wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.</p> <p>Regels ten aanzien van luchtkwaliteit zijn opgenomen in de Wet luchtkwaliteit (hoofdstuk 5 Wet milieubeheer, Titel 5.2. Luchtkwaliteitseisen). Voor projecten, die 'in betekenende mate' gevolgen voor de luchtkwaliteit kunnen hebben, zijn grenswaarden vastgesteld. Projecten die niet 'in betekenende mate' (nibm) een bijdrage leveren aan de luchtverontreiniging, worden niet individueel getoetst aan deze grenswaarden. Dit is het geval als kan worden aangetoond dat een project minder dan 1,2 microgram/m³ bijdraagt aan de jaargemiddelde concentratie van zowel PM₁₀ (fijnstof) als NO₂ (stikstofdioxide).</p> <p>Door de coronaontladingen worden (naast ozon) ook negatieve en positieve ionen gevormd. Het RIVM heeft in 2007 en 2011 literatuuronderzoek gedaan naar deze complexe materie. In dit onderzoek is geconcludeerd dat er elektrische ontladingen ontstaan bij hoogspanningsverbindingen en dat dit leidt tot oplading van fijnstof. Dit geladen fijnstof wordt verspreid door de wind. Er is niet aannemelijk gemaakt</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>dat er vervolgens extra neerslag plaatsvindt van fijnstof in longen, luchtwegen of op de huid. Veel extra lading op fijnstof deeltjes leidt wel tot extra neerslag in de luchtwegen, maar daar is zeker een tien keer hogere lading voor nodig dan bij een hoogspanningsverbinding kan ontstaan.</p> <p>Hoogspanningsverbindingen emitteren geen fijnstof (zijn geen bron) en leiden niet tot het aantrekken van fijnstof. Het verspreidingsgedrag van fijnstof wordt vooral door de wind bepaald. Naar het oordeel van de ministers zijn de effecten op de gezondheid ten gevolge van fijnstof voldoende duidelijk om een weloverwogen besluit te nemen. Er zijn geen aanwijzingen dat hoogspanningsverbindingen aantoonbare schadelijke effecten hebben op de luchtkwaliteit voor wat betreft fijnstof.</p> <p>Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren en gewassen of gevolgen voor de voedselveiligheid als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen.</p>	
14		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener stelt geraakt te worden in zijn belang, omdat zijn woon- en leefomgeving en gezondheid wordt aangetast.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming. In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
20		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener zit straks tussen 2 lijnen welke op een afstand zijn gelegen van circa 90 meter en 230 meter. Indiener heeft geen weet van wat de magnetische velden met zijn gezondheid zullen doen. Volgens huidige normen is dat wel akkoord maar zij weten niet hoe de situatie over 20 jaar zal zijn.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning ligt op 257 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
24	28, 29, 30, 33	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indieneren maken zich zorgen in verband met (langdurig) werken onder en/of nabij een hoogspanningsverbinding. Zij vragen zich af of dat een gezondheidsrisico oplevert of vrezende zelfs lichamelijke schade.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
25		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Paarden van indiener staan in de omgeving van het tracé en kunnen reageren op magneetvelden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek (M.A.M. Beerlage, EM-velden van hoogspanningslijnen - onderzoek naar effecten op koeien, paarden, schapen en varkens, DNV GL rapport</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		15-2529, 26 oktober 2015) is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen.	
31		<i>Zienswijze</i> Indiener is bevreesd voor zijn gezondheid omdat hij onder en naast de geplande verbinding zijn werk moet uitoefenen en tevens op korte nabijheid woont met zijn gezin, waaronder jonge kinderen.	
		<i>Antwoord</i> In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. De woning van de indiener is geen gevoelige bestemming (de woning ligt op 268 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Ook hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
32		<i>Zienswijze</i> Indieners zijn bevreesd voor de gevolgen voor hun gezondheid en die van hun kleinkinderen, wanneer ze op zo'n korte afstand wonen en werken van de geplande verbinding. Aangetoond is dat magnetische velden een verhoogd risico op kanker veroorzaken. Dit geldt niet alleen voor henzelf, maar ook de huurders van appartementen of diegene die in een kinderdagverblijf verblijven. Indieners passen daarnaast regelmatig op hun kleinkinderen die op het gehele perceel spelen, bovendien komen zij via de weg het erf op en bevinden zich daarmee voortdurend en regelmatig binnen de magneetveldzone.	
		<i>Antwoord</i> Het woonperceel (de agrarische bedrijfswoning met bijbehorende tuin) van indieners, gelegen aan de Goesestraatweg 44, te 's Gravenpolder, is gelegen buiten de specifieke magneetveldzone zodat geen sprake is van een gevoelige bestemming als bedoeld in het beleidsadvies (zie pagina's 15 en 16 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. Bovendien geldt dat in het beleidsadvies bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming worden aangemerkt. Ook hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
34		<i>Zienswijze</i> Twee zonen werken thuis op het akkerbouw- en fruitteeltbedrijf. Ook de andere twee kinderen werken wel eens mee. Omdat één van de belangrijkste loodsen ook binnen de magneetveldzone valt, vrezen indieners voor hun gezondheid. Omdat ze niet alleen wonen, maar ook nog eens werken binnen de zone maakt dit hen extra kwetsbaar. Alle vier gebonden aan de huidige woning, niet alleen vanwege werk, maar ook vanwege studie. Het zou beter zijn de hoogspanningsverbinding te verplaatsen. Juist de overheid zou hun gezondheid moeten waarborgen of verbeteren, indieners twijfelen daar sterk aan.	
		<i>Antwoord</i> De woning is een gevoelige bestemming. Rekening houdend met het uitgangspunt van zo lang mogelijke rechtstanden en het daarmee vermijden van onnodige knikken, is er zoveel als redelijkerwijs mogelijk afstand gehouden tot woningen en daarmee zo veel mogelijk vermeden dat er nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Feit blijft dat ondanks optimalisatie van het tracé en daarmee het nog verder beperken van nieuwe gevoelige bestemmingen, er 25 gevoelige bestemmingen liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding waaronder de woning van indieners. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied valt daaraan niet te ontkomen.	Nee

		<p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden wordt geadviseerd om: 'zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij <i>kinderen</i> tot 15 jaar langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningsverbindingen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone)'. De inwonende kinderen zijn in de leeftijd tussen de 17 en 28 jaar. Zie het algemene deel voor meer informatie over het beleidsadvies.</p> <p>Op grond van het beleidsadvies en het daarin verwoorde redelijkerwijs criterium, is het aanvaardbaar dat er bij kleinschalige concentraties van gevoelige bestemmingen, gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. In bijlage 5 bij het inpassingsplan is vervolgens de afweging gemaakt of de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven. Dat is hier het geval.</p> <p>Voor gerealiseerde gevoelige bestemmingen binnen de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding, geldt dat TenneT eigenaren/bewoners een aanbod voor aankoop doet. Ook huurders van woningen worden desgewenst in de gelegenheid gesteld om op basis van een volledige schadeloosstelling te verhuizen. Alle gevoelige bestemmingen bij ZW380 kV west kunnen gehandhaafd worden. Er hoeven geen bestaande gevoelige bestemmingen wegbestemd te worden. Indiener kan derhalve het huidige gebruik voortzetten en heeft dan recht op een schadevergoeding.</p> <p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Ook hiervoor wordt verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	
35		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De woning van indiener ligt binnen de magneetveldzone en ze zal volgens indiener daarom moeten verhuizen. Echter vanwege broze gezondheid wil zij hier geen medewerking aan verlenen. Daarnaast is zij afhankelijk van mantelzorg van haar dochter en schoonzoon die aan de overzijde wonen en werken, ook binnen de magneetveldzone. Verhuizing is ondenkbaar omdat de woning speciaal voor haar is aangepast.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De woning van indiener is een gevoelige bestemming. Rekening houdend met het uitgangspunt van zo lang mogelijke rechtstanden en het daarmee vermijden van onnodige knikken, is er zoveel als redelijkerwijs mogelijk afstand gehouden tot woningen en daarmee zo veel mogelijk vermeden dat er nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Feit blijft dat ondanks optimalisatie van het tracé en daarmee het nog verder beperken van nieuwe gevoelige bestemmingen, er 25 gevoelige bestemmingen liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding waaronder de woning van indieners. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied valt daaraan niet te ontkomen. Voor gerealiseerde gevoelige bestemmingen binnen de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding, geldt dat TenneT eigenaren/bewoners een aanbod voor aankoop doet. Ook huurders</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		van woningen worden desgewenst in de gelegenheid gesteld om op basis van een volledige schadeloosstelling te verhuizen. Alle gevoelige bestemmingen bij ZW380 kV west kunnen gehandhaafd worden. Er hoeven geen bestaande gevoelige bestemmingen wegbestemd te worden. Indiener kan derhalve het huidige gebruik voortzetten en heeft dan recht op een schadevergoeding.	
36		<i>Zienswijze</i> Indiener is bang voor de gevolgen voor haar gezondheid (en die van haar gezin) omdat zij er zo kortbij woont. TenneT hanteert niet voor niets het voorzorgsbeginsel. De kans op leukemie neemt toe, dat staat vast.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning van indiener ligt op 285 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
37		<i>Zienswijze</i> Indiener is bevreesd voor zijn gezondheid omdat hij zijn werk naast en onder de verbinding moet uitoefenen.	
		<i>Antwoord</i> In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
38a		<i>Zienswijze</i> Volgens indiener wordt door TenneT een verkeerde voorstelling van zaken gegeven. Indiener geeft aan dat door de verplaatsing van de masten naar de hoeken van zijn perceel er niet langer sprake is van een magneetveldzone op het perceel van indiener, terwijl dit geen vaste grens is. Door gewijzigde inzichten kan deze breder worden en daarbij dient de zone ter plaatse breder te zijn vanwege de positie aan de buitenzijde van de hoekpalen. Daarnaast vraagt de indiener zich af of er wel goed gemeten is, omdat de verbinding op het deel van het perceel wordt geplaatst. Hier spelen zijn kinderen regelmatig. Het perceel heeft daarmee de medebestemming Tuin, mede omdat het geheel met gebouwen en oprit één eigendom is. Hiermee is ten onrecht geen rekening gehouden en is daarmee in strijd met het voorzorgsbeginsel.	
		<i>Antwoord</i> Bij het inpassingsplan is de magneetveldberekening gevoegd die is gebaseerd op de aangevraagde mastposities (conform de aanvragen omgevingsvergunning voor de masten). De zonebreedte geeft ter plaatse van het perceel van indiener van de zienswijze dus de meest actuele stand van zaken weer op basis waarvan de woonbestemming buiten de magneetveldzone is gelegen. Artikel 7.2 lid a, onder 7 van de planregels geeft aan dat bij wijzigingen aan de lijn er geen nieuwe gevoelige bestemmingen mogen ontstaan. Op grond van het bestemmingsplan Buitengebied, 2e herziening van de gemeente Kapelle zijn de gronden bestemd voor 'agrarisch'. In de regels is aangegeven dat de gronden met deze bestemming zijn bestemd voor grondgebonden agrarische bedrijven. In de bouwregels is aangegeven binnen een	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>bouwvlak een bedrijfswoning mag worden gebouwd en bijbehorende bouwwerken. Het door indiener van de zienswijze bedoelde deel van het perceel ligt buiten dat bouwvlak. In de regels is niet aangegeven dat gronden buiten het bouwvlak mogen worden gebruikt voor tuin of andere onderdelen van de woonfunctie.</p> <p>Het stuk grond waarop de mast is voorzien is gezien het voorgaande op grond van het bestemmingsplan niet aan te merken als 'tuin'. Het stuk grond is omheind en in gebruik voor agrarische doeleinden. Ook in die zin is het stuk grond niet in gebruik als 'tuin' bij de woning.</p>	
38b	39, 145, 146	<p><i>Zienswijze</i> Indiener is bevreesd voor zijn gezondheid, omdat hij ter plaatse zowel werkt als woont. En welke gevolgen heeft de verbinding voor zijn vee.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming. In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Voor het eerste deel van de zienswijze wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.</p> <p>Met betrekking tot het onderdeel van de zienswijze over vee wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 25.</p>	Nee
39a	40	<p><i>Zienswijze</i> Ten aanzien van de gezondheid merkt indiener het volgende op. Bekend is dat de verbinding een verhoogde kans op leukemie bij mensen veroorzaakt. Het klemt des te meer daar indiener niet alleen woont, maar ook moet werken. Inmiddels is zijn gezin ook uitgebreid met een jong kind. Ditzelfde geldt voor eventuele gezondheidsgevolgen voor de veestapel. Zo is er een Franse zaak waarbij de betreffende landbouwer in het gelijk is gesteld toen zijn vee met gezondheidsproblemen te kampen had ten gevolge van de hoogspanningsverbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p> <p>Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek (M.A.M. Beerlage, EM-velden van hoogspanningslijnen - onderzoek naar effecten op koeien, paarden, schapen en varkens, DNV GL rapport 15-2529, 26 oktober 2015) is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen.</p> <p>Met betrekking tot de Franse uitspraak wordt het volgende opgemerkt. Het Hof van Caen concludeerde op 25 november 2015 dat de veehouder de aanwezigheid heeft bewezen van sterke, precieze, betrouwbare en consistente vermoedens dat er een causaal verband is tussen de aanwezigheid van de hoogspanningslijn en een deel van de problemen die zich met de melkproductie voordoet, namelijk een toename van het aantal cellen in de melk. Hierbij lijkt wetenschappelijke literatuur en een verklaring van</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		een veearts te zijn gebruikt. Gebleken is dat het verhoogde celgetal afnam toen de verbinding een tijd uit bedrijf was en na inbedrijfname weer toenam. Daaruit is de conclusie getrokken dat dit (mede) samenhangt met een in bedrijf zijnde hoogspanningsverbinding. Wetenschappelijk bewijs is daar niet voor. Van belang is dat de uitspraak van de Franse rechter alleen gaat over de impact op melkproductie, althans de melkkwaliteit in de concrete Franse situatie die niet feitelijk vergelijkbaar hoeft te zijn aan de situatie in Nederland. Bovendien is de uitspraak gewezen in het kader van een schadevergoedingsprocedure, in een situatie waarin naar het oordeel van het Hof aansprakelijkheid al was erkend.	
39b	40	<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat de lijnen vetten kunnen bevatten die schadelijk zijn voor grazend vee.	
		<i>Antwoord</i> De draden van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn gemaakt van een aluminiumlegering. In de geleiders zelf zitten vetten die pas bij zeer hoge temperaturen vloeibaar kunnen worden. In de praktijk komt het druipen van vetten vanuit de geleiders (nagenoeg) niet voor. Bij TenneT zijn geen gevallen bekend waarbij sprake zou zijn van schadelijke gevolgen voor grazend vee als gevolg van (druipende) vetten.	Nee
41a	43, 46, 106, 107, 118	<i>Zienswijze</i> Door de bouw van de nieuwe verbinding zal volgens indiener zijn bedrijf met bijbehorende gebouwen en woning (volledig) moeten worden verplaatst. Indiener vreest gezondheidsaspecten voor het gezin en personeel.	
		<i>Antwoord</i> In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. De woning van de indiener is een gevoelige bestemming. Verwezen wordt naar het antwoord onder nr. 35 en het algemene deel van de beantwoording.	Nee
41b	43, 46, 73, 106, 107, 110, 118	<i>Zienswijze</i> Indiener vreest gevaren voor mens en dier.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording en het antwoord op zienswijze 25.	Nee
44a		<i>Zienswijze</i> Met het voorgenomen tracé komen de kantoorfaciliteiten van de indiener op korte afstand te liggen van de hoogspanningsleidingen. Het bedrijfspand is circa 6,5 meter hoog, waarbij op 3,25 meter het kantoor bevindt. Indiener vreest gezondheidsklachten en problemen bij haar werknemers bij langdurige blootstelling aan de elektrische velden en magneetvelden.	
		<i>Antwoord</i> In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

44b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het RIVM en de Gezondheidsraad adviseren een maximaal gemiddeld stralingsniveau van 0,4 microtesla, echter is op basis van de plannen volgens indiener niet op te maken hoe hoog het stralingsniveau binnen de bedrijfsbebouwing is. De indiener verzoekt dan ook nader onderzoek naar het gemiddeld stralingsniveau en om na te gaan of de plannen van invloed kan zijn op de werknemers.</p> <p>In de plantoelichting wordt gesteld dat hoogspanningsverbindingen kunnen zorgen voor het zien van 'flitsen', maar dat dit niet als schadelijk wordt geacht. Echter kan tijdens het werk in het bedrijf van de indiener het zien van een flits, waardoor tijdelijk verblind, of verlies van coördinatie leiden tot gevaarlijke en onwenselijke situaties op de werkvloer.</p> <p>Indiener verzoekt tevens na te gaan of deze flitsen effect kunnen hebben op de laspakken die door het personeel gedragen worden. Een onverwachte reactie van de laspakken als gevolg van lichtflitsen kan tot gevaarlijke situaties leiden tijdens laswerkzaamheden. Hiermee is in de plannen geen rekening gehouden.</p> <p>Ook is onduidelijk wat de gevolgen zijn van de verbinding op elektrische apparatuur, zoals mobiele telefoons, computers, WiFi en gereedschappen binnen het bedrijf. Indiener vreest door storingen schade te ondervinden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. De keuze voor de grenswaarde van 0,4 microtesla is overigens gemaakt door het ministerie van Infrastructuur en Milieu en is niet door het RIVM of de Gezondheidsraad geadviseerd.</p> <p>Over de door indiener gemaakte opmerking over flitsen het volgende. Het zien van lichtflitsen kan niet voorkomen beneden de 100 microtesla en deze waarde wordt in bestaande situaties niet overschreden (zie algemene beantwoording).</p> <p>Voor wat betreft de storing van elektronica wordt verwezen naar de algemene beantwoording van de zienswijzen bij het thema 'Interferentie'.</p>	Nee
48		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De hoogspanningsverbindingen lopen zowel voor als achter het huis langs, dit leidt volgens indiener tot gezondheidsrisico's.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning ligt op 138 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
50		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener woont in de directe omgeving van de toekomstige hoogspanningsverbinding en is daarom ongerust over de gezondheidsrisico's welke nog niet juist zijn berekend en bepaald.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (woning ligt op 322 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
58		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest dat producten die onder de masten worden verbouwd onverkoopbaar zullen worden omdat er koperdeeltjes op kunnen zitten.	
		<i>Antwoord</i> De draden van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn gemaakt van een aluminiumlegering. In de geleiders zelf zitten vetten die pas bij zeer hoge temperaturen vloeibaar kunnen worden. In de praktijk komt het druipen van vetten vanuit de geleiders (nagenoeg) niet voor.	Nee
61	65, 119	<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat zolang er geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof is mensen zich zorgen zullen blijven maken. Ook omdat het RIVM slechts uitspraken kan doen op grond van de huidige stand van zaken van de wetenschap. Door tegenstrijdige wetenschappelijke onderzoeksresultaten wordt deze ongerustheid alleen maar versterkt.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 10b.	Nee
62a		<i>Zienswijze</i> Er is volgens indiener geen gezondheidsgarantie voor omwonenden. De magneetveldzone beslaat 140-180 meter, terwijl voor dezelfde leidingen in Noord-Amerika een marge van meer dan 200 meter wordt vereist. Wat de gevolgen zijn voor de volksgezondheid op de langere termijn kan niemand voorspellen.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. Indiener maakt een opmerking over Noord-Amerika. Zoals in het antwoord op zienswijze 2 is aangegeven hangt de breedte van de magneetveldzone af van verschillende factoren. Indiener geeft echter geen informatie over de factoren die gebruikt zijn bij het bepalen van de magneetveldzone in de bedoelde situatie in Amerika. Daardoor is een specifieke reactie hierop niet mogelijk.	Nee
62b		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat er onrust is bij omwonenden omdat niet te voorspellen is welke effecten de hoogspanningsverbinding op lange termijn op omwonenden zal hebben.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
63	74, 100, 105	<i>Zienswijze</i> Er is volgens indiener grote ongerustheid ten aanzien van de gezondheidsrisico's. Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten wonen en werken, maar geen kinderopvang realiseren. Deze onrust	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		wordt versterkt door de aanwezigheid van 4- en 2-circuitsmasten op zeer korte afstand van elkaar. In literatuur wordt een statistisch verband gelegd tussen Alzheimer en hoogspanningsverbindingen. Het voorzorgsprincipe is een halfslachtige weergave van de zorgen. Iets is veilig of iets is onveilig. Het uitkopen van burgers in de nabijheid van de hoogspanningsverbinding en deze vervolgens te verkopen aan belangstellende is pervers. Of u koopt de bewoners uit en sloopt de woningen of u toont aan dat er geen risico is van het wonen nabij een hoogspanningsverbinding.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (woning ligt op 873 meter van hart van de verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in haar uitspraken betreffende de Randstad 380 Zuidring en Noordring (zaaknr. Zuidring, 200908100/1/R1 en Noordring 201210308/1/R1) bevestigd dat de ministers zich bij de vaststelling van het inpassingsplan in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat zij zich op het moment van vaststelling van het inpassingsplan op het beleidsadvies mochten baseren.</p> <p>Op grond van het beleidsadvies en het daarin verwoorde redelijkerwijs criterium, is het aanvaardbaar dat er bij kleinschalige concentraties van gevoelige bestemmingen, gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Voor de gerealiseerde gevoelige bestemmingen binnen de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding, geldt dat TenneT eigenaren/bewoners een aanbod voor aankoop doet. Ook huurders van woningen worden desgewenst in de gelegenheid gesteld om op basis van een volledige schadeloosstelling te verhuizen. Indien de eigenaar niet wenst te verkopen, is het in beginsel mogelijk en aanvaardbaar om het huidige gebruik voort te zetten en dan heeft de eigenaar recht op een schadevergoeding.</p>	Nee
66a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De straling kan volgens indiener impact hebben op de vruchtbaarheid van dieren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Deze stelling is door indiener niet nader onderbouwd. Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren en gewassen of gevolgen voor de voedselveiligheid als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen. Verwezen wordt naar het antwoord onder 25.</p>	Nee
66b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er zijn bewoners die volgens indiener letterlijk het effect van een hoogspanningsmast op de gezondheid hebben ervaren. Een oude hoogspanningsmast die is verwijderd heeft bij een aantal mensen direct tot een verbetering van de gezondheid geleid.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De verzamelde wetenschappelijke gegevens wijzen op het bestaan van een zwakke, maar <i>statistisch</i> significante associatie tussen het voorkomen van leukemie bij kinderen tot 15 jaar en het wonen in de nabijheid van bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden voor een <i>oorzakelijk</i> verband tussen blootstelling aan magnetische velden van deze</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		hoogspanningsverbindingen en het ontstaan van leukemie bij kinderen. Verder wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.	
66c		<i>Zienswijze</i> Onderzoeken zijn gericht op een omgeving waar meer een landklimaat van toepassing is. Uit onderzoeken blijkt onvoldoende wat de invloed is op de straling en de overige effecten van het Zeeuwse zoute luchtklimaat op de draden, koppelingen en de masten, ook zou een ioniserend effect kunnen ontstaan. Er moeten volgens indiener dus plaatselijke onderzoeken worden verricht.	
		<i>Antwoord</i> Nader onderzoek naar het effect van het (zee)klimaat op de verschillende onderdelen van de hoogspanningsverbinding achten de ministers niet noodzakelijk; het klimaat in Zeeland wijkt niet significant af van dat van Nederland als geheel en dus zijn de verwachte effecten daar ook niet significant anders.	Nee
72		<i>Zienswijze</i> In brochures die het ministerie verspreidde staat dat er een statistisch verband bestaat tussen de afstand waarbinnen mensen vanaf zo een verbinding wonen en de kans dat zij leukemie kunnen krijgen. Er bestaat ook literatuur waar in wordt aangegeven dat er verband bestaat tussen het voorkomen van Alzheimer en de afstand waarbinnen mensen wonen tot zulke hoogspanningsverbindingen.	
		<i>Antwoord</i> De verzamelde wetenschappelijke gegevens wijzen op het bestaan van een zwakke, maar statistisch significante associatie tussen het voorkomen van leukemie bij kinderen tot 15 jaar en het wonen in de nabijheid van bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden voor een oorzakelijk verband tussen blootstelling aan magnetische velden van deze hoogspanningsverbindingen en het ontstaan van leukemie bij kinderen. Ook voor het voorkomen van Alzheimer is er geen verband gevonden. Verder wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
73b		<i>Zienswijze</i> Indiener wijst op gezondheidsaspecten voor gebruikers en omgeving.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
74a		<i>Zienswijze</i> Belangrijk zijn de gezondheidsaspecten waaraan de indieners blootgesteld worden. Zij vragen zich af of anderen wel met hun gezin bij twee tracés zouden willen wonen.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning van indiener ligt op 283 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
74b		<i>Zienswijze</i> Indieners hadden het plan om alpaca's of mini-ezels te houden. Wat zijn de gevolgen van de straling voor deze dieren.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 25.	Nee
75		<i>Zienswijze</i> Deze bovengrondse verbinding is volgens indiener een aanslag op ons leefmilieu. Onder milieuvervuiling verstaan we ook horizonvervuiling; hoogspanningsmasten en windmolens. Hoe meer kabels aan een mast hoe groter het magnetisch veld, dus stralingsgevaar.	
		<i>Antwoord</i> Voor de beantwoording wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.	Nee
80		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat het niet goed is voor de gezondheid. Ze wil graag fietsen door een groen Zeeland.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording. Ook op dit moment zijn er verschillende hoogspanningsverbindingen in Zeeland. De nieuwe 380 kV-verbinding komt naast een bestaande hoogspanningsverbinding te liggen. Na ingebruikname van de bestaande, gecombineerde verbindingen kunnen de bestaande verbindingen waarmee wordt gecombineerd worden afgebroken. Daarmee zal door de nieuwe 380 kV-verbinding het aantal doorsnijdingen van het landschap afnemen van 2 naar 1.	Nee
89a		<i>Zienswijze</i> Omstreeks 1930 werden de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof bekend. Indiener wil weten of er Europese wetgeving en/of regelgeving is geraadpleegd en toegepast?	
		<i>Antwoord</i> Voor het antwoord met betrekking tot magnetische velden wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording. Voor het antwoord met betrekking tot fijnstof wordt verwezen naar het antwoord bij 10b.	Nee
89b	7, 63, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 100	<i>Zienswijze</i> De indieners vragen om een nulmeting uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen.	
		<i>Antwoord</i> In de plantoelichting van het inpassingsplan is aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met magnetische velden als gevolg van hoogspanningsverbindingen. De basis van die onderbouwing wordt gevormd door het beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden dat verder is uitgewerkt in de Handreiking van het RIVM voor wat betreft de berekening van de breedte van de magneetveldzone. Naar aanleiding van het realiseren van de hoogspanningsverbinding Randstad 380 Zuidring heeft het RIVM de berekeningsmethode met metingen in het veld gevalideerd (Zie RIVM rapport met nr.: 2014-	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		0134). Conclusie van deze validatie is dat de berekeningsmethode valide is. Daarmee is er geen aanleiding opnieuw een nulmeting uit te voeren.	
89c		<i>Zienswijze</i> Indieners vragen of er onderzoek is gedaan naar de cumulatie van hoogspanningsverbindingen bij elkaar. Indieners komen op korte afstand tussen 2 hoogspanningsverbindingen te wonen. Indieners hebben nog geen rapporten hierover ontvangen. Indieners willen inzage in de rapporten van onderzoeken die zijn gedaan naar de cumulatieve werking van hoogspanningsverbindingen op geringe afstand van elkaar. Indieners vrezen storing van elektronica en aantasting van metalen.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning van indiener ligt op 149 meter van het hart van de nieuwe verbinding). De Handreiking van het RIVM (laatste versie van 26 oktober 2015, versie 4.1) geeft aan hoe de breedte van de magneetveldzone bij bovengrondse hoogspanningslijnen wordt berekend. Het betreft de situaties van solo-lijnen, combinatielijnen en lijnen in elkaars nabijheid. Zie hiervoor het algemene deel. De magneetveldonderzoeken zijn in bijlage 4 bij de plantoelichting te vinden. Voor wat betreft de storing van elektronica en de aantasting van metalen wordt verwezen naar de algemene inleiding bij het thema 'Interferentie'.	Nee
90		<i>Zienswijze</i> Het nieuwe tracé komt volgens indiener binnen afzienbare afstand van zijn woning. Er zijn volgens indiener twijfels over de gehanteerde magneetveldzones nu er twee verbindingen kort op elkaar komen te staan. Wat zijn de effecten op elkaar en wat zijn de gevolgen voor de gezondheid.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (de woning ligt op 328 meter van het hart van de nieuwe verbinding). Zie hiervoor onder algemeen.	Nee
93	94, 95, 96, 97, 98, 123	<i>Zienswijze</i> Reeds eerder in de zienswijze is door indiener opgemerkt dat het beoogde tracé op korte afstand van het al bestaande 150 kV-tracé komt te liggen. Het is derhalve zeer wel mogelijk dat de magneetvelden van beide hoogspanningstracés elkaar overlappen. Er kan echter niet vastgesteld worden of er sprake is van overlap, omdat ervoor is gekozen om de magneetveldzone van het beoogde tracé niet weer te geven op de verbeelding. Eveneens blijft de vraag onbeantwoord, wanneer er sprake is van overlap, welke gevolgen deze overlap heeft of kan hebben voor de gezondheid. Er wordt daarom verzocht om inzichtelijk te maken of er sprake is van overlap van de magneetvelden van de verschillende hoogspanningstracés, en zo ja, wat de gevolgen zijn van deze overlap voor de gezondheid.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het antwoord bij 89c.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

94a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Nabij de beoogde hoogspanningsverbinding exploiteert indiener een zorgboerderij, waar regelmatig, ook voor langere tijd, zorgbehoevende kinderen verblijven. Men vreest dat de korte afstand van het hoogspanningstracé tot de zorgboerderij negatieve effecten kan hebben op de gezondheid van deze kwetsbare kinderen. Dit bedrijf wordt echter niet aangemerkt als gevoelige bestemming in de bijlage 'Gevoelige bestemmingen in magneetveldzone Z W- W'. Daarover is verbazing, nu de zorgboerderij in de nabijheid van de magneetveldzone is gelegen. Daarom wordt verzocht om te motiveren waarom de zorgboerderij niet als gevoelige bestemming wordt gezien. Daarbij wordt verzocht om tevens te onderzoeken of de aanwezigheid van het hoogspanningstracé in de nabijheid van de zorgboerderij negatieve effecten kan hebben op de gezondheid van de aldaar verblijvende personen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De (zorg)boerderij is deels gelegen binnen de specifieke magneetveldzone zoals die is berekend conform de handreiking (versie 4.0, bijlage 13 bij het ontwerp-inpassingsplan). Het betreft een cumulatieve berekening van twee in elkaars nabijheid gelegen verbindingen; de bestaande 150 kV-verbinding Borssele-Goes De Poel en de nieuwe 380 kV-verbinding Borssele-Rilland.</p> <p>Het deel van de (zorg)boerderij dat binnen de specifieke magneetveldzone ligt, ligt in de bestaande situatie al binnen de specifieke magneetveldzone van de bestaande 150 kV-verbinding Borssele-Goes De Poel. Door het toevoegen van de nieuwe 380 kV-verbinding Borssele-Rilland wordt de specifieke magneetveldzone aan de zijde van zorgboerderij niet groter. Hierdoor is sprake van een bestaande situatie en niet van een nieuwe situatie zoals bedoeld in het Beleidsadvies inzake hoogspanningsverbindingen en magneetvelden.</p> <p>Nog los van de vraag of deze zorgboerderij voor wat betreft de functie moet worden geacht te vallen onder het beleidsadvies, is er gezien het voorgaande geen sprake van een nieuwe gevoelige bestemming.</p> <p>Voor wat betreft de vraag om te onderzoeken of de aanwezigheid van het hoogspanningstracé negatieve effecten kan hebben op de gezondheid van personen die verblijven onder de hoogspanningsverbinding wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
94b	97	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het voorgenomen tracé zorgt ervoor dat hoogspanningslijnen op korte afstand van woningen zullen lopen. De plannen zorgen er derhalve voor dat op korte afstand van het beoogde tracé gewoond zal worden. Deze constatering baart indiener ernstige zorgen vanwege de vrees voor gezondheidsklachten en gezondheidsproblemen door langdurige blootstelling aan de elektrische velden en magneetvelden van de hoogspanningslijnen. In de plantoelichting op de plannen wordt gesteld dat het RIVM en de Gezondheidsraad, bij gebrek aan sluitend wetenschappelijk onderzoek, met het oog op het voorzorgsbeginsel een maximaal permanent gemiddeld stralingsniveau van maximaal 0,4 microtesla adviseren. Op basis van de huidige plannen kan echter niet nagegaan worden hoe hoog het gemiddelde</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		stralingsniveau in de woning zal zijn. Daarom wordt verzocht alsnog te onderzoeken wat het gemiddelde stralingsniveau in de woning zal zijn na realisatie van de plannen en om na te gaan of het gemiddelde stralingsniveau van invloed kan zijn op de gezondheid.	
		<i>Antwoord</i> Er is geen sprake van een gevoelige bestemming (woning van indiener ligt op 213 meter van hart van de verbinding). Verwezen wordt naar het antwoord onder 44b, 94a en het algemene deel van de beantwoording.	Nee
94c	7, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 147, 148, 149, 150, 151, 152	<i>Zienswijze</i> De beoogde ligging van het hoogspanningstracé, zorgt ervoor dat rundvee onder de verbinding aanwezig is. Het vee zal daardoor gedurende lange tijd worden blootgesteld aan de magnetische en elektrische straling van de verbinding. Indiener vreest dat de gezondheid van het vee wordt aangetast door de straling, waardoor schade wordt geleden. Er wordt verzocht om te motiveren in hoeverre de blootstelling van vee aan straling gedurende langere perioden negatieve effecten, zoals gezondheidsklachten, kan hebben op het vee.	
		<i>Antwoord</i> Voor het onderdeel van de zienswijze over magnetische velden en vee wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 25.	Nee
96	98	<i>Zienswijze</i> Het voorgenomen tracé zorgt ervoor dat hoogspanningslijnen op korte afstand van woningen zullen lopen. De plannen zorgen er derhalve voor dat op korte afstand van het beoogde tracé gewoon zal worden. Deze constatering baart indiener ernstige zorgen vanwege de vrees voor gezondheidsklachten en gezondheidsproblemen door langdurige blootstelling aan de elektrische velden en magneetvelden van de hoogspanningslijnen. In de plantoelichting op de plannen wordt gesteld dat het RIVM en de Gezondheidsraad, bij gebrek aan sluitend wetenschappelijk onderzoek, met het oog op het voorzorgsbeginsel een maximaal permanent gemiddeld stralingsniveau van maximaal 0,4 microtesla adviseren. Op basis van de huidige plannen kan echter niet nagaan worden hoe hoog het gemiddelde stralingsniveau zal zijn. Daarom wordt verzocht alsnog te onderzoeken wat het gemiddelde stralingsniveau in de woning zal zijn na realisatie van de plannen en om na te gaan of het gemiddelde stralingsniveau van invloed kan zijn op de gezondheid.	
		<i>Antwoord</i> Er is hier sprake van een gevoelige bestemming. Rekening houdend met het uitgangspunt van zo lang mogelijke rechtstanden en het daarmee vermijden van onnodige knikken, is er zoveel als redelijkerwijs mogelijk afstand gehouden tot woningen en daarmee vermeden dat er nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Feit blijft dat ondanks optimalisatie van het tracé en daarmee het nog verder beperken van nieuwe gevoelige bestemmingen, er 25 gevoelige bestemmingen liggen binnen de magneetveldzone van de verbinding. Gezien de geografische spreiding van woningen in het gebied valt daaraan niet te ontkomen.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Het is het ministerie van IenM en niet het RIVM of de Gezondheidsraad die een grenswaarde van 0,4 microtesla adviseert. Op grond van het beleidsadvies en het daarin verwoorde redelijkerwijs criterium, is het aanvaardbaar dat er bij kleinschalige concentraties van gevoelige bestemmingen, gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone komen te liggen. Voor de woning van indiener is in bijlage 5a bij het inpassingsplan geconcludeerd dat er geen aanleiding is de woning weg te bestemmen.</p> <p>Voor de gerealiseerde gevoelige bestemmingen binnen de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding, geldt dat TenneT eigenaren/bewoners een aanbod voor aankoop doet. Ook huurders van woningen worden desgewenst in de gelegenheid gesteld om op basis van een volledige schadeloosstelling te verhuizen. Indien de eigenaar niet wenst te verkopen, is het in beginsel mogelijk en aanvaardbaar om het huidige gebruik voort te zetten en dan heeft de eigenaar recht op een schadevergoeding.</p>	
103		<p><i>Zienswijze</i> Indiener is het niet eens met de komst van de verbinding vanwege de gezondheidsrisico's voor hem en zijn gezin.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (woning ligt op circa 145 meter van hart van de nieuwe verbinding). Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
109		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest gezondheidsrisico's door magnetisch veld en electro smog.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Er is hier geen sprake van een gevoelige bestemming (woning ligt op 147 meter van hart van de nieuwe verbinding). Er wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
110	118	<p><i>Zienswijze</i> Indiener wijst op gezondheidsaspecten voor eigenaar en personeel.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
116		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vindt dat meer het accent gelegd moet worden op de gezondheid van de bevolking dan de economische belangen laten prefereren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	Nee
119a		<p><i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat een ander punt voortvloeiend uit gezondheidsrisico nog een verdere versterking van straling betreft door het beschikbaar stellen van de nieuwe wintrackmasten als opstelpunt voor antennes voor mobile operators. Op de bestaande vakwerkmasten staan een aantal van deze punten. In de plannen ZW 380 kV west staat hier verder niets over vermeld.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er wordt bij ZW 380 kV west rekening gehouden met de mogelijkheid dat in de toekomst antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie in de Wintrackmasten worden opgehangen. De mogelijke effecten van antennes voor mobiele communicatie in Wintrackmasten op de leefomgeving zijn onderzocht. Volgens de huidige wetenschappelijke stand van zaken zal plaatsing van antennes voor mobiele telefonie in Wintrackmasten (bij de onderzochte hoogten en afstanden) niet leiden tot gezondheidsrisico's voor mensen in de buurt van die masten. De plaatsing van antennes in Wintrackmasten zal geen invloed hebben op de breedte van de specifieke magneetveldzone van de nieuwe verbinding. De plantoelichting van het inpassingsplan is met dit onderwerp aangevuld.</p>	Ja, Plantoelichting
119b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Berekening EMV op basis van jaargemiddelde. Door de sterke fluctuatie van wind op zee zal ook de 0,4 microtesla grens fluctueren. Bezorgdheid van indiener bestaat uit een wetenschappelijke vergelijking met wat gebeurt er wanneer de wetenschap hiervoor harde bewijzen kan neerleggen. Gaat Zeeland dan hetzelfde grijze circuit in als met PX10, te zien in een aflevering van Een vandaag 'Ziek van defensie' d.d. 20 oktober 2014. <i>Een Belgische toxicoloog spreekt van een 'foute rekenmethode' van het RIVM: 'Men heeft een hoge blootstelling aan PX-10 van bijvoorbeeld twee weken verdeeld over een heel jaar. Dan kom je tot een lage waarde maar dat is een foute methode. Een korte periode in hoge mate blootgesteld worden aan een giftige stof, levert een zeer verhoogd risico op kanker op.'</i></p> <p>Als bezorgde bewoner vindt indiener het van essentieel belang dat er op de toekomstige ZW 380 kV (west) grondig, kritisch, uitgebreid, serieus, geaccrediteerd en onafhankelijke meerdere metingen verricht worden, en gehandeld wordt naar de bevindingen en resultaten. 'better safe than sorry'. Dit omdat het feitelijke gezondheidsrisico niet bewezen is en dit dus uitsluitend tot stand komt op basis van een theoretische benadering die tot het voorzorgsprincipe leidt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording en naar de beantwoording onder zienswijze 89b.</p>	Nee
122	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Volgens indiener zijn meermaals de uitgangspunten voor de berekening van de magneetveldzones van hoogspanningsverbindingen aan de orde gesteld. Omwonenden hebben namelijk geen enkele garantie dat de daadwerkelijke belasting van de lijn die rekenstroom (30-50%) niet overschrijdt. Met name in relatie tot het zuidelijke tracé is dit een groot punt van zorg, gezien de grote concentratie gevoelige bestemmingen op korte afstand van het tracé.</p> <p>In de aangepaste handreiking voor de berekening van magneetveldzones is opgenomen dat als in redelijkheid kan worden verwacht dat een circuit zwaarder zal worden belast dan de rekenstroom, besloten kan worden berekeningen uit te voeren met een hogere rekenstroom. Op basis van het MER voor ZW 380 kV west is deze handreiking voor het Zeeuwse deel niet toegepast. De aanpassing van de handreiking is het gevolg van onderzoek van het RIVM naar de daadwerkelijke belasting van het</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Nederlandse hoogspanningsnet. Uit onderzoek blijkt onder meer dat de 150 kV-lijn Geertruidenberg – Tilburg al hoger is dan 50%. Deze verbinding is relevant, omdat deze verbinding bij de nieuwe 380 kV-verbinding zal worden bijgehangen.</p> <p>Ten slotte blijkt uit studies van TU Delft dat het waarschijnlijk is dat in de toekomst, door nieuwe besturingstechnieken en een grotere vraag naar elektrisch vermogen 380 kV-hoogspanningsverbindingen zwaarder zullen worden belast en dus bredere magneetveldzones kennen. Voor ZW380 kV oost zal dan ook met een hogere rekenstroom gerekend moeten worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In de zienswijze wordt gerefereerd aan de 150 kV-lijn Geertruidenberg-Tilburg welke betrokken is bij ZW 380 kV oost. Het inpassingsplan dat nu aan de orde is betreft ZW 380 kV west.</p> <p>In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat door de ontwerpcriteria die aan het hoogspanningsnet ten grondslag liggen en in wetgeving zijn verankerd genoemde percentages van 30% en 50% (dan wel – indien daartoe aanleiding is – een eventueel hoger belastingspercentage) voldoende waarborgen bieden voor een specifieke magneetveldzone die 'toekomstgericht' is, dat wil zeggen dat groei in het elektriciteitsverbruik mogelijk is zonder dat de specifieke magneetveldzone zoals die volgens deze Handreiking is berekend daardoor moet worden aangepast.</p> <p>Ten aanzien van het mogelijk zwaarder belasten van het hoogspanningsnet als gevolg van nieuwe besturingstechnieken –naar wordt aangenomen wordt bedoeld op Dynamic Line Rating, waarbij onder bepaalde weersomstandigheden een hogere (piek)belasting kan zijn toegestaan)- wordt opgemerkt dat dit er mogelijk toe zal leiden dat incidenteel onderdelen van het net zwaarder worden belast maar dat dat niet betekent dat de eerder genoemde jaargemiddelde percentages van 30% en 50% dan wel een hoger percentage worden overschreden.</p>	Nee
133a	134, 135	<p><i>Zienswijze</i> In rapporten van de Gezondheidsraad wordt gehamerd op de noodzaak tot monitoring van de blootstelling aan schadelijke agentia. Het is volgens indiener niet te veel gevraagd om dit ook voor de situatie van indiener te doen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Denkbaar is indiener doelt op mogelijk onderzoek naar synergie tussen magneetvelden en chemische stoffen. Op dit moment is zo'n onderzoek niet voorzien. Indien zo'n onderzoek in de toekomst zou plaatsvinden zal dit altijd een breed ingezet fundamenteel wetenschappelijk onderzoek zijn.</p>	Nee
133b	134, 135	<p><i>Zienswijze</i> Indiener verwijst ook naar het rapport 'Ziekte onder hoogspanning' (Medisch dossier, jaargang 11, nr. 4 april 2009). Anders dan TenneT doet voorkomen is sprake van risico's op leukemie, spontane abortus en ALS. Op de site van de Belgische vennootschap Gezondheid NV wordt andere informatie gegeven dan TenneT verschaft.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>'Medisch dossier' is de Nederlandse uitgave van het Britse 'What doctors don't tell you'. Het genoemde artikel (http://www.medischdossier.org/archief/jaargang_11/nummer_4/artikel_488/dossier_elektromagnetische_velden_ziekte_onder_hoogspanning.html) is geen wetenschappelijk rapport maar geeft een opsomming van onderzoeken die zijn uitgevoerd. In het algemene deel wordt ingegaan op de wijze waarop in Nederland invulling wordt gegeven aan het beleidsadvies.</p> <p>De genoemde Belgische website (zie bv http://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=7245) geeft wel feitelijke informatie over kinderleukemie en hoe België hiermee omgaat. Over ALS staat er bijvoorbeeld: 'Behalve naar leukemie is zowel bij kinderen als bij volwassenen onderzoek gedaan naar andere vormen van kanker (zoals hersenkanker, longkanker, borstkanker, huidkanker), hart en vaatziekten, ziekte van Parkinson, ALS (Amyotrofe Laterale Sclerose) en Alzheimer. Het Internationale Agentschap voor Kankeronderzoek (IAKO) vindt voor geen van deze aandoeningen een verhoogd risico in de buurt van hoogspanningslijnen.' (http://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=5996). Daarmee wordt in Nederland, anders dan indiener aangeeft, geen andere informatie verstrekt dan in België.</p>	Nee
133c	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het Werkprogramma 2016 van de Nederlandse Gezondheidsraad (15-09-2016) wordt aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's van hoogspanningsverbindingen. Hieruit blijkt (Onderdeel 5.4) dat de minister van IenM gevraagd heeft om de huidige stand van de wetenschap in beeld te brengen. Dit zou volgens indiener niet worden gedaan als er geen enkele reden tot bezorgdheid zou bestaan. In 2000 is dit voor het laatst onderzocht door de gezondheidsraad.</p> <p>Indiener meent dat eerst het laatste rapport van de gezondheidsraad dient te worden afgewacht, voordat het inpassingsplan in procedure gebracht kan worden. Het aspect gezondheid is zeer wezenlijk bij het voornemen tot realisatie van een hoogspanningsverbinding. Op de vraag waarom niet gewacht kan worden is ook op de inspraakavond van 29 maart 2016 geen antwoord gegeven.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De gezondheidsraad monitort permanent of er nieuw onderzoek is; daarmee is ook na 2000 hiernaar gekeken (zie 6.2.1 van de plantoelichting). Nu wordt vanaf 2000 het totaalbeeld in kaart gebracht. Deze actualisatie wordt in de loop van 2017 verwacht. Voor ZW 380 kV west wordt rekening gehouden met het vigerende beleid. De ministers zien daarom geen aanleiding om te wachten op het rapport.</p>	Nee
139		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vreest gezondheidsrisico's en volgens indiener is niet aangetoond dat zijn woning en bedrijf buiten de gevarezone vallen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het kader van het opstellen van het inpassingsplan is onderzocht of het plan voldoet aan het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden zoals dat door de Rijksoverheid is</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>opgesteld. Onderdeel van dat onderzoek is het bepalen van de ligging van de zogenaamde 0,4 microtesla-zone. Buiten deze zone is er in geen geval sprake van een gevoelige bestemming; binnen de zone moet nader onderzoek van de bestemming en de functie uitwijzen of er sprake is van een gevoelige bestemming.</p> <p>In de huidige situatie ligt deze woning buiten de magneetveldzone van de bestaande hoogspanningslijn. Deze magneetveldzone wordt breder door de aanleg van de nieuwe verbinding echter, de woning ligt nog steeds buiten deze nieuwe magneetveldzone.</p> <p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden worden bedrijfslocaties niet als gevoelige bestemming aangemerkt. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording.</p>	
141		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener werkt grotendeels in de magneetveldzone van de laaghangende 380 kV-kabels en vindt blootstelling aan elektromagnetische straling ongewenst. Tevens vraagt indiener om dezelfde behandeling van degenen die in de magneetveldzone werken als wie er wonen. Indiener ziet als enige oplossing algehele bedrijfsverplaatsing van bouwblok en opstallen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden is een heldere definitie opgenomen van een gevoelige bestemming. Daaronder wordt verstaan: woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen. Een werklocatie valt daarmee niet onder de definitie van gevoelige bestemming. De betreffende definitie is bepaald op basis van de achtergrond dat kinderen in de leeftijd van 0-15 jaar niet langer dan 14-18 uur per dag in de magneetveldzone zouden moeten verblijven.</p> <p>Overigens wordt de bedrijfswoning (met tuin) van indiener aangemerkt als een gevoelige bestemming (Tweedeweg 2 te Rilland). De nieuwe verbinding komt over het agrarische bouwperceel en de agrarische gronden van indiener. De ministers zijn van oordeel dat de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 52-53 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Zoals in het algemene deel onder het thema Schade en het antwoord op deze zienswijze (nr. 141) onder het thema Schade is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijk gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone, en; • volledige vergoeding van de eventuele schade. 	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Natuur (10)</i>	
		<p>Algemeen In de plantoelichting is in paragraaf 6.7 toegelicht op welke wijze rekening is gehouden met natuurwaarden bij de vaststelling van het plan. Op grond van Europese, nationale en provinciale regelgeving heeft toetsing van natuurwaarden plaatsgevonden op verschillende vlakken.</p> <p><u>Natura-2000</u> Ten behoeve van de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding is conform de Natuurbeschermingswet 1998 een Passende Beoordeling uitgevoerd in verband met mogelijke negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van een aantal nabij gelegen Natura-2000-gebieden. Deze Passende Beoordeling is opgenomen als bijlage 8b bij de plantoelichting en als bijlage 4 bij de aanvraag voor de vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw vergunning). In de Passende Beoordeling zijn beschouwd de Natura-2000- gebieden Oosterschelde, Westerschelde en Saefthinghe, Yerseke en Kapelse Moer, Markiezaat, Zoommeer en Veerse Meer. Voor het gebied Oosterschelde geldt dat er één mast binnen het Natura-2000 gebied wordt geplaatst (de buitendijkse mast 1084). In andere genoemde gebieden worden geen masten geplaatst. Het gebied Westerschelde en Saefthinghe ligt op ca. 100 meter van de verbinding, de Yerseke en Kapelse Moer op ca. 500 meter. De overige gebieden liggen op 1-6 kilometer afstand. In de Passende Beoordeling is afzonderlijk aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de mast die in de Oosterschelde is geprojecteerd. Daarnaast heeft een toetsing plaatsgevonden van de effecten van de buitendijkse mast op de Oosterschelde als beschermd natuurmonument. Uit de effectbeschrijving van de Passende Beoordeling blijkt dat significant negatieve effecten op Natura-2000-gebied Oosterschelde als gevolg van de nieuwe hoogspanningsverbinding niet zijn uitgesloten als gevolg van verstoring van aanwezige Vogelrichtlijnsoorten (scholekster en bontbekplevier). Het is noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om verstoring te beperken. Het gebied waar verstoring als gevolg van de werkzaamheden toeneemt, is te beperken door het aanleggen van een tijdelijke op- en afrit op de dijk. Met de hiervoor voorgestelde maatregelen is het mogelijk om effecten te verzachten en daarmee significant negatieve effecten te voorkomen (deze zijn geborgd in de vergunningen). Het uitvoeren van de zogenaamde ADC-toets, waarbij alternatieven, de dwingende redenen van openbaar belang en mogelijke compensatiemaatregelen worden onderzocht, is hierdoor niet noodzakelijk. Effecten op het Beschermd Natuurmonument zijn beperkt en leiden niet tot een onacceptabel verlies van natuurschoon of natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.</p> <p>Op grond van de Passende Beoordeling is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van de betrokken</p>	

		<p>Natura-2000-gebieden Oosterschelde, Zoommeer, Markiezaat, Westerschelde & Saeftinghe, Yerseke & Kapelse Moer en Veerse Meer. De minister heeft derhalve de vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet 1998 verleend. In de voorschriften van de vergunning is vastgelegd dat de mitigerende maatregelen zullen worden uitgevoerd.</p> <p><u>Flora- en faunawet aanlegfase</u> In het kader van de Flora- en faunawet is een toets gedaan van de effecten van de aanleg van de hoogspanningsverbinding op beschermde dieren en planten. In het kader van de aanlegfase is gekeken naar de verstoring door de bouw- en aanlegwerkzaamheden. Dit onderzoek is opgenomen als bijlage 8a bij de plantoelichting en als bijlage 2 bij de aanvraag om ontheffing op grond van de Flora- en faunawet. In het onderzoek is geconcludeerd dat er geen verstoring plaats zal vinden waarbij de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten in het geding komt. Daartoe dienen voor bepaalde soorten mitigerende maatregelen getroffen te worden. Met inachtneming hiervan is de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet verleend door de minister. In de ontheffing is door middel van voorschriften geborgd dat de noodzakelijke mitigerende maatregelen getroffen worden voorafgaand aan de uitvoerende werkzaamheden.</p> <p><u>Flora- en faunawet gebruiksfase (draadslachtoffers vogels)</u> In het kader van de Flora- en faunawet is een toets gedaan van de effecten van het gebruik van de hoogspanningsverbinding op vogels. Het gaat dan om vogels die tegen de verbinding aanvliegen en overlijden (draadslachtoffers). Dit onderzoek is opgenomen als bijlage 8c bij de plantoelichting en als bijlage 2 bij de aanvraag om ontheffing op grond van de Flora- en faunawet. In het onderzoek wordt geconcludeerd dat voor een aantal vogelsoorten additionele slachtoffers te verwachten zijn ten opzichte van de huidige situatie (waarin er reeds een hoogspanningsverbinding staat). Voor deze soorten zijn mitigerende maatregelen in de vorm van draadmarkeringen vereist. Met het toepassen van deze mitigerende maatregelen kan geconcludeerd worden dat de additionele sterfte (mortaliteit) van deze soorten onder de 1% van de totale jaarlijkse sterfte van de betrokken populatie blijft (het ORNIS criterium). In dat geval kan geconcludeerd worden dat de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in het geding komt. In het besluit op grond van de Flora- en faunawet van de minister (een 'positieve' afwijzing van de ontheffing omdat een vrijstelling van toepassing is), is door middel van voorschriften vastgelegd dat de mitigerende maatregelen getroffen worden. Daarnaast is het toepassen van draadmarkeringen op onderdelen van de verbinding geborgd in de regels van het inpassingsplan</p> <p><u>Natuur Netwerk Nederland</u> Het Natuur Netwerk Nederland (NNN) – voorheen Ecologische Hoofstructuur genoemd - is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. In het kader van het inpassingsplan zijn tevens de effecten van de nieuwe hoogspanningsverbinding op de NNN onderzocht. Deze rapporten zijn opgenomen als bijlagen 8d, 8e en 8f bij de plantoelichting.</p>	
--	--	---	--

	<p>Bij het bepalen van de compensatieopgave is uitgegaan van de compensatieverplichting uit de Verordening Ruimte 2012 van de Provincie Zeeland.</p> <p>In de onderzoeksrapporten is geconcludeerd dat het grootste aandeel in de compensatieopgave van de NNN voortvloeit uit het plaatsen van de nieuwe verbinding in het Sloebos. De volledige NNN compensatie zal dan ook worden aangebracht in het Sloebos gebied.</p> <p><u>Weidevogelgebieden en ganzenfourageergebieden</u></p> <p>Het tracé van de hoogspanningsverbinding doorsnijdt een aantal ganzenfoerageergebieden. Deze gebieden zijn geen onderdeel van de NNN, maar wel van belang voor de natuur. Juridisch gezien vloeit uit de schade aan ganzengebied geen compensatieverplichting voort. Door de hoogspanningsverbinding neemt de openheid van de gebieden echter wel af, waardoor de kwaliteit als foerageer- en broedgebied afneemt. In het MER is er van uitgegaan dat dit effect optreedt in een zone van 100 m aan weerszijden van de hoogspanningsverbinding. Het gaat om de ganzenfourageergebieden De Poel en de Kapelse en Yerseke Moer.</p> <p>Ten aanzien van weidevogelgebieden geldt dat de hoogspanningsverbinding niet door formeel (provinciaal) vastgestelde weidevogelgebieden loopt. In die zin is er geen sprake van een compensatieverplichting. Wel loopt de hoogspanningsverbinding door een natuurgebied dat recent (2012) mede ten behoeve van weidevogels is ingericht. Het betreft het gebied Vlakte (ook wel Vlaakse Moer genoemd) dat in beheer is bij het Zeeuws Landschap. Het is op dit moment nog niet geheel duidelijk of het gebied zich (duurzaam) zal ontwikkelen als waardevol weidevogelgebied. De hoogspanningsverbinding doorsnijdt het gebied over een lengte van 700 meter. Rekening houdend met een verstoringszone van 100 meter ter weerszijde van het hart van de hoogspanningsverbinding betekent dit dat 14 ha (potentieel) weidevogelgebied onderhevig is aan verstoring door de hoogspanningsverbinding.</p> <p>Ondanks het ontbreken van een wettelijke verplichting daartoe is TenneT bereid tot compensatie van de verstoring van ganzenfourageer- en weidevogelgebieden. TenneT zal dit doen in afstemming met de natuurorganisaties.</p>	
--	---	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

5	7, 8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 111, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De Oosterschelde is een Natura-2000-gebied. Het plaatsen van masten verstoort deze natuur en zal de vogelstand ernstig aantasten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In paragraaf 7.2 van de Passende Beoordeling is gekeken naar de verstoring door het tijdelijke en permanente ruimtebeslag van de mast in de Oosterschelde, naar de effecten van de tijdelijke verstoring door de aanlegwerkzaamheden in de Oosterschelde en naar de verstorende effect van de hoogspanningslijnen in en nabij de Oosterschelde.</p> <p>Ten aanzien van het ruimtebeslag blijkt uit de Passende Beoordeling (par. 7.2.1) dat het tijdelijke ruimtebeslag vanwege het werkterrein in de Oosterschelde (2,5 ha) ten behoeve van mast 1084 op habitatype grote baaien (H1160) slechts 0,007% van het totale areaal betreft. Het permanente ruimtebeslag bedraagt 0,25 ha (0,0007%). Gezien de ecologisch beperkte waarde van de slikken langs de dijk en het behoud van de vereiste afwisseling van biotopen, is geoordeeld dat het tijdelijke ruimtebeslag geen effect op de instandhoudingsdoelstelling heeft. De zeer beperkte permanente afname is als niet significant beoordeeld.</p> <p>Ten aanzien van de effecten van de tijdelijke verstoring door de aanlegwerkzaamheden wordt in de Passende Beoordeling geconcludeerd dat voor een aantal steltlopers (Bontbekplevier en Scholekster) mitigerende maatregelen nodig zijn om significante effecten uit te sluiten. In art. 15 van de Natuurbeschermingswetvergunning is daarom vastgelegd dat het bouwverkeer vrijwel uitsluitend binnendijks moet plaatsvinden.</p> <p>Ten aanzien van het verstorende effect van de hoogspanningslijn nabij de Oosterschelde is in paragraaf 6.4 van de Passende Beoordeling geconcludeerd dat de nieuwe hoogspanningsverbinding geen belangrijke vliegroutes kruist van de voor de Oosterschelde aangewezen vogelsoorten. Er is dan ook geen sprake van significante effecten op de instandhoudingsdoelen van het gebied.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

7	8,9, 69,70, 74, 87, 88, 90, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 147, 148, 149, 150, 151, 152	<i>Zienswijze</i> Indiener zet vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden, zoals het uitvoeren van boringen in Natura-2000-gebied de Oosterschelde. Indiener vraagt zich af of dit zomaar mag.	
		<i>Antwoord</i> Met de boringen in de Oosterschelde doelen indieners op het uitvoeren van het milieu hygiënisch bodemonderzoek en het sonderingsonderzoek ter plaatse van de voorziene mast 1084 in de Oosterschelde. Deze werkzaamheden hebben plaatsgevonden conform de op 21 juli 2014 door de minister van EZ goedgekeurde ecologische Gedragscode van TenneT. Dit houdt concreet in dat voorafgaand aan de werkzaamheden een controle heeft plaatsgevonden op de aanwezigheid van broedende vogels en nesten. Op de betreffende locatie zijn deze niet aangetroffen, waarna de (kortstondige) onderzoeken hebben plaatsgevonden. Overigens was met deze onderzoeken geen sprake van voorbereidende werkzaamheden. De onderzoeken waren immers nodig ten behoeve van de aanvragen voor de te nemen besluiten (vergunningen/ontheffingen).	Nee
42a	61, 63, 65, 66, 67, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Yerseke Moer is een Natura-2000 en vogelbeschermingsgebied. Hoe verhoudt zich dat met het plaatsen van de hoogspanningsmasten? Omwonenden en bedrijven moeten zich aan strenge regelgeving houden. Hoe kan het dan dat TenneT zo'n mast in beschermd gebied mag plaatsen. De schade is niet alleen tijdens het bouwen maar er zijn ook gevolgen voor vogels die in de draden van masten kunnen vliegen. Getoetst moet worden of geen Europese afspraken worden geschonden.	
		<i>Antwoord</i> Er komen geen masten in het Natura-2000-gebied Yerseke & Kapelse Moer. Het tracé ligt op circa 500 meter afstand van dit Natura-2000-gebied. De aan- en afvoerroutes van materieel en materiaal gaan eveneens niet door dit Natura-2000-gebied. Van schade door het plaatsen van hoogspanningsmasten kan en zal dan ook geen sprake zijn. In de Passende Beoordeling (par. 6.4) is beoordeeld of de veranderingen die als gevolg van de nieuwe verbinding plaatsvinden, negatieve effecten hebben op kolgans (kwalificerende vogelsoort Natura-2000-gebied Yerseke & Kapelse Moer). Dat is niet het geval, (tabel 12, eerste regel). De Kolgans kruist het nieuwe tracé niet. De vliegbewegingen vinden hoofdzakelijk plaats tussen de zuidkant van Tholen (Oosterschelde) en Yerseke en Kapelse Moer. Omdat de nieuwe hoogspanningsverbinding (net als de huidige verbinding die ter plaatse verdwijnt) ten zuiden van Yerseke en Kapelse Moer liggen, is geen toename van draadslachtoffers onder voorgenoemde soorten te verwachten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

42b	61, 63, 65, 67, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vreest schade aan natuur, gezondheid en belevingswaarde die bewoners en recreanten nu vinden in Yerseke Moer.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor wat betreft het onderdeel Natuur wordt hier verwezen naar de beantwoording onder 42a en het onderdeel Algemeen.</p> <p>Ten aanzien van het aspect gezondheid wordt verwezen naar het onderdeel Gezondheid.</p> <p>Ten aanzien van de belevingswaarde van bewoners en recreanten wordt verwezen naar het onderdeel Toerisme en Recreatie.</p>	Nee
42c	61, 63, 65, 66, 67, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt om onderzoek i.v.m. de gevolgen voor roof- en weidevogels in de Vlaakse Moer.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De Vlaakse Moer is geen Natura-2000-gebied en is daarom niet opgenomen in de Passende Beoordeling. Eventueel aanwezige soorten zijn wel betrokken in de Flora- en faunaonderzoeken en de beoordeling in het kader van het NNN. In het Flora- en faunaonderzoek voor het gebruik (Arcadis, 22 april 2015) wordt in hoofdstuk 4 beschreven welke soorten voorkomen nabij het tracé en in de hoofdstukken 5 en 6 is berekend wat de verwachte additionele mortaliteit is van deze soorten. Hieruit blijkt dat voor veel soorten deze onder de norm van 1% toename van de totale sterfte (ORNIS norm) blijft en dat door het nemen van maatregelen dit voor alle soorten geldt.</p> <p>In de uitwerking NNN-compensatie is de Vlaakse Moer besproken (bijlage 8b, paragraaf 3.2). Hierin is beschreven welk oppervlak verstoord wordt en hoeveel oppervlak hiervoor gecompenseerd wordt. De rekenmethode die gehanteerd is komt uit de Provinciale Verordening van Zeeland.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

10	45, 61, 68, 69, 101, 102, 119, 127, 144, 145, 153	<i>Zienswijze</i> De hoogspanningslijnen zullen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht.	
		<i>Antwoord</i> Ten aanzien van de extra sterfte onder vogels wordt verwezen naar het onderdeel Algemeen. De veronderstelling in de zienswijze dat extra sterfte veroorzaakt zou worden door de toepassing van wintrackmasten waarbij de draden onder elkaar worden aangebracht, is niet correct. Bij de nieuwe verbinding is sprake van een meer compacte configuratie omdat de fase draden onder meer gebundeld zijn en de afstandshouders (die de draden uit elkaar houden) iets groter. De nieuwe verbinding zal dus naar verwachting beter zichtbaar zijn voor vogels en daarom beter te ontwijken. Omdat dit echter niet te kwantificeren is, is hier in het draadslachtoffer onderzoek geen positief effect aan toegekend. De beoordeling is dan ook uitgegaan van de onderzoeken en kentallen die zijn gebaseerd op de bestaande verbindingen met vakwerkmasten.	Nee
51		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest toename van vogelsterfte door botsing met de draden en desoriëntatie door straling.	
		<i>Antwoord</i> Ten aanzien van de toename van vogelsterfte wordt verwezen naar het onderdeel Algemeen. Met betrekking tot desoriëntatie door straling geldt dat er geen reden is om aan te nemen dat hierdoor de vogelsterfte zal toenemen. In het achtergronddocument Natuur van het MER (paragraaf 3.3.2) is aandacht besteed aan het thema 'verstoring door magnetische velden'. Daarin wordt geconcludeerd dat verschillende natuurwaarden, zoals vleermuizen en vogels, niet in hun functioneren worden verstoord door elektromagnetische velden.	Nee
61	65	<i>Zienswijze</i> Met de plannen van de hoogspanningsverbinding wordt het natuurplan van 't Sloe geheel beperkt, zo niet onmogelijk en worden de gestelde doelstellingen niet gehaald. Voor het groenproject 't Sloe is in 1998 een convenant gesloten voor de ontwikkeling van een natuurgebied dat als buffer dient tussen de industrie en het landschap, om de inwoners van Borsele meer groen en woongenot te bieden.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding wordt deels aangelegd in het bestaande Sloebos, ten oosten van het hoogspanningsstation Borssele. Dit is onderdeel van het NNN. Tevens kruist de nieuwe verbinding het in ontwikkeling zijnde Groenproject 't Sloe. Dit plan bestaat uit het realiseren van bos en natuurgebieden in een zone ten oosten van het Industriegebied "Vlissingen Oost". In het plan zijn de kavels, direct ten westen van de Westerscheldetunnelweg aangegeven als bos. De zakelijk recht strook van de nieuwe verbinding ligt over dit geplande bos met als gevolg dat er, vanuit veiligheidsoverwegingen, hoogtebeperkingen aan het bos zullen worden gesteld. Gevolg is dat het ontwikkelen van het gewenste natuurlijk bos niet meer overal onbelemmerd mogelijk is. Daarentegen zullen, als gevolg van het amoveren van de <i>bestaande</i> 380 kV-verbinding, de nu geldende hoogtebeperkingen voor beplantingen in de zakelijk recht strook van die verbinding komen te	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>vervallen. De oppervlakte van het bos dat wordt beperkt in hoogte zal binnen het plangebied van het Groenproject 't Sloe gecompenseerd worden. In goed overleg met de gemeente Borsele is in het Landschapsplan dan ook het realiseren van 2,57 ha nieuw bos opgenomen. Dit is nader toegelicht in de rapporten met betrekking tot natuurcompensatie die als bijlage 8d, 8e en 8f van de plantoelichting.</p>	
63	74,117	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Ter hoogte van Roelshoek foerageren momenteel 9 velduilen. Deze vogels zijn opgenomen op de rode lijst van diersoorten. Is hiernaar onderzoek verricht? Waarom wordt hierover in de stukken geen melding gemaakt?</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De velduilen bij Roelshoek betreft een aantal exemplaren dat vooral buitendijks bij de kwelders en schorren is waargenomen ten oosten van het dorp. De enige beschikbare bronnen hiervoor zijn Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en de openbare gegevens van de website waarneming.nl http://waarneming.nl/waarneming/view/116164652. De waarnemingen lijken gedurende een korte periode te zijn gedaan en niet ter plaatse van het tracé. Het gaat hier om niet-broedvogels die gezien de korte periode van waarnemingen rondzwerven. Er is voor zover bekend geen broedpopulatie bij Roelshoek aanwezig (http://s1.sovon.nl/soorten.asp?euring=7680) en het zwaartepunt van deze soort in Zeeland ligt meer bij de Noordzeekust. De velduil is een soort die vaak overdag foerageert (dit in tegenstelling tot veel andere uilensoorten). Dit in combinatie met het feit dat de soort beschikt over goed zicht (zichtjager), maakt de kans dat de soort tegen de hoogspanningsverbinding aanvliegt klein. Overigens is de velduil ook betrokken in het onderzoek naar potentiële draadslachtoffers, zie paragraaf 2.2.2 en 2.2.4 van het draadslachtoffer onderzoek (pagina's 10 en 12 en bijlage 3). De velduil is ingedeeld in categorie III: Soorten waarvan in Nederland incidenteel draadslachtoffers bekend zijn, maar dit is ruim minder dan de 1%-norm (zie tabel 2 van bovengenoemd rapport). Een nadere beoordeling is dan ook niet aan de orde aangezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de soort in Zeeland vooral buitendijks voorkomt bij de schorren en daar geen hoogspanningsverbinding komt; - de periode van waarnemingen kort is en de soort niet broedt in Zeeland en het dus waarschijnlijk gaat om een kleine populatie die incidenteel aanwezig is en; - het hier een zichtjager betreft die ook vaak overdag foerageert. <p>De conclusies zoals deze in het rapport zijn geformuleerd ten aanzien van deze soort blijven dan ook van toepassing.</p>	Nee
70		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De Yerseke Moer waar ons bedrijf is gelegen is aangewezen als ganzenopvang- en foerageergebied. Vele duizenden ganzen van vele verschillende soorten overwinteren in dit gebied. De vele extra draden die erbij zullen komen zullen dan ook zorgen voor vele extra ganzen slachtoffers. Tijdens de overwinteringsperiode van 1 november tot 1 april mogen wij zelfs geen landbouwbewerkingen uitvoeren in de nabijheid van deze ganzen, zodat verontrusting voorkomen wordt. Tijdens de bouw van de masten, en later door zoemende/suizende draden, zullen de ganzen dan ook ontoelaatbaar veel</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		verontrust worden. Het aansterken van de grote vlucht voor de ganzen tijdens de overwintering periode komt hierbij in het geding.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Ten aanzien van de extra te verwachten slachtoffers onder ganzen is in het draadslachtoffer onderzoek geconcludeerd dat door het ophangen van draadmarkeringen in de nieuwe verbinding de toename van slachtoffers onder vogels voldoende gereduceerd kan worden zodat dit geen invloed heeft op de instandhouding van de soort. Dit geldt ook voor een aantal voorkomende ganzensoorten.</p> <p>Ten aanzien van de verstoring van de aanlegwerkzaamheden en de aanwezigheid van de nieuwe verbinding geldt, dat dit is meegenomen in de berekeningen van de natuurcompensatie. Formeel vloeit uit de verstoring van ganzenfourageergebieden geen compensatieverplichting voort. TenneT zal die compensatie echter wel uitvoeren in afstemming met de natuurorganisaties en de bevoegde overheden.</p>	Nee
72		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De Oosterschelde is een Natura-2000-gebied. Burgers worden beperkingen opgelegd om op en rondom de Oosterschelde activiteiten te ondernemen die de natuur kunnen verstoren. Nu gaat u 65 meter hoge masten met een woud aan draden plaatsen in en langs de Oosterschelde. De vrees is dat hierdoor de vogelstand ernstig zal worden aangetast.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de effecten op de vogelstand wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 5.</p> <p>Er heeft uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar de effecten van de nieuwe verbinding op die locatie. Vanwege de aanwezige natuurwaarden gelden er dan ook beperkingen voor de aanlegfase van de nieuwe verbinding, zoals de restrictie op bouwverkeer via de buitendijkse onderhoudsweg die is vastgelegd in de vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.</p>	Nee
92b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De aangevraagde ontheffing van het verbod op het doden van beschermde inheemse soorten (artikel 9 Flora- en faunawet) ten behoeve van de instandhouding (gebruiksfase) van de 380 kV - hoogspanningsverbinding is afgewezen, omdat er geen sprake zou zijn van een overtreding van deze verbodsbepaling. Zoals in de aanvraag is aangegeven zijn in de gebruiksfase van de verbinding met zekerheid effecten op vogels te verwachten, met name in de vorm van aanvaringslachtoffers c.q. draadslachtoffers. Er wordt aangegeven dat voor deze activiteit op grond van artikel 16ga van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten een vrijstelling geldt van het verbod van artikel 9 van de Flora- en faunawet ten aanzien van het niet-opzettelijk doden en verwonden van dieren. Hier is echter wel degelijk een ontheffing vereist, omdat er sprake is van opzettelijk doden. Uit jurisprudentie van het Hof van Justitie blijkt immers dat onder het begrip "opzettelijk" in de zin van de Vogelrichtlijn (en de Habitatrichtlijn) ook voorwaardelijk opzet valt (zie onder andere zaak C-103/00 (Commissie tegen Griekenland)). Handelen met voorwaardelijk opzet houdt in dat men willens en wetens de geenszins te verwaarlozen kans aanvaardt dat er beschermde dieren worden gedood. Het enkele feit dat er mitigerende maatregelen worden genomen, is niet voldoende om te concluderen dat</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		er geen sprake meer is van voorwaardelijk opzet. Dat voorkomt immers niet dat er (willens en wetens) nog steeds aanzienlijke aantallen vogels worden gedood, mede gelet op het feit dat de hoogspanningsverbinding wordt aangelegd over een groot gebied én op een locatie waar veel vogels verblijven en voorbij trekken. Een ontheffing is derhalve vereist en daarin kunnen, indien is voldaan aan alle voorwaarden, de noodzakelijke voorschriften worden opgenomen voor mitigatie én monitoring.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het besluit is toegelicht dat het verbod van artikel 9 van de Flora- en faunawet niet geldt ten aanzien van het niet-opzettelijk doden en verwonden van dieren, indien de handelingen verband houden met de aanleg of exploitatie van hoogspanningsverbindingen. Door het treffen van mitigerende maatregelen wordt niet willens en wetens de geenszins te verwaarlozen kans dat er dieren worden gedood geaccepteerd. Om die reden is er geen sprake van niet opzettelijk doden of verwonden van dieren en is de vrijstelling van artikel 16 ga van toepassing op het project. In het gebied waar de nieuwe verbinding wordt gerealiseerd is thans al een bestaande 150kV of 380 kV verbinding aanwezig. Bij deze bestaande verbindingen vallen in de huidige situatie slachtoffers waarvoor thans geen mitigerende maatregelen getroffen zijn. Echter, in de nieuwe situatie worden op plaatsen waar de meeste slachtoffers te verwachten zijn (vogelrijke gebieden) adequate mitigerende maatregelen getroffen die de zichtbaarheid van de verbinding vergroten waardoor de kans op een aanvaring verkleind wordt. Ik ben dan ook van mening dat er thans voldoende mitigerende maatregelen getroffen worden. In deze specifieke situatie heeft TenneT de geenszins te verwaarlozen kans niet willens en wetens geaccepteerd. Dit rechtvaardigt dan ook de conclusie dat er geen sprake is van (voorwaardelijke) opzet en dat de vrijstelling terecht is toegepast.</p>	Nee
92c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het voorontwerp inpassingsplan is aangegeven dat ten tijde van de vaststelling van het inpassingsplan duidelijk moet zijn waar open gebied en weidevogel- en ganzengebied fysiek gecompenseerd wordt bij de betreffende terreinbeheerder. HZL en NM hebben reeds eerder door middel van een zienswijze aangedrongen op overleg met de terreinbeherende organisaties over de totale omvang, locatie, aard en planning t.a.v. compensatie en mitigerende maatregelen voor natuur en landschap. Dit is tot op heden niet gebeurd en dient alsnog met spoed te gebeuren.</p> <p>Voor het berekenen van de compensatie wordt gebruik gemaakt van een verstoringsafstand van 100 meter. Deze afstand is gebaseerd op onderzoek uit 1996 van Ballusus & Sossinka, waar verder niet naar verwezen wordt en wat zwaar verouderd lijkt. Zo wordt in de meer recente Natura2000-rapportage 380kV Doetinchem - Wesel (2009) aangegeven dat dit op basis van de literatuur per soort verschilt tussen 100 - 300 meter. Ook wordt in dit rapport aangegeven dat Ballusus & Sossinka in hun onderzoek alleen naar ganzen verwijzen en niet naar andere, meer kwetsbare soorten. Deze afstand dient daarom ook geactualiseerd te worden in het compensatieplan voor de nieuwe hoogte van de masten én de juiste soorten.</p> <p>Er dient een fysieke compensatie plaats te vinden in plaats van financiële compensatie.</p>	

		<p>Daarbij lijkt in het nieuwe compensatieplan voor NNN (Natuur Netwerk Nederland) alsof de hoeveelheid te compenseren hectares natuur sterk verlaagd is ten opzichte van de voorgaande documentatie. Dit dient gecorrigeerd te worden in het voordeel van de natuur. Daarbij wordt aangegeven dat voor compensatie voornamelijk gezocht zal worden in de omgeving van het Sloebos. In de Vlaakse, Kapelse én Yerseke Moer, alsmede in de Poel, gaan echter kwetsbare weidevogel- en ganzengebieden verloren of worden sterk aangetast in functie. Gezien de neerwaartse trend van weidevogels dient dit in een nabijgelegen gebied gecompenseerd te worden én dient deze compensatie gereed te zijn voorafgaande aan de aanleg van de 380 kV-verbinding. Hetzelfde geldt voor de compensatie van het ganzenfoerageergebied om problemen met de nabijgelegen agrarische percelen te voorkomen.</p> <p>Voor een aantal belangrijke natuurgebieden zal de aanleg van ZW 380 kV west leiden tot concreet verlies van natuurterrein of van belangrijke functies van de omringende terreinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlaakse Moer: de Vlaakse Moer verliest door de aanleg grotendeels haar functie: slechts 3 van de 19 ha zou nog iets van functie behouden voor weidevogels en ganzen, aldus het document 'overzicht natuurcompensatie'. Zonder onderbouwing wordt geconcludeerd dat het überhaupt de vraag is of dit gebied zich gaat ontwikkelen als waardevol weidevogelgebied. - De Poel: in De Poel wordt door aanleg van ZW 380 kV west een strook landschappelijk open gebied sterk aangetast en hiermee verdwijnt ruim 28 ha weidevogel- en ganzengebied. De financiële compensatie wordt toegeschreven aan de provincie en HZL, terwijl De Poel in beheer is bij NM. In bijlage 8d Ecologie en Landschap staat hiervoor 60,5 ha compensatie genoemd. Er dient vastgehouden te worden aan deze omvang van de compensatie; - Het Sloebos: met NM is, in overleg met de gemeente Borsele en TenneT TSO bv, afgesproken dat voor diverse doorkruisingen en kleine aantastingen samen 1,02 ha gecompenseerd dient te worden in de nabije omgeving. Dit i.p.v. de 0,65 ha die genoemd is in bijlage 8d Ecologie en Landschap. 	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de wijze van compensatie van NNN en weidevogel- en ganzenfourageergebieden wordt verwezen naar het onderdeel Algemeen.</p> <p>Benadrukt wordt dat er geen formele noodzaak is tot compensatie van weidevogel – en ganzenfoerageergebieden. TenneT heeft zich gecommitteerd om deze compensatie in afstemming met de natuurorganisaties en bevoegde overheden wel uit te voeren. Het overleg daartoe zal worden voortgezet. Onderdeel van dat overleg zal zijn of TenneT zal voorzien in een fysieke compensatie of een financiële compensatie die door de natuurorganisaties kan worden omgezet in een fysieke compensatie. De wijze waarop de compensatie zal plaatsvinden staat echter los van de planologische procedure en niet in de weg aan de vaststelling van dit inpassingsplan.</p> <p>Ten aanzien van de gehanteerde verstoringsafstanden geldt het volgende. Van wintrackmasten zijn geen meetgegevens bekend van verstoringsafstanden. In het MER wordt gebruik gemaakt van</p>	<p>Nee</p>

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>gegevens over de effectafstand van lijnen (generiek, mast/lijn) uit Ballasus & Sossinka (1996)^[1], van een afstand van 100 meter. Van windmolens is bekend dat deze een verstoringsafstand kunnen hebben tot 400 meter voor ganzen en van 150-300 meter voor eenden en steltlopers. Windmolens zijn over het algemeen hoger en hebben bewegende delen, wat de invloedafstand vergroot. Vooral nog zijn er geen redenen om aan te nemen dat een wintrackmast qua verstoringsafstand wezenlijk afwijkt van een standaard (vakwerk) hoogspanningsmast: de aard van de verstoring is voor beide hetzelfde. Voor de op het wad foeragerende soorten (m.n. steltlopers) is de genoemde 100 meter door Ballasus & Sossinka (1996) een goede maatstaf. Overigens is voor de hoogspanningsverbinding Doetinchem-Wesel 380kV gebruik gemaakt van dezelfde achtergrondliteratuur (Ballasus & Sossink). Daarin wordt inderdaad gesproken over een afstand van 100 tot maximaal 300 meter. Daarbij wordt echter vermeld dat dit alleen geldt voor nieuwbouw (verbindingen), omdat voor reeds bestaande tracés al sprake is van bestaande overlast. In het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding Borssele-Rilland geldt dat deze wordt gecombineerd met de bestaande verbinding. Er is dan ook geen reden om uit te gaan van een grotere afstand dan de gehanteerde 100 meter. Overigens is compensatie van weidevogelgebieden bij de genoemde hoogspanningsverbinding Doeticnchem-Wesel 380kV niet aan de orde.</p> <p>Het oppervlak verstoord gebied in de NNN en ganzen- en weidevogelgebied volgt uit de redentatie in het MER van een verstoringszone van 100 meter. Deze oppervlakte is in het laatste compensatierapport niet gewijzigd ten opzichte van de eerdere documentatie.</p>	
92.1		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener maakt diverse op- en aanmerkingen over de Passende Beoordeling en het ontwerpbesluit voor de Natuurbeschermingswetvergunning ZW380 kV West.</p> <p>Pag. 21: "Op basis van expert judgement is bepaald dat er geen effect te verwachten is als gevolg van een veranderende sedimentatie, waardoor delen van het slik zouden ophogen en ook sprake zou zijn van ruimtebeslag. Het nieuw aan te leggen schiereiland is te klein en bovendien zorgt de verharding ervoor dat er geen zandaanvoer plaatsvindt vanuit het schiereiland. Effecten van ruimtebeslag door sedimentatie zijn derhalve niet meegenomen."</p> <p>Reactie natuurorganisaties: In de voortoets wordt op basis van expert judgement geconcludeerd dat ruimtebeslag door sedimentatie niet aan de orde is. Deze conclusie wordt echter verder niet onderbouwd. Zo wordt niet beschreven wie de expert judgement heeft gedaan en op basis waarvan (modellen, vergelijkbare situaties etc.) dit kan worden geconcludeerd. Deze omschrijving is niet controleerbaar en op deze manier veel te kort door te bocht. Wij verzoeken om een specificatie en gedegen onderbouwing van dit punt.</p>	

^[1] Ballasus, H. & Sossinka, R. 1996. Auswirkungen von Hochspannungstrassen auf die Flächennutzung überwinternder Bläß- und Saatgänse *Anser albifrons*, *A. fabalis*. Journal of Ornithology 138: 215-228.

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De beoordeling is gemaakt door de specialisten van Arcadis (de auteurs van de Passende Beoordeling). De onderbouwing dat geen extra sedimentatie optreedt staat in dezelfde alinea van de Passende Beoordeling. Doordat het schiereiland klein is en wordt vastgelegd met een verharding (oever van stenen) is van extra aan- of afvoer van sediment als gevolg van de aanwezigheid van het nieuwe eiland geen sprake. Wanneer geen sediment beschikbaar is (geen zandaanvoer vanaf het eiland), kan dit ook niet leiden tot ophoging. Doordat het een logische oorzaak-gevolg redenatie is en het om een zeer klein oppervlak gaat, is deze niet modelmatig onderbouwd.</p>	Nee
92.2		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Pag. 21 Passende Beoordeling: bij permanente effecten wordt onder ruimtebeslag alleen gekeken naar het ruimtebeslag van het aan te leggen schiereiland maar niet naar het ruimtebeslag dat, in verband met de verstoringafstand van diverse vogels, daadwerkelijk gaat optreden</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het versturende effect (ruimtelijke effect) van de mast en de lijnen in en nabij de Oosterschelde is in paragraaf 6.4 (p. 43) van de Passende Beoordeling beschreven. De redenatie achter de effectbeoordeling wordt hieronder nader toegelicht.</p> <p>Omdat de mast direct naast de dijk komt te staan, staat deze aan de rand van (potentieel) geschikt foerageergebied. De rand van het foerageergebied wordt hier gevormd door de dijk en dijkvoet. Deze deelgebieden zijn door de hogere ligging minder geschikt om te foerageren (Braad et al, 2008, expert judgement kwaliteit foerageergronden en expert waarneming auteur en ecologen Arcadis). Van wintrackmasten zijn geen meetgegevens bekend van verstoringafstanden. In het MER wordt gebruik gemaakt van gegevens over de effectafstand van lijnen (generiek, mast/lijn) uit Ballasus & Sossinka (1996), van een afstand van 100 meter. Van windmolens is bekend dat deze een verstoringafstand kunnen hebben tot 400 meter voor ganzen en van 150-300 meter voor eenden en steltlopers. Windmolens zijn over het algemeen hoger en hebben bewegende delen, wat de invloedafstand vergroot. Voor de op het wad foeragerende soorten (m.n. steltlopers) is de genoemde 100 meter door Ballasus & Sossinka (1996) een goede maatstaf.</p> <p>Het Natura-2000-gebied Oosterschelde heeft een oppervlak van 36.577 hectare. Het habitatype grote baaien, dat het grootste deel van het getijdegebied van het Natura-2000-gebied omvat, inclusief droogvallende slikken waarop steltlopers foerageren, heeft een oppervlak van 34.137 hectare (oppervlak gecorrigeerd voor AERIUS 2015). Het oppervlak van het verstoorde gebied van de mast (en de lijnen) bij een verstoringzone van 100 meter vanaf de lijn (waarbij een maximaal noordelijke positionering is gekozen) is circa 13 hectare van het Natura-2000-gebied en circa 10 hectare van het habitatype. Dit is respectievelijk 0,035% en 0,029% dat theoretisch verstoord wordt. Bij deze verstoring geldt dat met een toenemende afstand de mate van verstoring afneemt. Op de 100-meter grens is al/nog wel sprake van verstoring, maar dit betekent niet dat dit gebied volledig gemeden wordt. Tevens zal in de huidige situatie al sprake zijn van enige mate van verstoring door de</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		aanwezigheid van de dijk. Ook zullen de lijnen vanuit het perspectief van een foeragerende vogel niet over de gehele lengte waarneembaar zijn. Hierdoor is het oppervlak dat (extra) verstoord wordt kleiner dan het hierboven maximale oppervlak van circa 10 hectare. Evenmin is er sprake van verdwijnen van foerageergebied maar van verminderde waarde. Uit de gebruikte tellingen blijkt tot slot dat het terrein ter hoogte van de mast relatief beperkt gebruikt wordt, de locaties met een hogere dichtheid aan waarnemingen liggen verder naar het westen en oosten, buiten de 100 meterzone. Ook wordt de hoogwaterzone bij afgaand tij eveneens maar kort gebruikt (volgen afnemende water). Samengevat wordt dat, op basis van voorgaande argumenten, het oppervlak met een verminderde waarde als foerageergebied zeer laag is en wegvalt tegen de dynamiek van het habitatype in het Natura-2000-gebied en is het negatieve effect als niet significant beschouwd.	
92.3		<i>Zienswijze</i> Pag. 22 Passende Beoordeling: De gevolgen van verdroging tijdens de bouwfase, als gevolg van bemaling, wordt niet meegenomen. Dit kan grote effecten hebben op de nattere gebieden van de Kapelse- en Yerseke Moer en de daarbij behorende vegetatie.	
		<i>Antwoord</i> Bemalingen kunnen alleen een effect hebben in gebieden waar grondwaterafhankelijke habitattypen en leefgebieden voorkomen en waar het effect van de bemaling reikt tot in het Natura-2000-gebied (de habitattypen of leefgebieden). Van de nabij gelegen Natura-2000-gebieden is alleen het Natura-2000-gebied Yerseke en Kapelse Moer een gebied dat niet direct onder invloed staat van getijdewerking maar onder invloed staat van grondwater. Dit gebied ligt echter op minimaal 500 meter afstand van het geplande nieuwe tracé, waardoor effecten als gevolg van eventuele bemalingen hier niet merkbaar kunnen zijn. Tevens zijn de aangewezen waarden van dit gebied niet gevoelig voor verdroging (bron: effectenindicator van het ministerie van EZ).	Nee
92.4		<i>Zienswijze</i> Pag. 31 Passende Beoordeling: "De dijk biedt geen geschikte broedplaats voor kwalificerende vogelsoorten van de Oosterschelde, met uitzondering van de bontbekplevier. Van de bontbekplevier is bekend dat deze specifiek langs de dijkvoet kunnen broeden." Reactie natuurorganisaties: Graag een nadere toelichting waarom de strandplevier niet genoemd wordt. Strandplevieren hebben immers veelal hetzelfde broedhabitat als de bontbekplevier en kunnen ook langs de dijkvoet broeden. In de onderbouwing ontbreekt een analyse hierover.	
		<i>Antwoord</i> In de rapportage van de broedvogelinventarisatie (Kok en Vergeer) wordt de bontbekplevier genoemd als soort die in het verleden gebroed heeft nabij het plangebied. De strandplevier is hierin niet opgenomen, naar verwachting omdat de soort hier nooit gebroed heeft. Op basis van deze gegevens en de interpretatie van de geschiktheid van het plangebied als broedhabitat voor strandplevier, wordt dat het plangebied niet geschikt is als broedgebied voor strandplevier ⁷ :	Nee

⁷ Informatie afkomstig van Profielen Vogels, versie 1 september 2008. Opgesteld door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

		<ul style="list-style-type: none"> - Bontbekplevier: <i>"De bontbekplevier broedt bij voorkeur op schaars begroeide plekken, zoals stranden, duinranden, laagtes bij zeedijken, strandweiden en oevers van meren, plassen en rivieren, maar ook op akker- en weiland, kunstmatige zandafzettingen en opspuitterreinen. Geheel kale vlaktes worden gemeden."</i> - Strandplevier: <i>" De strandplevier nestelt in kale of schaars begroeide open terreinen in de omgeving van grote open wateren, meestal zijn dat zoute of brakke wateren. Vaak broedt de vogel op rustige zandstranden, in zandduinen en op schelpenstranden. Oneffen terreinen en geheel onbeschutte stranden worden door deze soort gemeden."</i> <p>Broedgebied als rustige stranden, open zandduinen en schelpenstranden ontbreken. Het uitgangspunt dat strandplevier ter hoogte van mast 1084 niet broedt, is hiermee voldoende aannemelijk gemaakt. Uit bovenstaande punten blijkt dat alleen de bontbekplevier een soort is die mogelijk op de dijk broedt, maar ook voor deze soort gaat het niet om optimaal geschikt broedgebied. Indien de dijk wel geschikt broedgebied vormt voor deze soort, dan gaat het niet om een groot aantal dat op de dijk zal broeden. Door het nemen van maatregelen blijven voldoende vergelijkbare alternatieven over om nog te broeden. Deze maatregelen (restricties aan het buitendijkse bouwverkeer) zijn opgenomen in de vergunning op de grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Significante effecten zijn uitgesloten.</p>	
92.5		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Pag. 32 Passende Beoordeling: "Uit laagwatertellingen die hebben plaatsgevonden voor de dijkversterking van de dijk die bij de locatie van de nieuwe mast 1084 ligt, blijkt dat de volgende kwalificerende soorten foerageren langs de dijk: rotgans, wilde eend, scholekster*, bontbekplevier*, zilverplevier*, bonte strandloper*, rosse grutto*, wulp*, tureluur* en steenloper* (Braad, 2011, gegevens zijn afkomstig uit Boudewijn <i>et al.</i>, 2008)." ..... "Uit tellingen die op de locatie van de nieuwe mast zijn gedaan, blijkt dat de aanzienlijke aantallen vogels foerageren op de locatie van de nieuwe mast. De foerageerintensiteit is ook hoog in vergelijking met andere slikken binnen het oostelijk deel van de Oosterschelde. Wanneer echter de vergelijking wordt gemaakt met het gehele Natura-2000-gebied Oosterschelde dan blijkt de waarde van de locatie van de nieuwe mast als foerageergebied lager of zelfs veel lager dan gemiddeld te zijn (Boudewijn <i>et al.</i>, 2008). Dit betekent dat de waarde van de locatie als foerageergebied ondanks de aanwezigheid van aanzienlijke aantallen vogels beperkt is."</p> <p>Reactie natuurorganisaties: De selectie en conclusies die gemaakt worden ten aanzien van de soorten die nabij de locatie van de nieuwe mast 1084 voorkomen en foerageren, zijn gebaseerd op te oude gegevens. De gegevens die gebruikt worden komen uit 2008. In de tussentijd hebben er veel activiteiten en veranderingen plaatsgevonden in de Oosterschelde en zijn populaties mogelijk in samenstelling veranderd. Op basis van dit soort oude gegevens kunnen geen goede conclusies getrokken worden over het huidige voorkomen en gebruik van het gebied rondom de mast. Op basis van deze gegevens wordt uiteindelijk de selectie gemaakt van soorten die nabij mast 1084 voorkomen en in verband met ruimtebeslag van de mast (tabel 11) worden getoetst. Dit is niet toereikend voor de</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>huidige situatie. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het onderzoek Smits et al. uit 2010 dat er onder andere kanoeten zijn waargenomen tussen Yerseke en Roelshoek waar de mast moet komen (pag. 25). Echter in tabel 11 is voor de kanoet het effect van ruimtebeslag niet meegenomen. De conclusies uit de voortoets ten aanzien van de selectie van soorten waar ruimtebeslag op onderzocht moet worden, is dus niet volledig en niet correct. Er had gedegen en recent veldonderzoek plaats moeten vinden naar het voorkomen van soorten rondom de mast.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de Passende Beoordeling is het uitgangspunt gehanteerd dat de huidige situatie voor wat betreft de vogelstand ter plekke van de mast 1084 niet veel zal afwijken van de situatie ten tijde van de tellingen. De situatie is ter plekke niet gewijzigd (niet ten gunste van steltlopers) en het plangebied heeft ten opzichte van het hele Natura-2000-gebied een dusdanig kleine omvang, dat wijzigingen elders in het Natura-2000-gebied niet kunnen leiden tot een belangenwijziging van het plangebied in relatie tot de instandhoudingsdoelen van de hele Oosterschelde.</p> <p>Tevens is de trend van de meeste van de genoemde soorten in de Oosterschelde stabiel of negatief. Het is dan ook niet aannemelijk dat het plangebied in de tussenliggende jaren van belang is gewijzigd, onder andere gezien de werkzaamheden aan de dijk die hier recent zijn uitgevoerd. Het uitgangspunt dat de waarde van de locatie ter hoogte van mast 1084 als foerageergebied beperkt is, is hiermee voldoende aannemelijk gemaakt.</p> <p>Daarnaast geldt overigens nog dat Rijkswaterstaat de Oosterschelde inventariseert en dat deze gegevens actueler zijn dan 2008. Deze gegevens zijn ook beschouwd, maar als niet voldoende bruikbaar beoordeeld omdat deze te generiek zijn voor het doel van de uitgevoerde effectbeoordeling. Zeker in het licht van de ook beschikbare en meer gedetailleerde gegevens van het specifieke dijktracé. Het telgebied is groter (inclusief een deel van de polder en een aanzienlijk deel groot open water) en de beschikbare gegevens zijn niet gespecificeerd (geen locatie, gedrag et cetera). Uit de beoordeling van de gegevens van Rijkswaterstaat bleek overigens ook niet dat de situatie sterk gewijzigd zou zijn sinds de detailinventarisatie uit 2008.</p> <p>Kanoet wordt inderdaad genoemd in het onderzoek van Smits et al: <i>"Tijdens de verschillende veldbezoeken foerageerden en pleisterden er enkele duizenden wulpen. Verder zijn honderden scholeksters en zilverplevieren in dit gebied vastgesteld. Kleinere aantallen zijn vastgesteld van bonte strandloper en tureluur. Andere soorten die zijn waargenomen zijn o.a. kanoet en oeverloper. [...]."</i></p> <p>Deze beschrijving volgend gaat het om een laag aantal exemplaren, anders was de soort eerder genoemd in de zin inclusief het aantal. Hieruit is opgemaakt dat de locatie van de mast 1084 voor kanoet in ieder geval niet van groter belang is dan voor de andere soorten die genoemd zijn. Dit geldt zowel voor de functie als foerageergebied als voor een hoogwatervluchtplaats. Op basis van aangetroffen dichtheden van deze andere soorten met een vergelijkbaar of lager instandhoudingsdoel, kan gesteld worden dat de locatie zelfs van minder belang is voor kanoet. Het uitgangspunt dat de</p>	<p>Nee</p>

		<p>waarde van de locatie ter hoogte van mast 1084 beperkt is, is hiermee voldoende aannemelijk gemaakt.</p>	
<p>92.6</p>		<p><i>Zienswijze</i> Pag. 33 Passende Beoordeling: "Tabel 10: Informatie over kwalificerende vogelsoorten die zijn waargenomen tijdens het onderzoek rond het nieuwe tracé voor ZW380 kV West. De tabel geeft informatie over het deelgebied waar de soort is waargenomen, tot welke populatie in Natura-2000-gebieden ze behoren en of de hoogspanningsleiding wordt gekruist"</p> <p>Reactie natuurorganisaties: In tabel 10 is ten aanzien van de broedvogels geen bronvermelding opgenomen. Doordat de bronvermelding ontbreekt, is onduidelijk op basis van welk onderzoek de kwalificerende vogelsoorten zijn geselecteerd die in tabel 10 worden weergegeven. Wel wordt er in de tabel verwezen naar paragraaf § 5.1.3.1. In deze paragraaf wordt een onderzoek met gegevens uit 2008 aangehaald (Braad, 2011, gegevens zijn afkomstig uit Boudewijn <i>et al.</i>, 2008). Er heeft geen recente inventarisatie plaatsgevonden van de broedvogels die langs dit dijktraject voorkomen. Toch worden op basis van deze oude gegevens conclusies en selecties in de voortoets gemaakt. Op basis van deze oude gegevens kan niet op een juiste manier worden geconstateerd welke broedvogels er in de huidige situatie voorkomen. Er is een kans dat de soorten die mogelijk nu langs het dijktraject voorkomen, afwijken van de nu in de tabel genoemde soorten. Er had dus inventariserend veldonderzoek plaats moeten vinden naar broedvogels.</p> <p>T.a.v. de niet-broedvogels zijn de conclusies gebaseerd op onderzoeken die in reikwijdte niet toereikend genoeg zijn. De onderzoeken van Smits et al, Tauw, 2010a en Gyimesi et al. naar de vliegbewegingen van vogels vormen de bron. Deze onderzoeken komen allen uit 2010 en zijn gedateerd. Daarbij is in deze studies slechts op enkele momenten gekeken naar vliegbewegingen binnen en naar een selectie van gebieden. Zo is er wel gekeken naar de vliegbewegingen tussen Oosterschelde, Markiezaat en Zoommeer, maar niet tussen bijvoorbeeld Oosterschelde en Westerschelde. Ook is er niet op basis van andere gegevens vastgesteld dat vliegbewegingen tussen Oosterschelde en Westerschelde niet aan de orde zijn terwijl hier de ZW380 kV West is gepland. Toch wordt dit in de tabel verder niet meegenomen. Dit moet op zijn minst onderzocht worden alvorens hier conclusies over kunnen worden getrokken. Verder beperkt het onderzoek zich tot slaap-, foerageer- en getijdetrek. Maar er wordt geen rekening gehouden met mogelijke dispersie na het broedseizoen en vliegbewegingen in het kader van de trek langs de flyway. Oftewel er is alleen gekeken naar de vliegbewegingen die de vogels maken als ze eenmaal in het gebied zijn gearriveerd, maar in de trektijd arriveren en vertrekken er dagelijks ook vogels van buiten het gebied die dan mogelijk wel andere routes vliegen dan de dagelijkse foerageer- en slaapbewegingen. Met name in de trektijd kunnen er veel noord-zuid en zuid-noord bewegingen zijn van vogels die op enig moment aan de omringende Natura2000-gebieden gebonden zijn. Het overzicht van kwalificerende soorten in de omgeving van het tracé en of ze mogelijk de hoogspanningsverbinding kruisen, is dus niet volledig.</p>	

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er is geen bron aanwezig over broedvogels, omdat deze niet aanwezig zijn buitendijks. Bij het broedvogelonderzoek zijn buitendijks geen broedvogels aangetroffen en ter hoogte van de beoogde mastlocatie is geen potentieel broedgebied beschikbaar (zie ook 5.1.3.1 van de Passende Beoordeling en de habitatomschrijvingen bij reactie 92-4 hierboven). Bij hoogwater staat het water tot aan/op de dijk. Er zijn geen langdurig droogvallende slikken en schorren waar veilig op gebroed kan worden. Deze situatie is ongewijzigd gebleven.</p> <p>Over de methode en reikwijdte van de radar- en vliegbewegingonderzoeken (bijlage 5 van de Passende beoordeling, bijlage 8b bij de plantoelichting) geldt dat de onderzoeksopzet is gebaseerd op het verkrijgen van gegevens ten aanzien van uitwisseling en vliegbewegingen van steltlopers, eenden en ganzen tussen Tholen en Zuid-Beveland, tussen de Oosterschelde en het Zoommeer/Markiezaat en gebieden ten zuiden van het Markiezaat (tussen Oosterschelde en Westerschelde (oostelijke deel Markiezaat)).</p> <p>Dit heeft de keuze van de radarlocaties bepaald op Tholen en Zuid-Beveland en langs de Oesterdam. De radarlocaties zijn gekozen op basis van kennis over ligging hoogwatervluchtplaatsen, slaapplekken en foerageergebieden tijdens laagwater van voornoemde soortgroepen. Met de radar was het goed mogelijk om vogelgroepen te zien vliegen tot circa 3 km afstand (boven vlakke polders of open water soms over grotere afstanden). Dit is vertaald in pijlenkaarten in beide rapportages. Die kaarten geven een accurate samenvatting van wat op het radarscherm zichtbaar was (pijlen zijn derhalve niet doorgetrokken of geëxtrapolerd). Op basis van locatie kan gevoeglijk aangenomen worden dat doorgevlogen werd.</p> <p>In het zomerhalfjaar is informatie verzameld over de getijdentrek langs de noordrand van de hals van Beveland. Er is veel bekend vanuit het vaste monitoringsprogramma MWTL van de ligging van hoogwatervluchtplaatsen en het veldwerk richtte zich met name op de vliegbewegingen (waar komen de vogels vandaan of gaan ze naartoe van/naar de hoogwatervluchtplaatsen) en uitwisseling met binnendijkse gebieden (hoever het binnenland in).</p> <p>Het veldwerk is uitgevoerd tijdens de piekdoortrekperiode voor steltlopers in mei, augustus en september, waarbij ook eenmaal is gekeken tijdens zeer hoog hoogwater (veel vogels naar binnendijkse gebieden, maar niet ver het binnenland in en op de onderzoekslocaties zeker geen vliegbewegingen naar de Westerschelde). Tijdens deze veldbezoeken is geen uitwisseling tussen Westerschelde en Oosterschelde over de 'hals van Beveland' vastgesteld, maar het veldwerk is niet toereikend om dat fenomeen uit te sluiten (het gebeurt dus niet dagelijks). Dit is gezien het ontbreken van bijvoorbeeld waarnemingen tijdens hoog hoogwater zeker geen dagelijks fenomeen en betreft waarschijnlijk een laag aantal. Het veldwerk geeft aan dat merendeel van de steltlopers in de zuidoosthoek van Oosterschelde tijdens hoogwater buitendijks langs de noordrand van Zuid-Beveland</p>	<p>Nee</p>
--	--	--	------------

		<p>verblijft.</p> <p>Samengevat: De onderzoeken zijn gericht op de locaties waar de mastconfiguraties wijzigen, de ligging van foerageerlocaties en de ligging van hoogwatervluchtplaatsen. Op deze plekken wijzigt de aanvaringskans en/of verzamelen zich een groot aandeel van de vogels van het Natura-2000-gebied (de Oosterschelde) en vinden hierdoor ook de meeste vliegbewegingen plaats. Door tijdens de piekperiode te tellen is zowel het tijdstip als de frequentie representatief als steekproef om vliegbewegingen vast te leggen. De belangrijkste variabelen die kunnen leiden tot wijziging in effect op de instandhoudingsdoelen zijn hiermee betrokken in de onderzoeken. Hoe en waar de vogels vliegen blijkt vervolgens uit de onderzoeken van Bureau Waardenburg en Tauw. In het rapport van Tauw zijn onder andere bewegingen tussen de Oosterschelde en Westerschelde beschreven (pagina 29), waarbij weinig vliegbewegingen over land zijn waargenomen. Hierbij geldt dat het aantal vliegbewegingen mogelijk verschilt per jaar (dat wil zeggen het aantal vogels) maar dat de locaties waar gevlogen wordt niet jaarlijks zal wijzigen. De vliegbewegingen betreft vluchten tussen slaap- of rustlocaties naar foerageerplekken. Deze locaties zijn niet aan sterke veranderingen onderhevig.</p> <p>Het aantal aanvaringen wordt onder andere bepaald door de kans op aanvaring. De kans wordt groter naar mate meer bewegingen de lijn kruisen. Dispersie en flyway-bewegingen betreft een enkele passage van een tracé (1x in voorjaar en 1x in najaar bij gelijke trekroute), waarna het specifieke tracé geen risico meer vormt. Dagelijkse vliegbewegingen tussen foerageer- en rustplaatsen vinden twee keer per dag plaats (heen en terug, vier passages) en gedurende een heel seizoen. Het aantal slachtoffers van dispersie en in de flyway is hierdoor verwaarloosbaar klein ten opzichte van de dagelijkse vliegbewegingen. Tevens vindt trek deels op grotere hoogte plaats, waardoor de kans op aanvaring bij dit type vluchten verder verkleind wordt.</p> <p>De vliegbewegingen van doortrekkers die tijdelijk in het gebied verblijven (opvetten) is verdisconteerd in het aantal rust- en foerageervluchten. De metingen is in een representatieve periode uitgevoerd, waarmee inzicht is gekregen van de belangrijkste vliegbewegingen van vogels in het gebied. De bewegingen (richtingen) zullen niet anders zijn met meer metingen, hooguit kan vaker bevestigd worden dat specifieke routes gebruikt worden.</p>	
92.7		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Zoals al eerder is aangegeven zijn de conclusies in tabel 11 en in de zin op pag. 37. "In het vorige hoofdstuk is duidelijk gemaakt welke zaken afvallen omdat effecten bij voorbaat zijn uitgesloten" gebaseerd op deels oude data en deels op onvolledige data. Daarmee is de selectie in de voortoets van soorten die verder worden meegenomen in de toetsing onvolledig en niet valide. Bovendien is niet goed duidelijk te herleiden op basis waarvan keuzes in de selectie in tabel 11 worden gemaakt.</p> <p>Waarom worden bijvoorbeeld fuut, aalscholver, smient, wilde eend, pijlstaart, middelste zaagbek en meerkoet in Oosterschelde alleen verder getoetst op verstoring en niet op toename van</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		draadslachtoffers en welke data ligt hier aan ten grondslag? Een gedegen onderbouwing mist op dit punt. De selectie ten aanzien van ruimtegebruik moet bovendien gebaseerd worden op gedegen en recent veldonderzoek naar het voorkomen van soorten rondom de mast.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De informatie over soorten in tabel 11 volgt uit de informatie uit tabel 10 en de voorgaande paragrafen. Het is een samenvatting van de voorgaande paragrafen. Bij Tabel 10 staat in de Passende Beoordeling: <i>“Informatie over kwalificerende soorten die zijn waargenomen tijdens het onderzoek rond het nieuwe tracé voor ZW380 West.”</i> In de tekst boven Tabel 11 (paragraaf 5.3) staat: <i>“Tabel 11 [red.] geeft een overzicht van alle kwalificerende natuurwaarden die binnen de reikwijdte van effecten voorkomen.”</i> Hieruit kan opgemaakt worden dat in tabel 11 per soort is aangegeven welk effect verwacht wordt (op grond van voorgaande paragrafen). De soorten die zijn gemarkeerd als potentieel draadslachtoffer (oranje en D), betreft alleen de soorten die bij de onderzoeken (genoemd in tabel 10) zijn aangetroffen. Dit betekent dat de overige soorten (waar geen D in de tabel bij staat) niet zijn aangetroffen rondom de tracés of dat de soorten de tracés niet kruisen, waardoor op voorhand gesteld kan worden dat negatieve effecten op de doelen van deze soorten (fuut, aalscholver etc.) niet op kunnen treden (wanneer een soort niet aanwezig is, kan ook geen effect optreden).</p> <p>Ten aanzien van de onderzoeksgegevens en de radaronderzoeken wordt verwezen naar de beantwoording onder 92.4, 92.5 en 92.6.</p>	Nee
92.8		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Pag. 39 Passende Beoordeling: <i>“De bundeling van verbindingen heeft in principe een positief effect. Uit Tauw, 2013a: ,Het ligt voor de hand om aan te nemen dat de aanvaringskans bij een gebundelde verbinding niet gelijk is aan, maar kleiner dan, twee maal de aanvaringskans bij een enkele verbinding. Immers, als vogels bij een gebundelde verbinding de eerste verbinding hebben opgemerkt en (succesvol) gepasseerd, is het waarschijnlijk dat ook de tweede verbinding probleemloos wordt gepasseerd. Deze ligt namelijk als het ware in de ‘schaduw’ van de eerste verbinding. In een dergelijk geval ervaren vogels de gebundelde verbinding feitelijk als één verbinding. In hoeverre vogels de gebundelde verbinding als één verbinding zien hangt daarnaast af van de morfologie van de afzonderlijke verbindingen. Als de beide verbindingen een overeenkomstige morfologie hebben, dan wordt in alle gevallen optimaal gebruik gemaakt van het ‘schaduw’ effect. Verschillen de verbindingen wat betreft morfologie, dan zal in een aantal gevallen de tweede verbinding die gepasseerd wordt in mindere mate in de ‘schaduw’ liggen van de eerste verbinding.’</i> Omdat er toch voor een deel sprake is van schaduwwerking, is het effect van de bundeling toch positiever dan twee ‘losse’ verbindingen. Voorgenoemd principe is bevestigd door veldonderzoeken waarbij bovenstaande effect ook is waargenomen (Tauw, 2013a). In dit geval is er namelijk sprake van verbindingen van verschillende morfologie. Het effect is dus licht positief: bundeling leidt tot geen verandering of minder draad slachtoffers.”</p>	

		<p>Reactie natuurorganisaties: Een visualisatie en beschrijving van de precieze hoogte van huidige en nieuw te plaatsen masten en draden ontbreekt, terwijl deze essentieel is voor het kunnen inschatten van effecten. Liggen de nieuwe gebundelde verbindingen (masten en draden) bijvoorbeeld hoger gesitueerd naast het huidige tracé? Essentiele informatie hierover mist waardoor het verschil in hoogte tussen de huidige en nieuwe verbindingen niet inzichtelijk is. Door de bundeling van verbindingen met masten en draden op verschillende hoogtes met een grotere maximale hoogte dan de huidige situatie ontstaat er een grotere barrière voor vogels dan nu het geval is. Echter in tabel 12 worden wel alle mogelijke effecten op soorten door een eventuele toename aan draadslachtoffers ontkracht onder het mom van een "positief effect door bundeling van verbindingen". Deze redentatie is veel te kort door de bocht en houdt geen rekening met de eventuele vergrote barrièrewerking op het huidige 380 kV tracé door bundeling met nieuwe verbindingen. Dit zal beter in beeld gebracht en onderzocht moeten worden alvorens conclusies getrokken kunnen worden. Op deze manier zijn significant negatieve effecten in ieder geval niet uit te sluiten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Toelichting hoogte van de masten: De bestaande masten zijn tussen Borssele en de WAP gemiddeld 33,5 tot 38 meter hoog en tussen de WAP en Rilland 38 meter hoog. De nieuwe masten hebben een hoogte van circa 60 meter. De lijnen hebben qua hoogte deels overlap met bestaande lijnen, in de nieuwe situatie komen er in de hoogte nieuwe lijnen bij.</p> <p>Over de relatie tussen de hoogte van de mast en het aantal draadslachtoffers zijn geen onderzoeksgegevens bekend (Tauw, 2013a). Ook verschillen tussen type masten zijn onbekend. De hoogte en het type is niet als variabele betrokken in de diverse onderzoeken, hoewel dit verschil er waarschijnlijk wel is. Aannemelijk is dat de hoogte gecorreleerd is met het aantal lijnen en/of traversen, waardoor dit effect indirect wel onderzocht is. Over het effect van beide variabelen individueel kan dan ook weinig gemeld worden. Wel wordt beschreven dat een groter aantal lijnen kan leiden tot meer slachtoffers, maar dat geen significant verschil is gevonden tussen het aantal lijnen (traversen) en het aantal slachtoffers. Zoals in Tauw (2013a) beschreven wordt, is het wel aannemelijk dat gebundelde tracés leidt tot minder slachtoffers dan twee aparte tracés. Bij een verschil in morfologie (hoogte of typemast) wordt dit effect kleiner verwacht dan bij vergelijkbare morfologie (geen verandering of een licht positief effect). Ook wordt gesteld dat gebundelde lijnen en lijnen met afstandhouders leiden tot minder slachtoffers, naar verwachting omdat deze beter zichtbaar zijn. Eveneens wordt door Tauw (2013a) beschreven dat in enkele onderzoeken het grootste deel van de slachtoffers valt door de (dunnere) bliksemraden (86% tot 93%).</p> <p>In de nieuwe situatie komt de nieuwe verbinding gebundeld te liggen met de bestaande verbinding, in tegenstelling tot de bestaande situatie (in de plansituatie is er één passage en hierdoor eenmaal een kans op een slachtoffer, in de huidige situatie zijn er twee passages en hierdoor twee maal een kans op een slachtoffer). In de berekeningen van draadslachtoffers is geen rekening gehouden met de bundeling van tracés, waardoor het resultaat een worst-case-benadering is. Op basis van bekende</p>	<p>Nee</p>

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		onderzoekresultaten en de hierbij onderkende variabelen, is het uitgangspunt dat geen verandering (minimaal geen verslechtering) optreedt terecht.	
92.9		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Tabel 12 Passende Beoordeling: "Het tracé komt grotendeels langs de huidige 150kV-leiding te liggen. De bestaande 380 kV-leiding die verder in het zuiden is gelegen verdwijnt. Dit betekent dat een bundeling van verbindingen plaatsvindt."</p> <p>Reactie natuurorganisaties: Deze informatie komt niet overeen met eerdere informatie op p. 14 over hoe het traject gaat veranderen. Daar wordt namelijk aangegeven dat de huidige 150 kV verbinding in het zuiden verdwijnt en er een nieuw tracé van een gebundelde 150 kV en 380 kV langs de huidige 380 kV komt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De tekst en de figuur leiden inderdaad tot wat verwarring door de ligging van het meetpunt van de vliegbewegingen. Het moet als volgt zijn: Tabel 1 p13: klopt Tabel 1 p. 14:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huidige 380kV-verbinding tot Rilland blijft aanwezig. Klein deel aan de oostkant verdwijnt. - Nieuwe, gecombineerde 380kV- en 150kV-verbinding komen grotendeels parallel aan huidige 380kV-verbinding te lopen. <p>Tabel 12 p. 40, eerste tabelregel, eerste kolom: 1) Borssele-WAP, 2) WAP-Rilland Dit leidt overigens niet tot een aanpassing in de conclusie van de Passende Beoordeling</p>	Nee
92.10		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Ook ten aanzien van de conclusies over de effecten in tabel 12 geldt dat deze gebaseerd zijn op onderzoeken die in reikwijdte niet toereikend genoeg zijn. Opnieuw worden de incomplete onderzoeken van Smits et al, Tauw2010a en Gylmesi et al. erbij gehaald naar de vliegbewegingen van vogels rondom de Oosterschelde. Echter in deze studies is maar naar enkele bekkens en tijdens een beperkt aantal momenten onderzoek gedaan, zoals hierboven genoemd. Aan deze zaken wordt volledig voorbij gegaan. De conclusies die in tabel 12 getrokken worden, zijn dus niet valide en er kan op deze manier niet worden gesteld dat effecten zijn uitgesloten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De zienswijze heeft betrekking op al eerder genoemde onderdelen over de gebruikte gegevens. Voor een toelichting wordt verwezen naar de antwoorden op zienswijzen 92.4, 92.5 en 92.6.</p>	Nee
92.11		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Pag. 40 Passende Beoordeling: Er wordt niet genoemd dat de Kolgans met regelmaat vliegt van de Kapelse- en Yerseke Moer naar de Platen van Valkenisse in de Westerschelde. De aanleg van de 380 kV- verbinding kan hier als barrière fungeren en daarmee invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura2000-gebied Kapelse- en Yerseke Moer. Daarbij komen</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		de kabels op een andere hoogte te hangen waarmee de conclusie kort door de bocht is dat er geen verandering gaat optreden in het aantal aanvaringssslachtoffers.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De beoordeling is gebaseerd op gegevens uit het radaronderzoek en vliegbewegingsonderzoeken (Gyimesi et al, Smits et al en Aarts et al). In deze onderzoeken zijn geen vliegbewegingen van (grote groepen) kolgans van de Yerseke Moer naar de Westerschelde geconstateerd. Daarom is dit ook niet beoordeeld. De Kolgans bevindt zich ook niet tot nauwelijks op wadplaten maar vooral in graslanden.</p>	Nee
92.12		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Pag. 44 Passende Beoordeling; over het effect van de nieuwe verbinding op predatie en verlies van leefgebied: "Foerageergebied: het permanente effect op foerageergebieden van kwalificerende vogelsoorten is beperkt. Relevant is of er een permanente afname van de geschiktheid van foerageergebieden van kwalificerende vogelsoorten mogelijk is. In dat geval is er mogelijk sprake van een effect. Mogelijk dat de masten worden gemeden omdat deze uitkijkposten voor roofvogels vormen. De mast komt langs de dijk te staan en dit zijn de delen die het eerst droogvallen. Vogels volgen het afnemende water en komen daardoor al snel op enige afstand van de dijk en daarmee ook de mast. Bovendien zijn slikken in een dusdanig oppervlak aanwezig dat de verminderde beschikbaarheid van een klein oppervlakte, leidt tot geringe effecten. Bovendien komt uit onderzoek dat de foerageergebieden langs de dijk van gering belang zijn als wordt vergeleken met de gehele Oosterschelde (Boudewijn <i>et al</i>" 2008). Effecten op populaties zijn uitgesloten."</p> <p>Reactie natuurorganisaties: Vergelijkbare situaties zijn niet onderzocht, er is eigenlijk niks bekend over het effect en hoe groot het gebied is dat in de nieuwe situatie ongeschikt raakt, maar toch wordt geconcludeerd dat effecten zijn uitgesloten. Dit wordt nauwelijks onderbouwd met relevante data, aantallen, afmetingen van ongeschikt geworden gebied etc. "Vogels volgen het afnemende water en komen daardoor al snel op enige afstand van de dijk en daarmee ook de mast"; dat zegt nog helemaal niets, want het kan voor de vogelsoort nog steeds te dicht bij de mast met het risico op predatie zijn. "Bovendien zijn slikken in een dusdanig oppervlak aanwezig dat de verminderde beschikbaarheid van een klein oppervlakte, leidt tot geringe effecten"; dit wordt vervolgens helemaal niet onderbouwd en gekwantificeerd met relevante data. Per vogelsoort kan dit effect bovendien verschillen, en het hangt daarnaast samen met de afstand tot hoogwatervluchtplaatsen. Dit ontbreekt volledig in de analyse. Als laatste wordt een oud onderzoek aangehaald uit 2008 over het belang van het gebied als foerageergebied. De huidige situatie kan veranderd zijn door veranderingen van afgelopen jaren in de gehele Oosterschelde. Al met al kan op basis van deze redenatie zeker niet gesteld worden dat effecten zijn uitgesloten; dat zal beter onderzocht moeten worden. Ook zien wij graag opgenomen dat de effecten worden gemonitord indien toch gekozen wordt voor realisatie. Waarom ligt dit voorstel er nu niet?</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar de beantwoording van zienswijze 92.2.</p>	Ja, vergunning Natuurbe

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Bij de opstelling van de ontwerp Nb-wetvergunning is de redeneerlijn van de passende beoordeling gevolgd. In de passende beoordeling zijn, behoudens mitigerende maatregelen voor scholekster en bontbekplevier in de aanlegfase, geen maatregelen voorgesteld voor de overige vogelsoorten. Mede gezien de in aantallen geringe aanwezigheid van scholekster en bontbekplevier op de locatie van de nieuwe mast is in de ontwerp vergunning geen voorschrift voor monitoring in de aanlegfase opgenomen.</p> <p>Ten aanzien van de monitoring van draadslachtoffers in de gebruiksfase geldt dat er voorschriften tot monitoring zijn opgenomen in het besluit. Deze voorschriften houden in dat het optreden van draadslachtoffers gedurende ten minste 3 jaar wordt gemonitord, er een monitoringsplan wordt opgesteld en de resultaten van de monitoring jaarlijks worden gerapporteerd aan het bevoegd gezag.</p>	Scherminings-wet 1998
92.13		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Pag. 45 Passende Beoordeling: "door bundeling van verbindingen en amoveren van bestaande hoogspanningsverbindingen is geen toename van draadslachtoffers aan de orde. De nieuwe hoogspanningsverbinding leidt niet tot een afname van de populaties met vogels in Natura-2000-gebieden. Significant negatieve effecten zijn uitgesloten."</p> <p>Reactie natuurorganisaties: Zie alle opmerkingen hiervoor. Deze conclusie kan niet worden getrokken op basis van het gedane onderzoek in de voortoets. Door incorrecte selecties in de voortoets is de Passende Beoordeling die wordt uitgevoerd verre van volledig ten aanzien van de soorten die er in worden meegenomen. Bovendien wordt niet ingegaan op de verschillende hoogtes waarop de nieuwe gebundelde mast en draden worden gesitueerd en de grotere barrière die hierdoor ontstaat. Significante effecten zijn hierdoor niet uit te sluiten. En waarom wordt er niet voorgesteld om effecten bovendien te monitoren?</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De soortselectie is nader toegelicht bij de beantwoording van zienswijze 92.7, deze is gebaseerd op daadwerkelijk aangetroffen soorten in de nabijheid van de tracés. Soorten die hier niet voorkomen (niet waargenomen zijn of waarvan geen leefgebied aanwezig is) kunnen geen slachtoffer worden en zijn dan ook niet beoordeeld. De soortselectie is verifieerbaar vastgelegd, het toevoegen van andere soorten kan niet leiden tot een aangepaste conclusie, omdat van eventueel toe te voegen soorten geen gegevens beschikbaar zijn, omdat deze niet aanwezig zijn in het plangebied. De kans op slachtoffers wordt voor deze soorten daarmee nihil en niet relevant. Voor de beoordeling is vervolgens gekeken waar de soorten vliegen ten opzichte van de tracés. Wanneer tracés niet gekruist worden, is de kans op slachtoffers eveneens nihil. Op basis van de combinatie van gegevens over aanwezigheid, vliegbewegingen en tracés is vervolgens beoordeeld of er een (vergrote) kans is op slachtoffers en of deze leidt tot aantasting van de instandhoudingsdoelen.</p> <p>In paragraaf 6.4 is beschreven hoe omgegaan is met de nieuwe verbinding, de verschillen in masten en het effect van de bundeling (en dus ook de verschillen in hoogtes). De bundeling die gerealiseerd wordt, is afgezet tegen de huidige situatie waarbij op grote(re) afstand meer</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>hoogspanningsverbindingen door het landschap lopen. Hierdoor is per tracé er een kans op draadslachtoffers. In de plansituatie worden tracés en lijnen gebundeld geplaatst, waardoor maar een keer een (bundeling van) verbinding gepasseerd moet worden. In het onderzoek van Tauw (2013a) wordt gesteld dat bij niet vergelijkbare morfologie het zogenaamde schaduweffect naar verwachting in mindere mate optreedt. Hoewel door de verschillen in morfologie en hoogte het bundelingseffect niet optimaal is, is beoordeeld dat dit ten opzichte van twee losse verbinding minimaal neutraal tot licht positief is. Zie hiervoor ook het antwoord onder 92.8</p>	
92.14		<p><i>Zienswijze</i> Op pag. 46 wordt ingegaan op de toetsing van effecten ten aanzien van broedvogels. Zoals al in eerdere opmerkingen te lezen is, zijn de data die hiervoor worden gebruikt oud en niet toereikend. Om effecten te kunnen uitsluiten, moet gedegen veldonderzoek gedaan worden naar het voorkomen van broedvogels in de omgeving. Dat is niet gebeurd. Enkel speculaties geven niet de zekerheid dat effecten zijn uitgesloten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De beoordeling van broedvogels is niet alleen gebaseerd op de tellingen, maar ook op basis van habitatgeschiktheid nabij de mastlocatie en de tracés nabij het Natura-2000-gebied. Van geen van de aangewezen broedvogels is de dijk (potentieel) geschikt broedgebied, met uitzondering van een enkele bontbekplevier, waarvan elders exemplaren wel op de dijk hebben gebroed (zie ook het antwoord bij zienswijze 92.4). De meeste soorten zijn afhankelijk van rustige, vaak kale of spaarzaam begroeide schelpenbanken en zandige eilanden (grote stern, dwergstern, visdief, noordse stern, strandplevier en in iets mindere mate bontbekplevier en kluut). Bruine kiekendief broedt in uitgestrekte rietvelden en andere moerassen en niet in open getijdengebied. De hierboven en bij punt 92.4 beschreven leefgebieden zijn niet aanwezig nabij de locatie voor mast 1084. Het uitgangspunt dat de waarde van de locatie ter hoogte van mast 1084 beperkt is, is hiermee voldoende aannemelijk gemaakt.</p>	Nee
92.15		<p><i>Zienswijze</i> Pag. 47: "Uit bovenstaande tabel blijkt dat een aantal steltlopers nog niet (of nog maar net) aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet. Het gaat hier om de kluut, bontbekplevier, zilverplevier, drieteenstrandloper, rosse grutto, wulp en steenloper. Effecten zijn naar verwachting beperkt, omdat een beperkt deel van het leefgebied tijdelijk verstoord wordt. Dit blijkt ook uit de onderzoeken die zijn gedaan tijdens hoogwater en laagwater. De waarde als foerageergebied en als hoogwatervluchtplaats is beperkt (Boudewijn <i>et al.</i>, 2008). Verstoring is in dat geval van toepassing op zeer beperkte aantallen vogels, dit wordt bevestigd door Tabel 15 en Tabel 16. Dit betekent dat zelfs als de werkzaamheden de vogels uit het Natura-2000-gebied verjagen, dat de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar komen. Voor de soorten waarvan de staat van instandhouding groen gemarkeerd is in de tabel zijn significant negatieve effecten uitgesloten."</p> <p>Reactie natuurorganisaties: Weer wordt het oude onderzoek aangehaald uit 2008 over het belang van het gebied als foerageergebied. Dit is te oud om er in de huidige situatie enige status aan te ontleen.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Verder wordt er niet ingegaan op de mate en duur van verstoring, het wordt enkel omschreven als "tijdelijk" en "beperkt". Op pag. 16 is te lezen dat de aanlegfase van alleen mast 1084 al wordt geschat op 11 of 12 maanden. Bij slechte timing kan dit voor een vogelsoort het verlies van habitat voor bijna twee overwinteringsseizoenen betekenen. Eventuele effecten op vogels worden niet gekwantificeerd en gerelateerd aan voorkomen, aantallen, uitwijkmogelijkheden etc. Op deze manier zijn er geen gedegen conclusies te trekken ten aanzien van mogelijk significant negatieve effecten op de staat van instandhouding van soorten. Ook missen wij mitigerende maatregelen als het gebruik van schroefpalen in plaats van heipalen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de Passende Beoordeling is het uitgangspunt gehanteerd dat de huidige situatie qua vogelstand ter plekke van de mast 1084 niet veel zal afwijken van de situatie ten tijde van de tellingen. Tevens is de trend van de meeste van de genoemde soorten in de Oosterschelde stabiel of negatief. Het is dan ook niet aannemelijk dat het plangebied in de tussenliggende jaren van belang is gewijzigd. De situatie is ter plekke niet gewijzigd is (niet ten gunste van steltlopers) en het plangebied ten opzichte van het hele Natura-2000-gebied een dusdanig kleine omvang heeft, dat wijzigingen elders in het Natura-2000-gebied niet zullen leiden tot een belangenwijziging van het plangebied. Het uitgangspunt dat de waarde van de locatie ter hoogte van mast 1084 als foerageergebied beperkt is, is hiermee voldoende aannemelijk gemaakt.</p> <p>Het aantal aanwezige vogels wordt onderbouwd met tellingen (Kok en Vergeer) en telgegevens uit de hoogwatervluchtplaats-tool van RWS. Uit beide tellingen blijkt dat op de locatie weinig vogels foerageren of overtijen (op de hoogwatervluchtplaats). Dit lage aantal en de bezoekfrequentie is afgezet tegen het instandhoudingsdoel, waaruit geconcludeerd wordt dat de locatie niet van essentieel belang is. Het oppervlak dat tijdelijk ongeschikt wordt is 25.000 m² of 0,0068% van het totaal oppervlak van het Natura-2000-gebied Oosterschelde of 0,0073% van het habitatype grote baaien, dat het grootste deel van het getijdegebied van het Natura- 2000-gebied omvat en bij laag water het primaire foerageergebied vormt van steltlopers. Dit tijdelijke verlies is verwaarloosbaar (zie ook ABRvS uitspraak 201309630/1/R6 d.d. 29-10-2014, waarin een tijdelijke afname van 1,7% niet leidt tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Een tijdelijke afname van 0,0073 wordt ook op basis hiervan als verwaarloosbaar beschouwd). Daarbij komt ook nog dat de vogels vaker niet dan wel aanwezig zijn, en leidt deze tijdelijke verstoring (tijdelijk omdat de werkzaamheden niet permanent zijn) niet tot aantasting van de gunstige staat van instandhouding. Dit lage aantal vogels kan als effect opgevangen worden in de natuurlijke fluctuatie en variatie in het gebied (zie ook paragraaf 2.3 Significantie van effecten van de Passende Beoordeling (p.8)).</p> <p>Er is geen sprake van verlies van habitat, alleen van minder geschiktheid door externe factoren. Na afronding van de werkzaamheden is het habitat direct weer beschikbaar met dezelfde kwaliteit als voor de verstorende werkzaamheden.</p>	<p>Nee</p>

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>De totale doorlooptijd van de realisatie is inderdaad 11 tot 12 maanden. De daadwerkelijke periodes waarin gewerkt wordt zijn echter aanzienlijk korter:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aanleg tijdelijke werkweg en werkterrein: enkele dagen tot 1 week 2. Bouw fundament: ca 3 weken 3. Opbouw mast: 2-3 dagen 4. Trekken geleiders: 2-3 dagen 5. Verwijderen werkweg en werkterrein: enkele dagen tot 1 week <p>Deze werkzaamheden vinden steeds achtereenvolgens plaats in een rij masten in een heel veld (dus alle masten in een rechte lijn tussen twee hoekmasten). Dus voor elke mast zit er steeds een periode tussen de werkzaamheden. Tussen stap 2 en 3 zit enkele maanden, afhankelijk van hoeveel masten er achter worden gebouwd. Tussen stap 3 en 4 zit ook enkele maanden. Er is dus geen sprake van een continue activiteit waardoor tussen de werkperiodes ook lange periodes zijn waarin geen activiteiten op de locaties zijn en geen sprake is van verstoring. Een dusdanige verstoring dat twee seizoenen geen foerageergebied beschikbaar is, is niet aan de orde.</p>	
92.16		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Toetsing op versturende effecten op vogelsoorten wordt gedaan aan de hand van data uit 2008 over het foeragerend voorkomen van soorten in en rondom het gebied waar werkzaamheden plaatsvinden. Zoals reeds veelvuldig aangekaart zijn deze gegevens te oud voor een goede weergave van huidig voorkomen van soorten. Op basis van deze oude gegevens kan niet getoetst worden of in de huidige situatie significant negatieve effecten zijn uit te sluiten. In 8 jaar tijd kunnen er in de samenstelling en voorkomen van soorten relevante veranderingen hebben plaatsgevonden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de beargumentering inzake het gebruik van de gegevens, zie de beantwoording van de zienswijzen 92.4, 92.5 en 92.6.</p>	Nee
92.17		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Over sommige soorten waar het instandhoudingsdoel niet van wordt gehaald wordt geconcludeerd dat ze niet enkel gebonden zijn aan dit gebied en aantallen soms klein zijn, zoals bij de tureluur (pag. 50). Zonder verdere onderbouwing en kwantificering wordt gesteld dat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. Echter het instandhoudingsdoel wordt nu al niet gehaald en er mag geen verslechtering optreden. Elk effect kan significant zijn. De redenatie is kort door de bocht en niet onderbouwd. Significante effecten zijn zo zeker niet uit te sluiten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De tekst op pagina 47 van de Passende Beoordeling klopt niet met de uitgevoerde analyse: het wel en niet voldoen aan het instandhoudingsdoel is omgekeerd. Er staat: "Uit bovenstaande tabel blijkt dat een aantal steltlopers nog niet (of nog maar net) aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet. Het gaat om kluut, bontbekplevier, zilverplevier, drieteenstrandloper, rosse grutto, wulp en steenloper." Dit zijn echter juist de soorten die wel aan het instandhoudingsdoel voldoen. Tevens is tureluur oranje gemarkeerd (niet aan het instandhoudingsdoel), terwijl het aantal wel boven het instandhoudingsdoel</p>	Nee

		<p>ligt. De zin had moeten zijn: <i>“Uit bovenstaande tabel blijkt dat een aantal steltlopers nog niet (of nog maar net) aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet. Het gaat om scholekster, bontbekplevier, strandplevier, goudplevier, kievit, kanoet, zwarte ruiters en groenpootruiter.”</i> De soortselectie is in tabel 14 overigens wel juist (met uitzondering van tureluur).</p> <p>Op pagina 48 is beschreven dat ook een kleine afname door verstoring kan leiden tot een significant effect. Dit moet ook vergeleken worden met de tekst over significantie (p. 8 paragraaf 2.3). Hoewel in theorie bij een staat van instandhouding onder het instandhoudingsdoel een afname als significant negatief wordt gezien, wordt ook gesteld dat wel altijd maatwerk toegepast dient te worden (oorzaak en gevolg). Dit maatwerk is in de Passende Beoordeling vervolgens toegepast, per soort is beoordeeld wat de oorzaak is van de negatieve trend en of de oorzaak in de Oosterschelde ligt. Wanneer de oorzaak elders ligt, dan is de draagkracht van de Oosterschelde niet in het geding.</p> <p>Op basis van aanwezigheid en aantal exemplaren (vastgesteld met behulp van tellingen en de hoogwatervluchtplaats-tool) is beoordeeld en onderbouwd of de tijdelijke verstoring leidt tot aantasting van het instandhoudingsdoel. Voor de meeste soorten is gesteld dat gezien het lage aantal vogels, de waarde van de locatie en het verstoorte oppervlak ten opzichte van het totaal beschikbare oppervlak en landelijke en internationale trends (oorzaken achteruitgang), dit niet kan leiden tot een significante aantasting van de populatie.</p> <p>Van de tureluur ligt het aantal boven het instandhoudingsdoel, nadere beoordeling is niet aan de orde. De uitgevoerde analyse is correct.</p>	
92.20		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>T.a.v. de bontbekplevier en scholekster wordt op pag. 53 gesteld dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn om significant negatieve effecten te voorkomen. Er wordt vervolgens voorgesteld een tijdelijke op- en afgang aan te leggen om verstoring op het buitendijkse deel waar gereden wordt zo beperkt mogelijk te houden. In het ontwerpbesluit wordt deze mitigerende maatregel ook overgenomen en geconcludeerd dat hiermee significant negatieve effecten worden voorkomen. De exacte dimensies van de weg kunnen echter nog niet worden gegeven.</p> <p>Reactie natuurorganisaties: Op deze manier kan de verstoring van het strand bij Roelshoek inderdaad mogelijk beperkt blijven maar zoals in de Passende Beoordeling zelf al gesteld wordt: "Het beperken van verstoring door aanleg van het schiereiland is niet mogelijk. De locatie of aard van de werkzaamheden is niet aan te passen." Er wordt vervolgens in de Passende Beoordeling en in het ontwerpbesluit niet onderbouwd waarom er toch kan worden geconcludeerd dat verstoring door de aanleg van het eiland geen significante effecten heeft. Door de aanleg van het eiland en de werkzaamheden die daarbij een jaar lang komen kijken, zal er verstoring plaatsvinden van foeragerende vogels. Er wordt geconcludeerd: "De verstoring van foerageergebieden is beperkt gezien het blijvende oppervlak aan beschikbaar slik." Dit wordt echter niet onderbouwd of gekwantificeerd. De aanleg van het schiereiland zelf neemt ruimte in beslag en er zal hierdoor een stuk foerageergebied</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>verdwijnen. Daarbovenop zal een groter gedeelte van het slikgebied ongeschikt raken als foerageergebied door de versturende werking van de werkzaamheden. Het oppervlak aan beschikbaar slik blijft dus niet gelijk. In het onderzoek wordt niet berekend hoe groot het slikgebied is dat tijdelijk ongeschikt raakt als foerageergebied door de aanleg en werkzaamheden en hoe groot het effect hiervan is op de populatie scholeksters. De voorgestelde mitigerende maatregel gaat alleen in op het versturende effect van het werkverkeer maar niet op de verstoring veroorzaakt door de aanleg van het schiereiland. Er wordt niet onderbouwd of gekwantificeerd waarom de verstoring van de aanleg van het schiereiland geen significant negatieve effecten tot gevolg heeft. Enkel met deze mitigerende maatregel kan niet de zekerheid worden verkregen dat er geen significant negatieve effecten optreden. Bovendien zijn onze organisaties verbaasd over het feit dat er niet in de voorwaarde wordt gesteld dat er gemonitord moet worden. Waarom wordt dit niet voorgesteld?</p> <p>Versturende effecten zijn te verwachten op scholekster en bontbekplevier terwijl beide soorten het instandhoudingsdoel niet halen. Dit kan niet zo vergund worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Voor de beantwoording wordt verwezen naar de beantwoording van de zienswijzen 92.2, 92.12, 92.15 en 92.17.</p>	Nee
92.19		<p><i>Zienswijze</i> Op- en aanmerkingen en vragen over ontwerp-ontheffing Flora en Faunawet (aanlegfase): Voor de steenuil is het de vraag of de voorgestelde mitigerende maatregelen voldoende zullen zijn om de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen daadwerkelijk te waarborgen en daarmee overtreding van het verbod uit artikel 11 van de Flora- en faunawet te voorkomen. Het verdient aanbeveling om dit toch door middel van een ontheffing te regelen en daarin specifieke voorschriften op te nemen voor het nemen van deze maatregelen, inclusief vereisten omtrent monitoring en het rapporteren aan EZ dat en hoe de maatregelen zijn uitgevoerd. Dat laatste geldt hoe dan ook voor de buizerd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Voor ZW 380 kV west is onder meer voor de steenuil en de buizerd ontheffing aangevraagd van het verbod op verstoring van het nest, zoals bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze aanvraag is door de RVO afgewezen voor wat betreft de steenuil omdat er geen sprake is van een overtreding. De overtreding kan worden voorkomen als de voorgestelde mitigerende maatregelen worden uitgevoerd. In art. 8 van het besluit is bepaald dat deze mitigerende maatregel moet worden uitgevoerd. De maatregel houdt in dat er geen werkzaamheden in de nabijheid van het nest van de steenuil bij mast 1011 worden uitgevoerd gedurende het broedseizoen. Door dit voorschrift in het besluit is geborgd dat er geen sprake zal zijn van verstoring van het nest van de steenuil.</p> <p>Voor de verstoring van het nest van de buizerd is wel ontheffing verleend. In de ontheffing is vastgelegd onder art.7 dat de in de aanvraag voorgestelde mitigerende maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Het gaat dan om het plaatsen van kunstnesten en het uitvoeren van werkzaamheden</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

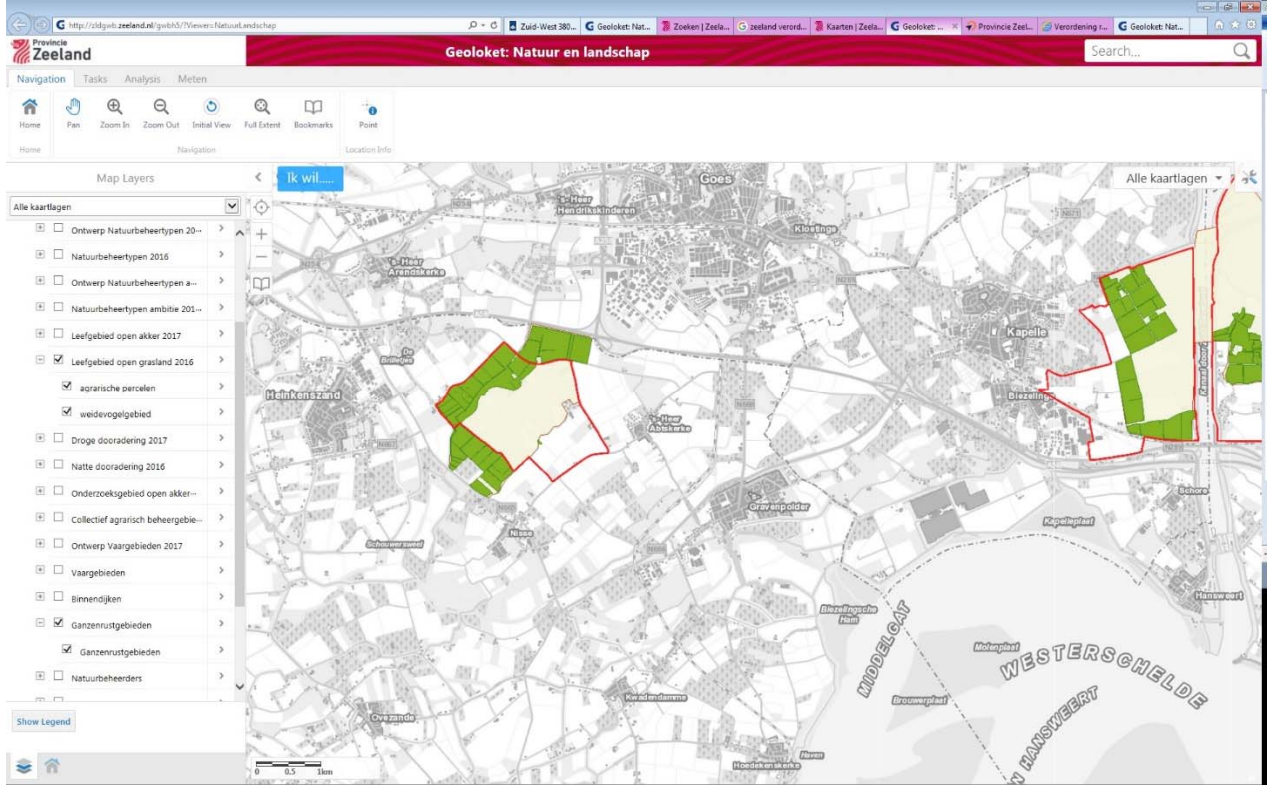
		buiten de kwetsbare periode van de buizerd. Met deze maatregelen wordt geborgd dat de gunstige staat van instandhouding van de buizerd niet in het geding is.	
92.20		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het onderzoek is geen specifieke aandacht besteed aan nesten van soorten die vallen in de zogenaamde vijfde categorie: niet jaarrond beschermd, wel inventarisatie gewenst (een lijst van 34 soorten). Bij deze categorie 5 gaat het om nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Die nesten komen echter in aanmerking voor jaarrond bescherming als "zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen." Het onderzoek ontbeert een inventarisatie van nesten van deze soorten en sluit ook niet uit dat er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarrond bescherming van nesten van de betreffende soorten in het projectgebied rechtvaardigen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de rapportage van het Flora- en faunaonderzoek staat dat is gebleken dat er veel locaties zijn waar alleen Tabel 1-soorten zijn waargenomen en dat op basis van het aanwezig biotoop geen zwaar beschermde soorten worden verwacht. Dit gaat om delen in agrarisch gebied met akkers en weilanden. De akkers zijn monoculturen waar jaarlijks intensieve grondbewerking plaatsvindt. De weilanden zijn structuur- en soortenarme raaigraslanden met een ruime verkaveling. Op de plekken waar wel enige vegetatiestructuur aanwezig is, is beschreven wat hier verwacht kan worden dan wel gesteld dat structureel leefgebied niet verloren gaat (o.a. blad 23 van het inventarisatieonderzoek (Smitskamp en Braad, 2015⁸)).</p> <p>Op basis van het onderzoeksresultaat is geen reden gezien om nader in te gaan op de zogenoemde categorie 5-soorten.</p>	Nee
92.21		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De Vlaakse Moer lijkt niet onderzocht te zijn In het kader van het Flora- en Faunaonderzoek. Dit terwijl het gebied sterk zal worden aangetast tijdens de bemaling en ruimtebeslag in de aanlegfase én de exploitatiefase.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het gebied dat de Vlaakse Moer wordt genoemd is wel onderzocht in het Flora- en faunaonderzoek. De masten 1061 t/m 1067 bevinden zich in het gebied. Dat bij deze masten onderzoek heeft plaatsgevonden is terug te vinden in de tabel van bijlage 1 van het Flora- en faunaonderzoek (bijlage 8a bij de plantoelichting). In het gebied zijn geen zwaar beschermde diersoorten aangetroffen. Er zijn wel tabel 1 soorten aangetroffen in het gebied. Voor deze soorten geldt de ecologische gedragscode</p>	Nee

⁸ Smitskamp en Braad (2015). Hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV – West Tracé Borssele – Riland Rapportage Flora- en Faunaonderzoek projectnr. 0266319.00 revisie 4 15 april 2015. AnteaGroup Oosterhout

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		van TenneT (door de staatssecretaris van EZ goedgekeurd op 14 juli 2015). De Vlaakse Moer wordt overigens als zodanig niet genoemd in het onderzoek omdat het gebied geen formele status als beschermd natuurgebied heeft.	
92.22		<i>Zienswijze</i> Varkenskrullen verminderen de kans op aanvaringsslachtoffers. Echter, slechts op een beperkt deel van het tracé worden deze varkenskrullen toegepast. Onze organisaties stellen als voorwaarde dat over het gehele tracé deze varkenskrullen worden toegepast om ook incidentele slachtoffers te voorkomen.	
		<i>Antwoord</i> De varkenskrullen worden aangebracht op de tracédelen waar de aanvaringskans het grootst is vanwege de vliegbewegingen in het gebied. Op de overige onderdelen van de verbinding wordt de aanvaringskans dermate gering geacht dat het niet noodzakelijk is om draadmarkeringen aan te brengen. Dit voorkomt ook een verminderde levensduur op deze delen van de geleiders door het aanbrengen van draadmarkeringen. Op die plekken wordt voorts al minder slachtoffers verwacht omdat de huidige verbinding (zonder draadmarkering) wordt verwijderd.	Nee
92.23		<i>Zienswijze</i> De werkweg aangaande de wintrackmasten bij Vlakte dient in zijn geheel door de Vlaakse Moer te worden gelegd én na afloop verwijderd te worden. In verband met de unieke landschappelijke structuur dient dit wel in nauw overleg met HZL te gebeuren. Dit in verband met de lagere ligging van het westelijke gedeelte en de daarmee samenhangende sterfte van zoutminnende zeldzame vegetatie. Dit betekent dat een werkweg vanaf de Kamperweg naar mast 1064 en van daar uit naar 1063 het minst bezwaarlijk is.	
		<i>Antwoord</i> De werkweg is aangepast conform de zienswijze. De masten 1063 en 1064 worden bereikt vanaf de Kamperweg. De werkweg tussen mast 1063 en 1062 die het gebied doorkruist is vervallen.	Ja Omgevings- vergunning Reimerswaal
92.24		<i>Zienswijze</i> Eén van de belangrijkste middelen om de natuurdoelen in de Vlaakse Moer te bereiken, is het reguleren van het waterpeil. Dit is zowel voor de zilte vegetaties als voor de weidevogels en wintergasten van belang. Het droogzetten van bouwputten door middel van bronbemaling zal in de wijde omgeving verdrogingseffecten hebben die, ongeacht het seizoen, schade zal veroorzaken omdat water uit de omtrek zal toestromen naar de bouwput. Gezien de omvang van de funderingen en de daarmee gepaard gaande lange bouwtijd zal er schade ontstaan door het afsterven van vegetatie en het ongeschikt raken van de bodem voor foeragerende en rustende vogels. Deze schade kan bij vogels één seizoen betreffen, voor de vegetatie kan het verdrogingseffect meerdere jaren doorwerken. Indien de masten gebouwd gaan worden dan eisen wij voor het bouwen van de funderingen in het natte en het achterwege laten van bronbemalingen in de Vlaakse Moer.	
		<i>Antwoord</i> In de verleende watervergunning van Waterschap Scheldstroom is op grond van het bemalingsadvies (bijlage 7 van de aanvraag om watervergunning) overwogen dat de negatieve effecten van de	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>bemalingen van de mastlocaties gering zullen zijn, gezien de relatief korte bemalingsduur (3-4 weken) per mastlocatie. Per mastlocatie zullen de effecten nader in beeld gebracht worden in een goed te keuren werkplan (voorschrift 68 van de vergunning). Afhankelijk van het werkplan dienen er op basis van voorschrift 76 van de vergunning peilbuizen te worden geplaatst om de effecten van de bemaling te kunnen volgen en indien nodig direct maatregelen te kunnen nemen. Deze maatregelen zullen in het op te stellen en door het Waterschap goed te keuren werkplan worden opgenomen.</p>	
		 <p><i>uitsnede begrenzing ganzenrustgebieden en weidevogelgebieden, behorende bij opmerking bij zienswijze en reactie 92 over NNN</i></p>	
112a	138, 142	<p><i>Zienswijze</i> Bij bestudering van de ter inzage liggende ontwerpbesluiten is geconcludeerd dat bij het ontwerpbesluit Natuurbeschermingswet 1998 er onvoldoende zorgvuldig is gehandeld om effecten op kenmerkende natuurdoelen van de Oosterschelde en Westerschelde te voorkomen.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Omdat de nieuwe verbinding nabij en lokaal in Natura-2000-gebieden gepland is, zijn onderzoeken en effectbeoordelingen uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de geplande masten en lijnen op beschermde natuurwaarden. Dit wordt nader toegelicht in het onderdeel Algemeen.</p>	Nee
112b	138, 142	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De huidige insteek van ZW 380 kV west zal naar onze mening leiden tot significant negatieve effecten op de natuurdoelen van de Natura-2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saeftinghe waarvoor wij in Europees verband een verplichting hebben om deze te behalen. Essentiële onderzoeken zoals stikstofdepositie, habitattypeverlies en draadslachtoffers zijn niet of onjuist onderzocht en beoordeeld ten opzichte van de natuurdoelstellingen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Ten aanzien van de uitgevoerde onderzoeken en de conclusies daarvan wordt verwezen naar de toelichting onder het onderdeel Algemeen.</p> <p>Specifiek ten aanzien van stikstof geldt dat in de Passende Beoordeling een tijdelijke toename van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase is meegenomen. Geconcludeerd wordt dat de voor stikstofdepositie gevoelige soorten (groenknolorchis en nauwe korfslak) niet voorkomen binnen de reikwijdte van de effecten (paragraaf 5.2.1).</p>	Nee
119	139	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt naar risico voor Natura-2000 gebieden en rode lijst soorten (velduil) in nabijheid van tracé.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar de toelichting bij het onderdeel Algemeen, en naar de beantwoording van zienswijze 63.</p>	Nee
122a	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Voor de verschillende natuurthema's wordt geen eenduidige beoordelingssystematiek gehanteerd. Daarbij wordt voor de effecten op vleermuizen alleen gekeken naar het aantal doorsnijdingen en niet naar de aard van de doorsnijdingen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Uit de onderzoeken in het kader van de Flora- en faunawet (<i>Hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV – West Tracé Borssele – Rilland Rapportage Flora- en Faunaonderzoek (Anteagroup, 15 april 2015)</i>) blijkt dat alleen sprake is van (mogelijke) aantasting van vliegroutes van vleermuizen als gevolg van nieuwe doorsnijdingen van bomenrijen, singels en andere lijnvormige beplantingen. In het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. De aard van de doorsnijding is daardoor op alle locaties vergelijkbaar, namelijk een tracé (lijnen) door bestaande lijnbeplanting waarvoor bomen gesnoeid moeten worden. Het aantal doorsnijdingen geeft hiermee een goed beeld van de impact van een alternatief op deze verbindingen voor vleermuizen. Hoe meer doorsnijdingen, hoe groter de kans op een effect op vleermuizen/vliegroutes.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Ten aanzien van de beoordelingssystematiek in het MER wordt voor het overige verwezen naar het onderdeel MER.	
122b	132	<i>Zienswijze</i> Langdurige effecten van de aanlegfase in de vorm van verlies van oppervlakte en versnippering van leefgebied worden niet meegewogen. Het creëren van bouwplaatsen en toegangswegen kan in bepaalde gebieden, zoals bossen of andere sterk begroeide gebieden tot gevolg hebben dat het aangetast oppervlak groter is dan alleen het gebied rondom de mastvoet en onder de geleiders. Ook kan het leiden tot permanente negatieve effecten op leefgebieden. Dit effect is niet meegewogen.	
		<i>Antwoord</i> De langdurige effecten van de aanlegfase zijn meegenomen in de beoordeling van de natuurcompensatie, voor zover deze binnen de NNN liggen. Voor de masten die niet binnen de NNN liggen zijn geen langdurige effecten te verwachten. Op pagina 10 en 11 (Bijlage 1) van het rapport 'Uitwerking NNN-compensatie Zuid-West 380 kV Compensatieplan Zuid-West West' (bijlage 8c van de plantoelichting) is onder kop C. het oppervlak tijdelijk verlies beschreven. De oppervlakte betreft het ruimtebeslag van tijdelijke bouwwegen en bouwterreinen, gecorrigeerd voor de oppervlakte die al in rekening is gebracht bij het ruimtebeslag van de fundering en het ruimtebeslag van bos in de ZRO-strook. Het totaal te compenseren tijdelijk verlies binnen de NNN komt uit op 0,13 ha.	Nee
122c	132	<i>Zienswijze</i> Sommige maatregelen worden als mitigerende maatregelen betiteld, terwijl onzeker is of deze maatregelen enig effect hebben. Uit vaste jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie volgt dat maatregelen pas als mitigerende maatregel worden bestempeld als zij direct het negatieve effect van een plan of project beperken. Maatregelen die geen onmiddellijk bewezen effect sorteren zouden derhalve niet als mitigerende maatregelen mogen worden meegewogen.	
		<i>Antwoord</i> De zogenaamde varkenskrullen als mitigerende maatregelen voor aanvaringslachtoffers zijn aangetoond effectief. Ook het ontoegankelijk maken van werkterreinen in relatie tot de rugstreeppad is een aantoonbare effectieve methode. Dit geldt eveneens voor de maatregelen voor de steenuil. Deze maatregelen hebben tevens direct effect, doordat het aantal aanvaringslachtoffers aanzienlijk kleiner is, door de werkzaamheden geen rugstreeppadden verstoord worden en de gunstige staat van instandhouding van steenuil niet in het geding komt.	Nee
122d	132	<i>Zienswijze</i> Bij het bepalen van het MMA wordt ten aanzien van het thema Natuur alleen gekeken naar de effecten op leefgebieden van vogels en het aantal draadslachtoffers, omdat op andere onderdelen de effecten van alternatieven niet wezenlijk verschillen. Echter voor deelgebied 1 doen zich noemenswaardige effecten voor tussen de alternatieven als het gaat om de leefbaarheid van vleermuizen. Deze effecten zouden ook moeten worden meegewogen bij het bepalen van het MMA voor dat deelgebied.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De effecten van de alternatieven op vleermuizen zijn meegewogen bij de bepaling van het MMA. Deze effecten zijn niet als het meest zwaarwegend meegewogen maar hebben wel degelijk een rol gespeeld. In onderdeel 7.2.1 van het MER (Effecten alternatieven per deelgebied) is dat omschreven. Het alternatief met de meest negatieve score voor vleermuizen (C380b) is ook niet het MMA geworden.</p>	Nee
122e	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Gezien de bijzondere beschermde status van gebieden behorende tot Natura-2000 en NNN zou de impact van tracé-alternatieven op deze gebieden moeten worden gewogen bij het bepalen van het MMA.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Dit is in het MER meegenomen. In deel B, Natuur is in tabel 13.1 weergegeven hoe met de Natuurbeschermingswet omgegaan wordt.</p>	Nee
122g	132	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Voor het bepalen van het MMA in het MER ZW380 kV Oost zal voor Natuur ook gekeken moeten worden naar de thema's impact op gebieden met bijzondere waarde, leefgebied van vleermuizen en het ruimtegebruik voor de functie bos. Voor deze thema's zullen de verschillende alternatieven in Brabant wezenlijk van elkaar verschillen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding ZW380kV Oost valt buiten de scope van dit inpassingsplan en het MER.</p>	Nee
133	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener wijst op aantasting van landschap en Natura-2000 gebied Oosterschelde. De tuin van cliënt is 5 ha groot. Er is geen specifiek onderzoek gedaan naar de aantasting van flora en fauna ter plaatse. Zoals op andere delen van het tracé wel is gedaan, moet ook ter plaatse rekening gehouden worden met de flora en fauna en wel op zodanige wijze dat de verbinding wordt verlegd in noordelijke richting buiten schot van cliënt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De draden van de nieuwe verbinding zullen bij indiener boven de tuin komen te hangen. Bij indiener zijn geen masten of werkwegen op de gronden voorzien.</p> <p>In het Flora- en faunaonderzoek is het hele tracé beoordeeld. Voor de aanlegfase is gefocust op de effecten van de plaatsing van de masten omdat daar de (negatieve) effecten optreden.</p> <p>Voor de gebruiksfase is het hele tracé beoordeeld, waarbij vooral het effect van draadslachtoffers is beoordeeld. Na realisatie van de masten treden ter plekke geen (negatieve) effecten meer op omdat hier geen activiteiten meer plaatsvinden.</p>	Nee
		Opmerkingen brief Provincie Zeeland	
		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Wij constateren dat de stukken waarop de aanvraag is gebaseerd, gedateerd zijn, ontbreken of geen onderdeel uit maken van het ontwerpbesluit. Verder is het uitgangspunt van de beoordeling van effecten op natuur foutief ingestoken. Er wordt uitgegaan van een geringe verandering van enkele draden en het project wordt niet beoordeeld als een nieuwe hoogspanningsverbinding. Verder geven</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		de onderliggende stukken een onvolledig beeld van mogelijke effecten op de natuur. Onderzoeken ontbreken op de locaties waar meeste effecten zijn te verwachten (traject Kruiningen - Rilland). Essentiële onderdelen waaronder stikstofdepositie, habitattypeverlies en draadslachtoffers worden niet of onjuist onderzocht en beoordeeld in relatie tot de natuurdoelstellingen.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In zowel de Passende Beoordeling als het draadslachtofferonderzoek (en ook het Flora- en faunaonderzoek) is het uitgangspunt dat er een nieuwe verbinding gerealiseerd wordt. In paragraaf 1.1 van de Passende Beoordeling is dit ook beschreven: <i>“TenneT, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, is voornemens een nieuwe 380 kilovolt (kV) hoogspanningsverbinding in Zuidwest-Nederland aan te leggen”</i>.</p> <p>In de nieuwe situatie komt de verbinding gebundeld te liggen met de bestaande verbinding. De bestaande verbinding wordt verwijderd. In de nieuwe situatie is er sprake van minder totale lengte verbindingen en minder hoogspanningsmasten in Zeeland. Het uitgangspunt dat uiteindelijk geen verandering optreedt is terecht.</p> <p>De onderzoeken hebben betrekking op het hele traject van Borssele tot aan Rilland. Welke onderdelen ontbreken wordt niet duidelijk uit de zienswijze. Met betrekking tot de Passende Beoordeling zijn alle stukken en onderliggende literatuur onderzoeken verstrekt aan de Provincie.</p> <p>Stikstofdepositie is wel betrokken in het onderzoek. In de Passende Beoordeling wordt in de paragrafen 5.1.1.2 en 6.3 hier nader op in gegaan.</p>	Nee
		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De huidige insteek van ZW 380 kV west zal naar onze mening leiden tot significant negatieve effecten op de natuurdoelen van de Natura-2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde & Saeftinghe waarvoor wij in Europees verband een verplichting hebben om deze te behalen. Met de huidige inspanningen en ontwikkelingen is dit al een lastige opgave. Het is vanuit de natuuropgave dan ook niet wenselijk en juridisch gezien ook niet mogelijk een vergunning voor het huidige tracé te verlenen. Ook uit dit oogpunt pleiten wij er voor om op het tracé waar de effecten op de natuur zich concentreren (grofweg Willem Annapolder-Rilland) te kiezen voor een van de alternatieven zoals hiervoor beschreven. Wij verwachten dat met deze alternatieven negatieve effecten op natuur kunnen worden voorkomen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de zienswijze wordt niet onderbouwd waarom significant negatieve effecten optreden. Omdat de tracés en de masten nabij en lokaal in Natura-2000-gebieden gepland zijn, zijn er wel onderzoeken en effectbeoordelingen uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de geplande masten en lijnen op beschermde natuurwaarden (Passende Beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet (Natura-2000)).</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>In de Passende Beoordeling wordt in paragrafen 8.1 en 8.2 gesteld dat uit de effectbeoordeling blijkt dat significant negatieve effecten op de aangewezen waarden van de omliggende Natura-2000-gebieden zijn uitgesloten. De nieuwe tracés kruisen geen belangrijke vliegroutes van voor de Oosterschelde of andere, omliggende Natura-2000-gebieden aangewezen vogelsoorten, het aantal draadslachtoffers blijft onder de norm voor additionele sterfte en het oppervlak habitatype dat verdwijnt in de Oosterschelde is dusdanig klein dat dit geen effect heeft op het behoud van de gunstige staat. De eventuele negatieve trend van enkele vogelsoorten kan tevens worden toegeschreven aan oorzaken buiten het Natura-2000-gebied en zelfs deels buiten Nederland. Hierdoor is in geen sprake van significant negatieve effecten en lokaal alleen van negatieve effecten.</p>	
--	--	---	--

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Landschap en Cultuurhistorie (11)</i>	
		<p>Algemeen</p> <p>In paragraaf 6.6 van de plantoelichting van het ontwerp-inpassingsplan zijn de effecten van de hoogspanningsverbinding op landschap en cultuurhistorie opgenomen. In die paragraaf wordt geconcludeerd dat de kwaliteit van het tracé vanuit landschappelijk oogpunt goed is. De invloed van het tracé op het landschappelijke hoofdpatroon is nihil. De nieuwe verbinding heeft wel invloed op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen; de verbinding is duidelijk waarneembaar in het landschap. Daar staat tegenover dat een aantal bestaande verbindingen, waaronder de bestaande 380 kV-verbinding door de 'Zak van Zuid-Beveland' verdwijnt uit het landschap.</p> <p>Door zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen zoals opgenomen in het Landschapsplan, worden de effecten op het landschap zodanig beperkt dat er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan. In het Landschapsplan is een overzicht opgenomen van de inrichtingsmaatregelen die noodzakelijk zijn voor een goede inpassing van de nieuwe verbinding. Het zijn inrichtingsmaatregelen vanuit alle relevante milieuaspecten; waar mogelijk en zinvol zijn de maatregelen gecombineerd en zijn 'integrale' inrichtingsmaatregelen ontworpen die een functie vervullen voor bijvoorbeeld zowel het mitigeren van de landschappelijke effecten als het compenseren van schade aan het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Indien bij de uitvoering van dit Landschapsplan blijkt dat beter op een andere wijze invulling kan worden gegeven aan een opgenomen inrichtingsmaatregel, zal, in overleg met de betreffende gemeente en grondeigenaren, een naar aard en doel vergelijkbare inrichtingsmaatregel worden gezocht.</p>	
2		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het tracé komt te dicht bij de woonwijk te liggen en de historische waarden van het buurtschap Eversdijk worden hiervoor onherstelbaar aangetast.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het tracé is inderdaad dicht bij Eversdijk gesitueerd, dichterbij dan de te verwijderen 380 kV-verbinding. Dat heeft, zoals aangegeven in het MER, helaas onvermijdelijke negatieve effecten op de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse. Door middel van landschappelijke inpassingsmaatregelen (te denken valt aan het aanbrengen van beplantingen) zal worden geprobeerd deze negatieve effecten zoveel als mogelijk te mitigeren. Het kader voor deze landschappelijke inpassingsmaatregelen is opgenomen in het Landschapsplan dat als bijlage bij de regels is gevoegd. In paragraaf 7.5 van het Landschapsplan is de landschappelijke inpassing nabij Eversdijk opgenomen. In de regels is voorts opgenomen dat de maatregelen binnen vijf jaar na het gereed komen van de verbinding moeten zijn uitgevoerd. In het kader van de uitwerking van de landschappelijke inpassingsmaatregelen zal overleg plaatsvinden met de bewoners van Eversdijk.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

3		<p><i>Zienswijze</i> Tussen 2 rijen masten wonen en werken heeft een enorme impact op mensen die hier tussen komen te wonen en een enorme verstoring van het landschap. Indiener geeft de suggestie om de kabels zoveel mogelijk in 1 rij te realiseren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding bestaat feitelijk uit de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding gecombineerd met de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding. De bestaande verbinding wordt na de bouw van de nieuwe, gecombineerde verbinding afgebroken.</p> <p>De gecombineerde verbinding wordt gebouwd naast een andere bestaande 380 kV-verbinding. De twee verbindingen worden op valafstand van elkaar gebouwd. Het is in verband met de leveringszekerheid onacceptabel om de nieuwe, gecombineerde verbinding én de bestaande verbinding ook nog eens met elkaar te combineren in één rij masten.</p> <p>Om de landschappelijke 'verstoring' zo veel mogelijk te mitigeren zijn er in het Landschapsplan op verschillende locaties landschappelijke inrichtingsmaatregelen opgenomen (zie verder onder Algemeen).</p>	Nee
5	8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 111, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest dat het landschappelijk schoon van de omgeving sterk zal worden aangetast door de aanleg van deze masten met een woud aan draden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Een aantal bestaande hoogspanningsverbindingen, waaronder de 380 kV-verbinding in het waardevolle landschap van de 'Zak van Zuid-Beveland', zal worden afgebroken. Deze verbindingen verdwijnen dus uit het landschap. De effecten van het bouwen van de nieuwe verbinding én het verwijderen van de bestaande verbindingen zijn beschreven en beoordeeld in het MER (Achtergrondrapport Landschap en cultuurhistorie). In het Landschapsplan wordt op een aantal locaties voorzien in aanvullende landschappelijke maatregelen ter versterking van de aanwezige landschapsstructuur (zie Landschapsplan). Vanwege het verdwijnen van bestaande verbindingen, de zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen bij de nieuwe verbinding is naar het oordeel van de</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		ministers geen sprake van onaanvaardbare gevolgen van de nieuwe hoogspanningsverbinding in de omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.	
7a	42, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Indiener vreest ingrijpende en langdurende aantasting van Zeeuws landschap en vindt dat ook landelijke overheid hier een rol speelt met oog op compensatie. Indiener vraagt eerst alternatieven goed af te wegen.	
		<i>Antwoord</i> In het MER zijn de effecten van alle alternatieven beschreven en beoordeeld. Over dit MER is door de Commissie m.e.r. een positief advies uitgebracht. Op basis van het MER is door de ministers van EZ en IenM het VKA bepaald. Tijdens dit gehele proces heeft bovendien regelmatig overleg plaats gevonden met provinciale en lokale overheden en diverse organisaties. De landelijke, provinciale en gemeentelijke overheden nemen hierin hun verantwoordelijkheid, de 'afweging van alle alternatieven' heeft zorgvuldig plaatsgevonden. De effecten van de alternatieven van ZW380 kV west op de natuur zijn onderzocht in het MER. De compensatieopgave in verband met het NNN is berekend (Janssen Marc & Ilse van 't Verlaat, RVO (2015) en uitgewerkt in het ZW380 kV Compensatieplan Zuid-West west. De onvermijdelijke schade aan de gebieden die onderdeel uitmaken het Nationaal Natuur Netwerk wordt gecompenseerd door de aanleg van nieuw bos als onderdeel van het Groenproject 't Sloe, zoals opgenomen in het Landschapsplan. De effecten op het landschap zijn door een zorgvuldige tracering zo veel mogelijk geminimaliseerd en voor zover mogelijk gemitigeerd door middel van inrichtingsmaatregelen zoals opgenomen in het Landschapsplan. Deze maatregelen worden in goed overleg met de bewoners van Vlakte en de betrokken natuurbeheerders verder uitgewerkt.	Nee
9		<i>Zienswijze</i> Door de beoogde ontwikkeling, wat aantasting van het natuurschoon oplevert, zal de leegloop in de regio Zuid-Beveland alleen maar toenemen.	
		<i>Antwoord</i> De effecten van ZW380 kV west op de natuur zijn onderzocht in het kader van het MER Zuid-West 380 kV Hoogspanningsverbinding Borssele – Rilland (zie onder andere het achtergronddocument Natuur). RVO heeft de mogelijke compensatieopgave in verband met de invloed op het Natuur Netwerk Nederland	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>onderzocht (Janssen Marc & Ilse van 't Verlaat, RVO (2015) Uitwerking NNN-compensatie ZW380 kV Compensatieplan Zuid-West west). De onvermijdelijke schade aan de gebieden die onderdeel uitmaken het Natuur Netwerk Nederland wordt gecompenseerd door de aanleg van nieuw bos als onderdeel van het Groenproject 't Sloe. Dit is in overleg met onder meer de betrokken natuurorganisatie besloten. Deze compensatie maakt onderdeel uit van het Landschapsplan, waarvan de uitvoering door middel van een algemene gebruiksregel (artikel 11.1) in het inpassingsplan is geborgd.</p> <p>Er is geen aanleiding te veronderstellen dat in Zeeland 'leegloop' aan de orde zal zijn als gevolg van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Het totaal aantal kilometer hoogspanningsverbinding en het aantal masten in Zeeland neemt in de nieuwe af. Voorts is de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding in algemene zin niet van doorslaggevende betekenis om de provincie Zeeland te verlaten.</p>	
10a	45, 68, 69, 74, 90, 101, 102, 127, 144, 145, 153	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De dominantie van de hoge 380 kV-hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het algemene deel en antwoord op zienswijze 5.</p>	Nee
10b	45, 68, 69, 101, 102, 119, 127, 144, 145, 153	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter= 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied is onmogelijk, of zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding kruist het in ontwikkeling zijnde Groenproject 't Sloe. Dit plan bestaat uit het realiseren van bos en natuurgebieden in een zone ten oosten van het Industriegebied 'Vlissingen Oost'. In het plan zijn de kavels, direct ten westen van de Westerscheldetunnelweg aangegeven als bos. De zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding ligt over dit geplande bos met als gevolg dat er, vanuit veiligheidsoverwegingen, hoogtebeperkingen aan het bos zullen worden gesteld. Gevolg is dat het ontwikkelen van het gewenste natuurlijk bos niet meer overal onbelemmerd mogelijk is. Daarentegen zullen, als gevolg van het amoveren van de <i>bestaande</i> 380 kV-verbinding, de nu geldende hoogtebeperkingen voor beplantingen in de zro-strook van die verbinding komen te vervallen. De oppervlakte van het bos dat wordt beperkt in hoogte zal binnen het plangebied van het Groenproject 't Sloe gecompenseerd worden. In goed overleg met de gemeente Borsele is in het Landschapsplan dan ook het realiseren van 2,57 hectare nieuw bos opgenomen.</p> <p>Voor de beantwoording inzake vogelsterfte wordt verwezen naar het thema 'Natuur'.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

14	15, 30, 64, 72, 91, 104, 136	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Verskillende indieners van zienswijzen geven aan dat zij het om verschillende redenen niet eens zijn met de landschappelijk inpassing nabij Eversdijk. Als redenen worden genoemd: (1) schadelijk voor leefomgeving, de gezondheid en de natuur (2) belemmering van uitzicht en zontoetreding (3) schaduw en daardoor verminderde opbrengst van zonnepanelen, (4) vermindering van verkeersveiligheid door minder uitwijkmogelijkheden en blad op de weg, (5) meerkosten voor energie door minder licht in huis en minder verwarming door de zon (6) meer blad in de tuin waardoor meer tuinonderhoud nodig is en (7) schade aan gewassen door schaduwwerking en schimmeldruk.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Landschapsplan is met betrekking tot Eversdijk het volgende opgenomen (paragraaf 7.5): Doel: Het versterken van lokale landschapsstructuur en het beperken van het zicht op de bestaande en nieuwe hoogspanningsverbindingen en de installaties vanuit het dorp.</p> <p>Maatregelen: Aanbrengen van passende beplanting op strategische locaties. Vooralsnog is het plan om, de drie belangrijkste toegangswegen naar en in het dorp te voorzien van forse bomen. Het zicht 'omhoog' wordt daardoor beperkt, het dorp zal intiemer worden en de hoogspanningsverbindingen zullen minder dominant aanwezig zijn.</p> <p>Deze maatregelen, die mede in overleg met gemeente Kapelle zijn vormgegeven, hebben de voorkeur maar er zijn andere maatregelen denkbaar die hetzelfde doel kunnen bereiken. Gezien het voorgaande is in het Landschapsplan de concrete invulling met bomenrijen langs de toegangswegen geschrapt. Daarvoor in de plaats is opgenomen dat in overleg met de omgeving zal worden bezien welke landschappelijke maatregelen passend zijn in Eversdijk en de directe omgeving. De tekst in paragraaf 7.5 is aangepast en de figuren 44, 45 en 46 zijn aangepast.</p>	Ja, aanpassing landschapsplan
20		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Aantasting van het landschap wat wellicht nadelen zal opleveren voor de recreatieve sector in Zeeland.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Achtergronddocument Ruimtegebruik, horende bij het MER ZW380 kV Hoogspanningsverbinding Borssele-Rilland, zijn de effecten van de nieuwe verbinding op recreatie onderzocht. Er zijn geen aanwijzingen dat hoogspanningsverbindingen in een landschap leiden tot minder gebruik van dat landschap door wandelaars, fietsers en andere recreanten, of dat de verbindingen invloed hebben op de keuze van het gebruik van fiets- of wandelroutes.</p> <p>De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft voor het inpassingsplan van de Randstad 380 Zuidring (29 december 2010, zaaknr. 200908100/1/R1) in rechtsoverweging 2.41.2 vastgesteld dat de ministers zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat niet te verwachten is dat de recreatieve functie van de bij dat project aanwezige recreatieparken- en zones niet kan worden behouden, dan wel onaanvaardbaar wordt beperkt. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat dit voor Zeeland anders zal zijn.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		In het ontwerp van het Landschapsplan waren nabij Krabbendijkse inrichtingsmaatregelen opgenomen (§ 8.2 onder andere realiseren van een recreatie pad), die naast het versterken van de landschapsstructuur ook de recreatieve structuur zullen verbeteren. De tekst in paragraaf 8.2 en figuur 50 zijn aangepast naar aanleiding van de zienswijze.	
21a		<i>Zienswijze</i> Landschappelijke inpassing is niet voldoende beschreven.	
		<i>Antwoord</i> Landschappelijke inpassing is een driedelige ontwerppoging: het ontwerpen van het hoogspanningsnet zelf, de plaats ervan in het landschap en tot slot (eventuele) aanpassing van het landschap volgend uit het Landschapsplan. Zorgvuldige trasering speelt dus een centrale rol als het gaat om de inpassing in het landschap. In het Landschapsplan is een overzicht opgenomen van de inrichtingsmaatregelen die, naast een goede trasering, noodzakelijk zijn voor een goede inpassing van de nieuwe verbinding. Het zijn inrichtingsmaatregelen vanuit alle relevante milieuaspecten; waar mogelijk en zinvol zijn de maatregelen gecombineerd en zijn 'integrale' inrichtingsmaatregelen ontworpen die een functie vervullen voor bijvoorbeeld zowel de landschappelijke inpassing als de compensatie van ecologische NNN-waarden. De mate van detail van het Landschapsplan is voldoende om een zowel kwalitatieve als kwantitatieve uitvoering ervan te waarborgen. Uitvoering van het Landschapsplan is door middel van de voorschriften (art. 11.1 van de Regels) geborgd.	Nee
21b		<i>Zienswijze</i> Aantasting van het landschap door de duidelijke aanwezigheid en de hoogte ruim over het aanwezige dijken en bomenlandschap.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording en het antwoord op zienswijzen 5 en 48.	Nee
26		<i>Zienswijze</i> De landschappelijke invulling is te beperkt. Indiener heeft een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Reimerswaal over de herontwikkeling van de bedrijfslocatie tot woonwijk. Vanaf de hele locatie zijn de masten prominent zichtbaar. Naast dat de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding in de kopers opinie niet positief wordt gewaardeerd, lijdt ook de beeldkwaliteit onder de komst van de verbinding en de nieuwe Wintrackmasten. Hierdoor wordt schade geleden. Verzocht wordt om langs het spoor, identiek aan de landschappelijke inpassing ten oosten van de kern Krabbendijkse, bomen en groen te realiseren om het zicht op de masten grotendeels te ondervangen en veraangenamen. Deze suggestie is al eens gedaan bij de landschapsarchitect die aanwezig was bij de informatieavond in Krabbendijkse.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i> In het Landschapsplan is op de door indiener bedoelde locatie een aanvullende landschappelijke maatregel opgenomen (doortrekken van bomenrij naar het westen), vergelijkbaar met de beplanting in de kern een aan de oostzijde van Krabbendijke (maatregel R03).</p>	<p>Ja, aanpassing landschapsplan</p>
<p>27</p>	<p><i>Zienswijze</i> Indiener heeft sinds het begin bundeling als een ecologische en planologische misser ervaren. Uit de visie 'Bedreigde Landschappen' (1977) wordt de negatieve invloed verwoord: 'Door het doorberekenen van telgegevens in een aantal proefvlakken (Rijksinstituut voor Natuurbeheer) is men tot de globale schatting gekomen van 0,6 à 1 miljoen [draad]slachtoffers per jaar in heel Nederland (...) De elektriciteitsbedrijven zijn zich van deze verliezen bewust.' In verband met mitigerende maatregelen staat 'De vogelsterfte wordt inderdaad verminderd, maar de verstoring van het landschap wordt er niet geringer door. De Stichting Natuur en Milieu heeft zich daarom op het standpunt gesteld, dat een aantal nieuwe verbindingen ondanks de hogere kosten ondergronds moet worden gelegd.' Sinds deze visie is de landschappelijke en ecologische schade van een leiding ongewijzigd gebleven. Wellicht is de acceptatie anders, beïnvloed door gewenning of door voortschrijdend inzicht ten aanzien van gezondheid.</p> <p>Indiener dient een zienswijze in om te voorkomen dat zij tussen leidingen van gebundelde leidingen komen te wonen. Het perceel is aangeduid als een gevoelige bestemming. Zij plaatsten deze bedreiging in een groter geheel. Er worden zorgvuldige afwegingen gemaakt door de netbeheerder ten aanzien van draadslachtoffers en mitigerende maatregelen. Het voorkeursalternatief is vanaf het begin van de procedure krachtig verdedigd en heeft gaandeweg, om dringende redenen, slechts enkele kleine wijzigingen ondergaan.</p> <p>In de zienswijze wordt het landschappelijke aspect centraal gesteld, waarbij indiener voorbij wil gaan aan ecologie en gezondheid. Het rijksbeleid ziet een bundeling van leidingen niet als 'twee', maar meer als 'een'. Naar mening van de indiener is een bundeling van leidingen echter als meer dan 'twee' te beschouwen. Door gewenning is de oude leiding als 'een' geaccepteerd. Op dezelfde wijze kan ook een nieuwe vrije leiding op grote afstand van de bestaande leiding als 'een' worden geaccepteerd en leidt tot een 'twee'-situatie. Bundeling van de leiding geeft een verdichting in het landschap. In agrarisch gebied en nabij dorpen kan dit zeer storend worden ervaren. Dit overtreft de 'twee'-situatie. Het toepassen van Wintrackmasten is bij vrije toepassing wellicht gunstig voor visuele rust, maar bij bundeling met oude vakwerkmasten is daar geen sprake van door disharmonie met de bestaande verbinding. Dit overtreft ook de 'twee'-situatie.</p> <p>Indiener geeft aan dat hij in zijn zienswijze één oude referentie gebruikt heeft om de landschappelijke en ecologische schade te schetsen. De voorstelling voor het traject in de gemeente Reimerswaal is eveneens eenvoudig en helder. In het MER is deze afweging niet gemaakt, noch behandeld, er wordt strak toegewerkt naar een positieve voorstelling van het VKA.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>Indieners spreken zich uit tegen bundeling en zijn met het oog op beleving van landschap voor de aanleg van een nieuwe leiding op grote afstand van de bestaande leiding.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Nieuwe hoogspanningsverbindingen, dus ook ZW 380 kV worden gerealiseerd op basis van het rijksbeleid zoals vastgelegd in het <i>Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III)</i>, 2013.</p> <p>Daarin zijn uitgangspunten opgenomen die van belang zijn bij het ontwikkelen en traceren van nieuwe hoogspanningsverbindingen. Er is met betrekking tot bundeling het volgende vastgesteld:</p> <p><i>“teneinde geheel nieuwe doorsnijdingen van het landschap zoveel mogelijk te voorkomen, gelden bij aanleg van nieuwe hoogspanningsverbindingen met een spanning van 220 kV en hoger achtereenvolgens de volgende uitgangspunten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer worden waar mogelijk en zinvol met bestaande hoogspanningsverbindingen op één mast gecombineerd;</i> • <i>Indien combineren niet mogelijk is, worden nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer waar mogelijk en zinvol met bestaande hoogspanningsverbindingen en/of met bovenregionale infrastructuur gebundeld (SEV III, paragraaf 6.8);</i> <p>Het voorkeurstracé voldoet aan het combineer/bundelingsprincipe uit SEV III.</p> <p>- In deelgebied 1 wordt de nieuwe 2 circuit 380 kV-verbinding gecombineerd met de bestaande 2 circuit 380 kV-verbinding. De nieuwe gecombineerde verbinding bestaat dus uit 4 circuits 380 kV. De bestaande 380 kV-verbinding door de Zak van Zuid-Beveland kan daardoor worden verwijderd. De gecombineerde 4x380 kV-verbinding wordt, waar mogelijk, gebouwd naast de bestaande 150 kV-verbinding Borssele - Goes de Poel-Willem Annapolder.</p> <p>- In deelgebied 2 is vanaf het bestaande 150 kV-station Willem-Annapolder sprake van een combinatie van de nieuwe 380 kV-verbinding en de bestaande 150 kV-verbinding. Het tracé bestaat in dit deelgebied uit een gecombineerde 150/380 kV-verbinding die wordt gebouwd naast de bestaande 380 kV-verbinding door de noordrand van de gemeente Reimerswaal.</p> <p>Door het bundelen van infrastructuur, in het geval van ZW 380 kV west de nieuwe hoogspanningsverbinding naast een bestaande hoogspanningsverbinding is het resultaat dat deze infrastructuur geconcentreerd wordt en er niet meerdere corridors ontstaan of, in het geval van ZW 380 kV west er zelfs een corridor minder is.</p> <p>Het in het landschap naast elkaar voorkomen van oude naast nieuwe infrastructuur is het vanzelfsprekend gevolg van de maatschappelijk ontwikkeling en de daarbij behorende voorzieningen. Het landschap weerspiegelt de maatschappelijke ontwikkeling het geeft inzicht in de cultuurhistorie van een gebied. Er is dan ook geen sprake van disharmonie. Dit wordt ook bevestigd in het advies van de Rijksadviseur voor het Landschap van maart 2010 (bijlage 8i bij de plantoelichting).</p>	<p>Nee</p>

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

28a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het is naïef om te denken dat met de aanplant van bomen de landschapsontsiering kan worden gecompenseerd. De masten zijn van dusdanige hoogte dat dit niet te compenseren valt. Ook het feit dat er nu twee lijnen van verschillende masten naast elkaar worden geplaatst valt niet landschappelijk in te passen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het is juist dat de masten niet 'verborgen' kunnen worden door bomen. Pogingen om zaken aan het zicht te onttrekken kunnen er ook toe leiden dat er juist extra aandacht op gevestigd wordt. Het verbergen is dan ook niet de achtergrond van de maatregelen die in het Landschapsplan worden voorgesteld. Door zorgvuldige tracering, door het combineren en het bundelen met bestaande hoogspanningsverbindingen en door aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen (zie het Landschapsplan) worden de effecten op het landschap zo veel mogelijk vermeden of beperkt waardoor er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan.</p>	Nee
28b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Algemene schade door landschapsontsiering vanwege twee ontsierende hoogspanningsverbindingen in het zicht.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 5. In het kader van het vestigen van een zakelijk recht zal aandacht worden besteed aan het zo nodig nemen van landschappelijke inpassingsmaatregelen op of nabij het perceel van indiener.</p>	Nee
29		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op de gronden van de cliënt wordt een 100 meter hoge vakwerkmast gerealiseerd. Hierdoor verandert zijn omgeving drastisch en heeft hij straks uitzicht op een hoogspanningsverbinding met een vakwerkmast.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Om de noodzakelijke vrije doorvaarthoogte van de scheepvaart op het kanaal door Zuid-Beveland te garanderen zijn dergelijke hoge masten noodzakelijk. Het is onvermijdelijk dat deze masten vanuit de omgeving zichtbaar zullen zijn.</p> <p>Zie hiervoor ook het antwoord op zienswijze 5. In het kader van het vestigen van een zakelijk recht zal aandacht worden besteed aan het zo nodig nemen van landschappelijke inpassingsmaatregelen op of nabij het perceel van indiener.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

42a	61, 65, 66, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Indiener spreekt van horizonvervuiling door verstoring landelijk karakter van het landschap door plaatsing van masten.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording en het antwoord op zienswijze 5. De horizon is een belangrijk element dat mede bepalend is voor de gebiedskarakteristiek. De effecten op gebiedskarakteristiek onderdeel zijn van het MER.	Nee
42b	61, 65, 66, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 145 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154	<i>Zienswijze</i> Indiener maakt zich zorgen om landschapsaantasting van Vlakte en vraagt vereveningsplannen nogmaals te laten onderzoeken.	
		<i>Antwoord</i> Van vereveningsplannen is in het kader van ZW 380 kV west geen sprake. In het Landschapsplan is voor Vlakte en omgeving aangegeven dat gezocht wordt naar mogelijkheden om het zicht op de hoge masten bij het kanaal vanuit het dorp te beperken (paragraaf 8.1). Daarbij is aangegeven dat de te nemen maatregelen met de inwoners van Vlakte en de betrokken natuurbeheerders worden uitgewerkt.	Nee
48		<i>Zienswijze</i> De hoogspanningsverbindingen lopen zowel voor als achter het huis langs, dit leidt tot horizonvervuiling.	
		<i>Antwoord</i> Door de realisatie van de nieuwe 380 kV-verbinding zal de situatie nabij Krabbendijke en Roelshoek inderdaad veranderen. De nieuwe en de bestaande hoogspanningsverbinding zullen onvermijdelijk, zowel	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		voor recreanten als voor bewoners <i>onderdeel uitmaken van het zicht op de omgeving zowel binnendijks als op de Oosterschelde</i> . De horizon is een belangrijk element dat mede bepalend is voor de gebiedskarakteristiek. De effecten op gebiedskarakteristiek onderdeel zijn van het MER. <i>Daarnaast wordt verwezen naar bijlage 1a en b bij deze nota van antwoord.</i>	
61a	65	<i>Zienswijze</i> Landschapscompensatie is makkelijk te regelen maar heeft weinig aandacht en blijft ver achter in de planvorming. Ten aanzien van het landschap moet vooraf duidelijk zijn welke mogelijkheden en beslissingen over compensatie duidelijk en helder moeten zijn voordat het vergunningentraject onherroepelijk wordt verklaard.	
		<i>Antwoord</i> Bij het inpassingsplan is een Landschapsplan gevoegd waarin mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen die noodzakelijk zijn voor een goede inpassing van de nieuwe verbinding. In de regels bij het inpassingsplan is geborgd dat deze maatregelen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd (art. 11.1 van de Regels). In die zin zijn de noodzakelijke inrichtingsmaatregelen dus in deze gecoördineerde procedure duidelijk en hebben belanghebbenden daar hun zienswijze op kunnen geven.	Nee
61b	65	<i>Zienswijze</i> De belemmerende strook van de hoogspanningsverbinding heeft een breedte van 68 m, met een lengte van 2500 meter resulteert dit in een oppervlakte van 17 hectare waarbinnen geen hoge beplanting mag staan. Tevens moet deze strook bereikbaar zijn in verband met onderhoudswerkzaamheden en/of calamiteiten. Indiener vraagt zich af hoe, waar en wat wordt gecompenseerd.	
		<i>Antwoord</i> Zie het antwoord op zienswijze 61a.	Nee
61c	42, 63, 65, 67, 105, 114, 115, 117,119	<i>Zienswijze</i> De uitbreiding van het hoogspanningsstation Borssele heeft een grote impact op de woonbeleving en leefbaarheid van het dorp Borssele. Mede doordat het station aan de veiligheidseisen van overstromingen moet kunnen voldoen moet het niveau van het station eerst worden verhoogd waarmee de dominantie van de ruimtelijke inpassing extra overheersend wordt.	
		<i>Antwoord</i> De hoogte van het station is vastgelegd in de vergunningaanvragen zoals die in de huidige procedure zijn opgenomen. Er is geen noodzaak tot verhoging van het niveau van het station naar aanleiding van veiligheidseisen ten aanzien van overstromingen.	Nee
62a		<i>Zienswijze</i> Het eeuwenoude gehucht Eversdijk verliest haar charme omdat de kabels dwars door het gehucht lopen.	
		<i>Antwoord</i> In de bestaande situatie is er reeds sprake van een hoogspanningsverbinding ter plaatse van Eversdijk. Bij de ontwikkeling van het nieuwe tracé is er uitgebreid overleg geweest met provincie, gemeente en de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) dat ertoe geleid heeft dat het in eerste instantie gedachte tracé, dat dichterbij Eversdijk lag, te verplaatsen. De wens van genoemde partijen tot aanpassing van het tracé, in combinatie met diverse omgevingsfactoren, waaronder een bestaande buisleidingstrook en	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		gevoelige bestemmingen, heeft geleid tot het nu gekozen tracé dat naar het oordeel van de ministers niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van Eversdijk. Voor de beschrijving van de effecten van de verbinding wordt verwezen naar het MER. In het Landschapsplan wordt bovendien op een aantal locaties voorzien in aanvullende landschappelijke maatregelen.	
62b		<i>Zienswijze</i> De 65 meter hoge masten zullen het landelijk karakter van Zuid-Beveland aantasten. TenneT vestigt de aandacht op de 150 kV-leidingen die worden verwijderd, maar de nieuwe leidingen lopen over landschappelijk en cultureel waardevolle plaatsen.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel en het antwoord op zienswijze 5.	Nee
64		<i>Zienswijze</i> Leg als compensatie voor de verbinding een geluid- en zichtwerend scherm aan langs de A58	
		<i>Antwoord</i> De maatregelen zoals beschreven in het Landschapsplan zijn in eerste instantie maatregelen volgend uit het MER. Dit zijn maatregelen bedoeld om de effecten van de nieuwe verbinding waar nodig en mogelijk te verzachten. Een scherm als voorgesteld door indiener kan niet worden aangemerkt als maatregel die de effecten van de hoogspanningsverbinding verzacht.	Nee
66a	70	<i>Zienswijze</i> Het gebied ten noorden van de spoorlijn met daarin de Yerseke Moer is in de provinciale milieuvordering aangewezen als stiltegebied. Natura-2000 gebieden maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Veel bewoners van de Vlakte hebben gekozen voor deze omgeving voor wonen in de regio voor de rust en recreatiemogelijkheden die het gebied heeft. De bewoners ervaren het dan ook onwenselijk dat dit wordt aangetast door hoogspanningsmasten, ook vanwege de gezondheidsrisico's en de vele vogelslachtoffers.	
		<i>Antwoord</i> Indieners wijzen op de ligging van een stiltegebied. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de nieuwe verbinding daar enige invloed op heeft, aangezien de nieuwe verbinding niet in het stiltegebied komt te liggen maar Datzelfde geldt voor de rust- en recreatiemogelijkheden in de nabijheid van de verbinding. In verband met de vrees voor gezondheidsrisico's zij opgemerkt dat indieners op een afstand van ruim 400 meter van de verbinding wonen en er geen sprake is van gevoelige bestemmingen als bedoeld in het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en magneetvelden. De ministers zien niet in dat vanwege vele vogelslachtoffers rust- en recreatiemogelijkheden zouden worden aangetast. Voor het overige wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 5.	Nee
66b		<i>Zienswijze</i> Het uitzicht op grote stalen constructies met tientallen dikke kabels tast het landelijke karakter dat er nu is aan. Dit geldt niet alleen voor de bewoners maar ook voor recreanten die komen genieten van de natuur	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording van zienswijzen 10 en 20.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

66c		<i>Zienswijze</i> Een mast van 100 meter heeft teveel impact op de leefomgeving van Vlake.	
		<i>Antwoord</i> In het Landschapsplan is voor Vlake en omgeving aangegeven dat gezocht wordt naar mogelijkheden om het zicht op de hoge masten bij het kanaal vanuit het dorp te beperken (paragraaf 8.1). Daarbij is aangegeven dat de te nemen maatregelen met de inwoners van Vlake en de betrokken natuurbeheerders worden uitgewerkt.	Nee
68		<i>Zienswijze</i> Op de landbouwgrond achter de woning van de indiener wordt een mastenpaar van 63 meter hoog geplaatst. Dit vormt samen met het tracé ernstige horizonvervuiling.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording en het antwoord op zienswijze 5.	Nee
69a		<i>Zienswijze</i> De kabelbundels zullen vanaf het hoogspanningsstation Borssele door twee grote afspanportalen ingevoerd worden in de wintrackmasten. De dominantie van de hoge hoogspanningsverbinding zal landschappelijk afbreuk doen aan de omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording en het antwoord op zienswijze 5.	Nee
69b		<i>Zienswijze</i> Aangezien het tracé achter de woonomgeving van de indieners komt en ze daardoor tussen twee hoogspanningsverbindingen komen te wonen heeft deze aantasting veel invloed op de woonomgeving. Zowel voor als achter de woning is uitzicht op hoogspanningsverbindingen en ook de andere aankleding met bomen zal het landschap ingrijpend veranderen of aan strikte regels onderhevig zijn.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het algemene deel van de beantwoording. Alleen in een zone onder de nieuwe verbinding (de zro-strook) zullen hoogtebeperkingen voor onder andere beplantingen gelden.	Nee
70		<i>Zienswijze</i> Het Natuur Netwerk Zeeland (voorheen EHS) natuurgebied bij Vlake behorende tot de Yerseke moer wordt dwars doorkruist door de hoogspanningsleiding van TenneT. Dit gebied wordt landschappelijk zwaar aangetast. Ook onder de vele zeldzame weidevogels die in dit gebied voorkomen zullen veel slachtoffers vallen door de hoogspanningsdraden.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording van zienswijze 5 en 66. Voor het onderdeel 'weidevogels' wordt verwezen naar de beantwoording bij het thema 'Natuur'.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

72		<i>Zienswijze</i> De vrees is dat het landschappelijk schoon van de omgeving sterk zal worden aangetast door de aanleg van deze hoge masten met een woud aan draden. De historische waarde van het buurtschap Eversdijk wordt onherstelbaar aangetast.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 62.	Nee
73		<i>Zienswijze</i> Door de aanleg van de hoogspanningsverbinding wordt het landelijk waardevolle gebied nabij 's-Heer Abtskerke ernstig aangetast, mede daardoor en de situering van de mastlocatie wordt deze doelstelling ernstig geraakt.	
		<i>Antwoord</i> De effecten van de nieuwe verbinding op het landelijk gebied nabij 's-Heer Abtskerke zijn beschreven in het MER. Zie ook het algemene deel en de beantwoording van zienswijze 5.	Nee
81		<i>Zienswijze</i> Nadeel voor de landbouw en een prachtig natuurgebied wordt ontsierd door hoge masten.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor de beantwoording van zienswijze 5. Voor wat betreft de nadelen voor de landbouw wordt tevens verwezen naar de beantwoording van de zienswijzen in het thema 'interferentie'.	Nee
83		<i>Zienswijze</i> Nutteloze besteding en aantasting van het beeld van de natuur.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording van zienswijze 5.	Nee
90		<i>Zienswijze</i> Het nieuwe tracé komt op korte afstand van de woning van de indiener. Samen met het reeds aanwezige tracé vormen deze een inbreuk op het woongenot. De verbinding is vanuit de woning constant hinderlijk zichtbaar.	
		<i>Antwoord</i> De horizon is een belangrijk element dat mede bepalend is voor de gebiedskarakteristiek. De effecten op gebiedskarakteristiek zijn onderdeel van het MER. <i>Zie ook het</i> algemene deel en de beantwoording van zienswijze 5.	Nee
91a		<i>Zienswijze</i> Het is onjuist om te denken dat met het planten van bomen het zicht van de hoogspanningslijn kan worden weggenomen.	
		<i>Antwoord</i> Dit is juist. In het Landschapsplan is daarover het volgende aangegeven: 'Bij het opstellen van dit Landschapsplan is een aantal algemene inrichtingsprincipes gehanteerd. Belangrijk hierbij is dat er niet primair gestreefd wordt de lijn zoveel mogelijk aan het zicht te onttrekken.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Een goede samenhang van lijn en landschap vereist immers een balans tussen begrijpelijkheid (en dus zichtbaarheid) en het behouden van specifieke kenmerken van het landschap (waarvoor soms de zichtbaarheid beter minder kan zijn). Pogingen om zaken aan het zicht te onttrekken kunnen er ook toe leiden dat er juist extra aandacht op gevestigd wordt.'</p> <p>Voorts wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 14.</p>	
91b		<p><i>Zienswijze</i> Zaken als verkeersveiligheid, persoonlijke economische belangen worden slecht of helemaal niet meegenomen in dit ontwerp.</p> <p>Het planten van bomen aan de Smokkelhoekweg zal gezien de geringe ruimte die er is om daar grote bomen te planten, de verkeersveiligheid niet ten goede komen. Het verlaten van terreinen zal zeker door het versmallende effect van de bomen gevaarlijker worden. Indien het plan wordt doorgezet zullen er in de toekomst problemen ontstaan met de verkeersveiligheid.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding zal worden gerealiseerd conform de geldende veiligheidsstandaarden. In de omgevingsvergunningen voor het bouwen van de verbinding zijn deze standaarden aangehaald. Er is geen reden om aan te nemen dat deze standaarden niet voldoen. Bovendien is bij de tracering van de nieuwe hoogspanningsverbinding rekening gehouden met de van toepassing zijnde technische normen, zoals minimaal aan te houden afstanden, bij het kruisen of parallel lopen van de verbinding met wegen, spoorwegen en waterwegen. Bij het ontwerp is rekening gehouden met de verkeersveiligheid en andere relevante belangen. Hiervoor zijn ook de benodigde vergunningen en ontheffingen op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Spoorwegwet en de Waterwet verleend.</p>	Nee
92		<p><i>Zienswijze</i> Bij de Vlaakse Moer hebben onze organisaties in een eerdere zienswijze aangegeven dat beplanting langs de Yerseke Moer en Vlaakse Moer vanwege natuurredenen niet gewenst is. In het Landschapsplan staat echter dat het Landschapsplan wordt opgesteld met de bewoners van Vlakte. Gezien de natuurbelangen is het hier ook van belang dat Stichting Het Zeeuwse Landschap aan tafel zit om te bespreken hoe landschapsaantasting kan worden geminimaliseerd. Daarnaast wordt in de Passende Beoordeling ZW 380 kV west wel gesproken over strategische beplanting die wordt aangebracht.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> In het Landschapsplan wordt voor Vlakte en omgeving aangegeven dat gezocht wordt naar mogelijkheden om het zicht op de hoge masten bij het kanaal vanuit het dorp te beperken, en dat met inwoners van Vlakte en de betrokken natuurbeheerders wordt gekeken of en zo ja, welke maatregelen in het dorp mogelijk zijn.</p>	Nee
93a	94, 96, 97, 98, 123	<p><i>Zienswijze</i> Het realiseren van een nieuw 380 kV-tracé, naast het al bestaande 150 kV-tracé, zorgt voor een (nog) grote(re) impact op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen ter plaatse omdat er sprake zal zijn van maar liefst twee hoogspanningsmasten met bijbehorende lijnen op en nabij de ter plaatse liggende</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		gronden. Met deze constatering wordt geen rekening gehouden in de ontwerpplannen. Voorstel is om het Landschapsplan alsnog toe te voegen aan de plannen en om de effecten op het landschap te beoordelen en te motiveren, rekening houdend met het feit dat delen van het tracé op korte afstand van het bestaande 150 kV-tracé zullen lopen.	
		<p><i>Antwoord</i> Zie voor de landschappelijke beoordeling van de verbinding als geheel de beantwoording van zienswijze 5 en het algemene deel van de beantwoording van dit thema.</p> <p>Voorts is de door indiener aangegeven impact van de gebundelde tracés op de gebiedskarakteristiek opgenomen in het milieueffectrapport (MER).</p> <p>Daar waar het vanuit een goede ruimtelijke ordening of vanuit het MER noodzakelijk is om maatregelen te treffen zijn deze opgenomen in het bij de regels opgenomen Landschapsplan. Op grond van de regels van het inpassingsplan moeten deze maatregelen zijn uitgevoerd binnen vijf jaar na ingebruikname van de verbinding.</p>	Nee
93b		<p><i>Zienswijze</i> Cliënten betwisten ook dat 'geen onaanvaardbare effecten' ontstaan op het landschap wanneer er kort nabij een al bestaande hoogspanningsverbinding nog een verbinding wordt gerealiseerd. De aanwezigheid van twee hoogspanningsverbindingen heeft een forse impact op het landschappelijk karakter ter plaatse, nu het landschap gedomineerd zal worden door een tweetal hoogspanningsmasten met bijbehorende lijnen. De enkele hoogte van twee hoogspanningsverbindingen (ter plaatste maximaal 70 meter) zorgt immers al voor een enorme impact op het weidse Zeeuwse landschap.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De horizon is een belangrijk element dat mede bepalend is voor de gebiedskarakteristiek. De effecten op gebiedskarakteristiek onderdeel zijn van het MER. <i>Verwezen</i> wordt ook naar het antwoord op zienswijze 5.</p>	Nee
109		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest aantasting van woon- en leefgenot door visuele aspecten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De horizon is een belangrijk element dat mede bepalend is voor de gebiedskarakteristiek. De effecten op gebiedskarakteristiek zijn onderdeel van het MER. <i>Verwezen</i> wordt ook naar de beantwoording van zienswijze 5.</p>	Nee
121		<p><i>Zienswijze</i> Indiener is geen voorstander van de landschappelijke inpassing, maar heeft hier geen suggestie over.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> <i>Verwezen</i> wordt naar het algemene deel van de beantwoording van dit thema.</p>	Nee
122	132	<p><i>Zienswijze</i> De effectbeschrijving op het landschap is vooral beschrijvend en kwalitatief van aard. Conform de richtlijnen zou ook inzicht gegeven dienen te worden in doorsnijdingslengtes van het landschap.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording van deze zienswijze in het thema 'MER'.	Nee
123		<i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt de effecten op landschap ter plaatse van zijn percelen beter te onderzoeken.	
		<i>Antwoord</i> In het kader van de milieueffectrapportage zijn de effecten van het project op onder andere het aspect landschap onderzocht. Mede op basis van de milieu-informatie in het MER is een keuze gemaakt voor het tracé. Daar waar in het tracé vanuit een goede ruimtelijke ordening landschappelijke inpassingsmaatregelen noodzakelijk wordt geacht zijn deze in het Landschapsplan opgenomen. Voor de omgeving van de betreffende percelen zijn landschappelijke inpassingsmaatregelen (§6.5 maatregel B02 en B03) opgenomen. De ministers zijn van mening dat zij voldoende zorgvuldig onderzoek hebben gedaan.	Nee
124	128	<i>Zienswijze</i> Indieners kunnen zich niet vinden in de landschappelijke inpassing.	
		<i>Antwoord</i> Naar aanleiding van het overleg dat met indieners heeft plaatsgevonden zijn aanvullende landschappelijke maatregelen opgenomen in het Landschapsplan van hoogspanningsstation Rilland. Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording van dit thema.	Nee
127a		<i>Zienswijze</i> De landschappelijke inpassing is een ramp voor het mooie open landschap van Borsele.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording van dit thema en naar de beantwoording van zienswijze 10.	Nee
127b		<i>Zienswijze</i> Er is geen rekening gehouden met de aanslag die wordt gepleegd op de skyline van het dorp 's Gravenpolder en de omgeving. Geraakt worden twee boerderijen, het oude kleinschalige polderlandschap en een historisch spoortraject. Het gebied is aangewezen als historisch cultuurlandschap.	
		<i>Antwoord</i> Het effect van de nieuwe verbinding op dorps-silhouetten is meegenomen in het MER-beoordelingsaspect op lijnniveau 'beïnvloeding elementen'. Bij dit criterium gaat het om landschapselementen zoals dorps- en stadssilhouetten, bebouwingslinten of bosjes. Wanneer door een ingreep, zoals het bouwen van een hoogspanningsverbinding, de samenhang tussen deze elementen en het landschap wordt verstoord of landschapselementen worden aangetast is sprake van een negatief effect. Er ontstaat als het ware een ruis in het landschappelijke 'verhaal' van de plek. Een voorbeeld van een landschapselement op lijnniveau is een bebouwingslint. Als een bebouwingslint op korte afstand wordt gepasseerd of wordt gekruist door een hoogspanningsverbinding leidt dit tot een negatief effect. Bij dit criterium kunnen ook positieve effecten optreden, bijvoorbeeld als door het slopen van een bestaande verbinding een verbroken samenhang wordt hersteld en 'ruis' wordt weggehaald.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Met name voor het gebied ten noorden van 's Gravenpolder is onder andere met de gemeente Borsele uitgebreid overlegd of en in hoeverre aanvullende landschappelijke maatregelen ter verzachting van de effecten van de nieuwe hoogspanningsverbinding noodzakelijk zijn en is geconcludeerd dat dat niet het geval is.	
129a		<i>Zienswijze</i> Het voorgestelde tracé is een ernstige aantasting van het waardevol cultuurlandschap van de Zak van Zuid-Beveland.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar de beantwoording van zienswijze 5. Voorts is van belang te vermelden dat de bestaande hoogspanningsverbinding door de Zak van Zuid-Beveland in het kader van dit project verwijderd zal worden. In het Landschapsplan is aangegeven dat er in de huidige situatie op veel plaatsen de opgaande beplantingen op de dijken is onderbroken door de bestaande 380 kV-verbinding. Onderdeel van het ZW 380 west-project is het amoveren van de bestaande 380 kV-verbinding. Als de bestaande verbinding zal zijn verdwenen zullen de 'gaten' in de bestaande dijkbeplanting ter plaatse van het voormalige 380 kV-tracé als 'onlogisch' worden ervaren. Ze hebben immers geen ruimtelijk functionele samenhang met het landschap. De onderbrekingen in dijkbeplantingen ter plaatse van het voormalige 380 kV-tracé die het meest in het oogspringen zullen worden aangevuld met passende beplantingen. Op deze wijze wordt er in het Landschapsplan een versterking van het waardevolle cultuurlandschap gerealiseerd.	Nee
129b		<i>Zienswijze</i> De landschappelijke aantasting is hoger dan verwacht. Een groot aantal hoge masten, die twee keer zo hoog zijn als de bestaande vakwerkmasten, zullen het beeld van het cultuurlandschap van de Zak van Zuid-Beveland domineren. De nadelige effecten voor de omgeving wegen niet op tegen het voordeel van het verdwijnen van de bestaande bovengrondse verbinding door het zuidelijke deel van de Zak. Het dubbelen van de bestaande verbinding betekent een ernstige aantasting van bestaand waardevol cultuurlandschap. In het tracé bij 's-Gravenpolder verstoort de verbinding het waardevolle landschapsbeeld, zoals bij het cultuurhistorisch monument vliedberg 't Hof Blaemskinderen.	
		<i>Antwoord</i> De masten in de nieuwe 380 kV-verbinding krijgen, met uitzondering van bijzondere masten bij kanaalkruisingen, een hoogte van 55 tot maximaal 70 meter. De gemiddelde hoogte is circa 60 meter. De bestaande te verwijderen vakwerkmasten hebben een hoogte van gemiddeld 50 meter. Daarnaast is het ontwerp van de Wintrackmast dusdanig dat de masten, die strak zijn vormgegeven met een neutrale kleurstelling in grijs tinten, goed worden opgenomen in het open landschap. Voorts wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijzen 127 en 129a. Daarbij is bovendien van belang dat de Vliedberg bij de keuze van het tracé van de hoogspanningsverbinding juist is ontzien.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

129c		<i>Zienswijze</i> Mocht het plan tot uitvoering komen, wordt een zorgvuldige uitvoering die recht doet aan de waarden van het gebied verzorgd. Er wordt vanuit gegaan dat in de uitvoering alleen het werkterrein wordt aangetast en dat na aanleg alles in de oude staat wordt teruggebracht met respect voor natuurwaarden en geomorfologie. Het behoud van de zichtbaarheid van de ontstaansgeschiedenis en historisch gebruik wordt op prijs gesteld.	
		<i>Antwoord</i> De ministers onderschrijven dit. Het is ook uitgangspunt geweest bij de tracering en de landschappelijke inpassing.	Nee
129d		<i>Zienswijze</i> De voorgestelde landschappelijke inpassing bevat goede elementen. Een volledige uitvoering op een zo kort mogelijke termijn wordt bepleit. De concrete ondersteuning van natuurwaarden, zoals het steenuilenfonds zal het draagvlak in de streek bevorderen.	
		<i>Antwoord</i> Er heeft overleg plaatsgevonden met de gemeente Borsele en Stichting Landschapsbeheer Zeeland en er zijn gegevens betreffende de in het gebied aanwezige steenuilen van de stichting gekocht en gebruikt.	Nee
132		<i>Zienswijze</i> Bij de beoordeling van het landschap op lijnniveau worden binnen de deelgebieden weer subgebieden onderscheiden die afzonderlijk beoordeeld worden. Deze beoordelingen worden daarna samengevoegd tot één eindoordeel voor dit thema. Dit achten wij ongewenst.	
		<i>Antwoord</i> Deze methode is ook in eerdere milieueffectrapporten toegepast en is door de Commissie m.e.r. als zeer goed beoordeeld. Het samenvoegen van de beoordelingen vindt overigens alleen plaats in de tabellen die een overzicht van de ernst van de effecten laat zien. De beoordelingen zelf in de tekst blijven per deelgebied beschikbaar.	Nee
133	134, 135	<i>Zienswijze</i> Het Landschapsplan is niet compleet. TenneT maakt zich zorgen over de essen die langs de Goesestraatweg staan en die in de toekomst regelmatig gesnoeid moeten worden en de continuïteit van de laanbeplanting. Terwijl TenneT zich drukker zou moeten maken over de aantasting van het landschap ter plaatse van de woning en tuin van cliënt. Cliënt verwacht dan ook dat bij eventuele realisatie TenneT maatregelen neemt om een en ander volledig aan het zicht van cliënt te onttrekken.	
		<i>Antwoord</i> In het Landschapsplan zijn maatregelen opgenomen die noodzakelijk zijn voor een goede landschappelijke inpassing van de nieuwe verbinding. Daarnaast is het mogelijk aanvullende maatregelen te nemen ter plaatse van de tuin van cliënt. TenneT zal met betrokkene in overleg treden om te onderzoeken of dergelijke maatregelen zinvol en mogelijk zijn.	Nee
139		<i>Zienswijze</i> Indiener maakt zich zorgen om de vele infrastructurele functies die zijn aangebracht op een klein oppervlak (draagkracht landschap) en vreest verdere onevenredige aantasting van het Zeeuws landschap.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding heeft inderdaad invloed op het landschap, met name op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen in het Zeeuwse landschap; de verbinding zal duidelijk waarneembaar zijn in het landschap. De effecten zijn in het MER beschreven en beoordeeld. Daar tegenover staat dat een aantal bestaande verbindingen, waaronder de 380 kV-verbinding in de 'Zak van Zuid-Beveland' zal worden afgebroken waarmee deze verbindingen uit het landschap verdwijnen. Omdat er nog maar één in plaats van twee doorsnijdingen van het landschap zijn levert dit per saldo een echte verbetering op voor het open Zeeuwse landschap. Door zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen (zie het Landschapsplan) worden de effecten op het landschap zodanig beperkt dat er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan.</p> <p>Zie eveneens de beantwoording van zienswijze 5.</p>	Nee
--	---	-----

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Bodem, water & archeologie (12)</i>	
		<p>Algemeen In paragraaf 6.8 van de plantoelichting wordt omschreven op welke wijze bij de totstandkoming van het tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding rekening is gehouden met de aspecten bodem, water en archeologie.</p>	
66	140, 146, 147, 154	<p><i>Zienswijze</i> Indiener verzoekt nader onderzoek naar betrouwbaarheid van het bodemonderzoek voor masten 1062, 1063, 1064 omdat eindconclusie en samenvattende tabel elkaar tegen spreken over noodzakelijkheid nader onderzoek.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Met het bodemonderzoek wordt gedoeld op het rapport van bijlage 3b van de plantoelichting. De conclusies van paragraaf 6.2 en samenvattende tabel 6.1 (pagina's 136 tot en met 140) van het rapport lijken elkaar tegen te spreken maar dat is niet het geval. De locatie van de masten is meerdere malen onderzocht omdat de voorziene locatie van enkele masten verplaatst is gedurende het bepalen van het voorkeurstracé van de verbinding.</p> <p>Uit het bodemonderzoek ter plaatse van mast 1062 is gebleken dat tweemaal een licht verhoogd gehalte aan stoffen in het grondwater is gemeten. Hierdoor is nader onderzoek niet noodzakelijk.</p> <p>Voor de masten 1063 is tweemaal gemeten, maar op een iets andere locatie. Bij de laatste meting is eveneens een licht verhoogd gehalte aan stoffen in het grondwater gemeten. Het is dan gebruikelijk om de peilbuis opnieuw te bemonsteren, wat formeel wordt aangeduid als 'nader onderzoek'.</p> <p>Voor mast 1064 heeft eenmaal grondwateronderzoek plaatsgevonden. Ook daar is een licht verhoogd gehalte aan stoffen in het grondwater gemeten en dient nogmaals bemonstering van de peilbuis plaats te vinden. Ook voor deze mast is derhalve nader onderzoek nodig.</p> <p>Dat peilbuizen tweemaal bemonsterd worden is een gebruikelijk protocol bij grondwateronderzoeken. Het is niet te verwachten dat hierdoor de betreffende mastlocaties gewijzigd worden. Indien bij de tweede bemonstering een verhoogd gehalte aan stoffen wordt aangetroffen, zou dat kunnen leiden tot de verplichting in de watervergunning om extra maatregelen te treffen bij het bemalen en lozen van het grondwater.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

20		<i>Zienswijze</i> Hoe wordt afwatering rond de betonnen mast geregeld?	
		<i>Antwoord</i> De effecten op het watersysteem zijn beschreven in een watertoets document (zie Bijlage 9a bij de plantoelichting. Bij de masten is geen sprake van toename van verhardingen. Het gebied rond de mast wordt niet verhard. Het regenwater kan daarom afwateren op het maaiveld. Dat geldt zowel voor een betonnen mast als voor een stalen mast. Ook het tijdelijke werkterrein rond de mast, dat nodig is om de mast te plaatsen, wordt niet voorzien van een permanente verharding (asfalt, klinkers, etc.). Indien een vergrote fundering wordt toegepast die op het maaiveld ligt dan kan het regenwater nog steeds vertraagd afwateren op het maaiveld.	Nee
29		<i>Zienswijze</i> Cliënt vraagt zich af er rondom de mast wel voldoende water kan worden afgevoerd. De drainage rondom de mast is een probleem.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor ook het antwoord op zienswijze 20 Indien rondom de mast drainage vereist is vanwege de bodemgesteldheid en de grondwaterstand, dan zal deze door TenneT aangebracht worden. Dit is technisch mogelijk. Afspraken over eventuele drainage zullen waar nodig met grondeigenaren gemaakt worden in het kader van de af te sluiten zakelijk recht overeenkomst.	Nee
70		<i>Zienswijze</i> Tweetal mast locaties zijn voorgenomen op zogenaamde oude kreekruggronden. Deze kreekrug bevat (zeer zeldzaam voor dit deel van Zeeland) zoetwater. Dit zoetwater wordt gebruikt voor de teelt van gewassen en is dus cruciaal voor diverse bedrijven. Ook de provincie Zeeland en Waterschap Scheldestromen zetten flink in op het behoud en of het vergroten van deze zoetwaterbellen (zie beleidsnota grondwater van waterschap Scheldestromen). Dit alles om de steeds groter wordende problemen met verzilting tegen te gaan. Volstrekt onduidelijk is tot op heden hoe hier met de bouw van de masten mee omgegaan wordt. Bronneren en daarmee afvoeren van het beperkte maar zeker noodzakelijke zoet water is dus ook ongewenst.	
		<i>Antwoord</i> Het tracé doorkruist een op aantal locaties een gebied met zoetwater voorkomen. In de watervergunning van Waterschap Scheldestromen (besluit 11) zijn voorschriften opgenomen voor het uitvoeren van werkzaamheden op die locaties. Voor de grondwateronttrekkingen wordt voorgeschreven dat het opgepompte grondwater (gedeeltelijk) moet worden geretourneerd. Dit ter behoud van de voorraad zoet water in de bodem of om verzilting te voorkomen. Voor de locaties waar sprake is van een zoetwaterbel, waarbij het risico bestaat op negatieve effecten van bemalingen op het grensvlak van zoet en zout water, zijn diverse mogelijke mitigerende maatregelen omschreven in het bemalingsplan (bijlage 6c bij de vergunningsaanvraag) (bijvoorbeeld een diepe	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		onttrekkingsbron, of toepassing van damwanden of onderwaterbeton). De aannemer dient per mastlocatie een werkplan op te stellen waarin de uitvoeringsmethode en maatregelen voor die locatie worden omschreven, tezamen met de effecten op de gronden. Dat werkplan moet voorafgaand aan de werkzaamheden door het waterschap worden goedgekeurd (voorschrift 68 van de watervergunning). Op deze manier is voldoende geborgd dat er geen significante negatieve effecten zullen optreden voor het aanwezige zoetwater.	
87	88, 100	<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat er wateroverlast komt van water dat langs de betonnen voet stroomt en niet weg kan.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 20.	Nee
94		<i>Zienswijze</i> Men vreest dat de hoogspanningsmast die op percelen is gelegen bij regenval een grote hoeveelheid water zal opvangen, dat van de mast zal aflopen, waardoor waterplassen ontstaan direct onder de mast en waardoor deze gronden beperkter geschikt zullen zijn voor agrarisch gebruik.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op zienswijze 20.	Nee
123		<i>Zienswijze</i> Cliënt vreest dat de hoogspanningsmasten bij regenval een grote hoeveelheid water opvangen dat van de masten afloopt en zo plassen ontstaan onder de mast, waardoor deze gronden beperkter geschikt worden voor akkerbouw. Het is niet ondenkbaar dat bepaalde gewassen door te grote hoeveelheden water verdrinken, schimmelen of rotten, waardoor cliënt schade lijdt. Verzocht wordt te onderbouwen hoe de hoeveelheid water wordt opgevangen en weggevoerd zodat geen schade aan gewassen ontstaat.	
		<i>Antwoord</i> Zie hiervoor het antwoord op zienswijzen 20 en 29.	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Toerisme (13)</i>	
		<p>Algemeen</p> <p>In paragraaf 4.3 van het Achtergronddocument Ruimtegebruik bij het MER wordt ingegaan op de invloed van een hoogspanningsverbinding op de wijze waarop mensen de omgeving beleven. Alterra Wageningen UR heeft hier twee onderzoeken naar gedaan die in het achtergronddocument worden gebruikt. Uit deze onderzoeken blijkt dat hoogspanningsverbindingen geen negatieve invloed hebben op het bezoekersgedrag van recreanten.</p> <p>De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft voor het inpassingsplan 'DW380 Doetinchem-Voorst' (24 februari 2016, zaaknr. 201504697/1/R6) bevestigd dat de ministers zich op basis van de onderzoeken van Alterra in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat niet te verwachten is dat de desbetreffende gebieden hun recreatieve functie niet kunnen behouden dan wel dat dit gebruik ernstig wordt beperkt.</p> <p>Ondanks bovengenoemde brengt een hoogspanningsverbinding wel enkele beperkingen met zich mee voor wat betreft een aantal recreatieve activiteiten. Enkele recreatieve activiteiten zijn niet of onder beperkingen toegestaan binnen de belemmerde strook (de gronden met een bestemming 'hoogspanning'). Vissen en zeilen met een mast van bepaalde hoogte binnen de belemmerde strook is niet toegestaan. Het oplaten of het in de lucht hebben van een vlieger aan een lijn binnen een afstand van 500 meter van een bovengrondse hoogspanningsleiding is wettelijk verboden (artikel 429 Wetboek van Strafrecht). Kitesurfen is gezien het voorgaande niet toegestaan binnen een afstand van 500 meter tot de hoogspanningsverbinding.</p> <p>In de bestaande situatie is er een hoogspanningsverbinding die dicht bij het dorp Krabbendijke staat, daaraan zijn dezelfde beperkingen verbonden als hierboven beschreven. Het in veel zienswijzen genoemde strandje/kitesurflocatie ligt ruim binnen 500 meter van de bestaande hoogspanningsverbinding, waardoor de activiteit kitesurfen in de huidige situatie ook al verboden is.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

5a	8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 111, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het strandje en de zeedijk kunnen wellicht niet meer gebruikt worden, waardoor voor de komende 100 jaar een unieke recreatieplaats wordt ontnomen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zie beantwoording onder 'Algemeen'.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

5b	7, 8, 9, 10, 12, 18, 19, 23, 24, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 101, 102, 105, 108, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 127, 140, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157	<i>Zienswijze</i> Het toeristisch imago van de streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.	
		<i>Antwoord</i> Zie beantwoording onder 'Algemeen'.	Nee
20		<i>Zienswijze</i> De aantasting van het landschap levert mogelijk nadelen op voor de recreatieve sector in Zeeland.	
		<i>Antwoord</i> Zie beantwoording onder 'Algemeen' en het thema 'Landschap'.	Nee
25a	63	<i>Zienswijze</i> Voor Zeeland is toerisme één van de belangrijkste inkomstenbronnen. Bij binnenrijden van Zeeland worden deze toeristen geconfronteerd met een woud aan masten en draden. Dit geeft geen indruk van een mooie provincie om te kunnen recreëren, maar van een industriegebied.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i> Zie beantwoording onder 'Algemeen'.</p>	Nee
25b		<p><i>Zienswijze</i> Doordat de lijn ten noorden van Krabbendijke wordt geplaatst, komt het recreatiegebied rond het strand bij Roelshoek in gedrang, zeker met het plaatsen van een mast in de Oosterschelde, zal dit niet meer gebruikt kunnen worden. Mensen gaan in de zomer hier zwemmen en er wordt jaarrond veel gesurft (kitesurfen). Dit is niet meegenomen in het MER. Het niet plaatsen van de mast in de Oosterschelde is geen optie omdat het tracé dan te dicht op het dorp Krabbendijke komt te liggen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Zie hiervoor de beantwoording onder 'Algemeen'.</p> <p>In het MER zijn de zogenaamde tracéalternatieven beschreven en onderzocht. Na de effectbeschrijving en effectvergelijking is er in het MER op basis van deze informatie een MMA opgesteld en beschreven in het MER.</p> <p>In het inpassingsplan is er een keuze voor een voorkeurstracé gemaakt. Deze wijkt vanwege nadere (detail)tracering af van delen van de tracéalternatieven. Door de detailtracering is er een mast in de Oosterschelde gekomen. De effecten hiervan zijn inderdaad niet beschreven in het MER, maar wel in de plantoelichting bij de verantwoording van de keuze voor het voorkeurstracé (zie hiervoor paragraaf 5.6.3 van de plantoelichting).</p> <p>Overigens is gebleken bij het opstellen van het N2000 beheerplan Deltawateren dat de aanwijzing van deze locatie als kitesurflocatie, gezien de beperkingen die gelden in de nabijheid van hoogspanningsmasten, ook al niet mogelijk is als gevolg van de bestaande verbinding. Het gevolg is dat de kitesurflocatie in het definitieve beheerplan is geschrapt en ook is geschrapt het toegangbeperkingsbesluit voor de Oosterschelde. De nieuwe verbinding legt voor deze locatie geen nieuwe beperkingen op.</p>	Nee
66		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest nadelige effecten voor het toerisme van Zeeland waaronder Vlakte.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Zie hiervoor de beantwoording onder 'Algemeen'.</p>	Nee
127		<p><i>Zienswijze</i> Als raadslid met de portefeuille toerisme, recreatie en RO in Borsele wordt de indiener geraakt in de doelstellingen en plannen voor de gemeente. Met het beoogde tracé is overal waar voor gevochten is weer teruggezet naar nul. De omgeving krijgt geen positieve opbrengsten. Het hogere doel, het algemeen belang, is slechts een dure grap op het wereldtoneel ten koste van de belastingbetaler.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><i>Antwoord</i> Zie hiervoor de beantwoording onder 'Algemeen'. Voorts wordt voor de keuzes die zijn gemaakt bij de tracering van de hoogspanningsverbinding verwezen naar de beantwoording van de zienswijzen over tracékeuze.</p> <p>Uitgaande van de nut en noodzaak zoals beschreven in paragraaf 1.3 van de plandoelichting gaat er een nieuwe verbinding komen. Ten behoeve van de verbinding zijn alternatieven ontwikkeld waarover op basis van het MER in het inpassingsplan keuzes zijn gemaakt. In het kader van de uitwerking van het gekozen tracé is veel overleg geweest met overheden, (natuur)organisaties, bewoners en andere belanghebbenden om tot een zo goed mogelijk tracé te komen. Dit heeft geleid tot verschillende wijzigingen. Positieve opbrengsten van het nieuwe tracé in de omgeving van Borssele zijn onder meer het verwijderen van de bestaande verbinding door de Zak van Zuid-Beveland. Voorts worden er compenserende en mitigerende maatregelen getroffen in en nabij het Sloebos. Alles overwegende is hiermee sprake van een optimaal tracé.</p>	Nee
--	---	-----

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema (Externe) Veiligheid (14)</i>	
		<p>Algemeen In paragraaf 6.5 van de plantoelichting ZW380 kV West en paragraaf 5.3.4 van het Achtergronddocument Leefomgeving bij het MER wordt ingegaan op de veiligheid van de nieuwe verbinding.</p> <p>Veiligheid heeft de nadrukkelijke aandacht bij het ontwerp en de uitvoering van de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding. De nieuwe verbinding zal worden gerealiseerd conform strenge vigerende veiligheidsstandaarden, zoals bijvoorbeeld zijn opgenomen in de NEN 50341 en in de VELIN Richtlijnen. Door een gedegen ontwerp en constructie worden veiligheidsrisico's zo veel als redelijkerwijs mogelijk geminimaliseerd. Desondanks kunnen er, bijvoorbeeld door zeldzame zeer extreme weersomstandigheden, situaties ontstaan waardoor er draadbreek optreedt of een mast omvalt. In een dergelijke situatie zal de spanning vrijwel direct van de draad worden afgeschakeld waardoor de veiligheidsrisico's zo veel als redelijkerwijs mogelijk beperkt zullen zijn.</p> <p>Voor de hoogspanningsmasten die binnen een valafstand van buisleidingen zijn gepositioneerd, is onderzoek gedaan naar de externe veiligheid, zie bijlage 6 bij het inpassingsplan. Uit dit onderzoek blijkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding ten aanzien van externe veiligheid aanvaardbaar is.</p>	
2		<p><i>Zienswijze</i> Het geplande tracé ter hoogte van Eversdijk gaat volgens indiener een groot gevaar opleveren met betrekking tot de overkruising van de leidingenstrook. Over een lengte van 395 meter zal de hoogspanningsleiding over de leidingenstrook lopen. Leidingen in deze strook zijn onder andere twee hogedruk gasleidingen en één olieleiding. Bij calamiteiten zal de schade en gevaar voor omwonenden niet te overzien zijn. Ook bij de aanleg van geplande masten zal een groot risico ontstaan, met name door beschadiging van de gas- en olieleidingen en de niet uit te sluiten verzakkingen in de leidingstrook.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding is zo getraceerd, dat de nieuwe hoogspanningsmasten niet in de leidingenstrook worden geplaatst. De hoogspanningsdraden die boven de (ondergrondse) buisleidingen hangen, kunnen bij draadbreek geen calamiteit veroorzaken aan de (ondergrondse) buisleidingen. Enkel de masten die op gevaarlijke buisleidingen kunnen vallen, kunnen leiden tot een calamiteit aan de buisleiding. Op grond van het Besluit externe veiligheid buisleidingen is onderzocht of de (in de omgevingsvergunning voor bouwen opgenomen) masten binnen de valafstand (plus 5 meter) een onaanvaardbaar risico voor de omgeving kunnen opleveren. Uit dit onderzoek (zie bijlage 6 bij het inpassingsplan) blijkt dat 19 mastposities binnen de valafstand van een buisleiding zijn gelegen. Voor 18 van deze posities leidt dit niet tot een verandering van de plaatsgebonden risicocontour (PR 10⁻⁶-contour, wat deze contour inhoudt, wordt uitgelegd in paragraaf 6.5.1 van de plantoelichting) en dus niet tot een toename van dit risico. Voor één positie leidt dit wel tot een verandering van de PR 10⁻⁶-contour, maar</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>binnen deze contour zijn geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten gelegen. Het inpassingsplan voorziet in een regeling dat bij een wijziging van de masten die binnen valafstand tot een buisleiding, waarop het Besluit externe veiligheid buisleidingen betrekking heeft, worden geprojecteerd alleen zijn toegestaan indien er zodanige bouwmaterialen worden gebruikt en/of zodanige andere maatregelen worden getroffen, dat wordt voldaan aan het Besluit externe veiligheid buisleidingen (zie artikel 7.2 van de planregels). De komst van de in dit inpassingsplan voorziene hoogspanningsverbinding is ten aanzien van externe veiligheid derhalve aanvaardbaar. Gezien het bovenstaande geldt ook voor de omgeving bij Eversdijk dat vanwege de komst van de hoogspanningsverbinding geen onaanvaardbaar risico ontstaat.</p> <p>Voorts gelden voor de aanlegwerkzaamheden van de nieuwe verbinding in de buurt van of boven buisleidingen (bijvoorbeeld transport over buisleidingen) technische normen, zoals de VELIN Richtlijnen⁹ (zie www.velin.nl), waarmee TenneT rekening moet houden. Deze technische normen worden voorgeschreven in de omgevingsvergunningen. Ook zal TenneT concrete afspraken maken met de leidingeigenaren. Op die manier worden beschadigingen en verzakkingen aan de buisleidingen voorkomen.</p>	
33	39	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De draden kunnen dansen en breken bij wind, ijsvorming of als gevolg van sneeuwval met alle gevolgen van dien.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding zal worden gerealiseerd conform de geldende veiligheidsstandaarden, zoals opgenomen in de NEN 50341, waarmee rekening is gehouden met diverse weersomstandigheden. Er is geen reden om aan te nemen dat deze standaarden niet voldoen.</p>	Nee
66a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt zich af of het bevoegd gezag bekend is met het scenario waarin er zich calamiteiten voordoen met de hoogspanningsverbinding bij de kruising met de snelweg en de oude rijksweg (bij Vlake). Dit kan leiden tot logistieke problemen en negatieve publiciteit.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De kans dat door een ongeval vanwege de hoogspanningsverbinding, zoals een vallende hoogspanningsmast op of een knappende geleider boven een weg voor vervoer van gevaarlijke stoffen, gevaarlijke stoffen op die transportroute vrijkomen doordat een transportmiddel wordt geraakt, wordt verwaarloosbaar klein geacht. De ministers beschouwen de nieuwe hoogspanningsverbinding als een verwaarloosbaar kleine risico verhogende factor voor dergelijke transportroutes en achten in het licht van een goede ruimtelijke ordening de verbinding aanvaardbaar. Bovendien is bij de tracering van de nieuwe hoogspanningsverbinding rekening gehouden met de van toepassing zijnde technische normen, zoals minimaal aan te houden afstanden en type geleiderophanging van de hoogspanningsdraden bij het kruisen of parallel lopen van de verbinding met wegen, spoorwegen en waterwegen. Hiervoor zijn ook de benodigde vergunningen en ontheffingen op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Spoorwegwet en de Waterwet verleend. Overigens zijn de hoogspanningsmasten ten noorden van de</p>	Ja, plantoelichting inpassingsplan

9) Deze richtlijnen zijn tevens gepubliceerd bij het ontwerp-besluit voor de omgevingsvergunning van de gemeente Kapelle.

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Vlakebrug (oude rijksweg) gesitueerd en kunnen bij omvallen deze brug feitelijk niet raken. De nieuwe hoogspanningsverbinding ter hoogte van Vlake is vanuit het oogpunt van risico aanvaardbaar.</p> <p>De komst van de hoogspanningsverbinding heeft geen (onaanvaardbare) negatieve invloed op de mogelijkheden om een ramp op een weg, spoorweg of (binnen)waterweg te bestrijden dan wel de gevolgen daarvan te beperken. In het uitzonderlijke geval dat een ramp op een dergelijke transportroute onder of in de onmiddellijke nabijheid van de hoogspanningsverbinding plaatsvindt waarbij er rekening gehouden moet worden met de hoogspanningsverbinding, zoals bij grootschalige bluswerkzaamheden, zullen passende maatregelen conform het daarvoor geldende brandweerprotocol worden getroffen. Deze motivering wordt toegevoegd aan paragraaf 6.5.1 van de plantoelichting.</p>	
66b	145, 146	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er zijn ter hoogte van Vlake veel gevaarlijke en calamiteitengevoelige objecten in een klein gebied. Zo liggen ten noorden een leidingstraat met diverse transportleidingen, waaronder een gasleiding en een olieleiding en ten zuiden ligt de Vlaketunnel. De objecten zijn niet zonder risico's, zoals gevarenrisico, overlast bij calamiteiten, risico van schade aan de woningen door herstelwerkzaamheden aan de Vlaketunnel. De hoogspanningsverbinding is hiertussen gelegen en heeft ook risico's zoals straling en calamiteiten. Dit alles bij elkaar maakt dat de indieners zich over de risico's zorgen maken. De leidingen zijn gelegd op basis van voorschriften die al vele jaren oud zijn en geen rekening houden met de nieuwe ontwikkelingen in de landbouwmechanisatie. In verschillende industrieën worden installaties aangepast aan nieuwe ontwikkelingen in het vak. Alleen geldt dit niet voor buisleidingen. Bijvoorbeeld de gasleiding van één meter doorsnede en een werkdruk van 50 bar, deze leiding ligt heel dicht bij de diverse bebouwing van Vlake en Kapelle. De gevolgen van een lek in deze leiding zijn niet te overzien. Als deze ontsteekt zal er van Vlake niks overblijven. Dit lijkt ons een risico dat nader in beeld gebracht moet worden. Ook omdat de combinatie met de hoogspanningsverbinding niet is beschouwd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 66a. Voorts is onderzocht of het gekozen tracé vanuit het oogpunt van externe veiligheid van de buisleidingenstrook aanvaardbaar is (zie paragrafen 3.1.5 en 6.5 van de plantoelichting en bijlage 6 bij het inpassingsplan). Dat is het geval. Overigens ligt de nieuwe hoogspanningsverbinding ter hoogte van Vlake buiten valafstand tot de buisleidingenstrook. De nieuwe hoogspanningsverbinding is ter hoogte van Vlake vanuit het oogpunt van (externe) risico aanvaardbaar.</p>	Nee
72		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het geplande tracé ter hoogte van Eversdijk zal een groot gevaar opleveren met betrekking tot de kruising van de leidingenstrook. De geplande hoogspanningsleiding zal over een lengte van 395 meter over een leidingenstrook met twee hogedruk gasleidingen en een olieleiding lopen. Bij calamiteiten zal de schade en het gevaar voor omwonenden niet te overzien zijn. Tevens ontstaat er bij de aanleg van de hoogspanningsmasten een groot risico, door met name beschadiging van de gas- en olieleidingen en de niet uit te sluiten verzakkingen in de leidingenstrook.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 2. Voor de omgeving bij Eversdijk ontstaat vanwege de komst van de hoogspanningsverbinding geen onaanvaardbaar risico.</p> <p>Voorts gelden voor de aanlegwerkzaamheden van de nieuwe verbinding in de buurt van of boven buisleidingen technische normen (waaronder de VELIN richtlijnen – verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 2) waarmee TenneT rekening zal houden en waarover zij concrete afspraken maakt met de leidingeigenaren. Op die manier worden beschadigingen en verzakkingen aan de buisleidingen voorkomen.</p>	Nee
113		<p><i>Zienswijze</i> Plaatsing van masten in de primaire waterkering brengt onnodige risico's met zich mee.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Er worden zes masten geplaatst in de beschermingszone A van de primaire waterkering. Voor het verrichten van werkzaamheden en het plaatsen van de masten in de waterkering is een watervergunning verleend door het Waterschap Scheldestromen. In de watervergunning is naar aanleiding van de bij de vergunningsaanvraag overgelegde stabiliteitsberekeningen (bijlage 5 van de aanvraag) beoordeeld dat de geplaatste masten een positief effect uitoefenen op de stabiliteit van de waterkering. Ten aanzien van de werkzaamheden in de aanlegfase geldt dat de vergunning diverse voorschriften kent om de stabiliteit van de waterkering te borgen (voorschriften 17 t/m 22). Zo mogen bijvoorbeeld ontgravingen in de waterkering niet plaatsvinden in het stormseizoen, en dient de dijkbekleding regelmatig geïnspecteerd te worden. Plaatsing van de masten in de beschermingszone A van de primaire waterkering brengt derhalve geen onnodige risico's met zich mee.</p> <p>Bij de uitwerking van alternatief C150b (het voorkeurstracé) is gebleken dat bij Krabbendijke één mast in de Oosterschelde moet worden geplaatst omdat plaatsing op de dijk op aanmerkelijke technische en waterstaatkundige bezwaren stuit. De mast aan de buitenzijde van de dijk komt te staan op een schiereiland met een hoogte die rekening houdt met de maatgevende waterstand en golfoploop. Dit schiereiland maakt geen onderdeel uit van de waterkering. De mast ligt niet in de kernzone van de waterkering, maar in de beschermingszone A van de waterkering. Het ruimtebeslag van een eventuele toekomstige dijkversterking voor 200 jaar (een verhoging van 2 m) is bepaald op 7m. Dat wil zeggen dat de teen van de dijk (op de Oosterscheldebodem) 7m zeewaarts verschuift. De funderingsconstructie van de mast ligt buiten die 7m zodat de mast(fundering) niet in de weg staat bij een toekomstige verzwaring. Door Rijkswaterstaat is een watervergunning verleend voor het plaatsen van de mast in het oppervlaktewaterlichaam van de Oosterschelde. Dit is onderdeel van de watervergunning van RWS. Ook Waterschap Scheldestromen heeft een watervergunning verleend waarin aangegeven is: 'Aanleg en gebruik van mast 1084 is onderzocht op de faalmechanismen voor primaire waterkeringen (hoogte, piping, macrostabiliteit binnenwaarts, macrostabiliteit buitenwaarts, microstabiliteit, stabiliteit bekleding en stabiliteit voorland). Geconcludeerd kan worden dat tijdens realisatie, gebruik en verwijderen van de constructieonderdelen (mast en fundatie, grondnam, werkeiland), de standzekerheid van de primaire waterkering blijft voldoen en de waterveiligheid gewaarborgd blijft.'</p>	Nee

125a	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De afgelopen vier jaar hebben indieners in een paar bijeenkomsten (de bijeenkomsten van onder andere 14 mei 2012 en 4 november 2015) over het voorgenomen tracé gesproken, onder andere in aanwezigheid van andere buisleidingbeheerders en TenneT. Indieners zijn van mening dat de zorgen (knelpunten) die destijds zijn geuit, in het onderhavige ontwerpbesluit niet en/of onvoldoende zijn meegewogen bij de vaststelling van het nieuwe tracé. Uit de stukken komt niet naar voren of de effecten van elektromagnetisch veld op buisleidingen in voldoende mate zijn meegenomen. Omwille van onderzoek naar alternatieve tracés heeft het onderzoek naar EMC-beïnvloeding vertraging opgelopen. Dit onderzoek, gedateerd op 14 maart 2016, is pas op 7 april ontvangen. Om dit rapport goed te kunnen beoordelen is meer tijd nodig. Dit rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting door TenneT dient nog plaats te vinden. Dit komt echter pas aan de orde op het moment dat de zienswijzenperiode voorbij is.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor de nieuwe ZW380 kV West-verbinding zijn er twee sporen relevant in relatie tot buisleidingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. onderzoek ten behoeve van het tracé zoals opgenomen in het ontwerp-inpassingsplan; b. afspraken en nadere uitwerking van maatregelen in het kader van het zakelijk rechtsovereenkomst traject. <p>a. In het kader van het tracé van de nieuwe ZW380 kV West-verbinding is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de beïnvloeding (EMC) hiervan op de buisleidingen en in hoeverre aan de vigerende relevante (NEN- en IEC-)normen, zoals de NEN 3654, kan worden voldaan, eventueel na het nemen van technische maatregelen. Dit onderzoek en de voortgang daarvan is ook besproken in de door indieners aangehaalde bijeenkomsten. Naar aanleiding van dit verkennend onderzoek zijn de locaties afgevallen die niet met technische maatregelen kunnen worden opgelost. Het gekozen tracé kent dus geen belemmeringen in verband met EMC. Indieners hebben het verkennend onderzoek in de zomer van 2015 ook ontvangen en TenneT heeft dat toegelicht tijdens de bijeenkomsten.</p> <p>Het verkennend onderzoek zit overigens niet bij het ontwerp-inpassingsplan omdat het EMC-aspect een zaak is tussen TenneT en de indieners (ook volgens de NEN 3654), waarbij de belangen van derden niet aan de orde zijn. Verder heeft indiener (namens de buisleidingeigenaren) in het kader van de verleende omgevingsvergunningen advies gegeven aan de gemeenten. Dat advies is door de gemeenten overgenomen en onderdeel van de omgevingsvergunningen. Op die manier zijn de belangen van de buisleidingen dan ook geborgd in de vergunningen.</p> <p>b. In het vervolg op dit onderzoek wordt per buisleidingeigenaar door een daartoe geaccrediteerd bureau nader onderzoek uitgevoerd om de maatregelen voor elke stakeholder vast te stellen. Indien uit dit definitieve onderzoek knelpunten naar voren komen, dan staat vast dat deze met technische maatregelen opgelost kunnen worden. Het vaststellen van deze maatregelen is onderdeel van het zakelijk recht</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>(privaatrechtelijke) traject. Deze definitieve beïnvloedingsonderzoeken zijn op 7 april 2016 naar de buisleidingen eigenaren verzonden en in een gesprek toegelicht. Conclusie van het rapport is dat de beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de buisleidingen(straat) naar een acceptabel niveau gebracht kan worden. Op welke wijze maatregelen worden getroffen is niet van invloed op het tracé. Voor indieners is inmiddels dus voldoende informatie beschikbaar.</p> <p>De privaatrechtelijke toestemmingen van indieners dan wel zakelijk rechtsovereenkomsten tussen indieners en TenneT zijn nog niet (allemaal) afgerond. De trajecten hiertoe zullen de komende periode worden voortgezet. Dit is een gebruikelijke werkwijze.</p>	
125b	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In een eerder verschenen rapport (Petersburg Consultants B.V, d.d. 20 maart 2014, Project Zuid-West 380 kV beïnvloeding op (...) buisleidingen) wordt gesteld dat in het geval een buisleiding in de directe nabijheid ligt van een hoogspanningsverbinding door weerstandsbeïnvloeding er sprake kan zijn van ontoelaatbare overspanningen. Daardoor kan de buisleiding beschadigen, waarmee de integriteit van de buisleiding in gevaar komt aldus indieners. Uit het rapport valt af te leiden dat er over een afstand van 1.000 meter sprake kan zijn van beïnvloeding. Volgens NEN 3654 moet bij masten binnen 50 meter van buisleidingen onderzocht worden in hoeverre deze masten de buisleidingen beïnvloeden. Dit geldt zowel voor nieuwe als voor bestaande masten. Verder wordt tevens de zorgplicht van de netbeheerders bevestigd en verplicht tot het treffen van maatregelen ter beheersing van onaanvaardbare risico's.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de door indieners genoemde studie staat inderdaad vermeld dat er bij een tweetal (vakwerk)masten sprake is van een buisleiding binnen een afstand van 50 meter vanaf de mast. Conform de NEN 3654 dienen deze locaties inderdaad nader onderzocht te worden. Inmiddels is na nadere studie gebleken dat ondanks dat deze buisleidingen binnen een straal van 50 meter van een mast liggen er geen sprake is van ontoelaatbare beïnvloeding. TenneT heeft deze studie inmiddels aan indieners verstrekt.</p>	Nee
125c	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Uit de conclusies van het rapport van Petersburg Consultants B.V. d.d. 20 maart 2014 ('Project Zuid-West 380 kV beïnvloeding op (...) Buisleidingen') blijkt dat uitgegaan is van een transportcapaciteit die in de afgelopen 30 jaar nooit is voor gekomen, waardoor er voorheen nooit sprake was van treffen van mitigerende maatregelen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor het uitvoeren van de beïnvloedingsstudies (waaronder EMC) wordt de voorgeschreven rekenmethodiek gebruikt. Indien technische maatregelen vanwege de nieuwe hoogspanningsverbinding nodig zijn om aan de normen te voldoen, dan zullen deze getroffen worden.</p>	Nee
125d	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De gevolgen voor de ondergrondse infrastructuur van de voorgenomen hoogspanningsverbinding zijn op basis van de beschikbare informatie niet volledig in te schatten. Gedacht moet worden aan beperkingen ten aanzien van uit te voeren werkzaamheden, omvallen van masten en het risico van wisselstroomcorrosie.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het beïnvloedingsrisico op buisleidingen is beoordeeld door een daartoe geaccrediteerd bureau. Bij dit onderzoek is vastgesteld in welke mate buisleidingen worden beïnvloed en welke maatregelen er genomen moeten worden om aan de vigerende relevante normen te voldoen. De knelpunten kunnen met technische maatregelen opgelost worden. De beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de buisleidingen (straat) kan dus naar een acceptabel niveau gebracht worden. Verwezen kan worden naar het antwoord op zienswijze 125a. Nadat deze maatregelen zijn uitgevoerd, kan er veilig gewerkt worden aan ondergrondse buisleidingen. In zoverre ontstaan geen extra beperkingen aan de buisleidingen vanwege de nieuwe hoogspanningsverbinding. Ook is de komst van de nieuwe hoogspanningsverbinding ten aanzien van externe veiligheid (vallende masten) aanvaardbaar. Verwezen kan worden naar het antwoord op zienswijze 2.</p>	Nee
125e	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het rapport externe veiligheid wordt alleen uitgegaan van de situatie waarin een mast omvalt in relatie tot (beperkt) kwetsbare objecten. Echter, dit geldt ook voor hoogspanningsverbindingen (EMC-beïnvloeding) in het geval van draadbreek, waardoor er veiligheidsrisico's zijn voor de omgeving, de buisleiding en het milieu. Om deze risico's te voorkomen of te beperken, dienen maatregelen getroffen te worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar het algemene deel en de antwoorden op zienswijzen 2 en 125a.</p>	Nee
125f	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Niet overal zijn de aanwezige buisleidingen onderdeel van het betreffende bestemmingsplan. Het is wenselijk dat voor omgevingsvergunningen die worden aangevraagd binnen buisleidingenstroken eerst advies van netwerkbeheerders wordt ingewonnen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De gemeenteraad is het bevoegd gezag om buisleidingen (met een adviesregeling) op te nemen in het bestemmingsplan. Voorts wordt opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding zo is getraceerd, dat de nieuwe hoogspanningsmasten niet in de buisleidingenstrook worden geplaatst. TenneT zal in het kader van de aanleg- en gebruiksfase afspraken maken met de buisleidingbeheerders over maatregelen om de integriteit van de buisleidingen te waarborgen.</p>	Nee
125g	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de toelichting bij het besluit wordt slechts summier aandacht besteed aan buisleidingen. Enerzijds worden wel de risico's van hoogspanningsmasten erkend, maar mist er een heldere verwijzing naar de hoogspanningsverbinding (kabels). Voorafgaand aan de vaststelling van het tracé is het noodzakelijk om de resultaten te zien op welke wijze rekening is gehouden met de buisleidingen ten aanzien van de hoogspanningsmasten en de hoogspanningsverbindingen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 2.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

125h	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de QRA (externe veiligheidsrapportage) is volgens indieners niet duidelijk of ook is gekeken naar de faalfrequentie van een op zichzelf staande buisleiding en hoe dit zich verhoudt in relatie tot andere buisleidingen. Indieners vragen zich af of onderzoek is gedaan naar de effecten van de verschillende buisleidingen in de buisleidingenstraat en hoe deze elkaar kunnen beïnvloeden. Als een dergelijk onderzoek is uitgevoerd, ontvangen indieners graag de uitkomsten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In de externe veiligheidsrapportage (bijlage 6 van de plantoelichting) is gekeken naar de op zichzelf staande faalfrequentie van een buisleiding en bijbehorende risico's, dit is in de rapportage de autonome situatie genoemd. Daarnaast is per leiding het effect van de hoogspanningsmasten beschouwd. Het onderzoek heeft zich op de individuele leidingen gericht. Dit uitgangspunt is conform het Besluit externe veiligheid buisleidingen dat grenswaarden stelt aan de risico's van individuele (bestaande) leidingen.</p> <p>In het Handboek buisleiding in bestemmingsplannen van 26 oktober 2010 wordt ten aanzien van parallelle ligging van leidingen aangegeven dat de cumulatie van risico's berekend kan worden. Cumulatie betreft het optellen van risico's van de individueel berekende risico's van de afzonderlijke leidingen. Er is echter geen norm voor het gecumuleerde risico. Wel kan de uitkomst betrokken worden bij de verantwoording van het groepsrisico. Zowel vanwege het ontbreken van een norm als het over het algemeen niet of in zeer geringe mate aanwezig zijn van populatie nabij de relevante locaties is het gecumuleerde risico niet berekend. De risico's van de individuele leidingen bieden voldoende aanknopingspunten voor de verantwoording van het groepsrisico.</p>	Nee
125i	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het belang van de nieuwe hoogspanningsverbinding wordt erkend, echter zijn de belangen van en de gevolgen voor buisleidingen in onvoldoende mate afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe hoogspanningsverbinding is zo getraceerd, dat de nieuwe hoogspanningsmasten niet in de leidingenstrook worden geplaatst. Voorts is onderzocht of het gekozen tracé vanuit het oogpunt van externe veiligheid in het licht van de buisleidingen(strook) aanvaardbaar is (zie paragrafen 3.1.5 en 6.5 van de toelichting en bijlage 6 van het inpassingsplan). Dat is het geval. Bovendien is uit onderzoek, dat TenneT heeft laten uitvoeren, gebleken dat na het treffen van maatregelen geen sprake zal zijn van onacceptabele beïnvloeding van de nieuwe verbinding op de buisleidingen(strook).</p> <p>Bij de uiteindelijke keuze is zo veel als redelijkerwijs mogelijk is rekening gehouden met alle belangen die in de omgeving spelen. Met de buisleidingen(strook) is in voldoende mate rekening gehouden.</p>	Nee
125j	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Uit de plantoelichting kan niet worden opgemaakt of bij het vaststellen van het voorgenomen tracé in voldoende mate rekening is gehouden met de buisleidingenstrook.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar de antwoorden op zienswijzen 2 en 125i.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

125k	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In de structuurvisie Buisleidingen wordt gesteld dat ten aanzien van nieuwe 380 kV-verbindingen paralleligging zo veel mogelijk is vermeden. Volgens indieners is het dan ook opmerkelijk dat er gekozen is voor een tracé dat wel samenloopt met verschillende infrastructuurnetwerken. In hoeverre is hier rekening mee gehouden en wat zijn de overwegingen om af te wijken van eerdere besluitvorming.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Bij het traceren van de nieuwe hoogspanningsverbinding is het bundelen met bestaande hoogspanningsverbindingen en/of bovenregionale infrastructuur (wegen/water) één van de traceringsprincipes (volgend uit het SEV III*). In de praktijk is gebleken dat ook buisleidingen in het gebied bundelen met deze infrastructuur. Daarmee is het onvermijdelijk dat op onderdelen van paralleligging sprake is. Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden waarbij de principes uit het SEV III en de structuurvisie Buisleidingen zijn betrokken. Samen met de andere belangen die bij het bepalen van het tracé een rol spelen, is gekomen tot onderhavig tracé dat vanuit een goede ruimtelijke ordening aanvaardbaar is.</p> <p><i>* SEV III is een structuurvisie en gelijkwaardig aan de structuurvisie Buisleidingen.</i></p>	Nee
125l	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In het MER-rapport zijn de definitieve mastlocaties niet weergegeven. In het rapport wordt summier aandacht besteed aan de aanwezige buisleidingen. Daardoor is volgens indieners onvoldoende te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van gevolgen. Indieners verzoeken om de definitieve plantekeningen kenbaar te maken zodat een inschatting gemaakt kan worden van de kosten voor de te nemen maatregelen en voorzieningen als gevolg de ontwikkeling. TenneT is verantwoordelijk voor het maken van verdere afspraken ten aanzien van advies en uit te voeren maatregelen en monitoring in de toekomst.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het MER worden afzonderlijke mastlocaties niet beschouwd. Het MER is bedoeld om de milieueffecten van verschillende onderscheidende tracés in beeld te kunnen brengen zodat mede op grond hiervan een goed tracé gekozen kan worden. De mastposities, inclusief de bouwtekeningen, zijn opgenomen in de omgevingsvergunningen. Ook in de verschillende onderzoeken, zoals de onderzoeken naar EMC-beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op buisleidingen, wordt uitgegaan van de definitieve mastlocaties. TenneT stelt indiener hiervan op de hoogte en maakt met indiener nadere afspraken over uit te voeren maatregelen en monitoring in de toekomst. Verwezen kan ook worden naar het antwoord op 125a.</p>	Nee
125m	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Gelet op de mogelijke aanpassingen aan ondergrondse infrastructuur en leveringszekerheid is het van groot belang om tijdig inzicht te krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden. Daarnaast zal, indien geen rekening is gehouden met het beschikbaar stellen van ondergrondse infrastructuur, gezocht moeten worden naar andere te nemen maatregelen zoals liggingsmogelijkheden.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Echter, verwijzend naar de structuurvisie Buisleidingen en de financiële consequenties, lijkt het verplaatsen van de buisleidingenstrook geen reële optie.	
		<i>Antwoord</i> Tijdens het traceren van de nieuwe verbindingen is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de beïnvloeding hiervan op de buisleidingen om na te gaan in hoeverre aan de vigerende relevante (NEN- en IEC-)normen kan worden voldaan, eventueel na het nemen van technische maatregelen. Naar aanleiding van dit verkennend onderzoek zijn de locaties afgevallen die niet met technische maatregelen kunnen worden opgelost. Het gekozen tracé kent als zodanig dus geen belemmeringen. Verwezen kan worden naar het antwoord op zienswijze 125a. De buisleidingen van indieners hoeven vanwege de nieuwe hoogspanningsverbinding niet verplaatst te worden.	Nee
125n	126	<i>Zienswijze</i> Asbest Cementleidingen behoeven specifieke aandacht. Dit is zeer kwetsbaar materiaal en verdraagt geen zetting. Werkzaamheden of transport van zwaar materieel in de nabijheid van de leidingen dienen zorgvuldig uitgevoerd te worden. Het uitvoeren van heikwerkzaamheden kan leiden tot grote schade. Stalen waterleidingen worden onder andere kathodisch beschermd.	
		<i>Antwoord</i> TenneT (dan wel de door TenneT ingeschakelde aannemer) zal in het kader van de aanlegfase afspraken maken met de buisleidingbeheerders over bijvoorbeeld maatregelen tijdens de aanlegfase om de integriteit van buisleidingen, waaronder asbest cementleidingen en stalen waterleidingen, te waarborgen.	Nee
125o	126	<i>Zienswijze</i> Voor wat betreft de uit te voeren werkzaamheden aan het hoogspanningsstation Rilland (dat niet los te zien is van deze ontwikkeling) zijn specifieke voorwaarden opgesteld die in het recht van opstal dienen te worden opgenomen. Naast de veiligheid en de leveringszekerheid van de buisleiding wordt de veiligheid van personen hierin aanbevolen. Hierbij verwijzen indieners naar de eerdere brief aan TenneT van 29 februari 2016.	
		<i>Antwoord</i> De door indieners genoemde aspecten kunnen onderdeel zijn van (de onderhandelingen ten behoeve van het afsluiten van) de zakelijk rechtsovereenkomst. Daarbij komen alle redelijkerwijs ter zake doende (veiligheids)aspecten aan de orde.	Nee
125p	126	<i>Zienswijze</i> Vanuit maatschappelijk oogpunt is het beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de ondergrondse infrastructuur zo veel mogelijk kan blijven liggen en dat geen omlegging of extra maatregelen nodig zijn. Indien gekozen wordt voor het voorgenomen tracé zal het treffen van maatregelen noodzakelijk zijn. Voor deze maatregelen wordt graag in nader overleg getreden.	
		<i>Antwoord</i> De buisleidingen van indieners hoeven vanwege de nieuwe hoogspanningsverbinding niet verplaatst te worden. Voorts kan verwezen worden naar het antwoord onder 125a. De ministers hebben begrepen dat TenneT met indieners in overleg is.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

137a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt robuuste en onafhankelijke hoogspanningsverbindingen en noemt het opmerkelijk dat alleen over het laatste stukje tussen het openbare net en de kerncentrale fysieke scheiding verplicht wordt gesteld terwijl dit over de rest van het openbaar elektriciteitsnet wordt losgelaten. Indiener noemt fysieke scheiding vrij eenvoudig te realiseren door bepaalde gedeelten te verkabelen. Indiener kent de bezwaren tegen verkabeling van 380 kV en stelt daarom verkabeling van 150 kV voor. Fysieke scheiding in een boven- en ondergronds tracé is mogelijk; indiener past dit zelf toe bij een derde netwerkverbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding is zo getraceerd dat deze buiten valafstand komt te staan tot de bestaande 150 kV-verbinding. In zoverre is sprake van een door indiener aangehaalde fysieke scheiding.</p>	Nee
137b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener onderschrijft de keuze voor instandhouding van de 150 kV-verbinding tussen Goes en Woensdrecht. Dit is van belang voor de kerncentrale en een back-up stroomvoorziening, als stand-by stroomvoorziening voor koeling van de reactor kern en het splijtstofopslagbassin in geval van calamiteit in het westelijk deel van de Zuid-West 380 kV-netwerkverbinding. Voor de operationele fase tot 2033 en de post-operationele fase (schatting van 3-4 jaar daarna).</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen. Deze 150 kV-verbinding tussen Goes en Woensdrecht maakt geen onderdeel uit van dit inpassingsplan.</p>	Nee
156a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In paragraaf 6.5 van de toelichting wordt ten aanzien van externe veiligheid alleen ingegaan op de risicobronnen 'buisleidingen' en 'radarverstoringen'. Om een volledig beeld van alle mogelijke risico's te krijgen, is het advies van indiener om een inventarisatie te maken van alle risicobronnen binnen de valafstand +5 meter. Indiener bedoelt hiermee de risicovolle inrichtingen en andere vervoersmodaliteiten waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Daarna kan er volgens indiener een goede risicoafweging worden gemaakt, waarbij het tracé benaderd wordt als risico-ontvanger. Als voorbeeld wijst indiener op het lpg-tankstation De Meeuw in Rilland wat met zowel het invloedsgebied als de PR 10^{-6} over het plangebied reikt. Het advies van indiener is om alle nog niet genoemde risicobronnen in de buurt van het tracé te beschouwen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De komst van de in dit inpassingsplan voorziene hoogspanningsverbinding is ten aanzien van externe veiligheid aanvaardbaar. Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 2. Voorts kan worden opgemerkt dat binnen de valafstand (+5 meter) tot de nieuwe hoogspanningsmasten geen risicovolle inrichtingen in de zin van het Besluit externe veiligheid inrichtingen zijn gelegen. Ten aanzien van vervoersmodaliteiten, waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd, merken de ministers het volgende op. De kans dat door een ongeval vanwege de hoogspanningsverbinding, zoals een vallende hoogspanningsmast op of een knappende geleider boven een weg voor vervoer van gevaarlijke stoffen,</p>	Ja, toelichting inpassingsplan

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>gevaarlijke stoffen op die transportroute vrijkomen doordat een transportmiddel wordt geraakt, wordt verwaarloosbaar klein geacht. De ministers beschouwen de nieuwe hoogspanningsverbinding als een verwaarloosbaar kleine risico verhogende factor voor dergelijke transportroutes en achten in het licht van een goede ruimtelijke ordening de verbinding aanvaardbaar. Bovendien is bij de tracering van de nieuwe hoogspanningsverbinding rekening gehouden met de van toepassing zijnde technische normen bij het kruisen of parallel lopen van de verbinding met wegen, spoorwegen en waterwegen, zoals minimaal aan te houden afstanden tussen de hoogspanningsdraden en daaronder gelegen wegen. Hiervoor zijn ook de benodigde vergunningen en ontheffingen op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Spoorwegwet en de Waterwet verleend.</p> <p>De hoogspanningsverbinding als zodanig, inclusief hoogspanningsstations, kan niet worden aangemerkt als een risico veroorzakend object. Voor de bescherming van een hoogspanningsverbinding voor invloeden van buitenaf op de verbinding gelden (technische) normen. Zo zijn in de NEN-norm 3654 onder andere normen opgenomen ter bescherming van een hoogspanningsverbinding voor bijvoorbeeld de invloed daarop van een affakkelinstallatie van een gevaarlijke buisleiding. Met deze normen is rekening gehouden, zodat er sprake is van een voldoende beschermingsniveau voor de nieuwe hoogspanningsverbinding.</p> <p>De komst van de hoogspanningsverbinding heeft geen (onaanvaardbare) negatieve invloed op de mogelijkheden om een ramp op een weg, spoorweg of (binnen)waterweg te bestrijden dan wel de gevolgen daarvan te beperken. In het uitzonderlijke geval dat een ramp op een dergelijke transportroute onder of in de onmiddellijke nabijheid van de hoogspanningsverbinding plaatsvindt waarbij er rekening gehouden moet worden met de hoogspanningsverbinding, zoals bij grootschalige bluswerkzaamheden, zullen passende maatregelen conform het daarvoor geldende brandweerprotocol worden getroffen. Deze motivering wordt toegevoegd aan paragraaf 6.5.1 van de plantoelichting.</p>	
156b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>In paragraaf 2.1 van het rapport 'M.2014.0661.00.R001 Studie externe veiligheid' (bijlage 17 bij het inpassingsplan) staat vermeld dat de leiding van de Defensie Pijpleiding Organisatie niet meegenomen is. Indiener is van mening dat in de verantwoording van een inpassingsplan er rekening gehouden dient te worden met alle huidige functies en al het mogelijk ruimtelijk gebruik welke momenteel vastgelegd zijn. De DPO-leiding is aanwezig en mag in gebruik genomen worden. In dit kader is de vaststelling van het inpassingsplan het juridische moment om eventuele maatregelen te treffen. Hier is geen mogelijkheid meer toe als de DPO-leiding in gebruik wordt genomen. Indiener adviseert om in overleg met DPO te onderzoeken welke stof er in de leiding zou kunnen zitten zodat de DPO-leiding mee genomen kan worden in de rapportage.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De DPO-leiding is niet meer in gebruik. Het is de bedoeling dat de DPO-leiding in de toekomst zal worden verwijderd. Op basis van het Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC) is de ligging van de DPO-leiding bekend. Deze is niet opgenomen op de landelijke risicokaart of in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied, 3^e herziening. Uit de rapportage 'Risico-inventarisatie transport gevaarlijke stoffen per</p>	Nee

		<p>buisleiding in Zeeland', opgesteld door AVIV in februari 2006, blijkt dat het om een leiding gaat met een diameter van 8 inch en een werkdruk van 30 bar. De leiding was in gebruik voor het transport van kerosine (K2). De leiding is hiermee kleiner van omvang (kleinere diameter en werkdruk en minder ontvlambare stof) dan de naftaleiding die wel in de Studie externe veiligheid (bijlage 6 van het inpassingsplan) is beschouwd. Overige parameters van de leiding zijn onbekend. Gesteld kan worden dat de resultaten van de naftaleiding als representatief kunnen worden geacht voor de DPO-leiding. Dit houdt in dat de plaatsgebonden risicocontouren van de DPO-leiding niet of nauwelijks wijzigen ten gevolge van de komst van de hoogspanningsmasten. Daarbij geldt dat voor het betreffende deel van de DPO-leiding geen (beperkt) kwetsbare objecten aanwezig zijn. In zoverre wordt het nader beschouwen van deze niet meer in gebruik zijnde leiding niet noodzakelijk geacht. Overigens zou de beheerder van de DPO-leiding, mocht deze toch weer in gebruik genomen worden, op basis van de artikelen 8 en 9 van het Besluit externe veiligheid buisleidingen, dienen te onderzoeken in hoeverre deze ingebruikname acceptabel is vanuit het oogpunt van externe veiligheid.</p>																															
156c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft aan dat zij de invloedsgebieden van de maatgevende buisleidingen, zoals opgenomen in paragraaf 3.3 van het rapport 'M.2014.0661.00.R001 Studie externe veiligheid' (bijlage 6 bij het inpassingsplan), heeft gecontroleerd op basis van de informatie van het bedrijf, dan wel uit de Wegwijzer buisleidingen Zeeland. Er blijkt dat er verschillen zitten in de invloedsgebieden. Indiener adviseert om de invloedsgebieden die indiener noemt, over te nemen en te verwerken in de berekeningen.</p>																															
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het invloedsgebied is in de rapportage conform de definitie in het Besluit externe veiligheid buisleidingen het gebied waarin personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico van de buisleiding tot de grens waarop de letaliteit van die personen 1% is. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de invloedsgebieden zoals benoemd in de rapportage (of de berekende 10⁻⁸/jaar-contour) én zoals benoemd door indiener. Hieruit blijkt dat de bij een aantal leidingen het invloedsgebied, zoals is opgenomen in de rapportage, breder is en bij andere leidingen juist het invloedsgebied zoals door indiener is aangegeven breder is.</p> <table border="1" data-bbox="483 1070 1774 1378"> <thead> <tr> <th>buisleiding</th> <th>diameter</th> <th>druk</th> <th>invloedsgebied (of 10⁻⁸/jaar contour) (zoals opgenomen in rapportage)</th> <th>invloedsgebied (zoals door indiener aangegeven)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A513</td> <td>9 inch</td> <td>80 bar</td> <td>110 meter</td> <td>140 meter</td> </tr> <tr> <td>A515</td> <td>48 inch</td> <td>80 bar</td> <td>450 meter</td> <td>580 meter</td> </tr> <tr> <td>Crude Oil</td> <td>24 inch</td> <td>24 bar</td> <td>47 meter</td> <td>47 meter</td> </tr> <tr> <td>A-535</td> <td>20 inch</td> <td>66,2 bar</td> <td>290 meter</td> <td>270 meter</td> </tr> <tr> <td>Dow Propylene</td> <td>6.24 inch</td> <td>100 bar</td> <td>100 meter</td> <td>84 meter</td> </tr> </tbody> </table>	buisleiding	diameter	druk	invloedsgebied (of 10 ⁻⁸ /jaar contour) (zoals opgenomen in rapportage)	invloedsgebied (zoals door indiener aangegeven)	A513	9 inch	80 bar	110 meter	140 meter	A515	48 inch	80 bar	450 meter	580 meter	Crude Oil	24 inch	24 bar	47 meter	47 meter	A-535	20 inch	66,2 bar	290 meter	270 meter	Dow Propylene	6.24 inch	100 bar	100 meter	84 meter	Nee
buisleiding	diameter	druk	invloedsgebied (of 10 ⁻⁸ /jaar contour) (zoals opgenomen in rapportage)	invloedsgebied (zoals door indiener aangegeven)																													
A513	9 inch	80 bar	110 meter	140 meter																													
A515	48 inch	80 bar	450 meter	580 meter																													
Crude Oil	24 inch	24 bar	47 meter	47 meter																													
A-535	20 inch	66,2 bar	290 meter	270 meter																													
Dow Propylene	6.24 inch	100 bar	100 meter	84 meter																													

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		In de tabel zijn de voor de hogedruk aardgasleidingen berekende 10^{-8} /jaar-contour weergegeven. De berekeningen zijn gebaseerd op de parameters van de buisleidingen. Het invloedsgebied c.q. de ligging van de 10^{-8} /jaar-contour kan verschillen, aangezien de leidingparameters van de leidingen variëren. In de modellering is echter gekozen om voor de ingevoerde populatie ruime marge aan te houden. Dit betekent dat geen sprake is van onderschatting van de aanwezigen binnen het invloedsgebied van de leidingen en bovenstaande verschillen niet leiden tot een ander berekeningsresultaat voor het groepsrisico. Daarbij wordt opgemerkt dat voor de meeste locaties niet of nauwelijks sprake is van populatie en het groepsrisico zeer laag is. Kortom, de verschillen in de bovengenoemde invloedsgebieden leiden niet tot andere resultaten. Om die reden wordt het onderzoek niet aangepast.	
156d		<i>Zienswijze</i> De buisleiding A515 ligt binnen de valafstand van zes hoogspanningsmasten. In het rapport 'M.2014.0661.00.R001 Studie externe veiligheid' (bijlage 6 bij het inpassingsplan) zijn alle mastlocaties separaat berekend, waaruit blijkt dat er geen knelpunten optreden. Er is volgens indiener echter niet beredeneerd dat de kans op schade wel degelijk is verhoogd doordat er in plaats van één mast, nu zes masten in de buurt komen te staan van de hoogspanningsverbinding. Dit zorgt voor een dusdanige verhoging van de kans dat het de vraag is of dat geriskeerd moet worden. De buisleiding A515 is een forse aardgasleiding met een hoge druk, waardoor de effecten van een eventuele breuk ook niet gering zullen zijn. Indiener adviseert om nogmaals te bekijken of er een alternatieve route is voor de hoogspanningsverbinding op de plekken in de buurt van de buisleiding A515. Als dat niet het geval is, adviseert indiener om te bestuderen of er extra bouwkundige maatregelen getroffen kunnen worden aan de buisleiding.	
		<i>Antwoord</i> In de studie externe veiligheid (bijlage 6 bij het inpassingsplan) is ingegaan op de toetsing aan de wettelijke normen ten aanzien van de risico's die optreden. Hierbij is gekeken naar het effect van individuele masten op de risico's, of, in het geval van masten 1049 en 1050P1 op de gezamenlijke invloed van deze masten op de risico's van de leiding. Het betreft de wettelijke toetsing waarbij gekeken wordt of aan de grenswaarden van het plaatsgebonden risico wordt voldaan en geeft de input voor de afweging omtrent aanvaardbaarheid van de optredende risico's met betrekking tot externe veiligheid. Aan deze grenswaarden wordt voldaan. De nieuwe verbinding is vanuit het oogpunt van externe veiligheid aanvaardbaar. Verwezen kan ook worden naar het antwoord op zienswijze 2. Het aspect schade wordt niet standaard beschouwd bij de externe veiligheid en een onderzoek naar mogelijke schade als gevolg van een calamiteit heeft niet plaatsgevonden. De omvang van eventuele schade in geval van een leidingbreuk zal door de realisatie van de hoogspanningsmasten echter niet wijzigen. De kans dat deze schade optreedt, zal voor de zes locaties wel toenemen (maar is aanvaardbaar, zie het antwoord op zienswijze 2). De omvang van de schade als gevolg van een calamiteit is geen afwegingscriterium en deze afweging heeft ook niet expliciet plaatsgevonden.	Nee

		<p>Bij de optimalisatie van het tracé zijn de hoogspanningsmasten zoveel als redelijkerwijs mogelijk buiten valafstand (+5 meter) tot de buisleidingen, waaronder de buisleiding A515, gesitueerd (en voor de locaties van de masten die redelijkerwijs niet buiten valafstand konden worden geplaatst, is de studie externe veiligheid, bijlage 6 bij het inpassingsplan, uitgevoerd waaruit is gebleken dat het tracé vanuit het oogpunt van externe veiligheid aanvaardbaar is). Het tracé en de locaties van de hoogspanningsmasten ten opzichte van de buisleidingen(strook) zijn zorgvuldig afgewogen en er bestaat derhalve geen aanleiding om opnieuw onderzoek te doen naar een alternatief tracé dan wel om te onderzoeken of extra bouwkundige maatregelen genomen moeten worden in het licht van externe veiligheid.</p>	
156e		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De verbinding alsook de aansluitpunten ('stopcontacten') lopen door gebieden die overstroomden bij doorbraak van de primaire waterkering. Door een overstroming kan de stabiliteit van de hoogspanningsmasten worden aangetast waardoor langdurige stoomuitval plaatsvindt. Tevens kan een overstroming het functioneren en beschikbaar houden van de aansluitpunten aantasten, wat ook langdurige stroomuitval tot gevolg heeft. Indiener vindt het dan ook van belang dat de hoogspanningsmasten alsook de aansluitpunten zo worden uitgevoerd dat overstromingen geen gevaar vormen voor de stabiliteit van de hoogspanningsmasten en het functioneren van de aansluitpunten. Indiener refereert aan het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptie, de door de minister van I&M aangehangen benadering. Eén onderdeel hiervan is dat de gevolgen van een overstroming meegewogen dienen te worden. Meerlaagsveiligheid gaat uit van maatregelen op verschillende niveaus: goede dijken om het water buiten te houden, goede ruimtelijke inrichting om de gevolgen van hoogwater te beperken, en daarnaast ook aandacht voor verzekering en evacuatie. Meerlaagsveiligheid gaat dus niet alleen om het weren van water, maar juist om het omgaan met hoogwater. Vanuit dit principe ziet indiener dit inpassingsplan als kans om een goed technisch ontwerp te realiseren, om de gevolgen van een doorbraak van de primaire dijkkring te beperken.</p> <p>Door de provincie Zeeland is het project Normering Regionale Waterkeringen (NRW) gestart. In concept zijn de voorlopige resultaten van de berekende waterdiepten bij doorbraak van de primaire dijkkring bekend. Daarnaast is het van belang dat het project NRW mogelijk leidt tot aanpassingen aan de regionale waterkeringen. Daardoor kan de waterdiepte bij doorbraak van de primaire dijkkring gaan veranderen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie wordt onderzocht hoe op de lange termijn de energie-infrastructuur waterveilig kan worden gehouden. In dat kader heeft TenneT inmiddels een quickscan in Zeeland uitgevoerd naar de gevolgen van overstromingsrisico's op de elektriciteitsvoorzieningen bij falen van de primaire waterkeringen. De resultaten hiervan worden op dit moment geanalyseerd in hoeverre ze bruikbaar zijn voor het vervolgtraject. Hierover blijft TenneT in overleg met indiener en de bevoegde gezagen in Zeeland. TenneT zal voorts de komende jaren een breder landelijk onderzoek doen naar de waterveiligheid van de energie-infrastructuur op de lange termijn. Vervolgens wordt er gekeken op welk schaalniveau maatregelen nodig zijn en met welke prioriteit. Zowel</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		bij nieuwe als bij bestaande elektriciteitsvoorzieningen wordt derhalve ingespeeld op overstromingsrisico's. Overigens geldt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding wordt gerealiseerd conform strenge vigerende veiligheidsstandaarden, die bijvoorbeeld zijn opgenomen in de NEN 50341 en de Eurocodes. Die veiligheidsstandaarden houden rekening met (extreme) maatgevende (weers)omstandigheden. Deze standaarden staan niet ter discussie.	
--	--	---	--

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Geluid (15)</i>	
		<p>Algemeen <i>A. Corona en windfluiten</i> In paragraaf 6.3.3 van de plantoelichting van het ontwerp-inpassingsplan zijn de effecten van de hoogspanningsverbinding beschreven die ontstaan vanwege geluid door windfluiten en het zogenaamde corona effect. Uit de daar genoemde onderzoeken blijkt dat in de praktijk ruimschoots aan de specificaties (van de Wintrackmast) wordt voldaan die TenneT heeft gehanteerd voor de geluidsniveaus als gevolg van corona geluid. De toetsing van de geluidsproductie als gevolg van corona aan de normen die de World Health Organisation stelt aan geluid in de nachtperiode en een onderzoek naar de beleving van corona geluid leiden tot de conclusie dat corona geluid als gevolg van de verbinding nergens zal leiden tot een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat. Ter plantoelichting van bovenstaande is daar waar dat gevraagd is en zinvol is een berekening¹⁰⁾ gemaakt van het geluidsniveau ter plaatse van de betreffende geluidsgevoelige bestemming. Het resultaat is onderstaand bij de specifieke zienswijze opgenomen. In de uitspraak van 24 februari 2016 (201504697/1/R6 inzake inpassingsplan DW380 Doetinchem-Voorst) heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) in rechtsoverweging 10.1 overwogen dat de ministers zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de geluidsbelasting door corona-ontladingen niet zodanig zal zijn dat dit leidt tot onaanvaardbare hinder in de omgeving van de hoogspanningsverbinding.</p> <p>Bij het technische ontwerp van de verbinding wordt rekening gehouden met het zoveel mogelijk minimaliseren van windfluiten. Windfluiten wordt zoveel mogelijk voorkomen door alle onderdelen van het ontwerp van de masten een ronde vormgeving te geven. Windfluiten kan voorkomen bij hoge windsnelheden. Hierdoor ontstaan hoge achtergrondgeluiden die het geluid zullen maskeren. De TenneT specificaties voor de Wintrackmasten waaraan wordt getoetst, zijn niet alleen van toepassing op coronageluid maar ook op het eventuele geluid van windfluiten.</p> <p>DNV GL heeft geluidsmetingen uitgevoerd bij de Zuidring (rapport d.d. 6 oktober 2014). Tijdens die metingen is geen hoorbaar geluid als gevolg van windfluiten vastgesteld (wel het tikken van de vogelflappen). Als windfluiten voorkomt, zal het geluid niet zo sterk zijn. In bovengenoemde uitspraak heeft de Afdeling in rechtsoverweging 10.1 eveneens overwogen dat de ministers zich in redelijkheid op</p>	

10) Op basis van de ontwerpeisen van TenneT (45 dB(A) op 37 meter onder natte weersomstandigheden) kunnen ook de maximale coronageluidsniveaus op grotere afstanden van een hoogspanningsverbinding berekend worden door rekening te houden met de afname van de geluidsniveaus bij toenemende afstanden. Daar waar meerdere hoogspanningsverbindingen kunnen zorgen voor coronageluidsniveaus bij woningen is per verbinding het maximale coronageluidsniveau berekend. Deze geluidsniveaus zijn vervolgens bij elkaar opgeteld hetgeen resulteert in de maximale gecumuleerde coronageluidsniveaus onder natte weersomstandigheden en dan voor de situatie dat alle hoogspanningsverbindingen tegelijkertijd de maximale 'geluidruimte' binnen de ontwerpeisen opvullen. Dit kan daarom als een worst case-aanname gezien worden.

	<p>het standpunt hebben kunnen stellen dat de geluidsbelasting door windfluiten niet zodanig zal zijn dat dit leidt tot onaanvaardbare hinder in de omgeving van de hoogspanningsverbinding.</p> <p>Voorts is van belang te vermelden dat de gelijktijdigheid, en daarmee de noodzaak tot het beoordelen, van cumulatie van windfluiten en corona geluid zeer beperkt is. Corona geluid is in de praktijk alleen te horen bij weinig wind en dan ook nog eens bij nat of mistig weer. Windfluiten komt alleen voor bij hogere windsnelheden. In bovengenoemde uitspraak heeft de Afdeling in rechtsoverweging 10.1 ook overwogen dat zij geen grond ziet om te twijfelen aan de juistheid van de stelling van de ministers dat geluid in de vorm van windfluiten en geluid door corona-ontladingen in de regel niet gelijktijdig aan de orde zijn als gevolg van de verschillende weersomstandigheden waarbij deze soorten geluid zich voordoen, en dat dit betekent dat niet behoeft te worden gevreesd voor een cumulatie van de beide types geluid.</p> <p><i>B. Realisatiefase</i></p> <p>In paragraaf 6.4 van de plantoelichting van het ontwerp-inpassingsplan zijn de tijdelijke effecten van de bouw van de hoogspanningsverbinding beschreven. De activiteiten die uitgevoerd worden in de realisatiefase, vallen strikt genomen niet onder de Wet milieubeheer. De aard van de geluiden laat zich echter goed vergelijken met die van industrielawaai. Daarom is aansluiting gezocht bij de normstelling voor dit type geluid.</p> <p>Bij de toetsing in de realisatiefase en de sloopfase is daarom uitgegaan van de normen die gelden conform:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de Circulaire bouwlawaai; • het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit); • de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening (HILV); • de Circulaire 'Geluidshinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting; beoordeling in het kader van de vergunningverlening op basis van de Wet milieubeheer'. <p>Er is getoetst ter plaatse van geluidsgevoelige functies op basis van de Wet geluidhinder.</p> <p>In de realisatiefase zal er sprake zijn van enige geluidhinder met name als gevolg van heiwerkzaamheden, bronbemaling en – indirect – bouwverkeer. Omdat het gaat om een tijdelijk effect wordt deze hinder aanvaardbaar geacht. Bij de uitvoering van de werkzaamheden zal daar waar relevant zoveel als mogelijk gebruik gemaakt worden van die werkmethoden en materialen die leiden tot de minste hinder.</p> <p><i>C. Geluid vanwege hoogspanningsstation Borssele</i></p> <p>In het kader van de uitbreiding van station Borssele in verband met ZW 380 kV west is akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidsniveaus in de omgeving ten gevolge van het station (Bijlage 11a en 11b). Uit de onderzoeken blijkt dat de uitbreiding van het station – zowel als zelfstandige ontwikkeling (11a) als cumulatief met andere ontwikkelingen ten aanzien van station Borssele beschouwd – geen gevolgen heeft voor de optredende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus. De berekende</p>	
--	---	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus voldoen aan de vigerende vergunde geluidgrenswaarden. De uitbreiding van het station leidt niet tot een overschrijding van de zoneringsdoelstelling (maximale geluidbelasting op de zonegrens en bij woningen binnen de zone). De beoogde situatie wordt akoestisch gezien als geheel milieuneutraal beoordeeld. Daarmee wordt ook voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening, een en ander zoals uitgewerkt in het kader van de brochure Bedrijven en milieuzonering.</p>	
22	11	<p><i>Zienswijze</i> Een extra tracé geeft meer windvang en veroorzaakt geluid. Het onderzoek naar dit geluidsniveau wordt beperkt tot vaak een rechtlijnig tracé. Indiener vraagt zich af of twee bij elkaar komende tracés zijn meegenomen in dat onderzoek. In de situatie van indiener komt het geluid namelijk van meerdere kanten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Corona geluid zal onder specifieke weersomstandigheden bij alle lijnen tegelijkertijd optreden waardoor alleen het niveau toeneemt en niet de blootstellingsduur. De ontwerpeis van TenneT voor een verbinding bedraagt 45 dB(A)* op 37 meter van de verbinding onder natte omstandigheden. In deze situatie met twee verbindingen op afstanden variërend van 140 tot 225 meter bedraagt het gecumuleerde geluidsniveau ter plaatse van de woning maximaal 36 dB(A). Ook bij cumulatie van geluid van beide verbindingen is het geluidsniveau dus zodanig dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat. Voor de wijze van berekenen wordt verwezen naar onderdeel A van het algemene deel van de beantwoording van dit thema.</p> <p>*dB(A) = decibel, de eenheid voor geluid.</p>	Nee
25		<p><i>Zienswijze</i> Paarden van indiener staan in de omgeving van het tracé, deze kunnen heftiger reageren op geluidoverlast bij vochtig weer en wind.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Uit onderzoek van de Universiteit Wageningen is het volgende gebleken. <i>Naar de reactie van paarden op het corona geluid van bovengrondse hoogspanningsverbindingen is naar ons weten geen onderzoek gedaan. Wel zijn er onderzoeken gedaan naar de reactie van andere landbouwhuisdieren zoals koeien en naar reacties van wilde dieren. Conclusies van deze studies zijn niet eenduidig over mogelijke effecten van geluid van hoogspanningslijnen op de onderzochte dieren. Zo geven Ellis et al. (1978) en Lee , Griffith and Busnel (1978) aan dat wilde dieren hoogspanningsverbindingen lijken te mijden bij klimatologische omstandigheden waarbij corona geluid vaker voorkomt. Studies aan gedomesticeerde en wilde rendieren gaven daarentegen juist geen aanleiding om effecten op het gedrag aan bovengrondse hoogspanningsverbindingen toe te schrijven (Flydal et al. 2009). Bij deze laatste studies dient wel opgemerkt te worden dat het totale effect van de bovengrondse hoogspanningsverbindingen op het gedrag van dieren is beschreven, en niet alleen het effect van het coronageluid.</i></p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Voor paarden specifiek is door de Universiteit Wageningen vervolgens betoogd dat paarden vluchtdieren zijn die zullen reageren op plotselinge geluidspieken. Corona geluid manifesteert zich juist als een monotoon geluid (sommigen noemen het brommen en anderen noemen het knetteren). Er is dus geen sprake van plotselinge geluidspieken. Als zich druppels vormen op de lijn dan neemt het corona-geluidsniveau langzaam toe tot een bepaald maximum. Vervolgens zal bij het opdrogen van de lijn het niveau weer langzaam afnemen.</p> <p>Er is gezien het voorgaande op basis van onderzoek geen aanleiding om aan te nemen dat paarden specifiek gevoelig zijn voor (corona)geluid. Voorts zijn er op diverse plaatsen in Nederland locaties waar zich zonder problemen paarden zich in de nabijheid van hoogspanningslijnen bevinden.</p>	
33a		<p><i>Zienswijze</i> De draden maken geluid onder bepaalde weersomstandigheden</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.</p>	Nee
33b	35, 39	<p><i>Zienswijze</i> Indieners stellen dat zij tijdens de bouw onder meer geluidsoverlast zullen ondervinden. Zij dringen onder meer vanwege voorgaande aan op meer onderzoek naar alternatieven.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder B.</p>	Nee
39	40, 66, 119, 124, 140, 146, 147, 154	<p><i>Zienswijze</i> Ook geven de lijnen overlast als gevolg van wind (windfluiten) en Corona.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.</p>	Nee
44		<p><i>Zienswijze</i> Ten aanzien van geluid merkt de indiener op dat de hoogspanningslijnen zullen leiden tot geluidhinder als gevolg van het corona effect, waardoor een onaanvaardbaar leefklimaat kan ontstaan op het bedrijfsperceel van de indiener, aangezien deze dichter op de verbinding is gesitueerd dan de 37 meter die in de plantoelichting wordt vermeld.</p> <p>Ook wordt in het kader van het windfluiten hinder verwacht op het perceel van de indiener. Echter zowel in het kader van het corona effect als het windfluiten is het bedrijfsperceel van de indiener niet onderzocht.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Van belang te vermelden is dat het hier een bedrijfsperceel betreft. Een bedrijf is geen geluidgevoelige functie. Op grond van het bestemmingsplan is ter plaatse geen bedrijfswoning toegestaan.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Voorts wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording onder A. Zoals in de plantoelichting is gemeld is de situatie op 37 meter van de lijn het ijkpunt voor het voldoen aan de gestelde specificaties. Het voldoen aan de specificaties leidt tot een situatie waarin het geluidsniveau onder de verbinding niet significant afwijkt van die op 37 meter van de verbinding.	
61a	65	<i>Zienswijze</i> De uitbreiding van het hoogspanningsstation gaat daarnaast ook gepaard met een versterking van het akoestisch klimaat door het op- en afschakelen van transformatoren en het brommende geluid, in combinatie met knisperend geluid van stroomontladingen bij vochtig weer.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder C.	Nee
61b	65	<i>Zienswijze</i> Een niet te onderschatten effect van de hoogspanningsverbinding is het zingende geluid van kabels bij wind en de masten zelf. Daarnaast bestaat het verschijnsel corona. Deze geluidsoverlast is hinderlijk voor ieder mens.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.	Nee
66	140, 146, 147, 154	<i>Zienswijze</i> Indiener stelt dat geluidsoverlast binnen een stiltegebied van vogels ongepast is.	
		<i>Antwoord</i> Omdat de tracés en de masten nabij en lokaal in Natura-2000-gebieden gepland zijn, zijn onderzoeken en effectbeoordelingen uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de geplande masten en lijnen op beschermde natuurwaarden (Flora- en faunawet onderzoek en Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet (Natura-2000)). De in de onderzoeken gevolgde werkwijzen zijn algemeen gebruikte en door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geaccepteerde methodes (onder andere de verstoringafstanden en de mortaliteitsberekeningen van draadslachtoffers). In de Passende Beoordeling wordt in paragraaf 4.1.2 onderkend dat (een toename van) geluid mogelijk leidt tot negatieve effecten op aangewezen waarden (onder andere ganzen). In paragraaf 4.3.3 is vervolgens beschreven hoe dit effect beoordeeld is. De effectbeoordeling is gemaakt in paragraaf 5.1.3.2. Effecten van geluid kunnen significant zijn (ontoelaatbaar) wanneer het effect als gevolg van de verstoring dusdanig is dat dit leidt tot een significante afname van het aantal vogels in het Natura-2000-gebied. De verstoring door geluid treedt echter grotendeels op buiten de Natura-2000-gebieden omdat het tracé grotendeels buiten deze gebieden ligt. Er is dan ook nagenoeg alleen sprake van externe werking. Daarbij wordt het nieuwe tracé gecombineerd met al bestaande tracés, waardoor op die locaties al sprake is van enige mate van verstoring.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>Het aandeel gras- en akkerland in de omgeving is dusdanig groot dat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn om de eventueel optredende toename van verstoring door geluid op te vangen. De omvang van de populatie zal hierdoor niet wijzigen.</p> <p>Deze redenering geldt voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase. Voor de aanlegfase geldt eveneens dat deze dusdanig kort en verspreid door het plangebied is, dat te allen tijde voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.</p> <p>In de uitwerking NNN-compensatie (inclusief ganzengebieden) is rekening gehouden met de verstoring die veroorzaakt wordt door de lijnen nabij of in het NNN of ganzen- en weidevogelgebieden. Het verstoorde oppervlak wordt elders gecompenseerd, waardoor per saldo geen effecten optreden (er blijft evenveel oppervlak geschikt foerageergebied beschikbaar). De rekenmethode die gehanteerd is komt uit de Provinciale Verordening van Zeeland.</p> <p>Wat gecompenseerd wordt is beschreven in het rapport <i>Methodiek berekening Natuurcompensatie EHS ZW380 kV</i>. Hierin zijn ook de weidevogel- en ganzengebieden opgenomen. In de rapportage <i>Uitwerking NNN-compensatie ZW380 kV Compensatieplan Zuid-West West</i> wordt de in de eerst genoemde rapportage methode toegepast.</p> <p>In de rapportage <i>Natuur- en boscompensatie</i> wordt samenvattend ingegaan op alle natuurcompensatie van het plan. In Hoofdstuk 5 wordt ingegaan op het oppervlak nieuwe tracés door ganzen- en weidevogelgebied. Hierin is berekend hoeveel oppervlak verstoord en gecompenseerd wordt.</p>	
70		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest voor ontoelaatbare verontrusting van ganzen door bouwwerkzaamheden en door geluid tijdens de gebruiksfase.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord bij zienswijze 66b.</p>	Nee
73		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest gevolgen voor veestapel (geluid/trillingen).</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Uit onderzoek van de Universiteit Wageningen is het volgende gebleken. In het verleden zijn onderzoeken gedaan naar de reactie van landbouwhuisdieren zoals koeien en naar reacties van wilde dieren op de aanwezigheid van hoogspanningslijnen. Conclusies van deze studies zijn niet eenduidig over mogelijke effecten van geluid van hoogspanningslijnen op de onderzochte dieren. Zo geven Ellis et al. (1978) en Lee , Griffith and Busnel (1978) aan dat wilde dieren hoogspanningsverbindingen lijken te mijden bij klimatologische omstandigheden waarbij corona geluid vaker voorkomt. Studies aan gedomesticeerde en wilde rendieren gaven daarentegen juist geen aanleiding om effecten op het gedrag aan bovengrondse hoogspanningsverbindingen toe te schrijven (Flydal et al. 2009). Bij deze laatste studies dient wel opgemerkt te worden dat het totale effect van de</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>bovengrondse hoogspanningsverbindingen op het gedrag van dieren is beschreven, en niet alleen het effect van het coronageluid.</p> <p>Er is gezien het voorgaande op basis van onderzoek geen aanleiding om aan te nemen dat vee specifiek gevoelig is voor (corona)geluid. Voorts zijn er op diverse plaatsen in Nederland locaties waar zich zonder problemen vee zich in de nabijheid van hoogspanningslijnen bevindt.</p>	
74		<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest voor cumulatie van geluid door het toevoegen van een verbinding aan de bestaande verbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording bij zienswijze 22. Voor deze specifieke situatie geldt dat de afstand van de woning tot de aanwezige verbindingen varieert van 205 tot 300 meter. Dit kan leiden tot een gecumuleerd geluidsniveau van 26 dB(A). Ook bij cumulatie van geluid van beide verbindingen is het geluidsniveau nog zodanig laag dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch klimaat. Voor de wijze van berekenen wordt verwezen naar onderdeel A van het algemene deel van de beantwoording van dit thema.</p>	Nee
82	119	<p><i>Zienswijze</i> Indiener vreest dat er veel geluidsoverlast zal plaatsvinden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.</p>	Nee
87		<p><i>Zienswijze</i> Aanslag op woon-, leef- en werkgenot door toevoeging van een nieuwe verbinding aan de bestaande verbinding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording bij zienswijze 22. Voor deze specifieke situatie geldt dat de afstand van de woning tot de aanwezige verbindingen varieert van 120 tot 215 meter. Dit kan leiden tot een gecumuleerd geluidsniveau van 36 dB(A). Ook bij cumulatie van geluid van beide verbindingen is het geluidsniveau nog zodanig laag dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch klimaat. Voor de wijze van berekenen wordt verwezen naar onderdeel A van het algemene deel van de beantwoording van dit thema.</p>	Nee
94a		<p><i>Zienswijze</i> Tevens is men bevreesd dat door de hoogspanningsverbinding geproduceerde geluiden, zoals knetteren en windfluiten, zorgen voor een schrikreactie van het vee. Deze schrik reactie kan ertoe leiden dat het vee zichzelf, ander vee of andere zaken beschadigt, hetgeen schade veroorzaakt. De schrikreactie kan eveneens leiden tot stress bij de dieren, hetgeen nadelige effecten kan hebben voor de melkproductie.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Uit onderzoek van de Universiteit Wageningen is het volgende gebleken. In het verleden zijn onderzoeken gedaan naar de reactie van landbouwhuisdieren zoals koeien en naar reacties van wilde dieren op de aanwezigheid van hoogspanningslijnen. Conclusies van deze studies zijn</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>niet eenduidig over mogelijke effecten van geluid van hoogspanningslijnen op de onderzochte dieren. Zo geven Ellis et al. (1978) en Lee , Griffith and Busnel (1978) aan dat wilde dieren hoogspanningsverbindingen lijken te mijden bij klimatologische omstandigheden waarbij coronageluid vaker voorkomt. Studies aan gedomesticeerde en wilde rendieren gaven daarentegen juist geen aanleiding om effecten op het gedrag aan bovengrondse hoogspanningsverbindingen toe te schrijven (Flydal et al. 2009). Bij deze laatste studies dient wel opgemerkt te worden dat het totale effect van de bovengrondse hoogspanningsverbindingen op het gedrag van dieren is beschreven, en niet alleen het effect van het corona geluid.</p> <p>Corona geluid manifesteert zich als een monotoon geluid (sommigen noemen het brommen en anderen noemen het knetteren). Er is dus geen sprake van plotselinge geluidpieken. Als zich druppels vormen op de lijn dan neemt het corona-geluidsniveau langzaam toe tot een bepaald maximum. Vervolgens zal bij het opdrogen van de lijn het niveau weer langzaam afnemen. Gezien het voorgaande wordt niet verwacht dat er sprake zal zijn van een schrikreactie.</p> <p>Er is gezien het voorgaande op basis van onderzoek geen aanleiding om aan te nemen dat vee specifiek gevoelig is voor (corona)geluid. Voorts zijn er op diverse plaatsen in Nederland locaties waar zich zonder problemen vee zich in de nabijheid van hoogspanningslijnen bevindt.</p>	
94b		<p><i>Zienswijze</i> De geringe afstand van de voorgenomen hoogspanningslijnen tot de woning en bedrijfsbebouwing zal mogelijk tot hinder en overlast zal leiden. De hoogspanningslijnen zullen op korte afstand van de woning en bedrijfsbebouwing lopen. Het is derhalve mogelijk dat het in de plantoelichting beschreven 'corona effect' van de lijnen zorgt voor geluidshinder en -overlast, waardoor een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat kan ontstaan.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.</p>	Nee
94c		<p><i>Zienswijze</i> Er wordt gewezen op mogelijke hinder en overlast als gevolg van het in de plantoelichting omschreven 'windfluiten'. Men is van oordeel dat ook het 'windfluiten' kan zorgen voor hinder en overlast, nu de woning en bedrijfsbebouwing op korte afstand van de voorgenomen hoogspanningslijnen is gelegen. Men kan echter niet toetsen of er mogelijk sprake is van geluidshinder (door het coroneffect en/of door windfluiten) omdat in de plantoelichting noch in de bijlagen bij de plannen het akoestische klimaat op het perceel is onderzocht. Er wordt derhalve verzocht om dat onderzoek alsnog te (laten) uitvoeren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.</p> <p>Voor wat betreft mogelijke cumulatie van geluid van meer verbindingen wordt verwezen naar het algemene deel van de beantwoording bij zienswijze 22. Voor deze specifieke situatie geldt dat de afstand van de woning tot de aanwezige verbindingen varieert van 150 tot 215 meter. Dit kan leiden tot een</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		gecumuleerd geluidsniveau van 35 dB(A). Ook bij cumulatie van geluid van beide verbindingen is het geluidsniveau nog zodanig laag dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch klimaat. Voor de wijze van berekenen wordt verwezen naar onderdeel A van het algemene deel van de beantwoording van dit thema.	
96	97, 98	<i>Zienswijze</i> In het akoestisch onderzoek is het perceel van cliënt niet onderzocht, waardoor niet getoetst kan worden of er mogelijk sprake is van geluidhinder vanwege corona-effect of windfluiten. Verzocht wordt voor het perceel alsnog akoestisch onderzoek uit te voeren.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A. Verwezen wordt voorts naar het algemene deel van de beantwoording bij zienswijze 22. Voor deze specifieke situatie geldt dat de afstand van de woning tot de aanwezige verbindingen varieert van 72 tot 550 meter. Dit kan leiden tot een gecumuleerd geluidsniveau van 39 dB(A). Ook bij cumulatie van geluid van beide verbindingen is het geluidsniveau nog zodanig laag dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch klimaat.	Nee
109		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest aantasting van woon- en leefgenot door geluidsoverlast.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A.	Nee
141		<i>Zienswijze</i> Indiener zal hinder ondervinden van knettergeluid en het corona effect. Indiener vraagt daarom om herverdeling van de mastlocaties.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel van de beantwoording onder A. Nieuwe hoogspanningslijnen moeten voldoen aan de ontwerp-eisen van TenneT waar het gaat om maximale geluidsproductie als gevolg van coronageluid en windfluiten. De ontwerp-eis van TenneT voor een verbinding bedraagt 45 dB(A) op 37 meter van de verbinding onder natte omstandigheden. Daarbij wordt gemeten op 37 meter uit het hart van de verbinding. De eisen gelden zowel ter hoogte van de masten als tussen twee mastposities. In de betreffende situatie is de L_{den} waarde 44 dB en dat is zodanig dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat. In de praktijk zal coronageluid bij de masten zich iets sneller en luider manifesteren. In deze situatie is de verbinding op 93 meter afstand van de woning gepland. Pas bij een afstand groter dan 130 meter zal er sprake zijn van een (theoretische) afname van coronageluid van de mastlocatie van 3 dB ten opzichte van de huidige situatie. Dat is een verschil dat net hoorbaar is. Omdat ook de lijnen zelf een bijdrage leveren zal het effect van een mastverplaatsing in het niet vallen. op de maximaal te verwachten coronageluidsniveaus.	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Interferentie (16)</i>	
		<p>Algemeen</p> <p>De hoogspanningsverbinding wordt aangelegd met inachtneming van de norm NEN 50341. Deze norm stelt eisen aan het stoorniveau dat door hoogspanningsverbindingen veroorzaakt mag worden. Hiermee is bij het ontwerp van de lijnen, de configuratie van de lijnen en het gebruik van de verbinding rekening gehouden. Indien elektronische apparatuur wordt gebruikt overeenkomstig de gebruiksvoorschriften zal de gebruiker in principe geen last ondervinden van interferentie.</p> <p>TenneT onderzoekt door middel van beïnvloedingsberekeningen eventuele interferentie van de hoogspanningsverbinding op andere elektrische systemen. Als daaruit volgt dat zich problemen kunnen voordoen als gevolg van de nieuwe verbinding, zal TenneT maatregelen nemen om storingen te voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld door het aarden van de elektronische apparatuur. In de meeste gevallen zijn deze aanvullende maatregelen, die op kosten van TenneT worden uitgevoerd, voldoende. Indien een storing onverwacht toch niet door aanvullende maatregelen kan worden verholpen, wordt overgegaan tot vergoeding van de geleden schade.</p> <p>Ook met betrekking tot GPS geldt dat op kosten van TenneT passende maatregelen worden getroffen wanneer mocht blijken dat de betreffende apparatuur negatief wordt beïnvloed door de nieuwe hoogspanningsverbindingen.</p> <p>Het vliegen met drones in de nabijheid van (bovengrondse) hoogspanningsverbindingen is zonder toestemming van TenneT niet toegestaan (zie pagina 14 van de brochure over veiligheid van TenneT 'Uw Veiligheid en de ongestoorde werking van de bovengrondse hoogspanningsverbinding', uitgave september 2015, zoals te downloaden is op de website van TenneT (www.tennet.eu). Voor landbouwkundige doeleinden kan TenneT, onder voorwaarden, toestemming verlenen om met drones in de nabijheid van hoogspanningsverbindingen te vliegen. Het gebruik van drones voor de landbouw wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding derhalve niet onmogelijk gemaakt.</p>	
1		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het agrarisch belang in combinatie met milieutechnische belang worden volgens indiener over het hoofd gezien. Voor een boerenbedrijf in ontwikkeling met op afstand bestuurbare tractoren is dit een probleem. Deze technologie zal volgens indiener volledig worden verstoord.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Wat betreft de invloed op de werking van fijngevoelige elektronica en computerapparatuur geldt in het algemeen dat elektronica, computerapparatuur en besturingsapparatuur moeten voldoen aan Europese en Nederlandse normen ten aanzien van gevoeligheid voor elektromagnetische en elektrische velden. Het belangrijkste is dat elektrische apparatuur en installaties voldoende immuun moeten zijn voor blootstelling</p>	Nee

		<p>aan elektromagnetische velden. Aan welke eisen apparatuur precies moet voldoen, staat in de IEC 61000 normen. De NEN 50341 stelt aan de andere kant eisen aan het stoorniveau dat door hoogspanningsverbindingen veroorzaakt mag worden. Hiermee is bij het lijnontwerp rekening gehouden. Als een elektronisch apparaat aan de gestelde normen en eisen voldoet, zal er in principe geen sprake zijn van interferentie met de nieuwe verbinding.</p> <p>Er komen in Nederland veel vergelijkbare situaties voor waarbij een hoogspanningsverbinding de exploitatie van een (agrarisch) bedrijf (met moderne technieken zoals GPS, drones en dergelijke) niet in de weg staat. Voor de aanleg en de ingebruikname van nieuwe hoogspanningsverbindingen doet TenneT onderzoek (beïnvloedingsberekeningen) naar eventuele interferentie van de nieuwe verbinding op aanwezige elektrische systemen. TenneT neemt op basis van dat onderzoek zo nodig maatregelen om storingen te voorkomen, bijvoorbeeld door het gericht aarden van de apparatuur. Het is te verwachten dat dergelijke maatregelen voldoende zijn om de elektronica en computerapparatuur voor normaal gebruik geschikt te houden.</p> <p>De kosten voor maatregelen die moeten worden getroffen om de elektronica en computerapparatuur voor normaal gebruik geschikt te houden, komen voor rekening van TenneT. Indien een storing onverwacht toch niet door maatregelen kan worden verholpen, wordt overgegaan tot vergoeding van de geleden schade. Het schadebeleid van TenneT is van toepassing waarbij verwezen kan worden naar het algemene deel onder het thema 'Schade'.</p>	
--	--	--	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

2	3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 33, 37, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 65, 68, 69, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 95, 100, 101, 102, 106, 107, 110, 111, 113, 116, 118, 120, 123, 127, 131, 139, 141, 144, 145, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Een groot aantal zienswijzen van indieners betreft vragen en zorgen over de interferentie tussen de nieuwe hoogspanningsverbinding en instrumenten die worden gebruikt ten behoeve van de (precisie)landbouw. Het gaat dan onder meer om de vraag of drones kunnen worden gebruikt in combinatie met de hoogspanningsverbinding of dat het goede functioneren van GPS (onder andere onbemande tractoren) en computergestuurde machines worden belemmerd door de hoogspanningsverbinding. Indieners vrezen dat door de komst van de nieuwe verbinding precisielandbouw met GPS in de omgeving van deze verbinding (nagenoeg) onmogelijk wordt. Indieners merken op dat het niet (meer) kunnen gebruiken van deze instrumenten grote gevolgen kan hebben voor de voedselproductie en de bedrijfsvoering.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1 hierboven.</p> <p>Voorts wordt opgemerkt dat, zoals in het algemene deel onder het thema Schade is aangegeven, het schadebeleid van TenneT van toepassing is op woningen en (agrarische) bedrijven met gronden binnen de zakelijk rechtstreek van de nieuwe verbinding. TenneT zal de betreffende indieners in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten die worden veroorzaakt door de nieuwe verbinding, zoals extra kosten omdat de</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		machines (met GPS-techniek) vanwege de nieuwe hoogspanningsmasten de grond minder efficiënt kunnen bewerken, zullen door TenneT worden vergoed.	
31		<i>Zienswijze</i> Indiener vraagt zich af of de verbinding geen invloed heeft op GPS-toepassingen en het gebruik van drones. Daarnaast levert het gebruik van de landbouwsput problemen op, aangezien de bomen hiervan naar boven in- en uitklappen tot zeven à acht meter hoog komen. Daardoor bestaat er een risico op elektrocutie. Indiener vraagt zich af wie deze schade vergoedt. Ook komen er nieuwe toepassingen, die men op dit moment niet kan voorzien, maar wel tot belemmeringen kunnen leiden.	
		<i>Antwoord</i> Voor het deel van de zienswijze over GPS-toepassingen en drones wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1. Daarnaast kan het volgende worden aangegeven. De nieuwe hoogspanningsverbinding komt op agrarische gronden van indiener. In het kader van een tussen indiener en TenneT af te sluiten zakelijke rechtsovereenkomst zullen afspraken gemaakt moeten worden over de belemmeringen en het gebruik van werktuigen, waaronder de landbouwsput. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding overigens een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Mocht de hoogspanningsverbinding tot een noodzakelijke aanpassing van de bedrijfsvoering leiden, waaronder aanpassing van de landbouwsput, dan komt deze aanpassing en de daaruit voortvloeiende schade in beginsel voor rekening van TenneT. Indien in de toekomst schade ontstaat die wordt veroorzaakt door de verbinding, dan komt deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel onder het thema 'Schade'.	Nee
41	43, 46, 73, 106, 107, 110, 118	<i>Zienswijze</i> Indiener wijzen erop dat de nieuwe verbinding een gebruiksbeperking (belemmering) voor de bedrijfsvoering met zich brengt ten aanzien van het beregenen onder de verbinding.	
		<i>Antwoord</i> Over de beregening zal TenneT afspraken maken met de grondeigenaren dan wel de grondgebruikers. Gebruik van beregeningsinstallaties blijft in beginsel nog steeds mogelijk, zoals ook op vele plekken in Nederland in de praktijk gebeurt. Er dient wel rekening gehouden te worden met onder andere de juiste spuithoogte, spuihoek, de geleidbaarheid van het water en de diameter van de spuitmond. Wanneer de verbinding in gebruik is genomen, zal een specifieke meting gedaan worden om eventuele afwijkingen in de genoemde maximale beregeningshoogten te waarborgen en de benodigde toestemming voor beregenen zal dan afgegeven worden. Dit blijkt ook uit de brochure 'Uw veiligheid en de ongestoorde werking van de bovengrondse hoogspanningsverbinding'. Daarin is met betrekking tot beregening overigens vermeld dat het van belang is om een beregeningsinstallatie altijd deugdelijk te aarden volgens NEN 1010. Bovendien vergoedt TenneT, zoals in het algemene deel onder het thema 'Schade' is aangegeven, alle aantoonbare schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Schade in de vorm van extra kosten voor beregening als gevolg van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen voor vergoeding in aanmerking.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

43	46, 101, 106, 118	<i>Zienswijze</i> Een aandachtspunt is volgens indieners het gebruik van hagelkanonnen dat wordt beperkt door de nieuwe hoogspanningsverbinding. Er mogen geen belemmeringen zijn om een hagelkanon te plaatsen.	
		<i>Antwoord</i> Bij de tracering van de nieuwe hoogspanningsverbinding is rekening gehouden met de bestaande hagelkanonnen. Bij het plaatsen van een nieuw hagelkanon in de (directe) omgeving van de nieuwe hoogspanningsverbinding is altijd overleg met en toestemming van TenneT (en in het kader van een benodigde omgevingsvergunning ook die van de gemeente) vereist. Over de hagelkanonnen zal TenneT afspraken maken met de grondeigenaren dan wel de grondgebruikers zodat de belangen van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn gewaarborgd.	Nee
70		<i>Zienswijze</i> Voor akkerbouwbedrijven brengt het voorgenomen plaatsen van de 380 kV-verbinding volgens indiener veel technische problemen met zich mee, nu en in de toekomst. Te denken valt aan problemen met GPS besturing, inzetten van drones, autonome voertuigen en dergelijke. Het is onaanvaardbaar dat TenneT de bewijslast daarvoor op voorhand al op de grondgebruiker afschuift. TenneT veroorzaakt juist die voorgenoemde problemen. Storingen met GPS gebruik rondom de bestaande 380 kV-verbinding zijn volgens indiener aan de orde van de dag.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1. Zoals in het algemene deel bij het thema Schade is aangegeven, vergoedt TenneT alle aantoonbare schade die indiener lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien in de toekomst schade ontstaat die wordt veroorzaakt door de verbinding, dan komt deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
87	88, 100	<i>Zienswijze</i> Het beregenen van gewassen wordt met de komst van de verbinding lastig. Water dat op de mast terecht komt, komt niet op het gewas terecht. Ook is het uitzetten van een spoor voor de beregeningshaspel praktisch lastiger met masten in het land.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 41.	Nee
93a	94, 95, 96, 97, 98, 123	<i>Zienswijze</i> Indieners merken op dat het beoogde tracé op korte afstand van het al bestaande 150 kV-tracé komt te liggen. Het is derhalve zeer wel mogelijk dat de magneetvelden van beide hoogspanningsverbindingen elkaar overlappen. De vraag blijft onbeantwoord, wanneer er sprake is van overlap, welke gevolgen deze overlap heeft of kan hebben voor het gebruik van elektronische apparaten zoals GPS, sensoren, drones en mobiele telefoons. Indieners verzoeken om inzichtelijk te maken of er sprake is van overlap van de magneetvelden van de verschillende hoogspanningsverbindingen, en zo ja, wat de gevolgen zijn van deze overlap voor de gezondheid en het gebruik van elektronische apparaten.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1. Ten aanzien van de opmerking over (de overlap van) magneetvelden (en gezondheid) wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 89c onder het thema Gezondheid en magneetvelden.</p>	Nee
93b	96, 97, 98, 123	<p><i>Zienswijze</i> Er wordt gevreesd dat het gebruik van elektronische hulpmiddelen (zoals GPS, sensoren en drones) nu en in de toekomst belemmerd zal worden door de aanwezigheid van de hoogspanningsmasten en -lijnen. Er wordt namelijk gesteld dat GPS, de sensoren en drones belemmerd (kunnen) worden door de magnetische velden van de hoogspanningsverbinding, waardoor het gebruik van de hulpmiddelen effectief onmogelijk dan wel uiterst lastig wordt gemaakt. Dat zou betekenen dat indieners worden belemmerd in de huidige en toekomstige mogelijkheden om het bedrijf te ontwikkelen. Indieners vragen zich af of er door het feit dat er op hun gronden twee hoogspanningsverbindingen aanwezig zullen zijn, meer risico ontstaat op belemmering van elektronische apparaten vanwege het feit dat de magneetvelden van de twee verbindingen zich op korte afstand van elkaar bevinden. De ontwerpplannen bieden op dat punt geen duidelijkheid.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1.</p>	Nee
93c		<p><i>Zienswijze</i> Het gebruik van drones in de buurt van de hoogspanningsmasten en -lijnen is waarschijnlijk praktisch gezien onmogelijk dan wel uiterst lastig om veiligheidsredenen. In de conceptplannen worden deze aspecten echter niet meegewogen. Een en ander klemt te meer nu het beoogde tracé ervoor zorgt dat een tweetal hoogspanningsverbindingen over gronden lopen, waardoor een deel van het perceel ongeschikt dreigt te worden voor de precisielandbouw en het gebruik van elektronische hulpmiddelen. De ontwerpplannen zorgen er derhalve voor dat er geen zekerheid is over de mogelijkheden om gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen ten behoeve van de landbouw. Indieners verzoeken om dit aspect alsnog te betrekken bij de plannen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord onder zienswijze 1.</p>	Nee
93d		<p><i>Zienswijze</i> De plannen bieden geen duidelijkheid over de vraag of in de nabijheid van de beoogde hoogspanningsverbinding berekend mag worden. Hierover is navraag gedaan bij TenneT over de al dan niet beperkte mogelijkheden om te beregenen nadat de beoogde verbinding is gerealiseerd. TenneT stelt dat beregenen onder voorwaarden is toegestaan, maar stelt daarbij nadrukkelijk dat het gaat om 'een ontwerpuitgangspunt en waaraan geen rechten kunnen worden ontleend (indieners verwijzen naar een door hen bijgevoegde bijlage)'. Met deze reactie van TenneT kunnen indieners niet uit de voeten, omdat onduidelijk blijft wat de mogelijkheden zijn om te beregenen na de realisatie van de hoogspanningsverbinding. Daarbij komt dat in de ontwerpplannen niet wordt overwogen of beregening (al dan niet beperkt) is toegestaan. Het is van groot belang om zekerheid te hebben over het al dan niet kunnen beregenen van het perceel voor de fruitteelt en landbouw. Als beregening immers in een later</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		stadium alsnog (grotendeels) zou worden uitgesloten, dan zijn de percelen voor de bedrijfsactiviteiten nagenoeg onbruikbaar. Indieners verzoeken om duidelijkheid te verschaffen over de mogelijkheden om de betreffende gronden te beregenen.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het antwoord onder zienswijze 41.	Nee
93e	95, 96, 97, 98, 123	<i>Zienswijze</i> Ten behoeve van de fruitteelt wordt er gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen. De gewasbeschermingsmiddelen worden machinaal op de gewassen gespoten, waarbij er sprake kan zijn van zogenoemde 'drift'. De mogelijkheid dat drift van de gewasbeschermingsmiddelen de hoogspanningsverbinding raakt, kan niet uitgesloten worden. Indieners vragen zich af of de drift negatieve effecten kan hebben op de 380 kV-verbinding, met name de hoogspanningslijnen. Daarbij is onduidelijk of het gebruik van spuitmachines onder de 380 kV-verbinding, al dan niet beperkt, is toegestaan. Er wordt verzocht om deze aspecten alsnog te motiveren en te verduidelijken.	
		<i>Antwoord</i> Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen onder of in de buurt van hoogspanningsverbindingen vindt in de praktijk veelvuldig plaats en heeft geen onaanvaardbaar negatief effect op hoogspanningsverbindingen. Het gebruik van deze middelen in de buurt van of onder de nieuwe hoogspanningsverbinding is in beginsel toegestaan. Ook het gebruik van spuitmachines met gewasbeschermingsmiddelen onder de nieuwe hoogspanningsverbinding is in beginsel toegestaan mits voldaan wordt aan de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften (onder andere opgenomen in de brochure over veiligheid van TenneT 'Uw Veiligheid en de ongestoorde werking van de bovengrondse hoogspanningsverbinding'). Overigens worden, indien in specifieke gevallen hiervoor aanleiding is, in het kader van de af te sluiten zakelijk rechtsovereenkomst nadere (maatwerk)afspraken met TenneT gemaakt.	Nee
94	96, 98	<i>Zienswijze</i> De korte afstand van de hoogspanningsverbinding tot woningen zorgt ervoor dat indieners vrezen voor het functioneren van elektronische apparaten in huis. Indieners vragen zich af welke invloed de elektrische en magneetvelden hebben op de elektrische apparatuur (zoals (draadloze) telefoons, televisies, computers en toebehoren en wifi) in de woning(en). Indieners vrezen dat het woongenot belemmerd zal worden door de straling en ze verzoeken om duidelijkheid te verschaffen over de mogelijke gevolgen van de straling op de elektronische apparatuur in huis.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1. Voor zover indiener met zijn opmerking over het woongenot doelt op gezondheidseffecten van magneetvelden wordt verwezen naar het algemene deel onder het thema Gezondheid en magneetvelden.	Nee
126		<i>Zienswijze</i> Niet duidelijk is of het elektromagnetisch veld invloed heeft op de coaxkabels en zendmasten van Delta Kabelcomfort Netten B.V.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en het antwoord onder zienswijze 1.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

130		<i>Zienswijze</i> Indieners geven aan dat berekening lastiger wordt. De invloed van GPS en de beperking van drones voor nu en de toekomst is volgens indieners niet duidelijk.	
		<i>Antwoord</i> Hiervoor wordt verwezen naar het algemene deel en de antwoorden onder zienswijzen 1 en 41.	Nee

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Schade(17)</i>	
		<p>Algemeen</p> <p>Het schadebeleid van TenneT is beschreven in paragraaf 8.3 en de beschikbaarheid van gronden in paragraaf 8.4 van de plantoelichting. Schadevergoedingskwesties zijn voor de vaststelling van het inpassingsplan slechts relevant indien zij gevolgen hebben voor de financiële uitvoerbaarheid of indien de negatieve financiële gevolgen zo onevenredig zijn dat het plan niet op deze wijze mag worden vastgesteld. Voor de concrete vaststelling van een aanspraak op schadevergoeding en de exacte vaststelling van de omvang daarvan gelden aparte procedures. In deze procedures is steeds een gang naar de rechter mogelijk al is de eerste voorkeur van TenneT om met de betrokken partij er op minnelijke wijze uit te komen.</p> <p>TenneT heeft haar schadebeleid beschreven in de 'Schade- & vergoedingengids Bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbindingen' die te vinden is op de website http://www.zuid-west380kv.nl onder 'Schade'. In deze schadegids is aangegeven hoe TenneT met schade en vergoedingen omgaat bij de aanleg en instandhouding van nieuwe hoogspanningsverbindingen. Er worden vier mogelijke oorzaken onderscheiden voor schade die voor vergoeding in aanmerking komt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de vestiging van een zakelijk recht ten behoeve van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding; - de verwerving van een object; - de werkschade ten gevolge van uitvoeringswerkzaamheden; - planschade. <p><u><i>Vestiging zakelijk recht</i></u></p> <p>Voor de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding moet TenneT gebruik kunnen maken van een strook grond ter plaatse van de nieuwe verbinding, de zakelijk rechtstrook. De zakelijk rechtstrook is bepaald op basis van het benodigde ruimtebeslag voor aanleg en instandhouding. Daarbij is rekening gehouden met veiligheidseisen. De strook komt in principe overeen met het plangebied voor de nieuwe verbinding zoals vastgelegd op de verbeelding bij het inpassingsplan. Ten behoeve van de aanleg en instandhouding van de nieuwe verbinding sluit TenneT zakelijk rechtsovereenkomsten met de eigenaren en eventuele overige zakelijk gerechtigden van gronden binnen de zakelijk rechtstrook. Het schadebeleid van TenneT is ook van toepassing op gronden buiten de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. TenneT vergoedt alle aantoonbare schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van vestiging van het zakelijk recht en de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Deze schadevergoeding wordt bepaald aan de hand van de systematiek van de Belemmeringenwet</p>	

		<p>Privaatrecht ('BP'), die bepaalt dat de rechthebbenden vóór en ná de vestiging van het zakelijk recht in een gelijkwaardige vermogens- en inkomenspositie dienen te verkeren. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien er geen minnelijke overeenstemming wordt bereikt, kan TenneT een beroep doen op de gedoogplicht op grond van de BP.</p> <p><u>Verwerving</u> In uitzonderlijke gevallen kan soms niet worden volstaan met de vestiging van een zakelijk recht. In een dergelijk geval kan aankoop van de grond door TenneT aan de orde zijn.</p> <p><u>Werkschade</u> De aanleg en instandhouding van de nieuwe verbinding zal in een aantal gevallen ook feitelijk schade veroorzaken. Deze schade wordt werkschade genoemd en bestaat uit bouwwerkschade of gewassenschade. Ook werkschade komt voor vergoeding in aanmerking.</p> <p><u>Planschade</u> Door nadelige wijzigingen in het planologische regime kan er voor rechthebbenden in de nabijheid van de nieuwe verbinding schade ontstaan in de vorm van inkomensderving of vermindering van de waarde van een onroerende zaak (zie paragraaf 8.3 van de plantoelichting). Deze schade wordt planschade genoemd. Overigens leidt niet ieder planologisch nadeel tot schade.</p> <p>Ingevolge afdeling 6.1 van de Wro komt dergelijke schade onder bepaalde voorwaarden voor een tegemoetkoming in aanmerking. Een aanvraag voor een tegemoetkoming in planschade kan bij de gemeente waar de schade wordt geleden, worden ingediend. Een tegemoetkoming wordt toegekend voor zover die schade niet redelijkerwijs voor rekening van de aanvrager behoort te blijven en voor zover de tegemoetkoming niet voldoende anderszins is verzekerd. Op een aanvraag om tegemoetkoming in de planschade wordt beslist nadat het inpassingsplan onherroepelijk is geworden. Meer informatie over planschade kunt u vinden in de brochure hierover: http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/planschade-rijksenergieprojecten. De 'Beleidsregel advisering planschadeverzoeken' van de minister van EZ d.d. 16 augustus 2013 is van toepassing (te vinden op www.wetten.nl).</p> <p>In de gevallen dat door TenneT een zakelijk rechtsovereenkomst met rechthebbenden wordt gesloten, wordt – gezien het uitgangspunt van volledige schadeloosstelling – daarbij ervan uitgegaan dat de eventuele tegemoetkoming in de planschade door middel van die zakelijk rechtsovereenkomst anderszins is verzekerd. De ministers zijn van oordeel dat het schadebeleid van TenneT redelijk is en de toepasselijke wettelijke en buitenwettelijke schadevergoedingsregelingen toereikend zijn. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in haar uitspraken betreffende de Randstad Zuidring en Noordring 380 kV bevestigd dat de ministers dit in redelijkheid van oordeel kunnen zijn (zaaknummers 200908100/1/R1 en 201210308/1/R1).</p>	
--	--	---	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p><u>Aankoopbeleid gevoelige bestemmingen</u></p> <p>Het aankoopbeleid van TenneT ten aanzien van gevoelige bestemmingen is beschreven in paragraaf 8.2 van de plantoelichting. Dit aankoopbeleid is onderdeel van het algemene schadebeleid van TenneT.</p> <p>TenneT biedt eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht. Ook huurders van woningen worden, indien zij dat wensen, in de gelegenheid gesteld om op basis van volledige schadeloosstelling te verhuizen.</p> <p>Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen, scholen, crèches en kinderdagverblijven binnen de specifieke magneetveldzone zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht. Daarbij worden als uitgangspunten gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone, en; - volledige vergoeding van de eventuele schade. 	
1	<p><u>Zienswijze</u></p> <p>Indiener geeft aan schade op te lopen aan zijn bedrijf doordat het bedrijf verkocht zal moeten worden met een lagere verkoopprijs. Daarnaast werd gezegd dat over de uit dit project van TenneT voortkomende inkomsten geen inkomstenbelasting betaald hoeft te worden en dit is niet het geval. Dit geeft namelijk een negatief saldo onderaan de streep, zowel in landkostprijverlaging alsook veel belasting over deze inkomsten.</p>	
	<p><u>Antwoord</u></p> <p>De nieuwe verbinding gaat over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 280 meter van het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. In dat verband kan ook eventuele belastingschade aan de orde zijn. Belastingschade die wordt geleden als gevolg van het vestigen van een zakelijk recht komt in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Men spreekt over belastingschade als gevolg van het vestigen van een zakelijk recht eerder of meer belasting moet worden betaald dan zonder het zakelijk recht het geval was geweest. Dat betreft dus niet de normale inkomensbelasting die men over van TenneT ontvangen vergoedingen aan de Belastingdienst is verschuldigd.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

3	7, 63, 69, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 140, 147, 148, 149, 150, 151, 152	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Het werken met machines door obstakels zoals masten wordt moeilijker. De nieuwe verbinding leidt tot waardevermindering van panden en landerijen en verstoring van het woongenot.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding gaat over de agrarische gronden van indianers. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten, zoals waardevermindering en extra kosten omdat de machines vanwege de nieuwe hoogspanningsmasten de grond minder efficiënt kunnen bewerken, die worden veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding zullen door TenneT worden vergoed.</p>	Nee
5	5, 8, 9, 12, 18, 19, 23, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 113, 116, 153, 157	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De producten onder de hoogspanningsverbinding worden niet langer gecertificeerd en raken volgens indianers daardoor onverkoopbaar.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Een hoogspanningsverbinding heeft voor zover bij de ministers en bij TenneT bekend geen invloed op de certificering van landbouwproducten. Indien in de toekomst desondanks schade wordt veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding door TenneT in aanmerking.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

10a	45, 68, 69, 101, 102, 127, 144, 145,146,154, 157	<i>Zienswijze</i> Door de komst van hoge masten en kabelbundels wordt de omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrezen indieners dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.	
		<i>Antwoord</i> Voor de keuze van mensen om zich in de wijde omgeving van een hoogspanningsverbinding te vestigen, wordt de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding in algemene zin niet van doorslaggevende betekenis geacht. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat - voor zover daarin niet anders is voorzien, bijvoorbeeld door het afsluiten van een zakelijk rechtsovereenkomst met TenneT - de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen, indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
10b	7,45, 63, 68, 69, 102, 127, 144, 145, 70, 74, 87, 88, 90, 100, 105, 108, 114, 115, 117, 119, 123, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152,154,157	<i>Zienswijze</i> Drupschade vanaf de draden op land- en fruitteeltproducten kunnen op basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit volgens indieners niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel en bij zienswijze 5 al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die indieners lijden als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
11		<i>Zienswijze</i> Indiener wenst geen schade en/of overlast direct en indirect te ondervinden van de nieuwe verbinding.	
		<i>Antwoord</i> De woning van indiener is gelegen op circa 425 meter afstand vanaf de rand van station Borssele. De nieuwe verbinding komt niet over de gronden van indiener. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding indien aan de	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		voorwaarden voor planschade wordt voldaan. Voor de aanlegfase is het uitgangspunt van TenneT om eventuele overlast voor de omgeving zo veel mogelijk te beperken.	
12		<i>Zienswijze</i> Door de komst van deze masten wordt de provincie (Zeeland) van indiener ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vreest indiener dat de waarde van zijn huis zal dalen.	
		<i>Antwoord</i> Voor de keuze van mensen om zich in de provincie Zeeland te vestigen, wordt de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding in algemene zin niet van doorslaggevende betekenis geacht. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
13		<i>Zienswijze</i> Indiener bezit een agrarisch bedrijf (fruitteelt). Momenteel staan er op zijn grondgebied twee 380 kV-hoogspanningsmasten en komen daarachter op het ernaast liggende perceel van de buurman twee nieuwe masten van de nieuwe verbinding. Indiener heeft tegen de bestaande masten reeds bezwaar gemaakt en nu wordt de WOZ-waarde van zijn grond en gebouwen circa 100.000 euro lager geschat. Indiener vreest dat door plaatsing van de nieuwe masten, de waarde van zijn grond en gebouwen (woonhuis) nog meer in waarde zal dalen.	
		<i>Antwoord</i> Het agrarisch bedrijf (bouwperceel) van indiener is gevestigd op ruim 200 meter afstand tot het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding. De nieuwe hoogspanningsverbinding komt niet over zijn agrarische gronden en er komen ook geen masten van de nieuwe verbinding op zijn agrarische gronden. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
15		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest voor inkomstenderving vanwege slagschaduw en roofofbouw.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het algemene deel. Schade die het directe gevolg is van de nieuwe hoogspanningsverbinding, waaronder noodzakelijke landschappelijke maatregelen die in het kader van deze verbinding getroffen worden, zullen in beginsel door TenneT worden vergoed.	Nee
22a		<i>Zienswijze</i> In alle conceptbesluiten en rapportages mist indiener een paragraaf over de relatie met de landbouw. Gelet op de nut en noodzaak kan men er niet omheen om masten in het landschap te accepteren. Alleen zorgt een veelvoud van masten, zoals in de situatie van indiener, voor een vermenigvuldiging van het probleem en/of de schade met een extra dimensie.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>In het Achtergronddocument Ruimtegebruik bij het MER Zuid-West 380 kV Hoogspanningsverbinding Borssele-Rilland wordt aandacht besteed aan de relatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding met de landbouw.</p> <p>Op de agrarische gronden die indiener in eigendom heeft, komen twee nieuwe masten van de nieuwe verbinding. Op deze gronden staat op dit moment al een aantal masten van de bestaande 150 kV-verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Hierbij wordt gekeken naar de feitelijke situatie waarbij het aantal masten van invloed kan zijn. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling.</p>	Nee
22b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Druppelschade wordt volgens indiener te summier benoemd. Het plaatsen van zes masten op het totale grondgebied van indiener veroorzaakt grote oppervlakte verliezen in de groei van het gewas en verslemping van de grond. Dit is jaarlijks terugkerende schade. Daarop aanvullend zullen volgens indiener de kavels sterk in waarde dalen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op de agrarische gronden die indiener in eigendom heeft, komen twee nieuwe masten van de nieuwe verbinding. Op deze gronden staat op dit moment al een aantal masten van de bestaande 150 kV-verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten die het directe gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding zullen door TenneT worden vergoed. Voor de masten zal een jaarlijkse inkomensschade worden vergoed samenhangend met de verminderde opbrengst van de grond. Voor zover als direct gevolg van de geleiders of de masten sprake zou zijn van drupschade en verslemping (verharding van de grond als gevolg van het wegspoelen van de bovenste laag van de grond door regen) van de gronden, hetgeen overigens niet de ervaring van TenneT is, dan komen deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Ook kan verwezen worden naar het antwoord op zienswijze 10b.</p>	Nee
22c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vraagt zich af of er voldoende is gekeken of de huidige schaderegelingen voor deze specifieke situatie toepasbaar is.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Verwezen wordt naar het algemene deel. De schaderegeling van TenneT volstaat voor de situatie van indiener, zoals is beschreven onder zienswijze 22a.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

22d		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener heeft begrip dat TenneT met vaste normen werkt voor de vermogensschade voor de zakelijk rechtstrook, welke landelijk zijn afgesproken. Echter, er is minder begrip van indiener dat TenneT blijft vasthouden om alleen schade binnen de zakelijk rechtstrook te willen vergoeden en schade buiten die strook niet wil vergoeden. In de brochure wordt in paragraaf 3.2 specifiek beschreven dat TenneT het principe hanteert van volledige schadeloosstelling wat inhoudt dat ook de waardedaling van het gehele perceel dient te worden vergoed. Indiener geeft aan dat deze schade niet weggepoetst kan worden in planschade maar schade is die rechtstreeks als gevolg van de werken ontstaat en geheel vergoed dient te worden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De opmerking van indiener dat TenneT alleen schade als gevolg van de hoogspanningsverbinding vergoed binnen de zakelijk rechtstrook is onjuist. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien schade buiten de zakelijk rechtstrook direct wordt veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, bijvoorbeeld waardedaling van die percelen of omdat het bewerken op die delen omslachtiger is, dan komt die schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
24a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Volgens indiener is er sprake van waardevermindering van percelen omdat de bewerking van deze percelen omslachtig en tijdrovend is.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De verbinding komt met een aantal hoogspanningsmasten over de agrarische gronden van indiener. De bestaande hoogspanningsverbinding loopt ook over zijn gronden. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook, maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien de bewerking van grond als gevolg de nieuwe verbinding omslachtiger en tijdrovender is, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Ook waardevermindering van de percelen, die wordt veroorzaakt door de nieuwe verbinding, komt in beginsel voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
24b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De windschermen worden volgens indiener vanwege de nieuwe verbinding beperkt in hoogte, wat aanzienlijke schade met zich mee kan brengen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Windschermen zijn onder de hoogspanningsdraden nog steeds mogelijk, maar er dient wel rekening gehouden te worden met de afstandsnormen die zijn opgenomen in de NEN 50341. Hiertoe kunnen</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		afspraken gemaakt worden in de zakelijk rechtsovereenkomst met TenneT. In dit geval kunnen, gelet op de hoogte van de (nieuwe) draden, de huidige windschermen in tact blijven. Overigens is in de huidige situatie ook al sprake van windschermen onder de bestaande verbinding.	
		Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT voorts alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien aanwezige windschermen onverhoopt toch verwijderd moeten worden, omdat niet voldaan kan worden aan de op basis van de NEN 50341 aan te houden afstanden, dan komt de hieruit voortvloeiende schade voor rekening van TenneT.	
26		<i>Zienswijze</i> De aanwezigheid van masten in de nabijheid maakt de locatie van indiener volgens hem moeilijker te verkopen. Daarnaast worden de gronden nabij de nieuwe verbinding door de komst van de verbinding op minder waarde gewaardeerd. De herontwikkeling van een voormalig bedrijventerrein met asbest, sloopkosten en dergelijke is al lastig in een dorp met lage prijzen als in Krabbendijke. Op extra effecten op de waarde van de herontwikkeling zit indiener niet te wachten.	
		<i>Antwoord</i> Indiener is eigenaar van een braakliggend perceel naast het spoor. Het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding komt op circa 470 meter van dit perceel. De verbinding staat niet in de weg aan herontwikkeling van dit perceel. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding indien aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
28a		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest door landschapsontsiering vanwege de nieuwe verbinding voor verminderde inkomsten van de minicamping.	
		<i>Antwoord</i> De minicamping is gelegen op circa 360 meter afstand tot het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Met een verwijzing naar het algemene deel van het onderwerp 'Toerisme' wordt opgemerkt dat de recreatieve functie van de minicamping niet onaanvaardbaar wordt beperkt. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat - voor zover daarin niet anders is voorzien, bijvoorbeeld door het afsluiten van een zakelijk rechtsovereenkomst met TenneT - de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien aan de voorwaarden daarvoor wordt voldaan.	Nee
28b		<i>Zienswijze</i> Door de overhang van draden tot op beperkte hoogte en de hoeveelheid draden wordt volgens indiener schade geleden aan fruit en gewassen door het druipen van draden (olie, smeersel, water en vuil).	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over de agrarische gronden van indiener. Verwezen wordt naar het antwoord onder 10b.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

28c		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest voor schade door het moeilijk of niet kunnen uitvoeren van werkzaamheden die nodig zijn op het bedrijf ten tijde van en na de aanleg van de hoogspanningsverbinding.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De hoogspanningsdraden (geleiders) komen over de gronden van indiener te hangen maar hij krijgt geen hoogspanningsmasten op zijn gronden. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien indiener niet of enkel met het maken van hogere kosten bepaalde werkzaamheden kan verrichten op zijn bedrijf als gevolg van de aanleg van de nieuwe verbinding, dan komt deze in beginsel ook voor vergoeding door TenneT in aanmerking.	Nee
28d		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan dat er geen overkapping van het gewas mogelijk is vanwege de afstand tot de draden.	
		<i>Antwoord</i> Op dit moment is bij indiener geen sprake van overkapping van de gewassen op zijn gronden. Overkapping van gewassen is nog steeds mogelijk maar er dient wel rekening gehouden te worden met de in de NEN 50341 opgenomen afstandsnormen. Indien indiener in de toekomst overkappingen wil aanbrengen, zal hij daartoe afspraken kunnen maken met TenneT. In dit geval is, gelet op de hoogte van de (nieuwe) hoogspanningsdraden, overkapping van de gewassen in de toekomst (onder bepaalde voorwaarden) mogelijk. Op basis van het vigerend bestemmingsplan zijn (ter plaatse van de nieuwe verbinding) in beginsel (slechts) overkappingen met een hoogte van maximaal 3 meter toegestaan. Overigens staat het vigerende bestemmingsplan (voorzieningen voor) hagelschermen en vogelnetten tot maximaal 5 meter en overige bouwwerken tot maximaal 3 meter toe.	Nee
29a		<i>Zienswijze</i> Indiener ondervindt schade bij de landbouwkundige bewerking. Tevens ondervindt hij schade bij de aanleg van de verbinding. Indiener ondervindt hinder bij het gebruik van machines die hoger reiken dan vier meter. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een lossende kipper, kraanwerk of lospijp van een combine.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt op de agrarische gronden van indiener. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien schade ontstaat als gevolg van de aanleg van de nieuwe verbinding dan wel extra kosten omdat bepaalde bedrijfsactiviteiten aangepast moeten worden, dan komen deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Daarnaast geldt voor deze nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) dat zonder toestemming van TenneT in principe transporten en machines die hoger zijn dan 5,5 meter – en dus geen vier meter – de zakelijk rechtstrook niet mogen passeren en in specifieke gevallen kan dit zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

29b		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest dat de drainage mogelijk vernield zal worden bij de aanleg van de verbinding.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die indiener lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Voor aanvang van de werkzaamheden zal TenneT met de gebruiker van de grond overleggen over de ligging en werking van de drainage teneinde eventuele beschadiging zoveel mogelijk te voorkomen. Daartoe stelt TenneT een cultuurtechnisch rapport op met zo nodig een drainageherstelplan. Indien de drainage als gevolg van de aanlegwerkzaamheden toch wordt beschadigd, dan zal deze op kosten van TenneT worden hersteld.	Nee
30a		<i>Zienswijze</i> Het zoete water van de Witte Weel is voor indiener van belang voor beregenen en fertigeren van de boomgaard. Met de komst van de hoogspanningsverbinding bestaat de kans dat de zoetwaterbel mogelijk verzout.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt met één hoogspanningsmast op de agrarische gronden van indiener. Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar het betreffende (zoet)waterwiel, dat aan de oppervlakte ligt, en bij de bouw van de verbinding worden mitigerende maatregelen aanbevolen om verzilting te voorkomen ('Geohydrologisch onderzoek masten 1050A en B, 1051 en 1053, kenmerk GM-0159555'). Op grond van dit onderzoek en de voorgestelde maatregelen heeft het Waterschap in de watervergunning geconcludeerd dat er geen bezwaar is tegen de voorgenomen grondwateronttrekking. De aannemer dient per mastlocatie een werkplan op te stellen waarin de uitvoeringsmethode en maatregelen voor die locatie worden omschreven, tezamen met de effecten op de omgeving. Dat werkplan moet voorafgaand aan de werkzaamheden door het waterschap worden goedgekeurd (voorschrift 68 van de watervergunning). Op deze manier is voldoende geborgd dat er geen significante negatieve effecten zullen optreden voor het aanwezige zoete water.	Nee
30b		<i>Zienswijze</i> Indiener is van mening dat hij in het kader van voedselveiligheid wordt benadeeld. Op de nieuwe draden bevindt zich een beschermende vetlaag. Dit vet kan mogelijk het fruit besmeuren, met als gevolg dat het fruit niet meer te vermarkten is.	
		<i>Antwoord</i> De draden van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn gemaakt van een aluminiumlegering. In de geleiders zelf zitten vetten die pas bij zeer hoge temperaturen vloeibaar kunnen worden. In de praktijk komt het druipen van vetten vanuit de geleiders (nagenoeg) niet voor. Zoals in het algemene deel en bij zienswijze 5 al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien er onverhoopt toch sprake zal zijn van drupschade van vetten die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

30c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Vanwege hagelrisico heeft indiener het plan opgevat om het perceel te beschermen met hagelnetten. Indiener geeft aan dat deze netten alleen op eigen risico te plaatsen zijn en dat deze netten moeten worden verwijderd tijdens de bouw van de masten.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het aanbrengen van hagelnetten om de gewassen te beschermen, is nog steeds mogelijk maar er dient wel rekening gehouden te worden met de in de NEN 50341 opgenomen afstandsnormen. Indien indiener (in de toekomst) hagelnetten wil aanbrengen, zal hij daartoe afspraken moeten maken met TenneT. In dit geval is, gelet op de hoogte van de (nieuwe) hoogspanningsdraden, het aanbrengen van hagelnetten in de toekomst onder bepaalde voorwaarden mogelijk. Zo zullen bepaalde materialen niet toegepast kunnen worden en dienen hagelnetten hoger dan vier meter geaard te worden. Daarnaast dienen hagelnetten binnen een straal van 50 meter vanaf een hoogspanningsmast geen elektrisch geleidende palen (dus geen staal) te bevatten. Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien aanwezige hagelnetten gedurende de bouwfase van de nieuwe verbinding verwijderd moeten worden en er ontstaat schade als gevolg van hagel die door netten zou zijn voorkomen, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding door TenneT in aanmerking.</p>	Nee
30d		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener ondervindt schade doordat ze wordt gehinderd in de huidige exploitatie. Daarnaast is het bedrijf de pensioenvoorziening van indiener.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien schade ontstaat als gevolg van de aanleg of de instandhouding van de nieuwe verbinding, dan komt deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
30e		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er wordt schade veroorzaakt doordat een extra toegangsweg wordt gerealiseerd, waarvoor circa 2,5 hectare van de boomgaard moet worden gekapt. Daardoor wordt een egaal perceel met bomen van dezelfde leeftijd doorsneden. Doordat er rijen bomen zijn met een verschillende leeftijd, krijgt indiener onnodig extra werk. Verder zijn jonge bomen gevoelig(er) voor vorst. Ook ontstaat er fruit van een verschillende kwaliteit. Ten slotte is het perceel door afsluiting met een hekwerk van de bouwplaats niet langer vrij te betreden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe hoogspanningsverbinding komt met één hoogspanningsmast op de agrarische gronden van indiener. De toegangsweg gaat door de boomgaard over het agrarisch perceel van indiener. In eerste instantie had TenneT de toegangsweg voorzien over de bestaande weg. Op verzoek van indiener is de toegangsweg nu voorzien door de boomgaard omdat indiener in de oorspronkelijke opzet via de weg problemen voorzag in de bochten en er dan mogelijk meer bomen verwijderd zouden moeten worden. TenneT heeft de gekozen route voor de toegangsweg in overleg met indiener bepaald. Overigens is het</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		perceel (behalve de bouwplaats zelf voor de mast) te allen tijde vrij te betreden voor de grondeigenaar en/of gebruiker. Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die indiener lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Schade als gevolg van de toegangsweg ten behoeve van de bouw van de nieuwe hoogspanningsverbinding, waaronder de noodzakelijke kap van fruitbomen en de direct daarmee samenhangende schade, komt in beginsel voor vergoeding door TenneT in aanmerking.	
31a		<i>Zienswijze</i> Indiener ondervindt schade. Hij wordt gehinderd in zijn huidige exploitatie: de opslag van bieten, grond, compost en vaste mest is straks niet meer mogelijk. Vanwege veiligheidsvoorschriften zijn die opslagen volgens indiener niet meer te gebruiken.	
		<i>Antwoord</i> De draden van de nieuwe verbinding hangen net niet boven het agrarisch bouwblok van indiener maar een deel van het agrarisch bouwblok valt binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding. Voor het werken binnen deze strook zullen hoogtebeperkingen gaan gelden en over de werkzaamheden binnen deze strook zullen in het kader van een af te sluiten zakelijk rechtsovereenkomst afspraken met TenneT gemaakt moeten worden. In ieder geval zal een vrije werkhogte van minimaal 5,5 meter beschikbaar zijn. De opslag van bieten, grond, compost en vaste mest blijft dus in beginsel mogelijk. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Mocht de hoogspanningsverbinding tot een noodzakelijke aanpassing van de bedrijfsvoering leiden, dan komt deze aanpassing en de daaruit voortvloeiende schade in beginsel voor vergoeding door TenneT in aanmerking. Indien sprake is van waardevermindering van de boerderij als gevolg van de nieuwe verbinding, dan komt deze voor vergoeding door TenneT in aanmerking.	Nee
31b	32	<i>Zienswijze</i> Ter plaatse is zoet water beschikbaar. Indiëners verwachten dat met de aanleg van de verbinding de zoetwaterbel mogelijk verzout. Hierdoor kunnen indiëners (indiener van zienswijze 31) hun gronden niet meer (laten) beregenen met een mindere opbrengst als gevolg. Dit effect is niet onderzocht.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt op agrarische gronden van indiener. De hoogspanningsverbinding doorkruist op een aantal locaties, waaronder de gronden van indiener, een gebied met zoetwater voorkomens. In de watervergunning van het Waterschap (besluit 11) zijn voorschriften opgenomen ter bescherming van zoet water. Voor de locaties waar sprake is van een zoetwaterbel, waarbij het risico bestaat op negatieve effecten van bemalingen op het grensvlak van zoet en zout water, zijn diverse mogelijke mitigerende maatregelen omschreven in het bemalingsplan (bijvoorbeeld een diepe onttrekkingsbron, of toepassing van damwanden of onderwaterbeton). (De aannemer in opdracht van) TenneT dient per mastlocatie een werkplan op te stellen waarin de	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		uitvoeringsmethode en maatregelen voor die locatie worden omschreven, tezamen met de effecten op de omgeving. Dat werkplan moet voorafgaand aan de werkzaamheden door het Waterschap worden goedgekeurd (voorschrift 68 van de watervergunning). Op deze manier is voldoende geborgd dat er geen significante negatieve effecten zullen optreden voor het aanwezige zoete water. Afhankelijk van het werkplan dienen er op basis van voorschrift 76 van de vergunning peilbuizen te worden geplaatst om de effecten van de bemaling te kunnen volgen en indien nodig direct maatregelen te kunnen nemen.	
31c		<i>Zienswijze</i> Indiener heeft er geen vertrouwen in dat TenneT de afspraken nakomt. Bij de betredingstoestemming in 2013 is namelijk afgesproken dat indiener de uitslagen zou ontvangen van de onderzoeken. Tot op heden is daar al diverse keren om verzocht, maar ze zijn nimmer ontvangen. Ook de toegezegde doorspoeling van de drainage is niet uitgevoerd. Daarom heeft indiener geen vertrouwen in TenneT en wil geen zakelijk rechtsovereenkomst afsluiten als er geen keiharde garanties zijn.	
		<i>Antwoord</i> De ministers hebben van TenneT begrepen dat het laatste definitieve onderzoek waarin de uitslagen van de grondonderzoeken zijn verwerkt eerst beschikbaar was op 25 maart 2016. De volledige set met onderzoeken heeft TenneT op 31 mei 2016 aan indiener verstrekt. Voorts hebben de ministers van TenneT begrepen dat de door TenneT ingeschakelde onderzoeksbureaus bij de sonderingen (grondonderzoeken) voorzichtig te werk gaan. Vóórdat een sondering wordt uitgevoerd, wordt eerst de drainage opgezocht en gemarkeerd om zo alle risico's van mogelijke schade hieraan uit te sluiten. Als de drainage vervolgens niet beschadigd raakt, is doorspoelen overbodig. In dit geval ging TenneT ervan uit dat de sondering niet tot beschadiging aan de drainage heeft geleid, omdat ter plaatse geen bijzonderheden zijn geconstateerd bij het uitvoeren van de sonderingen en omdat de indiener niet (eerder) heeft aangegeven dat de drainage beschadigd zou zijn geraakt (bijvoorbeeld omdat er sprake zou zijn van relatief natte grond). Het doorspoelen van de drainage heeft in dat geval geen zin.	Nee
32a		<i>Zienswijze</i> De verbinding wordt op steenworp afstand van de woning en het bedrijfspand van indieners gerealiseerd op hun landbouwgrond. Indieners ondervinden daarvan de nodige schade/overlast, zij worden daarbij gehinderd in hun huidige exploitatie. Indieners ondervinden daarvan de nodige overlast/schade. Zij worden daarbij gehinderd in hun huidige exploitatie: opslag van bieten, grond, compost, vaste mest en grond. Vanwege veiligheidsvoorschriften zijn die opslagen niet meer te gebruiken. Hun pensioenvoorziening, de beeldbepalende boerderij, komt hierdoor in gevaar. Ook dat geeft schade. Bovendien bevindt de magneetveldzone zich geheel boven de woning/het woonperceel. In 2004 hebben indieners tekeningen gemaakt voor de bouw van een kinderdagverblijf of appartementen, welke nu niet meer gerealiseerd mogen worden met de nodige schadelijke gevolgen van dien.	
		<i>Antwoord</i> De draden van de nieuwe verbinding hangen net niet boven het agrarisch bouwblok. Wel valt een deel van het agrarisch bouwblok binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding. Voor het werken binnen deze strook zullen hoogtebeperkingen gaan gelden en over de werkzaamheden binnen deze strook zullen	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>in het kader van een af te sluiten zakelijk rechtsovereenkomst afspraken met TenneT gemaakt moeten worden. In ieder geval zal een vrije werkhoogte van minimaal 5,5 meter beschikbaar zijn. Het gebruik als opslag blijft dus in beginsel mogelijk.</p> <p>Het woonperceel (de agrarische bedrijfswoning met bijbehorende tuin) van indiener, gelegen aan de Goestraatweg 44, te 's Gravenpolder, is gelegen buiten de specifieke magneetveldzone zodat geen sprake is van een gevoelige bestemming als bedoeld in het beleidsadvies (zie pagina's 15 en 16 van bijlage 5 bij het inpassingsplan).</p> <p>De bouw van een kinderdagverblijf of appartementen is ingevolge het vigerende bestemmingsplan Borsels Buiten niet toegestaan. Het bestemmingsplan voorziet weliswaar in een wijzigingsbevoegdheid voor burgemeester en wethouders om onder bepaalde voorwaarden een agrarisch bouwblok te wijzigen ten behoeve van woondoeleinden of een woonzorgboerderij maar voor een door indiener geopperde ontwikkeling zal het bestemmingsplan gewijzigd moeten worden. Een deel van de schuren op het perceel van indiener ligt binnen en een deel van de schuren op het perceel ligt buiten de specifieke magneetveldzone. In de toekomst zou mogelijk de geopperde ontwikkeling met inachtneming van de specifieke magneetveldzone (in een gewijzigde vorm) middels een wijziging van het bestemmingsplan doorgang kunnen vinden in het deel van de schuren dat buiten de specifieke magneetveldzone ligt dan wel elders op het deel van het perceel dat buiten die zone ligt.</p> <p>Voorts wordt verwezen naar het algemene deel, waarin is aangegeven dat het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing is op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling.</p>	
32b	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Als gevolg van de plannen zal de bestaande drainage volgens indiener teloorgaan.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de aanleg van de hoogspanningsverbinding. Voor aanvang van de werkzaamheden zal TenneT met de gebruiker van de grond overleggen over de ligging en werking van de drainage teneinde eventuele beschadiging zoveel mogelijk te voorkomen. Daartoe stelt TenneT een cultuurtechnisch rapport op met zo nodig een drainageherstelplan. Indien de drainage als gevolg van de aanlegwerkzaamheden toch wordt beschadigd, zal deze op kosten van TenneT worden hersteld.</p>	Nee
33a	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indieners exploiteren een akkerbouw- en fruitteeltbedrijf. Hun woning en een deel van de bedrijfsgebouwen vallen in de magneetveldzone. Daardoor moeten zij verhuizen, echter binnen het bouwblok is geen ruimte voor een nieuwe woning. Daarnaast zijn zij mantelzorgers voor hun moeder die</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		aan de overzijde woont. De betreffende woning is speciaal aangepast en is ook hun eigendom en valt ook binnen de magneetveldzone. Indiërs (zienswijze nummer 34) wonen in bij hun ouders. Zoals het er nu naar uitziet, moeten zij verhuizen, omdat de woning binnen de magneetveldzone valt. Hieraan willen zij geen medewerking verlenen. Het klemmt des te meer omdat indiërs over bedrijfsopvolging beschikken. De plannen betekenen een rampscenario, met desastreuze gevolgen voor bedrijf en gezin.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Indiërs hebben twee woningen in eigendom die beide aangemerkt zijn als gevoelige bestemmingen (Eversdijkseweg 28a en 11a te Kapelle). De nieuwe verbinding komt over het agrarische bouwperceel en de agrarische gronden van indiërs. De ministers zijn van oordeel dat beide gevoelige bestemmingen redelijkerwijs gehandhaafd kunnen blijven (zie pagina's 19-22 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Zoals in het algemene deel is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone; - volledige vergoeding van de eventuele schade. 	Nee
33b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Met de komst van vier masten in de boomgaarden hebben indiërs hinder bij werkzaamheden in de boomgaard. Er zijn beperkingen in het gebruik van hoogwerkers, mobiele kranen en dergelijke te verwachten. Indiërs verwachten schade als gevolg van de draden, te weten druipschade op het fruit (minder snel kleur op het fruit en fruit is van mindere kwaliteit). Indiërs vragen zich daarnaast af wat de gevolgen zijn voor de windsingels onder de draden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in het algemene deel al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Daarnaast geldt voor deze nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) dat zonder toestemming van TenneT in principe transporten en werktuigen die hoger zijn dan 5,5 meter de zakelijk rechtstrook niet mogen passeren en in specifieke gevallen kan deze werkhoogte zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van personen en de goede werking van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt.</p> <p>Windsingels zijn onder de hoogspanningsdraden nog steeds mogelijk, maar er dient wel rekening gehouden te worden met de afstandsnormen opgenomen in de NEN 50341. Hiertoe kunnen afspraken gemaakt worden in een zakelijk rechtsovereenkomst met TenneT. In dit geval kunnen, gelet op de hoogte van de (nieuwe) draden, de huidige windsingels in tact blijven. Overigens is in de huidige situatie ook al sprake van windsingels onder de bestaande verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven,</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		vergoedt TenneT voorts alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien aanwezige windsingels onverhoopt toch verwijderd moeten worden, omdat niet voldaan kan worden aan de op basis van de NEN 50341 aan te houden afstanden, dan komt de hieruit voortvloeiende schade voor rekening van TenneT.	
34		<i>Zienswijze</i> Het stoort indieners dat zij door TenneT niet als gesprekspartner zijn erkend, dan wel zijn benaderd, terwijl zij ook belanghebbend zijn.	
		<i>Antwoord</i> Indieners zijn de (meerderjarige) kinderen van de indieners van de zienswijzen met nummer 33. De ministers hebben van TenneT begrepen dat zij in beginsel de eigenaren van een gevoelige bestemming, zoals in dit geval ook is gedaan, benadert (verwezen wordt naar het antwoord onder 33a) om met hen te proberen tot overeenstemming te komen. Inwonende (meerderjarige) kinderen worden niet actief benaderd door TenneT maar kunnen in samenspraak met hun ouders (eigenaren) in principe aan het overleg met TenneT deelnemen.	Nee
36		<i>Zienswijze</i> Indiener heeft een grote villa met een WOZ-waarde van 2,4 miljoen euro. De komst van de verbinding op minder dan 100 meter zorgt voor een enorm kapitaalverlies. Daarnaast zullen financiers huiverig zijn om nog geld te verstrekken. Ook de verkoopbaarheid van de woning neemt drastisch af. Indiener was niet op de hoogte van de komst van de verbinding op zo'n korte afstand, anders had zij dit perceel nooit gekocht.	
		<i>Antwoord</i> De grens van het perceel van indiener is gelegen op circa 170 meter van het hart van de verbinding. Het perceel (met de woning) van indiener is niet gelegen binnen de zakelijk rechtstrook en ook niet binnen de specifieke magneetveldzone van de verbinding. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien onroerend goed in waarde zou dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
37a		<i>Zienswijze</i> Indiener exploiteert een landbouwbedrijf. Over zijn landbouwgrond is een deel van de verbinding gesitueerd. Er dienen twee masten te worden geplaatst. Indiener ondervindt de nodige overlast en schade bij de landbouwkundige bewerking van zijn perceel.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt met één hoogspanningsmast op de agrarische gronden van indiener. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien schade ontstaat als gevolg van de aanleg van de nieuwe verbinding dan wel extra kosten omdat bepaalde bedrijfsactiviteiten aangepast moeten worden vanwege de nieuwe verbinding, dan komen deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
37b		<i>Zienswijze</i> Indiener vraagt zich af wie de eventuele schade vanwege de gevolgen voor de toepassing van GPS en drones vergoedt.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Er kan (onder andere) sprake zijn van interferentie tussen een hoogspanningsverbinding en elektronische apparatuur als de hoogspanningsverbinding (de werking van) die apparatuur (negatief) beïnvloedt. Verwezen kan worden naar het algemene deel en onder 1 van het thema 'Interferentie'. De relatie tussen GPS/drones en hoogspanningsverbindingen wordt behandeld onder het thema 'Interferentie'. Bij een elektronisch apparaat, zoals GPS, dat aan de gestelde normen en eisen voldoet, zal normaal gesproken geen sprake zijn van interferentie met de nieuwe verbinding. In bijzondere gevallen kan dat echter wel het geval zijn. Met betrekking tot GPS geldt dan dat op kosten van TenneT passende maatregelen worden getroffen. Indien een storing onverwacht toch niet door maatregelen kan worden verholpen, wordt overgegaan tot vergoeding van de geleden schade.</p> <p>Daarnaast is bij het thema 'Interferentie' in het algemene deel aangegeven dat het gebruik van drones voor de landbouw door de nieuwe hoogspanningsverbinding niet onmogelijk wordt gemaakt. Voor landbouwkundige doeleinden kan TenneT toestemming verlenen om met drones in de nabijheid van hoogspanningsverbindingen te vliegen. Mocht de nieuwe hoogspanningsverbinding in dit verband toch tot beperkingen leiden en directe schade veroorzaken, dan wordt deze schade in beginsel door TenneT vergoed.</p>	Nee
38		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener lijdt schade omdat zijn perceel en gebouwen minder waard worden. Zelfs nu is zijn WOZ-waarde als gevolg van de plannen al verlaagd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op de agrarische percelen van indiener komt één hoogspanningsmast van de nieuwe hoogspanningsverbinding. De grens van het (agrarisch) bouwperceel van indiener is gelegen op circa 70 meter van het hart van de verbinding. De bedrijfswoning van indiener is gelegen op circa 100 meter van het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk strook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien sprake is van een waardevermindering van het perceel en de gebouwen van indiener als gevolg van de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
39a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Tijdens de bouw van de hoogspanningsverbinding heeft indiener overlast door stof en geluid. Daarnaast moet het vee worden verweid. Door de vier werkstroken is de overgebleven wei te klein. Daarnaast is er omrijnschade. Er moeten extra afrasteringen en watertappunten worden geplaatst, de drainage wordt onbruikbaar en mogelijk ontstaat er schade aan het kavelpad dat dwars over de percelen loopt. Indiener kan de betalingsrechten niet volledig verzilveren. Voorts wordt er te weinig voer geproduceerd en zal het</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		vee langer op stal moeten blijven. Dat leidt tot lagere melkprijzen en meer voerkosten. Door de werkstroken is minder mest aan te wenden die moet worden afgevoerd.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt met vier hoogspanningsmasten over de agrarische gronden van indieners. De grens van het agrarisch bouwblok is gelegen op circa 40 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten, zoals het plaatsen van extra afrasteringen, die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding, komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze schadecomponenten zal TenneT in overleg met indieners in beeld brengen.</p>	Nee
39b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De magneetveldzone loopt volgens indieners mogelijk over het bouwvlak. Hierdoor kan indiener het bouwvlak niet volledig benutten. Ook zullen de gronden en gebouwen in waarde dalen en zullen nevenactiviteiten beperkt of onmogelijk worden. Aangezien indiener ook ter plaatse woont, is er vermindering van uitzicht en leidt indiener schade door de onmogelijkheid van beregening onder de lijnen, invloed op GPS-toepassing en drones en een verbod op materieel hoger dan vier meter.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe hoogspanningsverbinding komt met vier hoogspanningsmasten over de agrarische gronden van indieners. De grens van het agrarisch bouwblok ligt op circa 40 meter vanaf het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding. De bedrijfswoning met bijbehorende tuin ligt buiten de specifieke magneetveldzone. De rand van die tuin ligt op circa 115 meter vanaf het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Enkel een deel van het planologische (onbebouwde) agrarische bouwperceel ligt binnen de specifieke magneetveldzone (niet gerealiseerde gevoelige bestemming). Het inpassingsplan sluit uit dat de bedrijfswoning met de bijbehorende tuin kan worden verplaatst/uitgebreid naar het deel van het agrarisch bouwperceel binnen de specifieke magneetveldzone. Het huidige gebruik van het bouwperceel wordt derhalve niet beperkt. Bovendien blijven de uitbreidingsmogelijkheden op het onbebouwde deel van het agrarische bouwblok voor wat betreft bedrijfsactiviteiten ongemoeid. Indiener wordt nauwelijks beperkt in zijn uitbreidingsmogelijkheden op zijn agrarisch bouwperceel (enkel verplaatsing naar de achterzijde van het bouwblok van de bedrijfswoning met bijbehorende tuin is niet mogelijk).</p> <p>Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. In dit verband wordt opgemerkt dat het werken met GPS mogelijk blijft. Storingen met GPS worden niet verwacht maar mocht dit onverhoopt het geval zijn, dan kan dit doorgaans met maatregelen opgelost worden dan wel zal de hieruit voortvloeiende schade vergoed worden. Voorts wordt opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding het werken met drones niet onmogelijk maakt. Eventueel direct hieruit voortvloeiende schade zal worden vergoed. Ook is binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding in ieder geval een vrije werkhoogte van 5,5 meter beschikbaar en in specifieke gevallen kan deze hoogte zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van personen en de goede werking van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt. Beregening van de gronden blijft in beginsel eveneens mogelijk. Extra kosten die in het kader van beregening gemaakt moeten worden vanwege de nieuwe verbinding, komen voor vergoeding in aanmerking.</p>	
40a		<p><i>Zienswijze</i> Tijdens de bouw heeft indiener overlast door stof en geluid. Daarnaast moet het vee worden verweid. Er moeten extra afrasteringen worden geplaatst, de drainage wordt onbruikbaar en mogelijk ontstaat er schade aan het kavelpad dat dwars over de percelen loopt. Indiener kan de betalingsrechten niet volledig verzilveren. Voorts wordt er te weinig voer geproduceerd en zal het vee langer op stal moeten blijven. Dat leidt tot lagere melkprijzen en meer voerkosten. Door de werkstroken is minder mest aan te wenden die moet worden afgevoerd. Bekend is dat in de nabijheid van de mastposities in het verleden vee met miltvuur is begraven.</p>	
		<p><i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt met twee nieuwe hoogspanningsmasten over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 200 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten, zoals het plaatsen van extra afrasteringen, die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe verbinding, komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. In het kader van de bouwwerkzaamheden zal extra aandacht besteed worden aan de locaties waar in het verleden vee met miltvuur is begraven.</p>	Nee
40b		<p><i>Zienswijze</i> De magneetveldzone loopt volgens indiener mogelijk over het bouwvlak. Hierdoor kan het bouwvlak niet volledig worden benut. Ook zullen de gronden en gebouwen in waarde dalen en zijn nevenactiviteiten beperkt of onmogelijk geworden. Aangezien indiener ook ter plaatse woont, is er vermindering van uitzicht en leidt indiener schade door de onmogelijkheid van beregening onder de lijnen, invloed op GPS-toepassing en drones en een verbod op materieel hoger dan vier meter. Bovendien is er volgens indiener hinder als gevolg van de bewerking en ontsluiting van de percelen.</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het agrarische bouwperceel met bedrijfswoning en bijbehorende tuin ligt buiten de specifieke magneetveldzone. Indiener wordt niet beperkt in de uitbreidingsmogelijkheden op zijn bouwperceel. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. In dit verband wordt opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding het werken met drones niet onmogelijk maakt. Eventueel direct hieruit voortvloeiende schade zal worden vergoed. Ook is binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding in ieder geval een vrije werkhogte van 5,5 meter beschikbaar en in specifieke gevallen kan deze hoogte zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van personen en de goede werking van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt. Berekening van de gronden blijft in beginsel eveneens mogelijk. Extra kosten die in het kader van berekening gemaakt moeten worden vanwege de nieuwe verbinding, komen voor vergoeding in aanmerking. Schade die voortvloeit uit (de realisatie van) de nieuwe verbinding bij de bewerking en ontsluiting van de gronden komt voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
41	46,106, 107	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Door de bouw van de masten moet het bedrijf van indiener samen met de woning volledig worden verplaatst. De gevolgen voor de verplaatsing zijn voor indiener voor nu en in de toekomst niet te overzien. Het werken wordt op het bedrijf met de komst van de verbinding onmogelijk gemaakt. Indiener verzoekt om de gevolgen van de verplaatsing en exploitatie van het bedrijf in beeld te brengen of te kiezen voor een alternatief tracé. Indiener benoemt dat aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor hem persoonlijk en voor de exploitatie van zijn bedrijf van toepassing zijn, waaronder storingen van computers, controle van de gewassen met drones, waardedaling van bedrijf en percelen, brandveiligheid, aanpassingen/verschuiven van bouwplan, omrijnschade en alle overige schadecomponenten (deze aspecten worden ook deels genoemd in de zienswijzen met de nummers die zijn opgenomen in de tweede kolom).</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het perceel (de bedrijfswoning) van indiener aan de Inundatieweg 4 te Oostdijk is aangemerkt als een gevoelige bestemming. De nieuwe verbinding gaat over het perceel van indiener. Voorts komt er één hoogspanningsmast op zijn agrarische gronden (buiten het bouwperceel). De ministers zijn van oordeel dat aan het beleidsadvies is voldaan door een zorgvuldige tracékeuze waarbij zoveel als redelijkerwijs mogelijk is getracht te voorkomen dat nieuwe gevoelige bestemmingen aan een magnetische veldsterkte boven 0,4 microtesla zullen worden blootgesteld. Het perceel van indiener kon daarbij niet worden ontweken. De ministers zijn van oordeel dat deze gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 35-36 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). De exploitatie van het bedrijf blijft na de</p>	Nee

		<p>realisatie van de verbinding, weliswaar met hoogtebeperkingen, mogelijk. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT biedt eigenaren van woningen binnen de specifieke magneetveldzone de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone; - volledige vergoeding van de eventuele schade, waaronder eventuele kosten die gemaakt moeten worden in verband met aanpassingen van het bouwblok. <p>Daarnaast zal TenneT mogelijk ook in het kader van het afsluiten van een zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is ook gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten, waaronder waardedaling van de percelen van indiener en omrijnschade, die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. In dit verband wordt opgemerkt dat storingen met computers niet worden verwacht maar mocht dit onverhoopt het geval zijn, dit doorgaans met maatregelen opgelost kan worden dan wel de hieruit voortvloeiende schade vergoed zal worden. Daarnaast wordt opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding het werken met drones niet onmogelijk maakt.</p>	
43	46, 106, 107	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op het perceel van indiener wordt momenteel een intensief fruitteeltbedrijf geëxploiteerd. De gevolgen voor de toekomstige bedrijfsvoering door de komst van de nieuwe verbinding zijn op dit moment niet te overzien. Indiener verzoekt om vooraf duidelijkheid over de gevolgen van de exploitatie van het bedrijf te geven of te kiezen voor een alternatief tracé. Als gebruikbeperkingen noemt indiener de ontsluiting van het perceel, laad- en losplaatsen op het perceel, verbod voor materieel dat hoger is/kan dan vier meter, beregenen onder de lijnen, invloeden op GPS-besturing, storingen van computers, controle van de fruitbomen met drones, gevolgen voor het fruit (bij eventuele breuk van kabel(s)/sneeuwval/regen) en alle overige schadecomponenten (deze aspecten worden ook deels genoemd in de zienswijzen met de nummers genoemd in de tweede kolom).</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding gaat over de agrarische gronden van indiener. Over zijn gronden komen geleiders (draden) te hangen, er komen geen hoogspanningsmasten op zijn gronden. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten, waaronder waardedaling van de percelen van indiener en omrijnschade, die worden veroorzaakt door de</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. In dit verband wordt opgemerkt dat storingen met computers niet worden verwacht maar mocht dit onverhoopt het geval zijn, dit doorgaans met maatregelen opgelost kan worden dan wel de hieruit voortvloeiende schade vergoed zal worden. Daarnaast wordt opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding het werken met drones niet onmogelijk maakt. Voorts wordt opgemerkt dat indiener de ontsluiting tot zijn gronden behoudt. Ook is binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding in ieder geval een vrije werkhoogte van 5,5 meter beschikbaar. Berekening van de gronden blijft in beginsel eveneens mogelijk. Extra kosten die in het kader van berekening gemaakt moeten worden vanwege de nieuwe verbinding komen voor vergoeding in aanmerking.	
46		<i>Zienswijze</i> Indieners noemen als gebruiksbeperking voor het bedrijf de opslag van kisten op het erf.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding gaat over de agrarische gronden van indieners. Voor het werken binnen deze strook zullen hoogtebeperkingen gaan gelden en over de werkzaamheden binnen deze strook zullen in het kader van een af te sluiten zakelijk rechtsovereenkomst afspraken met TenneT gemaakt moeten worden. Binnen die strook is in ieder geval een vrije werkhoogte van 5,5 meter beschikbaar. Het agrarisch bouwperceel (erf) is gelegen buiten de zakelijk rechtstrook van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Daar worden voor de opslag van kisten geen beperkingen aangebracht.	Nee
48		<i>Zienswijze</i> De hoogspanningsverbindingen lopen zowel voor als achter het huis langs, hetgeen leidt tot waardevermindering.	
		<i>Antwoord</i> De grens van het perceel van indiener tot het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding is circa 130 meter. Het perceel is niet gelegen binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe hoogspanningsverbinding. De bestaande verbinding ligt, gemeten vanuit het hart, op circa 235 meter afstand tot het perceel van indiener. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
61a	65	<i>Zienswijze</i> Ten aanzien van de voedselveiligheid uitien indieners zorgen ten aanzien van mogelijke drupschade op gewassen en ten aanzien van de strenger wordende eisen met betrekking tot condities waarin producten worden geproduceerd. In een gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van landbouw en fruitteelt is dit volgens indiener een serieuze bedreiging.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel en bij zienswijze 5 al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Drupschade komt	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade, die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	
61b	65	<i>Zienswijze</i> De hoogspanningsverbinding leidt tot een waardevermindering van onroerend goed en landbouwgrond. TenneT koopt volgens indieners alleen mensen uit die direct onder de mast wonen, maar het is problematischer in het geval iemand buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde ziet dalen.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen, ook voor mensen die buiten de zakelijk rechtstrook wonen, indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
62a		<i>Zienswijze</i> Er is sprake van waardevermindering van het huis volgens indiener. In Zeeland is voldoende keus uit verbouwde boerderijen en de voorkeur van toekomstige bewoners zal niet uitgaan naar een boerderij die grenst aan een magneetveldzone en een hoogspanningsverbinding. De waardevermindering zou door een onafhankelijke makelaar moeten worden vastgesteld en zal moeten worden vergoed.	
		<i>Antwoord</i> De grens van het perceel van indiener ligt op circa 80 meter afstand van het hart van de nieuwe verbinding. Het perceel is niet gelegen binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan. In het kader van een (ontvankelijk) verzoek om planschade wordt door de minister een onafhankelijke deskundige geraadpleegd.	Nee
62b		<i>Zienswijze</i> De procedure is misleidend geweest. Indieners kwamen eerst in aanmerking voor een schadevergoeding. In het kader van onteigening is zelfs bezoek geweest van een makelaar van TenneT, aldus indieners. Nu is dit probleem door nieuwe berekeningen voor TenneT opgelost, maar zitten de indieners wel met schade, waarvoor TenneT volgens indiener niet aansprakelijk zou zijn. Indieners kregen pas later te horen dat zij niet langer binnen de magneetveldzone vallen. De uitleg hierover is voor niet-deskundigen lastig te volgen. De begrippen indicatieve en specifieke magneetveldzone zijn verwarrend en niet transparant. TenneT is privaatrechtelijk verplicht om omwonenden schadeloos te stellen. Nu indieners buiten de magneetveldzone lijken te vallen, is dit een positieve wending. Echter, indieners blijven hinder ondervinden omdat ze pal naast het magnetisch veld komen te wonen.	
		<i>Antwoord</i> In eerste instantie zijn de mogelijk gevoelige bestemmingen geïnventariseerd op basis van de indicatieve magneetveldzone die voor deze 380 kV-verbinding is bepaald. Vervolgens wordt voor het uitgewerkte tracé, zoals deze in het inpassingsplan is opgenomen, de specifieke magneetveldzone berekend. Het	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

	<p>verschil tussen de indicatieve en de specifieke magneetveldzone bij een bovengrondse verbinding wordt onder meer veroorzaakt door de plaats van en de afstand tussen de masten en de hoogte van de draden ten opzichte van het maaiveld in het locatie specifieke geval. De specifieke magneetveldzone is (uiteindelijk) bepalend of er sprake is van een gevoelige bestemming. Het kan dus zijn dat bepaalde woningen (binnen de indicatieve magneetveldzone) geen gevoelige bestemming zijn op basis van de berekening van de specifieke magneetveldzone. In dit geval viel de woning met de tuin van indiener binnen de indicatieve magneetveldzone van de nieuwe verbinding. Na de berekening van specifieke magneetveldzone bleek dat de woning met bijbehorende tuin buiten de specifieke magneetveldzone is gelegen (zie pagina's 17-18 van bijlage 5 bij het inpassingsplan).</p> <p>Het perceel van indiener is niet gelegen binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan. Deze mogelijkheid tot het verkrijgen van een planschadevergoeding staat los van een eventuele aan het civiele recht ontleende verplichting tot schadevergoeding.</p>	
62c	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De woning van indiener zal gedurende de aanleg schade ondervinden als gevolg van de aanlegwerkzaamheden en verandering van het grondwaterpeil in de omgeving. De woning is niet geheid, waardoor verzakking en het ontstaan van scheuren mogelijk zijn.</p>	
	<p><i>Antwoord</i></p> <p>Uitgangspunt is dat bij de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding zoveel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van werkmethoden en materieel waarbij zo weinig hinder en overlast als redelijkerwijs mogelijk is wordt veroorzaakt. Blijvende schade moet dan in beginsel ook worden voorkomen. Zo geldt met betrekking tot schade door trillingen de SBR-Richtlijn 'Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen'. De uitvoerend aannemer (in opdracht van TenneT) dient zich waar nodig aan deze richtlijn te houden ter voorkoming van schade aan gebouwen. Afhankelijk van het risicoprofiel van de betreffende bebouwing en objecten van de omwonenden wordt een nul-opname gedaan en wordt zo nodig een plan opgesteld hoe mogelijke verzakkingen/scheurvorming/schade wordt gemonitord. In voorkomende gevallen zal door de aannemer een monitoringsdossier worden opgesteld. Mogelijke onderwerpen in dat dossier zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nulmeting; - deformatiemetingen en herhalingsmetingen; - een overzichtstabel voor de meetpunten; - de wijze waarop de monitoring is uitgevoerd. <p>Op basis van de gegevens uit het monitoringsdossier wordt de eventuele schade ten gevolge van de werkzaamheden bepaald. De schade wordt door TenneT vergoed. De omvang van de schade wordt bepaald aan de hand van een deskundigenbegroting van de benodigde kosten om het beschadigde object weer terug te brengen in een gelijkwaardige staat als voor de uitvoeringswerkzaamheden.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

63a		<i>Zienswijze</i> Roelshoek zal volgens indiener een spookdorp worden.	
		<i>Antwoord</i> Voor de keuze van mensen om zich in een dorp of buurtschap, zoals Roelshoek, te vestigen dan wel te vertrekken, wordt de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbinding niet van doorslaggevende betekenis geacht.	Nee
63b		<i>Zienswijze</i> Indiener vraagt zich af op welke wijze hij wordt gecompenseerd voor schade die hij ondervindt doordat hij geen precisielandbouw meer kan uitvoeren en een eventuele woonbestemming onmogelijk wordt gemaakt, omdat deze te dicht bij de verbinding zou liggen.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over de agrarische gronden van indiener. Het agrarisch gebruik blijft na de komst van de nieuwe hoogspanningsverbinding mogelijk. De gronden van indiener hebben op basis van het vigerende bestemmingsplan geen woonbestemming. In zoverre wordt er vanwege de nieuwe hoogspanningsverbinding geen woonbestemming wegbestemd. Voorts wordt opgemerkt dat er in principe geen sprake zal zijn van interferentie met de nieuwe hoogspanningsverbinding in het kader van precisielandbouw als een elektronisch apparaat aan de gestelde normen en eisen voldoet (verwezen kan worden naar het antwoord op zienswijze 37b en het algemene deel onder 'Interferentie'). De kosten voor eventuele maatregelen die als gevolg van de nieuwe verbinding moeten worden getroffen om de elektronica en computerapparatuur voor normaal gebruik geschikt te houden, indien dit onverhoopt nodig mocht zijn, komen voor rekening van TenneT. Indien een storing onverwacht toch niet door maatregelen kan worden verholpen, wordt door TenneT overgegaan tot vergoeding van de geleden schade.	Nee
66		<i>Zienswijze</i> Het is volgens indiener bekend dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering voor huizen tot gevolg hebben. TenneT koopt alleen mensen uit die direct onder de masten wonen, maar het is problematischer in het geval iemand buiten de zone woont, maar toch zijn WOZ-waarde ziet dalen.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen kan worden naar antwoord op zienswijze 61b.	Nee
69a		<i>Zienswijze</i> De realisatie van een kinderopvang of zorgtak als nevenactiviteit is met de komst van de hoogspanningsverbinding volgens indieners uitgesloten.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok van indiener ligt op circa 80 meter tot het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Het (agrarisch) bouwblok ligt daarmee buiten de magneetveldzone en is geen gevoelige bestemming. De nieuwe hoogspanningsverbinding staat aan de realisatie van een kinderopvang of zorgtak op het (agrarisch) bouwblok, aangenomen dat deze ontwikkeling (planologisch) mogelijk zou zijn, niet in de weg.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

69b		<i>Zienswijze</i> Het plan heeft invloed op het imago en de potentiële afzet van het bedrijf van indiener. De hoogspanningsverbinding komt over het grootste deel van het perceel en heeft een negatieve invloed op de kernwaarden van het bedrijf: diervriendelijk en biologisch geproduceerd voedsel.	
		<i>Antwoord</i> Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren en gewassen of gevolgen voor de voedselveiligheid als gevolg van magneetvelden van hoogspanningsverbindingen. Ook zijn bij de ministers of TenneT geen voorbeelden bekend waarbij de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding heeft geleid tot intrekking van een certificering in relatie tot diervriendelijk en biologisch geproduceerd voedsel.	Nee
70a		<i>Zienswijze</i> De huidige brede machines in de landbouw (tot ruim 45 meter bij een veldspuit) leiden er volgens indiener toe dat er veel onbeteeltbare grond rondom een mastvoet ontstaat. TenneT houdt hier volstrekt onvoldoende rekening mee gezien de jaarlijkse vergoeding.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over agrarische gronden van indiener. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Indien sprake is van onbeteeltbare grond als gevolg van een mastvoet, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking. De jaarlijkse standaardvergoedingen zijn vastgesteld in overleg met LTO Nederland. Mochten deze vergoedingen in specifieke situaties niet toereikend zijn, dan zal deze worden aangepast (maatwerk).	Nee
70b		<i>Zienswijze</i> Indiener wijst op de gevolgen van drupschade op gewassen. Zowel direct als indirect, bijvoorbeeld schimmelziektes in gewassen. Uit onderzoek blijkt dat schimmelsporen door de geleiders opgevangen worden en afdruipten. Daardoor ontstaat onder een hoogspanningsleiding een hogere schimmeldruk in de gewassen. Dit kan leiden tot hogere gewasbeschermingskosten en een lagere of te lage kwaliteit product.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel en bij zienswijze 5 al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drup-/schimmelschade, die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
70c	42	<i>Zienswijze</i> Indiener wijst op de steeds strenger wordende eisen met betrekking tot condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied (de omgeving van indiener) waar veel mensen afhankelijk zijn	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging voor de lokale economie. Indiener vraagt zich of een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst fruit wil hebben die onder een hoogspanningsverbinding is geproduceerd. Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT nu geen vergoeding. De bewijslast voor deze toekomstschade wordt neergelegd bij de teler terwijl TenneT deze problemen veroorzaakt. Dit is onaanvaardbaar.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die indiener lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien in de toekomst schade ontstaat die wordt veroorzaakt door de verbinding, dan komt deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Bij TenneT zijn overigens geen voorbeelden bekend waarbij de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding heeft geleid tot het niet meer willen afnemen van producten door grote afnemers. Voorts wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 5.	Nee
70d	42, 105	<i>Zienswijze</i> Indiener wijst op de gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden die sterk worden beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder de verbinding onmogelijk is. Dit zal leiden tot een waardevermindering van de landbouwgronden. Hiervoor wordt volgens indiener geen vergoeding betaald.	
		<i>Antwoord</i> Het gebruik van drones wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding niet onmogelijk gemaakt. Verwezen kan worden naar het antwoord onder zienswijze 37b en het algemene deel onder het thema 'Interferentie'. Voorts kan worden opgemerkt dat op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek (M.A.M. Beerlage, EM-velden van hoogspanningslijnen - onderzoek naar effecten op koeien, paarden, schapen en varkens, DNV GL rapport 15-2529, 26 oktober 2015) er geen reden is om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen. Het houden van dieren onder de nieuwe hoogspanningsverbinding is dan ook zonder meer mogelijk. Overigens komt waardevermindering van landbouwgronden als gevolg van de nieuwe hoogspanningsverbinding in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
70e		<i>Zienswijze</i> Uit de aspecten genoemd onder 70a tot en met 70d volgt volgens indiener een lagere marktwaarde van de landbouwgronden. Deze waardevermindering zal eerst goed moeten worden onderzocht en er zal een vergoeding voor moeten worden betaald.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 250 meter van het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		rechtovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten die het directe gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding, waaronder waardevermindering, zullen door TenneT worden vergoed.	
70f		<i>Zienswijze</i> De vergoedingen voor een te plaatsen mast zijn gebaseerd op landbouwwaardes terwijl er toch degelijk (industrieel) gebouwd wordt. Het is volgens indiener dan ook niet meer dan logisch dat de vergoedingen gebaseerd zouden worden op de waarde van industriegrond.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over agrarische gronden van indiener. Het agrarisch gebruik van deze gronden blijft mogelijk. De schade bestaat uit schade vanwege beperkingen ten aanzien van het agrarische gebruik zoals dat is toegestaan op basis van het vigerende bestemmingsplan. Bij de schadebepaling en de vergoeding daarvan wordt derhalve uitgegaan van de agrarische waarde van de grond.	Nee
72a		<i>Zienswijze</i> Door de komst van deze masten worden de dorpen eromheen volgens indiener ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Indiener vreest dat de waarde van de huizen zullen dalen.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding gaat over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 360 meter van het hart van de verbinding. Voor de keuze van mensen om zich in een dorp te vestigen, wordt de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding in de omgeving van dat dorp in algemene zin niet van doorslaggevende betekenis geacht. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
72b	42, 105	<i>Zienswijze</i> Landbouwproducten kunnen door de komst van de verbinding niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar. Daarbij komen ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Hier is nooit onderzoek naar gedaan. Indiener noemt in dit verband de steeds strenger wordende eisen met betrekking tot de condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging voor de lokale economie. Indiener vraagt zich af of een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst mogelijk geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd. Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT volgens indiener geen vergoeding.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Daarnaast wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 5. Bij TenneT zijn overigens geen voorbeelden bekend waarbij de aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding heeft geleid tot het niet meer willen afnemen van producten door grote afnemers.	
73a		<i>Zienswijze</i> Er is volgens indiener geen duidelijkheid over de hoogte van de schadevergoedingen en de overige schadecomponenten voor indiener en de betreffende gebruikers van zijn gronden. Indiener denkt onder andere aan: vergoeding voor (extra) werkzaamheden op beide percelen, verweiden van het vee vanwege een werkstrook tijdens de bouwwerkzaamheden op een perceel van indiener en vergoeding voor de verplaatsing van de afrastering of een extra afrastering. Daarnaast noemt indiener een moeilijkere bereikbaarheid en de ontsluiting van de percelen, omrij schade door een werkstrook, opbrengstderiving en schade aan de drainage in verband met boringen en overige werkzaamheden. Ook dient als schadecomponent de waardedaling van percelen te worden meegenomen en de aantasting van het gebied.	
		<i>Antwoord</i> Indiener is eigenaar van (agrarische) gronden waarover de verbinding komt. Deze gronden zijn verpacht. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in vergoedingen welke toekomen aan de eigenaar en vergoedingen die toekomen aan de gebruiker. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Alle schades die het gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding, zoals omrij schade of schade aan de drainage, zullen in beginsel door TenneT worden vergoed.	Nee
73b		<i>Zienswijze</i> Indiener noemt als gebruiksbeperking voor zijn gronden het verbod voor materieel dat hoger is of kan dan vier meter.	
		<i>Antwoord</i> Voor deze nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) geldt dat zonder toestemming van TenneT in principe transporten en machines die hoger zijn dan 5,5 meter – en dus niet vier meter – de belaste strook niet mogen passeren en in specifieke gevallen kan dit zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt.	Nee
74a		<i>Zienswijze</i> Indiener vraagt zich af of de komst van de verbinding betekent dat alpaca's of mini-ezels alleen als hobby gehouden kunnen worden, omdat ze niet meer doorverkocht kunnen worden. In dat geval wordt het volgens indiener een dure hobby en beperkt het hem in de mogelijkheden.	
		<i>Antwoord</i> Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek (M.A.M. Beerlage, EM-velden van hoogspanningslijnen - onderzoek naar effecten op koeien, paarden, schapen en varkens, DNV GL rapport 15-2529, 26 oktober 2015) is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		dieren als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen. Daarmee is er naar de mening van de ministers geen beperking in de mogelijkheden van indieners ten aanzien van het houden van alpaca's of mini-ezels.	
74b		<i>Zienswijze</i> RIVM-rapporten ten aanzien van drupschade waarnaar tijdens de beantwoording van vragen door TenneT werd verwezen zijn bij het RIVM onbekend.	
		<i>Antwoord</i> Een (mogelijke) verwijzing vanuit TenneT naar RIVM-rapporten op het punt van drupschade is niet correct. Wel kan verwezen worden naar het algemene deel waarin is aangegeven dat TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding vergoedt. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
74c		<i>Zienswijze</i> Indieners wonen naar eigen zeggen op circa 100 meter van het huidige tracé. Met de komst van de nieuwe verbinding krijgen indieners nog meer draden in het zicht. Bij harde wind of mistig weer knetteren de draden. Dit wordt met de extra verbinding nog meer. Dit beïnvloedt het woongenot. De woning wordt hierdoor onverkoopbaar in de toekomst, waardoor de waarde van de woning nagenoeg nihil wordt.	
		<i>Antwoord</i> De grens van het perceel van indiener is gelegen op circa 280 meter vanaf het hart van de nieuwe verbinding. De grens van het perceel tot het hart van de bestaande verbinding is circa 190 meter. Bij cumulatie van geluid van beide verbindingen is het geluidsniveau zodanig laag dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar akoestisch klimaat (verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 74 bij het onderdeel 'Geluid'). Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien onroerend goed in waarde zou dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding indien aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan. Uitzicht en geluid zijn componenten die bij een planschadevergoeding een rol zouden kunnen spelen.	Nee
74d		<i>Zienswijze</i> Met de komst van het inpassingsplan is uitbreiding volgens indieners niet meer mogelijk, ondanks dat dit op basis van het vigerende bestemmingsplan nog mogelijk is. Het aanvragen van een omgevingsvergunning is niet langer mogelijk. Dit is een belemmerende factor voor zowel de indieners als eventuele nieuwe bewoners. Hierdoor zal de verkoop van de woning ook lastiger zijn.	
		<i>Antwoord</i> De grens van het perceel van indiener is gelegen op circa 280 meter van het hart van de verbinding. De nieuwe verbinding heeft – naar in redelijkheid moet worden aangenomen – geen consequenties voor eventuele (planologische) uitbreidingsmogelijkheden van het perceel van indiener.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

87a	88, 100	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Volgens indieners is het onduidelijk in hoeverre een grondeigenaar/ gebruiker aansprakelijk is voor eventuele schade aan masten als gevolg van agrarische werkzaamheden. Indieners vragen zich af of een grondeigenaar hierdoor genoodzaakt is een verhoging van de aansprakelijkheidsverzekering te realiseren.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De grens van het (agrarisch) bouwperceel van indieners is gelegen op circa 200 meter tot het hart van de nieuwe verbinding. Indieners krijgen de nieuwe verbinding, waaronder een nieuwe hoogspanningsmast, op hun agrarische gronden. In een met TenneT af te sluiten zakelijk rechtstrookovereenkomst wordt bepaald dat voor schade aan de werken van TenneT ontstaan ten gevolge van werkzaamheden die door of in opdracht van de grondeigenaar of gebruiker zijn verricht, de grondeigenaar of gebruiker aansprakelijk is ten opzichte van TenneT, behoudens indien de werkzaamheden zorgvuldig zijn uitgevoerd en voor zover vereist met schriftelijke toestemming van TenneT. Een grondeigenaar hoeft een (gangbare) aansprakelijkheidsverzekering in beginsel niet te verhogen.</p>	Nee
87b	88, 100	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Volgens indieners is er geen duidelijkheid over veiligheidsvoorschriften en belemmeringen op werkzaamheden onder de masten en de daaraan gekoppelde schadevergoedingen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Ook zullen afspraken ten aanzien van veiligheid en belemmeringen voor werkzaamheden worden vastgelegd in de zakelijk rechtsovereenkomst. De ministers verwijzen in verband met het veilig werken in of in de nabijheid van hoogspanningsverbindingen nog op de brochure 'Uw veiligheid en de ongestoorde werking van een bovengrondse hoogspanningsverbinding', te vinden op http://www.tennet.eu/fileadmin/user_upload/Company/Safety/Documents/TEN_Veiligheid_bovengronds_NL_MEI2015_3.pdf. In deze brochure wordt inzicht gegeven in de (voorzorgs)maatregelen die men moet treffen en wordt men geïnformeerd over de risico's en te treffen maatregelen.</p>	Nee
87c	88, 100	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De gebruiksmogelijkheden van de gronden worden volgens indieners beperkt omdat het houden van dieren onder de verbinding onmogelijk is.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Op basis van de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek (M.A.M. Beerlage, EM-velden van hoogspanningslijnen - onderzoek naar effecten op koeien, paarden, schapen en varkens, DNV GL rapport 15-2529, 26 oktober 2015) is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen. Het houden van dieren onder de nieuwe hoogspanningsverbinding is dan ook zonder meer mogelijk.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

87d	88, 100	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De vrije werkruimte onder de verbinding zou volgens indieners vier meter bedragen. Bij laden en lossen van transportmateriaal is een hogere werkruimte nodig. Voor het lossen van een kiepwagen is al snel negen meter nodig. Dat geldt ook voor het uitklappen van een spuitmachine. Bij een bestemmingswijziging van akkerbouw naar andere gewassen (fruitteelt met hagelnetten, kassen etc.) is volgens indieners deze werkruimte ook niet toereikend.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Voor deze nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) geldt dat zonder toestemming van TenneT in principe transporten en machines die hoger zijn dan 5,5 meter – en geen vier meter – de zakelijk rechtstrook niet mogen passeren en in specifieke gevallen kan dit nog verhoogd worden indien de veiligheid van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt. Ook het aanbrengen van hagelnetten in de toekomst is in beginsel onder bepaalde voorwaarden mogelijk. Bij een wijziging van de bestemming dient in het kader van het nieuwe bestemmingsplan bekeken te worden wat onder de hoogspanningsverbinding mogelijk is.</p>	Nee
87e	88, 100	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Volgens indieners is het onduidelijk wat de effecten van de nieuwe verbinding zijn op de bedrijfsontwikkeling. Bij de aanwijzing van het bouwblok in de jaren 60/70 is geen rekening gehouden met de belemmeringen van de oude 150 kV-verbinding. Ook in het geval van de nieuwe 380 kV-verbinding is dit volgens indieners onduidelijk.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De grens van het (agraris) bouwperceel van indieners is gelegen op circa 200 meter tot het hart van de nieuwe verbinding. De nieuwe verbinding legt geen beperkingen op aan de bedrijfsontwikkeling zoals die mogelijk is op het (agraris) bouwperceel op basis van het vigerende bestemmingsplan.</p>	Nee
89a		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er ligt volgens indieners een gerechtelijke uitspraak waarbij sprake is van een waardevermindering van onroerende goederen van 22,8%, alleen al omdat er een plan ligt. In het geval van indieners is er gerechtelijk nogmaals waardevermindering toegepast vanwege het feit dat er op geringe afstand twee hoogspanningsverbindingen komen te staan met de gebouwen van de indieners er tussen. Ook zal de waarde van de grond dalen. Er is op dit moment nog niks duidelijk over eventuele schadevergoedingen. Partijen dienen van alle financiële, technische, bouwkundige en andere consequenties op de hoogte te zijn voordat een besluit genomen wordt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt met één hoogspanningsmast over de agrarische gronden van indieners. De grens van het (agraris) bouwblok is gelegen op circa 95 meter tot het hart van de nieuwe verbinding. De bestaande verbinding gaat niet over de gronden van indieners en ligt vanuit het hart gemeten op circa 115 meter tot de grens van het (agraris) bouwblok van indieners. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>rechtovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten die het gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding zullen door TenneT worden vergoed.</p> <p>De ministers gaan ervan uit dat indieners refereren aan de uitspraak van het Hof Den Haag van 24 juni 2011 (ECLI:NL:GHSGR:2011:BR1171). Die uitspraak gaat over een aanslag die is opgelegd in het kader van de Wet waardering onroerende zaken. Zoals aangegeven, geldt als uitgangspunt dat indiener in het kader van de nieuwe hoogspanningsverbinding volledig wordt schadeloos gesteld, de eventuele waardevermindering daarin meegenomen. Dit zal middels maatwerk worden vastgesteld. In zoverre komt aan de door indieners aangehaalde gerechtelijke uitspraak geen betekenis toe.</p>	
89b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Landbouwproducten kunnen niet meer gecertificeerd worden en worden aanzienlijk minder waard. Voor toekomstige schade als gevolg van de verminderde gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden geeft TenneT geen vergoeding.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Een hoogspanningsverbinding heeft voor zover bij de ministers en bij TenneT bekend geen invloed op de certificering van landbouwproducten. Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 5. Indien in de toekomst schade wordt veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding door TenneT in aanmerking.</p>	Nee
89c		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Er zou gedegen onderzocht moeten worden dat de betrokkenen/indieners op de hoogte zijn van vergoedingen. Gemeentes hebben leges en het meerdere al ontvangen en aanvaard, terwijl indieners nog niet op de hoogte zijn van de financiële gevolgen van de waardevermindering van het onroerend goed.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>TenneT heeft de wettelijk verschuldigde leges in het kader van de benodigde vergunningen aan de betrokken gemeentes betaald. Voorts wordt verwezen naar het algemene deel waarin het schadebeleid van TenneT wordt uitgelegd en naar het antwoord op zienswijze 89a. Op dit moment is TenneT bezig met gesprekken met onder meer de grondeigenaren in het kader van het afsluiten van een zakelijk rechtsovereenkomst.</p>	Nee
90		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De gezinswoning van indiener die dient als pensioen dreigt onverkoopt te worden. Er mag ter plaatse namelijk geen kinderopvang worden gerealiseerd.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De grens van het perceel van indiener is gelegen op circa 330 meter vanaf het hart van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Het perceel is gelegen buiten de magneetveldzone. De woning (met bijbehorende tuin) van indiener kan dan ook niet aangemerkt worden als een gevoelige bestemming als bedoeld in het beleidsadvies. De nieuwe verbinding staat aan de komst van een kinderopvang op het perceel van indiener, voor zover dit binnen het vigerende bestemmingsplan wordt toegestaan, overigens</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		niet in de weg. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding en aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	
93a	95, 96, 97, 98, 123	<i>Zienswijze</i> Uit de ontwerpplannen blijkt volgens indieners niet hoe groot de afstand zal zijn tussen de beoogde hoogspanningslijnen en het maaiveld. Deze afstand is echter van groot belang om zekerheid te verkrijgen over het al dan niet beperkte gebruik van landbouwmachines onder de hoogspanningslijnen en daaromheen. De ontwerpplannen bieden geen duidelijkheid over de vraag of er beperkingen gelden voor het gebruik van landbouwmachines direct onder of nabij de hoogspanningslijnen. De motivatie hiervan is volgens indieners daarom essentieel.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt over de (agrarische) gronden van indiener van zienswijze 93 en van de indieners van de zienswijzen met de nummers zoals aangegeven in de tweede kolom. De nieuwe verbinding komt bij indieners van de zienswijzen 96 en 98 bovendien over het agrarische bouwperceel. In de omgevingsvergunning voor de hoogspanningsmasten zijn lengteprofielen opgenomen waaruit de afstand tussen de draden (geleiders) en het maaiveld blijkt. Daarnaast worden in het kader van de zakelijk rechtsovereenkomst afspraken gemaakt over de (agrarische) mogelijkheden onder de draden. Daarbij geldt in principe voor de nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) dat zonder toestemming van TenneT transporten en werktuigen die kleiner dan of gelijk zijn aan 5,5 meter de zakelijk rechtstrook mogen passeren en in specifieke gevallen kan dit zelfs nog in overleg met TenneT verhoogd worden indien de veiligheid van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt. Voor zover de zienswijze ziet op het gebruik van openbare wegen binnen het gebied wordt opgemerkt dat daaraan geen beperkingen worden opgelegd anders dan die normaliter ook gelden op grond van de van toepassing zijnde verkeerswetgeving.	Nee
93b		<i>Zienswijze</i> Indieners vrezen dat het gebruik van bepaalde landbouwmachines in de toekomst door de hoogspanningsverbinding wordt belemmerd, dan wel onmogelijk wordt gemaakt. Het is namelijk zeer wel mogelijk dat het gebruik van bepaalde (grote en/of hoge) landbouwmachines wordt uitgesloten vanwege mogelijke veiligheidsrisico's. In de ontwerpplannen wordt echter niet ingegaan op mogelijke beperkingen voor bepaalde landbouwmachines. Indieners verzoeken om alsnog duidelijkheid te verschaffen over de (on)mogelijkheden om landbouwmachines te gebruiken direct naast de hoogspanningsmasten en direct onder de hoogspanningslijnen.	
		<i>Antwoord</i> Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 93a.	Nee
93c	95, 96, 97, 98, 123	<i>Zienswijze</i> Indieners vrezen drupschade aan de gewassen als gevolg van de realisatie van de beoogde 380 kV-verbinding. Niet valt uit te sluiten dat stoffen, waaronder de in de hoogspanningslijnen gebruikte vetten, van de hoogspanningslijnen af druppen. Dit druppen kan belangrijke schade aan de gewassen onder de lijnen veroorzaken, waaronder kanker, schimmels en andere ziekten, waardoor schade wordt geleden als	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		gevolg van de realisatie van de verbinding. Dit risico neemt verder toe, aangezien de beoogde hoogspanningsverbinding het tweede tracé zou zijn. Daarbij komt dat er steeds strengere certificeringseisen gelden, waaraan voldaan dient te worden voor de verkoop van fruit. Hiermee kan niet uitgesloten worden dat het mogelijke druppen van stoffen van de hoogspanningslijnen negatieve effecten heeft (of kan hebben) op de certificering, waardoor de verkoop van de oogst in de toekomst kan worden bemoeilijkt.	
		<i>Antwoord</i> Zoals in het algemene deel en het antwoord op zienswijze 5 al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drup-/schimmelschade die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Ook kan verwezen worden naar het antwoord op zienswijze 30b.	Nee
94a		<i>Zienswijze</i> Indiener maakt in de melkveestallen gebruik van een melkrobot, waarmee het rundvee geautomatiseerd wordt gemolken. De melkrobot werkt (onder meer) met behulp van sensoren. De melkveestal is op korte afstand gelegen van de te realiseren hoogspanningsverbinding. Men vreest dat magnetische en/of elektrische straling van de verbinding negatieve effecten heeft op de werking van de melkrobot, waardoor schade wordt geleden. Indiener verzoekt om te motiveren in hoeverre de straling die afkomstig is van de hoogspanningsverbinding van (negatieve) invloed kan zijn op de werking van de melkrobot.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok, waarop de stallen staan, is gelegen op circa 145 meter tot het hart van de nieuwe verbinding. De bestaande hoogspanningsverbinding is, vanaf het hart gemeten, gelegen op circa 55 meter tot de grens van het agrarisch bouwblok. Gelet op de afstand van de stallen tot de nieuwe verbinding, wordt verwacht dat de nieuwe hoogspanningsverbinding geen enkele invloed zal hebben op (het functioneren van) de melkrobot. Zoals is aangegeven in het algemene deel en het antwoord op zienswijze 1 onder 'Interferentie', zal er voorts bij een elektronisch apparaat, zoals een melkrobot, dat aan de gestelde normen en eisen voldoet, in beginsel geen sprake zijn van interferentie met de nieuwe verbinding (verwezen kan ook worden naar het antwoord op zienswijze 37b hierboven). Met betrekking tot de melkrobot geldt dat op kosten van TenneT passende maatregelen worden getroffen wanneer onverhoopt mocht blijken dat de betreffende apparatuur desondanks negatief zou worden beïnvloed door de nieuwe hoogspanningsverbinding. Indien een storing onverwacht toch niet door maatregelen kan worden verholpen, wordt overgegaan tot vergoeding van de geleden schade.	Nee
94b		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest dat de beoogde ontwikkeling van de hoogspanningsverbinding zorgt voor een belangrijke daling van de waarde van zijn grond. Het ligt in de lijn der verwachting dat de waarde zal dalen door de belangrijke aantasting van het landschap en de beperkingen van de agrarische bedrijfsmogelijkheden.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok, is gelegen op circa 145 meter tot het hart van de nieuwe verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten die het directe gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding, waaronder waardevermindering van gronden, zullen door TenneT worden vergoed.</p>	Nee
96		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener is nog niet benaderd door TenneT voor een zakelijk rechtsovereenkomst en heeft tot op heden nog geen zekerheid over de toekomst van zijn woning. Eveneens is onduidelijk welke mogelijkheden indiener heeft om de woning te verplaatsen naar een alternatieve locatie op het perceel. Dit klemt omdat de ontwerpplannen ter inzage liggen terwijl de toekomst van de woning onzeker is. Indiener verzoekt in hoeverre verplaatsing van het huidige bouwvlak mogelijk is en wat het standpunt van het bevoegd gezag is omtrent verplaatsing. In het inpassingsplan ontbreekt een dergelijke motivering.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het perceel van indiener aan de Nieuwlandse Binnendijk 11 te Oostdijk wordt aangemerkt als een gevoelige bestemming. De nieuwe verbinding komt bovendien over het agrarische bouwperceel en de agrarische gronden. De ministers zijn van oordeel dat deze gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 33-34 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Zoals in het algemene deel is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone, en; - volledige vergoeding van de eventuele schade. <p>De ministers hebben begrepen dat er inmiddels contact is geweest tussen indiener en TenneT. Op dit moment worden in het licht van het schadebeleid van TenneT de mogelijkheden om de bedrijfswoning te verplaatsen, verkend. Een eventuele verplaatsing, die vanuit de komst van de nieuwe verbinding op basis van het beleidsadvies niet noodzakelijk is, zal via een wijziging van het (gemeentelijke) bestemmingsplan geregeld moeten worden.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

97		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De nieuwe verbinding zorgt er volgens indiener voor dat tijdens de aanleg circa één hectare van het perceel in gebruik genomen wordt als werkterrein. Het bruikbare oppervlak van het perceel wordt daarmee fors verkleind. Het overgebleven perceel is maar beperkt bruikbaar voor fruitteelt.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 200 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten, zoals het tijdelijk wegvallen van een deel van het perceel ten behoeve van een werkterrein, die het gevolg zijn van de aanleg van de nieuwe verbinding zullen door TenneT worden vergoed.</p>	Nee
98		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De woning en bedrijfsgronden van indiener zijn gelegen onder de verbinding. Indien overeenstemming wordt bereikt over de uitkoop, heeft indiener het voornemen om een nieuwe woning te realiseren ten zuiden van de hoogspanningsverbinding en buiten de magneetveldzone. Echter, op dit moment is nog niet duidelijk of een dergelijke verplaatsing tot de mogelijkheden behoort. Indiener verzoekt in hoeverre verplaatsing van het huidige bouwvlak mogelijk is en wat het standpunt van het bevoegd gezag is omtrent verplaatsing. In het inpassingsplan ontbreekt een dergelijke motivering.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het perceel van indiener aan de Oudekamerseweg 16 te Heinkenszand wordt aangemerkt als een gevoelige bestemming. De nieuwe verbinding komt bovendien over het agrarische bouwperceel en de agrarische gronden van indiener. De ministers zijn van oordeel dat aan het beleidsadvies is voldaan door een zorgvuldige tracékeuze waarbij zoveel als redelijkerwijs mogelijk is getracht te voorkomen dat nieuwe gevoelige bestemmingen aan een magnetische veldsterkte boven 0,4 microtesla zullen worden blootgesteld. Het perceel van indiener kon daarbij niet worden ontweken. De ministers zijn van oordeel dat deze gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 11-12 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). De exploitatie van het bedrijf blijft na de realisatie van de verbinding, weliswaar met hoogtebeperkingen, mogelijk. Zoals in het algemene deel is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone, en; - volledige vergoeding van de eventuele schade. 	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		Op dit moment worden in het licht van het schadebeleid van TenneT de mogelijkheden om de bedrijfswoning te verplaatsen, verkend. Een eventuele verplaatsing, die vanuit de komst van de nieuwe verbinding op basis van het beleidsadvies niet noodzakelijk is, zal via een wijziging van het (gemeentelijke) bestemmingsplan geregeld moeten worden.	
101 a		<i>Zienswijze</i> Indiener wil er zeker van zijn dat het mogelijk is om hagelnetten boven de boomgaard te realiseren.	
		<i>Antwoord</i> De verbinding komt over agrarische gronden van indiener. Het aanbrengen van hagelnetten om de gewassen te beschermen, is nog steeds mogelijk maar er dient wel rekening gehouden te worden met de in de NEN 50341 opgenomen afstandsnormen. Indien indiener in de toekomst hagelnetten wil aanbrengen, zal hij daartoe afspraken moeten maken met TenneT. In dit geval is, gelet op de hoogte van de (nieuwe) hoogspanningsdraden, het aanbrengen van hagelnetten in de toekomst onder bepaalde voorwaarden mogelijk. Zo zullen bepaalde materialen niet toegepast kunnen worden en dienen hagelnetten hoger dan vier meter geaard te worden. Daarnaast dienen hagelnetten binnen een straal van 50 meter vanaf een hoogspanningsmast geen elektrisch geleidende palen (dus geen staal) te bevatten. Zoals in het algemene deel is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die indiener lijdt als gevolg van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien aanwezige hagelnetten gedurende de bouwfase van de nieuwe verbinding verwijderd moeten worden en er ontstaat schade als gevolg van hagel die door netten voorkomen zou zijn geweest, dan komt deze schade voor vergoeding door TenneT in aanmerking.	Nee
101 b		<i>Zienswijze</i> Indiener vraagt zich af of het mogelijk is om de windsingels te kunnen blijven onderhouden met machines.	
		<i>Antwoord</i> Windsingels en het machinale onderhoud daarvan zijn onder een hoogspanningsverbinding toegestaan mits er rekening wordt gehouden met de in de NEN 50341 opgenomen afstandsnormen. TenneT verwacht dat het onderhoud van de windsingels met machines ook na aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding mogelijk zal blijven, in ieder geval kan er gewerkt worden tot een hoogte van 5,5 meter.	Nee
101 c		<i>Zienswijze</i> Indiener wil er zeker van zijn dat in het geval van problemen met certificering vanwege de hoogspanningsverbinding, deze problemen door TenneT worden opgelost.	
		<i>Antwoord</i> Een hoogspanningsverbinding heeft voor zover bij de ministers en bij TenneT bekend geen invloed op de certificering van landbouwproducten. Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 5. Indien in de toekomst desondanks schade wordt veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding door TenneT in aanmerking.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

102		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft (met een plaatje) aan dat op een deel van het perceel de verbouw van gewas onmogelijk wordt en dat ter hoogte van de posities van de nieuwe masten vaak gekeerd en gestoken moet worden door landbouwmachines.	
		<i>Antwoord</i> De verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. Indien een deel van de grond niet meer bewerkt kan worden en de bewerking van de resterende grond omslachtiger en tijdrovender is als gevolg de nieuwe verbinding, dan komt deze schade voor vergoeding in aanmerking. Voor standaard situaties zijn hierover afspraken gemaakt met LTO Nederland. Mocht de standaardvergoeding niet toereikend zijn dan wordt een maatwerk-vergoeding vastgesteld.	Nee
103 a		<i>Zienswijze</i> Indiener is bang voor een gigantische waardedaling van het huis, bedrijfsgebouwen, landbouwgrond en GPS-apparatuur.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden die indiener momenteel in gebruik heeft. De grens van het woonperceel, dat eigendom is van indiener, is gelegen op circa 130 meter tot het hart van de verbinding. TenneT zal ten aanzien van het gebruik van de grond een aanbod doen om een gebruiksovereenkomst met indiener te sluiten. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding indien aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.	Nee
103 b		<i>Zienswijze</i> Indiener wijst op de ergernissen en problemen voor hem en de generaties in de toekomst die de nieuwe wintrackmasten zullen veroorzaken.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding is zo zorgvuldig mogelijk getraceerd, rekening houdend met alle belangen die spelen. Dit betekent echter niet dat deze nieuwe verbinding niet ook tot schade voor betrokkenen zou kunnen leiden. Om dit te compenseren, wordt tegemoetgekomen in de vorm van een schadevergoeding zoals is aangegeven in het schadebeleid van TenneT. Verwezen wordt naar het algemene deel.	Nee
104		<i>Zienswijze</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding leidt volgens indiener tot waardevermindering van het huis en planschade. Indiener geeft aan dat hij een verzoek om planschadevergoeding in zal dienen.	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De grens van het perceel van indiener is gelegen op circa 260 meter vanaf het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien landbouwgrond en onroerend goed in waarde zouden dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding indien aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan.</p>	Nee
106		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener exploiteert een intensief fruitteeltbedrijf. Op het desbetreffende perceel zijn twee mastlocaties gesitueerd. Daarnaast bevindt zich aan de andere zijde van het perceel nog een bestaande verbinding met mastlocaties die in de toekomst wordt gesloopt. De gevolgen voor de bedrijfsvoering zijn niet te overzien. Het veilig werken wordt onmogelijk gemaakt, dan wel ernstig beperkt. Ook zal er een alternatieve ontsluiting gerealiseerd dienen te worden, waarbij de voorkeur van indiener uitgaat naar een ontsluiting via de 's-Gravenpolderse Oudedijk. Het verzoek van indiener is dan ook om voorafgaand duidelijkheid te geven over de gevolgen van de exploitatie van dit perceel en de toegang naar dit perceel. Tevens dient er duidelijkheid te zijn over het afbreken van de bestaande hoogspanningsverbinding met mastlocatie.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De bestaande verbinding, die over de gronden van indiener loopt, zal worden gecombineerd met de nieuwe verbinding en zal na de realisatie van de nieuwe verbinding worden gesloopt. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten, zoals een eventueel noodzakelijke alternatieve ontsluiting, die worden veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding zullen door TenneT worden vergoed.</p>	Nee
107		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De percelen landbouwgrond van indiener zijn in gebruik voor akkerbouwdoeleinden. De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering door de komst van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn op dit moment niet te overzien. Indiener verzoekt om vooraf duidelijkheid over de gevolgen van de exploitatie van het bedrijf te geven of te kiezen voor een alternatief tracé. Indiener benoemt dat aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor hem persoonlijk en voor de exploitatie van zijn bedrijf van toepassing zijn, waaronder de ontsluiting van de percelen en de bewerking van het overblijvende.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten, zoals een eventueel</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		noodzakelijke alternatieve ontsluiting of een omslachtigere bewerking van de overblijvende grond, die worden veroorzaakt door de nieuwe hoogspanningsverbinding zullen door TenneT worden vergoed.	
109		<i>Zienswijze</i> Indiener stelt dat hij planschade heeft als gevolg van de verbinding. Die planschade heeft volgens hem betrekking op het woonhuis, de garage en tuin. Daarnaast noemt hij in dat verband het bouwblok op de kavels 187 en 188 en het gebruik van het erf op de kavels 187 en 188 gezamenlijk.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 100 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. In het geval een zakelijk rechtsovereenkomst wordt gesloten, zal er van een aanvullende planschade in beginsel geen sprake zijn.	Nee
110 a		<i>Zienswijze</i> De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering op het perceel van het akkerbouwbedrijf van indiener zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de gesitueerde mastlocatie op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op dit perceel, tijdens de bouw en in de toekomst, wordt volgens indiener onmogelijk gemaakt dan wel ernstig belemmerd. Indiener wijst als gebruiksbeperking op de bewerking van het overblijvende en het verbod voor materieel dat hoger is/kan dan vier meter.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 180 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. In deze zakelijk rechtsovereenkomst zullen afspraken gemaakt worden welke werkzaamheden (veilig) gedurende de bouw en de instandhouding van de nieuwe verbinding plaats kunnen vinden. Daarnaast geldt voor deze nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) dat zonder toestemming van TenneT in principe transporten en werktuigen die hoger zijn dan 5,5 meter – en geen vier meter – de belaste strook niet mogen passeren en in specifieke gevallen kan deze doorrijhoogte zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van personen en de goede werking van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komen. Verwezen kan ook worden op het antwoord op zienswijze 87b.	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

110 b		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener vreest voor waardedaling van zijn percelen en het nabij gelegen akkerbouwbedrijf met bijbehorende woning en bedrijfswoning. Hij vraagt aandacht voor de volgende aspecten: schades aan gebouwen en woning als gevolg van de aanvoerroutes voor zwaar bouwverkeer, schades aan gewassen (druipschade bij regen/eventuele breuk van kabel(s)/sneeuwval) en alle overige schade.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 180 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten, waaronder waardedaling van de gronden en gebouwen, die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding, komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. Schade die wordt veroorzaakt bij de aanleg van de nieuwe verbinding zal worden vergoed. Voorts vergoedt TenneT alle schade die indiener lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Druipschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade, die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
111		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indieners verliezen als direct betrokkenen een plek wat voor hen hun eigen paradijsje is.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het perceel van indieners aan de Roelshoeksweg 8 te Krabbendijke is aangemerkt als een gevoelige bestemming. De ministers zijn van oordeel dat deze gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 41-45 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Zoals in het algemene deel is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling).</p> <p>Het staat de indiener natuurlijk vrij in de huidige woning te blijven wonen. In het geval dat niet op het aanbod tot uitkoop zal worden ingegaan, zal TenneT de waardevermindering vergoeden.</p>	Nee
118		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de gesitueerde mastlocatie volgens indiener op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op het fruitteeltbedrijf wordt volgens indiener onmogelijk gemaakt dan wel ernstig belemmerd. Indiener noemt als gebruiksbependingen laad- en losplaatsen op de percelen, ontsluiting, bewerking van het overblijvende, verbod voor materieel dat hoger is/kan dan</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		vier meter, beregenen onder de lijnen, invloeden op GPS-besturing, storingen computers, controle van de fruitbomen met drones, gevolgen voor het fruit (bij eventuele breuk van kabel(s)/ sneeuwval/regen), waardedaling van de percelen en alle overige schadecomponenten.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. De grens van het (agrarisch) bouwblok is gelegen op circa 300 meter tot het hart van de verbinding. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. Alle schadecomponenten, waaronder waardedaling van de percelen van indiener, die worden veroorzaakt door de aanleg en instandhouding van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Deze componenten zal TenneT in overleg met indiener in beeld brengen. Binnen de zakelijk rechtstrook van de nieuwe verbinding is in ieder geval een vrije werkhoogte van 5,5 meter – en geen vier meter – beschikbaar voor het laden en lossen onder de verbinding. Voorts wordt opgemerkt dat storingen met computers en GPS niet worden verwacht maar mocht dit onverhoopt het geval zijn, dit doorgaans met maatregelen opgelost kan worden dan wel de hieruit voortvloeiende schade vergoed zal worden. Daarnaast wordt opgemerkt dat de nieuwe hoogspanningsverbinding het werken met drones niet onmogelijk maakt. Voorts wordt opgemerkt dat indiener de ontsluiting tot zijn gronden behoudt. Berekening van de gronden blijft in beginsel eveneens mogelijk. Extra kosten die in het kader van berekening gemaakt moeten worden vanwege de nieuwe verbinding, komen voor vergoeding in aanmerking.</p>	Nee
119		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indiener geeft aan dat zijn woning op staal is gefundeerd. Een punt van bezorgdheid voor de uitvoeringsfase betreft daarbij trillingen van het heiwerk en aan- afvoer van zwaar verkeer wat kan leiden tot verzakkingen, scheurvorming en schending van de privacy.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De grens van het perceel met de woning van indiener tot het hart van de verbinding is gelegen op circa 110 meter. De locatie waar de dichtstbijzijnde hoogspanningsmast wordt geplaatst, is gelegen op circa 200 meter vanaf de grens van het perceel van indiener. Uitgangspunt is dat bij de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding zoveel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van werkmethoden en materieel waarbij zo weinig hinder en overlast als redelijkerwijs mogelijk is, waaronder privacyaspecten, wordt veroorzaakt. Blijvende schade moet dan in beginsel ook worden voorkomen. Zo geldt met betrekking tot schade door trillingen de SBR-Richtlijn 'Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen'. De uitvoerend aannemer (in opdracht van TenneT) dient zich waar nodig aan deze richtlijn te houden ter voorkoming van schade aan gebouwen. Afhankelijk van het risicoprofiel van de betreffende bebouwing en objecten van de omwonenden wordt een nul-opname gedaan en wordt zo nodig een plan opgesteld hoe mogelijke verzakkingen/scheurvorming schade wordt</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		<p>gemonitord. In voorkomende gevallen zal door de aannemer een monitoringsdossier worden opgesteld. Mogelijke onderwerpen in dat dossier zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nulmeting; - deformatiemetingen en herhalingsmetingen; - een overzichtstabel voor de meetpunten; - de wijze waarop de monitoring is uitgevoerd. <p>Op basis van de gegevens uit het monitoringsdossier wordt de eventuele schade ten gevolge van de werkzaamheden bepaald. De schade wordt door TenneT vergoed. De omvang van de schade wordt bepaald aan de hand van een deskundigenbegroting van de benodigde kosten om het beschadigde object weer terug te brengen in een gelijkwaardige staat als voor de uitvoeringswerkzaamheden.</p>	
123		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Op het perceel van indiener komen twee portalen om de 150 kV-verbinding ondergronds te kunnen realiseren. Volgens indiener is onduidelijk wat de gevolgen van de realisatie van deze portalen zijn voor zijn bedrijfsvoering. Daar komt bij dat het onduidelijk is of een dergelijke kruising wel mag worden gerealiseerd en wat de veiligheidsvoorschriften hiervoor zijn. Indiener verzoekt om te motiveren of de bouwwerken belemmeringen opleveren voor de agrarische gebruiksmogelijkheden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe hoogspanningsverbinding komt met twee hoogspanningsmasten, twee opstijgpunten en een ondergrondse 150 kV-verbinding op het perceel van indiener. Ter hoogte van het perceel van indiener kruist de nieuwe verbinding een bestaande 150 kV-verbinding. Ten behoeve van deze kruising worden de bestaande 150 kV-masten vervangen door een kabel (dat wordt de ondergrondse verbinding). Daarvoor komen er twee omheinde opstijgpunten op de gronden van indiener. Het (overblijvende gedeelte van het) perceel van indiener blijft geschikt voor agrarisch gebruik. De nieuwe hoogspanningsverbinding, inclusief de kruising van de hoogspanningsverbindingen, zal worden gerealiseerd conform strenge vigerende veiligheidsstandaarden, zoals bijvoorbeeld zijn opgenomen in de NEN 50341 en in de VELIN Richtlijnen. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit leidt tot een volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten die het directe gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding (beperking gebruiksmogelijkheden vanwege onder andere de masten en opstijgpunten) zullen door TenneT worden vergoed. Voor de masten en opstijgpunten zal een jaarlijkse inkomensschade worden vergoed samenhangend met de verminderde opbrengst van de grond.</p>	Nee
124	128	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indieners geven aan dat zij in de aanlegfase hinder zullen ondervinden en mogelijk zullen de woningen schade oplopen door bouwwerkzaamheden. Door de aanwezigheid van het schakelstation is er een zeer aanzienlijke waardevermindering van de woning en een verminderd woongenot door de industrialisering</p>	

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		van het landschap en geluidsoverlast. Wanneer op enigerlei schade wordt veroorzaakt, wordt door indieners verzocht dat nu al kenbaar te maken en vast te leggen dat indieners tijdig en correct worden gecompenseerd.	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De grenzen van de percelen van indieners zijn gelegen op enkele honderden meters tot de locatie waar de nieuwe hoogspanningsverbinding aansluit op het hoogspanningsstation Rilland. Uitgangspunt is dat bij de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding zoveel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van werkmethoden en materieel waarbij zo weinig hinder en overlast als redelijkerwijs mogelijk is, wordt veroorzaakt. Blijvende schade moet dan in beginsel ook worden voorkomen. Zo geldt met betrekking tot schade door trillingen de SBR-Richtlijn 'Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen'. De uitvoerend aannemer (in opdracht van TenneT) dient zich waar nodig aan deze richtlijn te houden ter voorkoming van schade aan gebouwen. Afhankelijk van het risicoprofiel van de betreffende bebouwing en objecten van de omwonenden wordt een nul-opname gedaan en wordt zo nodig een plan opgesteld hoe mogelijke verzakkingen/schade wordt gemonitord. In voorkomende gevallen zal door de aannemer een monitoringsdossier worden opgesteld. Mogelijke onderwerpen in dat dossier zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nulmeting; - deformatiemetingen en herhalingsmetingen; - een overzichtstabel voor de meetpunten; - de wijze waarop de monitoring is uitgevoerd. <p>Op basis van de gegevens uit het monitoringsdossier wordt de eventuele schade ten gevolge van de werkzaamheden bepaald. De schade wordt door TenneT vergoed. De omvang van de schade wordt bepaald aan de hand van een deskundigenbegroting van de benodigde kosten om het beschadigde object weer terug te brengen in een gelijkwaardige staat als voor de uitvoeringswerkzaamheden. Zoals in het algemene deel is opgenomen, bestaat daarnaast de mogelijkheid om een tegemoetkoming in planschade te krijgen indien onroerend goed in waarde zou dalen als gevolg van de hoogspanningsverbinding indien aan de voorwaarden voor planschade wordt voldaan. Uitzicht en geluid zijn componenten die bij een planschadevergoeding een rol zouden kunnen spelen.</p>	Nee
125	126	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden dienen volgens indieners door TenneT gedragen te worden, zowel voor de aanpassing van het bestaande als van het voorgenomen dan wel te amoveren tracé.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Indieners beheren (onder andere) verschillende buisleidingen. De maatregelen die nodig zijn in het kader van (de aanleg van) de nieuwe hoogspanningsverbinding en de te amoveren (verwijderen) verbinding komen voor rekening van TenneT. TenneT treedt hierover in overleg met de indieners.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

130		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Volgens indiener treedt met een nieuwe mast op zijn gronden veel vermogensschade op in verband met waardedaling van het overblijvende deel en alle schadecomponenten voor zowel nu als in de toekomst. De bewerking van het perceel wordt moeilijker en veroorzaakt meer kosten door te verrichten arbeid en machine-uren. Indiener wijst op het verbod op landbouwmachines hoger dan vier meter.</p>	Nee
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe verbinding komt over de agrarische gronden van indiener. Zoals in het algemene deel is aangegeven, is het schadebeleid van TenneT niet alleen van toepassing op gronden binnen de zakelijk rechtstrook maar ook op gronden buiten de zakelijk rechtstrook voor zover die een aaneengesloten complex vormen met de gronden daarbinnen. TenneT zal in het kader van het afsluiten van de zakelijk rechtsovereenkomst ten aanzien van de nieuwe verbinding een aanbod tot schadeloosstelling doen. Dit aanbod is gericht op volledige schadeloosstelling. De verschillende schadecomponenten, zoals waardevermindering en extra kosten vanwege een omslachtigere bewerking, die het gevolg zijn van de nieuwe hoogspanningsverbinding zullen door TenneT worden vergoed. Daarnaast geldt voor deze nieuwe hoogspanningsverbinding (ZW380 kV West) dat zonder toestemming van TenneT in principe transporten en werktuigen die hoger zijn dan 5,5 meter – en geen vier meter – de belaste strook niet mogen passeren en in specifieke gevallen kan deze doorrijhoogte zelfs nog verhoogd worden indien de veiligheid van personen en de goede werking van de hoogspanningsverbinding niet in het geding komt.</p>	Nee
131		<p><i>Zienswijze</i></p> <p>De nieuwe verbinding bevindt zich boven een portaal met matrixborden. Wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd, wordt dit gedaan met een mobiele kraan. De hoogte van de kraan is circa 15 meter. Indiener neemt aan dat voor de nieuwe hoogspanningsverbinding een veilige marge wordt gehanteerd, zodat de werkzaamheden zonder extra voorzieningen veilig kunnen worden uitgevoerd. Tevens is indiener geïnteresseerd in de beïnvloeding van de hoogspanningslijnen op haar apparatuur en de maatregelen die worden genomen om deze (eventuele) beïnvloeding weg te nemen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>De nieuwe hoogspanningsverbinding kruist de rijksweg N62 boven een portaal met matrixborden. De vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatwerken bepaalt dat 'voorafgaand aan de ingebruikname van de hoogspanningsverbinding het aanwezige portaal over de rijksweg N62, waar de hoogspanningsverbinding overheen loopt, in overeenstemming met en conform de wensen en eisen van indiener dient te worden verplaatst, de hieraan verbonden kosten zijn voor TenneT' (zie voorschrift 5.7 van de vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatwerken). Het uitgangspunt is dus om het portaal op kosten van TenneT te verplaatsen. Overigens lijkt de door indiener aangegeven benodigde ruimte van 15 meter voor werkzaamheden aan de apparatuur in het portaal met een mobiele kraan onder voorwaarden haalbaar te zijn. Indien de nieuwe hoogspanningsverbinding geen negatieve invloed heeft op de werking van het portaal met de matrixborden, hetgeen met een interferentie-onderzoek kan worden vastgesteld, dan zou het portaal op de huidige locatie onder voorwaarden gehandhaafd kunnen blijven (zie voorschrift 5.6 van de vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatwerken). TenneT treedt hierover in overleg met indiener.</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

133 a	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indieners hebben het voornemen om op hun gronden een extra woning te realiseren. Dit wordt definitief onmogelijk. Bij de vaststelling van het inpassingsplan wordt hierdoor een nog grotere schade geleden.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het vigerend bestemmingsplan Borsels Buiten staat de komst van een extra woning ter plaatse niet toe. Daarvoor is derhalve een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Overigens valt een groot deel van het (gehele) perceel (de drie kadastrale percelen samen die de woning met tuin vormen) buiten de magneetveldzone. Indien indiener in de toekomst via een wijziging van het bestemmingsplan een extra woning wil realiseren, dan zou dit, rekening houdend met de magneetveldzone van de nieuwe verbinding (en afhankelijk van het belang van een goede ruimtelijke ordening), buiten deze zone in beginsel mogelijk zijn. Tot slot kan ten aanzien van schade verwezen worden naar het algemene deel en het antwoord op zienswijze 133b hieronder.</p>	Nee
133 b	135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Uit bijlage 5 (pagina 14) blijkt dat van de zijde van TenneT aan indieners een aanbod tot uitkoop wordt gedaan. Echter, indieners hebben een dergelijk aanbod tot op heden niet gehad. Indieners wonen al jaren naar tevredenheid in de woning en verkeren in onzekerheid wat een aanbod van TenneT zou inhouden. Niet alleen subjectief kent de woning een hoge waarde, ook objectief.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Het woonperceel met bijbehorende tuin (de drie kadastrale percelen samen die de woning met tuin vormen) aan de Goesestraatweg 41a te 's Gravenpolder is aangemerkt als een gevoelige bestemming. De ministers zijn van oordeel dat deze gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 13-14 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Zoals in het algemene deel is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). TenneT is hierover met indiener in gesprek en zal een aanbod doen.</p>	Nee
133 c	134, 135	<p><i>Zienswijze</i></p> <p>Indieners moeten (advocaten)kosten maken om het voorgenomen project te bestrijden en te voorkomen. Dit treft ook de belangen van TenneT. Indieners vragen zich af waarom niet eerder het initiatief is genomen om een concreet aanbod tot uitkoop te doen. Indieners willen worden vergoed voor de gemaakte (advocaten)kosten, zowel in het geval dat er wordt overgegaan tot (gedeeltelijke) uitkoop als in het geval dat indieners ter plaatse blijven wonen.</p>	
		<p><i>Antwoord</i></p> <p>Kosten voor deskundige bijstand voor zover ze voldoen aan de zogenoemde dubbele redelijkheidstoets in het kader van eventuele uitkoop of schadevergoeding komen voor vergoeding in aanmerking. Dat wil zeggen dat de deskundige bijstand en de aard daarvan redelijk moeten zijn en de kosten van deskundige bijstand een redelijke omvang hebben. TenneT heeft al reeds in een vroeg stadium overleg gevoerd met indiener en TenneT zal, mede in het licht van het overleg met indiener, een aanbod tot schadeloosstelling</p>	Nee

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

		doen (zie ook het antwoord bij nummer 133b onder 'Procedure en werkwijze' en tevens het antwoord bij nummer 133b hierboven). Het is overigens gebruikelijk dat kosten die samenhangen met de planologische procedure (beroepsfase) geacht worden te zijn vergoed op basis van het Besluit proceskosten bestuursrecht en niet afzonderlijk voor vergoeding in aanmerking komen.	
141		<i>Zienswijze</i> Indiener zal in de bedrijfsvoering hinder ondervinden van laaghangende stroomkabels op het land en op het bouwblok. Ook zal indiener hinder ondervinden van de beperking in bouwhoogte. Indiener noemt tevens druppelschade die de gewassen kan verontreinigen.	
		<i>Antwoord</i> De bedrijfswoning (met tuin) van indiener wordt aangemerkt als een gevoelige bestemming (Tweedeweg 2 te Rilland). De nieuwe verbinding komt over het agrarische bouwperceel en de agrarische gronden van indiener. De ministers zijn van oordeel dat de gevoelige bestemming redelijkerwijs gehandhaafd kan blijven (zie pagina's 52-53 van bijlage 5 bij het inpassingsplan). Zoals in het algemene deel is beschreven, biedt TenneT aan eigenaren en overige zakelijke gerechtigden van woningen binnen de specifieke magneetveldzone die deze ook zelf gebruiken als woning, de gelegenheid om op vrijwillige basis hun woning aan TenneT te verkopen tegen een schadeloosstellingsbedrag dat wordt bepaald conform het onteigeningsrecht (volledige schadeloosstelling). Voor bedrijfs- en/of dienstwoningen zal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, een passende oplossing worden gezocht waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd: - voortzetting van de betreffende functies buiten de specifieke magneetveldzone, en; - volledige vergoeding van de eventuele schade. De bedrijfsvoering van het agrarisch bedrijf van indiener (bedrijfsvoering op terrein en aanwezige gebouwen) blijft mogelijk. Zoals in het algemene deel al is aangegeven, vergoedt TenneT alle schade die de rechthebbende lijdt als gevolg van de instandhouding van de hoogspanningsverbinding. Indien de bedrijfsvoering omslachtiger zou zijn als gevolg van de nieuwe verbinding, dan komt de hieruit voortvloeiende schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Drupschade komt in de praktijk (nagenoeg) niet voor. Indien onverhoopt toch sprake zou zijn van drupschade die veroorzaakt wordt door de nieuwe hoogspanningsverbinding, dan komt deze schade in beginsel voor vergoeding in aanmerking.	Nee
155		<i>Zienswijze</i> Indiener vreest vanwege de nieuwe hoogspanningsverbinding ernstige schade aan zowel zijn percelen als pand. Beide zullen door de aanleg van deze kabel redelijkerwijs ernstige schade toegebracht kunnen worden. Indiener stelt voor dat TenneT zijn percelen en pand koopt. Het bezwaar tegen de verbinding wordt ingetrokken bij aankoop van percelen en pand.	
		<i>Antwoord</i> De nieuwe hoogspanningsverbinding komt over de gronden van indiener. Op zijn gronden komen geen masten, maar enkel komen er draden (geleiders) boven zijn gronden te hangen. Het bestaande gebruik ter plaatse van de nieuwe verbinding blijft op de percelen van indiener mogelijk. TenneT kan ten behoeve van de aanleg en instandhouding van de nieuwe verbinding derhalve volstaan met het afsluiten van een	Nee

	<p>zakelijk rechtsovereenkomst. Verwezen wordt naar het algemene deel. Het aankopen van de gronden van indiener door TenneT is derhalve niet aan de orde.</p> <p>Voorts wordt opgemerkt dat het uitgangspunt bij de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding is dat schade zoveel als mogelijk wordt voorkomen. Zo geldt met betrekking tot schade door trillingen de SBR-Richtlijn 'Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen'. De uitvoerend aannemer (in opdracht van TenneT) dient zich waar nodig aan deze richtlijn te houden ter voorkoming van schade aan gebouwen. Afhankelijk van het risicoprofiel van de betreffende panden in de omgeving wordt een nul-opname gedaan en wordt zo nodig een plan opgesteld hoe mogelijke verzakkingen/schade wordt gemonitord. In voorkomende gevallen zal door de aannemer een monitoringsdossier worden opgesteld. Mogelijke onderwerpen in dat dossier zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nulmeting; - deformatiemetingen en herhalingsmetingen; - een overzichtstabel voor de meetpunten; - de wijze waarop de monitoring is uitgevoerd. <p>Op basis van de gegevens uit het monitoringsdossier wordt de eventuele schade ten gevolge van de werkzaamheden bepaald. De schade wordt door TenneT vergoed. De omvang van de schade wordt bepaald aan de hand van een deskundigenbegroting van de benodigde kosten om het beschadigde object weer terug te brengen in een gelijkwaardige staat als voor de uitvoeringswerkzaamheden.</p>	
--	--	--

Nota van Beantwoording Zienswijzen Zuid-West 380 kV west

Nr.	Indiener	Onderwerp	Aanpassing besluiten? Zo ja, welke?
		<i>Thema Overig (18)</i>	
22		<i>Zienswijze</i> Indiener geeft aan met de verkeerde naam benaderd te worden en verzoekt dit aan te passen in de administratie.	
		<i>Antwoord</i> Dit is gedaan.	Nee
63	74	<i>Zienswijze</i> Door de aanleg van de hoogspanningsverbinding bovengronds kan gesteld worden dat het buurtschap Roelshoek ten dode is opgeschreven en zal vervallen tot een spookdorp.	
		<i>Antwoord</i> De ministers zijn van mening dat uit de uitkomsten van de diverse aan het inpassingsplan ten grondslag liggende onderzoeken voortvloeit dat zij in redelijkheid tot dat inpassingsplan hebben kunnen besluiten. De ministers verwijzen naar die onderzoeken en naar de delen van deze Nota van Beantwoording Zienswijzen waarin die onderzoeken worden toegelicht. De stelling van indiener is niet onderbouwd en daarom kunnen de ministers geen specifiekere inhoudelijke reactie geven.	Nee
87	88, 100	<i>Zienswijze</i> De inspecteur heeft ter inventarisatie van de bomen het perceel van indiener betreden, maar heeft hier geen toestemming voor gegeven. Dit is een onjuiste gang van zaken en versterkt het gevoel dat de belangen van indiener er niet toe doen.	
		<i>Antwoord</i> De normale werkwijze bij inventarisatiewerkzaamheden waarvoor betreding van een perceel nodig is dat er voorafgaand aan de betreding toestemming wordt gevraagd aan de eigenaar. Helaas is deze werkwijze in een aantal gevallen niet gevolgd. Wij betreuren dat en begrijpen dat dit leidt tot het beschreven gevoel bij indiener. De belangen van indiener zijn bij het inpassingsplan echter op gelijke wijze als bij andere belanghebbenden meegewogen.	Nee

20-7-2016

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezi

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16102421

Uw kenmerk
Provincie: 16005874
Kapelle: JvS/14/05
Reimerswaal: 16.008067

Bijlage
1

Datum 20 juli 2016
Betreft Zuid-West 380 kV west: reactie op zienswijze van 12/13 april 2016

Geacht College,

In april 2016 ontving ik uw zienswijze in het kader van het ontwerp-inpassingsplan voor het project Zuid-West 380 kV west. Daarover is in de afgelopen periode op ambtelijk niveau overleg geweest en het ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft samen met TenneT het door u voorgestelde alternatief onderzocht. Op 7 juli 2016 hebben gedeputeerde Schönknecht, burgemeester Stapelkamp van de gemeente Kapelle, wethouder Sinke van de gemeente Reimerswaal en ik over het door u voorgestelde alternatieve tracé gesproken.

Om recht te doen aan uw zienswijze en aan het proces van totstandkoming van het voorkeustracé dat daaraan vooraf is gegaan, hecht ik eraan te benadrukken dat in de periode tussen 2011 en 2016 veel overleg met bewoners, organisaties en bestuurders in Zeeland heeft plaatsgevonden. Daarbij zijn veel zaken en belangen (ook bestuurlijk) uitgebreid beschouwd en gewogen. Naar aanleiding daarvan hebben vele kleine en een aantal grotere aanpassingen plaatsgevonden, waarmee zo goed mogelijk tegemoet is gekomen aan de belangen en wensen van de regio. Een voorbeeld hiervan is de plaatsing van een mast in de Oosterschelde om te voorkomen dat de bestaande verbinding dichterbij de kern van Krabbendijke zou moeten komen. Vanuit deze context geef ik hierbij een reactie op de door u ingediende zienswijze. Daarbij ga ik achtereenvolgens in op de mogelijkheden voor gedeeltelijke ondergrondse aanleg en op de mogelijkheden voor een alternatief tracé.

Ondergrondse aanleg

In uw zienswijze heeft u aangegeven dat ondergrondse aanleg in Zeeland in uw visie wel tot de mogelijkheden zou behoren, waarbij u twee onderscheidende zaken onder de aandacht heeft gebracht. Dit betreft ten eerste de aangebrachte knip tussen het westelijke en oostelijke deel van de hoogspanningsverbinding, die een grote impact heeft op de beslissing ten aanzien van het al dan niet ondergronds leggen van delen van de nieuwe 380 kV verbinding in Zeeland en waar volgens u anders naar gekeken zou moeten worden. Mijn reactie hierop is als volgt. Het besluit voor de bouw van station Rilland (begin 2014) heeft een gefaseerde besluitvorming en bouw mogelijk gemaakt van een westelijk (Borssele-Rilland) en een oostelijk deel (Rilland-Tilburg) van de nieuwe 380 kV

verbinding. U merkt in dat verband terecht op dat gedeeltelijke ondergrondse aanleg in Zeeland mogelijk zou zijn als het Brabantse deel van de verbinding is gerealiseerd. Dit is ook zo verwoord in de second opinion die ik door Tractebel heb laten uitvoeren inzake de mogelijkheden van ondergrondse aanleg bij nieuwe hoogspanningsverbindingen (december 2015). Zodra het Brabantse deel is gerealiseerd kan de overspanning, veroorzaakt door de aansluiting van de windparken op zee, worden gecompenseerd over een langer tracé. Bij de besluitvorming over de splitsing in een westelijk en oostelijk deel is echter van doorslaggevend belang geweest dat de nieuwe Zuid-West 380 kV west verbinding nú nodig is (zie bijlage voor een nadere uitwerking van nut en noodzaak). Wachten tot het Brabantse deel is gerealiseerd, is gezien de urgentie van de verbinding dan ook geen optie. Immers, de verwachte start van de bouw van het Brabantse deel is voorzien in 2020.

Ten tweede heeft u erop gewezen dat in een onderzoek door het bureau D-Cision wordt aangegeven dat met het treffen van technische voorzieningen de geconstateerde overspanningen, ook voor alleen fase 1, beheersbaar kunnen blijven. Hierop kan ik aangeven dat TenneT momenteel mitigerende maatregelen voor de aansluiting van de windparken op zee onderzoekt. Deze maatregelen zijn echter nog niet in detail uitgewerkt en er is ook nog geen praktijkervaring mee opgedaan. De mogelijke risico's die dit geeft voor de betrouwbaarheid van het net en daarmee voor de leveringszekerheid zijn door TenneT beoordeeld als niet aanvaardbaar. Ik respecteer deze afweging, gezien de wettelijke taak van TenneT om betrouwbaarheid van het net en leveringszekerheid te borgen.

Voorstel voor een ander voorkeurstracé

De mogelijkheden voor een ander voorkeurstracé conform uw voorstel zijn de afgelopen periode uitgebreid onderzocht. Hieronder ga ik op hoofdlijnen in op de effecten die de door u voorgestelde wijziging zou hebben. Voor een nadere uitwerking van deze effecten verwijs ik naar de bijlage bij deze brief.

Ter eerste leidt het alternatieve tracé zoals opgenomen in de zienswijze tot een vertraging in de realisatie van de hoogspanningsverbinding. U gaat uit van een vertraging van 1,5 jaar, maar daarbij is niet meegenomen dat door de voorgestelde wijziging veel werk van traceren en onderzoek opnieuw gedaan moet worden. Ook moet het formele deel van de procedure opnieuw doorlopen worden. De hiermee gepaard gaande vertraging wordt door mij geraamd op 2,5 jaar. Daarmee is de verbinding niet op tijd klaar voor de aansluiting van de windparken op zee bij Borssele. Realisatie van de nieuwe verbinding zit namelijk al op het kritieke pad.

Ten tweede leidt het voorgestelde alternatieve tracé tot hogere kosten. Er moet rekening gehouden worden met extra kosten ten opzichte van het voorkeursalternatief dat is opgenomen in het ontwerp-inpassingsplan die op kunnen lopen tot ca. € 311,5 miljoen. Uitsplitsing van deze kosten is als volgt:

- € 21,5 miljoen extra kosten voor het wijzigen van het tracé, onder andere door het gebruik van andere masten;

- € 60 miljoen extra kosten voor het verkabelen van de 150 kV verbinding;
- de congestiekosten kunnen maximaal oplopen tot € 100 miljoen per jaar door vertraging aansluiting windparken ;
- een toekomstige kostenbesparing van ca. € 20 miljoen omdat opwaardering later niet hoeft plaats te vinden.

Ten derde zou het verkabelen van de 150 kV verbinding een precedent scheppen ten aanzien van andere verbindingen in Nederland die in aanmerking komen voor de regeling Uitkoop en Verkabeling en is aanpassing van beleid nodig omdat volgens de huidige regelgeving dergelijke kosten door TenneT niet doorberekend mogen worden in de nettarieven.

Tot slot merk ik op dat het deel van uw voorstel om de nieuwe verbinding met de bestaande 380 kV verbinding te combineren, is onderzocht als één van de alternatieven in de milieueffectrapportage. Na afweging van de belangen en wensen in het gebied is indertijd niet gekozen voor dat tracé. Ten aanzien van uw opvatting dat er gebreken zijn aan de natuuronderzoeken constateer ik dat de commissie voor de m.e.r. positief advies heeft gegeven en dat TenneT nader vogelonderzoek zal doen.

Afweging

Na afweging van bovenstaande effecten is mijn conclusie dat de door u geschetste voordelen van een ander voorkeurstracé niet opwegen tegen de nadelen die het heeft om in deze fase van besluitvorming nog een dergelijke ingrijpende wijziging door te voeren. Alles afwegende heb ik besloten om verder te gaan met het voorkeursalternatief zoals dat ter inzage heeft gelegen in het ontwerp-inpassingsplan. Wel ben ik bereid om samen met TenneT te bezien of een deel van de bestaande 380 kV verbinding bij Krabbendijke kan worden verkabeld wanneer het tracédeel Zuid-West 380 kV oost is gerealiseerd.

De planning is om in het najaar het definitieve inpassingsplan ter inzage te leggen. Dan zullen ook alle zienswijzen beantwoord zijn en zullen de antwoorden met de definitieve stukken ter inzage worden gelegd. U wordt hier als College natuurlijk over geïnformeerd.

Hoogachtend,

H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

BIJLAGE – CONSEQUENTIES ALTERNATIEF TRACÉ

Inleiding

In 2011 is door de ministers van EZ en van IenM een keuze gemaakt voor het voorgenomen tracé. Ten behoeve hiervan heeft een m.e.r.-procedure plaatsgevonden. De alternatieven die hierin zijn onderzocht zijn mede tot stand gekomen op basis van besprekingen met de omgeving (ambtelijk en bestuurlijk Zeeland, natuur- en landbouworganisaties) en zijn besproken met bewoners, belanghebbenden en andere geïnteresseerden op een aantal informatieavonden.

De keuze voor het voorgenomen tracé heeft plaatsgevonden op grond van diverse onderdelen: de (milieu)effecten uit de m.e.r.-procedure, (net)techniek, kosten, gevoelige bestemmingen die er niet meer zijn als gevolg van het afbreken van een verbinding waarmee wordt gecombineerd. Ook de mening van bestuurlijk Zeeland (welk tracé had voor hen de voorkeur en waarom) heeft meegewogen.

Na de keuze voor het voorgenomen tracé in 2011 is dit tracé uitgewerkt tot op mastniveau. Bij het vaststellen van het tracé is van belang dat sprake is van een vergunbaar tracé waarbij zo goed mogelijk is gekeken hoe recht gedaan kan worden aan de verschillende belangen die spelen. Ten behoeve van de vergunningaanvragen is onderzoek nodig. Om te komen tot een zo goed mogelijk tracé heeft veel overleg plaatsgevonden met de omgeving (overheden maar ook bewoners en grondeigenaren) om te kijken of er eventuele knelpunten waren en zo ja, of er mogelijkheden waren hier een oplossing voor te vinden. Helaas is het niet mogelijk om iedereen tegemoet te komen. Wat goed is voor de een is, is niet noodzakelijkerwijs ook het beste voor een ander. Er is altijd sprake van een weging van belangen. In veel gevallen is echter een mogelijkheid gevonden om gehoor te geven aan de bezwaren van betrokken partijen.

Het uitgewerkte tracé is als voorkeurstracé ter inzage gelegd (4 maart t/m 14 april 2016). Een ieder heeft hierop een zienswijze kunnen indienen en dat is door veel partijen gedaan. Ook de provincie Zeeland en de gemeenten Kapelle en Reimerswaal hebben een zienswijze ingediend. Als basis voor de zienswijze dient het onafhankelijke onderzoek dat de provincie Zeeland heeft laten uitvoeren door het bureau D-Cision naar onder meer de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding. Onderdeel van de zienswijze van de provincie en twee gemeenten is een wijziging van het tracé tussen 150 kV station Willem Annapolder en 380 kV station Rilland.

Deze tracéwijziging houdt het volgende in: het voorstel is om tussen 150 kV station Willem Annapolder en station Rilland de nieuwe 380 kV verbinding te combineren met de bestaande 380 kV verbinding. De bestaande 380 kV verbinding wordt vervolgens afgebroken. Daarnaast willen de provincie en twee gemeenten verkabeling van de bestaande 150 kV verbinding vanaf 150 kV station Willem Annapolder tot 150 kV station Rilland.

Hieronder worden eerst de effecten besproken die wijziging van het huidige voorkeursalternatief naar het voorstel van de provincie en gemeenten om twee 380 kV verbindingen te combineren zou hebben. Daarna wordt ingegaan op de effecten van het tevens verkabelen van de 150 kV verbinding zoals in het voorstel van provincie en gemeenten staat.

Consequenties uitvoeren voorstel provincie Zeeland en gemeenten Kapelle en Reimerswaal (4x380 kV)

Nut en noodzaak

Van belang in dit kader is de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding. Het hoogspanningsnetwerk vanuit Borssele is 'vol' en heeft een aantal consequenties, te weten dat:

- er geen onderhoud meer kan worden uitgevoerd aan het hoogspanningsnetwerk vanuit Borssele, zonder aanmerkelijke productiebeperkingen op te leggen. Dit geldt ook voor delen van het 380 kV station Borssele. Afstemming van gelijktijdig onderhoud aan productie-eenheden en het hoogspanningsnetwerk is niet meer mogelijk zonder aanzienlijke structurele economische gevolgen. Dit kan bovendien leiden tot risico's voor de leveringszekerheid van elektriciteit;
- er onvoldoende toekomstvaste aansluitcapaciteit beschikbaar is voor nieuwe (grootschalige) conventionele opwekking, (grootschalige) offshore windenergie en windenergie op land. Dit geldt niet alleen voor Borssele maar voor heel Zeeland, inclusief Zeeuws Vlaanderen (met het industriegebied in Terneuzen);
- er door TenneT niet meer wordt voldaan aan de ontwerpcriteria uit de Netcode.

Daarom is de uitbreiding van het net met een nieuwe verbinding van Borssele naar de landelijke 380 kV hoogspanningsring nodig.

De effecten die wijziging van het huidige voorkeursalternatief naar het voorstel van de provincie en gemeenten om twee 380 kV verbindingen te combineren zou hebben zijn de volgende:

1 Consequenties voor de milieueffectprocedure

Er zal opnieuw een advies aan de Commissie voor de m.e.r. gevraagd moeten worden omdat zij alleen adviseren over het tracé dat ter inzage heeft gelegen. In de m.e.r.-procedure voor Zuid-West 380 kV west zijn vier verschillende tracéalternatieven onderzocht, waaronder ook het alternatief waarbij twee 380 kV verbindingen worden gecombineerd¹ zoals voorgesteld in de zienswijze. Het alternatief maakt daarmee onderdeel uit van de milieueffectrapportage Zuid-West 380 kV west. Daarmee is het niet nodig om terug te gaan in de m.e.r.-procedure, maar moet wel opnieuw advies aan de Commissie voor de m.e.r. gevraagd worden.

---

¹ In tegenstelling tot Brabant is zo'n tracé in Zeeland wel mogelijk omdat dit tracé geen onderdeel uitmaakt van de landelijke 380 kV hoogspanningsring en/of een verbinding met het buitenland.

Als het ontwerp inpassingsplan op een later moment opnieuw wordt gepubliceerd zullen de achtergrondrapporten bij de huidige milieueffectrapportage tegen de houdbaarheidsdatum gaan aanlopen. In dat geval zal het wel noodzakelijk zijn informatie uit de milieueffectrapportage te actualiseren (om die reden vindt als onderdeel van de m.e.r.-procedure bij het deel Zuid-West 380 kV oost een actualisatieslag plaats).

2 Juridisch kader

Het wijzigen van het voorkeursalternatief in het alternatief zoals voorgesteld door de provincie en twee gemeenten heeft tot gevolg dat het tracé ten behoeve van het ontwerp-inpassingsplan opnieuw moet worden bepaald (zie verder onder punt 3 voor de onderbouwing hiervan). Er is daarmee sprake van een grote (d.w.z. niet-ondergeschikte) wijziging. Een zorgvuldige procedure vereist dat een dergelijke wijziging met een nieuw ontwerp-inpassingsplan opnieuw ter inzage wordt gelegd (inclusief artikel 3.1.1. Bro-overleg).

Het huidige voorkeursalternatief is tot stand gekomen op grond van traceringsprincipes en uitgangspunten die gelden voor een verbinding waarin een 380 kV verbinding wordt gecombineerd met een 150 kV verbinding. Voor een verbinding waarin twee 380 kV verbindingen worden gecombineerd gelden andere traceringsprincipes en uitgangspunten. Daardoor kan de situatie voor de direct betrokkenen (gevoelige bestemmingen, grondeigenaren, bedrijven, natuur etc.) anders uitpakken. Het zorgvuldig wegen van alle belangen maakt dat het uitgewerkte voorkeursalternatief niet 1-op-1 kan worden vervangen door het alternatief zoals voorgesteld door provincie en gemeenten.

In de m.e.r.-procedure is een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) bepaald. Op grond van alle elementen die een rol spelen bij het bepalen van het voorkeurstracé is onderbouwd afgeweken van het MMA en gekozen voor het voorkeursalternatief zoals is opgenomen in het ontwerp-inpassingsplan. Het huidige voorkeursalternatief is daarmee gebaseerd op een navolgbare en zorgvuldige motivering en voldoet hiermee aan het principe van een goede ruimtelijke ordening. Indien gekozen wordt voor het voorstel van provincie en gemeenten is dit een politieke keuze. Van belang is dat ook in dat geval voldaan moet worden aan de inhoudelijke (motiverings)eisen van een goede ruimtelijke ordening. Mede gezien de fase waarin het project zich bevindt waarbij het voorkeurstracé al ter inzage heeft gelegen zou moeten worden gemotiveerd waarom, in afwijking van het MMA/huidige voorkeursalternatief, gekozen wordt voor het voorstel van provincie en gemeenten.

3 Opnieuw uitwerken van een alternatief

Zoals onder punt 2 is aangegeven gelden voor een verbinding waarin twee 380 kV verbindingen worden gecombineerd deels andere traceringsprincipes en uitgangspunten ten opzichte van het huidige voorkeursalternatief waarin

een 380 kV en een 150 kV verbinding worden gecombineerd. De belangrijkste verschillen zijn de volgende:

- Bij 150/380 kV moet rekening gehouden worden met de valafstand² tot de bestaande 380 kV verbinding die blijft staan. Bij 380/380 kV geldt alleen een veilige bouwafstand. Immers, de bestaande 380 verbinding zal uiteindelijk verdwijnen;
- Bij 150/380 kV is het uitgangspunt dat de masten in de pas lopen met de bestaande verbinding. Bij 380/380 kV is dat niet aan de orde omdat de bestaande verbinding uiteindelijk verdwijnt;
- Bij het uitvoeren van het voorstel van de provincie en gemeenten moet gebruik gemaakt worden van wintrackmasten van het type W6, waarbij de twee palen binnen één mastpositie (dus in de breedte) verder uit elkaar staan dan de wintrackmasten van het type W4 die gebruikt worden bij het voorkeursalternatief³;
- Tussen 150 kV station Willem Annapolder en 380 kV station Rilland is de veldlengte (afstand tussen masten in de lengterichting) van de bestaande verbinding 450 meter. De veldlengte voor standaardmasten is 400 meter. Om in de pas te kunnen lopen (de masten van beide verbindingen komen naast elkaar te staan waardoor een rustiger beeld ontstaat) is een nieuwe mast ontwikkeld die geschikt is voor veldlengtes van 450 meter. Consequentie hiervan is dat deze masten hoger zijn dan de standaard mast voor 400 meter veldlengte in verband met de vereiste afstand tussen de onderste geleider (draad) en het maaiveld. Indien niet meer in de pas gelopen hoeft te worden, is toepassing van langere veldlengtes met hogere masten ook niet perse nodig. Los van het feit dat er geen argumenten zijn om over het gehele tracédeel af te wijken van het in principe toepassen van standaard masten lijkt dit ook een logische tegemoetkoming aan de bezwaren die er nu zijn bij de hoogte van de nieuwe 150/380 kV masten. Daarmee zullen als uitgangspunt voor 380/380 kV standaard masten toegepast moeten worden;
- Het magneetveld van een 150/380 kV is anders dan van een 380/380 kV namelijk 2 x 95 meter (i.v.m. veldlengte van 450 meter) in plaats van 2 x 85 meter. Los van de berekeningen die opnieuw gedaan moeten worden, zal in het licht van het voorzorgsbeleid voor magneetvelden gekeken moeten worden hoe bij het 380/380 kV tracé zoveel mogelijk gevoelige bestemmingen kunnen worden voorkomen. Omdat de bestaande verbinding dan zal verdwijnen geeft dit mogelijk ruimte om mensen die bij 150/380 kV een gevoelige bestemming waren bij 380/380 kV te ontzien.

---

² In een mast van de ene verbinding onverhoopt zou omvallen mag deze de andere verbinding niet raken. De verbindingen moeten daarom op valafstand van elkaar staan.

³ De aantakking op het station Rilland zal bij het uitvoeren van het voorstel van de provincie en gemeenten moeten worden aangepast. Inschatting is dat de voorziene W4 masten vervangen moeten worden door W6 masten.

- 4 Juridische consequenties van het opnieuw uitwerken van een alternatief
Op grond van de elementen zoals genoemd onder punt 3 kan de conclusie getrokken worden dat bij keuze van het voorstel van de provincie en gemeenten mastposities zullen wijzigen. Over het nieuwe alternatief zal ten behoeve van het bepalen van de nieuwe mastposities opnieuw een overlegtraject ingegaan moeten worden met alle belanghebbenden (bewoners, grondeigenaren, organisaties) die te maken krijgen met de nieuwe verbinding.

Een wijziging van het voorkeurstracé naar het voorstel van provincie en gemeenten kan ook betekenen dat er nieuwe vergunningen nodig zijn. Voor het voorkeurstracé zijn specifieke vergunningen aangevraagd en zijn berekeningen en onderzoeken gedaan die uitgaan van de fundering en mastspecificaties voor dit type mast. Voor een alternatief waarbij twee 380 kV verbindingen worden gecombineerd gelden een andere en grotere fundering en zijn zwaardere draden nodig dan voor de 150 kV. Hiervoor zijn andere gegevens nodig en op basis daarvan zullen wellicht nieuwe vergunningsaanvragen moeten worden ingediend en nieuwe (ontwerp)vergunningen door de betreffende bevoegde gezagen worden afgegeven.

Voor het inpassingsplan, de vergunningen en het technisch ontwerp zullen (deels) nieuwe (grond)onderzoeken moeten worden uitgevoerd waarvoor opnieuw betredingstoestemmingen gevraagd moeten worden aan de betreffende grondeigenaren. Hiervoor zal een overlegtraject gestart moeten worden. Indien grondeigenaren hieraan geen medewerking willen verlenen, zal de burgemeester van de betreffende gemeente gevraagd worden een gedoogplicht op te leggen. Bovendien kost dit extra tijd (bij de vergunningen voor het voorkeursalternatief is hiervan in een aantal gevallen sprake geweest in de gemeente Reimerswaal).

TenneT sluit voor de gronden waar een nieuwe hoogspanningsverbinding op komt te staan/overheen loopt een zakelijk recht overeenkomst af. De gesprekken met grondeigenaren over het zakelijk recht voor het voorkeurstracé zijn inmiddels vergevorderd. Het traject om tot een zakelijk recht overeenkomst⁴ te komen zal opnieuw moeten starten omdat er wellicht nieuwe grondeigenaren zijn, maar ook omdat er andere masten (nieuwe positionering, grotere oppervlakte, nieuwe werkterreinen en werkwegen etc.) worden gebruikt.

Het voorgenomen tracé kent 25 gevoelige bestemmingen. Met de meeste huishoudens (deels ook agrarische bedrijven) zijn inmiddels de gesprekken over uitkoop in een vergevorderd stadium, waarbij taxaties en

⁴ Voor de aanleg en instandhouding van hoogspanningsverbindingen moet TenneT gebruik kunnen (blijven) maken van een strook grond rondom de hoogspanningsverbinding. Deze strook (de zakelijk rechtstrook, belemmerde strook of belaste strook) is vastgesteld op basis van het benodigde ruimtebeslag voor aanleg en instandhouding. Daarbij hebben we rekening gehouden met veiligheidseisen. De breedte van de strook varieert afhankelijk van de precieze uitvoering van de verbinding.

contractonderhandelingen plaatsvinden. Hiermee krijgen deze mensen de duidelijkheid waar zij sinds 2011 op wachten. Een wijziging van het tracé betekent dat deze mensen opnieuw in onzekerheid komen. Door de gewijzigde uitgangspunten en traceringsprincipes kunnen er gevoelige bestemmingen wegvallen maar is het ook mogelijk dat juist andere woningen een nieuwe gevoelige bestemming worden. Dit levert opnieuw onzekerheid op in het gebied.

5 Technische consequenties

Het uitvoeren van het voorstel van de provincie en gemeenten is technisch uitdagend en kostbaar met een behoorlijke landschappelijke impact. Voor de kanaalkruising bij het kanaal door Zuid-Beveland zijn in verband met de vereiste doorvaarthoogte extra hoge masten nodig. Deze hoogte is niet uitvoerbaar in wintrackmasten waardoor aan weerszijde van het kanaal vakwerkmasten moeten komen (dit is ook zo bij het voorkeursalternatief). Echter, het is voor masten met twee 380 kV verbindingen, zoals provincie en gemeenten voorstellen, niet mogelijk om dit in één mast te doen vanwege de onderhoudbaarheid van dit type mast. Dat betekent dat de verbinding gesplitst moet worden en de twee 380 kV verbindingen ieder via aparte vakwerkmasten het kanaal kruisen en daarna weer op één mast samenkomen.

In het voorstel van de provincie en gemeenten wordt uitgegaan van een kruising van het kanaal door Zuid-Beveland op de locatie van de bestaande 380 kV verbinding. Een bestaande verbinding kan pas afgebroken worden als de nieuwe verbinding operationeel is. Op de locatie van de bestaande 380 kV verbinding is onvoldoende ruimte om de nieuwe verbinding zoals hiervoor aangegeven te bouwen. Aan de zuidkant ligt het dorp Schorre, aan de noordkant liggen de provinciale weg en het spoor. Daarmee is het voorstel van de provincie en gemeenten op dit punt qua locatie niet uitvoerbaar. Het voorstel van provincie en gemeenten komt daarmee, net als het voorkeursalternatief, aan de noordkant van het spoor te liggen, echter, zoals hierboven aangegeven, in een andere uitvoering.

6 Consequenties voor de kosten

De kosten van het voorstel van provincie en gemeenten vallen ca. € 21,5 miljoen hoger uit dan het voorkeursalternatief. Deze extra kosten bestaan uit de volgende onderdelen:

- Er zijn zwaardere masten en geleiders nodig;
- Het slopen van de 380 kV verbinding (i.p.v. de 150 kV verbinding);
- Claims als gevolg van het feit dat TenneT midden in de aanbestedingsprocedure zit. De aanbesteding is voor 150/380 kV masten met heel nauwkeurige specificaties;
- leges voor nieuwe vergunningaanvragen (ca. € 1 miljoen).

Daarnaast is een extra Voorziening niet beschikbaar (VNB) van de bestaande verbinding noodzakelijk (bestaande verbinding moet tijdelijk uit bedrijf om in de nieuwe verbinding gehangen te kunnen worden – hiervoor is ca. 1 week

nodig). Dit brengt extra kosten met zich mee. De omvang hiervan hangt af van de specifieke marktsituatie op het moment dat hiervan gebruik gemaakt moet worden. Indien gebruik gemaakt kan worden van de onderhoudsperiode van de kerncentrale vallen de kosten weg in de marge (dat is een aantal weken per jaar). Indien dat niet het geval is moet gedacht worden aan een bedrag van ca. € 10 miljoen (€ 1,5 miljoen per dag).

Verder zijn er afspraken inzake de tenders voor de kavels voor de windparken op zee. Op het moment dat de windparken Borssele Alpha en Bèta zijn aangesloten en Zuid-West 380 kV west nog niet gereed is, zal er sprake zijn van congestie op de verbindingen vanuit Zeeland. Hoeveel productievermogen er in Zeeland moet worden beperkt hangt sterk samen met het aanbod en in beperkte mate met de lokale vraag. Er is naar beste inzicht een inschatting gemaakt van het af te voeren vermogen. In het geval Alpha en Bèta zijn aangesloten en Zuid-West 380 kV west niet is gerealiseerd, is de prognose dat de congestiekosten kunnen oplopen tot € 100 miljoen per jaar. (precieze bedragen zullen afhankelijk zijn van de specifieke marktsituatie op dat moment). Als gevolg van onzekerheid in de elektriciteitsmarkt bevat deze prognose een bovengemiddelde spreiding. Bij 2,5 jaar vertraging (zie onder punt 7) kunnen de congestiekosten oplopen tot € 250 miljoen.

Daar staat tegenover dat de geplande toekomstige opwaardering van het deel (ca. 25 km) van de bestaande 380 kV verbinding tussen 150 kV station Willem Annapolder en 380 kV station Rilland (onderdeel van de verbinding Borssele-Geertruidenberg) niet hoeft te worden uitgevoerd. Bij de 380/380 kV verbinding worden meteen draden opgehangen die geschikt zijn voor het transport van meer stroom. Dit zorgt voor een uitsparing van een bedrag van circa € 20 miljoen. Volgens het onderzoek in opdracht van de provincie en gemeenten moet opwaardering van de bestaande 380 kV verbinding toch binnen afzienbare tijd gebeuren. TenneT geeft echter aan dat dit de eerste 10-15 jaar in ieder geval niet aan de orde is. Daar komt bij dat voor het daadwerkelijk benutten van een verzwaarde bestaande verbinding ook het Brabantse deel van deze verbinding moet worden opgewaardeerd. Dit is geen onderdeel van het project Zuid-West 380 kV oost.

7 Consequenties voor de planning

De doorlooptijd voor het hertraceren en het aanpassen van het ontwerp inpassingsplan en de ontwerp vergunningen, inclusief het doorlopen van een tweede zienswijzeprocedure, bedraagt ca. 2,5 jaar. Het uitvoeren van het voorstel van provincie en gemeenten in plaats van doorgaan met het voorkeurstracé levert daarmee een vertraging op van ca. 2,5 jaar (ervan uitgaande dat er geen grote knelpunten ontstaan of zich nieuwe beleidswijzigingen voordoen).

8 Consequenties vertraging voor nut en noodzaak

Sinds de komst van de Sloe-centrale in 2007 kan TenneT haar reguliere onderhoudsactiviteiten aan de 380 kV verbinding Borssele-Zandvliet-

Geertruidenberg niet meer uitvoeren zonder hoge congestiekosten te maken. Vanuit de maatschappelijke verantwoordelijkheid om onnodige kosten te voorkomen en met de wetenschap dat Zuid-West 380 kV (binnen afzienbare tijd) wordt gerealiseerd, is het onderhoud de afgelopen jaren beperkt gebleven tot alleen correctief onderhoud. Bij het uitblijven van de realisatie van de verbinding in Zuid-West 380 kV west wordt het risico vergroot dat zich problemen voordoen. Dan zullen alsnog congestiekosten moeten worden gemaakt om het onderhoud aan de verbinding te kunnen plegen. Bovendien zullen de onderhoudskosten stijgen en zal de duur van het onderhoud langer zijn naarmate het reguliere onderhoud langer wordt uitgesteld.

Langdurig uitstel van onderhoud kan uiteindelijk ook leiden tot risico's voor de leveringszekerheid van elektriciteit. Zonder de nieuwe Zuid-West 380 kV west hoogspanningsverbinding kunnen er (grote) problemen met de elektriciteitsvoorziening in Zeeland ontstaan die mogelijk maatschappelijk ontwrichtend kunnen zijn. Belangrijk in dit kader is dat de huidige 380 kV verbinding in Zeeland een zogenaamde uitloper is van het landelijke hoogspanningsnet. In geval van een grote storing is er geen alternatief aanwezig. Dat betekent dat er sprake is van langdurige stroomuitval (zie mijn brief aan de Tweede Kamer van februari 2016).

Voor de 150 kV-verbinding Goes-Rilland-Woensdrecht zien we in bepaalde situaties overbelasting op het net ontstaan ($n-1^5$) in het jaar 2020. Zodra Zuid-West 380 kV west gereed is, zou de 150 kV-verbinding in Zeeland ontkoppeld kunnen worden zodat er geen uitwisseling van capaciteit kan plaatsvinden tussen het 150 kV en het 380 kV net. Overbelasting van het 150 kV net wordt hiermee voorkomen. Extra capaciteit wordt dan niet langer over de 150 kV verbinding geleid maar over de nieuwe 380 kV verbinding. Echter, zonder realisatie van Zuid-West 380 kV west blijft het $n-1$ knelpunt bestaan. Om dit te voorkomen zal TenneT de capaciteit moeten afschalen. Gevolg hiervan zijn additionele congestiekosten.

Ten slotte is een belangrijke reden voor de nieuwe 380 kV verbinding dat er onvoldoende aansluitcapaciteit beschikbaar is om nieuwe (grootschalige) conventionele opwekking, (grootschalige) offshore windenergie en windenergie op land aan te sluiten op de 380 kV verbinding in Zeeland. Een keuze voor het voorstel van provincie en gemeenten heeft directe consequenties voor de aansluiting van het net op Zee bij Borssele. Realisatie van de nieuwe verbinding uitgaande van het voorkeursalternatief (begin 2020) zit nu al op het kritieke pad voor de aansluiting van deze windparken (eind 2019).

---

⁵ Bij het ontwerpen van het hoogspanningsnet is beschreven in de Netcode (één van de technische regelingen volgend uit de Elektriciteitswet 1998) dat de levering en afname van elektriciteit ook uitgevoerd moet kunnen worden als er één component (hoogspanningscircuit, transformator of productie-eenheid) uitvalt. Deze situatie wordt aangeduid als enkelvoudige storingsreserve ofwel $n-1$.

Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16102421

Conclusie

Omdat het alternatief zoals voorgesteld door de provincie en gemeenten in de m.e.r.-procedure is onderzocht is het niet nodig deze procedure overnieuw te doen. Wel moet opnieuw advies worden gevraagd aan de Commissie voor de m.e.r. Het is ook noodzakelijk om goed naar de tracering te kijken vanuit het principe van een goede ruimtelijke ordening en het zorgvuldig kunnen wegen van alle hierbij betrokken belangen. Dit betekent dat een nieuw ontwerp-inpassingsplan ter visie moet worden gelegd. Het wijzigen van het tracé heeft tevens wellicht gevolgen voor onder meer de vergunningen, de door TenneT af te sluiten zakelijk recht overeenkomsten en voor de woningen die aangemerkt worden als een gevoelige bestemming. Er is sprake van een aanmerkelijke wijziging van het inpassingsplan, hetgeen betekent dat de zienswijzenprocedure opnieuw moet worden doorlopen. Een wijziging leidt tot een vertraging van ca. 2,5 jaar en levert verschillende risico's op ten aanzien van onderhoud, leveringszekerheid en het aansluiten van nieuwe productiecapaciteit, het meest direct voor de aansluiting van de windparken op zee. Qua kosten is er een toename van ca. € 21,5 miljoen met aan de andere kant een besparing van ca. € 20 miljoen. Op dit moment is echter onduidelijk wanneer die besparing van € 20 miljoen speelt. Daarnaast spelen nog diverse andere kosten zoals congestiekosten en boeteclausules omdat de windparken niet tijdig kunnen worden aangesloten. In totaal moet rekening gehouden worden met extra kosten ten opzichte van het voorkeursalternatief dat is opgenomen in het ontwerp-inpassingsplan die kunnen oplopen tot ca. € 311,5 miljoen.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Zeeland
T.a.v. mevr. C.M.M. Schönknecht-Vermeulen
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.njksoverheid.nl/ez

Behandeld door
drs. S. van Weyenberg-Quik

T 070 379 6393
F 070 379 7841
s.vanweyenberg-quik@minez.nl

Datum **25 AUG 2016**
Betreft Zuid-West 380 kV west: verkabeling bij Krabbendijke

Geachte mevrouw Schönknecht,

Naar aanleiding van de zienswijze van de provincie Zeeland en gemeenten Reimerswaal en Kapelle in het kader van het ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV west hebben wij afgelopen tijd verschillende malen contact gehad. Het Ministerie van Economische Zaken heeft samen met TenneT het door u voorgestelde alternatief onderzocht. De effecten van het alternatief hebben wij vervolgens met elkaar besproken. Alles afwegende heb ik besloten om verder te gaan met het voorkeursalternatief zoals dat ter inzage heeft gelegen in het ontwerp-inpassingsplan. In mijn brief van 20 juli 2016 ben ik uitgebreid ingegaan op de afwegingen die tot dit besluit hebben geleid.

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16124142

Het merendeel van de ingediende zienswijzen op het ontwerp-inpassingsplan komt uit Krabbendijke. Ook in uw voorstel was de situatie ter plaatse een belangrijk aandachtspunt. In dat licht heb ik met u besproken dat ik bereid ben om met TenneT te bezien of een deel van de bestaande 380 kV-verbinding bij Krabbendijke ondergronds kan worden verkabeld. Zoals u weet is deze verkabeling mogelijk wanneer het tracédeel Zuid-West 380 kV oost is gerealiseerd.

Voor de verkabeling is een wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Reimerswaal nodig. Hoewel feitelijke realisatie niet op korte termijn aan de orde is, kan, zoals wij bespraken, echter al gestart worden met het invulling geven aan mijn toezegging. Concreet hebben wij het gehad over een werkgroep met de gemeente Reimerswaal, TenneT, de provincie Zeeland en indien gewenst het Ministerie van Economische Zaken om, samen met de omgeving, te onderzoeken welke alternatieven mogelijk zijn en verder te kijken wat nodig is om de toezegging vorm te geven.

In de provincie Zeeland zijn er veel nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie, waaronder de komst van de windparken op zee. De nieuwe 380 kV-verbinding is nodig om al deze opgewekte stroom ook af te kunnen voeren naar die plaatsen waar de stroom nodig is. De provincie levert daarmee een

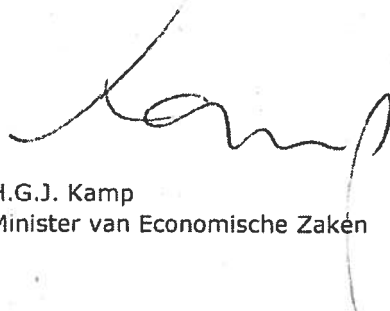

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16124142

belangrijke bijdrage in het halen van onze nationale duurzame
energiedoelstellingen.

Hoogachtend,

H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken